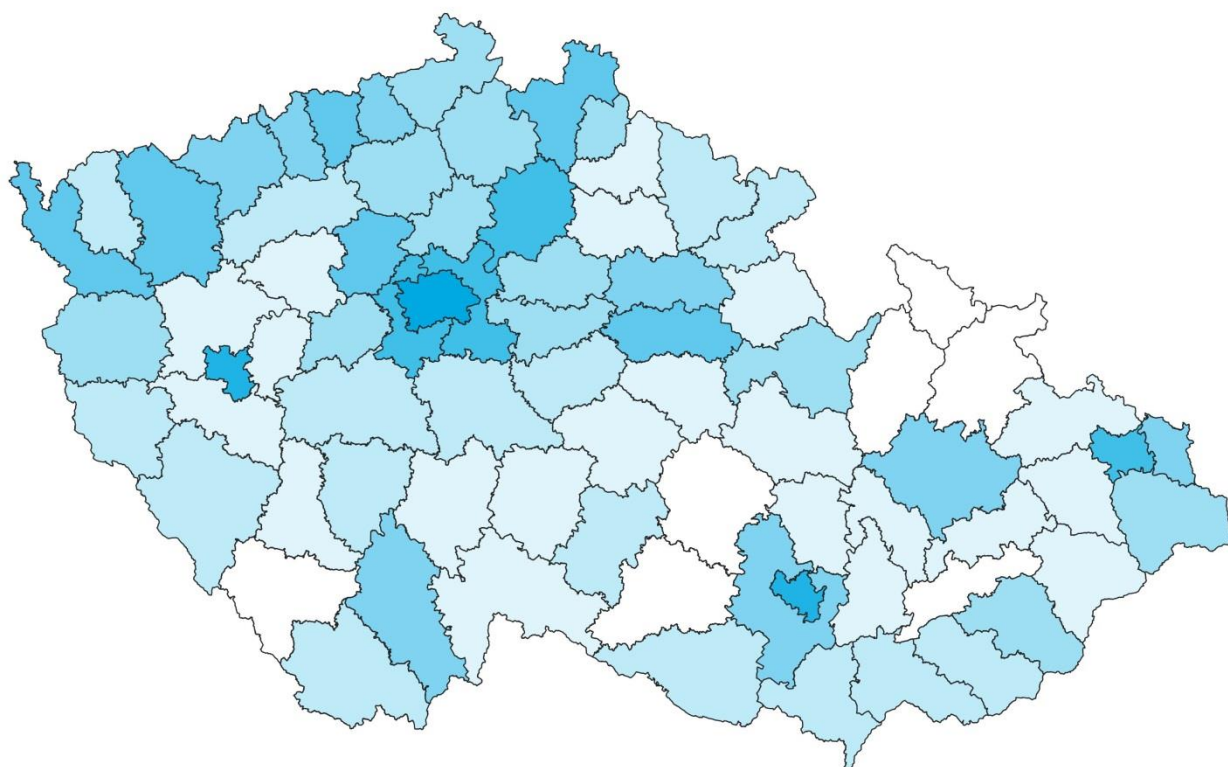

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY 2020

Zpracovalo Ministerstvo vnitra České republiky, Praha 2021

SHRnutí

Po masovém rozšíření viru SARS-CoV-2 a propuknutí globální **pandemie onemocnění covid-19** došlo na jaře 2020 k bezprecedentnímu zastavení celosvětového pohybu osob. Většina zemí světa zavedla více či méně **přísná omezení vstupu na svá území**. EU postupovala koordinovaně a v březnu 2020 zavedla celoplošný zákaz vstupu do EU ze třetích zemí se stanovenými výjimkami. Tento zákaz byl následně opakovaně prodloužen.

I v České republice (dále též „ČR“) došlo z důvodu pandemie k vyhlášení nouzového stavu dne 12. 3. 2020 a mezi opatření, která vláda ČR v této souvislosti přijala, bylo i **dočasné uzavření státních hranic a zavedení zákazu vstupu cizinců** na území ČR se stanovením výjimek pro vybrané kategorie osob, jejichž pobyt byl nezbytně nutný.

Po prvotním omezení migračních toků na zcela minimální úroveň se okruh kategorií migrantů s možností vstupu na území ve zbývající části roku 2020 postupně rozšiřoval a měnil podle vývoje epidemické situace a potřeb českého státu. ČR přitom respektovala společný postup členských států EU formulovaný v doporučeních Rady EU.

I přes omezení spojená s epidemiologickou situací byl kladen důraz na zajištění dostatku nezbytných zahraničních pracovních sil pro český trh práce v klíčových odvětvích. Jejich vstup na území byl však podmíněn absolvováním testu na přítomnost koronaviru a dodržení po-příjezdových preventivních protiepidemických opatření, přičemž byla požadována i zvýšená spoluodpovědnost zaměstnavatelů. Obdobná pravidla byla stanovena rovněž pro vstup zahraničních studentů.

V roce 2020 nadále pokračoval trend rostoucího počtu cizinců na území ČR, a to i přes přísná opatření v oblasti pohybu osob. Od roku 2015 se jejich počet zvýšil o více než 180 tisíc, přičemž meziroční nárůst za rok 2020 byl dokonce vyšší než předchozí rok (6,5 %). K 31. 12. 2020 bylo evidováno **celkem 634 790 cizinců s povoleným pobytem na území ČR**. Podíl cizinců na celkové populaci stoupl meziročně o 0,3 procentních bodů a dosáhl tak 5,9 %. Složení státních příslušností dlouhodobě pobývajících cizinců na území ČR se téměř nezměnilo. Více než polovinu tvoří státní příslušníci **Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu**.

V oblasti pracovní migrace se i v roce 2020 potvrdila **klíčová role vládních migračních programů**, na jejichž základě dochází k podpoře migrace vybraných cílových skupin zahraničních pracovníků, na jejichž příchodu má český stát zvýšený zájem. V roce 2020 (s účinností od 1. 1. 2021) došlo rovněž k aktualizaci nařízení vlády, které stanovuje maximální objem ekonomické migrace do ČR (**maximální objem pracovní migrace byl i pro další období zachován v nezměněné výši**, mírně se zvýšil poměr připadající na vysoce kvalifikovanou migraci).

Nejen se zaměstnáváním většího počtu cizinců jsou spojeny rostoucí požadavky na integrační kapacity, a to i na regionální a místní úrovni. Nadále **se úspěšně rozvíjí činnost 18 regionálních Center na podporu integrace cizinců působících ve všech krajích ČR**, které jsou zásadním prvkem integrace cizinců. Cizincům poskytují široké spektrum integračních služeb a pomáhají i k vzájemnému poznání mezi cizinci a majoritou. V současné době jsou Integrační centra financována ze státního rozpočtu a Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF). Centra se flexibilně musela přizpůsobit situaci a část služeb poskytovat online. Zároveň probíhaly přípravy adaptačně-integračních kurzů, jejichž absolvování je od 1. 1. 2021 povinné pro vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí.

Kategorie, která zaznamenala nárůst, je oblast nelegální migrace. Meziročně došlo ke zvýšení o čtvrtinu, celkem bylo při nelegální migraci zjištěno přes 7 tisíc cizinců, což je od roku 2008 druhý nejvyšší počet.

Na tento nárůst měla vliv opatření přijímaná v souvislosti s prevencí šíření onemocnění covid-19 (omezení na vstupu do ČR). Jednalo se zejména o případy, kdy cizinci vstoupili na území ČR v rozporu s mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví. Tito cizinci byli odhalováni buď ihned při vstupu (zejména občané Ukrajiny) či následně při pobytu na území ČR (zejména občané Ukrajiny a Moldavska).

V roce 2020 také **došlo k významnému nárůstu počtu osob zajištěných při tranzitní nelegální migraci**, a to o 83 %. K navýšení zadržených osob docházelo až v průběhu druhého pololetí a zejména na konci roku 2020. **Novým jevem v této souvislosti byly záchyty státních příslušníků Maroka**, kteří se v předchozích dvou letech mezi zadrženými vůbec nevyskytovali. Stále však platí, že **úroveň nelegální migrace v ČR je mnohem nižší než v době migrační krize před pěti lety**. I přes zaznamenaný nárůst nelegální migrace **není ČR v rámci tranzitní nelegální migrace tradiční cílovou zemí**, jelikož migranti směřují hlavně do Německa a států západní či severní Evropy.

Značně ovlivněna pandemií covid-19 byla i **situace v oblasti mezinárodní ochrany**. Po nárůstu počtu žadatelů v letech 2018 a 2019 došlo v roce 2020 k výraznějšímu poklesu, a to o 40 %. V roce 2020 nebyla zaznamenána žádná výrazná vlna žadatelů, jako tomu bylo v minulých letech. Mezi nejčastější žadatele patřili občané **Ukrajiny, Gruzie, Vietnamu** a také **Běloruska**. Bělorusko se v rámci nejčastěji zastoupených zdrojových zemí objevilo v posledním čtvrtletí a nárůst běloruských žadatelů o mezinárodní ochranu byl spojen se skutečností, že **i v době pandemie pokračovaly projekty pomoci zaměřené na specifické kategorie cizinců**. Občané Běloruska do ČR přicestovali v rámci Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC, který poskytl pomoc běloruským občanům perzekvovaným běloruským státem po srpnových protivládních demonstracích.

V souvislosti s bezpečnostní situací, lze konstatovat, že **důsledky opatření proti pandemii onemocnění covid-19 se projeví také ve výrazném poklesu celkového počtu trestně stíhaných cizinců v ČR** (o více než pětinu). Zatímco v posledních šesti letech podíl cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob pozvolna mírně rostl, v roce 2020 došlo k jeho poklesu na 8,4 %. Nejčastěji byli trestně stíháni státní příslušníci Slovenska, Ukrajiny a Polska. U všech nejčastěji zastoupených státních příslušností došlo v roce 2020 k poklesu.

Pandemie covid-19 významně zasáhla i do veškerého dění na úrovni EU. Došlo k přenesení těžiště debaty od migrace nejprve k akutnímu řešení opatření dočasně omezujících volný pohyb osob do EU, koordinaci při stanovování pravidel pro cestování v rámci EU, a následně směrem k řešení dopadů pandemie zejména v kontextu vyjednávání víceletého finančního rámce (VFR) na roky 2021–2027 a balíčku tzv. pokrizové pomoci.

Významným milníkem na úrovni EU pak bylo představení dlouho očekávaného návrhu reformy evropské migrační a azylové politiky, tzv. Nového paktu o migraci a azylu, který Evropská komise předložila v září 2020. Většina členských států návrh nového paktu přivítala jako novou příležitost ke znovuoobnovení diskuzí o vytvoření fungující migrační politiky. Všeobecnou podporu našlo zaměření paktu na vnější dimenzi (zejména efektivní ochranu vnějších hranic a navázání fungujících partnerství s klíčovými zeměmi původu a tranzitu), potřeba zefektivnění návratové politiky a zlepšení azylového systému. Hlavní štěpící linií však nadále zůstává otázka rovnováhy mezi solidaritou a odpovědností a také návrh k zavedení povinné hraniční procedury na vnějších hranicích EU.

Konec roku 2020 se také nesl v duchu **konečné rozluky EU s Velkou Británií**, kdy dne 31. 12. 2020 skončilo tzv. přechodné období. V rámci dojednaných dohod došlo k zachování práv občanů EU a Velké Británie, kteří získali pobytové tituly před koncem přechodného období. **Na osoby přijíždějící do EU, resp. ČR po 1. 1. 2021 je však již nahlíženo jako na občany třetí země**.

ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ UKAZATELE ZA ROK 2020

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

V roce 2020 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR odbaveno v obou směrech 1 787 500 osob (v 63 % občané EU) a jedná se tak o meziroční pokles o 7 072 575 osob (tj. -79,8 %). Policie České republiky odepřela vstup na vnější schengenské hranici ČR 438 osobám (meziroční pokles o 24 osob). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (216), Gruzie (59) a Ruska (45).

Vyřízení zastupitelských úřadů ČR

V roce 2020 došlo v důsledku pandemie covid-19 k poklesu (o 72,7 %) počtu přijatých žádostí o všechny druhy pobytových titulů, celkem bylo přijato 221 930 žádostí o víza (z toho krátkodobá víza 177 467). Největší objem žádostí se soustředí ve třech teritoriích – Ukrajina, Rusko a Indie (dohromady přes 73 % žádostí o víza). Nejvytíženějšími ZÚ či GK ČR byly úřady v Lvově, Kyjevě, Moskvě, Jekatěrinburgu a Dillí.

Vstup do ČR

V roce 2020 bylo na ZÚ ČR podáno celkem 177 467 žádostí o udělení krátkodobého víza (oproti roku 2019 pokles o 76 %). Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2020 státní příslušníci Ukrajiny (95 176 žádostí; 93 618 uděleno), Ruska (žádostí 47 367; uděleno 47 329), Číny (6 213 žádostí, uděleno 7 044), Turecka (4 889 žádostí, uděleno 4 842) a Indie (4 783 žádostí; uděleno 3 899). Procentuálně nejvýznamnější poklesy byly zaznamenány u občanů Číny (-95,4 %). Uděleno bylo celkem 167 261 krátkodobých víz (oproti roku 2019 pokles o 76,1 %).

O dlouhodobá pobytová oprávnění při vstupu do ČR požádalo v roce 2020 celkem 43 742 cizinců (meziročně o 36 % méně). Evidováno bylo 14 007 žádostí o dlouhodobé vízum, obdobně jako v předchozím roce nejčastěji podaných státními příslušníky Ukrajiny (4 167; uděleno 3 508), Ruska (2 852; uděleno 2 543), dále následovali státní příslušníci Kazachstánu (906; uděleno 904) a Spojených států amerických (651; uděleno 935).

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR dalších 29 735 cizinců ze třetích zemí (meziroční pokles o 33,6 %). Vedle státních příslušníků Ukrajiny (20 933 žádostí) podali nejvíce žádostí občané Ruska (1 482 žádostí) a Vietnamu (1 000 žádostí). Uděleno bylo celkem 28 150 povolení k dlouhodobému pobytu, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (19 660), Ruska (1 391) a Vietnamu (978).

Pobyt na území ČR

MV v roce 2020 přijalo celkem 139 838 žádostí od cizinců v souvislosti s vyřizováním pobytových agend, což je o pětinu více než v předchozím roce (+ 19,3 %).

Státní příslušníci třetích zemí podali 13 468 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, (meziročně o 8 % více). Nejčastěji se jednalo o občany Ruska (3 431 žádostí), Ukrajiny (3 309 žádostí) a Kazachstánu (1 088 žádostí). Vydáno bylo celkem 12 682 povolení k dlouhodobému pobytu.

V roce 2020 bylo oznámeno 26 663 změn zaměstnavatele nebo pracovní pozice, což je o 9 119 více než v roce 2019. Vyhověno bylo v 21 941 případech.

O prodloužení stávajícího povolení k dlouhodobému pobytu požádalo 55 519 cizinců ze třetích zemí, MV 53 644 povolení prodloužilo, nejvíce občanům Ukrajiny (22 073), Ruska (8 407) a Vietnamu (3 178). O změnu účelu dlouhodobého pobytu požádalo 2 673 cizinců ze třetích zemí, MV povolilo změnu účelu dlouhodobého pobytu v 2 849 případech, nejčastěji státním příslušníkům Ruska (1 048), Ukrajiny (622) a Kazachstánu (376).

V roce 2020 požádalo 19 438 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu, nejčastěji ze Slovenska (8 178), Rumunska (1 856) a Maďarska (1 409). Vydáno bylo celkem 19 022 potvrzení o přechodném pobytu občana EU. O udělení povolení k přechodnému pobytu požádalo 4 261 rodinných příslušníků občanů EU, nejvíce státní příslušníci Ukrajiny. Vydáno bylo celkem 3 714 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

V roce 2020 bylo MV zaregistrováno celkem 17 816 žádostí o povolení k trvalému pobytu (meziročně o 7 % méně). Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (3 908 žádostí), Slovenska (3 820 žádostí) a Vietnamu (1 768 žádostí). Kladné rozhodnutí bylo u žádostí o udělení trvalého pobytu vydáno v 15 141 případech, nejčastěji státním příslušníkům Slovenska (3 505), Ukrajiny (3 116) a Vietnamu (1 567).

Cizinci s povoleným pobytem v ČR

Ke dni 31. 12. 2020 bylo v ČR k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) evidováno celkem 634 790 cizinců (meziročně o 6,5 % více). 309 608 (48,8 %) na území pobývalo trvale a 325 182 cizinců (51,2 %) přechodně. Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (165 654), Slovenska (124 544) a Vietnamu (62 884). Celkově převažovali cizinci z třetích zemí (58,7 %, 380 951 osob), občanů ze zemí EU bylo evidováno celkem 253 839.

Ekonomické aktivity cizinců v ČR

Ke dni 31. 12. 2020 bylo úřady práce ČR evidováno v postavení zaměstnanců celkem 644 164 cizinců – z toho 390 058 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 254 106 cizinců ze třetích zemí, z nichž se v 109 790 případech jednalo o zahraniční pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení (zaměstnanecká či modrá karta, povolení k zaměstnání).

Ze států mimo EU měli na trhu práce tradičně nejvyšší zastoupení státní příslušníci Ukrajiny (159 468), Ruska (17 236) a Vietnamu (14 401). Ze států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (204 294), Polska (46 567), Rumunska (45 363) a Bulharska (37 145).

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR evidovalo v roce 2020 celkem 97 803 podnikatelů cizinců, kteří měli registrováno 131 155 živnostenských oprávnění. Mezi podnikateli-cizinci bylo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (24 155), Vietnamu (20 505) a Slovenska (20 253). Tyto tři státní příslušnosti představují více než dvě třetiny všech podnikatelů – cizinců.

Vzdělávání cizinců v ČR

Mateřské školy v ČR navštěvovalo ve školním roce 2020/2021 celkem 11 864 dětí-cizinců, nejvíce zastoupeni jsou státní příslušníci Ukrajiny (2 932), Vietnamu (2 878), a Slovenska (2 040). V přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních bylo evidováno celkem 356 dětí-cizinců, nejčastěji pochází z Ukrajiny (109), Vietnamu (90), Slovenska (50).

V ČR bylo ve školním roce 2020/2021 celkem 28 380 žáků-cizinců na základních školách, nejvíce z Ukrajiny (8 408), Slovenska (5 569), Vietnamu (5 497).

Na středních školách se vzdělávalo celkem 9 751 žáků-cizinců, nejvíce z Ukrajiny (2 995), Slovenska (1 877), Vietnamu (1 742). Počty cizinců studujících na konzervatořích ve školním roce dosahovaly celkem 210 žáků, nejpočetnější skupina pochází ze Slovenska (75), z Ruska (42) a z Ukrajiny (40).

Na vyšších odborných školách studovalo celkem 737 cizinců, nejvíce jich pochází ze Slovenska (285), Ruska (166) a Ukrajiny (157).

Na vysokých školách v ČR studovalo celkem 50 124 studentů-cizinců, nejčastěji pochází ze Slovenska (21 437), Ruska (7 526), Ukrajiny (4 083).

Mezinárodní ochrana v ČR

V roce 2020 v ČR požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 164 osob (meziročně o 39,4 % méně). Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu byly Ukrajina (351 žadatelů), Gruzie (144), Běloruska (65) a Vietnamu (65).

Mezinárodní ochranu v podobě azylu ČR udělila v 42 případech, nejčastěji státním příslušníkům Ruska (19). Doplňková ochrana byla udělena 72 žadatelům, nejčastěji občanům Sýrie (24), Ukrajiny (11) a Libye (9).

Státní občanství

V roce 2020 nabylo státní občanství ČR celkem 4 344 cizinců. Z toho bylo ve 2 656 státní občanství uděleno, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (939), Ruska (514) a Slovenska (365). Dále bylo občanství uděleno 27 dětem (dle §28 a §29 zákona o státním občanství). Dalších 1 661 osob občanství ČR nabylo prohlášením.

Nelegální migrace v ČR

V roce 2020 bylo odhaleno při nelegální migraci na území ČR celkem 7 093 osob (meziroční nárůst o 24,9 %). Z uvedeného počtu bylo 448 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR a 6 645 osob při nelegálním pobytu.

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici bylo zadrženo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (211), Gruzie (58) a Ruska (43). Neregulární cestovní doklad na vnější schengenské hranici použilo 28 osob; nejčastěji občanů Albánie (10 osob).

Při nelegálním pobytu bylo odhaleno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (3 242) a Moldavska (992), důvodem u těchto dvou státních příslušností byl především vstup na území ČR v rozporu s mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví. Na třetím místě byli občané Vietnamu (231). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulárním cestovním dokladem 103 osob; nejčastěji občané Ukrajiny (44 osob) a Moldavska (24).

Kontrolní činnost

V roce 2020 odbory cizinecké policie realizovaly 133 982 pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. Kontrolováno bylo cca 451 tisíc cizinců.

V roce 2020 bylo Státním úřadem inspekce práce při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 2 413 nelegálně zaměstnávaných cizinců ze třetích zemí a 141 občanů EU (mimo občany ČR). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 549 pokut za porušení právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání ve výši přesahující 132 mil. Kč.

Živnostenské úřady provedly v roce 2020 kontroly u celkem 660 zahraničních subjektů (291 kontrol zahraničních fyzických osob a 369 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob). Zjištěno bylo 163 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši přesahující 431 tisíc Kč. Dále bylo v 582 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve 2 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

Rozhodnutí o správním vyhoštění bylo v roce 2020 vydáno celkem 6 385 cizincům (pokles o 9,7 %). Nejčastěji občanům Ukrajiny (4 233, tj. 66,3 %), s velkým odstupem následovaní občany Moldavska (1 050 osob, 16,4 %) a Uzbekistánu (125 osob, 2 %).

V roce 2020 bylo dále vydáno 883 rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR (meziročně o 1,1 % méně).

Soudy v roce 2020 uložily trest vyhoštění celkem 1 234 cizincům (meziroční pokles o 29,3 %). Nejčastěji občanům Ukrajiny (350 osob), Rumunska (136 osob) a Slovenska (128 osob).

Návraty

Na základě readmisních dohod ČR předala v roce 2020 celkem 91 osob, z toho 10 cizinců bylo předáno do nesusousedních států (Vietnam, Ukrajina, Turecko) a 79 cizinců bylo předáno do sousedních států (nejvíce 17 občanů Turecka, 10 Sýrie, 7 Ukrajiny, 7 Vietnamu). Do ČR bylo navraceno na základě readmisních dohod se sousedními státy 631 osob (meziročně o 32,9 % méně).

V průběhu roku 2020 bylo realizováno celkem 1 060 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí. V rámci tohoto počtu bylo 687 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, dále 337 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a 36 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ.

V rámci aplikace tzv. dublinského nařízení, kterým se určuje členský stát EU příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, zrealizovala ČR v roce 2020 celkem 36 transferů cizinců ze třetích zemí do jiného členského státu EU.

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2020 bylo trestně stíháno 6 367 cizinců, což představuje 8,4 % z celkového počtu stíhaných osob a meziroční pokles o 1 %. Mezi trestně stíhanými cizinci převažovali státní příslušníci Slovenska (2 232), Ukrajiny (1 535) a Polska (406).

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v průběhu roku 2020 pravomocně odsouzeno celkem 4 718 cizinců (meziročně o 19,2 % méně). Podíl cizinců na celkovém počtu osob odsouzených v ČR dosáhl hodnoty 9,7 %, tento podíl se meziročně snížil o 0,8 procentních bodů. Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 458), Ukrajiny (1 103) a Polska (317).

OBSAH

ÚVOD	13
I INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	14
I.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC	14
I.1.1 <i>Strategie migrační politiky</i>	14
I.1.2 <i>Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace</i>	14
I.1.3 <i>Ústřední orgány státní správy ČR</i>	15
I.1.3.1 Ministerstvo vnitra	15
I.1.3.2 Policie ČR	16
I.1.3.2.1 Služba cizinecké policie	16
I.1.3.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	16
I.1.3.3 Ministerstvo zahraničních věcí	17
I.1.3.4 Ministerstvo práce a sociálních věcí	17
I.1.3.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu	17
I.1.3.6 Ministerstvo spravedlnosti	18
I.1.3.7 Ministerstvo financí	18
I.1.3.8 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	19
I.1.3.9 Ministerstvo pro místní rozvoj	20
I.1.3.10 Ministerstvo zdravotnictví	20
I.1.4 <i>Mezirezortní orgány</i>	20
I.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci	20
I.1.4.2 Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci	21
I.1.4.3 Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání (cizinců)	21
I.1.4.4 Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků	22
I.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC	22
I.2.1 <i>Zákon o pobytu cizinců</i>	22
I.2.2 <i>Zákon o azylu</i>	23
I.2.3 <i>Zákon o státním občanství</i>	24
I.2.4 <i>Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)</i>	24
I.2.5 <i>Zákon o dočasné ochraně cizinců</i>	25
I.2.6 <i>Zákon o ochraně státních hranic ČR</i>	25
II VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	26
II.1 VÍZOVÁ POLITIKA	26
II.1.1 <i>Vízový informační systém</i>	28
II.1.2 <i>Limitované bezvízové dohody</i>	28
II.1.3 <i>Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže</i>	28
II.1.4 <i>Dohody mezi EU a třetími zeměmi</i>	29
II.1.4.1 Dohody o volném obchodu	29
II.1.4.2 Ustanovení o vydávání víz v obchodních dohodách mezi EU a třetími zeměmi	29
II.1.4.3 Dohody o zjednodušení vízového režimu	29
II.2 VÍZOVÁ PRAXE	29
II.2.1 <i>Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz</i>	29
II.2.2 <i>Vízový outsourcing</i>	29
II.2.3 <i>Vytíženost zastupitelských úřadů ČR</i>	30
II.2.4 <i>Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS</i>	30
II.2.5 <i>Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2020</i>	31
III SCHENGENSKÁ PROBLEMATIKA	32
III.1 KOORDINACE SCHENGENSKÉ PROBLEMATIKY NA NÁRODNÍ ÚROVNI	32
III.1.1 <i>Národní schengenský plán</i>	32

III.1.2	Strategie ČR pro evropskou integrovanou správu hranic.....	32
III.1.3	Schengenské hodnocení ČR ve vízové oblasti.....	33
III.2	VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE.....	33
III.2.1	Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici	33
III.2.2	Odepření vstupu na vnější schengenské hranici.....	34
IV	LEGÁLNÍ MIGRACE.....	37
IV.1	DRUHY POBYTU.....	37
IV.2	OPATŘENÍ V OBLASTI MIGRACE S OHLEDEM NA EPIDEMICKOU SITUACI V ROCE 2020.....	38
IV.2.1	Nouzové stavy v ČR.....	38
IV.2.2	Opatření související se vstupem na území ČR.....	39
IV.2.3	Opatření související s pobytem cizinců na území ČR.....	40
IV.3	KVÓTY PRO EKONOMICKOU MIGRACI	41
IV.4	MIGRAČNÍ PROGRAMY.....	42
IV.4.1.1	Programy ekonomické migrace	42
IV.4.1.1.1	Počty žádostí v rámci programů ekonomické migrace.....	44
IV.4.1.2	Projekty v oblasti studentské migrace.....	46
IV.5	ŘÍZENÍ O POBYTU NA VSTUPU DO ČR	46
IV.5.1	Řízení o udělení krátkodobého víza.....	46
IV.5.1.1	Žádosti o udělení krátkodobého víza.....	46
IV.5.1.2	Rozhodnutí o udělení krátkodobého víza.....	47
IV.5.1.3	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza.....	48
IV.5.1.4	Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU.....	49
IV.5.1.5	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU	50
IV.5.1.6	Oblast pozvání	51
IV.5.2	Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR	52
IV.5.2.1	Řízení o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR.....	54
IV.5.2.1.1	Žádosti o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR.....	54
IV.5.2.1.2	Rozhodnutí o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR.....	56
IV.5.2.2	Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR.....	58
IV.5.2.2.1	Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR.....	58
IV.5.2.2.2	Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR.....	59
IV.6	ŘÍZENÍ O POBYTU NA ÚZEMÍ ČR	62
IV.6.1	Dlouhodobý pobyt občanů třetích zemí.....	62
IV.6.1.1	Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR.....	62
IV.6.1.1.1	Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR.....	62
IV.6.1.1.1	Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR.....	63
IV.6.1.2	Změna zaměstnavatele.....	65
IV.6.1.3	Řízení o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu.....	65
IV.6.1.3.1	Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu.....	65
IV.6.1.3.2	Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu.....	66
IV.6.2	Přechodný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků.....	66
IV.6.2.1	Řízení o vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU	66
IV.6.2.2	Řízení o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinným příslušníkům občana EU.....	67
IV.6.3	Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu	68
IV.6.3.1	Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu	68
IV.6.3.2	Rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu	70
IV.7	KOMISE PRO ROZHODOVÁNÍ VE VĚCECH POBYTU CIZINCŮ.....	71
IV.8	SODNÍ PŘEZKUM CIZINECKÝCH KAUZ	72
V	POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR.....	74
V.1	CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR.....	74
V.2	EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČR.....	79
V.2.1	Zaměstnávání cizinců v ČR.....	79
V.2.1.1	Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání	80
V.2.1.2	Evropské služby zaměstnanosti (EURES).....	81
V.2.2	Podnikání cizinců v ČR.....	82
V.3	VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR	83
V.3.1	Vzdělávání v mateřských školách.....	83
V.3.2	Vzdělávání v přípravných třídách základních škol a přípravném stupni základních škol speciálních.....	83
V.3.3	Vzdělávání v základních školách	84
V.3.4	Vzdělávání na středních školách	84

V.3.5	Vzdělávání v konzervatořích	84
V.3.6	Vzdělávání ve vyšších odborných školách	84
V.3.7	Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách	84
VI	INTEGRACE CIZINCŮ	85
VII	MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ.....	87
VII.1	MEZINÁRODNÍ OCHRANA	87
VII.1.1	Žádosti o mezinárodní ochranu.....	87
VII.1.2	Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany.....	92
VII.1.2.1	Žaloby a kasační stížnosti podané soudům	94
VII.1.3	Azylová zařízení na území ČR	94
VII.1.3.1	Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2020.....	96
VII.1.4	Integrace azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou	96
VII.2	APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČR	98
VII.2.1	Přijaté a odeslané žádosti	99
VII.2.2	Realizované transfery.....	100
VII.3	NEZLETILÍ CIZINCI BEZ DOPROVODU	101
VIII	STÁTNÍ OBČANSTVÍ.....	103
IX	SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU.....	104
IX.1	PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ.....	104
IX.2	PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OBCHODOVÁNÍ S LIDMI	104
IX.3	STÁLÝ ZDRAVOTNĚ HUMANITÁRNÍ PROGRAM MEDEVAC.....	105
IX.4	PROGRAM POMOC NA MÍSTĚ	106
X	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	109
X.1	VÝVOJ NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	109
X.2	NELEGÁLNÍ PŘEKROČENÍ VNĚJŠÍ SCHENGENSKÉ HRANICE ČR	110
X.2.1	Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici.....	112
X.2.2	Specifické jevy v oblasti vnější schengenské hranice.....	112
X.3	NELEGÁLNÍ POBYT	113
X.3.1	Tranzitní nelegální migrace.....	117
X.3.2	Zneužívání azylových procedur	120
X.3.3	Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu	121
X.4	NAPOMÁHÁNÍ K NELEGÁLNÍ MIGRACI	122
XI	KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	125
XI.1.1	Kontrolní činnost Policie ČR.....	125
XI.1.1.1	Služba cizinecké policie.....	125
XI.1.1.2	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	130
XI.1.2	Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce.....	131
XI.1.2.1	Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání	131
XI.1.2.2	Kontroly zaměřené na agenturní zaměstnávání	133
XI.1.2.3	Zastřené zprostředkování zaměstnání.....	134
XI.1.3	Kontrolní činnost živnostenských úřadů.....	134
XI.1.4	Kontrolní činnost Celní správy ČR.....	135
XI.1.4.1	Kontroly zaměstnávání cizinců	135
XI.1.4.2	Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin	136
XI.1.4.3	Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele.....	137
XI.1.5	Monitoring situace v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách	137
XI.1.5.1	Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny	139
XII	NÁVRATOVÁ POLITIKA A PRAXE.....	140
XII.1	NÁVRATOVÁ POLITIKA.....	140
XII.1.1	Readmisní smlouvy.....	140
XII.1.1.1	Bilaterální readmisní dohody.....	141
XII.1.1.2	Unijní readmisní dohody.....	141
XII.2	NÁVRATOVÁ PRAXE	141
XII.2.1	Rozhodnutí o povinnosti opustit území	142
XII.2.2	Rozhodnutí o správním vyhoštění	142
XII.2.2.1	Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění	144

XII.2.3	<i>Trest vyhoštění uložený soudy</i>	145
XII.2.4	<i>Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR</i>	145
XII.2.5	<i>Provádění readmisních smluv</i>	146
XII.2.5.1	<i>Provádění readmisních smluv s nesuslednými státy</i>	146
XII.2.5.2	<i>Provádění readmisních smluv se sousedními státy</i>	147
XII.2.5.2.1	<i>Osoby převzaté ČR ze sousedních států</i>	147
XII.2.5.2.2	<i>Osoby předané ČR do sousedních států</i>	149
XII.2.6	<i>Návraty v souvislosti s aplikací tzv. dublinského nařízení</i>	149
XII.2.7	<i>Dobrovolné návraty</i>	149
XII.2.7.1	<i>Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení</i>	150
XII.2.7.2	<i>Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra</i>	151
XIII	TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	153
XIII.1	TRESTNÉ STÍHÁNÍ CIZINCŮ	153
XIII.1.1	<i>Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR</i>	157
XIII.1.1.1	<i>Obchodování s lidmi</i>	157
XIII.2	ODSOUZENÍ CIZINCŮ.....	158
XIII.3	CIZINCŮ OMEZENÍ NA OSOBNÍ SVOBODĚ	160
XIV	VNĚJŠÍ ROZMĚR MIGRACE	162
XIV.1	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR V OBLASTI MIGRACE V GESCI MV	162
XIV.2	MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	163
XIV.2.1	<i>Spolupráce se sousedními státy</i>	163
XIV.2.1.1	<i>Společné hlídky</i>	165
XIV.3	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU	165
XIV.3.1	<i>Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)</i>	168
XIV.3.2	<i>Evropská migrační síť (EMN)</i>	169
XIV.3.3	<i>Evropská pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX)</i>	170
XIV.3.4	<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>	171
XIV.3.4.1	<i>Hlavní (specifické) cíle AMIF</i>	172
XIV.3.4.2	<i>Stav implementace a seznam podpořených projektů</i>	173
XIV.4	LEGISLATIVA A PRAXE SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE	174
XIV.4.1	<i>Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice</i>	174
XIV.4.1.1	<i>Systém FADO</i>	174
XIV.4.2	<i>Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky</i>	174
XIV.4.2.1	<i>Rozšíření schengenského prostoru</i>	174
XIV.4.2.2	<i>Program eu-INIS</i>	174
XIV.4.2.3	<i>Agentura eu-LISA</i>	174
XIV.5	SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE A MEZINÁRODNÍ OCHRANY NA ÚROVNI EU	175
XIV.5.1	<i>Situace na hlavních migračních trasách do EU</i>	176
XIV.5.1.1	<i>Centrální středomořská trasa</i>	176
XIV.5.1.2	<i>Východní středomořská trasa a západobalkánská trasa</i>	177
XIV.5.1.3	<i>Západní středomořská a západní africká trasa</i>	178
XIV.5.2	<i>Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU</i>	179
	HODNOCENÍ REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2020 - SAMOSTATNÁ ČÁST	182
1	REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	184
1.1	KOORDINACE INTEGRACE CIZINCŮ	184
1.2	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	185
1.3	STATISTIKA	185
1.4	INDIKÁTORY INTEGRACE CIZINCŮ.....	185
1.5	FINANCOVÁNÍ INTEGRACE CIZINCŮ V ČR	185
2	AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ	187
2.1	MINISTERSTVO VNITRA	187
2.1.1	<i>Podpora projektů na regionální úrovni</i>	187
2.1.1.1	<i>Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení</i>	187
2.1.1.2	<i>Centrum pro cizince Jihomoravský kraj</i>	188
2.1.1.3	<i>Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji</i>	190
2.1.1.4	<i>Integrační centrum pro cizince Hradec Králové</i>	191
2.1.1.5	<i>Integrační centrum Praha o.p.s.</i>	192
2.1.2	<i>Podpora projektů na lokální úrovni</i>	193

2.1.2.1	Přehled projektů obcí v roce 2020.....	193
2.1.3	<i>Podpora projektů nestátních neziskových organizací</i>	196
2.1.3.1	Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2020	196
2.1.4	<i>Posílení informovanosti</i>	197
2.1.5	<i>Účast cizinců na veřejném a politickém životě</i>	198
2.1.6	<i>Zkouška z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR</i>	198
2.1.7	<i>Integrace a podpora bezpečnosti obyvatel</i>	199
2.2	MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ	199
2.2.1	<i>Zvyšování informovanosti</i>	200
2.2.2	<i>Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti</i>	201
2.2.4	<i>Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci</i>	202
2.2.5	<i>Strategické materiály</i>	203
2.2.6	<i>Projekty na podporu integrace cizinců</i>	204
2.3	MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY	204
2.3.1	<i>Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců pro rok 2020</i>	204
2.3.1.1	Rozvojový program.....	204
2.3.1.2	Dotační výzva.....	205
2.3.2	<i>Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách</i>	205
2.3.3	<i>Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu</i>	208
2.3.3.1	Navýšení úrovně zkoušky na A2 dle SERR.....	210
2.3.4	<i>Integrace nezletilých cizinců bez doprovodu</i>	212
2.4	MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ	212
2.4.1	<i>Informovanost</i>	212
2.5	MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU	213
2.5.1	<i>Informovanost</i>	213
2.5.2	<i>Ekonomická soběstačnost</i>	213
2.5.3	<i>Vzdělávání</i>	213
2.5.4	<i>Statistika</i>	213
2.5.5	<i>Financování</i>	214
2.6	MINISTERSTVO KULTURY	214
2.7	MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ.....	214
2.7.1	<i>Dotační programy</i>	214
PŘÍLOHY		215
ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK		216
TABULKOVÁ ČÁST		220
PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2020 ...		267

ÚVOD

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2020 je souhrnný materiál, který poskytuje celkový přehled o migraci cizinců na území ČR a současně o stavu integrace cizinců na území.

Zpráva je rozdělena do dvou samostatných, i když tematicky a obsahově velmi úzce provázaných částí.

První část zprávy kromě přehledu aktivit odpovědných orgánů a jimi přijatých legislativních i nelegislativních opatření s relevancí pro problematiku migrace přináší základní analýzu migračních trendů na území ČR. V této souvislosti rovněž obsahuje jednotlivé indikátory migrace s detailním statistickým členěním a tyto profilové ukazatele porovnává s úrovní z roku 2019 či dalších předchozích let. Opomenut není ani mezinárodní rozměr migrace s důrazem na situaci v EU.

Druhá část zprávy se pak detailně věnuje tématu integrace cizinců, jakožto nedílné součásti migrační politiky ČR. Tato část představuje každoroční informaci o realizaci integrace cizinců na území ČR a obsahuje přehled konkrétních integračních opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu roku 2020 podpořily úspěšné začleňování cizinců do české společnosti.

Zpracovatelem materiálu je Ministerstvo vnitra ČR, které vycházelo nejen z vlastních informací, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem zemědělství či Ministerstvem kultury.

Migrace je komplexním a dynamickým jevem, který má na ČR společenské a ekonomické dopady. Vstup, pobyt a integrace cizinců na území ČR jsou procesy s možnými pozitivními i negativními důsledky pro českou společnost – procesy, které jsou do značné míry závislé na aktivním a flexibilním přístupu ČR.

Zásady, na kterých ČR staví svou migrační politiku, byly v roce 2015 shrnuty ve Strategii migrační politiky ČR (viz kapitola I.1 Institucionální rámec). Migrační strategie ČR má za cíl posilovat pozitivní aspekty migrace a co nejúčelněji potírat negativní jevy a rizika spojená s migrací.

Migrační politika ČR je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie (dále též „EU“) a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů EU. Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce regulovány společnými politikami EU, patří především mezinárodní ochrana, společná vízová politika, ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (včetně vyhošťování neoprávněně pobývajících cizinců). V oblastech legální migrace a integrace cizinců si členské státy EU zachovaly poměrně vysokou míru suverenity. Všechny uvedené oblasti, bez ohledu na míru jejich harmonizace na unijní úrovni, utvářejí propojený systémový rámec. ČR tak musí ve svém přístupu k otázkám migrace brát ohled nejen na specifické potřeby a možnosti státu, ale současně také na situaci na úrovni EU, a aktivně se podílet na řešeních v rámci jejích společných politik.

I INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC

I.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

I.1.1 Strategie migrační politiky

Strategie migrační politiky České republiky přijala vláda svým usnesením ze dne 29. července 2015¹. Materiál definuje **klíčové zásady migrační politiky českého státu**, stanovuje cíle v dané oblasti na národní i unijní úrovni a uvádí konkrétní nástroje sloužící k jejich dosažení. Strategie migrační problematiku pokrývá v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do 7 tematických modulů odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratová politika (3) mezinárodní ochrana, (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů), (5) volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

Strategie migrační politiky vyjadřuje postoje a priority ČR:

- zajistit občanům klidné soužití s cizinci a díky účinné integraci zabránit vzniku negativních sociálních jevů;
- zajistit bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;
- dostát svým závazkům v oblasti azylu;
- pomáhat uprchlíkům v zahraničí a předcházet tak dalšímu rozvoji migrační krize;
- udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru;
- podporovat legální migraci v souvislosti s potřebami trhu práce;
- dostát svým mezinárodním a evropským závazkům a aktivně se podílet na hledání společných řešení.

I.1.2 Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace

Audit národní bezpečnosti představuje komplexní materiál, který posuzuje odolnost ČR vůči současným bezpečnostním hrozbám a definuje bezpečnostní politiku státu v aktuálních bezpečnostních oblastech. Vládou ČR byl schválen dne 14. 12. 2016². Materiál reaguje na změny bezpečnostních hrozeb ve světě a definuje oblasti a způsob, jakým by mělo dojít k posílení odolnosti státu vůči bezpečnostním hrozbám.

Mezi deseti okruhy hrozeb³, kterým se materiál věnuje, patří kapitola týkající se **bezpečnostních aspektů migrace**. V rámci této kapitoly byly jako dvě hlavní hrozby definovány hrozba **nelegální migrace** v důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě a **nedostatečná integrace** legálních migrantů, která může představovat zdroj sociálního napětí.

¹ Usnesení č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci. Strategie migrační politiky České republiky je dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>.

² Usnesení vlády České republiky ze dne 14. 12. 2016 č. 1 125 o Auditě národní bezpečnosti.

³ Další definované okruhy hrozeb jsou: terorismus, extremismus, organizovaný zločin, šíření infekční nákazy, přírodní hrozby, antropogenní hrozby, hrozby v kyberprostoru, energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů.

Touto kapitolou se stejně tak zabývá i Akční plán⁴, který rozpracovává všechna systémová, legislativní, materiálně-technická a personální doporučení vyplývající z Auditů. Garantem plnění úkolů jsou gestoři jednotlivých opatření. Ministerstvo vnitra informovalo vládu ČR v pravidelně stanovených intervalech v roce 2019 a 2020 o vyhodnocení plnění jednotlivých opatření vyplývajících z Auditů, a to k 30. dubnu každého roku. Rok 2021 bude poslední, za který bude vyhodnocováno plnění Akčního plánu Auditů národní bezpečnosti. Po čtyřech letech se tak toto hodnocení uzavírá. Ministerstvo vnitra připraví do posledního vyhodnocení krátké shrnutí celkového dopadu plnění opatření z AP ANB na jednotlivé oblasti, kterými se Audit zabývá.

I.1.3 Ústřední orgány státní správy ČR

I.1.3.1 Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra (dále též „MV“) gestorem problematiky mezinárodní migrace, azylu či dočasné ochrany, a to jak na úrovni legislativně-koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů cizinců, cestovní doklady). V gesci ministerstva je dále ochrana státních hranic a problematika dobrovolných návratů cizinců do zemí původu.

MV v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o pobytu cizinců“) vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává MV, na základě vyžádání policie, závazná stanoviska.

MV rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu (včetně zaměstnaneckých a modrých karet), povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění, o povolení k trvalému pobytu a o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. MV také vydává občanům EU potvrzení o přechodném pobytu. Dále pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizineckého pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta na území.

MV rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

MV dále zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území ČR a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

MV v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (též „zákon o zaměstnanosti“) vydává na základě žádosti generálního ředitelství Úřadu práce ČR stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

MV sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace, a to jednak formou sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise (dále též „EK“) při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. MV je rovněž gestorem za schengenskou problematiku i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“) a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, zabezpečuje MV výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 22. 5. 2017 č. 407 o Akčním plánu Auditů národní bezpečnosti.

Ve zmíněných oblastech MV úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi, včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci (dále též „IOM“) se podílí na vypracování repatričních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu nebo bezpečných třetích zemí.

Usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 979 byla ke dni 1. srpna 2008 MV znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*⁵.

MV je gestorem Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci, který projednává problematiku migrace a ochrany hranic na mezirezortní úrovni (viz kapitola I.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci). MV rovněž předsedá Pracovnímu týmu Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, který slouží jako platforma pro diskuzi o otázkách pracovní migrace občanů třetích států do ČR (viz kapitola I.1.4.4 Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků).

V rámci MV se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky (dále též „OAMP“), odbor správní a organizační složka státu zřízená MV Správa uprchlických zařízení (dále též „SUZ“).

Na základě zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců** (dále též „Komise“). Komise je nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž OAMP rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu, dlouhodobých víz, cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti, přestupků a rušení údajů o místě hlášeného pobytu. Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v MV, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na MV nezávislí (více viz kapitola IV.7 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců).

I.1.3.2 Policie ČR

I.1.3.2.1 Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie České republiky (dále též „PČR“) **Ředitelství služby cizinecké policie** (dále též „ŘSCP“), jež je výkonným útvarům policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarům v oblasti výkonu státní správy na úseku agendy cizinců pobývajících na území České republiky a po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích⁶, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích ČR, dále pak Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, Zařízení pro zajištění cizinců Vyšší Lhoty, Zařízení pro zajištění cizinců Balková a Příjímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odbory cizinecké policie** (dále též „OCP“), které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

I.1.3.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem PČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále též „NCOZ“), jejíž sekce organizovaného zločinu, odbor obchodu s lidmi, nelegální migrace a padělání sleduje, rozpracovává a zabývá se bojem proti zločineckým seskupením, která páchají

⁵ Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

⁶ Jedná se o: ICP na ML Václava Havla Praha, ICP na ML Ostrava Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.

závažnou organizovanou trestnou činnost v oblasti nelegální migrace či obchodu s lidmi a v oblasti padělání měny nebo platebních prostředků.

V rámci ČR zástupci odboru obchodu s lidmi, nelegální migrace a padělání NCOZ při výměně aktuálních informací na úseku nelegální migrace v roce 2020 spolupracovali s jednotlivými odbory cizinecké policie spadajícími pod krajská ředitelství policie, s oddělením šetření trestné činnosti a dokumentace ŘSCP, se zástupci Odboru azylové a migrační politiky MV a se zástupci Národního centra pro kontrolu dokladů (NCKD). Policisté NCOZ se pravidelně účastnili jednání Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (ANACEN) – fóra Operativa a Bezpečnost a fóra Strategie, která se dle vývoje epidemiologické situace v ČR konala buď formou zasedání, nebo formou emailové komunikace, kde byly diskutovány a sdíleny domácí i zahraniční aktuální informace týkající se oblasti nelegální migrace.

1.1.3.3 Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí (dále též „MZV“) je ústředním správním orgánem ČR, který vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

MZV vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území ČR požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů (dále též „ZÚ“) vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle vízového kodexu EU (viz kapitola II. Vízová politika a praxe ČR).

1.1.3.4 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“) na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům EU a uzavřeným mezivládním dohodám.

MPSV rovněž vede centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána.

Oblastí nelegálního zaměstnávání cizinců se zabývá mj. Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR (viz kapitola I.1.4.3 Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců), jehož gestorem je MPSV.

1.1.3.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též „MPO“) je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále též „živnostenský zákon“), podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území České republiky, stejné postavení jako občan České republiky s trvalým pobytem v České republice a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území České republiky, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou. Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním správním úřadem pro problematiku živnostenského

podnikání, resp. pro „věci živností“ (srov. § 13 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů).

Ministerstvo průmyslu a obchodu se zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi a na dodržování povinností podnikatelů při provozování živností; v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle živnostenského zákona. Zákon o pobytu cizinců má účinné kontrolní a sankční mechanismy pro zjištění legálnosti pobytu na území ČR.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je dále aktivně zapojeno do přípravy a realizace vládních programů ekonomické migrace, kdy pro dva programy je přímo gestorem rozhodujícím o zařazení do programu a u třetího má koordinační roli vůči podnikatelským asociacím, jež do něj zařazují.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je také činné v rámci **Pracovní skupiny pro ekonomickou migraci** (dále jen „PSEM“), jejíž zasedání organizuje a řídí. PSEM je neformální platformou MPO, která funguje již od roku 2012 a v jejímž rámci se setkává státní správa (MPO, MZV, MPSV, MV, případně ve spolupráci s dalšími resorty) a podnikatelská sféra včetně konkrétních firem. Cílem setkávání pracovní skupiny je debata o aktuálních migračních tématech, konzultace připravovaných projektů/programů ekonomické migrace, podnikatelská sféra zde má možnost sdělovat státní správě zpětnou vazbu ohledně migrační regulace.

I.1.3.6 Ministerstvo spravedlnosti

Pokud jde o justiční agendy Ministerstva spravedlnosti (dále též „MS“) spojené s problematikou migrace, jedná se především o extradiční řízení, v jehož rámci dochází k zajištění obviněného nebo odsouzeného na území jednoho státu a jeho následnému vydání k trestnímu stíhání či k výkonu trestu odnětí svobody do státu vyžadujícího. O povolení vydání z ČR do země mimo EU rozhoduje ministr spravedlnosti, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné. Ministr spravedlnosti má v případě pochybností o správnosti rozhodnutí soudu pravomoc podat do tří měsíců Nejvyššímu správnímu soudu návrh na přezkoumání takového rozhodnutí⁷. V rámci EU se neuplatňuje uvedený proces vydávání/extradice, ale předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu, při kterém se uplatní přímý styk mezi příslušnými justičními orgány (soudy) členských států. O předání rozhodují krajské soudy, MS má v tomto případě pouze roli asistenční a metodickou. Oba uvedené postupy se řídí zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, příp. mezinárodní smlouvou.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů v oblasti trestního práva a právních předpisů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování fungování soudnictví.

MS je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89//2012 Sb., občanský zákoník, zákonem 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále též „zákon o obchodních korporacích“) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Důležitou agendou nejen v oblasti migrace je také správní soudnictví upraveno zákonem č. 150/2002 Sb., soudní správní řád.

I.1.3.7 Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (dále též „MF“) respektive Celní správa ČR disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány. Od 1. 1. 2011 jsou celní úřady oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního

⁷ Viz § 95 odst. 5 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Celní orgány se aktivně zapojují do boje proti nelegální migraci, věnují maximální pozornost posilování a hlubšímu propojování současných mechanismů, zajišťujících koordinaci v oblasti nelegální migrace a aktivně podporují Schengenskou spolupráci, jakožto významného instrumentu pro další rozvoj ČR, včetně implementace závazků z ní vyplývajících. V této souvislosti Celní správa ČR dlouhodobě koordinuje a její zaměstnanci se podílí na spolupráci při zajišťování odborné přípravy příslušníků Služby cizinecké policie v rámci specializačních vzdělávacích kurzů.

Problematika migrace a integrace cizinců se stává stále významněji společenským diskutovaným tématem, a proto i celní orgány věnují, vedle Strategie migrační politiky ČR, i zvýšenou pozornost Komunikační strategii vlády, která vede k větší informovanosti médií, odborné i širší veřejnosti o otázkách migrace, uprchlictví a integrace cizinců.

1.1.3.8 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“) je věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizince je znalost češtiny.

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále též „školský zákon“).

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (dále též „zákon o vysokých školách“), cizincům se umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR.

O uznání vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem o vysokých školách, veřejné vysoké školy. MŠMT vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě, s kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však odvolacím správním orgánem. Jedná-li se o oblast vojenství, o uznání rozhoduje dle výše citovaného zákona Ministerstvo obrany (dále též „MO“); v oblasti bezpečnostních služeb pak rozhoduje o uznání MV.

MŠMT se v oblasti studentské migrace zabývá řadou aktivit. Vedle projektu Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince-zahraníční studenty ze třetích zemí rovněž funguje projekt Režim student, jehož cílem je usnadnit příchod cizinců z vybraných třetích států k vysokoškolskému studiu v ČR (viz kapitola IV.4 Migrační programy).

MŠMT má ve své gesci také výkon péče o nezletilé cizince, kteří se ocitli na území ČR bez doprovodu zákonných zástupců či jiných osob odpovědných za výchovu (dále též „NBD“).

MŠMT je v této oblasti zřizovatelem Zařízení pro děti – cizince (dále též „ZDC“), které v rámci sítě ústavní a ochranné výchovy poskytuje plné přímé zaopatření a další služby nezletilým cizincům bez doprovodu. Toto zařízení provozuje diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní školu. V rámci diagnostického ústavu plní zařízení zejména diagnostické, terapeutické, zdravotní a výchovně vzdělávací služby. Během prvních dvou měsíců pobytu klienta v zařízení je provedena jeho komplexní diagnostika (psychologická, speciálně pedagogická, školská, sociálně právní a zdravotní) a je vypracován individuální výchovně vzdělávací plán a plán rozvoje osobnosti klienta, jehož cílem je zejména integrace do české společnosti. Zařízení poskytuje klientům soustavné vzdělávání a to na úrovni základního školství. Pro klienty, kteří již splnili povinnou školní docházku, umožňuje v diagnostické třídě systematickou přípravu pro vstup do české sítě škol na úrovni SŠ. Klienti, kteří se věnují přípravě na povolání studiem jakékoliv střední či vysoké školy, je umožněno zůstat v zařízení na základě smluvního vztahu až do 26 let.

MŠMT pro případ většího počtu NBD vyčlenilo další lůžka pro možnost umístění těchto klientů v síti ústavní výchovy. Zařízení pro děti – cizince tedy úzce spolupracuje a metodicky vede další pracoviště. Konkrétně se

jedná o SVP Klíčov, VÚ Pšov a VÚ Višňové. I v těchto zařízeních je klientům poskytováno plné přímé zaopatření a vzdělávání na úrovni středních škol.

I.1.3.9 Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále též „MMR“) je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* – Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem kultury a cestovního ruchu České lidové republiky (dříve Národní správou pro cestovní ruch České lidové republiky) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z České lidové republiky.

Memorandum ADS se vztahuje na turistické skupiny čínských obyvatel cestujících prostřednictvím registrovaných (čínských) cestovních kanceláří z Číny na území ČR, kde se mohou pohybovat v souladu s předem stanoveným cestovním programem. Minimální počet účastníků turistické skupiny je nejméně pět osob.

Žádosti o víza jsou vyřizovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Krátkodobá víza⁸ jsou převážně udělována zastupitelským úřadem členského státu, do kterého míří hlavní nebo další z cílů návštěvy čínských turistů. V rámci Memoranda ADS dochází ke zjednodušení procesu tím, že jednotlivé, registrované cestovní kanceláře mohou podat žádosti o víza za celou skupinu na konzulárním oddělení zastupitelského úřadu ČR, návštěva jednotlivých žadatelů je poté pouze na vyžádání konzulárního oddělení (bývá zřídka).

MMR uzavírá Smlouvy o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS se subjekty cestovních kanceláří nebo cestovních agentur⁹. Na základě ověření těchto skutečností je s jednotlivými cestovními kancelářemi nebo cestovními agenturami uzavřena předmětná smlouva¹⁰.

I.1.3.10 Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví (dále též „MZ“) je ústředním orgánem státní správy, které je v souvislosti s cizími státními příslušníky gesčně příslušné zejména za oblast zdravotního pojištění. Od pobytového statusu cizince se pak odvíjí některý z možných způsobů zajištění úhrady zdravotních služeb vedle komerčního zdravotního pojištění. Někteří z dotčených cizinců tak mohou být pojištěnci veřejného zdravotního pojištění, u některých přichází v úvahu úhrada zdravotních služeb v určitém definovaném rozsahu ze strany státu (viz příloha).

Cizinci, kteří jsou pojištěnci veřejného zdravotního pojištění, mají stejné postavení, jako ostatní pojištěnci. Přísluší jim tedy nárok na plný rozsah zdravotních služeb, které jsou z tohoto systému hrazeny, mají právo na výběr zdravotní pojišťovny, je jim vystaven průkaz pojištěnce atd. Vykazování zdravotních výkonů zdravotním pojišťovnám by se rovněž nemělo lišit oproti jiným pojištěncům.

MZ se v roce 2020 především zaměřilo a zásadně podílelo na zvládnutí úkolů, které přinesla pandemie onemocnění covid-19.

I.1.4 Mezirezortní orgány

I.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (dále též „Koordinační orgán“) je **stálým mezirezortním orgánem** složeným ze zástupců věcně příslušných resortů na úrovni náměstků ministrů

⁸ Víza vydávaná zastupitelskými úřady členských států jsou víza schengenského typu, tj. omezená na maximum 30 dní a vydaná v souladu s platnou legislativou. Jedná se o individuální schengenská víza nesoucí označení „ADS“ (Approved Destination Status - status schválené destinace).

⁹ Splňující zákonem stanovené podmínky, např.: živnostenské oprávnění na předmět podnikání, které musí odpovídat výpisu z obchodního/živnostenského rejstříku, jazykovou vybavenost, apod.

¹⁰ Nedílnou součástí této Smlouvy je příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii ČR – ŘSČP pro případ, že by v dané skupině chyběl některý z účastníků (český subjekt na území ČR přebírá zodpovědnost za čínské turisty).

a disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je Ministerstvo vnitra.

Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (viz níže). Předjednání materiálů určených pro vládu ČR na zasedání Koordinačního orgánu umožňuje např. jejich následné schvalování bez rozpravy. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o dalším směřování migrační politiky. Koordinační orgán je také vládou zmocňován, aby svým rozhodnutím prováděl vhodné změny migračních programů.

Koordinační orgán v roce 2020 na základě pravomoci svěřené vládou schválil změnu migračního programu *Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí*, kterou program nově otevřel stipendistům z programu Erasmus+ a Fulbrightova programu.

V lednu 2020 proběhla na půdě Koordinačního orgánu debata o novém nastavení ročních kvót pro ekonomickou migraci zavedených od 1. září 2019 nařízením vlády č. 220/2019 Sb. Příchod pandemie covid-19 v březnu 2020 a očekávání jejích dopadů na vývoj ekonomiky a zaměstnanosti v ČR následně vedly k odložení závěrů jednání. Po opakované debatě v říjnu 2020 Koordinační orgán schválil návrh nových kvót, který byl následně projednán se sociálními partnery a v prosinci 2020 schválen vládou ve formě nařízení č. 556/2020 Sb. s účinností od 1. ledna 2021.

1.1.4.2 Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje **stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru** řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum **funguje na expertní úrovni**, jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. Činnost jednotlivých fór byla v roce 2020 v důsledku pandemie covid-19 částečně omezena či probíhala korespondenční formou. I nadále se Analytické centrum zaměřilo na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU a na problematiku ekonomické migrace (viz kapitola IV.4 Migrační programy).

Analytické centrum v průběhu roku 2020 i nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu **Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic** určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jimž je cíleně distribuována k případnému využití uvedených informací.

1.1.4.3 Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání (cizinců)

Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (dále „MOPNZC“), jehož gestorem je MPSV, předkládá každý rok vládě ČR pro informaci souhrnnou zprávu. V polovině roku 2020 tak byla předložena „Souhrnná informace za rok 2019 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců“.

V roce 2020 se uskutečnilo pouze jedno řádné zasedání MOPNZC (v pořadí 47.), a to z důvodu pandemie onemocnění covid-19. Na uvedeném setkání byl členům MOPNZC představen návrh MPSV aktualizovat koncepci a strategii mezirezortního orgánu v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání, konkrétně **zřízení nového Mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání** (dále též „MOPNZ“). Uvedený návrh byl přijat všemi členy MOPNZC. Zřízení MOPNZ a zrušení MOPNZC bylo schváleno vládou v únoru 2021.

MOPNZ je zřizován na základě potřeby aktualizovat koncepci a strategii meziresortního orgánu v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání. Oblast nelegální práce a kontrolní činnosti se od doby založení meziresortního orgánu významně proměnila. Do současné doby fungoval meziresortní orgán se zaměřením na cizineckou problematiku. Z důvodu vývoje a současných směrů je nezbytné zaměřit činnost orgánu nejen na cizince, ale na téma nelegální práce v jejím širším kontextu. MOPNZ bude plnit úkoly, které si jeho členové stanoví, a bude koordinovat tři stálé pracovní skupiny: pracovní skupinu k problematice zaměstnávání cizinců, pracovní skupinu k problematice nelegální práce, pracovní skupinu k problematice agenturního zaměstnávání a zastřehného zprostředkování zaměstnání. Předseda MOPNZ může za účelem plnění úkolů MOPNZ zřídít také dočasnou pracovní skupinu MOPNZ.

Posláním MOPNZ je koordinovat činnost příslušných institucí, navrhnout legislativní změny přispívající k řešení nelegálního zaměstnávání a vytvářet koncepci řešení tohoto problému. MOPNZ dále doporučuje směry kontrolní a preventivní činnosti a získává informace z oblasti výzkumu migrace, z oblasti ekonomiky, a to se zaměřením zejména na oblast „šedé“ ekonomiky.

I.1.4.4 Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků

Rada hospodářské a sociální dohody (tzv. tripartita) v roce 2017 vytvořila pracovní tým pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, který slouží jako platforma pro dialog o otázkách pracovní migrace občanů třetích států do ČR. Předsednictví bylo svěřeno do kompetence Ministerstva vnitra.

V roce 2020 na půdě pracovního týmu proběhla debata o možných opatřeních k řešení situace cizinců, kteří ztratí uplatnění na trhu práce v případě zpomalení ekonomického růstu v důsledku dopadů pandemie covid-19. Členové pracovního týmu se především shodli, že zahraničním zaměstnancům musí být v případě nařízení karantény, pracovní neschopnosti, péče zaměstnance o dítě, dočasného nepřidělování práce, omezení nebo uzavření provozu nebo nařízeného výkonu práce z domova poskytováno stejné zacházení jako zaměstnancům českým. Nesmí být zneužíváno zranitelné postavení pracovních migrantů a v případě ukončování jejich pracovních vztahů musí být důsledně dodržován postup vyžadovaný zákoníkem práce (nemůže docházet ke zneužívání ukončení pracovního poměru dohodou, propuštěným zaměstnancům musí být vyplacena veškerá odměna za vykonanou práci apod.). Zástupci zaměstnavatelů a odborů se zavázali podporovat prosazování těchto zásad na pracovištích.

Dále pracovní tým – nejprve v březnu a následně znovu v říjnu – projednal návrhy nového nastavení ročních kvót pro ekonomickou migraci zavedených od 1. září 2019 nařízením vlády č. 220/2019 Sb. Finální návrh nových kvót byl předložen vládě ČR, která jej v prosinci 2020 schválila ve formě nařízení č. 556/2020 Sb. s účinností od 1. ledna 2021.

I.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

I.2.1 Zákon o pobytu cizinců

Dílčí změna zákona o pobytu cizinců byla provedena zákonem č. 165/2020 Sb. ze dne 18. března 2020, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Součástí zákona byla i novela zákona o pobytu cizinců, kterou došlo k drobné úpravě ustanovení § 176 odst. 6 upravujícího problematiku poskytování zdravotní služby po dobu zajištění cizince.

V roce 2020 bylo třeba v souvislosti s vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z EU provést na vnitrostátní úrovni legislativně-technické změny a připravit se na období po skončení přechodného období (po 31. prosinci 2020). Na vnitrostátní úrovni byla proto připravena novela zákona o pobytu cizinců, která odkazuje na Dohodu o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen „výstupová dohoda“). Tato novela řeší zejména otázku statusu občanů Spojeného království, kteří během přechodného období

oprávněně pobývali v České republice a pokračují ve svém pobytu i po skončení přechodného období, dále otázku statusu jejich rodinných příslušníků a otázku dokladů, které budou vydávány občanům Spojeného království a jejich rodinným příslušníkům, kteří spadají do působnosti výše zmíněné dohody. Novela nebyla v roce 2020 schválena.

Již v roce 2019 byl zahájen legislativní proces u novely, která se dotýká zákona o pobytu cizinců a dalších souvisejících předpisů (zákon o azylu, zákon o zaměstnanosti, zákon o dočasné ochraně cizinců) – **více viz část o azylu**. Vláda předložila sněmovně příslušnou novelu dne 1. 10. 2020 (sněmovní tisk č. 1033). K prvnímu čtení v roce 2020 nicméně nedošlo.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

- Hlavním cílem předložené změny zákona č. 326/1999 Sb., **o pobytu cizinců** na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů je zajištění implementace nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 ze dne 12. září 2018, kterým se zřizuje Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS) a kterým se mění nařízení (EU) č. 1077/2011¹¹, (EU) č. 515/2014¹², (EU) 2016/399¹³, (EU) 2016/1624¹⁴ a (EU) 2017/2226¹⁵ (dále též „nařízení ETIAS“).
- Návrh zákona o pobytu cizinců, stejně jako návrh zákona o azylu, dále reflektuje dynamické požadavky praxe vzešlé zejména z poznatků při výkonu agendy na úseku souvisejícím se vstupem, pobytem či ukončením pobytu cizinců.

1.2.2 Zákon o azylu

Již v roce 2019 byl zahájen legislativní proces u novely, která se dotýká zákona o azylu a dalších souvisejících předpisů (zákon o pobytu cizinců, zákon o zaměstnanosti, zákon o dočasné ochraně cizinců). Vláda předložila Poslanecké sněmovně příslušnou novelu dne 1. 10. 2020 (sněmovní tisk č. 1033). K prvnímu čtení v roce 2020 nicméně nedošlo (viz výše).

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

- Z hlediska oblasti azylu je důvodem předložení novely zejména nutnost legislativně reagovat na praktické problémy, které byly zaznamenány správním orgánem, jenž vede řízení ve věci mezinárodní ochrany nebo Auditem národní bezpečnosti, a to v období od minulé rozsáhlé novely zákona o azylu v roce 2015.

Navrhované změny v zákoně **o azylu** lze rozdělit na následující tematické okruhy:

¹¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1077/2011 ze dne 25. října 2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 515/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu v oblasti vnějších hranic a víz a zrušuje rozhodnutí č. 574/2007/ES

¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 o Evropské pohraniční a pobřežní strážní a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES.

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2226 ze dne 30. listopadu 2017, kterým se zřizuje Systém vstupu/výstupu (EES) pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí překračující vnější hranice členských států, kterým se stanoví podmínky přístupu do systému EES pro účely vymáhání práva a kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 767/2008 a (EU) č. 1077/2011.

- Zpřesnění stávajících institutů, kde je cílem odstranit nebo minimalizovat zjištěné praktické a interpretační problémy.
- Zpřesnění a doplnění již transponovaných směrnic unijního azylového práva.
- Změny cílící na větší efektivitu řízení o mezinárodní ochraně, a to včetně navazujícího soudního přezkumu krajskými soudy a Nejvyšším správním soudem.
- Nově zaváděný institut „řízení v případech zvláštní situace“.
- Změny týkající se přijímacích podmínek žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a zavedení možnosti podílet se na zlepšování prostředí v azylovém zařízení i mimo něj, a to formou činnosti za úplatu formou tzv. zvýšeného kapesného.

Návrh novely zákona o azylu, stejně jako zákona o pobytu cizinců, dále reflektuje dynamické požadavky praxe vzešlé zejména z poznatků při výkonu agendy na úseku souvisejícím se vstupem, pobytem či ukončením pobytu cizinců.

I.2.3 Zákon o státním občanství

Nabývání a pozbývání státního občanství České republiky upravuje **zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky** a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje rovněž problematiku prokazování a zjišťování státního občanství České republiky, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství.

V roce 2020 nebyl tento zákon novelizován.

I.2.4 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Dne 30. července 2020 nabyl účinnosti zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony. Jednalo se o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/957 ze dne 28. června 2018, kterou se mění směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb, kdy dochází k rozlišení krátkodobého a dlouhodobého vysílání a práv zaměstnanců s tímto spojených.

V průběhu roku 2020 byly dále připravovány další legislativní změny týkající se zaměstnávání osob:

- Povinnost registrovat veškeré pracovněprávní vztahy – evidence, která by evidovala všechny pracovněprávní vztahy včetně DPP a DPČ a s tím spojené rozšíření skutkové podstaty příslušných přestupků o nesplnění nové registrační povinnosti. Zaměstnavatel by měl povinnost tyto vztahy nahlašovat; zavedení povinnosti zaměstnavatelů ohlašovat nástup do zaměstnání u zaměstnanců, kteří jsou zaměstnání na základě dohody o pracovní činnosti či pracovního poměru, které jsou zaměstnáními malého rozsahu podle zákona o nemocenském pojištění, nebo na základě dohody o provedení práce a nejsou na základě těchto pracovněprávních vztahů účastníkem nemocenského pojištění, tak, aby všichni zaměstnanci činní na základě pracovního poměru, dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce, byli vedeni v evidenci k tomu určené; Hlavní účel právní úpravy je zefektivnění kontrol nelegálního zaměstnávání, ochrana zaměstnanců proti obcházení pracovněprávních předpisů zaměstnavateli. Návrh je součástí návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony¹⁶.
- Změny navrhované v zákoně o zaměstnanosti navazující na úpravy v zákoně o azylu a v zákoně o pobytu cizinců (viz kapitoly I.2.1 a I.2.2) cílí na zpřesnění stávajících institutů a zajištění větší efektivity řízení, jedná se o změny spíše organizačně-technického charakteru, např.:
 - Zavedení odpovědnosti uživatele za umožnění zastřenému zprostředkování v zákoně

¹⁶ Sněmovní tisk 1025.

o zaměstnanosti (návrh součástí návrhu zákona o azylu).

- Úpravy v oblasti vydávání povolení k zaměstnání v zákoně o zaměstnanosti (návrh součástí návrhu zákona o azylu¹⁷).

V důsledku pandemie covid-19 vláda postupně vydala několik usnesení, jejichž prostřednictvím automaticky došlo k prodloužení platnosti povolení k zaměstnání a příslušného pobytového oprávnění:

- Prvním z nich bylo usnesení vlády č. 214 ze dne 15. března 2020 (z důvodu nepřesností upravené usnesením vlády č. 248 dne 18. března 2020 účinné od 19. března 2020), které **zajistilo prodloužení platnosti povolení k zaměstnání a krátkodobého schengenského víza za účelem zaměstnání**, které byly vydány přede dnem vyhlášení tohoto opatření a jejichž platnost uplyne maximálně 60 dnů ode dne skončení nouzového stavu, prodlužuje tak, že skončí uplynutím doby 60 dnů ode dne skončení nouzového stavu; toto opatření platí za podmínky, že zaměstnavatel s cizincem sjedná prodloužení základního pracovněprávního vztahu, na jehož základě bylo příslušné oprávnění vydáno, a to tak, aby tento základní pracovněprávní vztah trval po dobu platnosti oprávnění prodlouženého tímto opatřením.
- Posledním z nich bylo usnesení vlády č. 875 ze dne 24. srpna 2020, na základě kterého mohli držitelé povolení k zaměstnání vydaného s datem uplynutí platnosti od 12. března 2020 do 16. listopadu 2020, za předpokladu, že jejich pracovněprávní vztah byl prodloužen, či byl uzavřen nový, **setrvat na území ČR a vykonávat práci nejdéle do 16. listopadu 2020**.

1.2.5 Zákon o dočasné ochraně cizinců

Změny navrhované v tomto zákoně navazují na úpravy v zákoně o azylu a v zákoně o pobytu cizinců (viz kapitoly 1.2.1. a 1.2.2.) a cílí rovněž na zpřesnění stávajících institutů a zajištění větší efektivity řízení. Změny v tomto předpise jsou omezeného rozsahu a jedná se o změny spíše organizačně-technického charakteru.

1.2.6 Zákon o ochraně státních hranic ČR

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále též „zákon o ochraně státních hranic“) nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016¹⁸. V návaznosti na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, zákon upravuje ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

Zákonem č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon nabude účinnosti dnem 1. ledna 2022) byla upravena terminologie v § 4.

¹⁷ Sněmovní tisk 1033.

¹⁸ Nahradil původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení ČR do schengenské spolupráce.

II VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY

Vízová politika byla v průběhu roku citelně zasažena vypuknutím pandemie onemocnění covid-19. Výkon vízové agendy byl od 12. března 2020 dán nejprve nouzovým stavem, kdy byla vízová agenda ve své podstatné většině pozastavena, a následně od 11. května 2020 sérií ochranných opatření Ministerstva zdravotnictví, jejichž navazující aktualizace umožňovaly na většině zastupitelských úřadů ČR pouze částečný výkon vízové agendy. Členské státy v březnu 2020 v řadě případů pozastavily činnost konzulátů ve vízové oblasti, včetně dohod o vzájemném zastupování.

V souladu s *doporučením* EK byl **výrazně omezen příjem žádostí** o krátkodobá schengenská víza, výjimkou byly pouze cesty pro úzce vymezené kategorie cestujících nebo účelů cesty. Vízový odbor Ministerstva zahraničních věcí v souladu s ustanoveními ochranných opatření poskytoval vízovým úsekům zastupitelských úřadů ČR instrukce pro příjem žádostí, a to především v kategorii ochranného opatření „zájem ČR,“ který byl nejčastěji konstatován pro účel obchodní, sportovní a kulturní. Zmocnění k tomuto postupu bylo dáno rozhodnutím ministra zahraničních věcí č. 11/2020. Vízový odbor rovněž v kontextu ochranných opatření zpracovával agendu **nesezdaných párů**, kdy do ČR mohl přicestovat partner občana ČR, následně i všech občanů EU s přechodným pobytem v ČR. Vízový odbor pro tuto cestu vydával po posouzení existence trvalého vztahu potvrzení pro vstup. V r. 2020 vydal Vízový odbor 700 takových potvrzení.

V případě žádostí o dlouhodobá víza a povolení k pobytu bylo snahou Ministerstva zahraničních věcí ČR zachovat podporu soukromému sektoru **udržením kapacit při přijímání žádostí o zaměstnanecké karty zejména na Ukrajině**.

Vlivem pandemie onemocnění covid-19 došlo celosvětově v roce 2020 k zásadnímu omezení vízové činnosti na jednotlivých konzulátech, a tedy ke snížení počtu přijímaných žádostí o schengenská víza. Na unijní úrovni **klesl** v roce 2020 **počet** přijímaných žádostí o schengenská víza **o 94 % ve srovnání s rokem 2019**. Spolupráce na unijní úrovni se proto v roce 2020 zaměřila především na harmonizovaný přístup a pravidla pro vydávání víz ve výjimečné situaci a postup obnovování vízové činnosti a stanovení okruhů žadatelů oprávněných k podání žádosti o schengenské vízum. Avšak i na začátku roku 2021 pokračovalo vydávání víz v omezeném režimu.

II.1 VÍZOVÁ POLITIKA

ČR provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) **společnou vízovou politiku**, hlavní gesci v této oblasti má MZV. Do společného rámce evropské politiky spadá oblast krátkodobých pobytů, tzn. pobyty do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů v rámci schengenského prostoru.

Základním dokumentem **společné vízové politiky je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806¹⁹ (tzv. vízové nařízení)**. Tento dokument stanovuje seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci **musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni**.

V této souvislosti je nutné konstatovat, že jednou z důležitých změn, která měla dopad na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 je odchod Velké Británie z Evropské unie v roce 2019. **Na přelomu roku 2019 byla britským parlamentem, Radou EU a Evropským parlamentem odsouhlasena finální podoba dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z EU**. Občané UK

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

nebudou pro cesty na území ČR povinni mít vízum. Žádost o schengenské vízum budou podávat pouze v případě, pokud cestují za výdělečným účelem. Do uvedených lhůt se počítá pobyt nejen v ČR, ale ve všech zemích Schengenského prostoru.

V oblasti společné vízové politiky je základním právním nástrojem pro vydávání krátkodobých (schengenských) víz **nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (tzv. vízový kodex)**. Jedná se o přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. dubna 2010. Prováděcím předpisem k vízovému kodexu je „Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech“. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísluje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další.

Od 2. února 2020 je účinná novela vízového kodexu. Novela je založena na snaze o nalezení rovnováhy mezi podporou legálního cestování a posílením nástrojů pro boj s nelegální migrací. Mezi nejdůležitější prvky novely patří **usnadnění vízové procedury** pro žadatele s pozitivní schengenskou historií, pro které se zavádí povinné vydávání vícenásobných víz s postupně se prodlužující platností (v délce od 1 roku do 5 let). Zároveň se upouští od povinnosti osobní přítomnosti při podání žádosti s výjimkou případů, kdy je nutný odběr biometrických dat.

Novela reflektuje poslední vývoj v bezpečnostní a migrační oblasti a jako nástroj řešení problémů spojených s nelegální migrací propojila vízovou politiku se spoluprací jednotlivých třetích zemí **v oblasti nelegálních migrantů**. Novela zavádí možnost určitých odstupňovaných vízových restrikcí vůči nespolupracujícím třetím zemím a umožňuje vytvořit tlak na zlepšení návratů (např. zvýšením vízového poplatku či prodloužením lhůt na rozhodnutí o nich). V případě dobré spolupráce lze nabídnout předmětné třetí zemi usnadnění vydávání víz. Kromě toho se s cílem pokrýt zvyšující se náklady na zpracování žádosti o víza a v kontextu nutných IT inovací mírně zvýšil vízový poplatek **na 80 €**.

Dalšími novinkami je možnost nyní podat žádost o vízum již 6 měsíců před očekávaným odjezdem, nejpozději však 15 dní před cestou. Též se ustavuje možnost vyplnit a podepsat formulář žádosti elektronicky. Nařízení jasněji stanovuje, který členský stát je příslušný pro posouzení žádosti, pokud zamýšlená návštěva zahrnuje několik členských států.

Novela rovněž zahrnuje změny, které do vízového procesu přinesl vývoj vízové praxe; k těm nejdůležitějším patří potřeba **širší spolupráce s externími poskytovateli služeb** (tzn. využití vízových center) při přijímání žádostí o víza či postupující digitalizace správních procedur při zachování integrity a bezpečnosti vízového procesu.

Co se týká **vízové liberalizace**, nedošlo v roce 2020 ke změnám seznamu zemí s bezvízovým stykem s EU. S ohledem na důsledky bezvízového cestování některých dříve liberalizovaných zemí se **EU v roce 2020 zaměřila na efektivitu fungování tzv. suspenzivního mechanismu** (mechanismus pro pozastavení zrušení vízové povinnosti) zakotveného ve vízovém nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 a na plnění liberalizačních kritérií ze strany dříve liberalizovaných zemí. Komise pravidelně (jednou až dvakrát ročně) monitoruje migrační a bezpečnostní situaci v zemích, které dovršily proces vízové liberalizace. V roce 2020 předložila Komise Evropskému parlamentu a Radě „Třetí zprávu v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti“. Ze zprávy vyplynulo, že přestože ve všech dotčených zemích došlo ke zlepšení spolupráce jak na bilaterální, tak unijní úrovni, přetrvávají zvláště v některých zemích nedostatky, jako je účelové podávání žádostí o azyl (Albánie, Gruzie), organizovaný zločin (Albánie), nelegální migrace (Gruzie, Ukrajina) a korupce na nejvyšší úrovni (všechny monitorované země). Prevencí proti těmto nežádoucím jevům bude intenzivnější komunikace mezi členskými státy a efektivnější výměna informací o aktivitách na bilaterální i unijní úrovni. Další monitorovací zpráva bude zpracována v průběhu prvního pololetí r. 2021.

V rámci některých pracovních skupin Rady EU, včetně Pracovní skupiny pro otázky víz, byla ve druhé polovině r. 2020 projednávána možnost obnovy diskuse o dokončení liberalizačního procesu s Kosovem. V této souvislosti Rada EU požádala Komisi o zpracování monitorovací zprávy o aktuální migrační a bezpečnostní situaci v Kosovu.

S případnými dalšími jednáními o možnosti bezvízového styku pro držitele cestovních pasů dalších zemí počítá EU až po zprovoznění velkých IT systémů umožňujících lepší kontrolu migrace.

V otázce **digitalizace vízového procesu** pokračovala práce na úkolech identifikovaných v rámci podrobné studie dopadů, vypracované v druhé polovině roku 2019, která vyhodnotila digitalizaci v podobě zavedení elektronické podoby vízového štítku a podání žádosti o schengenské vízum online jako vhodné směřování dalšího vývoje v oblasti společné vízové politiky. Téma bylo projednáváno v rámci zvláště vytvořené Pracovní skupiny pro digitalizaci vízového procesu v rámci Vízového výboru Evropské komise. V roce 2020 proběhlo jednání s dodavatelem (Deloitte) prototypu portálu pro podání žádosti o vízum. Na začátku roku 2021 budou moci zástupci členských států otestovat první verzi portálu, jejímž cílem bude vytvoření vhodné struktury portálu.

II.1.1 Vízový informační systém

V průběhu roku 2020 dále pokračovala intenzivní jednání o revizi **Vízového informačního systému** [nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 ze dne 9. července 2008 o Vízovém informačním systému (VIS) a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy] v rámci trialogových jednání. Předmětem změny nařízení je posílení bezpečnosti postupu udělování krátkodobých víz, **zahrnutí dlouhodobých víz a povolení k pobytu do VIS a zajištění interoperability** mezi systémem VIS a dalšími příslušnými systémy a databázemi EU. Nově by pro vyhodnocování žádosti o vízum měly být dotazovány unijní systémy a databáze [(SIS, EES, ETIAS včetně seznamů zájmových osob, databáze Europolu a Interpolu (SLTD, TDAWN)).

Dne 8. prosince 2020 dospěla Rada EU a Evropský parlament k dohodě na znění nařízení. Formální přijetí nařízení se očekává v březnu/dubnu 2021. Upravený systém by měl být spuštěn do konce roku 2023 a jeho implementace bude probíhat v rámci Programu eu-INIS.

II.1.2 Limitované bezvízové dohody

Vízový kodex členskými státy na národní úrovni ponechává možnost stanovit výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty, zejména pokud se jedná o držitele diplomatických pasů, služebních pasů anebo zvláštních pasů.

Dne 7. srpna 2020 vstoupila v platnost *Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ekvádorské republiky o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů*, která byla podepsána dne 12. února 2019.

II.1.3 Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže

ČR bilaterálně sjednává s některými vybranými státy tzv. dohody o pracovní dovolené mládeže. Dohody jsou v primární gesci MZV. Podstatou těchto dohod je, že na základě reciprocity mohou mladí lidé (zpravidla do 30 let) z daných zemí ve zjednodušeném režimu obdržet dlouhodobé vízum a získat tak po dobu jednoho roku přístup na pracovní trh v ČR v kombinaci s cestováním a volnočasovým poznáváním teritoria.

ČR má sjednané dohody o pracovní dovolené s **Austrálií, Chile, Izraelem, Japonskem, Kanadou, Korejskou republikou, Novým Zélandem a Tchaj-wanem.**

Realizace dohod o pracovní dovolené mládeže **byla v roce 2020 pozastavena**, a to v důsledku ochranných opatření přijatých v souvislosti s pandemií covid-19. Víza pro tento typ pobytu nemohla být od 12. března 2020, kdy došlo k prvnímu vyhlášení nouzového stavu, vydávána.

V roce 2020 tak byly v rámci dohod o pracovní dovolené mládeže řešeny pouze otázky kvót či jejich praktické provádění.

II.1.4 Dohody mezi EU a třetími zeměmi

II.1.4.1 Dohody o volném obchodu

ČR se účastní jednání o textu dohod o volném obchodu na unijní úrovni, které sjednává EU. Uvedené dohody obsahují kapitolu, tzv. Mode 4, která řeší otázku zjednodušeného vstupu osob na území smluvních států za účelem poskytování služeb. Cílem je usnadnit pobyt oprávněných osob na území druhé smluvní strany. V roce 2020 se jednalo o dohodách o volném obchodu se zeměmi Indonésie, Mexiko, Čína, Austrálie, Nový Zéland, Chile a ESA 5 (východní a jižní Afrika – Komory, Madagaskar, Mauricius, Seychely a Zimbabwe).

Po celý rok 2020 byl projednáván soubor výstupových dohod v rámci BREXITU, zejména text dohody o volném obchodu obsahující klauzule obdobné MODE 4.

V roce 2020 byly také projednávány dohody o letecké dopravě s Irákem, Bahamami a Velkou Británií (v rámci Brexitu) – tyto dohody upravují, ale velmi obecně, vstup a pobyt, případně zaměstnávání osob a personálu.

II.1.4.2 Ustanovení o vydávání víz v obchodních dohodách mezi EU a třetími zeměmi

Dne 1. července 2020 vstoupily v platnost po dokončení příslušných legislativních procedur obchodní dohoda a dohoda o ochraně investic mezi EU a Vietnamem, které byly podepsány dne 30. června 2019. Zmíněné dohody upravují kromě jiného i vydávání víz pro vybrané kategorie osob (vnitropodnikově převádění zaměstnanci, obchodníci apod.).

II.1.4.3 Dohody o zjednodušení vízového režimu

Dne 1. července 2020 vstoupila v platnost dohoda o zjednodušení vízového režimu a zpětném přebírání osob mezi EU a Běloruskem.

Dohoda o zjednodušení vízového režimu usnadňuje běloruským občanům získávání krátkodobých víz pro vstup do EU, přičemž vízový poplatek je obecně snížen na 35 EUR a pro určité kategorie cestujících je od poplatku upuštěno. Kromě toho je poplatek za službu omezen a zkrátí se lhůta pro rozhodnutí konzulátů o žádosti o vízum. Několik kategorií cestujících, včetně novinářů, studentů a členů oficiálních delegací, může získat víza pro více vstupů se stále delší platností (až 5 let), přičemž musí prokázat méně podpůrných dokladů prokazujících účel cesty.

V dohodách smluvní strany uznávají význam povinností a odpovědností, včetně dodržování lidských práv a demokratických zásad, vyplývajících z příslušných mezinárodních nástrojů, které se na ně vztahují.

II.2 VÍZOVÁ PRAXE

II.2.1 Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz

MZV postupuje v souladu se záměrem evropské vízové politiky, tedy zabezpečit co největší **dostupnost konzulátů** členských států občanům třetích zemí. Ve snaze o udržení kvality a předcházení případným problémům provádí MZV každoroční vyhodnocení zastupování ve vydávání schengenských víz.

V souvislosti s pandemií covid-19 a restriktivními cestovními omezeními uplatňovanými většinou členských států EU bylo v roce 2020 zastupování ve vydávání schengenských víz dočasně pozastaveno.

II.2.2 Vízový outsourcing

V roce 2020 i přes nepříznivou situaci v důsledku pandemie covid-19 bylo prioritou MZV **zachování počtu vízových center** ve stávajících destinacích a zahájení činnosti vízových center v destinacích nových. Tento

proces byl zahájen již v roce 2015 za účelem navýšení kapacity a služeb konzulárních oddělení/úseků jednotlivých zastupitelských úřadů a aktivity v roce 2020 závisely na kontextu vývoje této problematiky.

S cílem zajistit transparentní výběrové řízení na poskytovatele vnějších služeb (outsourcingu) v oblasti krátkodobých schengenských víz bylo vedením MZV rozhodnuto o zadání úkonů souvisejících s realizací koncesního řízení externí firmě. Po úspěšném výběrovém řízení byly v rámci transparentního koncesního řízení pro každou destinaci vybrány partnerské společnosti a následně i outsourcing spuštěn.

V roce 2020 byly na základě dříve proběhlého koncesního řízení uzavřeny koncesní smlouvy pro **Ázerbájdžán, Bhútán, Maledivy, Myanmar, Palestinu a Zambii**.

V roce 2020 rovněž proběhlo zásadní koncesní řízení na poskytovatele outsourcingových služeb v **Rusku**; samotná koncesní smlouva pak byla uzavřena v roce 2020 a navázala na předchozí úspěšnou spolupráci se společností VF Worldwide Holding Ltd.

II.2.3 Vytíženost zastupitelských úřadů ČR

Za rok 2020 bylo na zastupitelských úřadech ČR přijato celkem **221 930** žádostí o víza, což představuje **pokles o 72,7 % oproti roku 2019**. Z uvedeného množství bylo **177 467** žádostí o krátkodobá schengenská víza.

Nejvytíženějšími zastupitelskými úřady byly v roce 2020 zastupitelské úřady v Lvově, Kyjevě, Moskvě, Jekatěrinburgu a Dillí. Z výše uvedeného je patrné, že největší objem vízových žadatelů se soustředil na **Ukrajinu, do Ruska a Indie**.

Nejvytíženější zastupitelské úřady ČR v roce 2020

ZÚ	Celkem		Krátkodobá víza		Dlouhodobá víza za účelem převzetí povolení k pobytu		Dlouhodobá víza	
	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno
Lvov	68 027	63 917	47 750	45 680	18 553	16 629	1 724	1 608
Kyjev	52 084	49 833	47 783	46 920	1 958	1 468	2 343	4 445
Moskva	42 790	41 762	40 157	39 944	898	832	1 735	986
Jekatěrinburg	5 497	5 054	4 643	4 547	319	281	535	226
Dillí	4 985	4 003	3 882	3 040	730	670	373	293

Zdroj: MZV

II.2.4 Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS²⁰

Memorandum ADS (Approved Destination Status) o porozumění mezi Evropským společenstvím a Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (nyní již Ministerstvo kultury a turismu ČLR) bylo implementováno usnesením vlády č. 1311 ze dne 22. prosince 2004. Memorandum ADS stanovuje kromě jiného počty a jména cestovních kanceláří a cestovních agentur oprávněných k realizaci **výjezdového cestovního ruchu čínských turistů**, včetně podmínek pro vydání víza.

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Číny do zemí EU v souladu s předem stanoveným cestovním programem, MMR vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je

²⁰ Vláda České republiky přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k jednání).

uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS. Tato smlouva zjednodušuje logistiku cestování čínských turistických skupin.

Za rok 2020 MMR neuzavřelo s podnikatelskými subjekty žádnou smlouvu. V současné době na seznamu figuruje **228 čínských cestovních agentur**.

Čínským cestovním kancelářím a agenturám vydává akreditaci Ministerstvo kultury a turismu ČLR. Následně žádá čínská partnerská cestovní kancelář o akreditaci konkrétní schengenský stát (tzv. bílá karta), která umožňuje podat žádosti členů ADS skupiny u kteréhokoliv schengenského státu. Bílé karty jsou vydávány maximálně na jeden rok. Prodloužení je možné pouze v případě, že cestovní kancelář důsledně dodržuje pravidla stanovená Memorandem ADS.

Vydávání víz podle Memoranda bylo v r. 2020 v důsledku pandemie covid-19 v podstatě pozastaveno. V roce 2020 české zastupitelské úřady v Číně státním příslušníkům Číny vydali v rámci Memoranda ADS 3 929 víz, což je cca 2 % z celkového počtu vydaných víz a o 67 493 méně než v roce 2019.

II.2.5 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2020

V roce 2020 pokračovala realizace *Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky* ze dne 13. února 2009, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2010. Vyslaní styční důstojníci z řad PČR a Ministerstva vnitra ČR v prvním pololetí roku 2020 působili na zastupitelských úřadech České republiky na **Ukrajně**. Tato destinace je prioritní zejména z důvodu vysoké ukrajinské migrace na území ČR. S tím souvisí potřeba řízené migrace, včetně potírání nelegální migrace či odhalování podvodného nebo účelového jednání. V rámci Ukrajiny se jednalo mimo jiné i o řešení krajanské problematiky, resp. přesídlování Ukrajinců českého původu.

Ostatní plánovaná vysílání styčných důstojníků nebyla v roce 2020 z důvodu celosvětové pandemie covid-19 realizována.

Styční důstojníci byli v minulosti pravidelně obsazováni z řad PČR a Ministerstva vnitra ČR v těchto zemích: **Indie, Nigérie, Tunisko, Ukrajina, Uzbekistán a Vietnam**. Výběr destinací odráží potřeby čelit nelegální migraci, včetně odhalování častého podvodného nebo účelového jednání.

III SCHEGENSKÁ PROBLEMATIKA

Od masového rozšíření viru SARS-CoV-2 a propuknutí globální **pandemie onemocnění covid-19** došlo na jaře 2020 k bezprecedentnímu zastavení celosvětového pohybu osob. Většina zemí světa zavedla více či méně **přísná omezení vstupu na svá území**. Valná většina zemí vstup omezila pouze na nezbytné cesty (návrat domů občanům a cizincům s povoleným pobytem, mezinárodní dopravu, slučování rodin a přeshraniční pracovníky). Celá Evropská unie na tento postup reagovala 16. března 2020 koordinovaným zavedením celoplošného zákazu vstupu do Evropské unie ze třetích zemí se stanovenými výjimkami. Tento zákaz byl následně opakovaně prodloužen.

Schengenský hraniční kodex [nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)] umožňuje členským státům Schengenu dočasně znovu zavést ochranu vnitřních hranic v případě vážného ohrožení veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti. **V souvislosti s pandemií covid-19 přistoupilo v roce 2020 k dočasnému znovuzavedení kontrol celkem 18 členských států Schengenu, včetně ČR.** Řada dalších členských států Evropské unie a Schengenského prostoru zavedla další omezující opatření pro vstup. Některé členské státy (Francie, Německo, Dánsko, Švédsko, Norsko, Rakousko) mimo to pokračovaly v provádění kontrol na vnitřních hranicích v souvislosti s hrozbou terorismu nebo sekundární migrace.

III.1 KOORDINACE SCHEGENSKÉ PROBLEMATIKY NA NÁRODNÍ ÚROVNI

III.1.1 Národní schengenský plán

Vláda schválila dne 1. června 2020 materiál Zpráva o plnění Národního schengenského plánu k 31. prosinci 2019. Jedná se o šesté vyhodnocení Národního schengenského plánu 2014, který představuje základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení. Součástí plánu jsou dále úkoly směřující k implementaci strategie České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2020–2024²¹.

III.1.2 Strategie ČR pro evropskou integrovanou správu hranic

Dne 1. června 2020 vláda schválila **Strategii České republiky pro evropskou integrovanou správu hranic 2020–2024**, jež se stává hlavním koncepčním dokumentem ČR pro správu vnějších hranic a navracení na období 2020–2024. Hlavním cílem Strategie je zefektivnit správu vnějších hranic na národní úrovni a zároveň přispět ke zlepšení situace na evropské úrovni tak, aby došlo k posílení bezpečnosti schengenského prostoru při zachování volného pohybu osob. Strategie je samostatným vládním dokumentem, který může být aktualizován zejména v návaznosti na případnou novou legislativu EU a aktuální potřeby v oblasti správy vnějších hranic a navracení. Strategie bude implementována prostřednictvím jednoho či více úkolů stanovených v Národním schengenském plánu 2014, jakož i budoucím Národním schengenském plánu 2021. Strategie vychází z dosavadních výsledků schengenského hodnocení, hodnocení zranitelnosti a autoevaluací, úkolů plynoucích z nové legislativy a strategických cílů ČR v oblasti správy hranic. Dále zahrnuje pro ČR relevantní aktivity, jejichž implementace je vyžadována dle technické a operativní strategie agentury Frontex. Současně reflektuje dobrou praxi a doporučení vyplývající ze schengenského hodnocení ostatních schengenských států.

²¹ Strategie IMB 2020–2024.

III.1.3 Schengenské hodnocení ČR ve vízové oblasti

V lednu roku 2019 proběhlo na Velvyslanectví ČR v Abú Dhabí a Generálním konzulátu ČR v Chengdu schengenské hodnocení v oblasti vízové politiky, z nějž pro ČR vzešla řada doporučení především v oblasti vízových IT systémů, ale též v procesních postupech a ochraně osobních údajů. Ke splnění uvedených doporučení vypracovalo MZV akční plán, který průběžně plní. V roce 2020 byly zpracovány a aktualizovány další **tři akční plány**. V současné době zbývá splnit některé body související s revizí nařízení o Vízovém informačním systému²² a bezpečnostními opatřeními na zastupitelských úřadech. Jedná se o zásadní změny systému, které pro implementaci vyžadují větší časový rozsah. V ostatních bodech byla doporučení vzešlá z posledního schengenského hodnocení v oblasti vízové politiky splněna.

III.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

III.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici²³

V roce 2020 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech cca 1 787 500 osob**. V důsledku pandemie onemocnění covid-19 se jedná o markantní meziroční pokles, a to o cca 7,1 mil. osob (tj. -80 %). Z uvedeného počtu se jednalo v 63 % o občany EU a ve 37 % o občany třetích zemí.

V rámci jednotlivých měsíců byly nejvyšší počty před zavedením opatření proti šíření onemocnění covid-19, a to v lednu a únoru (cca 550 000, resp. 490 000 osob), kdy v březnu po zavedení opatření proti šíření covid-19 došlo k poklesu (cca 270 000). Nejnižší počty byly vykázaný v dubnu až červnu (cca 5 000 osob, 4 900 a 14 400). Po uvolnění opatření během července až září došlo ke zvýšení (tradiční nárůst i v rámci sezóny dovolených; průměrný měsíční počet mezi 100 000 až 150 000 osob), ale stále se jedná o podprůměrné dlouhodobé počty. V závěru roku, říjnu až listopadu, došlo opět ke snížení (počty mezi 35 000 a 50 000 osob). Z hlediska letišť vede statistiku naše největší letiště Václava Havla Praha, které se na celkovém počtu odbavených osob na vnější schengenské hranici podílí 93 %. Druhé v pořadí je letiště Brno Tuřany se 3 %. Dále se 2 % následují letiště Ostrava Mošnov a Pardubice a 1 % se podílí letiště Karlovy Vary.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 ze dne 9. července 2008 o Vízovém informačním systému (VIS) a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy (nařízení o VIS).

²³ Od roku 2012 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX. Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém umožňuje lustrace v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi, porovnání otisků prstů vůči systému VIS a v budoucnu bude načítat otisky prstů uložených v cestovním dokladu. Systém obsahuje i řadu podpůrných funkcionalit, jako je například právě statistika cestujících přes vnější schengenské hranice.

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici ČR – dle kategorie osob – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odbaveno osob na VSH ČR (přílet + odlet)	8 860 075	100,0	1 787 517	100,0	-79,8	-7 072 558
z toho						
občané EU	5 370 999	60,6	1 118 976	62,6	-79,2	-4 252 023
občané třetích zemí	3 486 590	39,4	668 009	37,4	-80,8	-2 818 581
ostatní*	2 486	0,03	532	0,03	-78,6	-1 954

Zdroj: IS KODOX

*osoby bez státních příslušností a osoby, u kterých byla z dokladu státní příslušnost načtena chybně, a proto nemohlo dojít k zařazení k určující kategorii osoby

Z hlediska státních příslušností se více jak jednou třetinou na počtu odbavených osob (přílet + odlet) na vnější schengenské hranici podíleli občané ČR (cca 624 000 osob, tj. 35 %), dále následovali občané Velké Británie (cca 301 000, tj. 17 %), Ruska (251 000, tj. 14 %), Ukrajiny (115 000, tj. 6 %) a Izraele (44 000, tj. 2 %). V meziročním srovnání je u naprosté většiny jednotlivých státních příslušností vykázán pokles v rozmezí 70 až 90 %.

Obecně lze říci, že vysoký pokles odbavených osob na vnější schengenské hranici koresponduje se zveřejněnými statistikami provozovatelů letišť o počtu všech odbavených osob. Např. Letiště Václava Havla Praha uvádí pokles leteckého provozu až o 90 %, kdy od 14. 3. 2020²⁴ byla řada pravidelných letů zrušena. Na letišti přistávaly jen repatriační lety nebo nákladní letadla se zdravotnickým materiálem. Cestující přilétali pouze leteckou společností Belavia z Minsku a leteckou společností Bulgaria Air ze Sofie. Dokonce byl v tomto období zaznamenán 1 den, kdy byl nulový provoz. Nejhorším měsícem v provozních statistikách pražského letiště byl měsíc duben, kdy byl minimální provoz. V letní sezóně bylo možné s omezením odletět například do Řecka, Kataru, Spojených arabských emirátů, Chorvatska a Tuniska. V žebříčku destinací zveřejněného pražským letištěm se z Prahy nejvíce létalo do Amsterdamu, dále do Kyjeva a Malagy.

III.2.2 Odepření vstupu na vnější schengenské hranici

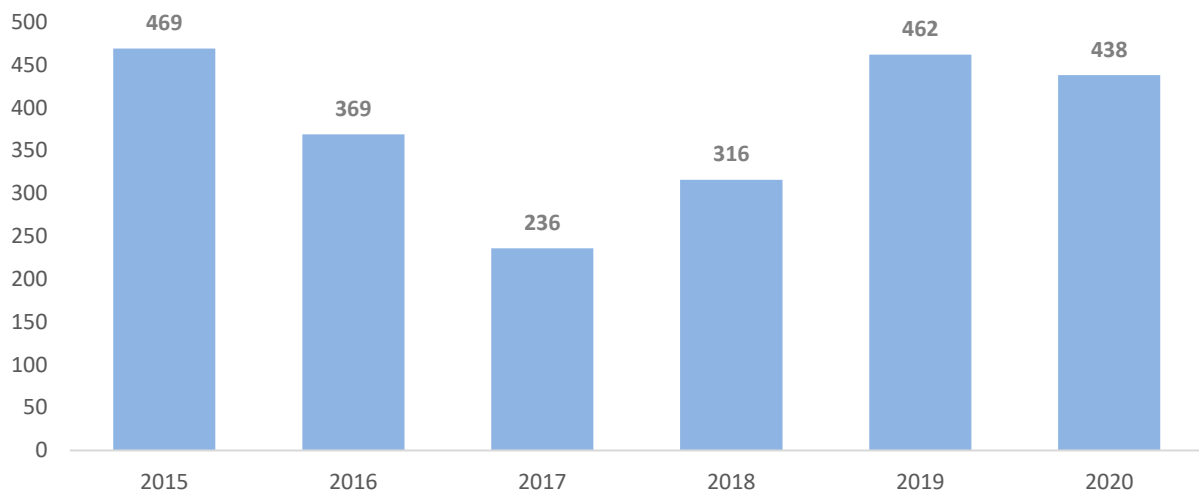
Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu státním příslušníkům třetích zemí na území smluvních států. Jedná se o opatření, kdy státnímu příslušníku třetí země, u něhož bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nespĺňuje všechny podmínky vstupu²⁵, je rozhodnutím odepřen vstup na území členských států. V rámci odepření vstupu tak vzniká leteckému dopravci povinnost zajistit dopravu cizince zpět na území třetích států.

V roce 2020 byl **438 osobám odepřen vstup** na vnější schengenské hranici ČR. V porovnání s rokem 2019 došlo k mírnému poklesu počtu (-24 osob, tj. -5,2 %). V rámci dlouhodobého vývoje se jedná od roku 2008 (prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu) o třetí nejvyšší roční počet, kdy nejnižší roční počet byl v roce 2012: 191 osob a nejvyšší v roce 2015: 469 osob. Na ICP ML Praha Ruzyně byl vstup odepřen 431 osobám, na ICP ML Pardubice 6 osobám a jedné osobě na ICP ML Brno Tuřany.

²⁴ Vyhlášení nouzového stavu vládou ČR z důvodu pandemie covid-19

²⁵ Vymezené v čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu (a zároveň se nejedná o osobu požívající právo Společenství na volný pohyb či nejde o osobu, která patří do kategorie osob uvedených v čl. 5 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu).

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici v letech 2015-2020

Zdroj: ŘSCP

Ohledně státních příslušností se vždy jednalo o osoby ze třetích zemí. První místo náleží občanům **Ukrajiny** (216 osob), kteří se na celkovém počtu podílí z poloviny (tj. 49,3 %). U občanů Ukrajiny převládá důvod odepření považování za hrozbu pro veřejné zdraví jednoho nebo více členských států EU (92 %), kdy se sice jednalo o vstup v rámci bezvízového styku, ale v rozporu s ochranným opatřením Ministerstva zdravotnictví ČR vydaného za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19 (osoby nespádaly do výjimky umožňující vstup na naše území). U občanů Ukrajiny došlo v meziročním srovnání k nejvyššímu nárůstu (+158 osob, tj. +272,4 %). Druhé místo obsadili občané **Gruzie** (59 osob, tj. 13,5 %), u kterých převažoval jako důvod odepření jejich záznam v evidenci (např. SIS) jakožto osoba, které má být odepřen vstup a dále považování za hrozbu pro veřejné zdraví jednoho nebo více členských států EU. V meziročním porovnání je u nich vykázán nejvyšší pokles, a to o 74 osob (tj. -55,6 %). Třetí místo obsadili občané **Ruska** (45 osob, tj. 10,3 %, +7 osob), kdy u většiny bylo nejčastějším důvodem odepření vstupu považování za hrozbu pro veřejné zdraví jednoho nebo více členských států EU. Tyto tři státní příslušnosti se na celkovém počtu podílí ze 73 %, ostatních 27 % připadá na dalších 34 státních příslušností.

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici – porovnání roku 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na přeletu do ČR	462	100,0	438	100,0	-5,2	-24
z toho TOP 5 (řazeno dle 2019):						
Ukrajina	133	28,8	216	49,3	272,4	158
Gruzie	58	12,6	59	13,5	-55,6	-74
Čína	42	9,1	45	10,3	18,4	7
Rusko	38	8,2	16	3,7	23,1	3
Indie	22	4,8	13	3,0	116,7	7

Zdroj: ŘSCP

Nejvíce byl vstup odepřen osobám na přeletu z Ukrajiny (223 osob, tj. 50,9 %, zejména občané Ukrajiny), Turecka (69, tj. 15,8 %, jednalo se hlavně o občany Gruzie), Velké Británie (36, tj. 8,2 %, hlavně občané Spojených států amerických), Ruska (32, tj. 7,3 %, převládali občané Ruska) a Bulharska (18, tj. 4,1 %, především občané Gruzie).

Z celkového počtu důvodů odepření vstupu (439 důvodů, kdy v jednom rozhodnutí může být více důvodů) bylo nejčastějším důvodem považování osoby za hrozbu pro veřejné zdraví jednoho nebo více členských států EU v důsledku změn vstupu na území ČR v souvislosti s ochrannými opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR vydanými za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19 (332 důvodů, tj. 75,6 %). Dalším častým

důvodem byl záznam v evidenci (SIS), že osobě má být odepřen vstup (51 důvodů, tj. 11,6 %) a dále neplatné vízum nebo povolení k pobytu (25 důvodů, tj. 5,7 %).

V roce 2020 bylo v souvislosti s **opatřeními proti šíření onemocnění covid-19 využíváno na vzdušné hranici tzv. nevpuštění na území ČR**. Osobám nebyl povolen vstup do ČR podle § 109 odst. 2 z. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR²⁶, v souladu s usnesením vlády a následným ochranným opatřením Ministerstva zdravotnictví (usnesení a ochranná opatření týkající se oblasti: přijetí krizového opatření, vyhlášení nouzového stavu, omezení vstupu cizinců do ČR, ochrana veřejného zdraví). Tedy došlo k omezení vstupu cizinců do ČR a bylo možné přicestovat pouze v nezbytně nutných případech (cesta do zaměstnání, nezbytné cesty za rodinou, cesty k lékaři), všechny výjimky ze zákazu volného pohybu na území ČR byly uvedeny v aktualizovaných usneseních vlády ČR. Např. policisty ICP ML Praha Ruzyně bylo potvrzení o provedeném úkonu vydáno 281 cizincům. Nejčastěji nebyl povolen vstup státním příslušníkům Polska, Ukrajiny, Velké Británie a Ruska.

²⁶ Policista na žádost osoby vystaví bez zbytečného odkladu písemné potvrzení o provedeném úkonu. Tuto povinnost nemá, dokud její splnění neumožňují okolnosti úkonu.

IV LEGÁLNÍ MIGRACE

IV.1 DRUHY POBYTU

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území ČR zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících EU²⁷ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru²⁸, a občané Švýcarska (dále též „**občané EU**“). Obdobné postavení požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. třetích zemí**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 90 dnů) na území ČR vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky EU²⁹. Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území ČR dále také nepotřebují např. držitelé dokladu o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU nebo občané třetích zemí – rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení k přechodnému či trvalému pobytu na území jiného členského státu EU.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 90 dnů) v ČR musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v ČR po dobu nepřesahující 1 rok, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic³⁰ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území ČR pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem vědeckého výzkumu**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem zaměstnání** (zaměstnanecká karta nebo modrá karta) a povolení k dlouhodobému pobytu **rezidenta jiného členského státu EU**³¹. Speciálním pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je garantováno Smlouvou o fungování EU. Občané EU mohou na území ČR vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly – **potvrzení**

²⁷ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie (z EU Británie vystoupila dne 31. 1. 2020).

²⁸ Norsko, Island, Lichtenštejnsko

²⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/1806 (dříve 539/2001) ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

³⁰ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 ze dne 11. května o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

³¹ Tento případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, je jim přiznán statut rezidenta a hodlají na území ČR pobývat po dobu delší než 90 dnů.

o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu. Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo. Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 90 dnů, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu**. Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady a institucemi v ČR.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci EU tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 90 dnů), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států EU a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 90 dnů společně s občanem EU, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území ČR po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR, např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Rodinný příslušník občana ČR může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území ČR v případě, že rodinná vazba na občana ČR trvá alespoň jeden rok.

Pro cizince ze třetích zemí je v souladu s předpisy EU zavedena kategorie „**právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území**“. Tento status je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu v ČR udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. Z vnitrostátního hlediska nemá tento status zásadní význam. Významným se status stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu EU. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

IV.2 OPATŘENÍ V OBLASTI MIGRACE S OHLEDEM NA EPIDEMICKOU SITUACI V ROCE 2020

V roce 2020 se celosvětově začal šířit **nový typ koronaviru označovaný jako SARS-CoV-2 způsobující onemocnění covid-19**, ČR nevyjímaje. V souvislosti s potřebou zamezit dalším případům zavlečení onemocnění do ČR, resp. omezit jeho následné šíření na území byla vládou přijímána krizová opatření podle zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, a ministrem zdravotnictví vyhlášována ochranná opatření podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, která měla dopad jak na migraci do ČR, tak i na cizince s pobytem na území ČR.

Obecný (nikoli vyčerpávající) přehled zásadních opatření majících souvislost s migrací a cizineckou problematikou je uveden níže.

IV.2.1 Nouzové stavy v ČR

V ČR byly během roku 2020 v souvislosti s epidemií koronaviru vyhlášeny **2 nouzové stavy** podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. **První nouzový stav** vláda vyhlásila **dne 12. 3. 2020** (usnesení č. 194 ze dne 12. 3. 2020). Ten byl po 30 dnech se souhlasem Poslanecké sněmovny ČR prodloužen **do 30. 4. 2020** (usnesení č. 396 ze dne 9. 4. 2020) a následně **do 17. 5. 2020** (usnesení č. 485 ze dne 30. 4. 2020).

Druhý nouzový stav vláda vyhlásila **od 5. 10. 2020** (usnesení č. 957 ze dne 30. 9. 2020). Tento byl po 30 dnech se souhlasem Poslanecké sněmovny ČR opakovaně prodloužován - **do 20. 11. 2020** (usnesení č. 1108 ze dne 30. 10. 2020), **do 12. 12. 2020** (usnesení č. 1195 ze dne 20. 11. 2020), **do 23. 12. 2020** (usnesení č. 1294 ze

dne 10. 12. 2020), do **22. 1. 2021** (usnesení č. 1373 ze dne 23. 12. 2020). Prodlužování nouzové stavu pokračovalo i v prvním čtvrtletí roku 2021.

IV.2.2 Opatření související se vstupem na území ČR

Již 3. 2. 2020 v souvislosti s aktuální epidemickou situací v Číně vydalo Ministerstvo zdravotnictví ČR ochranné opatření, kterým byly **od 9. 2. 2020** leteckým dopravcům **zakázány všechny lety do Číny** a následně ochranným opatřením ze dne **10. 2. 2020 byl v Číně a Hongkongu zastaven náběh žádostí** o pobytové oprávnění; v případě již podaných žádostí byl stanoven příkaz nevydávat rozhodnutí.

Následně v souvislosti se šířením **SARS-CoV-2 v Evropě byl** usnesením vlády č. 198 ze dne 12. 3. 2020 s účinností od 14. 3. nařízen **zákaz vstupu** pro všechny cizince přicházející z rizikových oblastí, s výjimkou cizinců s přechodným pobytem nad 90 dnů nebo trvalým pobytem na území ČR nebo byl-li vstup cizinců v zájmu ČR; **byl zastaven příjem veškerých žádostí** o pobyt na zastupitelských úřadech ČR; byla zastavena řízení v případě krátkodobých víz, o kterých nebylo dosud rozhodnuto a správním orgánům bylo přikázáno přerušit všechna řízení o žádostech o oprávnění k pobytu nad 90 dnů podaných na zastupitelských úřadech. Hned vzápětí vláda svým usnesením č. 221 ze dne **15. 3. 2020** s účinností od 16. 3. 2020 dočasně **znovuzavedla ochranu vnitřních hranic ČR**.

Přístup ČR vycházel i z koordinace na evropské úrovni (podpořené závěry Evropské rady), kdy v březnu 2020 došlo ke shodě nad zákazem zbytných cest do EU a umožnění vstupu pouze vybraným kategoriím osob.

V souladu s výše uvedeným doporučením Rady EU vláda ČR vydala dne 30. 3. 2020 usnesení č. 334, kterým byl umožněn vstup mimo jiné přeshraničním pracovníkům, pracovníkům mezinárodní dopravy, servisu kritické infrastruktury, diplomatům nebo v naléhavých mimořádných situacích.

Vyhlášení nouzového stavu spojeného se zákazem vstupu cizinců na území způsobilo komplikace **občanům EU v ČR, kteří ač v ČR žili, neměli vystaveno potvrzení o přechodném pobytu** (občané EU nemají ze zákona povinnost si o potvrzení žádat). Avšak absence potvrzení o přechodném pobytu, kterým by se při vstupu do ČR mohli prokázat, komplikovala jejich návrat na území. Dne 23. 4. 2020 usnesením vlády č. 443 došlo k rozvolnění podmínek pro jejich vstup a občané EU získali možnost při překročení státní hranice prokázat, že na území standardně dlouhodobě pobývají, např. pracovní smlouvou, nájemní smlouvou, potvrzením o studiu, apod. Zároveň platila nutnost předložit negativní test na koronavirus.

Usnesením vlády č. 511 ze dne 4. 5. 2020 došlo od 11. 5. 2020 k obnově **nabírání žádosti o pobytové oprávnění na zastupitelských úřadech ČR** v zemích, kde to umožňovala epidemická situace, a to žádostí o krátkodobá schengenská víza pro vybrané účely pobytu (nejbližší rodinní příslušníci, pracovníci kritické infrastruktury, mezinárodní dopravy, sezónní pracovníci, pracovníci v sociálních službách a ve zdravotnictví, diplomaté a úředníci mezinárodních organizací, mimořádné situace nebo zájem ČR), víza k pobytu nad 90 dnů za účelem sezónního zaměstnání, mimořádné pracovní vízum, žádosti zařazené do Programu klíčový a vědecký personál, žádosti zdravotnických pracovníků a pracovníků v sociálních službách zařazených do Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a do Programu kvalifikovaný zaměstnanec.

Subjekty přijímající cizince za účelem ekonomické činnosti a vzdělávací instituce přijímající studenty musely zajistit těmto cizincům ubytování po celou dobu pobytu, zdravotní péči a úhradu zdravotní péče a návrat zpět do země původu.

Vstup rodinných příslušníků občanů ČR nebo EU na území ČR byl umožněn pouze manželům, potomkům a rodičům závislým na výživě (usnesení vlády č. 443 ze dne 23. 4. 2020). **Od 20. 7. 2020** byl na území ČR dle ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR ze dne 17. 7. 2020 nově **umožněn vstup cizinci**, který s občanem ČR **má prokazatelný trvalý partnerský vztah**.

Po vyhlášení **druhého nouzového stavu** na podzim 2020 **nedošlo k zavedení nových omezení pro nabírání pobytové žádosti podávaných na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí**.

Ministerstvo zdravotnictví ČR ve spolupráci s dalšími rezorty průběžně upravovalo ochranné opatření k podmínkám vstupu do ČR (s ohledem na aktuální epidemickou situaci i koordinovaný přístup na úrovni EU).

Co se týče podmínek, které bylo nutné splnit bezprostředně po vstupu na území ČR, tak na konci roku 2020 nadále platila povinnost **absolvování RT-PCR testu do 5 dnů po příjezdu**, nebyla-li stanovena jiná karanténní opatření. Zaměstnavatelé a vzdělávací instituce měli stanovenu povinnost nepustit cizince na pracoviště či do škol do doby prokázání se negativním RT-PCR testem. Cizinci měli po příjezdu dočasně **omezený pohyb** na území ČR jen na nezbytné a neodkladné záležitosti.

Na konci roku 2020 přetrvávala omezená možnost podávání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech pro určité kategorie pobytů. Výrazně omezeno bylo nadále podávání žádostí o krátkodobá víza - nešlo žádat o víza za turistickým účelem, pracovní víza se vydávala bez omezení pouze občanům Ukrajiny a v ostatních zemích pro určité sektory (zdravotnictví, sociální služby, mezinárodní doprava). Dále byla krátkodobá víza vydávána v zájmu ČR nebo nejbližším rodinným příslušníkům. V případě dlouhodobé migrace byla rozvolněna veškerá pracovní migrace kromě zaměstnaneckých karet podávaných mimo vládou schválené programy. Dále zastupitelské úřady nabíraly žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny pro nejbližší rodinné příslušníky, výzkumu, studia s výjimkou ostatních vzdělávacích aktivit, za účelem kulturním i sportovním, či pokud se jednalo o žádost v zájmu ČR.

Na základě ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR došlo **od 21. 12. 2020 dočasně k zákazu provozování letů do ČR z území Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku** z důvodu mutace koronaviru. Na začátku roku 2021 bylo dopravní spojení s Velkou Británií obnoveno, nicméně cestující z této destinace měli povinnost předložit dopravci negativní výsledek antigenního nebo RT-PCR testu již před započítím cesty.

IV.2.3 Opatření související s pobytem cizinců na území ČR

S ohledem na celosvětově výrazně omezené možnosti cestování a vzhledem k tomu, že velké množství zemí uzavřelo své hranice, bylo usnesením vlády č. 198 ze dne 12. 3. 2020 cizincům, kteří k tomuto dni (vyhlášení nouzového stavu) pobývali v ČR oprávněně, umožněno setrvat na území i nadále, a to po dobu trvání nouzového stavu, i když jim platnost tohoto oprávnění již vypršela. Dopravci v mezinárodní silniční, drážní a vodní dopravě **omezili přepravu cestujících přes hranice ČR** a v rámci letecké dopravy bylo možné využívat jen Letiště Václava Havla Praha (usnesení vlády č. 200 ze dne 12. 3. 2020).

Vzhledem ke skutečnosti, že řada cizinců pracujících v ČR má zajištěno **ubytování na ubytovnách**, bylo ubytování cizinců s pracovním povolením vyjmuta ze zákazu poskytování ubytovacích služeb, stejně jako pro cizince do doby opuštění území ČR (usnesení vlády č. 241 ze dne 16. 3. 2020).

Cizincům, jimž nouzový stav zkomplikoval možnosti návratu do země původu, či se z důvodu pandemie chtěli vrátit domů, poskytovali asistenci zejména jejich zastupitelské úřady, s nimiž byli zástupci Ministerstva vnitra v úzkém kontaktu. Primární **zodpovědnost za návrat měly ambasády dotčených zemí. Ministerstvo vnitra poskytovalo asistenci při zajištění repatriací**, v této souvislosti intenzivně komunikovalo se všemi ambasádami. Role Ministerstva vnitra spočívala v zajištění součinnosti českých úřadů (policie apod.), zajištění průjezdu přes území ČR, případně další věci operativního charakteru.

Z důvodu omezených možností pro cestování, zrušení dopravních spojení, nemožnosti podávat žádosti o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech třetích zemí, došlo k situaci, že na území ČR zůstali cizinci, kteří byli držiteli krátkodobého schengenského víza za účelem zaměstnání, sezónního zaměstnání, víza k pobytu nad 90 dnů za účelem sezónního zaměstnání nebo mimořádného pracovního víza, jejichž **platnost skončila v době nouzového stavu** a nebyla podle zákona prodloužitelná. Zároveň v ČR přetrvávala potřeba zahraničních pracovních sil v určitých odvětvích. Dle usnesení vlády č. 248 ze dne 18. 3. 2020 proto **byla platnost pracovních povolení i víz pro tyto osoby krizovým opatřením prodloužena do doby 60 dnů po skončení nouzového stavu**. Jediná podmínka spočívala v prodloužení pracovního vztahu se stávajícím zaměstnavatelem. Tuto lhůtu vláda **prodloužila až do 16. 9. 2020** (usnesení vlády č. 683 ze dne 22. 6. 2020) a nakonec **do 16. 11. 2020** (usnesení vlády č. 875 ze dne 24. 8. 2020).

Pro cizince se zaměstnaneckou nebo modrou kartou došlo také k nastavení **jednodušší možnosti změny zaměstnání**. V době nouzového stavu mohli cizinci se zaměstnaneckou kartou změnit zaměstnavatele i dříve než po standardně zákonem stanovených 6 měsících od udělení karty. Navíc, pokud nový zaměstnavatel

prováděl krizová opatření nebo se na jejich provádění podílel, mohli držitelé zaměstnanecké či modré karty tuto změnu oznámit až v den nástupu do nového zaměstnání, na rozdíl od standardních zákonem vyžadovaných 30 dní předem (usnesení vlády č. 267 ze dne 19. 3. 2020). Držitelům zaměstnanecké karty kromě toho v době nouzového stavu karta nezanikala po 60 dnech nezaměstnanosti jako za standardní situace.

V době druhého nouzového stavu bylo zjednodušení změny zaměstnání znovu zavedeno (usnesením vlády ze dne 16. 10. 2020 č. 1050).

Do řešení situace zahraničních pracovníků **byly** již od počátku **zapojeny také zaměstnavatelské svazy a odbory**. Dne 25. 3. 2020 proběhlo jednání pracovního týmu Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, kde došlo k odsouhlasení „Desatera pro zaměstnavatele cizinců v době nouzového stavu“, které stanovovalo zásady postupu vůči pracovním migrantům zaměstnaným v ČR.

V době prvního nouzového stavu byly úřední hodiny úřadů státní správy omezeny na nezbytné minimum, a to dva dny v týdnu po 5 hodinách.

Přístup cizinců na pracoviště odboru azylové a migrační politiky byl nejprve omezen na nezbytné minimum a pro nezbytné úkony. Byla nutná telefonická či internetová rezervace, a to pouze k úkonům souvisejícím s příjezdem na území (registrace, zpracování biometrických údajů), výdejem pobytových oprávnění a vydáním překlenovacího štítku. Doporučována a upřednostňována byla komunikace a podání poštou či jiným dálkovým způsobem.

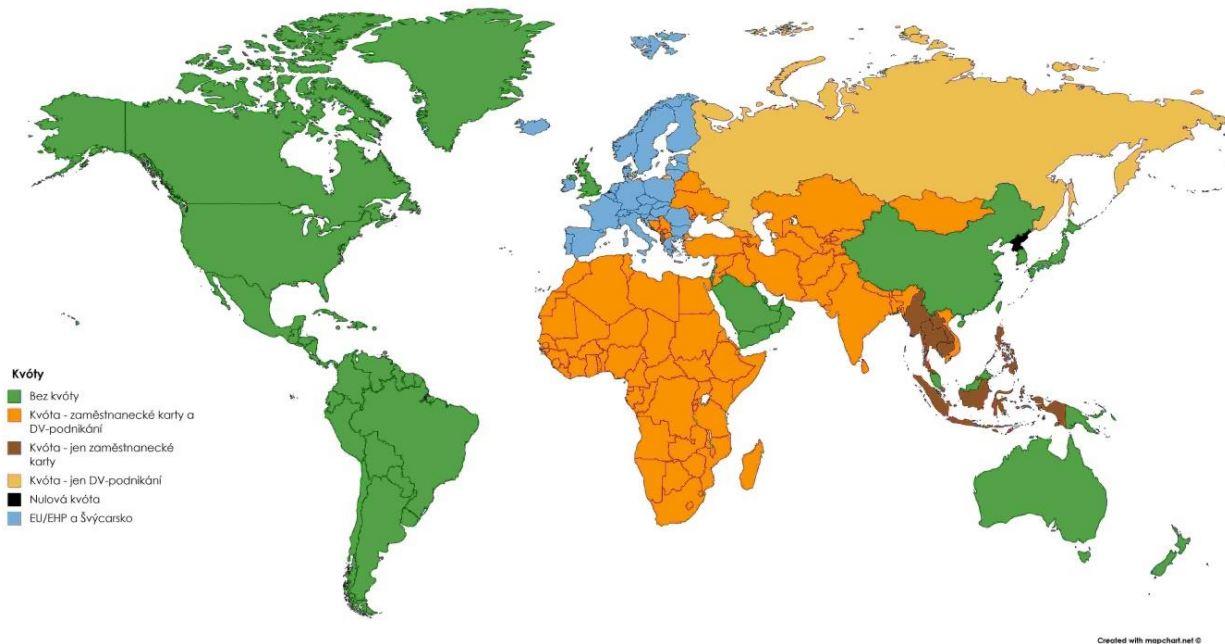
V případě žádostí podávaných na území ČR, u kterých je dle zákona vyžadována osobní účast, bylo umožněno podat žádost poštou či prostřednictvím datové schránky. Pokud byla v době nouzového stavu žádost o udělení či prodloužení pobytového oprávnění podána po zákonem stanovené lhůtě, byl nouzový stav zpravidla uznán jako relevantní důvod pro takto opožděné podání a žádost byla akceptována a standardním způsobem vyřízena.

Po skončení prvního nouzového stavu začalo postupně docházet k **rozšiřování vykonávané agendy**, vždy ale za dodržování protiepidemických opatření a vstup byl umožňován po předchozím telefonickém či internetovém objednání.

V období druhého nouzového stavu již **nebylo upuštěno od osobního podání žádosti ani výrazným způsobem znovu omezována agenda**, avšak cizinci se zpravidla museli k vyřízení svých pobytových záležitostí předem objednat.

IV.3 KVÓTY PRO EKONOMICKOU MIGRACI

Nařízením vlády č. 220/2019 Sb., účinným od 1. září 2019, vláda ČR zavedla roční kvóty určující maximální počty žádostí občanů třetích států o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání a žádostí o zaměstnaneckou kartu nabíraných na vybraných ZÚ ČR v zahraničí. Důvodem pro zavedení kvót byla potřeba efektivnějším způsobem regulovat ekonomickou migraci ze zemí, kde se ZÚ ČR dlouhodobě potýkaly s přetížeností v důsledku vysokého zájmu cizinců o migraci do ČR mnohonásobně přesahujícího kapacitní možnosti těchto úřadů. Přetíženost byla zapříčiněna rychlým nárůstem poptávky po zahraničních pracovnících v ČR v předchozích letech. Stanovení transparentních kvót poskytlo základ pro lepší organizaci náběru žádostí a poskytlo předem cizincům i dalším subjektům zainteresovaným na jejich příchodu do ČR (zaměstnavatelům, obchodním korporacím) informaci o maximálním možném objemu migrace do ČR ve stanoveném časovém období.

Zdroj: MV

V rámci kvót existuje systém preferenčního zacházení pro ty skupiny ekonomických migrantů, na jejichž příchodu má český stát zvýšený zájem. Kvóta pro každý zastupitelský úřad je vždy rozdělena tak, že samostatný počet míst je vyčleněn pro účastníky vládních migračních programů (viz kapitola IV.4 Migrační programy), kterým ZÚ sám přiděluje termíny podání žádosti, a zbytková kvóta je rezervována pro cizince migrující mimo programy, kteří se k podání žádosti povinně objednávají (a zastupitelský úřad pozve pouze ty, kteří se objednají nejrychleji).

V prosinci roku 2020 vláda ČR na základě vyhodnocení dosavadního čerpání kvót a projednání věci se sociálními partnery vydala nařízení č. 556/2020 Sb., kterým stanovila nové roční kvóty s účinností od 1. 1. 2021. S ohledem na obtížnou predikovatelnost dlouhodobějších budoucích dopadů koronavirové pandemie na českou ekonomiku a míru nezaměstnanosti, které sekundárně ovlivňují poptávku po zahraniční pracovní síle, byly zvoleny jen mírné úpravy hodnot kvót uplatňovaných v předchozím období (bližší informace jsou uvedeny v kapitole IV.4.1.1 Programy ekonomické migrace).

Až do konce roku 2022 zůstává nadále v platnosti nařízením vlády č. 291/2019 Sb. stanovující roční kvótu pro náběr žádostí o mimořádná pracovní víza. Všechny žádosti o tato víza jsou nabírány pouze od občanů Ukrajiny a výhradně v rámci vládního migračního programu. Roční kvóta programu činí 1 500 žádostí o mimořádná pracovní víza.

IV.4 MIGRAČNÍ PROGRAMY

Migrační programy a projekty jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy MV, MPO, MZV, MPSV, MZe a MZd a na fungování některých z nich se podílejí rovněž podnikatelské reprezentace. Programy představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem.**

IV.4.1.1 Programy ekonomické migrace

Od roku 2019 jsou realizovány celkem 4 vládou schválené migrační programy:

- **Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec** je určený pro společnosti zaměstnávající vysoce kvalifikované pracovníky ze třetích zemí (tj. pro cizince vykonávající v ČR profese zařazené v klasifikaci

zaměstnání CZ-ISCO do hlavních tříd 1 až 3: řídicí pracovníci; specialisté; techničtí a odborní pracovníci). Cílová skupina zahrnuje i zdravotnické pracovníky. Program je otevřen občanům všech třetích států, přičemž spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci.

- **Program kvalifikovaný zaměstnanec** je určený pro společnosti zaměstnávající středně až nízko kvalifikované zaměstnance (tj. pro cizince vykonávající profese zařazené do hlavní třídy 4-8 v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, např. řidiči, svářeči, šičky, řezníci, montážní dělníci, pracovníci v automobilovém a chemickém průmyslu atd.). O zařazení konkrétního zaměstnavatele do programu rozhodují garanti (tj. podnikatelské reprezentace v ČR a agentura CzechInvest). Pro tento program byly jako zdrojové země ekonomické migrace vybrány země, které vláda shledala jako vhodné z hlediska požadavků českého trhu práce a současně z hlediska bezpečnostních a migračních rizik. Jedná se o Filipíny, Černou Horu, Mongolsko, Srbsko, Ukrajinu, Bělorusko, Indii, Kazachstán a Moldavsko. Kapacita tohoto programu činí cca 48 000 žádostí ročně. S ohledem na velký zájem o uvedené programy byly na základě jednání všech zúčastněných v prosinci 2020 s účinností od 1. 1. 2021 rozhodnutím vlády navýšeny kvóty pro Bělorusko a Filipíny.
- **Program klíčový a vědecký personál** je určený pro investory, nově založené společnosti, start-upy, výzkumné organizace a technologické společnosti, jež mají zájem zaměstnat špičkové vysoce kvalifikované pracovníky z třetích zemí. Program je otevřen občanům všech třetích států, přičemž spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci. Žádosti o pobytová oprávnění jsou vyřizovány co možná nejrychleji, a to do 30 dnů od podání žádosti na zastupitelském úřadě.
- **Program Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví** je určený výhradně pro zaměstnavatele hledající méně kvalifikované i nekvalifikované pracovníky (zařazené do hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO 4 – 9) v sektorech uvedených v názvu programu a jeho cílovou skupinu tvoří pouze občané Ukrajiny.

Cílem všech programů ekonomické migrace je zjednodušit příchod kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí na území ČR a podpořit tak cílenou a výběrovou legální ekonomickou migraci.

Programy fungují jako nástroj výběru českých zaměstnavatelů a jejich zahraničních zaměstnanců, kterým je na základě splnění transparentních kritérií poskytováno přednostní zacházení při podávání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech a další výhody (možnost migrace společně s nejbližšími rodinnými příslušníky, omezení administrativy, zrychlené vyřízení žádosti o pobyt). Programy posilují kontrolu státních orgánů nad procesem pracovní migrace, snižují rizika spojená s migrací a zvyšují preventivně ochranu zahraničních pracovníků. Kritéria pro přijetí zaměstnavatelů do programu jsou nastavena tak, aby znemožňovala účast těch, kdo systematicky porušují právní předpisy a neplní zákonné povinnosti vůči státu nebo zaměstnancům.

Roční maximální objem pracovní migrace v rámci těchto programů i mimo ně je stanoven nařízením vlády. V roce 2020 byl v rámci programů povolen pobyt přibližně 20 tisícům pracovních migrantů ze třetích zemí. Vláda v prosinci 2020 vydala nařízení (č. 556/2020 Sb.), kterým stanovila nové kvóty pro rok 2021. Došlo k navýšení kvót pro vysoce kvalifikovanou pracovní migraci o celkových 30 % v Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu klíčový a vědecký personál na celkem 28 zastupitelských úřadech a zdvojnásobení kvót pro středně a nízko kvalifikovanou pracovní migraci v rámci Programu kvalifikovaný zaměstnanec na zastupitelských úřadech v Manile (Filipíny) a Minsku (Bělorusko). V důsledku zrušení tzv. zbytkové kvóty pro náběr žádostí o zaměstnanecké karty na zastupitelských úřadech ve Lvově, v Dillí a v Nursultanu bude dlouhodobá pracovní migrace z dotčených třetích států (Ukrajina, Indie, Kazachstán) nadále probíhat výhradně v rámci programů ekonomické migrace.

Kromě výše uvedených programů ekonomické migrace je realizován i tzv. **Projekt Zácvik** (zahájen dne 24. listopadu 2014 ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR) určený pro cizince ze třetích zemí, kteří jsou vysíláni zahraničními zaměstnavateli k českým právníkům (typicky výrobním společnostem), popř. fyzickým osobám s cílem zvyšování dovedností a kvalifikace pro účely dalšího zaměstnání těchto cizinců u jejich zahraničních zaměstnavatelů, s tím, že jejich zácvik může trvat nejvýše 6 měsíců.

IV.4.1.1.1 Počty žádostí v rámci programů ekonomické migrace

V první čtvrtině roku 2020 fungovaly všechny vládní programy ekonomické migrace i projekt Zácvik bez jakýchkoliv omezení. To se však změnilo s nástupem pandemie covid-19, kdy v návaznosti na cestovní omezení a pozastavení přijímání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí došlo k 12. březnu 2020 k pozastavení všech čtyř vládních programů a projektu Zácvik. K opětovnému spuštění docházelo postupně v souladu s rozhodnutími vlády a následně ochrannými opatřeními Ministerstva zdravotnictví, doporučeními Evropské komise a s ohledem na epidemickou situaci.

Program klíčový a vědecký personál a Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec byly v plném rozsahu obnoveny k 25. květnu 2020. V polovině května došlo rovněž k opětovnému spuštění Programu Mimořádné pracovní vízum. Program kvalifikovaný zaměstnanec byl v plné šíři obnoven k 15. červnu 2020 s tím, že působnost byla limitována na země, v nichž situace umožňovala náběr žádostí na zastupitelských úřadech ČR. K 3. srpnu 2020 byl následně obnoven provoz na většině zastupitelských úřadů ČR, i když i později docházelo na některých z nich k pozastavování náběru žádostí o pobytová oprávnění, a to z důvodu zhoršování epidemické situace v dané zemi (například ke konci roku 2020 v Mongolsku). K opětovnému spuštění projektu Zácvik v roce 2020 nedošlo.

- **Program klíčový a vědecký personál.** V roce 2020, bylo do Programu klíčový a vědecký personál **zařazeno více než 1 300 uchazečů** (včetně rodinných příslušníků) **pro více než 170 společností**, přičemž nejvíce zahraničních pracovníků pocházelo z Ruska, Japonska, Indie, Běloruska či Turecka. Největší zájem byl o řídicí pracovníky, IT specialisty, specialisty v oblasti marketingu, účetní a auditory, právníky, ale také o výzkumné pracovníky nebo novináře.
- **Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec.** Do Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec bylo v roce 2020 **zařazeno více než 700 uchazečů** (včetně rodinných příslušníků) **pro více než 170 společností**, přičemž nejvíce pracovníků pocházelo z Indie, Ukrajiny, Ruska či Běloruska. Největší zájem byl o profese v oblasti IT, zdravotnictví, veterinářství, managementu a v administrativě.
- **Program kvalifikovaný zaměstnanec.** Z celkových dat za rok 2020 vyplývá, že i přes výrazná omezení v důsledku pandemie covid-19 se **u většiny zemí vyčerpalo průměrně 50 % roční kvóty** (Bělorusko, Filipíny, Mongolsko, Srbsko a Černá hora a Ukrajina). U Indie se podařilo vyčerpat kvůli nepříznivé epidemické situaci jen něco kolem 33 % roční kvóty, zatímco u Kazachstánu a Moldavska čerpání roční kvóty dosáhlo cca 75 %. Zvýšený zájem byl zaznamenán o zaměstnance z Kazachstánu a Moldavska, a to vedle Mongolska a Filipín, které spolu s nejvíce poptávanou Ukrajinou tvoří hlavní zdrojové země pracovní síly v rámci tohoto programu. Nejčastěji poptávanými profesemi byli montážní dělníci a řidiči.
- **Program Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví“ určený pro občany Ukrajiny.** Realizaci programu v roce 2020 značně ovlivnila pandemie covid-19 a protiepidemická opatření, která vláda musela zavést, a to včetně přerušování realizace programu na 2 měsíce v jarních měsících. Přesto byl loni zaznamenán rostoucí zájem podnikatelů o tento program. Ve sledovaném období požádalo celkem **95 zaměstnavatelů** o zařazení celkem **696 ukrajinských pracovníků**, nejvíce v lesnicko-dřevařském sektoru.
- **Projekt Zácvik.** V roce 2020 byl projekt Zácvik realizován pouze do 12. března 2020, kdy došlo k pozastavení přijímání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech ČR a tím také k pozastavení realizace tohoto projektu, přičemž k obnovení jeho fungování v roce 2020 nedošlo. Od 1. ledna 2020 do 12. března 2020 se projektu Zácvik zúčastnilo **101 stážístů a 9 společností**, přičemž nejvíce byly zastoupeny státy Ukrajina, Indie, Srbsko a Čína.

S ohledem na výše uvedené informace lze konstatovat, že programy ekonomické migrace se osvědčily i v době pandemie covid-19. Význam programů ekonomické migrace byl v roce 2020 ještě víc potvrzen i s ohledem na fakt, že představovaly jediný způsob, jak české firmy mohly získat kvalifikované zaměstnance ze třetích zemí na dlouhodobější pracovní vztah. Zatímco v roce 2019 bylo do Programu klíčový a vědecký personál po dobu jeho fungování zařazeno průměrně 90 pracovníků měsíčně, v roce 2020 se již jednalo o více

jak 130 pracovníků měsíčně (a to i přesto, že kvůli epidemické situaci fungoval tento program necelých 10 měsíců). Podobně úspěšně si v roce 2020 vedl také Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec. V případě Programu kvalifikovaný zaměstnanec bylo čerpání kvót pro jednotlivé země sice poznamenáno zastavováním a obnovováním přijímání žádostí o pobytová oprávnění v závislosti na epidemické situaci v dané zemi, přesto však byla u většiny zemí vyčerpána v průměru polovina roční kvóty. Kvóta Programu Mimořádné pracovní vízum sice zůstala z převážné části nevyužita, ale skutečný potenciál programu byl významně zkeslen dočasným přerušením jeho realizace; jinak program plnil očekávání jak z hlediska cílové skupiny zaměstnavatelů, tak z hlediska struktury zahraničních zaměstnanců.

V roce 2020 bylo v rámci **Programu klíčový a vědecký personál** podáno 395 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 362 rozhodnutí, úspěšnost činila 96,7 %. Nejčastěji žádosti podávali občané Ruska (97), Indie (63), Ukrajiny (32) a Japonska (29).

V **Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec** bylo podáno celkem 324 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 333³² rozhodnutí, úspěšnost činila 96,4 %. Nejčastěji žádosti podávali občané Ukrajiny (164), Indie (49), Ruska (36) a Egypta (12).

V **Programu kvalifikovaný zaměstnanec** pak bylo podáno 20 594 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 20 047 rozhodnutí, úspěšnost činila 92,8 %. Žádosti podávali hlavně občané Ukrajiny (18 226), Srbska (608), Mongolska (508) a Filipín (315).

Počet žádostí o zaměstnaneckou kartu a rozhodnutí v rámci programů ekonomické migrace v roce 2020

Program	Počet žádostí	Počet rozhodnutí	Kladná rozhodnutí	% kladných rozhodnutí
Klíčový a vědecký personál	395	362	350	96,7
Vysoce kvalifikovaný zaměstnanec	324	333	321	96,4
Kvalifikovaný zaměstnanec	20 594	20 047	18 596	92,8
z toho:				
Ukrajina	18 226	17 948	16 676	92,9
Srbsko	608	650	608	93,5
Mongolsko	508	453	435	96,0
Filipíny	315	260	192	73,8
Bělorusko	287	229	192	83,8
Indie	229	194	189	97,4
Moldavsko	210	157	152	96,8
Kazachstán	210	155	151	97,4
Černá Hora	1	1	1	100,0

Zdroj: MV

Žádosti o jiné typy pobytových oprávnění a rozhodnutí o nich v rámci Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu kvalifikovaný zaměstnanec nejsou statisticky sledovány.

V roce 2020 občané Ukrajiny v rámci **Programu Mimořádné pracovní vízum** podali 359³³ žádostí o zmíněné vízum a vydáno bylo 281 rozhodnutí, z nichž 194 bylo kladných, tzn., že úspěšnost činila 69 %.

³² Vyšší počet rozhodnutí než počet nabraných žádostí je důvodem, že začátkem roku 2020 jsou rozhodovány žádosti podané v roce 2019.

³³ Počet žádostí je nižší než počet pracovníků zařazených za dané období do programu, ne všichni, kteří jsou do programu v daném roce zařazeni, podají žádosti o vydání pracovního víza. Kvůli časové prodlevě mezi zařazením a podáním žádosti na zastupitelské úřadu část cizinců zařazených ke konci roku podá žádost až v roce následujícím.

IV.4.1.2 Projekty v oblasti studentské migrace

▪ **Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí**

V roce 2020 nadále pokračovala realizace projektu, který byl poprvé zahájen v roce 2013. Projekt je zaměřený na studentskou migraci zahraničních stipendistů, jehož gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV). V dubnu 2020 vláda projednala aktualizovaný projekt „Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí“, jehož cílovou skupinu dříve tvořili studenti ze třetích zemí, kteří byli ke studiu v ČR přijati na základě bilaterálních či multilaterálních mezinárodních smluv a usnesení vlády (rozvojové země a krajané). Nově byli do projektu zařazeni také účastníci programu Erasmus+ Mezinárodní kreditové mobility a Fulbrightova programu.

▪ **Režim Student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů, tzv. Režim Student**

Tento projekt byl schválen vládou ČR 22. května 2017 s účinností od 1. června 2017. Podstatou *Režimu Student* je usnadnění vízového/pobytového procesu cizinců z vybraných států přijatých ke studiu v akreditovaných studijních programech na vysokých školách v ČR, které byly do *Režimu Student* zařazeny MŠMT. Zahraničním studentům je v rámci *Režimu Student* umožňován rychlejší přístup na zastupitelský úřad k podání žádosti. Cílem Režimu student je zajištění flexibilní spolupráce zařazených vysokých škol s příslušnými správními orgány v České republice a zajištění kvalitní informovanosti cizinců ze strany vysokých škol, která povede k podávání žádostí bez formálních a věcných vad.

V roce 2020 bylo do Režimu student zapojeno 33 veřejných a soukromých vysokých škol. Sběr nominací do Režimu student probíhal leden, únor, květen až prosinec a do Režimu student bylo v roce 2020 zařazeno celkem 2 083 uchazečů, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 228 uchazečů. Do Režimu student bylo k 1. prosinci 2020 zařazeno celkem 37 států, přičemž některé zastupitelské úřady mají konzulární působnost pro více států a Režimem tak bylo pokryto celkem 78 států.

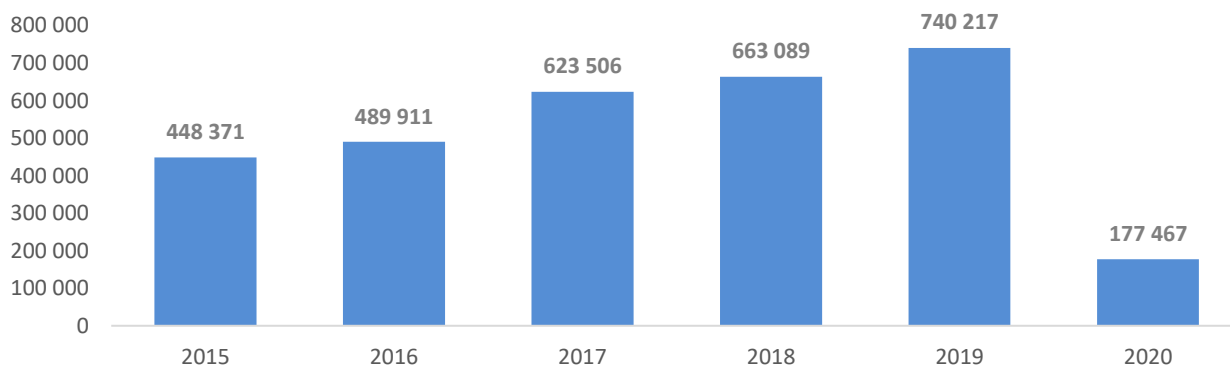
IV.5 ŘÍZENÍ O POBYTU NA VSTUPU DO ČR

IV.5.1 Řízení o udělení krátkodobého víza

IV.5.1.1 Žádosti o udělení krátkodobého víza

Za rok 2020 bylo na zastupitelských úřadech ČR přijato celkem **177 467** žádostí o krátkodobá víza (tj. o 562 750 méně než v roce 2019, tj. -76 %). Kvůli pandemii covid-19 byl tak zastaven rostoucí trend z minulých let. Největší objem z uvedeného počtu schengenských víz činil účel zaměstnání, za tímto účelem bylo podáno **85 451** žádostí.

Vývoj počtu žádostí o krátkodobá víza v letech 2015-2020

Zdroj: MZV

Pokud jde o státní příslušnost žadatelů o krátkodobá schengenská víza, největší objem v roce 2020 představovali žadatelé z **Ukrajiny, Ruska, Číny, Turecka a Indie**.

Žádosti o krátkodobá víza dle státních příslušností – srovnání 2019/2020

	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem podáno žádostí	740 217	100,0	177 467	100,0	-76,0	-562 750
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	170 118	23,0	95 176	53,6	-44,1	-74 942
Rusko	244 546	33,0	47 367	26,7	-80,6	-197 179
Čína	134 375	18,2	6 213	3,5	-95,4	-128 162
Turecko	17 716	2,4	4 889	2,8	-72,4	-12 827
Indie	35 623	4,8	4 783	2,7	-86,6	-30 840
Bělorusko	21 204	2,9	3 349	1,9	-84,2	-17 855
Kazachstán	19 872	2,7	2 801	1,6	-85,9	-17 071
Thajsko	9 622	1,3	1 371	0,8	-85,8	-8 251
Ázerbájdžán	5 828	0,8	795	0,4	-86,4	-5 033
Filipíny	5 445	0,7	739	0,4	-86,4	-4 706

Zdroj: MZV

IV.5.1.2 Rozhodnutí o udělení krátkodobého víza

Celkově bylo uděleno **167 261** krátkodobých schengenských víz (tj. o 531 129 méně než v roce 2019, tj. -76,1 %). Celkem **9 418** žádostí o krátkodobá schengenská víza bylo zastupitelskými úřady zamítnuto, což představuje **5,3 %** z celkového počtu žádostí o schengenská víza.

Udělená krátkodobá víza dle státních příslušností – srovnání 2019/2020

	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem uděleno víz	698 390	100,0	167 261	100,0	-76,1	-531 129
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	160 475	23,0	93 618	56,0	-41,7	-66 857
Rusko	240 716	34,5	47 329	28,3	-80,3	-193 387
Čína	130 426	18,7	7 044	4,2	-94,6	-123 382
Turecko	16 466	2,4	4 842	2,9	-70,6	-11 624
Indie	29 102	4,2	3 899	2,3	-86,6	-25 203
Bělorusko	21 143	3,0	3 349	2,0	-84,2	-17 794
Kazachstán	17 928	2,6	2 559	1,5	-85,7	-15 369
Thajsko	9 574	1,4	1 356	0,8	-85,8	-8 218
Ázerbájdžán	5 584	0,8	724	0,4	-87,0	-4 860
Filipíny	4 878	0,7	709	0,4	-85,5	-4 169

Zdroj: MZV

Co se týče počtů udělených krátkodobých víz, tak je pořadí státních příslušností totožné jako u počtu žádostí. Jedná se o občany Ukrajiny, Ruska a Číny dále s velkým odstupem následují Turecko a Indie.

IV.5.1.3 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (dále jen „žádost o nové posouzení“) je žadatelům o vízum dáno zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů, přiznáno s účinností ode dne 1. ledna 2011 a v podmínkách ČR po vstupu v účinnost nařízení EP a Rady (ES) č. 810/2009, kterým se stanoví kodex Společenství o vízech (vízový kodex), je aplikováno od 5. dubna 2011. Žádost o nové posouzení podává cizinec na ZÚ, který rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li ZÚ (v rámci autoremedury ve lhůtě 5 dnů) důvod, resp. důvody pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost o nové posouzení k dalšímu řízení nezávislé ad hoc komisi MZV, které je podle zákona správním orgánem příslušným k přezkumu důvodu/ů neudělení krátkodobého víza a dává doporučení řediteli Vízového odboru MZV. Od 31. 7. 2019 je podání žádosti o nové posouzení zpoplatněno 60 eury, což vedlo k poklesu objemu žádostí v roce 2019 o 22 %.

V roce 2020 bylo na velvyslanectvích ČR podáno **celkem 124 žádostí o nové posouzení** důvodů neudělení krátkodobého víza (pozn.: v tomto počtu nejsou zahrnuty žádosti o nové posouzení rodinných příslušníků občanů EU – viz níže). Oproti roku 2019 došlo k významnému **poklesu** o cca **86 %**, který je dán celkově nízkým počtem všech žádostí o krátkodobá schengenská víza kvůli pandemii covid-19. Z celkového počtu **9 418** zamítnutých žádostí o krátkodobé schengenské vízum v roce **2020** bylo oprávněného prostředku využito v **1,3 %** případů.

V rámci přezkumného řízení vedeného u Ministerstva zahraničních věcí ČR bylo z výše uvedených **124** celkově podaných žádostí o nové posouzení **7** žádostem (**5,6 %**) vyhověno v rámci autoremedury zastupitelským úřadem a **114** žádostí bylo zamítnuto (tzn., že ministerstvo souhlasilo s důvodem/důvody neudělení víza ze strany zastupitelského úřadu).

Z celkového počtu **124** žádostí o nové posouzení obdržených v roce **2020** jich bylo nejvíce podáno na Velvyslanectví ČR v Kyjevě (16), Teheránu (15), Bejrútu (13), Dillí (11) a Skopje (8).

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza od počátku aplikace institutu odvolání v praxi

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	417	25	61	331
2012	449	63	45	341
2013	593	79	69	445
2014	527	54	33	440
2015	717	70	30	607
2016	724	54	26	648
2017	1 099	33	73	947
2018	1 217	36	89	1 091
2019	946	24	97	717
2020	124	7	0	114

Zdroj: MZV

IV.5.1.4 Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES³⁴ garantováno právo na volný pohyb a představují tak privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají po splnění zákonných podmínek právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou omezené na důvody uvedeny v § 20 odst. 5 zákona o pobytu cizinců a rozhodnutí o zamítnutí žádosti je soudně přezkoumatelné po využití všech administrativních práv.

V roce 2020 bylo na ZÚ ČR podáno celkem 877 žádostí o schengenské krátkodobé vízum žadateli z kategorie rodinných příslušníků občanů EU/ČR. Ve srovnání s rokem 2019 se jedná o pokles o 934 žádostí. Nejvíce žádostí bylo podáno na zastupitelských úřadech v Tunisu, Londýně, Hanoji, Káhiře a Generálním konzulátu v Istanbulu.

Nejvytíženější ZÚ či GK podle počtu podaných žádostí o krátkodobá víza RP v roce 2020

Zastupitelský úřad či generální konzulát	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP
ZÚ Tunis	173
ZÚ Londýn	102
ZÚ Hanoj	81
ZÚ Káhira	63
GK Istanbul	37

Zdroj: MZV

Celkem bylo v roce 2020 vydáno **189 rozhodnutí o neudělení víza** v kategorii rodinného příslušníka občana EU/ČR. Nejčastějším důvodem pro zamítnutí žádosti (u 172 žádostí) bylo ustanovení § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, tj. žadatel se dopustil obcházení zákona tím, že účelově uzavřel manželství.

³⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

Žadosti o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU a vydaná rozhodnutí

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110
2015	1 883	1 723	136
2016	1 770	1 635	126
2017	1 645	1 571	112
2018	1 737	1 516	162
2019	1 811	1 557	224
2020	877	595	189

Zdroj: MZV

IV.5.1.5 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k přezkumu MZV.

V roce 2020 bylo podáno celkem 86 žádostí o nové posouzení **neudělení víza** rodinnému příslušníkovi občana EU/ČR. Nejvíce žádostí bylo podáno na Velvyslanectví ČR v **Tunisu** (45 žádostí), dále na Velvyslanectví ČR v **Hanoji** (13 žádostí), **Alžírě** (12 žádostí), **Káhiře** (5 žádostí), **Rabatu** (5 žádostí), Kyjevě (2 žádostí), Jerevanu (1 žádost), Dillí (1 žádost), Erbilu (1 žádost) a Abuji (1 žádost).

Nejčastějšími důvody pro zamítnutí žádosti ze strany zastupitelského úřadu byl důvod uvedený v § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, tj. žadatel se dopustil obcházení zákona tím, že účelově uzavřel manželství, následovaný důvodem uvedeným v § 20 odst. 5 písm. f), tj. žadatel se dopustil podvodného jednání.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR v 65 případech rozhodlo o zamítnutí žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza, v 16 případech rozhodlo o zrušení rozhodnutí zastupitelského úřadu a vrácení věci k novému řízení a v 5 případech žádosti o nové posouzení vyhovělo.

Žádosti o nové posouzení důvodu neudělení víza rodinných příslušníků občanů EU

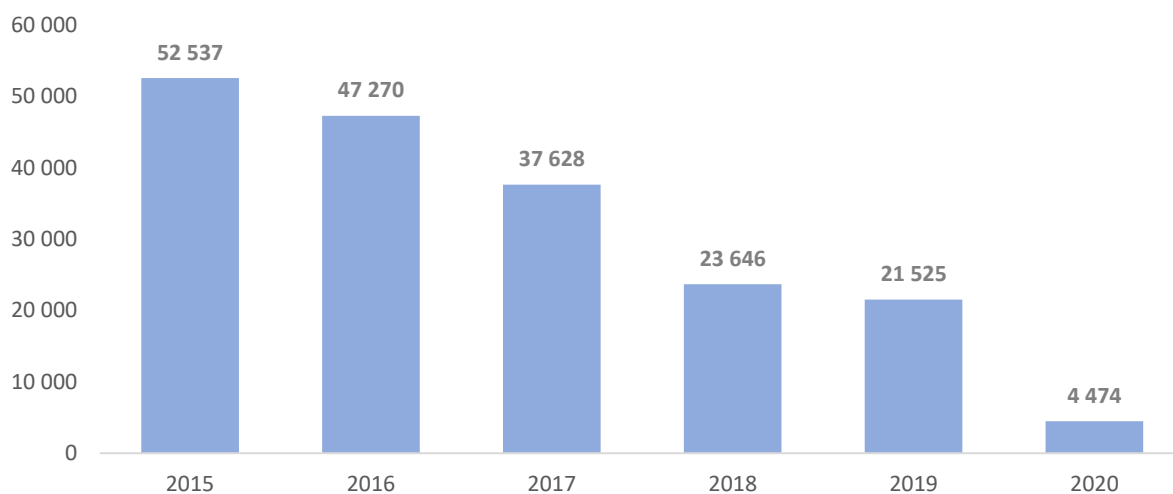
Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19
2015	50	1	5	26
2016	48	-	10	27
2017	36	-	1	25
2018	61	-	4	57
2019	91	-	12	50
2020	86	-	5	65

Zdroj: MZV

IV.5.1.6 Oblast pozvání

Institut pozvání usnadňuje cizincům vstup na území ČR³⁵. Z hlediska vývoje lze konstatovat, že v letech 2011 až 2013 byl roční počet zaevidovaných pozvání v rozmezí 41 000 až 43 000. Od roku 2014 v souvislosti s krizí na Ukrajině došlo k nárůstu počtu (cca 45 000), kdy v roce 2015 bylo dosaženo dosavadního maxima (52 500). Poté počet klesl v roce 2016 na cca 47 000 pozvání a snížení pokračovalo i v roce 2017, 2018 a 2019. Tento pokles koresponduje se zavedením bezvízového styku pro občany Ukrajiny v červnu 2017.

Vývoj počtu pozvání v letech 2015-2020

Zdroj: IS CIS

V roce 2020 došlo k dalšímu prudkému snížení počtu, a to v souvislosti s opatřeními proti šíření pandemie covid-19. Vzhledem k zákazu vstupu cizinců na území ČR mimo výjimky, které byly stanoveny ochrannými opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR, bylo dnem 17. 6. 2020 pozastaveno ověřování pozvání pro cizince. V souvislosti se sděleními Ministerstva zdravotnictví ČR, kterými se aktualizovaly seznamy zemí nebo jejich částí s nízkým rizikem nákazy onemocnění covid-19, se začalo postupně obnovovat ověřování pozvání u států, které byly v nich uvedené. Cizinec musel i nadále splňovat podmínky vstupu na území ČR dle aktuálního ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR. V roce 2020 bylo **evidováno 4 474 pozvání**, což v meziročním porovnání značí **výrazný pokles** o 17 051 zaevidovaných formulářů (tj. -79,2 %) ³⁶.

³⁵ Dle § 15 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

³⁶ Zaevidované anebo ověřené pozvání neznamenají, že daná osoba opravdu přicestuje na území ČR. Vyhodnocením

Již třetí rok za sebou obsadili 1. místo ve statistice **zvaných osob** občané **Ruska**, kteří se dříve umísťovali na druhém místě. Do roku 2017 byli dlouhodobě na první příčce občané **Ukrajiny**, kteří nyní zaujímají 2. místo, což souvisí se zavedením bezvízového styku. Dále ve statistice následují občané **Vietnamu, Kazachstánu a Mongolska**. Těchto pět státních příslušností tvoří 56 % z celkového počtu zvaných osob. V meziročním srovnání je kromě dvou státních příslušností u ostatních vykázán pokles, kdy největší je u občanů Ruska (-4 273 pozvání, tj. -79,5 %).

Pozvání - počet zvaných osob – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	21 525	100,0	4 474	100,0	-79,2	-17 051
z toho TOP 5 - zvané osoby (řazeno dle 2020):						
Rusko	5 374	25,0	1 101	24,6	-79,5	-4 273
Ukrajina	906	4,2	740	16,5	-18,3	-166
Vietnam	1 710	7,9	266	5,9	-84,4	-1 444
Kazachstán	1 087	5,0	212	4,7	-80,5	-875
Mongolsko	1 261	5,9	212	4,7	-83,2	-1 049

Zdroj: IS CIS

Mezi zvoucími subjekty převládaly fyzické osoby z více jak 86 % (3 854 pozvání). Do roku 2017 byli nejčastěji mezi zvoucími osobami u pozvání uvedeni občané Ukrajiny. Třetím rokem jsou na prvním místě občané ČR (1 426 pozvání, tj. 37 % z celkového počtu fyzických zvoucích osob). Občané ČR nejvíce zvou občany Ruska (25 %). Druhé místo náleží občanům Ukrajiny (594 pozvání, tj. 15,4 %), kteří v naprosté většině zvou své krajany (85 %). Na třetím místě se umístili občané Ruska (546 pozvání, tj. 14,2 %), kteří také zvou své krajany (95 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu pozvání z hlediska zvoucích fyzických osob podílí ze 67 %.

IV.5.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR

Cizinci ze třetích zemí, kteří se rozhodnout pobývat v ČR přechodně déle než 90 dnů, mohou na ZÚ ČR požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic (účely sloučení rodiny, studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

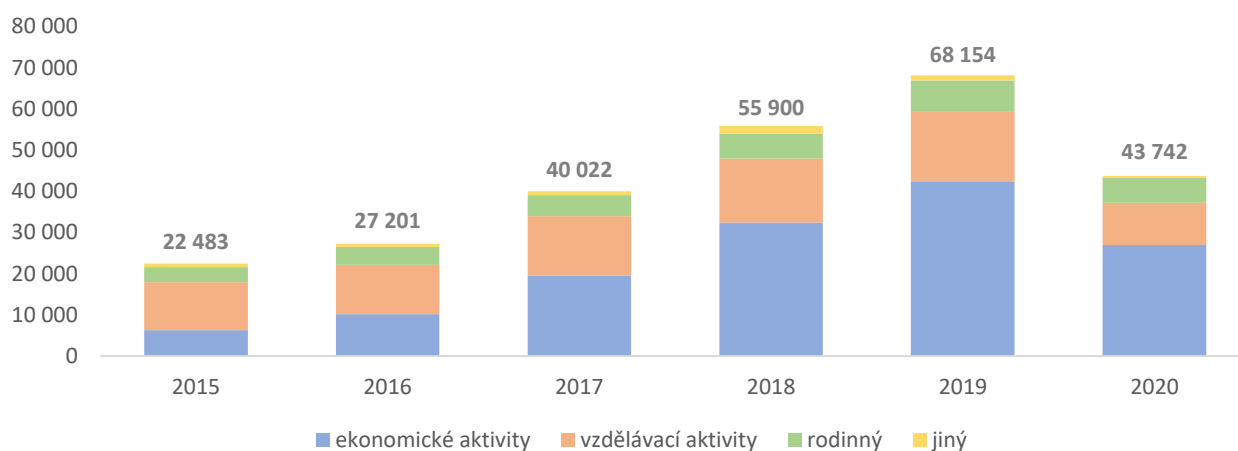
V roce 2020 byly procesy podání a rozhodnutí žádostí o dlouhodobé pobytové tituly výrazně ovlivněny pandemií covid-19. V průběhu roku se částečně, či zcela pozastavovaly vízové služby na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí. Obnovovány byly podle vývoje epidemické situace v ČR a jednotlivých zemích. Dne 12. března 2020 bylo schváleno **usnesení vlády č. 198³⁷**, které s účinností od 14. března 2020 zcela zastavilo přijímání žádostí o víza a přechodné a trvalé pobyty na zastupitelských úřadech ČR (s výjimkami). Toto

počtu zaevidovaných pozvání lze tedy usoudit, jak velký je zájem ze strany cizinců o pobyt v ČR s využitím institutu pozvání.

³⁷ Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 198 o přijetí krizového opatření.

usnesení také přerušilo všechna řízení o žádostech o oprávnění k pobytu nad 90 dní podaných na zastupitelských úřadech.

Vývoj počtu žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění na vstupu do ČR - 2015-2020

Zdroj: MV

V oblasti dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR došlo v roce 2020 z důvodu pandemie k výraznému poklesu v počtu podaných žádostí, kdy se stav přiblížil stavu z roku 2017. Ke snížení počtu podaných žádostí došlo tedy u všech účelů. Pandemická situace ovlivnila také poměr státních příslušností žadatelů – v roce 2019 se podíleli občané Ukrajiny 44 % na počtu všech žadatelů, v roce 2020 to pak bylo 57 %. S vysokým rozdílem následovali občané Ruska, v roce 2020 podali 10 % všech žádostí.

Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2020

Účel	Počet žádostí o pobytová oprávnění	tj. %	% změna oproti 2019	Absolutní změna oproti 2019
ekonomické aktivity	26 942	61,6	-36,6	-15 522
vzdělávací aktivity	9 989	22,8	-40,6	-6 837
rodinný	6 132	14,0	-19,6	-1 494
jiný	679	1,6	-45,2	-559
Celkem	43 742	100,0	-35,8	-24 412

Zdroj: IS CIS

V roce 2020 bylo na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí podáno celkem **43 742 žádostí** o dlouhodobé vízum nebo dlouhodobý pobyt (pokles o 24 412 žádostí oproti roku 2019, tj. -36 %). Většina těchto žádostí (26 942) byla podána za účelem ekonomických aktivit. Následoval účel vzdělávacích aktivit (9 989 žádostí) a účel rodinný (6 132).

Největší absolutní pokles lze pozorovat u účelu ekonomických aktivit a to o 15 522 (tj. -37 %). Mezi ekonomické aktivity s nejvýraznějším propadem v počtu žádostí se řadí žádosti za účelem zaměstnání (o 14 787 méně, tj. -37 %). Naopak vnitropodnikový převod klesl pouze o 23 žádostí, tedy o 14 %. Účel vzdělávacích aktivit (tedy studium a ostatní vzdělávací aktivity) zaznamenal pokles o 6 837 (tj. -41 %) a rodinný o 1 494 (tj. -20 %). Žádosti podávané za ostatními účely poklesly v absolutním počtu o 559, tedy o 45 %.

Celkový počet **40 408 udělených dlouhodobých pobytů** (dlouhodobé vízum, dlouhodobý pobyt) představuje pokles o 15 345 (tj. -28 %) udělených pobytů oproti roku 2019. V relativních hodnotách se pokles nejvíce dotkl účelu vzdělávacích aktivit, který poklesl o 35 %. Dále bylo uděleno o 27 % méně dlouhodobých pobytových oprávnění za účelem ekonomických aktivit. Nejnižší relativní propad v počtu udělených dlouhodobých pobytových oprávnění byl zaznamenán u rodinného účelu (-13 %).

Nejvíce žádostí bylo kladně vyřízeno občanům Ukrajiny (57 % ze všech kladně vyřízených), následovaly žádosti občanů Ruska s 10% podílem, Kazachstánu (3 %) a Spojených států (3 %).

Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2020

Účel	Počet udělených pobytových oprávnění	tj. %	% změna oproti 2019	Absolutní změna oproti 2019
ekonomické aktivity	25 500	63,1	-26,5	-9 180
vzdělávací aktivity	8 878	22,0	-35,3	-4 566
rodinný	5 394	13,3	-13,0	-822
jiný	636	1,6	-44,8	-517
Celkem	40 408	100,0	-27,5	-15 345

Zdroj: IS CIS

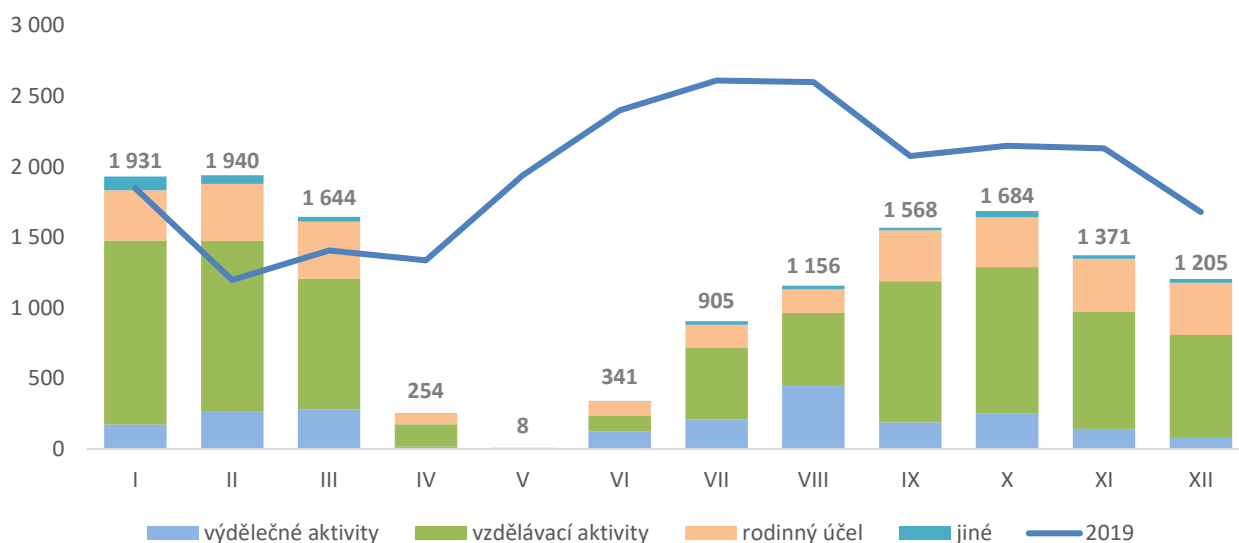
IV.5.2.1 Řízení o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

IV.5.2.1.1 Žádosti o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

O udělení dlouhodobého víza **požádalo na ZÚ ČR v roce 2020 celkem 14 007 cizinců ze třetích zemí**. V průběhu roku byla z důvodu protiepidemických opatření omezována činnost zastupitelských úřadů ČR v zahraničí, což ve velké míře ovlivnilo možnosti podávání a rozhodování žádostí o dlouhodobé vízum. Minima počtu podaných žádostí o dlouhodobé vízum bylo dosaženo v květnu, kdy byla omezena činnost téměř všech zastupitelských úřadů a jednotlivé státy světa omezovaly volný pohyb osob z důvodu kulminující pandemické situace. Do 17. května (konec nouzového stavu) bylo také v platnosti usnesení vlády č. 198 ze dne 12. března 2020.

Období od dubna do července 2020 se tedy vyznačuje výrazným úbytkem v počtu podaných žádostí o dlouhodobé vízum. Od srpna do prosince se počet žádostí navýšil, nedosáhl však úrovně roku 2019, kdy bylo v jednotlivých měsících (s výjimkou prosince) podáváno více než 2 000 žádostí. Letní měsíce jsou typické pro nárůst počtu žádostí za účelem studia, ochranná opatření vydávaná vládou ČR v době pandemie ovšem podporovala spíše ekonomické aktivity, poměr žádostí za účelem vzdělávacích aktivit a za účelem výdělečných aktivit tak tento stav reflektoval a to nejviditelněji v červenci 2020.

Měsíční vývoj žádostí o dlouhodobé vízum - srovnání 2019-2020

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2020 **vzdělávací aktivity v ČR**, tj. studium³⁸ (44 %) a ostatní vzdělávací aktivity (15 %).

Počet žádostí **za účely vzdělávacích aktivit** v roce 2020 oproti roku 2019 v absolutních číslech klesl o 4 421 žádostí. Procentuální zastoupení vízových žádostí za účely vzdělávacích aktivit se oproti roku 2019 mírně snížilo – vízové žádosti za těmito účely tvořily v roce 2020 celkem 59,5 % ze všech podaných žádostí o dlouhodobé vízum, zatímco v roce 2019 to bylo 65,1 %. O dlouhodobé vízum za účely vzdělávacích aktivit v ČR žádali zejména občané **Ruska** (2 408), **Ukrajiny** (1 053) a **Kazachstánu** (859). Poměrně výrazný propad lze zaznamenat u občanů Spojených států amerických, kteří za tímto účelem podali v roce 2019 celkem 2 522 žádostí, zatímco v roce 2020 pouze 381.

Dalším účelem, který překonal 1 000 podaných žádostí o udělení dlouhodobého víza, byl v roce 2020 **účel rodinný**, který tvořil 22 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobé vízum, podáno bylo dohromady 3 141 žádostí. Oproti roku 2019 počet žádostí klesl o 1 675, tj. -35 %. Žádosti podávali nejčastěji občané **Ukrajiny** (1 398), **Ruska** (403) a **Indie** (179).

Jediným účelem s nárůstem počtu žádostí oproti předchozímu roku byl v roce 2020 **účel sezónní zaměstnání**. Evidováno bylo celkem 1 517 žádostí, tedy o 0,3 % více než v roce 2019. O dlouhodobé vízum za tímto účelem nejvíce žádali občané **Ukrajiny** (1 327), **Moldavska** (173) a **Vietnamu** (11).

Podnikání v ČR (tj. účel podnikání v právnické osobě a podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná) se na celkovém počtu žádostí o dlouhodobé vízum podílelo 2 %. Oproti roku 2019 se počet podaných žádostí snížil o 708. Nejčastějšími žadateli o dlouhodobé vízum za účelem podnikání v právnické osobě byli občané **Ruska** (23), **Korejské republiky** (12) a **Japonska** (5). O účel podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná projeví největší zájem občané **Spojených států amerických** (127 osob), **Kanady** (12) a **Ukrajiny** (9).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2020

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2019	Absolutní změna oproti 2019
studium	6 190	44,2	-41,7	-4 421
ostatní vzdělávací aktivity	2 142	15,3	-53,4	-2 458
podnikání OSVČ	217	1,6	-68,4	-470
podnikání v právnické osobě	72	0,5	-76,8	-238
sezónní zaměstnání	1 517	10,8	0,3	5
rodinný	3 141	22,4	-34,6	-1 675
jiný*	728	5,2	-12,9	-108
Celkem	14 007	100,0	-40,0	-9 355

Zdroj: IS CIS

* další účely mimo shora explicitně uvedených

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, téměř 30 %, v roce 2020 **podali občané Ukrajiny** (4 167 žádostí). Následovaly žádosti občanů **Ruska** (2 852 žádostí, tj. 20 %) a s výrazným odstupem žádosti občanů **Kazachstánu** (906 žádostí, tj. 7 %). **Tyto tři státní příslušnosti tvořily více než polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum (57 %)**. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly pod pětiprocentní hranicí. V první desítce jsou zastoupeny stejné státní příslušnosti jako v roce 2019, u čtyř se změnilo pořadí (Kazachstán vystřídal Spojené státy americké na třetí pozici, Turecko pak Korejskou republiku na páté pozici).

U všech níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností pozorujeme pokles v počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza, nejvýraznější relativní i absolutní pokles u občanů Spojených států amerických, které byly poměrně dlouhou dobu zařazeny z pohledu pandemie mezi rizikové země a jejich občané tak měli omezené možnosti podávání žádostí (podáno bylo o 2 624 žádostí méně než v roce 2019, tj. pokles o 80 %). Druhý nejvyšší pokles v počtu podaných žádostí bylo evidováno u občanů Ruska, kteří v roce 2020 podali

³⁸ Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

o 1 232 žádostí méně než v roce 2019 (tj. pokles o 30 %). Naopak restrikce na vstupu do ČR se méně dotkly občanů Ukrajiny, kteří podali v roce 2020 pouze o 427 žádostí méně, tj. o 9 %.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2019/2020

Období roku	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	23 362	100,0	14 007	100,0	-40,0	-9 355
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	4 594	19,7	4 167	29,7	-9,3	-427
Rusko	4 084	17,5	2 852	20,4	-30,2	-1 232
Kazachstán	1 352	5,8	906	6,5	-33,0	-446
Spojené státy americké	3 275	14,0	651	4,6	-80,1	-2 624
Turecko	933	4,0	533	3,8	-42,9	-400
Indie	954	4,1	496	3,5	-48,0	-458
Korejská republika	972	4,2	457	3,3	-53,0	-515
Čína	813	3,5	308	2,2	-62,1	-505
Mongolsko	437	1,9	222	1,6	-49,2	-215
Bělorusko	434	1,9	206	1,5	-52,5	-228

Zdroj: IS CIS

IV.5.2.1.2 Rozhodnutí o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

V roce 2020 vydalo MV celkem **14 761 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza**, tj. o 34 % rozhodnutí méně než v předchozím roce. Dlouhodobé vízum bylo v roce 2020 **uděleno celkem v 12 258 případech**, což oproti předchozímu roku představuje pokles o 35 %.

Za účely **vzdělávacích aktivit** bylo v roce 2020 uděleno **60 % dlouhodobých víz** v ČR (43 % víz za účelem studia a 17 % za účelem ostatní vzdělávací aktivity), a to nejčastěji státním příslušníkům **Ruska** (2 173), **Ukrajiny** (938) a **Kazachstánu** (858). Výrazný pokles v počtu udělených dlouhodobých víz lze pozorovat u občanů Spojených států amerických, kterým bylo v roce 2019 uděleno celkem 1 932 dlouhodobých víz za účelem vzdělávacích aktivit, zatímco v roce 2020 pouze 620 – většina z těchto rozhodnutých žádostí byla podána buď koncem roku 2019, nebo v prvních třech měsících roku 2020, tedy v době, kdy ještě nebyla v platnosti protiepidemická opatření a zejména usnesení vlády č. 198 (viz výše).

Za účelem rodinným, který v roce 2020 dosáhl podílu 22 % z celkového počtu udělených víz, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 095), **Ruska** (358), **Indie** (174) a **Korejské republiky** (174).

Pouze 2 % dlouhodobých víz byla udělena **za účelem podnikání** (jako osoba samostatně výdělečně činná 1,7 %, účast v právnické osobě 0,3 %). Víza **za účelem podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná** pak nejčastěji obdrželi občané **Spojených států amerických** (161), **Kanady** (7), **Austrálie** (6) a **Korejské republiky** (6). Víza **za účelem podnikání v právnické osobě** získali nejčastěji státní příslušníci **Korejské republiky** (10), **Japonska** (6) a **Indie** (3). U udělených dlouhodobých víz za oběma účely podnikání lze v roce 2020 pozorovat, podobně jako u většiny účelů, absolutní i procentuální snížení počtu udělených dlouhodobých víz.

Jediný nárůst v počtu udělených dlouhodobých víz zaznamenal v roce 2020 účel **sezónní zaměstnání**. Dlouhodobá víza za tímto účelem byla udělena zejména občanům **Ukrajiny** (1 268), **Moldavska** (161) a **Vietnamu** (9).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2020

Účel	2019	tj. %	2020	tj. %	% změna oproti 2019	absolutní změna oproti 2019
studium	8 845	47,0	5 246	42,8	-40,7	-3 599
ostatní vzdělávací aktivity	3 339	17,8	2 122	17,3	-36,4	-1 217
podnikání OSVČ	467	2,5	203	1,7	-56,5	-264
podnikání v právnické osobě	99	0,5	33	0,3	-66,7	-66
sezónní zaměstnání	1 333	7,1	1 442	11,8	8,2	109
rodinný	3 995	21,2	2 676	21,8	-33,0	-1 319
jiné	727	3,9	536	4,4	-26,3	-191
CELKEM	18 805	100,0	12 258	100,0	-34,8	-6 547

Zdroj: IS CIS

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2020 uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (téměř 30 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následováni i přes velký pokles státními příslušníky **Spojených států amerických**. **Procentuální i absolutní meziroční pokles** byl zaznamenán v roce 2020 u devíti z TOP 10 státních příslušností, výjimkou je v tomto případě Moldavsko, jehož občanům se udělilo o 27 (tedy o 16 %) dlouhodobých víz více než v roce 2019. Nejvyšší absolutní i relativní propad byl zaznamenán u udělených dlouhodobých víz občanům Spojených států amerických, kterým bylo uděleno o 1 996 dlouhodobých víz méně než v roce 2019. Naopak velice nízký úbytek pozorujeme u občanů Ukrajiny, kterým bylo v roce 2020 uděleno o pouhých 92 (tj. -2,6 %) dlouhodobých víz méně. Na rozdíl od roku 2019 se do první desítky nedostali státní občané Číny, naopak občané Japonska se po roční pauze do výběru vrátili. Pořadí zůstalo na prvních šesti místech zachováno.

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	18 805	100,0	12 258	100,0	-34,8	-6 547
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	3 600	19,1	3 508	28,6	-2,6	-92
Rusko	3 256	17,3	2 543	20,7	-21,9	-713
Spojené státy americké	2 931	15,6	935	7,6	-68,1	-1 996
Kazachstán	1 016	5,4	904	7,4	-11,0	-112
Korejská republika	850	4,5	488	4,0	-42,6	-362
Turecko	836	4,4	469	3,8	-43,9	-367
Indie	680	3,6	384	3,1	-43,5	-296
Bělorusko	374	1,6	205	1,7	-45,2	-169
Moldavsko	169	0,9	196	1,6	16,0	27
Japonsko	351	1,9	183	1,5	-47,9	-168

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2020 uděleno dlouhodobé vízum, **převažovaly ženy** s podílem necelých 51 %. Co se věkové struktury týče, největší skupina osob s uděleným dlouhodobým vízem byla **ve věku 16 až 29 let** – 8 362 osob, tj. 68 %. Naprostá většina z osob v tomto věku dlouhodobé vízum získala za účelem vzdělávacích aktivit (87 %), následoval účel rodinný (6 %).

Negativně bylo v roce 2020 rozhodnuto cca 16 % (tj. 2 293) žádostí o dlouhodobé vízum. Největší procento zamítnutých žádostí bylo za účelem studia (u studia 43 % a u ostatních vzdělávacích aktivit téměř 19 %). Naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u dlouhodobých víz za účely sezónní zaměstnání (2 %) a podnikání (OSVČ cca 5 %, v právnické osobě cca 4 %).

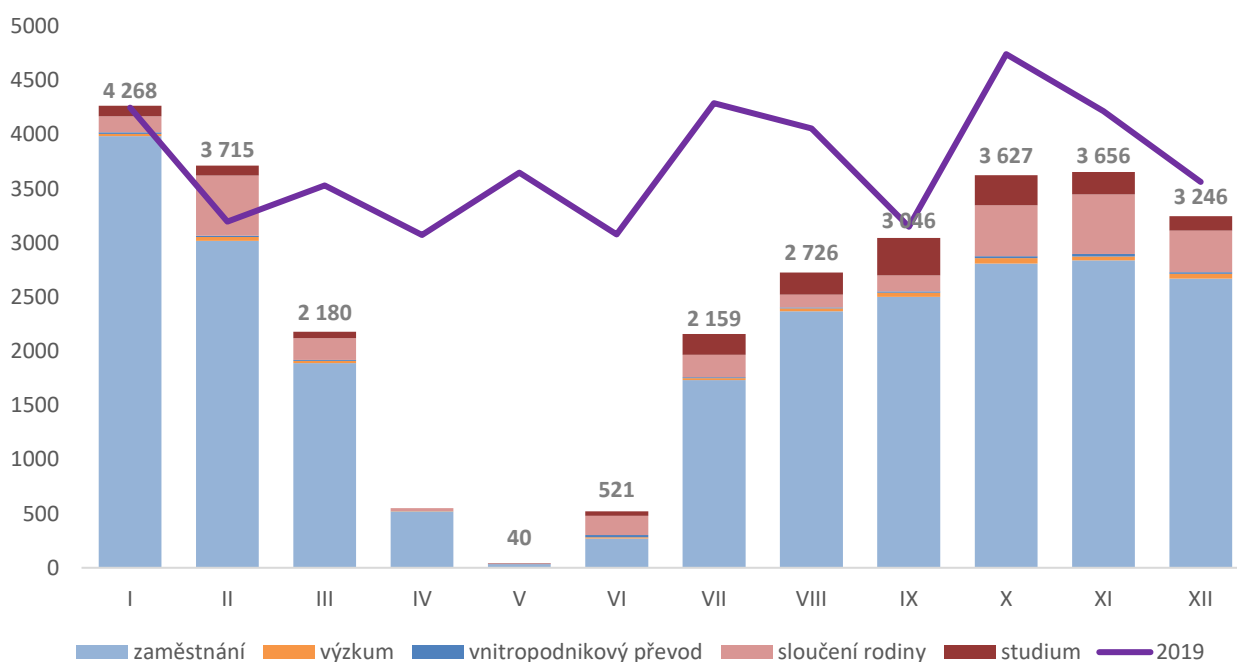
Téměř 56 % žádostí o udělení dlouhodobého víza bylo zamítnuto z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti.

IV.5.2.2 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

IV.5.2.2.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR v roce 2020 celkem 29 735 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ ČR o povolení k dlouhodobému pobytu ve srovnání s rokem 2019 klesl o téměř 34 % (pokles o 15 057 žádostí). Tento poměrně výrazný pokles byl způsoben, podobně jako u dlouhodobých víz, restrikcemi, které byly zavedeny z důvodu šíření pandemie covid-19 a to zejména usnesením vlády č. 198 ze dne 12. března 2020 (viz výše). Absolutního minima tak dosáhl počet podaných žádostí v měsíci květnu, kdy bylo v platnosti zmíněné usnesení, a pro zastupitelské úřady ČR v zahraničí platil zákaz přijímání žádostí o dlouhodobé pobyty, pokud se na danou žádost nevztahovala výjimka.

Měsíční vývoj žádostí o povolení k pobytu ze ZÚ ČR - srovnání 2019-2020

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení povolení k pobytu na ZÚ ČR bylo v roce 2020, stejně jako v přechodících letech, **zaměstnání**. O povolení k pobytu za účelem zaměstnání žádalo v roce 2020 o 15 128 cizinců méně (tj. -38 %) než v roce 2019, celkem bylo podáno 24 638 žádostí. **Za účelem zaměstnání v roce 2020 žádali zejména státní příslušníci Ukrajiny (19 070 osob), Ruska (924) a Srbska (826)**. Za účelem zaměstnání bylo **nejčastěji žádáno o zaměstnaneckou kartu – 24 255 žádostí** (nejvíce 19 023 státních příslušníků Ukrajiny, 822 Srbska a 712 Ruska). Dále bylo podáno 382 žádostí o modrou kartu (nejvíce 212 státních příslušníků Ruska, 47 Ukrajiny a 26 Běloruska). O účel pobytu vnitropodnikový převod požádalo na ZÚ ČR v roce 2020 dohromady 138 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce státních příslušníků Turecka (45), Číny (30) a Japonska (28 osob). Vyšší nárůst v počtu podaných žádostí pozorujeme u občanů Turecka, kteří v roce 2019 podali pouze osm žádostí o dlouhodobý pobyt za účelem vnitropodnikového převodu.

Za účelem sloučení rodiny bylo v roce 2020 na ZÚ ČR podáno 10 % z celkového počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu – jedná se o nárůst 171 žádostí oproti roku 2019. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Ukrajiny (1 467), Vietnamu (794 osob) a Ruska (239).

Poměrně frekventovaným účelem žádostí o povolení k pobytu na ZÚ ČR v roce 2020 nadále zůstal účel studium. O povolení k pobytu za tímto účelem nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny (372 osob), Ruska (297) a Vietnamu (171).

O účel pobytu vědecký výzkum požádalo na ZÚ ČR v roce 2019 dohromady 309 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce státních příslušníků Indie (81), Íránu (25) a Ukrajiny (23).

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2020

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2019	Absolutní změna oproti 2019
studium	1 655	5,6	2,5	40
výzkum	309	1,0	-26,4	-111
zaměstnanecká karta	24 265	81,6	-38,4	-15 113
modrá karta	382	1,3	-3,5	-14
vnitropodnikový převod	138	0,5	-14,3	-23
sloučení rodiny	2 991	10,0	6,1	171
Celkem	29 735	100,0	-33,6	-15 057

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o povolení k pobytu na ZÚ ČR, a to 70 %, v roce 2020 **podali státní příslušníci Ukrajiny** (20 933 žádostí). Následovaly žádosti státních příslušníků **Ruska** (1 482 žádostí, tj. 5 %) a **Vietnamu** (1 000 žádostí, tj. 3 %).

Relativně nízký pokles v počtu podaných žádostí o dlouhodobý pobyt pozorujeme u občanů Ukrajiny (17,4 %). Tento fakt lze přičíst rozvolnění opatření týkajících se pracovní migrace a poměrně brzkému obnovení agendy na zastupitelských úřadech na Ukrajině.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	44 792	100,0	29 735	100,0	-33,6	-15 057
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	25 342	56,6	20 933	70,4	-17,4	-4 409
Rusko	1 779	4,0	1 482	5,0	-16,7	-297
Vietnam	1 789	4,0	1 000	3,4	-44,1	-789
Srbsko	1 685	4,9	902	3,0	-46,5	-783
Indie	1 199	2,7	713	2,4	-40,5	-486
Mongolsko	1 114	2,5	566	1,9	-49,2	-548
Filipíny	1 063	2,4	512	1,7	-51,8	-551
Bělorusko	1 369	4,0	482	1,6	-64,8	-887
Turecko	484	1,1	256	0,9	-47,1	-228
Čína	873	1,9	253	0,9	-71,0	-620

Zdroj: IS CIS

IV.5.2.2.2 Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

V roce 2020 vydalo MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu (v případě žádostí podaných na ZÚ ČR) celkem **33 249 rozhodnutí**, tj. o necelých 20 % méně než v předchozím roce.

Povolení k dlouhodobému pobytu, u žádostí podaných na ZÚ ČR, bylo v roce 2020 uděleno celkem v 28 150 případech, což oproti předchozímu roku představuje **pokles o téměř 24 %**. Tento pokles byl způsobem zavedenými restrikcemi k zabránění šíření pandemie covid-19.

Většina, konkrétně 83 %, povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR bylo uděleno za účelem zaměstnání v ČR. Cizincům byla nejčastěji udělena **zaměstnanecká karta, a to v 23 166 případech** – nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (17 955 – meziroční nárůst o 4 tis. zaměstnaneckých karet), Srbska (795) a Ruska (739). Výrazný pokles pozorujeme u státních příslušníků Běloruska, kterým bylo v roce

2019 uděleno 1 290 zaměstnaneckých karet, zatímco v roce 2020 pouze 274. **Modrá karta** byla udělena ve 312 případech – nejvíce státním příslušníkům Ruska (185), Ukrajiny (38) a Indie (19). Z důvodu **vnitropodnikového převodu** bylo uděleno 150 povolení k dlouhodobému pobytu, tj. 0,3 % – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Turecka (43), Japonska (30) a Číny (29).

Druhým nejčastějším účelem povoleného dlouhodobého pobytu bylo **sloučení rodiny**, které v roce 2020 dosáhlo na ZÚ ČR podílu téměř 10 % z celkového počtu kladně vyřízených povolení k dlouhodobému pobytu. Nejvíce povolených pobytů za tímto účelem bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (1 277), Vietnamu (818) a Ruska (181). Sloučení rodiny a vnitropodnikový převod byly jediné účely, které v roce 2020 zaznamenaly nárůst v počtu kladně vyřízených žádostí.

Z důvodu **studia** bylo uděleno 1 517 pobytů, tj. více než 5 % z celkového počtu udělených dlouhodobých pobytů – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Ukrajiny (371), Ruska (263) a Vietnamu (151).

Přesně 1 % povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno **za účelem vědeckého výzkumu** - nejčastěji se týkalo státních příslušníků Indie (69), Íránu (24) a Ukrajiny (19).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2020

Účel	Počet udělených povolení	tj. %	% změna oproti 2019	Absolutní změna oproti 2019
Celkem	28 150	100,0	-23,8	-8 798
z toho dle účelu pobytu				
studium	1 517	5,4	-1,4	-21
zaměstnání – zaměstnanecká karta	23 166	82,3	-28,3	-9 160
zaměstnání – modrá karta	312	1,1	-4,9	-16
sloučení rodiny	2 718	9,7	23,4	515
vnitropodnikový převod	150	0,5	19,5	24
výzkum	287	1,0	-32,6	-139

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR bylo v roce 2020 kladně vyřízeno, stejně jako v předchozích letech, **státním příslušníkům Ukrajiny**. Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následováni státními příslušníky **Vietnamu**. V první desítce států zaznamenali nejvýraznější absolutní meziroční pokles (o 1 283 osob) občané Srbska. Další vysoký absolutní pokles (o 931 osob) byl zaznamenán u občanů Běloruska a Ukrajiny (o 764 osob). Nejvyšší procentuální pokles (o 70 %) byl zaznamenán u státních příslušníků Běloruska a Srbska (o téměř 60 %). Pokles v počtu udělených povolení k dlouhodobému pobytu souvisí s protiepidemickými opatřeními, která byla v platnosti v průběhu roku 2020, a to zejména omezení agend jednotlivých zastupitelských úřadů ČR v zahraničí, zastavení přijímání žádostí a zastavení rozhodování o již přijatých žádostech. Z tohoto důvodu byl zaznamenán velmi nízký pokles v počtu udělených žádostí občanům Ukrajiny (pouze o 3,7 %), což je nejméně z deseti sledovaných státních příslušností. Zastupitelské úřady na Ukrajině obnovily svou činnost poměrně brzy a protiepidemická opatření v roce 2020 podporovala ekonomickou migraci zejména z Ukrajiny.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	36 948	100,0	28 150	100,0	-23,8	-8 798
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	20 424	55,3	19 660	69,8	-3,7	-764
Rusko	1 560	4,2	1 391	4,9	-10,8	-169
Vietnam	1 089	2,9	978	3,5	-10,2	-111
Srbsko	2 143	5,8	860	3,1	-59,9	-1 283
Indie	1 034	2,8	644	2,3	-37,7	-390
Mongolsko	967	2,6	513	1,8	-46,9	-454
Filipíny	956	2,6	401	1,4	-58,1	-555
Bělorusko	1 327	3,6	396	1,4	-70,2	-931
Čína	774	2,1	335	1,2	-56,7	-439
Turecko	380	1,0	274	1,0	-27,9	-106

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2020 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR), **převažovali muži s podílem 67 %**. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s povoleným dlouhodobým pobytem byla **ve věku 20 až 34 let** – 14 092 osob, tj. 50 %. Většina z osob ve věku od 20 do 34 let povolení k dlouhodobému pobytu získala za účelem zaměstnání (cca 86 %), následoval účel sloučení rodiny (více než 6 %) a studium (6 %).

Negativně bylo v roce 2020 rozhodnuto 18 % (tj. 5 081) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR). Negativně (zamítnuto nebo zastaveno řízení) byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnanecká karta (17,1 % žádostí), modrá karta (11,1 %) a vnitropodnikový převod (9,1 %). Naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (4,7 %), sloučení rodiny (5 %) a studium (6,2 %).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2020 na ZÚ ČR byly zamítány, nebo řízení bylo zastaveno, zejména pro nesplnění požadavků (20,5 %, tj. 1 040 žádostí) a z důvodu překážky řízení dle § 169³⁹ zákona o pobytu cizinců (11,5 %, tj. 584 žádostí). Celkem 8,5 % řízení, tj. 433 žádostí bylo zastaveno na žádost cizince.

³⁹ Tzn. že cizinec např. nezajistil překlad dokumentů do českého jazyka či si včas nezajistil tlumočnicka z českého jazyka, ačkoliv byl na takovou skutečnost upozorněn a měl pro její zajištění dostatečnou časovou lhůtu.

IV.6 ŘÍZENÍ O POBYTU NA ÚZEMÍ ČR

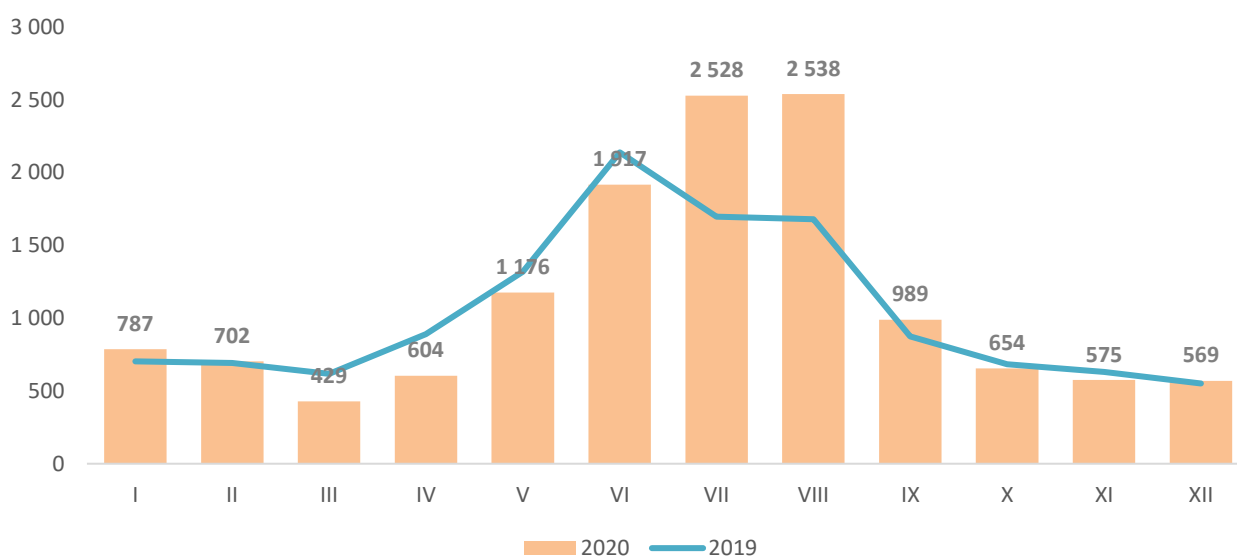
IV.6.1 Dlouhodobý pobyt občanů třetích zemí

IV.6.1.1 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

IV.6.1.1.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

V roce 2020 podali státní příslušníci třetích zemí **na území ČR celkem 13 468 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu**. Ve srovnání s rokem 2019, kdy bylo podáno 12 473 žádostí, se jedná o nárůst o 8 %.

Měsíční vývoj žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území - srovnání 2019-2020

Zdroj: IS CIS

Co se týče státních příslušností, tak nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podávali státní příslušníci **Ruska** (3 431, tj. 25, 5 % žádostí na území ČR, +458), ve srovnání s minulým rokem došlo k růstu počtu podaných žádostí. Složení v rámci TOP 10 nejčastěji podávaných žádostí je ve srovnání s rokem 2019 téměř stejné, ke změně došlo v jen případě Vietnamu, který byl vystřídán Japonskem. U některých státních příslušností pak došlo k promíchání jejich pořadí. Druzí byli státní příslušníci **Ukrajiny** (3 309 tj. 24,6 %, +303). Na třetí příčce jsou státní příslušníci **Kazachstánu** (1 088, tj. 8,1 %, +176). Následují státní příslušníci **Indie** (647, tj. 4, 8 %, -5). Dále v TOP 10 figurují **Spojené státy americké, Mongolsko, Bělorusko, Čína, Korejská republika a na závěr se do TOP 10 dostali státní příslušníci Japonska**.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území ČR – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	12 473	100,0	13 468	100,0	8,0	995
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Rusko	2 973	23,8	3 431	25,5	15,4	458
Ukrajina	3 006	24,1	3 309	24,6	10,1	303
Kazachstán	912	7,3	1 088	8,1	19,3	176
Indie	652	5,2	647	4,8	-0,8	-5
Spojené státy americké	522	4,2	512	3,8	-1,9	-10
Mongolsko	356	2,9	468	3,5	31,5	112
Bělorusko	346	2,8	402	3,0	16,2	56
Čína	309	2,5	298	2,2	-3,6	-11
Korejská republika	261	2,1	285	2,1	9,2	24
Japonsko	204	1,6	223	1,7	9,3	19

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území bylo v roce 2020 **studium**, tyto žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ruska. Druhým v pořadí byl účel pobytu **sloučení rodiny**, o který nejvíce žádali státní příslušníci Ukrajiny. Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **zaměstnání – zaměstnanecká karta**, o který nejvíce žádostí podali státní příslušníci Ukrajiny.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2020 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
studium	4 734	35,1
sloučení rodiny	4 210	31,3
zaměstnání	2 618	19,4
Jiné / ostatní	1 354	10,1
podnikání – OSVČ	271	2,0
hledání zaměstnání / zahájení podnikání	122	0,9
podnikání – účast v PO	79	0,6
výzkum	63	0,5
vnitropodnikový převod	15	0,1
Celkem	13 468	100,0

Zdroj: IS CIS

IV.6.1.1.1 Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

V roce 2020 vydalo MV celkem **14 159 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území ČR**, tj. o 18,5 % rozhodnutí více než v předchozím roce. Dlouhodobý pobyt byl v roce 2020 **udělen celkem v 12 682 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 20,8 %.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno za účelem **studia**, u nějž tvořili dominantní skupinu občané Ruska, dále pak účel **sloučení rodiny**, u nějž tvořili nejpočetnější skupinu státní příslušníci Ukrajiny, a účel **zaměstnání**, který byl nejčastěji povolen rovněž státním příslušníkům Ruska.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2020 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet udělení	tj. %
studium	4 556	35,9
sloučení rodiny	4 110	32,4
zaměstnání	2 360	18,6
jiné / ostatní	1 232	9,7
podnikání – OSVČ	194	1,5
hledání zaměstnání / zahájení podnikání	109	0,9
výzkum	63	0,5
podnikání – účast v právnické osobě	58	0,5
Celkem	12 682	100,0

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ruska** (3 477, tj. 27,4 %), **Ukrajiny** (2 883, tj. 22,7 %) a **Kazachstánu** (1 021, tj. 8,1 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státní příslušnosti v roce 2020

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	12 682	100,0
z toho TOP 10		
Rusko	3 477	27,4
Ukrajina	2 883	22,7
Kazachstán	1 021	8,1
Indie	664	5,2
Mongolsko	422	3,3
Spojené státy americké	411	3,2
Bělorusko	394	3,1
Korejská republika	275	2,2
Čína	271	2,1
Japonsko	221	1,7

Zdroj: IS CIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2020 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, byl téměř vyrovnaný, činil **47:53**. S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům do 20 let (6 142, tj. 48,4 %) a cizincům ve věku 20 – 35 let (5 324, tj. 42 %). Zbývající skupina cizinců od 35 do 64 let tvořila 9,2 %, osoby nad 65 let pouze 0,4 %.

Negativně bylo v roce 2020 rozhodnuto 10,4 % (tj. 1 470) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na území ČR). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (43,9 % žádostí), studium (20,3 % žádostí), sloučení rodiny (15,9 %) a jiné/ostatní (12,4 %), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (0,3 %), hledání zaměstnání/zahájení podnikání (0,5 %), podnikání – účast v právnické osobě (1,7 %) a podnikání – OSVČ (4,9 %).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2020 na území ČR byly negativně rozhodnuty zejména z důvodu zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zák. č. 326/1999 Sb. (29,2 %, tj. 429 žádostí), zastavení řízení na žádost cizince (25,2 %, tj. 371), zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (17,8 %, tj. 262 žádostí), zamítnutí pro nesplnění požadavků (14,8 %, tj. 218 žádostí) a zastavení řízení pro bezpředmětnost (3,3 %, tj. 49 žádostí).

IV.6.1.2 Změna zaměstnavatele

V roce 2020 bylo oznámeno **26 663 změn zaměstnavatele nebo pracovní pozice** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici. Což je o 9 119 (tj. + 65,8 %) více než v roce 2019 (tehdy se jednalo o 11 439 souhlasů se změnou a 6 105 oznámení o změně, neboť s účinností novely zákona o pobytu cizinců k 31. 7. 2019 došlo ke zrušení souhlasu se změnou zaměstnavatele). Růst počtu oznámení je jednak zapříčiněn každoročním růstem počtu cizinců, kteří na území pobývají na základě zaměstnanecké karty a jednak vlivem pandemie koronaviru, kdy byly usnadněny podmínky oznámení změny zaměstnavatele. Změnu nejčastěji ohlašovali občané Ukrajiny (16 666, tj. 62,5 %), Mongolska (1 167, tj. 4,4 %) a Ruska (1 074, tj. 4 %).

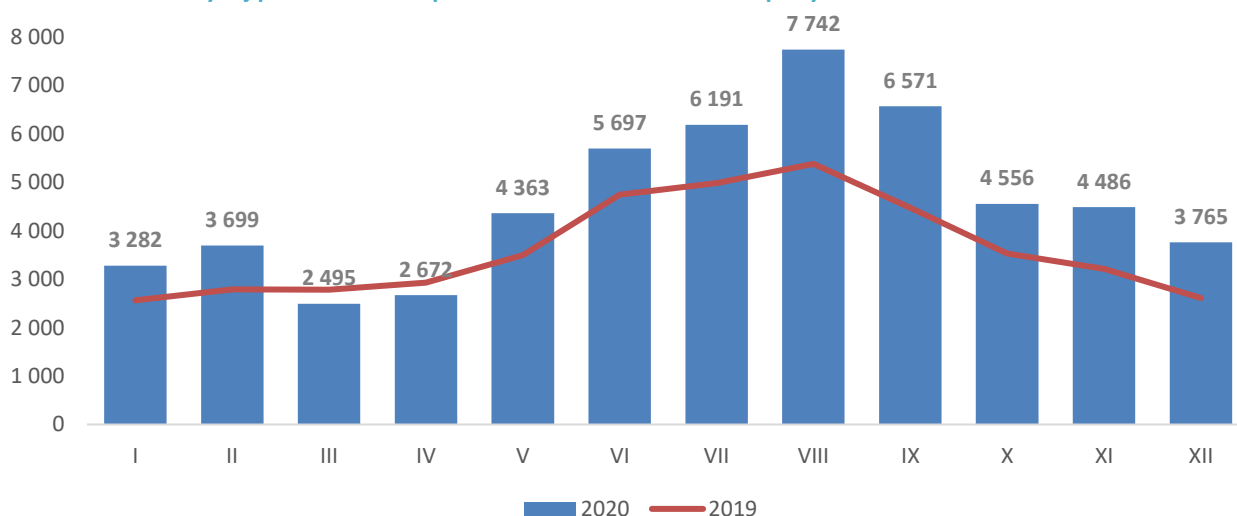
MV **vyhovělo v 21 941 případech** oznámení změn zaměstnavatele nebo pracovní pozice držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na jinou pracovní pozici. Ve srovnání s rokem 2019 se jedná o nárůst o 7 165 (tj. +67,3 %). Nejčastěji bylo oznámení o změně kladně přijato u občanů Ukrajiny (13 108, tj. 59,7 %), Ruska (1 263, tj. 5,8 %) a Mongolska (928, tj. 4,2 %).

IV.6.1.3 Řízení o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu

IV.6.1.3.1 Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2020 ze strany občanů třetích zemí podáno **55 519 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční nárůst o 27,6 %) a **2 673 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční pokles o 4,5 %).

Vývoj počtu žádostí o prodloužení k dlouhodobému pobytu - srovnání 2019-2020

Zdroj: MV

Podané žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2020 **nejčastěji týkaly účelu pobytu zaměstnání** (zaměstnanecké karty nebo modré karty), kdy bylo podáno 30 130 žádostí, tj. 54,3 %. Důvodem je prodloužování pobytu cizinců, kteří do ČR přicházejí na základě migračních projektů a režimů, tedy vládou schválených programů za účelem dosažení ekonomického nebo jiného významu pro ČR (viz kapitola IV.4 Migrační programy). Následovaly žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia** (10 936, tj. 19,7 %). Povolení k pobytu za tímto účelem se vydává na 1 rok (což odpovídá akademickému nebo školnímu roku, na který je cizinci vystavováno potvrzení o studiu sloužící jako doklad o účelu pobytu), takže ve srovnání s jinými účely pobytu, které mohou být prodlouženy až na 2 roky, je nutno povolení k pobytu za účelem studia častěji prodloužovat. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **sloučení rodiny** požádalo 8 730 cizinců (15,7 %). O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem

podnikání (který zahrnuje podnikání formou činnosti OSVČ a účasti v právnické osobě) požádalo 3 732 cizinců (6,7 %).

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** celkově nejčastěji podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (23 535, tj. 42,4 %), **Ruska** (7 881, tj. 14,2 %) a **Vietnamu** (3 530, tj. 6,4 %).

Podané žádosti o **změnu účelu pobytu** (vydání povolení k pobytu za jiným účelem) se nejčastěji týkaly změny na účel **studium** (822, tj. 30,8 %), účel **jiné/ostatní** (602, tj. 22,5 %), který v praxi zahrnuje především vzdělávací aktivity nespádající do definice studia podle zákona o pobytu cizinců a **hledání zaměstnání/zahájení podnikání** (418, tj. 15,6 %).

Více než třetinu všech žadatelů o změnu účelu pobytu tvořili státní příslušníci **Ruska** (914, tj. 34,2 %). Dále pak státní příslušníci **Ukrajiny** (576, tj. 21,5 %). Třetí nejpočetnější skupinu žadatelů tvořili státní příslušníci **Kazachstánu** (293, tj. 11 %).

IV.6.1.3.2 Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu

V roce 2020 MV vydalo celkem **56 725 rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 3 313 rozhodnutí o změně účelu pobytu**. Z toho bylo 53 644 kladných rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a **2 849 kladných rozhodnutí o změně účelu pobytu**.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo za účelem pobytu **zaměstnání** (28 508, tj. 53,1 %), **studia** (11 947, tj. 22,3 %) a **sloučení rodiny** (7 844, tj. 14,6 %).

Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (22 073, tj. 41,1 %), **Ruska** (8 407, tj. 15,7 %) a **Vietnamu** (3 178, tj. 5,9 %).

V roce 2020 byla nejčastěji povolena **změna účelu pobytu** na **studium** (1 178, tj. 41,3 %), **jiné/ostatní** (537, tj. 18,8 %) a **sloučení rodiny** (415, tj. 14,6 %).

Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ruska** (1 048, tj. 36,8 %), po nichž následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (622, tj. 21,8 %) a **Kazachstánu** (376, tj. 13,2 %).

Negativně bylo v roce 2020 rozhodnuto 5,4 % (tj. 3 068) žádostí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 13,9 % (tj. 461) žádostí o změnu účelu pobytu. V případě prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (42,9 %), studia (23,1 % žádostí), sloučení rodiny (15 %) a podnikání – OSVČ (9,8 %), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (1,1 %).

V případě změny účelu pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem podnikání – OSVČ (28 %), jiné/ostatní (26,9 %), studia (21,3 %) a sloučení rodiny (11,3 %).

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2020 na území ČR byly negativně rozhodovány zejména z důvodu zastavení řízení na žádost cizince (27,8 %, tj. 853 žádostí), zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (21,9 %, tj. 672 žádostí), zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zák. č. 326/1999 Sb. (15,4 %, tj. 473 žádostí), zamítnutí na nesplnění požadavků (13,3 %, tj. 408 žádostí) a zastavení řízení na bezpředmětnost (10,8 %, tj. 330 žádostí).

Žádosti o změnu účelu pobytu podané v roce 2020 na území ČR byly negativně rozhodovány zejména z důvodu zastavení řízení na žádost cizince (33 %, tj. 152 žádostí), zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (20,4 %, tj. 94 žádostí) a zamítnutí na nesplnění požadavků (19,7 %, tj. 91 žádostí).

IV.6.2 Přejídný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků

IV.6.2.1 Řízení o vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU

V roce 2020 **požádalo celkem 19 438 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu**, ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k nárůstu o 18,1 %.

K nárůstu počtu žádostí o vydání potvrzení o přechodném pobytu ze strany občanů EU přispěla do značné míry také situace ohledně epidemie covid-19, v souvislosti s níž byla přijímána řada opatření týkajících se mj. také možností vstupu na území ČR. MV občanům EU dlouhodobě pobývajícím na území ČR doporučovalo žádat o vydání potvrzení o přechodném pobytu, aby se tak předešlo případným komplikacím při jejich návratu do ČR.

O vydání potvrzení o přechodném pobytu v roce 2020 obdobně jako v předchozích letech **nejčastěji žádali občané Slovenska** (42,1 % žádostí).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	16 462	100,0	19 438	100,0	18,1	2 976
z toho TOP 5 (řazeno dle 2019):						
Slovensko	5 877	35,7	8 178	42,1	39,2	2 301
Rumunsko	2 387	14,5	1 856	9,5	-22,2	-531
Maďarsko	1 179	7,2	1 409	7,2	19,5	230
Německo	630	3,8	1 254	6,5	99,0	624
Velká Británie	1 474	9,0	1 196	6,2	-18,9	-278

Zdroj: IS CIS

V roce 2020 MV vydalo **celkem 19 022 rozhodnutí o přechodném pobytu občana EU**. Z toho bylo **vydáno 17 633 kladných potvrzení o přechodném pobytu občana EU**. Negativně bylo v roce 2020 rozhodnuto 7,3 % (tj. 1 389) žádostí o přechodný pobyt občana EU.

Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (7 476, tj. 42,4 %), s výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska** (1 724, 9,8 %) a **Maďarska** (1 305, tj. 7,4 %).

Mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu převažovali muži (59,6 %). S ohledem na věkovou strukturu byl u občanů EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu nejvyšší podíl v kategorii 20-34 let.

Vydaná potvrzení o přechodném pobytu občana EU v roce 2020 dle věkové struktury

Věková skupina	Občané EU	tj. %
do 20 let	2 097	11,9
20-34 let	7 813	44,3
35-60 let	6 726	38,1
nad 60 let	997	5,7
Celkem	17 633	100,0

Zdroj: MV

IV.6.2.2 Řízení o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinným příslušníkům občana EU

Celkem v roce 2020 zažádalo **4 261 rodinných příslušníků občanů EU** o udělení povolení k přechodnému pobytu. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k poklesu o 19,5 %.

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2020 státní příslušníci Ukrajiny (42,2 % žádostí).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	5 291	100,0	4 261	100,0	-20,1	-1 030
z toho TOP 5 (řazeno dle 2019)						
Ukrajina	2 166	40,9	1 797	42,2	-17,0	-369
Rusko	475	9,0	327	7,7	-31,2	-148
Spojené státy americké	296	5,6	273	6,4	-7,8	-23
Moldavsko	298	5,6	219	5,1	-26,5	-79
Vietnam	253	4,8	170	4,0	-32,8	-83

Zdroj: IS CIS

V roce 2020 MV vydalo celkem 4 554 rozhodnutí o přechodném pobytu rodinného příslušníka občana EU. Z toho bylo vydáno 3 714 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Negativně bylo v roce 2020 rozhodnuto 18,8 % (tj. 840) žádostí o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU.

Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu pro občany třetích zemí byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 510, tj. 40,7 %), **Ruska** (318, tj. 8,6 %) a **Spojených států amerických** (245, tj. 6,9 %).

Mezi občany třetích zemí, kteří získali povolení k přechodnému pobytu, převažovaly ženy (60,3 %).

S ohledem na věkovou strukturu byl rovněž u rodinných příslušníků občan EU s povolením k přechodnému pobytu nejvyšší podíl v kategorii 20-34 let.

Vydaná povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU v roce 2020 dle věkové struktury

Věková skupina	Rodinní příslušníci občanů EU	tj. %
do 20 let	483	13,0
20-34 let	1 949	52,5
35-60 let	1 140	30,7
nad 60 let	142	3,8
Celkem	3 714	100,0

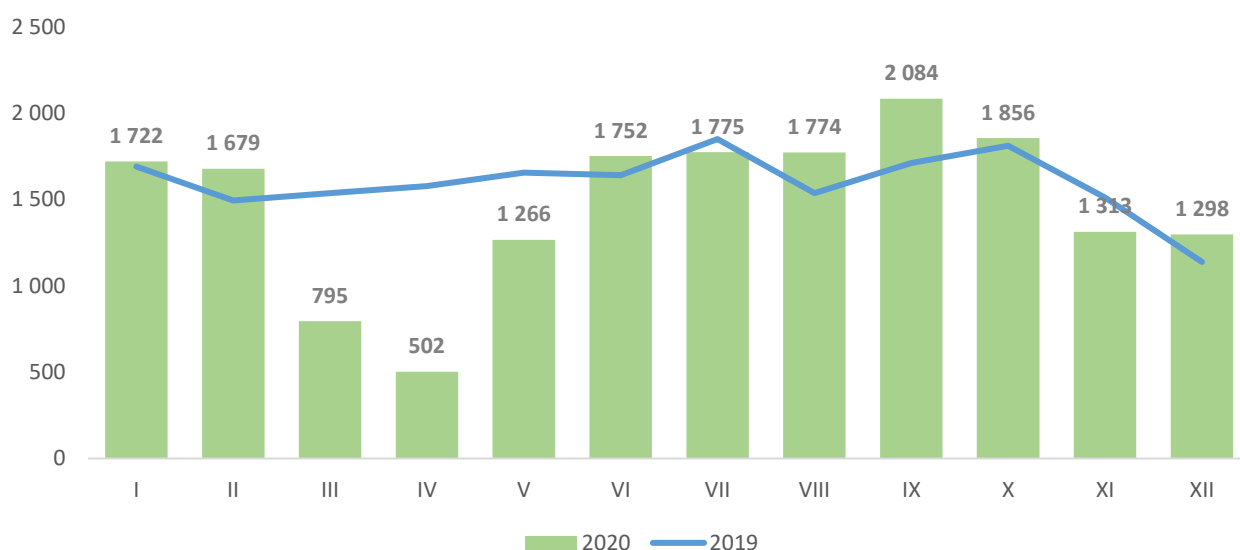
Zdroj: MV

IV.6.3 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

IV.6.3.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2020 MV zaregistrovalo 17 816 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu. V roce 2020 došlo ve srovnání s předchozím rokem k poklesu počtu žádostí o trvalý pobyt, a to o 7 % (tj. -1 351 žádostí).

Měsíční vývoj žádostí o povolení k trvalému pobytu - srovnání 2019-2020

Zdroj: IS CIS

Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu dle státních příslušností – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	meziroční změna	
					v %	absolutní počet
Celkem	19 167	100,0	17 816	100,0	-7,0	-1 351
z toho TOP 11 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	4 565	23,8	3 908	21,9	-14,4	-657
Slovensko	4 093	21,4	3 820	21,4	-6,7	-273
Vietnam	2 141	11,2	1 768	9,9	-17,4	-373
Rusko	1 739	9,1	1 615	9,1	-7,1	-124
Rumunsko	695	3,6	723	4,1	4,0	28
Bulharsko	602	3,1	637	3,6	5,8	35
Velká Británie	593	3,1	452	2,5	-23,8	-141
Maďarsko	333	1,7	387	2,2	16,2	54
Polsko	333	1,7	336	1,9	0,9	3
Kazachstán	301	1,6	282	1,6	-6,3	-19
Mongolsko	137	0,7	282	1,6	105,8	145
Celkem občané EU	7 533	39,3	7 314	41,1	-2,9	-219
Celkem občané třetích zemí	11 634	60,7	10 502	58,9	-9,7	-1 132

Zdroj: IS CIS

V roce 2020 pokračoval trend snižování podílu cizinců ze třetích zemí na celkovém počtu podaných žádostí o trvalý pobyt (58,9 % oproti 60,7 % v roce 2019). Počet podaných žádostí meziročně klesl jak u občanů třetích zemí, tak u občanů EU. Občané EU ovšem podali pouze o 3 % (tedy 219 žádostí) méně než v roce 2019, zatímco občané třetích zemí o 10 % žádostí méně (tj. o 1 132). Na prvních sedmi místech v TOP 10 státních příslušnostech nedošlo oproti roku 2019 ke změně. Téměř se vyrovnal podíl podaných žádostí občanů Ukrajiny a občanů Slovenska (3 980 a 3 820 podaných žádostí), i když u obou státních příslušností došlo k meziročnímu poklesu. Nejvyšší relativní pokles evidujeme u občanů Velké Británie a to 24 %, tedy 141 žádostí, nejvyšší absolutní pokles pak u občanů Ukrajiny – 657 žádostí (14 %). Nově se do žebříčku zařadilo Mongolsko, jehož občané podali v roce 2020 stejný počet žádostí jako občané Kazachstánu a to 282. Pro mongolskou státní příslušnost to znamenalo nárůst o 145 žádostí, tedy 106 %.

IV.6.3.2 Rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu

V roce 2020 MV v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 17 163 rozhodnutí**⁴⁰. Počet rozhodnutí se meziročně snížil, a to o 13 %. **Kladně byla žádost** o udělení trvalého pobytu **rozhodnuta v 15 141 případech** (tj. 88,2 % všech rozhodnutí). Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **6 511** (tj. 43 %) **uděleno občanům EU** a **8 630** (tj. 57 %) **občanům ze třetích zemí**. Meziročně se tedy, stejně jako předchozí rok, podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí snížil ve prospěch kladně rozhodnutých žádostí občanů EU.

Pořadí důvodů udělení povolení k trvalému pobytu zůstává dlouhodobě neměnné. Obdobně jako v předchozích obdobích i v roce 2020 byl **trvalý pobyt nejčastěji udělen na základě splnění podmínky nepřetržitého pobytu na území (74,7 %)**. Další důvody k udělení trvalého pobytu, včetně procentuálního zastoupení, jsou uvedeny v následující tabulce.

Udělená povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2020

Důvod	v %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	74,7
dítě občana třetí země s trvalým bytem bez podmínky předchozího pobytu	17,0
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	7,2
dítě narozené na území	0,8
ostatní	0,2
Celkem	100,0

Zdroj: IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo udělováno nejčastěji** státním příslušníkům **Slovenska (3 505, tj. 23,2 % ze všech povolení)**, kteří vystřídali na první příčce státní příslušníky Ukrajiny. Meziročně jejich počet klesl o 233 a jejich podíl na celkovém počtu udělených trvalých pobytů se oproti roku 2019 zvýšil o 1,2 %. Druhou neúspěšnější státní příslušností byli v roce 2020 státní příslušníci **Ukrajiny**, kterým bylo vydáno celkem **3 116** (tj. 20,6 %) povolení k trvalému pobytu, tedy o 20,2 % (-790 povolení) méně než v předchozím roce. Na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Vietnamu**, kterým bylo povolení k trvalému pobytu uděleno ve **1 567 případech** (tj. 10,3 %). Dále následovali podobně jako v minulých letech státní příslušníci **Ruska** (1 313 povolení, tj. 8,7 %) a **Rumunska** (630 povolení, tj. 4,2 %) a **Bulharska** (552, tj. 3,7 %). Mezi deseti nejpočetnějšími státními příslušnostmi se dále umístili státní příslušníci **Maďarska** (351 povolení, tj. 2,3 %), kteří na této pozici vystřídali občany Velké Británie. Dále následuje **Velká Británie** (347 povolení, tj. 2,3 %), **Polsko** (298 povolení, tj. 2,0 %) a **Kazachstán** (247 povolení, tj. 1,6 %).

V roce 2020 se téměř vyrovnal poměr udělených trvalých pobytů mezi muži a ženami. Z celkového počtu 15 141 udělených povolení jich **50,8 % získali muži** a **49,2 % povolení k trvalému pobytu bylo uděleno ženám**.

Nejvíce kladných rozhodnutí bylo uděleno cizincům ve věkové kategorii 20 až 39 let – 6 816, tedy 45 %. Druhý nejvyšší počet získali cizinci ve věku do 19 let (4 655, tj. 30,7 %), kdy byl trvalý pobyt udělován zejména dětem narozeným na území ČR. Mezi 40. a 59. rokem se udělilo cizincům celkem 3 034 povolení k trvalému pobytu (tedy 20 % z celkového počtu udělených povolení). Nejmenší věkovou skupinou co do počtu udělených trvalých pobytů byli v roce 2020 cizinci starší 59 let (636 povolených žádostí, tj. 4,2 %).

Celkem bylo v roce 2020 **vydáno 2 022 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 1 144 případech**, v dalších **878 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 11,8 %. Téměř třetina (30,6 %) negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky Ukrajiny, které s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Slovenska s 15,7 % a státní příslušníci Ruska s 9,9 % negativních rozhodnutí.

⁴⁰ Počet rozhodnutí může být v daném roce vyšší než počet žádostí z toho důvodu, že se rozhodují i žádosti podané v předchozím roce.

IV.7 KOMISE PRO ROZHODOVÁNÍ VE VĚCÍCH POBYTU CIZINCŮ

Na základě § 170a zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, která je **nadřízeným správním orgánem MV** ve věcech, v nichž odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhoduje v prvním stupni, a v dalších případech stanovených zákonem o pobytu cizinců. **Komise je organizační součástí MV.**

Jedná se o určitou modifikaci rozkladové komise, přičemž Komisi byla navíc svěřena pravomoc rozhodovat. Ve svém postavení je tedy Komise oproti rozkladové komisi nezávislá a samostatná, neboť jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech, přičemž většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v Ministerstvu vnitra. Zákon o pobytu cizinců dále stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na Ministerstvu vnitra nezávislí.

V roce 2011 působilo v Komisi 24 členů, kteří byli zařazeni v 8 senátech Komise. Vzhledem k neustále se zvyšujícímu objemu agendy, kterou bylo nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise, byl v průběhu následujících let počet členů Komise navýšen na stávajících 47 členů, kteří jsou zařazeni do 17 senátů Komise (někteří členové Komise nejsou v senátech zařazeni a mohou v případě potřeby zasedat ad hoc). Oproti roku 2019 došlo k poklesu členů, kdy v roce 2019 bylo členů senátů Komise celkem 49.

S účinností od 1. června 2019 byl rovněž zřízen trvalý zvláštní senát Komise, určený k vyřízení odvolání, u kterých je zapotřebí přezkoumat také písemnosti nebo záznamy obsahující utajované informace, které jsou za podmínek uvedených v § 17 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), uchovávány odděleně mimo spis. V roce 2020 došlo k výraznému nárůstu počtu případů projednávaných zvláštním senátem Komise, který vydal 887 rozhodnutí o odvolání, z čehož převážnou většinu tvořila odvolání proti rozhodnutím o žádostech o udělení zaměstnanecké karty.

V roce 2020 bylo odborem správním předáno do jednotlivých senátů Komise k rozhodnutí celkem 7 009 věcí, a to na úseku:

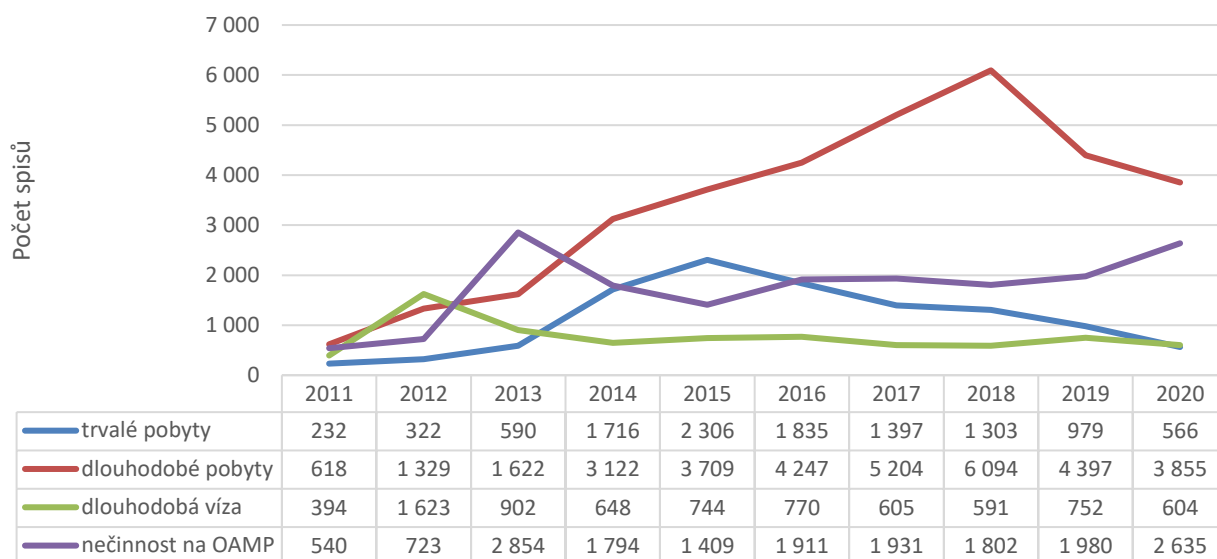
- trvalých pobytů – 547 věcí,
- dlouhodobých pobytů a přechodných pobytů občanů Evropské unie a rodinných příslušníků občanů Evropské unie – 3 242 věcí,
- dlouhodobých víz – 585 věcí,
- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 2 635 věcí.

Věci předložené odborem správním k rozhodnutí Komisi byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty; výjimku tvoří některé věci, které byly Komisi předloženy odborem správním v prosinci 2020 s tím, že uvedené věci budou rozhodnuty senáty Komise počátkem roku 2021.

V roce 2020 jednotlivé senáty Komise rozhodly celkem 7 660 věcí, a to na úseku:

- trvalých pobytů – 566 věcí,
- dlouhodobých pobytů – 3 580 věcí,
- přechodných pobytů občanů Evropské unie a rodinných příslušníků občanů Evropské unie – 275 věcí,
- dlouhodobých víz – 604 věcí,
- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 2 635 věcí.

Rozhodovací činnost Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Zdroj: MV

Největší objem práce v rámci činnosti Komise představuje rozhodování o odvoláních a rozhodování o novém posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, v menší míře pak rozhodování o dozorcích prostředcích, mimořádných opravných prostředcích a procesních prostředcích. Na úseku dlouhodobých pobytů a přechodných pobytů občanů EU a rodinných příslušníků občanů EU rozhodla Komise v roce 2020 podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, tj. rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušila a věc vrátila k novému projednání, v 59,9 % případů, na úseku trvalých pobytů v 35,5 % případů, na úseku dlouhodobých víz udělila vízum v 11,9 % případů a v neposlední řadě vyhověla v 44,6 % případů návrhu na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně. Oproti předchozím letům se výrazně zvýšil podíl zrušených rozhodnutí správního orgánu I. stupně a vrácení k novému projednání na úseku dlouhodobých pobytů (v roce 2019 Komise rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušila a věc vrátila k novému projednání na tomto úseku v 41,7 % případů), což bylo dáno především rozhodováním o odvoláních v rámci velké skupiny obdobných případů o udělení zaměstnanecké karty.

Praxi Komise ovlivnila ve druhé polovině roku 2020 významně judikatura správních soudů vztahující se zejména k některým procesním odchylkám upraveným v zákoně o pobytu cizinců.

V roce 2020 bylo **proti rozhodnutím Komise podáno celkově 708 žalob**. Z údajů za rok 2020 je zřejmé, že je i nadále zachována vysoká úspěšnost v řízení před správními soudy, kdy žaloba podaná proti rozhodnutí Komise byla zamítnuta v 83,3 % případů (v roce 2019 byla žaloba zamítnuta v 80,1 % případů). V průběhu roku 2020 se předsedové jednotlivých senátů Komise, popř. členové Komise, účastnili krajskými soudy nařízených soudních jednání, což přispělo k vysoké míře zamítnutých žalob proti rozhodnutí Komise v rámci soudních řízení.

IV.8 SOUDNÍ PŘEZKUM CIZINECKÝCH KAUZ

Zůstává i nadále zachováno dělení zástupčí činnosti v řízeních podle zákona o pobytu cizinců mezi OAMP a správní odbor, resp. Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců.

Stejně jako v předchozích letech byla z celkového zaznamenaného počtu OAMP došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě v roce 2020 převažující součástí agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně - OAMP. V podstatě pouze jenom malá část mimořádných opravných prostředků směřujících k soudu připadala na ostatní opravné prostředky, např. na žaloby týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění nebo žalob na nezákonný zásah.

Většina evidovaných žalob směřovala na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, jen v 23 případech šlo o žaloby směřující zejména proti správnímu vyhoštění, nákladům správního vyhoštění či nezákonným zásahům.

Přezkum cizineckých kauz – srovnání 2019/2020⁴¹

Opravné prostředky podané ke správním soudům	2019	2020
Cizinecké žaloby	76	126
z toho na nečinnost OAMP	31	103
Cizinecké kasační stížnosti	8	6
z toho na nečinnost OAMP	samostatně neevidováno	samostatně neevidováno

Zdroj: MV

⁴¹ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá MV, resp. OAMP k dispozici.

V POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR

V.1 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR

Ke dni **31. 12. 2020** bylo na území ČR evidováno k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) celkem 634 790 cizinců⁴², což je o 38 909 osob více než na konci roku 2019. Počet cizinců meziročně vzrostl o 6,5 %, nárůst počtu cizinců pokračoval i přes pandemii covid-19 a byl dokonce vyšší než v předchozím roce. Na konci roku 2020 cizinci tvořili **5,9 % populace ČR**⁴³.

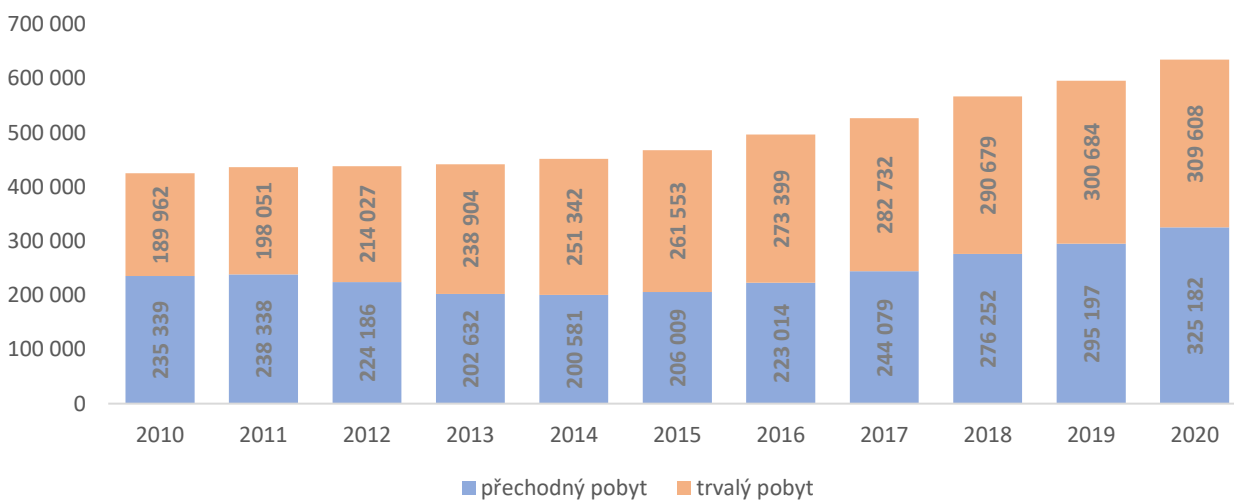
Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2010–2020)

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet cizinců	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790
meziroční změna v %	-1,8	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1	7,6	5,1	6,5

Zdroj: IS CIS

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR jich na konci roku 2020 **pobývalo 48,8 % na území trvale** (309 608 cizinců s povolením k trvalému pobytu) a **51,2 % přechodně**⁴⁴ (325 182 cizinců).

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR - 2010-2020

Zdroj: IS CIS

⁴² Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu na území EU, statisticky podchyceni nejsou.

⁴³ ČR měla k 31. prosinci 2020 celkem 10 701 777 obyvatel (Zdroj: ČSÚ).

⁴⁴ Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, potvrzením o přechodném pobytu občana EU či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Stejně jako v několika posledních letech meziročně mírně narostlo zastoupení cizinců, kteří v ČR pobývají přechodně. Počty přechodně pobývajících cizinců vzrostly meziročně o 10,2 % (+29 985), zatímco počty trvale pobývajících vzrostly jen o necelé 3 % (+8 924).

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu – srovnání 2019/2020

Rok (stav k 31.12.)		2019		2020		Meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Všichni cizinci	CELKEM	595 881	100,0	634 790	100	38 909	6,5
	z toho trvale	300 684	50,5	309 608	51,2	8 924	10,2
	z toho přechodně	295 197	49,5	325 182	48,8	29 985	3
Občané EU	CELKEM	246 321	41,3	253 839	40,0	7 518	3,1
	z toho trvale	92 880	37,7	97 593	38,4	4 713	5,1
	z toho přechodně	153 441	62,3	156 246	61,6	2 805	1,8
Občané třetích zemí	CELKEM	349 560	58,7	380 951	60,0	31 391	9,0
	z toho trvale	207 804	59,4	212 015	55,7	4 211	2,0
	z toho přechodně	141 756	40,6	168 936	44,3	27 180	19,2

Zdroj: IS CIS

V rámci rozlišení kategorií na občany EU a kategorii cizinců ze zemí mimo EU (tedy cizinci z tzv. třetích zemí) je zřejmé, že početně významnější kategorií jsou nadále občané třetích zemí. Ti na konci roku 2020 představovali 60 % cizinců pobývajících v ČR, což bylo 380 951.

Občanů EU bylo evidováno celkem 253 839 (tj. 40 %) a došlo u nich k mírnému nárůstu jejich počtu (+3,1 %), zatímco předchozí rok se jednalo o nárůst o téměř 6 %. U statistik popisujících počty občanů EU je nutno upozornit na skutečnost, že ne všichni tito cizinci jsou zavedeni v oficiálních statistikách. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu na území EU, statisticky podchyceni nejsou a jejich počty tak mohou být ve skutečnosti vyšší.

Dle vykazovaných statistik je patrné, že **cizinci ze států EU v ČR pobývají spíše přechodně (61,6 %), zatímco více občanů třetích zemí v ČR pobývá trvale (55,7 %).**

Přes polovinu cizinců (55,6 %) s povoleným pobytem na území ČR tvořili ke konci roku 2020 státní příslušníci některé z těchto 3 zemí: Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu. Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR k 31. 12. 2020 dle kategorie pobytu a státních příslušností

Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				přechodně	tj. %	trvale	tj. %
Cizinci celkem	634 790	100,0	6,5	325 182	48,8	309 608	51,2
z toho TOP 10:							
Ukrajina	165 654	26,1	13,8	77 176	46,6	88 478	53,4
Slovensko	124 544	19,6	2,7	68 878	55,3	55 666	44,7
Vietnam	62 884	9,9	1,5	9 564	15,2	53 320	84,8
Rusko	41 907	6,6	9,7	19 259	46,0	22 648	54,0
Německo	20 861	3,3	-2,9	16 306	78,2	4 555	21,8
Polsko	20 733	3,3	-4,8	9 763	47,1	10 970	52,9
Rumunsko	18 396	2,9	9,3	13 579	73,8	4 817	26,2
Bulharsko	17 917	2,8	4,3	11 777	65,7	6 140	34,3
Mongolsko	10 141	1,6	2,9	4 848	47,8	5 293	52,2
Velká Británie	9 084	1,4	9,0	6 167	67,9	2 917	32,1
občané EU	253 839	40,0	3,1	156 246	61,6	97 593	38,4
občané třetích zemí	380 951	60,0	9,0	168 936	44,3	212 015	55,7

Zdroj: IS CIS

Zastoupení cizinců pobývajících v ČR dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné. V rámci deseti nejčastěji zastoupených státních příslušností došlo jen k posunu Německa z 6. pozice na 5., a k posunu Rumunska před Bulharsko, tedy z 8. pozice na 7. V rámci TOP 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností byl vykázan nejvyšší procentuální nárůst u Ukrajiny (+13,8 %, tj. +20 136), dále nejvíce procentuálně vzrostl počet občanů Ruska (+9,7 %, tj. +3 700), Rumunska (+9,3 %, tj. +1 572) a Velké Británie (+9,0 %, tj. +752). Naopak k poklesu v rámci TOP 10 došlo v případě Polska (-4,8 %, tj. -1 034) a Německa (-2,9 %, tj. -617).

Pokud se neomezíme pouze na nárůsty počtu cizinců v rámci 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností, je třeba zmínit další procentuálně významné meziroční nárůsty⁴⁵. Vůbec nejvyšší procentuální nárůst ze všech cizinců byl zaznamenán u občanů **Turecka (tj. +19,8 %)**. Jejich počet oproti roku 2019 stoupl na 3 476, což je o 574 osob více. Většina zde pobývá v rámci přechodného pobytu (2 535) a to za účelem studia (990) a zaměstnání (893). Nejvíce vzrostl počet za účelem studia (+260), zaměstnání (+163) a sloučení rodiny (+86).

Druhý nejvyšší procentuální nárůst byl evidován u občanů **Indie (tj. +18 %)**. Pobývalo jich zde na konci roku 2020 celkem 5 813, což znamená nárůst o 887 osob. Většina jich zde pobývá za účelem zaměstnání (2 305) a sloučení rodiny (1 247), a právě v těchto dvou kategoriích došlo k nejvyššímu nárůstu. Třetí nejvyšší procentuální nárůst byl zaznamenán u občanů **Filipín (tj. +16,9 %)**. Občané Filipín v roce 2019 zaznamenali vůbec nejvyšší procentuální nárůst (tehdy téměř o polovinu), tempo nárůstu se u nich v roce 2020 zpomalilo, nicméně jedná se o státní příslušnost, která do ČR přichází zejména za účelem zaměstnání (88,3 % v rámci přechodného pobytu) v rámci programů ekonomické migrace (viz kapitola IV.4 Migrační programy).

Již dlouhodobě mezi cizinci pobývajících na území ČR převažují muži, ne jinak tomu bylo i v roce 2020. Podíl mužů tvořil 57,1 %, jedná se o stejnou úroveň jako v předchozím roce. Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,7 %. U přechodných pobytů měli muži větší zastoupení, a to 61,2 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasný a zejména ekonomicky motivovaný.

⁴⁵ U cizinců, u kterých byl v roce 2020 evidován počet nad 1 000 osob.

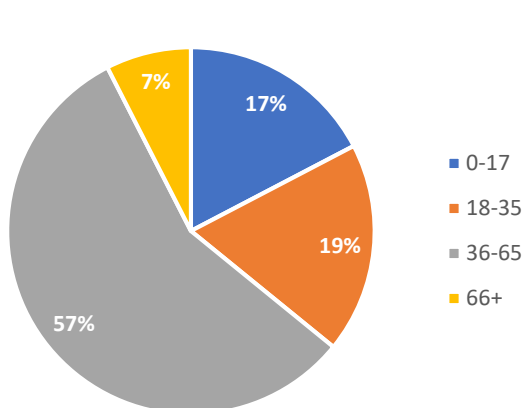
Cizinci s povoleným pobytem v ČR k 31. 12. 2020 dle pohlaví

Pohlaví	Cizinci celkem	Z toho			
		Muži	tj. %	Ženy	tj. %
Celkem povolený pobyt	634 790	362 336	57,1	272 454	42,9
z toho					
trvale	309 608	163 205	52,7	146 403	47,3
přechodně	325 182	199 131	61,2	126 051	38,7

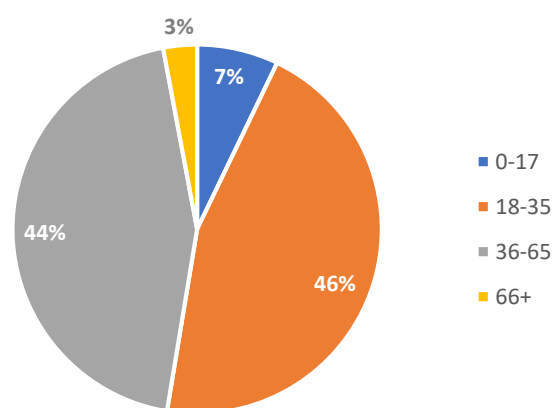
Zdroj: IS CIS

V celkovém počtu cizinců převažuje věková kategorie v rozmezí 36-65 let, která tvoří 50,4 %. Věkové složení se liší dle typu pobytu. V kategorii přechodného pobytu je kategorie věku 18-35 let a 36-65 let téměř vyrovnaná, zatímco v kategorii trvalého pobytu jasně převažuje věk 36-65 let a je zde i vyšší zastoupení nezletilých osob a osob starších 66 let (viz grafy níže).

Věková struktura cizinců s povoleným trvalým pobytem k 31.12.2020

Věková struktura cizinců s povoleným přechodným pobytem k 31.12.2020

Zdroj: IS CIS

Porovnáme-li zastoupení cizinců v jednotlivých regionech, tak přetrvává značně nerovnoměrné prostorové rozložení. Nejvíce cizinců mělo k 31. 12. 2020 tradičně registrovaný pobyt na území hl. m. Prahy (36,1 %) a Středočeského kraje (14,2 %). Stejně jako předchozí rok bylo nejméně cizinců registrováno na území Zlínského kraje (1,8 %) a kraje Vysočina (2,0 %)

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých krajích k 31. 12. 2020 dle kategorie pobytu

Druh pobytu	Celkem s povoleným pobytem	tj. %	z toho					
			trvale	tj. %	tj. %	přechodně	tj. %	tj. %
Celkem s povoleným pobytem v ČR	634 790	100	309 608	100		325 182	100	
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	23 631	3,7	11 154	3,6	47,2	12 477	3,8	52,8
Jihomoravský	58 790	9,3	26 007	8,4	44,2	32 783	10,1	55,8
Karlovarský	22 058	3,5	13 419	4,3	60,8	8 639	2,7	39,2
Královéhradecký	18 561	2,9	9 209	3,0	49,6	9 352	2,9	50,4
Liberecký	22 758	3,6	12 896	4,2	56,7	9 862	3,0	43,3
Moravskoslezský	27 728	4,4	15 015	4,8	54,2	12 713	3,9	45,8
Olomoucký	13 718	2,2	7 110	2,3	51,8	6 608	2,0	48,2
Pardubický	20 608	3,2	7 446	2,4	36,1	13 162	4,0	63,9
Plzeňský	42 147	6,6	18 957	6,1	45,0	23 190	7,1	55,0
Praha	229 413	36,1	108 792	35,1	47,4	120 621	37,1	52,6
Středočeský	90 333	14,2	47 870	15,5	53,0	42 463	13,1	47,0
Ústecký	39 385	6,2	20 213	6,5	51,3	19 172	5,9	48,7
Vysočina	12 926	2,0	5 632	1,8	43,6	7 294	2,2	56,4
Zlínský	11 699	1,8	5 684	1,8	48,6	6 015	1,8	51,4
neuvedeno	1035	0,2	204	0,1	19,7	831	0,3	80,3

Zdroj: IS CIS

Různou míru prostorové koncentrace vykazují rovněž jednotlivé státní příslušnosti cizinců. **V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hl. m. Prahy soustřeďují zejména občané Ruska (62,8 % z jejich celkového počtu osob s povoleným pobytem) a Velké Británie (57,9 %).** U jednotlivých státních příslušností lze pak spatřovat rozdíly v preferencích krajů, vyplývajících z územní blízkosti, existence komunit v dané oblasti či pracovních příležitostí. Např. občané Vietnamu se kromě Prahy soustřeďují v Ústeckém kraji a Karlovarském kraji. Občané Německa jsou nejvíce zastoupeni v Ústeckém kraji. Občané Polska jsou pak většinou v Moravskoslezském kraji. Bulhaři a Rumuni jsou kromě Prahy většinou ve Středočeském a Plzeňském kraji. Občané Mongolska se pak většinou nacházejí v Libereckém kraji (viz následující tabulka).

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR a kraje s nejpočetnějším zastoupením – stav k 31. 12. 2020

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	165 654	Praha	59 478	35,9	Polsko	20 733	Moravskoslezský	4 086	19,7
		Středočeský	29 190	17,6			Praha	3 986	19,2
		Jihomoravský	14 291	8,6			Středočeský	3 148	15,2
Slovensko	124 544	Praha	34 824	28,0	Rumunsko	18 396	Praha	5 321	28,9
		Středočeský	22 859	18,4			Plzeňský	2 792	15,2
		Jihomoravský	15 025	12,1			Středočeský	2 616	14,2
Vietnam	62 884	Praha	14 010	22,3	Bulharsko	17 917	Praha	5 233	29,2
		Ústecký	8 168	13,0			Středočeský	3 040	17,0
		Karlovarský	6 529	10,4			Plzeňský	2 974	16,6
Rusko	41 907	Praha	26 299	62,8	Mongolsko	10 141	Liberecký	1 951	19,2
		Středočeský	4 899	11,7			Středočeský	1 163	11,5
		Jihomoravský	2 997	7,2			Ústecký	1 116	11,0
Německo	20 861	Ústecký	6 943	33,3	Velká Británie	9 084	Praha	5 257	57,9
		Praha	4 363	20,9			Středočeský	1 061	11,7
		Karlovarský	2 830	13,6			Jihomoravský	818	9,0

Zdroj: IS CIS

V.2 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČR

V.2.1 Zaměstnávání cizinců v ČR

Ke dni 31. 12. 2020 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky (dále též „ÚP ČR“) **evidováno v postavení zaměstnanců celkem 644 164 zahraničních pracovníků, což je o 3,6 % více než v roce 2019 (tehdy 621 870 zahraničních pracovníků)**. Cizinci v roce 2020 tvořili zhruba 15 % všech zaměstnanců v ČR. Během posledních deseti let se jejich podíl téměř ztrojnásobil. Růst počtu zahraničních pracovníků přerušila až pandemie covid-19 (meziroční nárůst je téměř 3x nižší než v předchozím roce, kdy byl 9,4 %), ale jen dočasně⁴⁶.

Celkem **390 058 zahraničních pracovníků (tj. 60,6 %)** pocházelo z **členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska** (dále jen „EU/EHP a Švýcarska“), včetně jejich rodinných příslušníků, nejčastěji občané Slovenska (204 294 informačních karet), dále Polska (46 567 informačních karet), Rumunska (45 363 informačních karet) a Bulharska (37 145 informačních karet). Celkem **254 106 zahraničních pracovníků (tj. 39,4 %)** tvořili **občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinci ze třetích zemí**, nejčastěji občané Ukrajiny (81 874 informačních karet⁴⁷ + 77 594 pracovních oprávnění⁴⁸), Ruska (14 018 informačních karet + 3 218 pracovních oprávnění) a Vietnamu (11 573 informačních karet + 2 828 pracovních oprávnění).

Z hlediska územního členění je **nejvyšší počet zahraničních pracovníků** v postavení zaměstnanců dlouhodobě evidován v **hlavním městě Praze (205 947)**, následované Středočeským (107 598), Jihomoravským (69 868) a Plzeňským krajem (62 901).

⁴⁶ V prvním pololetí 2020 jich ubylo až o 20 tisíc, nejvíce z odvětví stavebnictví a administrativy.

⁴⁷ Zahrnuje pracovníky z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

⁴⁸ Zahrnuje povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty, popř. karty vnitropodnikově převedených zaměstnanců.

Většinu zahraničních pracovníků v roce 2020 tvořili zahraniční pracovníci s volným přístupem na trh práce. Z celkového počtu 644 164 zahraničních pracovníků evidence vykazala 390 058 informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 144 316 informačních karet občanů nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinců ze třetích zemí. Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního oprávnění, bylo k 31. 12. 2020 z jejich celkového počtu 109 790 evidováno 71 759 držitelů zaměstnaneckých karet⁴⁹, 37 193 držitelů povolení k zaměstnání, 838 držitelů modrých karet.

Zahraníční pracovníci v ČR – srovnání 2019/2020

Období roku	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	621 870	100,0	644 164	100,0	3,6	22 294
z toho Cizinci s volným vstupem na trh práce (celkem)						
Občané členských států EU*	383 736	61,7	390 058	60,6	1,6	6 322
Cizinci ze třetích zemí	141 068	22,7	144 316	22,4	2,3	3 248
z toho Vstup na trh práce na základě pracovního povolení – cizinci ze třetích zemí						
Zaměstnanecká karta	59 209	9,5	71 759	11,1	21,2	12 550
Povolení k zaměstnání	37 127	6,0	37 193	5,8	0,2	66
Modrá karta	730	0,1	838	0,1	14,8	108

Zdroj: MPSV

*včetně EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných příslušníků

V.2.1.1 Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

MV vydává v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání závazná stanoviska v souladu s § 60a zákona o zaměstnanosti na základě žádostí Generálního ředitelství Úřadu práce ČR. MV při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. Ministerstvo vyhodnocuje informace získané ze zdrojů PČR a zpravodajských služeb. Zaměřuje se zejména na ověření faktického fungování žádajících právnických a fyzických osob v místě jejich sídla a pracoviště, a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob.

V roce 2020 zpracoval odbor bezpečnostní politiky MV 698 (o 49 více než v roce 2019) žádostí, z toho bylo 19 žádostí podáno fyzickými osobami a 679 šetření se týkalo osob právnických. Po posouzení informací získaných v součinnosti s PČR a zpravodajskými službami bylo vydáno 224 stanovisek nesouhlasných a 474 souhlasných stanovisek. Oproti roku 2019, kdy rozklad nebyl podán ani jeden, v roce 2020 jich bylo posuzováno celkem 14.

Častým nežádoucím jevem a nejčastějším důvodem pro vydání nesouhlasného závazného stanoviska Ministerstva vnitra jsou absentující označení sídel a pracovišť žadatelů o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání ještě před jeho samotným vydáním, a to v důsledku ustanovení zákona o zaměstnanosti, která tyto požadavky neupravují dostatečně jednoznačně. Nežřídká jednatelé či odpovědní zástupci agentur práce v jejich vyjádření k nesouhlasnému závaznému stanovisku uvádějí, že o výctu všech podmínek pro označení sídel a funkčnosti svých pracovišť neměli jasné informace. Opakované místní šetření po odstranění často formálních nedostatků pak nadměrně zatěžuje Policii ČR.

Dalším problémem je pak shromažďování mnohdy i desítek agentur práce v rukou jednoho jednatele a jejich následné účelové „přeprodávání“, jakož i využívání sdílených kanceláří pro několik různých společností, což může být v rozporu s ochranou práv třetích osob, tj. agenturních pracovníků.

⁴⁹ Jedná se pouze o zaměstnanecké karty vedené v centrální evidenci MPSV.

S tímto faktem souvisí i upozornění ze strany PČR na problém sdílených kancelářských prostor, resp. absenci prostor vlastních. Označení agentur práce je často u jejich kanceláří vzorně uvedeno, nicméně po provedené pobytové kontrole Policií ČR jsou tato označení účelově měněna ve prospěch jiné agentury, a to právě v souvislosti s častým „přeprodáváním“ těchto společností.

V neposlední řadě se objevují podezření na případy tzv. zastřeného podnikání, kdy je žadateli o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání vydáno nesouhlasné závazné stanovisko z důvodu pochybností o rizicích panujících u jednatelů těchto žadatelů, např. z důvodu jejich předchozí trestné činnosti v souvislosti s agenturním zaměstnáváním. Blízké osoby těchto „problémových“ jednatelů proto založí obdobnou agenturu práce, de facto jen s lehce odlišným názvem, které je povolení ke zprostředkování zaměstnání za splnění všech zákonných podmínek vydáno. Fakticky ale může být agenturní zaměstnávání vykonáváno těmito nežádoucími osobami. Stávající zákonná úprava však neumožňuje takovým případům efektivně bránit.

V.2.1.2 Evropské služby zaměstnanosti (EURES)

Evropské služby zaměstnanosti (EUROpean Employment Services), založené v roce 1993, jsou sítí spolupráce mezi Evropskou komisí a veřejnými službami zaměstnanosti členských států EU/EHP a Švýcarska a dalšími partnerskými organizacemi. Cílem sítě je ulehčit volný pohyb pracovních sil v rámci všech členských zemí EU/EHP a prostřednictvím bilaterálních smluv také Švýcarska.

Sít EURES disponuje databází volných pracovních míst ze zemí EU/EHP a Švýcarska, informacemi o životních a pracovních podmínkách, sociálním a zdravotním zabezpečení v evropských zemích, dále informacemi o situacích na jednotlivých trzích práce a registračních procedurách. Databáze volných pracovních míst, která představuje hlavní komunikační kanál sítě, je spravovaná Evropskou komisí (www.eures.europa.eu). Databáze umožňovala ke konci roku 2020 přímý přístup k cca 2,5 milionů volných pracovních míst (z toho cca 85 000 v ČR). Dále pak umožňuje vložení životopisu uchazeče či propojení s EURES poradci v jednotlivých zemích.

Evropské služby zaměstnanosti představují jednu z nejdůležitějších iniciativ veřejných služeb zaměstnanosti na evropském trhu práce. Službu zajišťuje více než 900 EURES poradců na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Na ÚP ČR působilo ke konci roku 2020 na jednotlivých krajských pobočkách 30 EURES poradců. Zájemci o práci v zahraničí mohou získat komplexní informace o pracovních příležitostech, životních a pracovních podmínkách v dané zemi. EURES ČR také spolupracuje s českými zaměstnavateli, kteří nemohou najít vhodné kandidáty na tuzemském pracovním trhu. V neposlední řadě EURES poradci poskytují informace o návratu Čechům, kteří zvažují po řadě let návrat ze zahraničí zpět do ČR. Této služby využívali klienti EURES (ať již fyzické, či právnické osoby) především na konci tohoto roku, a to především v souvislosti s vystoupením Velké Británie z EU.

Rok 2020 byl primárně poznamenán nepříznivou pandemickou situací. Restriktivní opatření vlády znamenala pro síť EURES v ČR potřebu rychlé a pružné reakce. Služby EURES se přesunuly ve valné míře do digitálního prostoru, konzultace a poradenství bylo realizováno převážně online formou. Ojedinele, pokud to situace dovolila, došlo i na fyzické setkání s klienty. Díky odpovědnému a flexibilnímu přístupu jednotlivých EURES poradců nedošlo k poklesu kvality poskytovaných služeb. S ohledem na skutečnost, že i ostatní státy EU přijaly přísná protipandemická opatření, klesl adekvátně také počet zájemců o zaměstnání v EU. Síť EURES se ocitla v situaci, se kterou neměl nikdo v EU v minulosti přímou zkušenost. Klíčovým prvkem spolupráce v rámci EU se tak stala rychlá výměna informací. A i zde dokázala ČR přiměřeně reagovat na měnící se podmínky na trzích práce v EU, především pak v sousedních státech.

V roce 2020 se zástupci EURES ČR zúčastnili, případně se podíleli, jako tradičně na organizaci veletrhů práce. V listopadu se uskutečnil v online verzi veletrh pracovních příležitostí JobChallenge a od října 2020 do konce roku probíhal online veletrh EDUCA MYJOB Liberec 2020.

Aby EURES poradci a další zaměstnanci ÚP ČR dokázali všestranně pracovat se širokým spektrem klientů ÚP ČR v rámci poradenství a zprostředkování zaměstnání, účastnili se v roce 2020 EURES poradci také řady školení pořádaných na evropské úrovni (Initial Training, Advanced training a Virtual Training). Pro nové EURES poradce bylo určeno vstupní školení na národní úrovni (Pre-initial Training) a navazující školení (Pre-initial -

EURES v praxi), zaměřené na proškolení zaměstnanců v agendě evropské pracovní mobility, zabezpečené EURES poradci a zaměstnanci Národní koordinační kanceláři EURES ČR, kteří působili jako lektori. Školení probíhala v online režimu.

Důležitou roli hrála síť EURES v roce 2020 také v příhraničních regionech, kde sloužila k poskytování informací o záležitostech souvisejících s příhraniční pracovní mobilitou. Mobilita v příhraničních regionech byla podporována při spolupráci v partnerství EURES-T TriRegio. Příhraniční partnerství EURES-T vytvořila spolehlivou komunikační strukturu, která se odráží v aktivním zapojování a spolupráci v naplánovaných projektech a aktivitách.

Klienti měli k dispozici informace na stránkách národního portálu EURES www.eures.cz, který je součástí Integrovaného portálu MPSV. V průběhu roku 2020 byly zahájeny přípravné práce na mobilní aplikaci, která má dále zefektivnit a zkvalitnit služby EURES pro klienty z řad uchazečů a zájemců o zaměstnání, soukromých firem a dalších zájemců o práci v EU.

V.2.2 Podnikání cizinců v ČR

MPO evidovalo ke konci roku 2020 celkem 2 076 010 podnikatelů (tj. o 24 396 více než v roce 2019, tj. +1,2 %). Nárůst je obdobný s nárůstem zaznamenaným v roce 2019. Podnikatelů-cizinců z tohoto počtu bylo celkem 97 803, což je o 4 022 více než na konci roku 2019 (tj. +4,3 %). Podnikatelé-cizinci tak tvořili 4,7 % z celkového počtu podnikatelů na území ČR.

Registrováno bylo celkem 3 023 756 živnostenských oprávnění, což je o 62 366 více než v roce 2019. Na cizince připadalo 131 155 živnostenských oprávnění (o 6 587 více než v roce 2019, tj. +5,3 %).

Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2010–2020

Stav ke dni 31.12.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podnikatelé cizinci	90 983	93 059	91 040	85 887	83 569	83 862	85 628	87 228	89 843	93 781	97 803
Živnostenská oprávnění	101 429	105 119	104 377	101 534	105 245	107 255	111 034	113 817	118 173	124 568	131 155

Zdroj: MPO

Mezi podnikateli-cizinci byly **ženy zastoupeny necelou jednou třetinou** (31 393, tj. 32 %). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 31,6 % (v absolutních číslech se jedná o 41 338 živností registrovaných na ženy). Podíl žen mezi podnikateli je na stejné úrovni jako předchozí rok.

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců-podnikatelů na území hl. m. Prahy (39 652, z toho bylo 13 919 žen), ve Středočeském kraji (11 316, z toho bylo 3 615 žen), v Ústeckém kraji (7 879, z toho bylo 2 191 žen), Jihomoravském kraji (7 764, z toho bylo 2 222 žen) a Plzeňském kraji (5 769, z toho bylo 1 867 žen).

Zastoupení státních příslušností v rámci TOP 10 se ve srovnání s rokem 2019 nijak nezměnilo. Pořadí státních příslušností zůstalo stejné. Mezi podnikateli-cizinci bylo v ČR v roce 2020 nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny, Vietnamu a Slovenska**. Tyto tři státní příslušnosti tvoří přes 66 % všech podnikatelů-cizinců. V rámci TOP 10 došlo k největšímu nárůstu v absolutních číslech v případě Ukrajiny (+1 231) a Slovenska (+ 1 218), v procentuálních hodnotách pak v případě Rumunska (+11,8 %) a Ruska (+9,2 %). Naopak pokles byl v rámci TOP 10 zaznamenán pouze u občanů Vietnamu (-228) a Spojených států amerických (-23).

Podnikatelé – cizinci – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	93 781	100,0	97 803	100,0	4,3	4 022
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	22 924	24,4	24 155	24,7	5,4	1 231
Vietnam	20 733	22,1	20 505	21,0	-1,1	-228
Slovensko	19 035	20,3	20 253	20,7	6,4	1 218
Rusko	3 446	3,7	3 764	3,8	9,2	318
Německo	3 045	3,2	3 075	3,1	1,0	30
Polsko	2 650	2,8	2 742	2,8	3,5	92
Rumunsko	2 055	2,2	2 298	2,3	11,8	243
Velká Británie	1 899	2	1 967	2,0	3,6	68
Bulharsko	1 826	1,9	1 898	1,9	3,9	72
Spojené státy americké	1 708	1,8	1 685	1,7	-1,3	-23

Zdroj: MPO

V.3 VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

V.3.1 Vzdělávání v mateřských školách

Mateřské školy navštěvuje ve školním roce 2020/2021 celkem 11 864 dětí-cizinců. Z tohoto počtu má celkem 76 dětí udělený azyl. V českých mateřských školách jsou nejvíce zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny** (2 932), **Vietnamu** (2 781), **Slovenska** (2 040) a **Ruska** (779). Celkem se v mateřských školách vzdělávají děti 111 různých státních příslušností.

Předškolní vzdělávání je v ČR povinné pro děti od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku. Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte a v případě dětí-cizinců také umožňuje jejich rychlejší integraci do většinové společnosti.

Při porovnání počtu dětí-cizinců v mateřských školách v posledních třech školních letech můžeme konstatovat, že se jejich stoupající počet loni zastavil, nicméně poměr zástupců jednotlivých státních příslušností zůstává velmi podobný.

V.3.2 Vzdělávání v přípravných třídách základních škol a přípravném stupni základních škol speciálních

Od roku 2014 se začala sbírat data o dětech-cizincích, kteří navštěvují před zahájením povinné školní docházky přípravné třídy v základních školách. Ve školním roce 2020/2021 je v přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních celkem 356 dětí-cizinců. Nejvíce dětí v přípravných třídách pochází z **Ukrajiny** (109), **Vietnamu** (90), **Slovenska** (50), **Ruska** (20), **Mongolska** (16) a **Číny** (11).

Přípravné třídy jsou určeny pro děti s odkladem povinné školní docházky. Cílem je vyrovnat jejich vývoj a co nejlépe je připravit na přechod do povinného základního vzdělávání. Přípravný stupeň základní školy speciální pak slouží k přípravě dětí s těžším mentálním postižením na vzdělávání v základní škole speciální.

V.3.3 Vzdělávání v základních školách

Žáci-cizinci mají přístup ke vzdělávání a školským službám podle školského zákona v ČR za stejných podmínek jako občané ČR (nečiní se rozdíl v poskytování vzdělávání mezi žáky ze zemí EU, ze třetích zemí nebo podle formy pobytu).

V ČR je ve školním roce 2020/2021 celkem 28 380 žáků-cizinců na základních školách, z toho 287 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státní příslušnosti pochází nejvíce žáků-cizinců na ZŠ z **Ukrajiny** (8 408), **Slovenska** (5 569), **Vietnamu** (5 497) a **Ruska** (1 703).

Obdobně jako v mateřských školách se ani v základních školách nemění četnost žáků podle státní příslušnosti. Celkové počty žáků-cizinců v základních školách se však rok od roku zvyšují, což klade zvýšené nároky na školy z hlediska zapojení těchto žáků do vzdělávacího procesu.

V.3.4 Vzdělávání na středních školách

V ČR se vzdělává celkem 9 751 žáků-cizinců ve středních školách, z toho 61 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státní příslušnosti pochází nejvíce žáků-cizinců z **Ukrajiny** (2 995), **Slovenska** (1 877), **Vietnamu** (1 742) a **Ruska** (1 063).

V.3.5 Vzdělávání v konzervatořích

Počty žáků-cizinců studujících na konzervatořích se pohybují zhruba na stejné úrovni jako v minulých letech, ve školním roce 2020/2021 jich je celkem 210. Nejpočetnější skupina žáků-cizinců pochází ze **Slovenska** (75), **Ruska** (42) a **Ukrajiny** (40).

V.3.6 Vzdělávání ve vyšších odborných školách

Na vyšších odborných školách studuje ve školním roce 2020/2021 celkem 737 studentů-cizinců, nejvíce jich pochází ze Slovenska (285), Ruska (166) a Ukrajiny (157). Jeden student má udělený azyl.

V.3.7 Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách

Na veřejných a soukromých vysokých školách studuje v akademickém roce 2020/2021 celkem 50 124 studentů-cizinců, z toho 25 288 v rámci studia bakalářského, 19 707 v rámci studia magisterského (včetně navazujícího magisterského) a 5 315 v rámci studia doktorského. Nejvíce studentů-cizinců pochází ze Slovenska (21 437), Ruska (7 526), Ukrajiny (4 083) a Kazachstánu (2 356). Počty studentů oproti roku 2019 stouply, nicméně zastoupení jednotlivých státních příslušností zůstává téměř shodné.

MŠMT od roku 2017 realizuje ve spolupráci s MZV a MV program Režim student (viz kapitola IV.4.1.2. Projekty v oblasti studentské migrace).

VI INTEGRACE CIZINCŮ

Migrace do ČR může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti pouze tehdy, pokud je přímo provázána s integračními opatřeními. Nezbytnou nutností je aktivní integrační politika. Jejím cílem je podpořit začlenění cizinců do společnosti, vytvořit podmínky pro harmonické nekonfliktní soužití mezi cizinci a většinovou společností, **zamezit vzniku negativních sociálních jevů** soužití (např. vznik uzavřených komunit cizinců, či radikalizace) a **zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR**. Integrace je oboustranný proces, který na jedné straně vyžaduje ochotu k integraci ze strany cizinců a z druhé strany pak ochotu majoritní společnosti podpořit jejich úsilí o začlenění do společnosti.

Koordinací politiky integrace cizinců je pověřeno Ministerstvo vnitra, ale jednotlivá ministerstva jsou odpovědná za její realizaci v rámci jejich gesce. Realizovaná integrační opatření v roce 2020 vycházela z vládou schváleného usnesení ze dne 16. prosince 2019 č. 918 k „*Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2020*“. Samostatnou linií je integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou, kterou upravuje Státní integrační program⁵⁰.

Základní cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou státní příslušníci třetích zemí, kteří dlouhodobě legálně pobývají na území ČR. Doplnkovou cílovou skupinou **integračních opatření jsou občané EU**, kteří mají možnost využít některých integračních nástrojů, tj. především poskytování informací, sociální a právní poradenství, jazykové kurzy, či pomoc v tíživé životní situaci. Integračních opatření mohou jako doplňková skupina využívat i držitelé mezinárodní ochrany⁵¹, a to nad rámec služeb poskytovaných v rámci Státního integračního programu. Ve výjimečných případech mohou být součástí cílové skupiny i státní občané ČR, kteří mají prokazatelně obdobné integrační potřeby jako výše zmínění cizinci. S ohledem na to, že integrace je oboustranným procesem, je cílovou skupinou integrace také majoritní společnost. Integrační politika se ve zvýšené míře zaměřuje na integraci cizinců ve zranitelném či znevýhodněném postavení. Těmi jsou především ženy – cizinky (ekonomicky aktivní i ženy v domácnosti), cizinci – senioři a děti a mládež z řad cizinců.

Zásadním prvkem realizace integrační politiky je **síť 18 Center na podporu integrace cizinců**, která fungují ve všech krajích ČR. Cizincům poskytují široké spektrum integračních služeb a pomáhají i k vzájemnému poznání mezi cizinci a majoritou. V současné době jsou Integrační centra financována ze státního rozpočtu a Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF).

Vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí mají ze zákona povinnost absolvovat po 1. 1. 2021 **adaptačně-integrační kurz**. Cílem tohoto opatření je seznámit cizince s jejich právy a povinnostmi a posílit jejich samostatnost a nezávislost. Zároveň by jim absolvování mělo pomoci vymanit se ze systému závislosti na zprostředkovatelích a poskytnout jim informace o možnosti využívat integračních opatření. Probíhala intenzivní práce na přípravě a schválení klíčové vyhlášky č. 520/2020 Sb., o provádění adaptačně-integračních kurzů. Dále se připravoval celý systém realizace.

Ministerstvo vnitra opět zajistilo dotační řízení určené pro projekty obcí a městských částí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni. Projekty jsou souborem intenzivních a komplexních integračních aktivit a opatření, které směřují k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a prevenci případných konfliktů. V roce 2020 byly tyto projekty realizovány 20 obcemi a městskými částmi. Projekty byly podpořeny částkou cca 21 milionu Kč.

Ministerstvo vnitra rovněž pokračovalo v realizaci dotačního řízení „Integrace cizinců“, jehož prostřednictvím byly i nadále financovány především projekty nestátních neziskových organizací v oblasti integrace cizinců. V roce 2020 bylo podpořeno 10 subjektů částkou cca 16 milionu Kč.

⁵⁰ Dne 16. ledna 2017 schválila vláda České republiky svým usnesením č. 36 změnu usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících.

⁵¹ Tzn. azylantů a poživatelé doplňkové ochrany.

V roce 2020 byl opětovně kladen důraz na informovanost cizinců i majoritní společnosti. Jsou proto průběžně aktualizovány internetové stránky, které se věnují problematice integrace cizinců. MPSV ve spolupráci s MV provozuje web www.cizinci.cz, na němž je možné najít ucelené informace o integraci cizinců, statistikách ohledně tematiky cizinců, možnostech financování projektů v této oblasti a informační materiály pro cizince. Průběžně aktualizované informace o záležitostech spojených s vyřizováním povolení k pobytu cizinců je možné nalézt na oficiálních internetových stránkách ministerstva vnitra www.mvcr.cz/cizinci, které jsou dostupné i v anglickém jazyce. Zejména v reakci na epidemiologickou situaci došlo k vytvoření nových informačních sekcí a v některých případech i překladu do více jazyků. Aktualizovaný informační servis pro cizince lze najít i na stránkách některých místních samospráv, například na webu hl. m. Prahy www.metropolevsech.eu.

Nadále pokračovalo aktivní zapojení pracovníků MV do činnosti pracovní skupiny Evropské komise s názvem Evropská integrační síť (European Integration Network) a dalších forem zahraniční spolupráce, byť zásadně omezené vlivem epidemiologické situace.

MV předložilo vládě „*Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2021*“, který vláda schválila usnesením č. 1352 ze dne 21. prosince 2020.

O tématu integrace cizinců podrobněji pojednává samostatná část této Zprávy „*Hodnocení realizace koncepce integrace cizinců v roce 2020*“.

VII MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ

VII.1 MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádá o udělení mezinárodní ochrany na území ČR, a pobyt azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal v ČR o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě EU, je-li ČR příslušná k jejímu posuzování. Cizinec je v postavení žadatele po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí MV podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

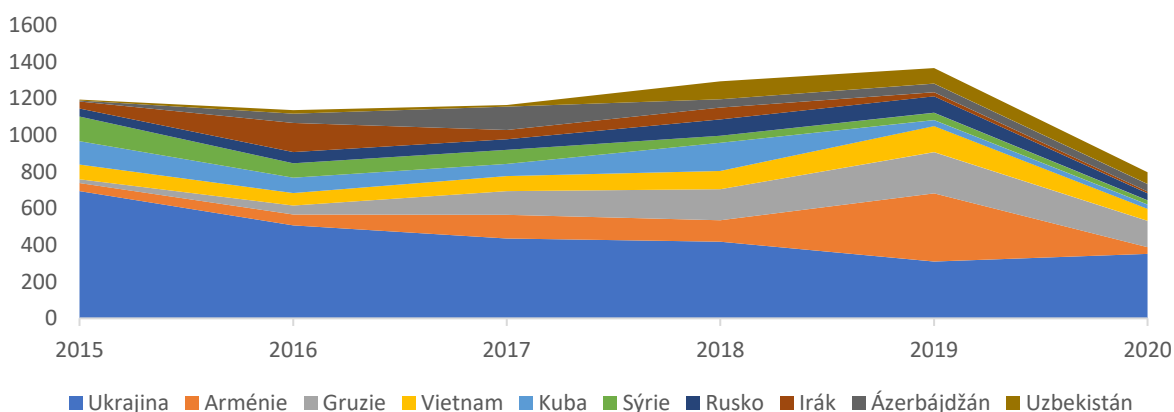
Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

VII.1.1 Žádosti o mezinárodní ochranu

Situace v oblasti mezinárodní ochrany v roce 2020 byla značně ovlivněna pandemií covid-19. V posledních dvou letech docházelo k pozvolnému nárůstu počtu žadatelů o mezinárodní ochranu. V důsledku pandemie došlo k nejvýraznějšímu poklesu za posledních několik let, a to téměř o 40 %. Celkem bylo v roce 2020 evidováno **1 164 žádostí o mezinárodní ochranu**. Nižší počet žádostí než v předchozích letech (nižší počty byly naposledy evidovány v roce 2013) byl jednak způsoben opatřeními přijatými v souvislosti se zabráněním šíření pandemie covid-19 a jednak tím, že v roce 2020 nebyla zaznamenána žádná výraznější vlna žadatelů, jako tomu bylo v minulých letech.

Na grafu níže je vidět souhrn žadatelů dle státní příslušnosti, kteří v součtu let 2015–2020 podali nejvyšší počet žádostí (pořadí 10 nejčastějších státních příslušností). Zatímco dříve byli státní příslušníci Ukrajiny jasně dominantní státní příslušností žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR, od roku 2017 je vidět rostoucí podíl žadatelů z Gruzie a Arménie (výraznější vlna v roce 2019), ale také větší příliv žadatelů z Kuby, Vietnamu či Uzbekistánu.

Souhrn nejčastějších žadatelů o mezinárodní ochranu v letech 2015–2020

Zdroj: MV

Ve srovnání se zeměmi EU do ČR směřují výrazně nižší počty žadatelů o mezinárodní ochranu. ČR se v pořadí cílových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu nacházela v roce 2020 na 22. místě. Nadále platí, že z hlediska mezinárodní ochrany není ČR, ve srovnání s dalšími členskými státy EU, zemí, kterou by žadatelé o mezinárodní ochranu primárně preferovali. Jiné je rovněž národnostní složení žadatelů.

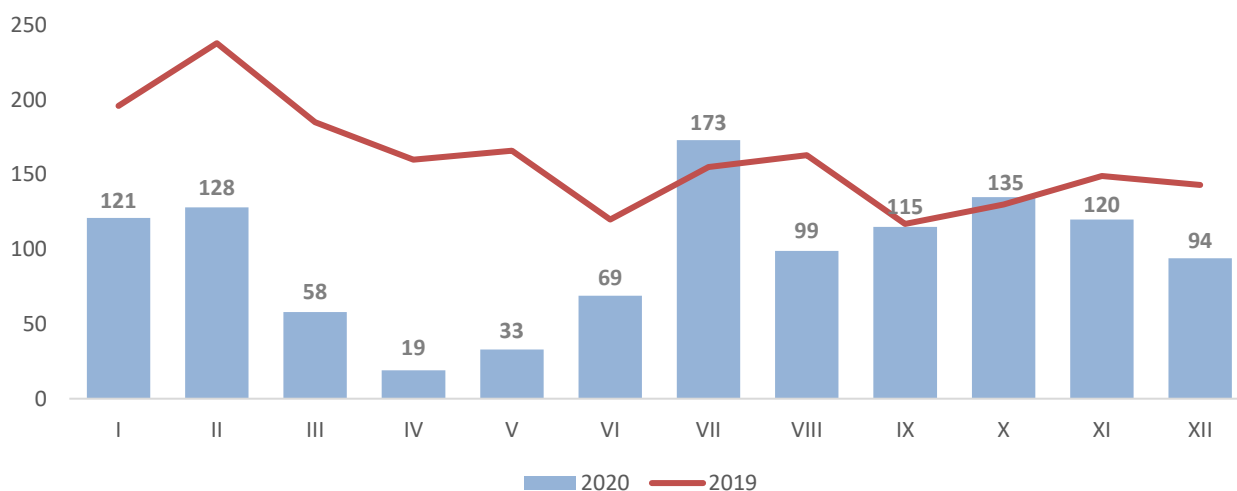
Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet žadatelů	833	756	753	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701	1 922	1 164
Meziroční změna v %	-33,8	-9,2	-0,4	-6,1	63,5	31,9	-3,1	-1,9	17,3	13,0	-39,4

Zdroj: MV

Nejvíce žádostí bylo v roce 2020 podáno v průběhu III. (387) a IV. čtvrtletí (349) roku, útlum v důsledku pandemie covid-19 nastal zejména v II. čtvrtletí, kdy bylo podáno za tři měsíce dohromady jen 121 žádostí. Z tohoto důvodu byl průměrný měsíční počet žádostí 97, což je v meziročním srovnání snížení o 63 žádostí. Jedná se zároveň o nejnižší měsíční průměr v posledních letech. Nižší byl naposledy zaznamenán v roce 2014 (96) před vypuknutím migrační krize.

Měsíční počty žádostí o mezinárodní ochranu - 2019-2020

Zdroj: MV

Celkem v ČR v roce 2020 žádali o mezinárodní ochranu cizinci z 54 zemí. Žadatelé bez státní příslušnosti podali celkem 11 žádostí, u 2 osob nebyla státní příslušnost zjištěna.

Oproti předchozím letům byl v roce 2020 poměr žadatelů z asijských a evropských zemí více vyrovnaný. Zatímco v roce 2019 pocházely z Asie dvě třetiny žadatelů, **v roce 2020 pocházela z Asie necelá polovina** (578, tj. 49,7 %). **Druhým nejčastějším zdrojovým kontinentem byla Evropa** (482, tj. 41,4 %), u které došlo k nárůstu podílu o více než 16 procentních bodů. Z Afriky bylo podáno 58 žádostí (tj. 5 %). Z amerického kontinentu pocházelo 33 žadatelů, což je 2,9 %.

Nejvýraznější změnou, která byla při srovnání žadatelů v roce 2019 a 2020 zaznamenána, je pokles žadatelů z Arménie, jedná se o důsledek opatření přijatých v roce 2019 k zamezení zneužívání tranzitního prostoru mezinárodního letiště Václava Havla k účelově podávaným žádostem o mezinárodní ochranu. Občané Arménie jsou nyní na 9. příčce v žebříčku nejčastěji zastoupených zdrojových zemí s celkovým počtem 37 žádostí, zatímco v roce 2019 byli na první.

Na první pozici se tak opět vrátili občané **Ukrajiny** s celkovým počtem 351 žádostí o mezinárodní ochranu (tj. 30,2 %). Zatímco u většiny státních příslušností byl v důsledku pandemie covid-19 zaznamenán pokles, občané Ukrajiny podali o 41 žádostí více (+13,2 %) než v roce 2019. Klesající trend počtu žádostí

o mezinárodní ochranu v posledních několika letech od této státní příslušnosti byl přerušen. Stále platí, že velká část občanů Ukrajiny podává své žádosti na území ČR se snahou zlegalizovat si pobyt.

Na druhém místě se v počtu žadatelů umístili občané **Gruzie** s celkovým počtem **144 žádostí o mezinárodní ochranu** (tj. 12,4 %). Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o pokles o 36 %, což je druhý nejvyšší pokles. Trend vyššího počtu žadatelů z Gruzie žadatelů je spojen zejména se skutečností, že v roce 2017 pro občany této země proběhla vízová liberalizace. Od té doby docházelo každoročně k nárůstu počtu žádostí. V roce 2020 bylo mezi gruzínskými žadateli 17 žen a 4 nezletilé osoby. Celkem 58 žádostí bylo podáno opakovaně, což je dvakrát více než v roce 2019.

Následovali občané **Vietnamu s počtem 65 žádostí o mezinárodní ochranu**, což tvoří 5,6 % všech žadatelů. Počet žádostí od občanů Vietnamu pokles ve srovnání s rokem 2019 o 55 %. Mezi žadateli bylo pouze 5 žen a 4 nezletilé děti. Celkem 23 žádostí bylo podáno opakovaně.

V průběhu listopadu se v TOP 10 nejvíce zastoupených zdrojových zemí objevilo **Bělorusko**, jehož občané podali v roce 2020 celkem **65 žádostí o mezinárodní ochranu**. Nárůst počtu žádostí od občanů této země nastal v důsledku Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC (více viz kapitola IX.3 Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC), který poskytl pomoc Běloruským občanům perzekvovaným běloruským státem po srpnových protivládních demonstracích. Celkem se jednalo o 39 Běloruských občanů, kteří takto požádali o mezinárodní ochranu. Občané Běloruska ve srovnání s rokem 2019 podali o 46 žádostí více (+242 %).

Dále bylo podáno **63 žádostí o mezinárodní ochranu od občanů Uzbekistánu** (tj. 5,5 %). Zatímco v letech 2015-2017 se počty žadatelů z této země pohybovaly spíše v řádu jednotek, od roku 2018 se jedná o několik desítek žádostí ročně, ačkoliv s klesající tendencí. V roce 2020 počet žadatelů z této země poklesl o více než čtvrtinu. Téměř polovina žádostí byla podána opakovaně (30), mezi žadateli byly pouze 3 ženy a 3 nezletilé děti.

Poklesy v počtu žádostí u Arménie, Gruzie a Vietnamu či Uzbekistánu již byly zmíněny. V rámci TOP 10 došlo dále k nejvyšším poklesům u Kazachstánu (-74), Ruska (-51) a Ázerbájdžánu (-6). Nad rámec TOP 10 pak došlo k dalším významnějším poklesům u občanů Íránu (-26), Venezuely (-26), Sýrie (-17) či Mongolska (-16).

K nárůstu naopak došlo v rámci TOP 10 kromě zmíněných občanů Běloruska (+46) a Ukrajiny (+41) ještě u Moldavska (+8). Na rámec TOP 10 došlo k nárůstu dále u občanů Turecka (+9) či Bangladéše (+6).

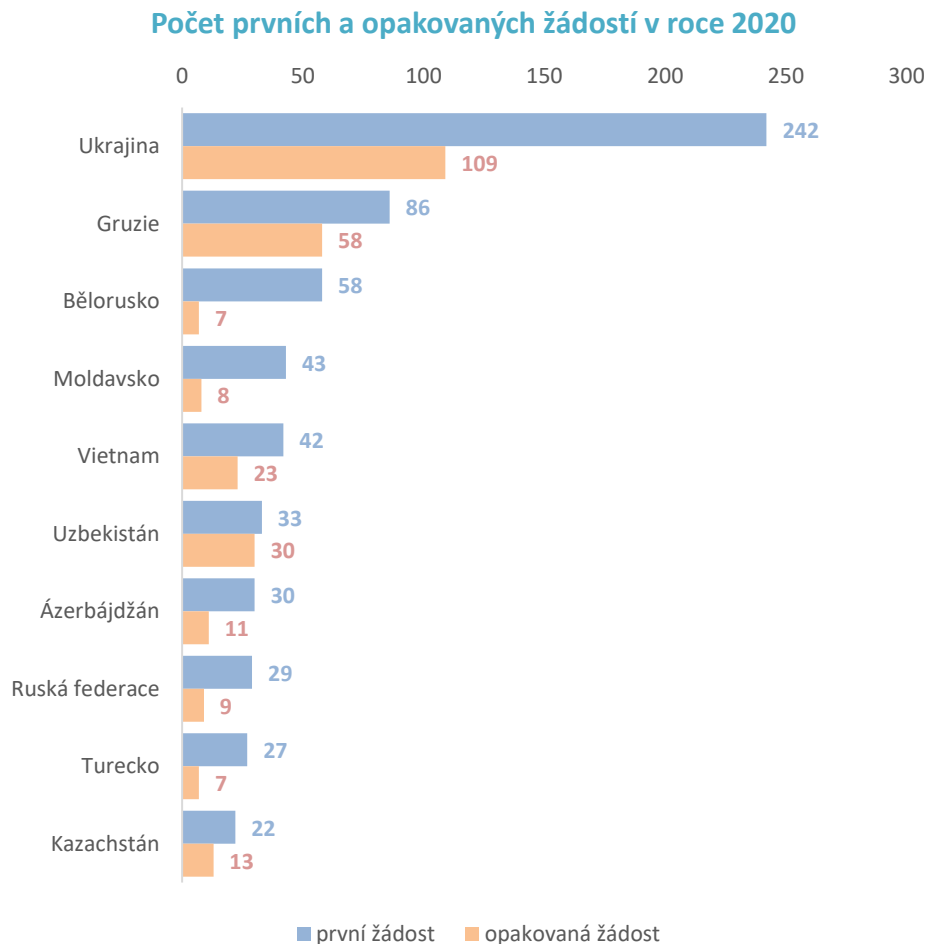
Žadatelé o mezinárodní ochranu dle státních příslušností – srovnání 2019/2020

Státní příslušnost	2019			2020			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	tj. %	absolutní číslo
Celkem	1 922	100,0	-	1 164	100,0	-	-39,4	-758
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):								
Ukrajina	311	16,2	2.	351	30,2	1.	12,9	40
Gruzie	224	11,7	3.	144	12,4	2.	-35,7	-80
Bělorusko	19	1,0	19.	65	5,6	3.	242,1	46
Vietnam	143	7,4	4.	65	5,6	3.	-54,5	-78
Uzbekistán	85	4,4	7.	63	5,4	4.	-25,9	-22
Moldavsko	43	2,2	9.	51	4,4	5.	18,6	8
Ázerbájdžán	47	2,4	8.	41	3,5	6.	-12,8	-6
Rusko	90	4,7	6.	38	3,3	7.	-57,8	-52
Arménie	372	19,4	1.	37	3,2	8.	-90,1	-335
Kazachstán	109	5,7	5.	35	3,0	9.	-67,9	-74
Turecko	25	1,3	16.	34	2,9	10.	36,0	9
ostatní	454	23,6	-	240	20,6	-	-47,1	-214

Zdroj: MV

Z celkového počtu 1 164 žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2020 jich bylo 798 (tj. 68,6 %) podáno poprvé a 366 (tj. 31,4) opakovaně⁵². Zatímco celkový počet žádostí poklesl, počet opakovaných žádostí byl dokonce o něco vyšší než v roce 2019 (+22) a tak se zvýšil i jejich podíl. V roce 2019 jich byla evidována necelá pětina, v roce 2020 to jsou téměř dvě třetiny.

Při porovnání pouze těch žadatelů, kteří podali v roce 2020 žádost poprvé, se pořadí v rámci TOP 10 jen mírně změnilo. V TOP 10 se Moldavsko posunulo na 4. místo a místo Arménie se na 9. místo posunulo Turecko. V rámci TOP 10 má nejvyšší podíl prvožádostí Bělorusko (89 %), což odpovídá skutečnosti, že většina těchto osob do ČR přicestovala poprvé v rámci programu MEDEVAC. Dále je vysoký počet prvožádostí u občanů Moldavska (84 %) a Turecka (79 %). Graf níže ukazuje pořadí TOP 10 dle žádostí podaných poprvé.

Zdroj: MV

V rámci celkového počtu žadatelů v roce 2020 převažovali, stejně jako v předchozích letech, muži. Jejich podíl na celkovém počtu dosáhl 80,1 % (932 osob). Podíl mužů vzrostl oproti roku 2019 o 8 procentních bodů.

V roce 2020 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno **celkem 128 nezletilých osob** (tj. 11 %). Jejich podíl se oproti předchozímu roku mírně snížil (o téměř 5 procentních bodů). Z hlediska podílu vykazala v rámci TOP 10 nejvyšší počet nezletilých žadatelů Ázerbájdžán, Arménie a Bělorusko.

⁵² Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. prosince 2007). Jedná se o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany. Cizinci mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

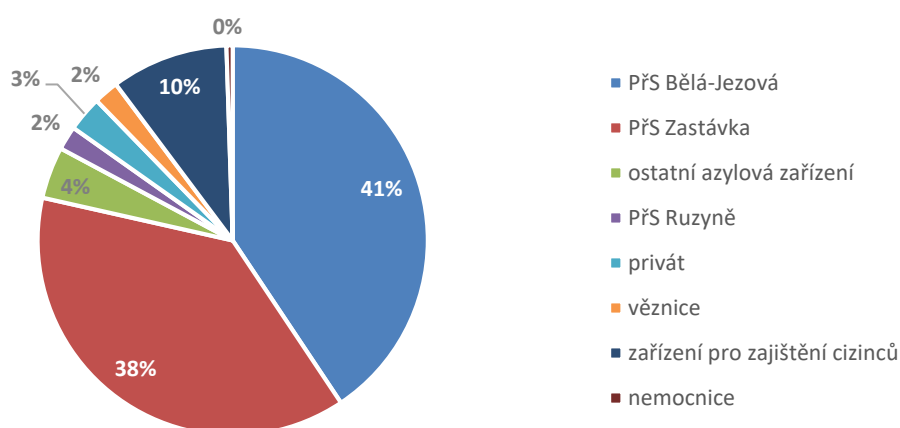
Nezletilé osoby mezi žadateli o mezinárodní ochranu v roce 2019

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet nezletilých	tj. %
Celkem	1 164	128	11,0
z toho TOP 10 (řazeno dle nejvyššího podílu):			
Ázerbájdžán	41	9	22,0
Arménie	37	6	16,2
Bělorusko	65	10	15,4
Rusko	38	5	13,2
Ukrajina	351	46	13,1
Kazachstán	35	3	8,6
Vietnam	65	4	6,2
Uzbekistán	63	3	4,8
Moldavsko	51	2	3,9
Gruzie	144	4	2,8
ostatní	274	36	13,1

Zdroj: MV

Pandemie covid-19 ovlivnila v roce 2020 místo podávání žádostí o mezinárodní ochranu. Přijímání žádostí nebylo v jejím průběhu nikdy pozastaveno, ale všichni žadatelé byli přesměrováni do karanténního příjímacího zařízení, které bylo zřízeno v příjímacím středisku v Bělé Jezové (na základě mimořádného opatření odboru zdravotnického zabezpečení Ministerstva vnitra). Cizinci jsou povinni strpět zde zavedená karanténní opatření, která budou ukončena po provedení PCR testu s negativním výsledkem. Z tohoto důvodu bylo v roce 2020 nejvíce žádostí podáno právě v tomto zařízení, celkem 473 žádostí. V příjímacím středisku Zastávka u Brna bylo podáno 441 žádostí, následovala zařízení pro zajištění cizinců (113 žádostí). V příjímacím středisku Praha-Ruzyně bylo podáno pouze 23 žádostí, což je o 420 méně než v předchozím roce. Nejvíce žádostí na letišti v roce 2020 podali státní příslušníci Kazachstánu (celkem 5).

Místo podání žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2020

Zdroj: MV

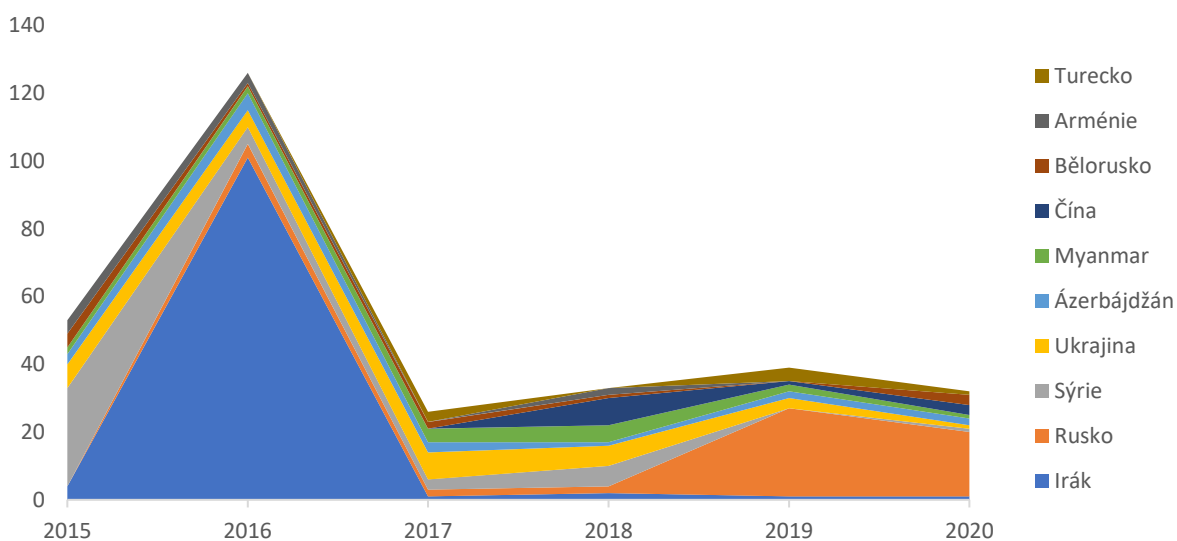
VII.1.2 Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2020 MV vydalo celkem 1 455 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 457 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany. Ke dni 31. prosince 2020 bylo evidováno 606 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

V roce 2020 bylo oproti předchozímu roku vydáno zhruba o čtvrtinu (-26,4 %) rozhodnutí méně, na čemž se podepsala opatření přijatá v boji proti pandemii covid-19. Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany byla udělena celkem 114 cizincům. Je to o 33 méně, než v předchozím roce.

Na grafu níže je vidět souhrn žadatelů dle státní příslušnosti, kterým byla v součtu let 2015–2020 nejčastěji udělována mezinárodní ochrana formou azylu (pořadí 10 nejčastějších státních příslušností). Je patrné, že od dob migrační krize, kdy se nejčastěji jednalo o uprchlíky z Iráku je nyní azyl udělován nejčastěji občanům Ruska a další státní příslušnosti, které azyl získávají, se pohybují v řádu jednotek.

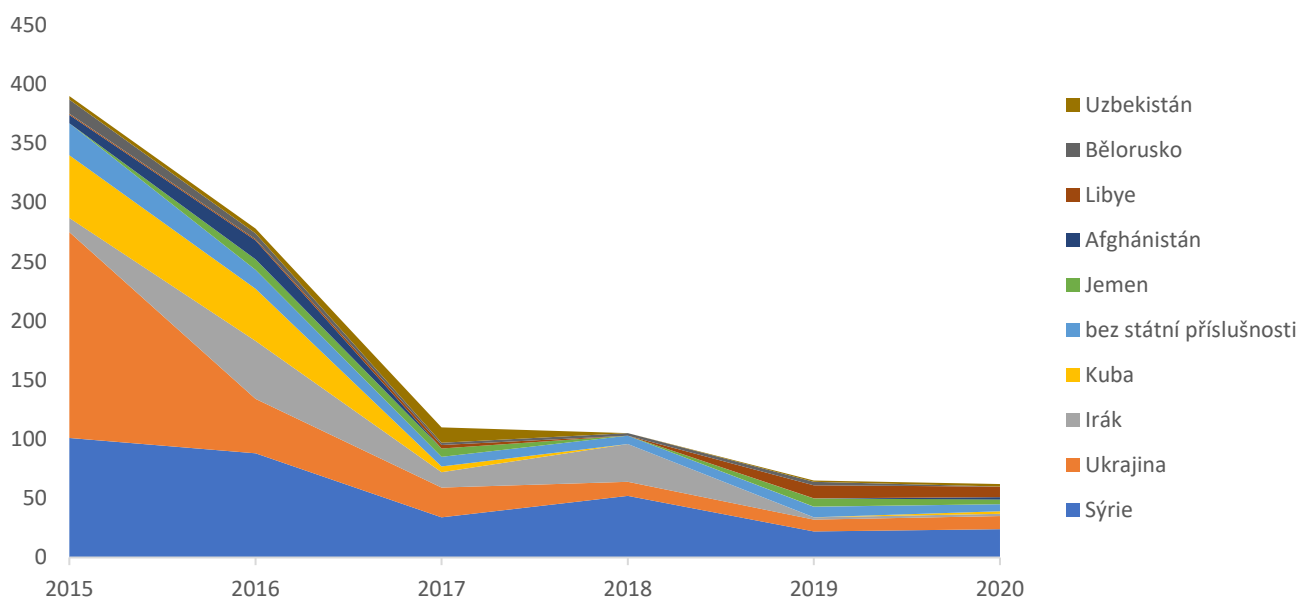
Souhrn nejčastějších státních příslušností s uděleným azylem v letech 2015-2020

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2020 udělena 42 žadatelům. Občanům Ruska byl azyl udělen v 19 případech. Dále to byli občané Uzbekistánu, Běloruska, Číny či Kazachstánu.

Následující graf zobrazuje souhrn žadatelů dle státní příslušnosti, kterým byla v součtu let 2015–2020 nejčastěji udělována mezinárodní ochrana formou doplňkové ochrany (pořadí 10 nejčastějších státních příslušností). Je patrné, že počty udělených doplňkových ochrany v posledních letech poklesly, nejčastěji je udělována občanům Sýrie a Ukrajiny.

Souhrn nejčastějších státních příslušností s udělenou doplňkovou ochranou v letech 2015-2020

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2020 mezinárodní ochrana udělena v 72 případech. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Sýrie (24 osob). Dále to byli občané Ukrajiny a Libye.

Udělený azyl dle státní příslušnosti v roce 2020

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Celkem	42	100,0
Rusko	19	45,2
Uzbekistán	4	9,5
Bělorusko	3	7,1
Čína	3	7,1
Kazachstán	3	7,1
Ázerbájdžán	2	4,8
Egypt	1	2,4
Myanmar	1	2,4
bez státní příslušnosti	1	2,4
Sýrie	1	2,4
Irák	1	2,4
Venezuela	1	2,4
Ukrajina	1	2,4
Turecko	1	2,4

Zdroj: MV

Udělená doplňková ochrana dle státní příslušnosti v roce 2020

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Celkem	72	100,0
Sýrie	24	33,3
Ukrajina	11	15,3
Libye	9	12,5
bez státní příslušnosti	6	8,3
Jemen	4	5,6
Rusko	3	4,2
Turecko	2	2,8
Irák	2	2,8
Kuba	2	2,8
Afghánistán	2	2,8
Uzbekistán	2	2,8
Venezuela	2	2,8
Vietnam	1	1,4
Pákistán	1	1,4
Turkmenistán	1	1,4

Zdroj: MV

Doplňková ochrana byla prodloužena celkem v 405 případech, což je o 9 více než v předchozím roce (+2,3 %). Obdobně jako v předchozím roce se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Sýrie (166), Ukrajiny (67) a Kazachstánu (61).

V průběhu roku 2020 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany vydáno celkem 804 negativních rozhodnutí (tj. 55,3 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 537 případech (tj. 37 %).

VII.1.2.1 Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

Pokud jde o nápad žalob a kasačních stížností v roce 2020 v porovnání se všemi předchozími lety, lze dojít k závěru, že trend započatý rokem 2016, kdy došlo k vysokému nápadu žalob i kasačních stížností ke správním soudům, zůstává zachován i pro následující roky. Rok 2020 v tomto směru není výjimkou. Nápad žalob i kasačních stížností lze považovat v porovnání s předchozími lety za setrvalý, bez nějakého zásadního odrazu nepříznivé epidemiologické situace v ČR na množství a přezkum rozhodnutí v uvedené oblasti. Tento fakt umocňuje i častá účast zástupce oddělení na nařízených soudních jednáních ve 241 případech⁵³, kdy pouze v období března a dubna se s ohledem na nouzový stav ústní jednání před správními soudy nekonala.

Žaloby v roce 2019/2020⁵⁴

Žaloby	2019	2020	
		Celkem	z toho bez odkladného účinku
Žaloby celkem	1 154	1 015	283
z toho s odkladným účinkem	902	732	-
Rozhodnutí – celkem	855	1 019	209
zamítnutí či odmítnutí žaloby	543	703	137
zastavení řízení	175	210	62
zrušení a vrácení věci zpět	137	106	10

Zdroj: MV

Kasační stížnosti v roce 2019/2020

Kasační stížnosti	2019	2020	
		Celkem	z toho kasační stížnosti MV
Kasační stížnosti celkem	513	671	34
Rozhodnutí – celkem	431	567	16
zamítnutí či odmítnutí žaloby	392	480	10
zastavení řízení	0	38	3
zrušení a vrácení věci zpět	39	49	3

Zdroj: MV

VII.1.3 Azylová zařízení na území ČR

Správa uprchlických zařízení MV zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **devíti azylových zařízeních** třech typů.

- **Přijímací středisko** (PŘS) slouží k ubytování cizinců do doby provedení úkonů uvedených v § 46⁵⁵ a 73 zákona o azylu.

⁵³ V roce 2019 byla účast zástupce oddělení na nařízených soudních jednáních ve 216 případech.

⁵⁴ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům.

⁵⁵ 1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do:

- a) provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
- b) provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
- c) doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),
- d) ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.

SUZ MV provozuje **tři přijímací střediska**, a to karanténní zařízení přijímací středisko Bělá – Jezová, přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha. Karanténní zařízení přijímací středisko Bělá-Jezová SUZ MV zřídila na základě mimořádného opatření Ministerstva vnitra, odboru zdravotnického zabezpečení, jako orgánu ochrany veřejného zdraví, a je určeno pro ubytování nově příchozích klientů v režimu karantény v souvislosti s pandemií nemoci covid-19, a to jak žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, tak i zajištěných cizinců. Bylo zřízeno již v první vlně pandemie, a to dne 1. 4. 2020 s kapacitou 65 lůžek.

- **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany.

SUZ MV provozuje **tři pobytová střediska**, a to pobytové středisko Havířov, pobytové středisko Kostelec nad Orlicí a od roku 2018 pobytové středisko Zastávka (duální režim přijímacího a pobytového střediska). V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích služeb řešena strava (zřizovatel buďto vaří nebo vydává finanční příspěvek). Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. 12. 2020 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 686 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek k 31. 12. 2020

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací středisko – karanténní zařízení	
Bělá-Jezová	65
Přijímací středisko	
Praha – Ruzyně	36
Přijímací a pobytové středisko	
Zastávka	202
Pobytová střediska	
Havířov	106
Kostelec nad Orlicí	277
Celkem pobytová střediska	383
Celkem přijímací a pobytová střediska	686

Zdroj: MV SUZ

- **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a další integrační aktivity včetně kurzů českého jazyka.

S ohledem na vytíženost kapacit pobytových středisek souběžně s protiepidemickými opatřeními a probíhajícími rekonstrukčními pracemi byla významná část kapacit většiny IAS (Předlice, Jaroměř a Havířov) po celý rok 2020 využívána i pro ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

- 2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.
- 3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřipustnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu Evropské unie příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opuštění za účelem vycestování z území.

Ke dni 31. 12. 2020 byla SUZ provozována celkem čtyři integrační azylová střediska, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 44 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 124 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek k 31. 12. 2020

Integrační azylové středisko	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Předlice	10	30
Jaroměř	10	22
Brno	4	20
Havířov – Šumbark	20	52
Celkem	44	124

Zdroj: MV SUZ

VII.1.3.1 Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2020

V roce 2020 přišlo do azylových zařízení celkem **1 083** nově příchozích cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení) nebo osob ubytovaných na výjimku. Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Ukrajiny** (314 osob, tj. 29 %), **Gruzie** (146 osob, tj. 13,5 %), **Vietnamu** (76 osob, tj. 7 %), **Uzbekistánu** (66 osob, tj. 6,1 %) a **Moldavska** (44 osob, tj. 4,1 %).

Kapacita přijímacích a pobytových středisek byla v průměru vytížena na 45 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny evidenčně hlášené osoby, které odcházející pobývat mimo pobytová střediska, byla by **příjímací a pobytová střediska vytížena v průměru na 96 %**.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2020 tuto možnost využívalo průměrně 53,6 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

Ubytovací kapacita integračních azylových středisek zůstala v průběhu roku beze změn.

Vytíženost ubytovacích kapacit a obsazenost IAS má pouze orientační charakter, protože ubytovací kapacity jsou spíše bytovými jednotkami než samostatnými pokoji. Počet volných lůžek tudíž nekopíruje počet volných bytových jednotek. V roce 2019 byl průměrný počet ubytovaných v IAS 71 osob, tudíž průměr za rok 2020 činící 52 osob ukazuje na určitý trend poklesu.

Průměrné počty ubytovaných a vytíženost IAS v roce 2020 dle jednotlivých měsíců

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Roční průměr
Průměrný stav	60	57	54	51	48	51	44	40	36	53	68	67	52
Průměrná vytíženost v %	48	46	44	41	39	41	35	32	29	43	55	54	42

Zdroj: MV SUZ

VII.1.4 Integrace azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou

Státní integrační program (dále jen „SIP“) je součástí migrační a azylové politiky. Legislativně SIP upravují §§ 68-70 zákona o azylu a usnesení vlády č. 36 ze dne 16. ledna 2017. Zde se kromě jeho závazných zásad stanoví i subjekt zastřešující integrační aktivity, tzv. generální poskytovatel integračních služeb (dále jen „GPIS“). Od ledna 2017 je jím organizační složka státu – Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ).

Cílem programu je usnadnit proces integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany (oprávněné osoby) a jejich začlenění do společnosti v ČR. Jde především o asistenci a sociální poradenství v oblasti

bydlení, vstupu na trh práce, zdraví, sociální pomoci a vzdělávání vč. systému rekvalifikací a v oblasti získávání a rozvoje znalosti českého jazyka.

Úkolem GPIS je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to také ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci, zaměstnavatelé aj. Poskytovatel může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby formou subdodávky. Výše zmíněné spolupracující nestátní neziskové organizace se na zajišťování programu podílejí na základě rámcové dohody uzavřené s GPIS. Oprávněným osobám zajišťují stejné služby, které by jim z programu zajišťoval přímo GPIS.

SUZ, jako GPIS, zprostředkovává služby oprávněným osobám na celém území ČR. Za tímto účelem provozuje síť kontaktních míst, která pokrývá hlavní regiony, v nichž se držitelé mezinárodní ochrany zdržují, přičemž součástí sítě jsou i Integrační azylová střediska v Brně, Havířově, Jaroměři a Ústí nad Labem.

Klíčovou aktivitou v oblasti podpory integrace oprávněných osob je sociální práce, kterou realizují pracovníci GPIS, případně smluvně vázané nestátní neziskové organizace, na základě individuálního integračního plánu (IIP), který je klíčovým dokumentem popisujícím integrační cíle, kterých je třeba dosáhnout k lepší a snadnější integraci konkrétní osoby, a průběh integrace v těchto klíčových oblastech: Bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní. Jedná se o aktivity, které povedou k naplnění stanoveného cíle. Realizace IIP a příslušných aktivit je financován v rámci rozpočtu SIP s tím, že na realizaci každého IIP je vyčleněn finanční limit stanovený usnesením vlády. Plnění IIP trvá max. 12 měsíců. Všechny aktivity jsou v případě potřeby podporovány tlumočníky přítomnými fyzicky i na telefonu.

V roce 2020 vstoupilo do SIP celkem 83 oprávněných osob, což je pokles o 24 % oproti předchozímu roku. V průběhu roku bylo uzavřeno celkem 47 individuálních integračních plánů pro celkem 71 držitelů mezinárodní ochrany (jednotlivce i rodiny).

Oprávněné osoby SIP v roce 2020 dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Afghánistán	1
Ázerbájdžán	2
Bělorusko	3
bez státní příslušnosti	6
Čína	3
Irák	1
Jemen	4
Kazachstán	1
Kuba	1
Libye	8
Myanmar	1
Rusko	20
Sýrie	18
Turecko	1
Turkmenistán	1
Ukrajina	3
Uzbekistán	5
Venezuela	3
Vietnam	1
Celkem	83

Zdroj: MV

Z prostředků alokovaných v roce 2020 na SIP ve výši 46,5 mil. Kč bylo na zajištění integračních služeb formou realizace IIP čerpáno 3,9 mil. Kč. Většinu uvedené sumy činily přímé výdaje za služby, zajišťování bydlení a vybavení oprávněným osobám, další náklady tvořily platby za integrační služby nestátním neziskovým organizacím.

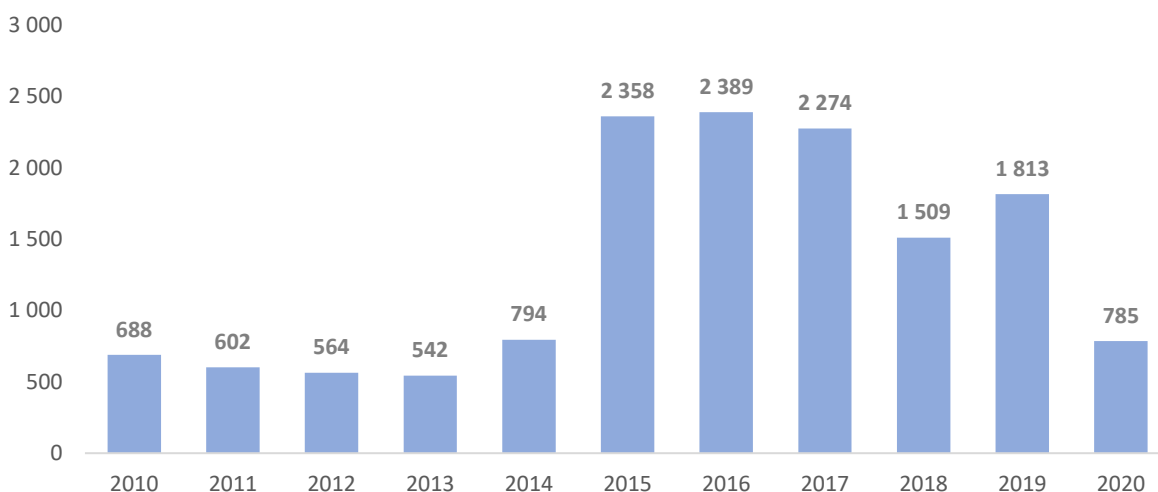
Mimo realizaci IIP je v rámci SIP poskytována pomoc i osobám, které jsou umístěny ve zdravotnických zařízeních, či v registrovaných zařízeních sociálních služeb. V případě těchto klientů je v rámci SIP plně hrazen jejich pobyt v příslušných zařízeních, a to po celou dobu jejich pobytu. V roce 2020 byl takto zajištěn pobyt celkem 9 osob a náklady s tím spojené čerpané z rozpočtu SIP dosáhly 1 810 437 Kč.

VII.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČR

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013⁵⁶ (nařízení Dublin III, dále jen „dublinské nařízení“) stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. Mezi nařízením vytyčená kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu nebo rodinné vazby.

V prvních dvou měsících roku 2020 byla situace v oblasti implementace dublinského nařízení v zásadě stabilní. Výrazný zlom nastal v březnu 2020 v důsledku propuknutí pandemie onemocnění covid-19 a rapidně se zhoršující epidemiologické situaci na území všech členských států. Bezprostřední a téměř **okamžitou reakcí členských států na danou situaci bylo pozastavení předávání osob v období od března do června**, případně do července 2020. S výjimkou realizace transferů bylo dublinské nařízení nadále aplikováno a ČR stejně jako všechny členské státy žádosti o převzetí nebo přijetí zpět odesílala a přijímala. V letních měsících se situace lehce zklidnila, avšak na podzim v důsledku druhé vlny šíření pandemie se epidemiologická situace opět zhoršila. ČR za účelem předcházení šíření onemocnění covid-19 **v průběhu měsíce listopadu opět pozastavila předávání osob do odpovědných členských států a současně zrušila přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu z ostatních států EU.**

Počet dublinských případů v letech 2010-2020

Zdroj: MV

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013⁵⁶ ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

V roce 2020 ČR evidovala celkem **785 tzv. dublinských případů** (tzn. přijatých či odeslaných žádostí), což je **oproti roku 2019 pokles o více než polovinu (-56,7 %)**. Nejčastěji zastoupenou státní příslušností se v tomto období stala **Gruzie (86 osob)**, následuje **Ukrajina (72)** a **Arménie (64)**.

VII.2.1 Přijaté a odeslané žádosti

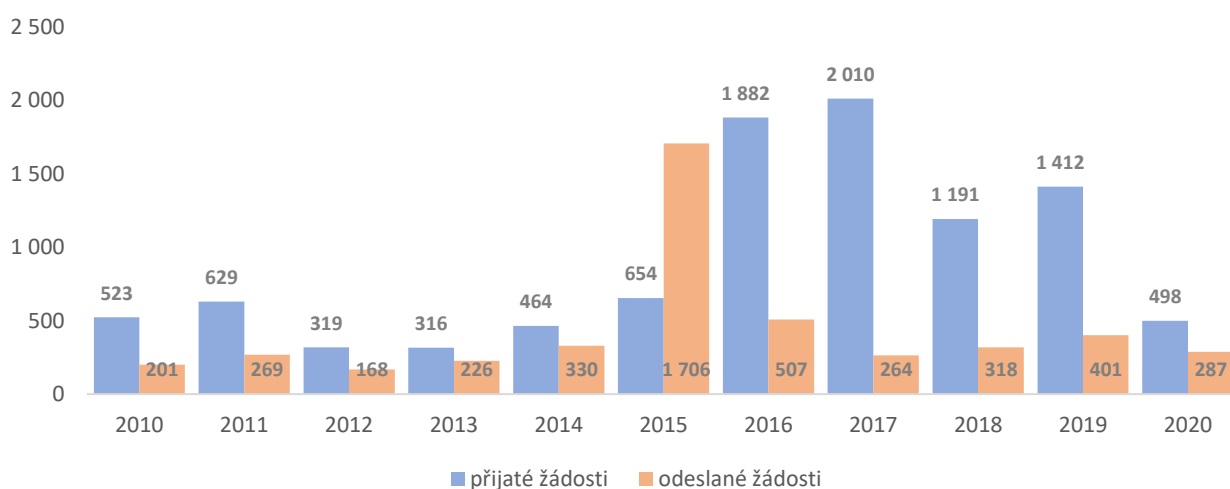
V roce 2020 se znatelně proměnila skladba dublinských případů registrovaných v ČR, a to v souvislosti s omezenými možnostmi cestování v důsledku zavedených epidemiologických opatření (měnící se podmínky pro vstup na území jednotlivých členských států, omezení či dokonce pozastavení vydávání vstupních jednorázových víz českými zastupitelskými úřady). Ačkoliv z pohledu podílu mezi příchozími a odchozími žádostmi je ČR stále přijímajícím členským státem (tzn., že více osob přebírá na své území, než jich předává do odpovědných členských států), rozdíl již není tak výrazný, jako byl v předchozích letech.

Z důvodu nízkého počtu zneužitých víz **výrazně klesl podíl přijatých žádostí (-595 žádostí) o převzetí a naopak narostl počet přijatých žádostí o přijetí zpět (-319)⁵⁷**. Přesto však důvody, pro které je ČR odpovědným členským státem, zůstávají stejné. Jednalo se i nadále o udělené vízum, či skutečnost, že osoba podala první žádost o mezinárodní ochranu právě na území ČR. Rodinné vazby, slučování rodinných příslušníků, či případy nezletilých osob bez doprovodu tvořily minimum dublinských případů registrovaných v ČR v roce 2020.

Během roku 2020 **ČR přijala** z jiného členského státu **celkem 498 žádostí** (pokles oproti předchozímu roku o 64,7 %) o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území ČR. Z toho bylo evidováno 254 žádostí o přijetí zpět a 244 žádostí o převzetí⁵⁸. Nejčastěji tyto žádosti přijala ČR z **Německa (204)**, **Francie (121)** a **Švédska (31)**. Ve všech případech se počty přijatých žádostí z těchto zemí oproti předchozímu roku snížily, v procentuálním vyjádření tomu bylo nejvíce u Francie (-73,8 %), poté Švédska (-71,3 %) a Německa (-66,9 %).

S dublinskými případy souvisí jev zneužívání víz. Jedná se o situace, kdy žadatel o mezinárodní ochranu žádající buď v ČR, nebo na území členských států EU, byl současně držitelem víza opravňujícího ke vstupu na území členských států EU vydaných českými zastupitelskými úřady. V roce 2020 se počet případů zneužitých víz snížil téměř o ¼ a **bylo zjištěno pouze 212 zneužitých víz**.

Přijaté a odeslané žádosti v letech 2010-2020

Zdroj: MV

⁵⁷ V roce 2019 bylo celkem 839 žádostí o převzetí (tj. 59 %) z celkového počtu 1 412 přijatých žádostí a 573 žádostí o přijetí zpět (tj. 41 %). V roce 2020 bylo evidováno 244 žádostí o převzetí (tj. 49 %) z celkového počtu 498 přijatých žádostí a 254 žádostí o přijetí zpět (tj. 51 %).

⁵⁸ V roce 2019 to bylo 573 žádostí o přijetí zpět a 839 žádostí o převzetí.

Za stejné období **ČR zaslala** jinému členskému státu celkem **287 žádostí** (pokles o 28,4 %) o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět.

Co se týče odchozích dublinských případů, výrazně narostl počet žádostí o přijetí zpět do Rumunska u osob afghánské státní příslušnosti, zejména pak v posledních dvou měsících roku 2020. Jednalo se především o osoby, které v rámci kontrolní činnosti PČR byly zadrženy na českém území bez dokladů totožnosti a bez oprávnění k pobytu a dalším šetřením bylo zjištěno, že byli žadateli o mezinárodní ochranu v Rumunsku. Do Rumunska bylo proto v roce 2020 odesláno nejvíce žádostí (celkem 64).

Druhou významnou skupinou byli pak občané Gruzie, kteří zneužívali bezvízového postavení na území členských států a žádali o mezinárodní ochranu, po neúspěšném řízení z členského státu odcházeli a podali druhou, případně další žádost o mezinárodní ochranu v ČR. Mezi další výrazné dublinské odchozí případy patřily žádosti o převzetí osob ukrajinské státní příslušnosti, které v době podání žádosti na území ČR byly držiteli víz vydaných zastupitelskými úřady Polska. Do Polska bylo odesláno celkem 50 žádostí (z toho 44 na základě víz vydaných zastupitelskými úřady Polska)⁵⁹. Následovalo Německo, do nějž bylo odesláno 41 žádostí.

VII.2.2 Realizované transfery

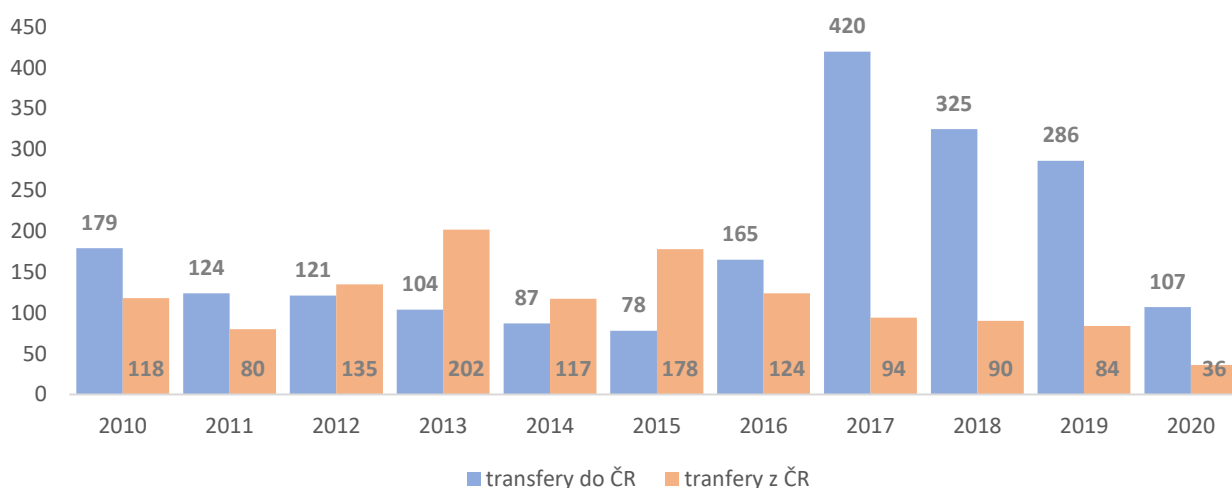
V oblasti předávání osob dle dublinského nařízení byl dopad pandemie covid-19 nejtvrdší. Po zastavení realizace předávání osob na jaře 2020 a obnovení v letních měsících se jen velmi zvolna a s velkými obtížemi dařilo úspěšně předávat osoby, a to platilo nejen pro ČR ale pro všechny členské státy EU. V návaznosti na vývoj epidemiologické situace v členských státech došlo k výraznému zpřísnění podmínek pro přemísťování osob. V posledních měsících roku 2020 byla některými členskými státy, včetně ČR **nastavena jako nezbytná podmínka pro přijetí osoby zajištění negativního výsledku PCR testu**, jež nesměl být starší 72 hodin před datem předání osoby. Bez předložení negativního výsledku testu na covid-19 nebyl transfer osoby akceptován. Ve srovnání s obdobím před vypuknutím pandemie prudce klesly počty předávaných osob, a to o dvě třetiny, jak ve vztahu přijímání osob do ČR, tak i předávání osob z ČR. Důvodem bylo dramatické omezení leteckých spojení, téměř nulová existence přímých letů a potíže při organizaci předání osoby v rámci nepřímých leteckých spojení. Předávání osob pozemní cestou tak zůstalo jediným způsobem, zaručujícím úspěšné předání osoby do odpovědného členského státu.

V roce 2020 bylo **na území ČR** zrealizováno **celkem 107 transferů** (pokles o 62,6 %). Nejvíce osob bylo na území ČR předáno z **Německa** (61), **Švédska** (10) a **Rakouska** (10).

Za stejné období bylo **z území ČR** do jiného členského státu zrealizováno **celkem 36 transferů** (pokles o 57,1 %). Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Německa** (10), **Polska** (9) a **Francie** (4).

⁵⁹ Žádosti jsou v souladu s dublinskými pravidly polskou stranou akceptovány.

Realizované transfery z a na území ČR v letech 2010 - 2020

Zdroj: MV

VII.3 NEZLETILÍ CIZINCI BEZ DOPROVODU

V roce 2020 poskytla zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaná MŠMT všestrannou péči celkem 93 nezletilým bez doprovodu.

Celkový počet NBD, kterým byla v roce 2020 poskytnuta péče dle státních příslušností

Státní příslušnost	Počet
Afghánistán	53
Ukrajina	9
Sýrie	6
Libye	5
Bangladéš	3
Pákistán	3
Vietnam	3
Bulharsko	2
Maroko	2
Turecko	2
Egypt	1
Guinea	1
Irák	1
Somálsko	1
Venezuela	1
Celkem	93

Zdroj: Zařízení pro děti – cizince

Z těchto klientů bylo 91 chlapců a 2 dívky. 10 klientů bylo ve věku do 15 let, ostatní ve věkové kategorii nad 15 let. Všichni klienti byli do zařízení umístěni na základě předběžného opatření soudu. Celkem 54 klientů v roce 2020 svévolně opustilo zařízení a pokračovalo ve své cestě do cílové země. 7 klientů podalo žádost o mezinárodní ochranu, ostatní nikoliv.

Ve druhé polovině roku 2020 se všechna zařízení MŠMT určená pro péči o NBD potýkala nejenom s rozsáhlými pandemickými opatřeními, ale i se zvýšenou mírou migrace a vysokým počtem umísťovaných klientů. Chyběla karanténní lůžka, lůžkové kapacity byly vyčerpány, do zařízení se dostávali klienti, kteří

záměrně udávali nezletilost a klienti, kteří trpěli různými infekčními nemocemi včetně covid-19. V souvislosti s tímto trendem musely v praxi také orgány sociálně-právní ochrany dětí řešit otázku nalezení vhodného umístění pro NBD, a to z hlediska jejich specifických potřeb. Bylo tedy nutné přijmout další opatření pro optimalizaci péče o NBD.

MPSV svolalo 10. 11. 2020 mezirezortní jednání v on-line prostředí za účasti zainteresovaných subjektů: odboru azylové a migrační politiky MV, odboru řízení a podpory regionálního školství MŠMT, Správou uprchlických zařízení, Ředitelstvím služby cizinecké policie a ředitelkou Zařízení pro děti-cizince, diagnostického ústavu, střediska výchovné péče a základní školy. Tématem byla optimalizace kapacit v zařízení vhodných k přijetí NBD z hlediska jejich potřeb a nastavení a sjednocení postupů všech aktérů.

Napříč rezorty – MŠMT, MPSV, MV a MS se podařilo navázat velmi kvalitní spolupráci, díky které bylo možné vlnu úspěšně zvládat a poskytovat plně profesionální a nadstandardní služby.

VIII STÁTNÍ OBČANSTVÍ

V roce 2020 bylo uděleno státní občanství ČR celkem 2 656 cizincům (o 317 osob méně než v předchozím roce), z toho se jednalo ve 31 případech o osoby, kterým byla v ČR v minulosti udělena mezinárodní ochrana formou azylu. Přehled celkového počtu udělení českého státního občanství strukturovaný podle jednotlivých států je uveden v Tabulkové příloze této zprávy.

Cizinci s uděleným státním občanstvím ČR v letech 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 088	1 653	1 565	2 253	4 915	2 620	3 897	5 006	3 757	2 973	2 656

Zdroj: MV

Dále bylo vyhověno 27 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 28 zákona o státním občanství ČR (o 14 osob méně než v předchozím roce), kdy bylo státní občanství České republiky uděleno nezletilým dětem, jejichž otec je státním občanem České republiky, matka je cizinkou bez trvalého pobytu na území, není občankou členského státu EU, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2020 nedošlo k žádnému udělení státního občanství ČR podle § 29 zákona o státním občanství ČR (v roce 2019 to bylo 7 osob), které je uděluje dětem, které se narodily na území České republiky a nenabýly narozením státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden rodič měl na území České republiky povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.

V roce 2020 bylo uděleno státní občanství České republiky nejvíce státním příslušníkům **Ukrajiny** – 936 (o 67 osob méně než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství ČR udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 511 (o 63 osob méně než v předchozím roce), **Slovenska** – 365 (o 56 osob méně než v předchozím roce), **Běloruska** – 106 (o 1 osobu méně než v předchozím roce) a **Vietnamu** – 89 (o 40 osob méně než v předchozím roce).

V roce 2020 vydalo MV v prvním stupni celkem 185 zamítavých rozhodnutí (o 29 méně než v předchozím roce v roce).

V roce 2020 nabylo 1 661 cizinců státní občanství ČR na základě některého z prohlášení, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství ČR (o 173 osob více než v předchozím roce).

Nabytí státního občanství prohlášením v roce 2020

Ustanovení zákona o státním občanství ČR	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
Počet osob, které nabyly státní občanství ČR prohlášením	574	203	3	6	872	3

Zdroj: MV

Celkem tedy v roce 2020 nabylo státní občanství České republiky udělením či prohlášením 4 344 osob (o 165 osob méně než v roce 2019).

IX SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

IX.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V roce 2020 pokračoval program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o usnadnění procesu přesídlení zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy zejména osobám z ohrožených oblastí, nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajanských komunit.

V průběhu roku 2020 do ČR přesídlilo celkem 228 osob, příslušníků českých krajanských komunit na Ukrajině, v Rusku a ve Venezuele. V případě Ukrajiny se jednalo zejména o příslušníky krajanských komunit v Záporožské, Oděské a Žitomírské oblasti a dále z oblastí protiteroristických operací v Doněcké a Luhanské oblasti. Do konce roku z této skupiny 167 lidí našlo stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se do místa trvalého usídlení stěhoval na počátku roku 2021. Největší množství krajanů se usídlilo v Praze a na území Plzeňského, Jihočeského, Středočeského a Ústeckého kraje. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2020 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťovala přímou práci s klienty.

Od počátku programu v roce 2015 do 31. prosince 2020 bylo do ČR přesídleno **celkem 1 970 osob**. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV činí 70 dnů, což je v průměru o 13 dnů více než v roce 2019. K prodloužení doby pobytu v přechodném ubytování přispěla zejména omezení spojená s pandemií covid-19, která dlouhodobě komplikovala pohyb osob po území ČR a omezila nábor pracovních sil a nabídky bydlení.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajanských komunit bez ohledu na zemi původu. Program bude pokračovat i v roce 2021, resp. s ohledem na zájem klientů i v letech následujících, přičemž lze předpokládat rozšíření cílové skupiny o krajany z dalších oblastí, zejména z Jižní Ameriky a zemí bývalého Sovětského svazu.

IX.2 PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále jen „Program“) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, a to jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR, tak pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

V rámci Programu bylo v roce 2020 **zařazeno celkem 13 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi** (pokles o 2 osoby oproti roku 2019), a to z České republiky (4), Ukrajiny (4), Bulharska (2), Filipín (1), Mongolska (1) a Hondurasu (1). Jednalo se o 6 mužů a 7 žen. U těchto osob se jednalo o **podezření na pracovní a sexuální vykořisťování a dále podezření na nucenou kriminalitu**.

Klíčovým cílem Programu je humanitární rozměr pomoci a ochrany obětí obchodování s lidmi. Obětem tohoto závažného trestného činu nabízí ubytování, psychosociální a zdravotní pomoc, služby tlumočení, právní asistenci, služby advokáta, asistenci při vyhledávání zaměstnání, pomoc při úpravě pobytového

oprávnění a v případě zájmu realizaci důstojného návratu do země původu. Nicméně jeho účelem je také získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů. Všechny oběti zařazené v Programu projevíly zájem o předání podnětů na prošetření svého případu na příslušný útvar PČR.

V roce 2020 byl v rámci Programu realizován jeden dobrovolný návrat oběti do země původu.

Poskytování služeb a péče o oběti obchodování s lidmi nebyla přerušena ani pandemií covid-19.

Nutno dodat, že údaje o počtech osob (uvedené v Tabulkové příloze této zprávy) neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v ČR. Program je nutné vnímat jen jako jedno z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi. **Od roku 2003**, kdy Program vznikl, **bylo do Programu zařazeno celkem 273 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.**

Významnou součástí Programu je také **podpora preventivních aktivit.** V roce 2020 pandemie covid-19 ukázala nutnost přesunutí práce s klientelou, ale i s potenciálními obchodovanými osobami, či práce v oblasti prevence a osvěty více i do online a distančního komunikačního prostředí. Proto byla podpořena modernizace webových stránek pomáhající organizace, včetně vytvoření vlastní SOS chatové platformy, a online informační kampaň. Zároveň byl podpořen tisk a dotisk běžných letáků a brožur s kontakty na pomáhající organizaci využívaných v rámci terénních výjezdů.

K obchodu s lidmi proběhla v roce 2020 dvě školení konzulárních pracovníků. Další školení a semináře pořádala v rámci policejního vzdělávání NCOZ.

IX.3 STÁLÝ ZDRAVOTNĚ HUMANITÁRNÍ PROGRAM MEDEVAC

Program MEDEVAC je vládní, zdravotně humanitární program ČR, který se zaměřuje na poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva v regionech zasažených migrací, zatížených velkým množstvím uprchlíků, nebo v místech, kde není dostupná specializovaná odborná péče. Léčba je poskytována zdarma a výhradně civilistům (převážně ženám, dětem a starším osobám), kteří se nacházejí ve vážném zdravotním stavu, či jim jejich zdravotní stav neumožňuje vést důstojný život. Program je realizován na základě usnesení vlády ČR č. 956 ze dne 20. listopadu 2015.

V roce 2020 program MEDEVAC podpořil zdravotnictví a poskytl pomoc v celkem 11 prioritních zemích, a to na Blízkém východě (Irák, Jordánsko, Libanon), v Africe (Ghana, Mali, Maroko, Mauritanie, Senegal) a v jižní a východní Evropě (Bělorusko, Ukrajina a Řecko). Byly zde organizovány lékařské mise, školení zdravotníci, evakuování pacienti na léčení do ČR, ale i podpořeny zdravotní projekty a poskytnuty materiální dary. Samotné aktivity byly do značné míry ovlivněny restrikcemi v souvislosti s onemocněním covid-19, které znemožnily realizaci lékařských misí v původně plánovaném rozsahu.

Významným projektem byla **Evakuace pacientů a jejich rodinných příslušníků z Běloruska na léčení do ČR.** Jednalo se celkem o 60 pacientů ve věku 14-55. Evakuace proběhla na základě vládního usnesení č. 878 ze dne 24. srpna 2020, které schválilo poskytnout pomoc osobám, které byly vystaveny nepřiměřenému násilí při účasti na protivládních protestech v zemi, a které v této souvislosti potřebovaly akutní zdravotní, rehabilitační či psychologickou péči. Pacienti byli přepraveni do ČR po individuální trase, po příjezdu absolvovali lékařské kontroly a dle aktuálního stavu byla navrhována léčba, případně operace nebo rehabilitace. Pacientům byla též nabídnuta možnost psychologická péče, která byla nedílnou součástí terapie a pobytu v ČR. Léčba a pobyt byl plně hrazen programem MEDEVAC. Někteří pacienti po uzdravení opustili ČR, nicméně mnozí z nich se rozhodli setrvat na území ČR a začít zde nový život. Do konce roku 2020 se jednalo o 39 běloruských občanů, kteří po příjezdu v rámci účasti v programu požádali o MO. Evakuace pokračovali také od počátku roku 2021.

Souhrn dalších aktivit v rámci realizace programu MEDEVAC v roce 2020:

- **3 lékařské týmy vyslané do zahraničí** za účasti 3 českých nemocnic (FN Hradec Králové, FN Olomouc, Nemocnice Na Bulovce);
- **265 uskutečněných operačních výkonů v zahraničí** (oftalmologie, ortopedie, traumatologie) + **10 pacientů ošetřeno neinvazivní metodou** jako náhrada operace kolenního kloubu;
- **304 odborných vyšetření** s diagnostikou;
- **5 online školení** zaměřených na nemocniční epidemiologii v souvislosti s covid-19 (Ghana, Irák, Maroko, Mauritánie, Ukrajina);
- **Podpořeny 3 zdravotní projekty** mezinárodních organizací (ADRA Int., ICRC) **v celkové výši 15 mil Kč** (Libanon, Mali, Ukrajina);
- Poskytnutí **2 materiálních darů** v celkové výši **cca 6,5 mil. Kč** Libanonu a Řecku (ve spolupráci s Všeobecnou fakultní nemocnicí v Praze, Hasičským záchranným sborem ČR a Ministerstvem obrany).

IX.4 PROGRAM POMOC NA MÍSTĚ

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojenou především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii, schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého *Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů* (Pomoc na místě). Na podzim téhož roku pak vláda schválila obecnější *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, v rámci kterého MV provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace, především pak asistencí uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky.

Prostřednictvím programu Pomoc na místě MV uděluje peněžní dary do zahraničí určené zejména na pomoc uprchlíkům přímo v místě jejich prvotního vysídlení, a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí, nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. Takový přístup zejména snižuje důvody osob pro další pohyb směrem do EU a přispívá ke snižování nelegální migrace.

Potřeby uprchlíků a států hostících uprchlíky a migranty na svém území ovšem stále přetrvávají. V zemích sousedících se Sýrií stále žije 5,4 mil. syrských uprchlíků. V roce 2020 byl zaznamenán migrační tlak na Evropu na centrální středomořské, západní středomořské i západobalkánské migrační trase, přičemž centrální středomořská trasa zaznamenala nárůst o téměř 155 % oproti roku 2019 a západobalkánská trasa o 78 %. Rok 2020 byl navíc poznamenán pandemií covid-19, kdy ztráta pracovních příležitostí a zdrojů obživy obyvatel chudých zemí a uprchlíků z důvodu pandemie může mít za následek zvýšení rizika nárůstu nelegální migrace mnohých obyvatel chudých regionů, ale též uprchlíků, kteří našli v těchto regionech dočasné útočiště. Podpora z programu Pomoc na místě se v roce 2020 proto snažila mimo jiné přispět ke snížení tohoto rizika.

Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2020 činil **135 mil. Kč**. Mezi prioritní oblasti programu v roce 2020 patřil **region Balkánu a region Blízkého východu a severní Afriky** (tzv. MENA).

Priorita č. 1 – region Balkánu▪ **Řecko – Materiální pomoc v souvislosti s aktuální migrační situací – 2,7 mil. Kč**

Na žádost Řecka byla v březnu 2020 realizována dodávka materiální pomoci v souvislosti s řešením aktuální migrační situace v Řecku. Ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem ČR byly do Řecka dodány matrace, elektrocentrály, čerpadla, spací pytle, holínky, ručníky, přikrývky, pláštěnky apod. pro potřeby migrantů a uprchlíků. Realizace projektu byla ukončena v březnu 2020.

▪ **Řecko – Podpora migračního systému – 27 mil. Kč**

V návaznosti na zvýšený tlak na řecko-turecké hranici na jaře 2020 byl udělen peněžní dar Ministerstvu ochrany občanů Řecké republiky, jehož cílem je přispět k prevenci nelegální migrace do EU. Dar je určen

k nákupu hlídkových vozů, lodí, nafukovacích člunů, termokamer, zařízení na noční vidění a telekomunikační techniky. Realizace projektu probíhá a bude ukončena v srpnu 2022.

▪ **Srbsko – Podpora přístupu uprchlíků k azylovému řízení a integračním opatřením - 20 mil. Kč**

Cílem projektu implementovaného Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) bylo podpořit přístup uprchlíků k azylovému řízení v Srbsku a dále podpora integračních opatření v situaci pandemie covid-19, a to zejména pro nezletilé bez doprovodu. V rámci projektu byla poskytnuta bezplatná právní pomoc a poradenství téměř 5 000 uprchlíkům, byly podpořeny aktivity a poskytnuta nezbytná asistence více než 600 nezletilým bez doprovodu. Dále byl poskytnut příspěvek na bydlení 150 osobám. Aktivity projektu zahrnovaly též monitoring hranic a poskytování sociálního a právního poradenství žadatelům o azyl. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2020.

Priorita č. 2 – region Blízkého východu a severní Afriky

▪ **Jordánsko – Podpora vyššího vzdělání syrských uprchlíků - 25 mil. Kč**

Cílem projektu realizovaného UNHCR je podpora vyššího vzdělání syrských uprchlíků v Jordánsku. Podpořen byl program UNHCR s názvem DAFI, jehož cílem je zajistit přístup ke vzdělání mladých uprchlíků v Jordánsku a dalších 53 zemích prostřednictvím poskytování stipendií. Poskytnutá stipendia finančně pokrývají studijní poplatky a materiál, stravu, ubytování a dopravu. Z programu jsou dále poskytovány stipendistům jazykové a další výukové kurzy. Z peněžního daru poskytnutého ČR bude možné podpořit ve studiu na vyšších odborných školách a univerzitách 143 syrských studentů v Jordánsku. Realizace byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.

▪ **Libanon – Podpora syrských uprchlíků v souvislosti s pandemií covid-19 - 10 mil. Kč**

Cílem projektu implementovaného UNHCR byla podpora syrských uprchlíků v Libanonu v souvislosti s pandemií covid-19. V rámci projektu byly podpořeny kapacity pro testování uprchlíků na covid-19 žijících v přelidněných oblastech a rozšíření nemocničních kapacit libanonského zdravotnického systému tak, aby bylo v případě potřeby možno včas hospitalizovat nejen libanonské občany, ale též osoby z uprchlické komunity. Konkrétně byl peněžní dar využit na pořízení PCR testů, osvětlu pro uprchlíky a na pořízení dodatečných 800 nemocničních lůžek a 100 vybavených lůžek na jednotkách intenzivní péče v libanonských nemocnicích. Dále byla z prostředků peněžního daru uhrazena urgentní zdravotní péče pro 440 nejvíce zranitelných uprchlíků, zejména žen a dětí. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2020.

▪ **Irák, Jordánsko - Stabilizace migrantů a posílení kapacit na hraničních přechodech v souvislosti s pandemií covid-19 - 25 mil. Kč**

V rámci peněžního daru byly podpořeny dva projekty Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Cílem projektu v Iráku je stabilizace migrantů v zemi či jejich návrat do zemí původu. Bude se jednat o přímou podporu nejzranitelnějším migrantům, obětím obchodování s lidmi, kteří se v důsledku ztráty příjmů ocitly ve velmi zranitelném postavení. Pomoc bude spočívat v poskytování informací, právní pomoci, finanční pomoci, hygienických balíčků a návratové asistence. Cílem projektu v Jordánsku je posílení kapacit na jordánských hraničních přechodech v souvislosti s pandemií covid-19. Konkrétně bude posílena infrastruktura, sběr dat a hygienické a zdravotnické vybavení na hraničních přechodech pro bezpečné řízení migrace po otevření jordánských hranic. Peněžní dar byl rozdělen na aktivity v Iráku a Jordánsku v procentuálním poměru 50:50. Realizace obou částí projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.

▪ **Libye – Podpora vzniku pracovních příležitostí na migračních trasách - 10 mil. Kč**

Cílem projektu implementovaného Světovým potravinovým programem (WFP) je stabilizace uprchlíků, migrantů a vnitřně vysídlených osob na území Libye. V rámci projektu bude podpořen vznik pracovních příležitostí podél migračních cest v Libyi, konkrétně v jihozápadním regionu Fezzan. Aktivity projektu budou zahrnovat vyškolení příjemců projektu, aby se mohli uplatnit na pracovním trhu v oblasti, zemědělství, stavebnictví a údržbě v zemědělském sektoru v Libyi, celkové posílení udržitelnosti

zemědělského sektoru prostřednictvím inovativních zemědělských technik a tvorbu nových pracovních příležitostí. Příjemci bude 2 450 osob z řad migrantů, uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a místní komunity. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.

▪ **Severní Afrika – Podpora azylových systémů - 15 mil. Kč**

Cílem projektu implementovaného Evropským podpůrným azylovým úřadem (EASO) je podpora azylových systémů států severní Afriky. Jedná se o pilotní projekt EASO v regionu. Projekt spolufinancuje stejným dílem ČR a Dánsko, dále se na něm bude expertně podílet Belgie, Nizozemsko a Německo. Projekt je realizován v rámci Regionálního programu rozvoje a ochrany (RDPP) pro severní Afriku. Projekt se konkrétně zaměří na centrální a západní středomořskou trasu, implementace aktivit tak pokrývá širší spektrum států – Egypt, Niger (1. fáze projektu), Maroko a Tunisko (2. fáze projektu). Aktivity budou směřovat k budování národních azylových a přijímacích systémů zemí severní Afriky (budou realizovány například regionální konference, workshopy, studijní návštěvy a cílená školení národními experty EASO). Dále budou zmapovány projekty a aktivity členských států EU a dalších aktérů v severní Africe, bude mapována situace a legislativa v oblasti azylu v severoafrických zemích s cílem vytvořit tzv. znalostní management pro realizaci dalších projektů. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude probíhat do října 2022.

X NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

X.1 VÝVOJ NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

Od roku 2008 (po vstupu do schengenského prostoru) jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území ČR:

1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) ČR. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

2. Nelegální pobyt – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince (nelegální vstup, překročení doby platnosti pobytu aj.). V této kategorii je **zahrnuta i podkategorie tzv. tranzitní nelegální migrace** (od roku 2015 sledována samostatně, cizinci překračující nedovoleně většinou pozemní vnitroschengenské hranice s cílem pokračovat přes území ČR do dalších států EU/Schengenu). Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

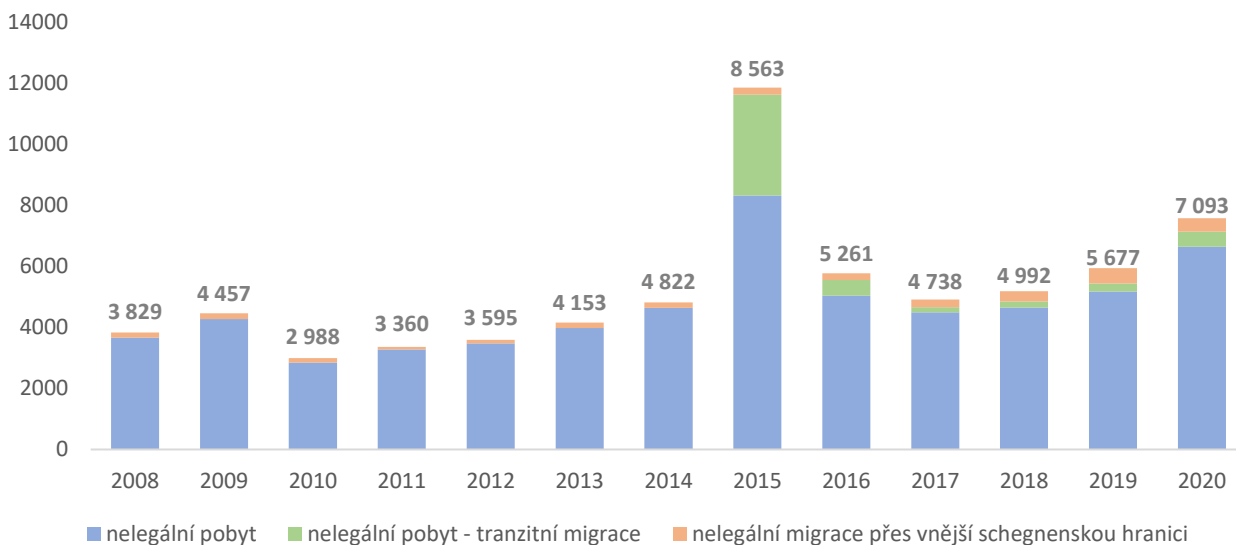
Vývoj nelegální migrace po roce 2008 (27. 12. 2007 došlo k zásadním změnám v souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru) ukazoval po prudkém snížení v roce 2010 postupné narůstání ročních počtů. Výrazná změna nastala v roce 2015, kdy v porovnání s rokem 2014 došlo k markantnímu nárůstu o 78 % (nárůst tranzitní nelegální migrace v důsledku migrační krize). V roce 2016 došlo k výraznému poklesu a i v letech následujících docházelo k opakovanému poklesu a nelegální migrace se držela na stabilní úrovni. K markantnímu zvýšení došlo v roce 2020 (+25 %), na což měla vliv opatření přijatá v souvislosti s pandemií covid-19. Pokud budeme hodnotit roční počty od roku 2008 (tedy období 13 let), je počet za rok 2020 druhý nejvyšší.

V roce 2020 bylo zjištěno⁶⁰ **celkem 7 093 osob** při nelegální migraci na území ČR. V porovnání s rokem 2019 došlo ke **zvýšení počtu o jednu čtvrtinu** (+1 416 osob, tj. +24,9 %). Ačkoliv došlo po přijatých opatřeních v souvislosti s covid-19 od poloviny března 2020 (úprava podmínek vstupu do ČR a pobytu, omezení letecké přepravy, vyhlášení dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic) k vysokému poklesu počtu v měsících březnu až květnu, vysoké měsíční počty v červenci až prosinci (cca v rozmezí 800 až 1 000 osob) zapříčinily, že došlo ke zvýšení celkového ročního počtu (v roce 2019 byly měsíční počty stabilní, a to v rozmezí 400 až 550 osob). Z celkového počtu bylo **6 645 osob (tj. 93,7 %) odhaleno při nelegálním pobytu a 448 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR**⁶¹.

⁶⁰ Dle vložených hlášení do IS Událost útvary PČR.

⁶¹ Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u „Ředitelství SCP“, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

Vývoj nelegální migrace v letech 2008 - 2020

Zdroj: ŘSCP

V roce 2020 bylo **odhaleno při nelegální migraci 295 osob opakovaně⁶²**, což představuje **4,2 % z celkového počtu osob odhalených při nelegální migraci**. V meziročním srovnání tzn. snížení počtu o 170 osob (tj. -36,6 %). Z hlediska státních příslušností se nejčastěji jednalo o občany Ukrajiny (131 osob), Moldavska (36) a Vietnamu (22).

Z hlediska **státních příslušností** byli od roku 2008 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci občané Ukrajiny. V roce 2015 došlo v rámci velké migrační vlny ke změně a první místo obsadili občané Sýrie. Po opadnutí migrační vlny se od roku 2016 na první místo opět vrátili občané Ukrajiny. Celkem bylo v roce 2020 **odhaleno 3 453 občanů Ukrajiny** (tj. 48,7 %). Na dalších místech se ve statistice umístili občané **Moldavska** (1 005 osob, tj. 14,2 %), **Gruzie** (243, tj. 3,5 %), **Vietnamu** (232, tj. 3,3 %) a **Ruska** (213, tj. 3,0 %). V porovnání s rokem 2019 se jedná o pět stejných státních příslušností, jen se prohodilo pořadí u občanů Gruzie a Vietnamu. Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílí ze 73 %. V obou kategoriích nelegální migrace (nelegální pobyt a nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici) bývalo dlouhodobě zastoupení státních příslušností na předních pozicích rozdílné, rok 2020 je však výjimkou a v obou kategoriích jsou na 1. místě občané Ukrajiny.

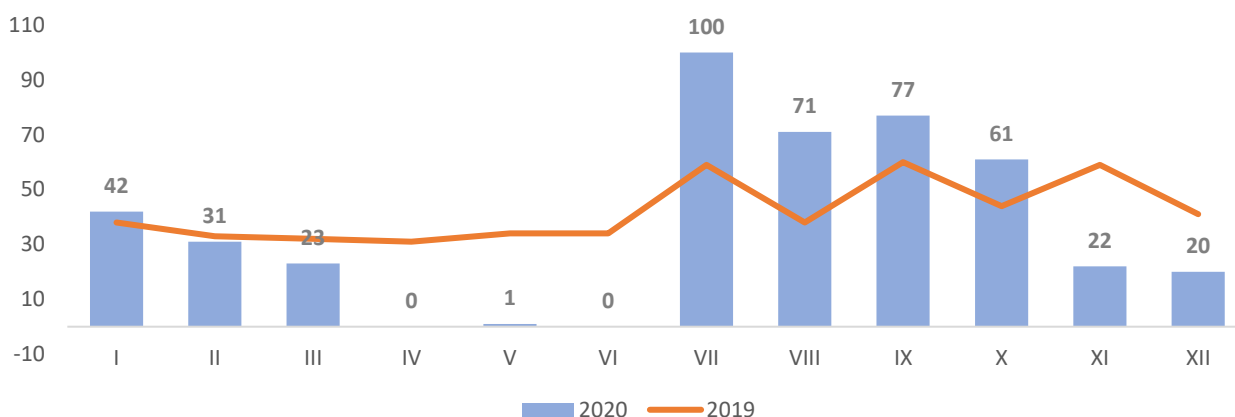
X.2 NELEGÁLNÍ PŘEKROČENÍ VNĚJŠÍ SCHEGENSKÉ HRANICE ČR

V roce 2020 bylo při **nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR** odhaleno 448 osob. V meziročním porovnání došlo k poklesu o 55 osob (tj. -10,9 %). Hodnotíme-li jednotlivé měsíce, tak bylo v 1. čtvrtletí 2020 odhaleno 96 osob, zatímco po zavedení opatření proti šíření covid-19⁶³ v průběhu března byla ve 2. čtvrtletí zjištěna jen jedna osoba. Ve 3. čtvrtletí došlo ke změně a bylo vykázáno 248 osob, což je vysoký čtvrtletní počet. Ve 4. čtvrtletí došlo opět k poklesu na 103 osob, kdy v říjnu byl ještě vysoký počet 61 osob, ale další dva měsíce byly vykázány nízké počty (22 a 20 osob). Vysoké počty za červenec až říjen souvisí s pokusy o vstup občanů Ukrajiny v rámci bezvízového styku, kdy v rámci ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR vydaného za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19 tyto osoby nespádají do výjimky umožňující vstup na naše území. Vyjma 9 osob byly osoby hlášeny z ICP ML Praha Ruzyně.

⁶² Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrvány v roce aktuálním a v roce předchozím.

⁶³ V průběhu března 2020 došlo v souvislosti s opatřeními proti pandemii covid-19 k postupnému zákazu vybraných letů a poté celkově k útlumu letecké dopravy (realizovány byly zejména repatriační lety a pouze několik pravidelných linek), také došlo k úpravě podmínek vstupu a výstupu přes hranice ČR, které se v období průběžně měnily. To vše mělo výrazný vliv na leteckou přepravu cestujících.

Měsíční vývoj nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici - srovnání 2019-2020

Zdroj: ŘSCP

Seznam zjištěných **státních příslušností** je opět rozmanitý, celkem se jednalo o 43 státních příslušností. První tři státní příslušnosti se na celkovém počtu podílí ze 70 %.

Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici dle státních příslušností – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	503	100,0	448	100,0	-10,9	-55
z toho občané EU	2	0,4	-	0,0	-	-2
občané třetích zemí	501	99,6	448	100,0	-10,6	-53
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	48	9,5	211	47,1	339,6	163
Gruzie	133	26,4	58	12,9	-56,4	-75
Rusko	34	6,8	43	9,6	26,5	9
Spojené státy americké	13	2,6	16	3,6	23,1	3
Izrael	5	1,0	13	2,9	160,0	8
Moldavsko	6	1,2	13	2,9	116,7	7
Albánie	47	9,3	12	2,7	-74,5	-35
Ázerbájdžán	1	0,2	9	2,0	800,0	8
Turecko	11	2,2	8	1,8	-27,3	-3
Bělorusko	3	0,6	8	1,8	166,7	5

Zdroj: ŘSCP

Téměř polovinu odhalených osob představovali občané **Ukrajiny** (211 osob, tj. 47,1 %). Kromě jedné osoby byli zjištěni vždy na příletu do ČR (nejčastější příletovou destinací byl Kyjev a Oděsa). Jednalo se o případy porušující ochranné opatření Ministerstva zdravotnictví ČR vydaného za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19. Proto je vykázán u občanů Ukrajiny nejvyšší meziroční nárůst, a to o 163 osob (tj. +339,6 %).

Na druhém místě jsou občané **Gruzie** (58 osob, tj. 12,9 %), kdy většina byla zjištěna na příletu se záznamem v SIS jako nežádoucí osoby (nejčastější příletovou destinací byl Istanbul). V meziročním srovnání došlo u občanů Gruzie k nejvyššímu poklesu, a to o 75 osob (tj. -56,4 %).

Třetí místo patří občanům **Ruska** (43 osob, tj. 9,6 %, +9 osob), kdy byli všichni odhaleni na příletu (nejčastěji z Moskvy).

Z hlediska **směru** převládá záchyt na vstupu do ČR (427 osob, tj. 95,3 %), kde je meziročně pouze o 1 osobu více. Na směru z ČR bylo zjištěno 21 osob (tj. 4,7 %), kde je meziročně vykázáno snížení téměř o tři čtvrtiny (-56 osob, tj. -72,7 %).

X.2.1 Neregulární cestovní doklady na vnější schengenské hranici

Celkem **28 osob** použilo **při nelegálním překročení vnější schengenské hranice neregulární cestovní doklad**, což z celkového počtu odhalených nelegálních migrantů na vnější schengenské hranici představuje pouze 6 %. V meziročním porovnání je vykázán pokles o tři čtvrtiny (-89 osob, tj. -76,1 %). Důvodem jsou ochranná opatření MZ ČR, která výrazně omezila podmínky pro vstup cizinců a dále omezení (snížení nebo i ukončení) leteckého provozu některými leteckými dopravci. Na ICP ML Praha Ruzyně bylo odhaleno 26 osob, 1 osoba na ICP ML Brno Tuřany a 1 osoba na ICP ML Ostrava Mošnov.

Ve směru z ČR se jednalo o 21 osob (cílovou destinací byl zejména Londýn, Dublin a Edinburgh), kdy meziročně došlo k poklesu o 54 osob (tj. -72,0 %). Na vstupu do ČR zjištěno 7 osob (z Ruska a Turecka), kdy v meziročním srovnání je vykázán pokles o 35 osob (tj. -83,3 %).

Ze zjištěných 9 státních příslušností bylo nejvíce občanů **Albánie** (10 osob), **Gruzie** (5) a **Íránu** (4). Meziročně největší změny, a to poklesy, jsou vykázány právě u občanů Albánie (-31 osob, tj. -75,6 %) a Íránu (-13, tj. -76,5 %). Také v roce 2020 nebyl zjištěn žádný případ občana Číny, oproti 16 občanům v roce 2019.

U občanů Albánie stále přetrvával modus operandi, kdy naprostá většina osob již předtím přicestovala legálně v rámci bezvízového styku (biometrické doklady) a poté byli odhaleni na odletu do Irska (Dublin) nebo Spojeného království (Londýn, Edinburgh) při použití neregulárních cestovních dokladů. Tedy občan Albánie při odletové hraniční kontrole předloží neregulární cestovní doklad nebo předloží pravý cestovní doklad Albánie a palubní vstupenku např. do Istanbulu. V tranzitním prostoru však cestovní doklad Albánie vymění za neregulární cestovní doklad a zamíří k odletu letadla do Irska nebo Velké Británie. V tomto případě předkládá neregulární doklad až před vstupem na palubu letadla.

Z celkového počtu 28 neregulárních cestovních dokladů (jedna osoba může disponovat více doklady pro cestování) se jednalo v 15 případech o průkazy totožnosti a ve 13 o cestovní pasy. Ve 24 případech byly užity doklady, jejichž majitelem nebyl předkladatel (padělek dokladu, výměna identifikační stránky, cizí doklad na podobu aj.) a ve 4 případech se jednalo o vlastní cestovní doklady (padělky víz a razítek hraničních přechodů). V rámci členění dle států, jejichž cestovní doklad byl zneužit, se jednalo o cestovní doklady Itálie, Rumunska, Belgie, Švédska aj.

X.2.2 Specifické jevy v oblasti vnější schengenské hranice

Od září do listopadu 2020 byla zmapována na ICP ML Praha Ruzyně **sekundární migrace státních příslušníků Bangladéše, Indie a Pákistánu, kteří byli rodinnými příslušníky občanů EU a měli platná povolení k pobytu na Kypru⁶⁴**. Cizinci přicestovali z Kypru většinou bez svých manželů, či manželek (ponejvíce občané Rumunska, ale také Velké Británie, Bulharska, Lotyšska, Litvy) a splňovali podmínky ke vstupu na území ČR. Po vstupu na naše území ale do několika dnů odlétali převážně do Portugalska, Itálie, nebo Švédska. Vzhledem k tomu, že tito rodinní příslušníci občanů EU přicestovali v tomto období v tak velkém počtu (79 osob) a krátké době, vzniklo **podezření na účelové sňatky s občany EU**, převážně z Rumunska. Případy zjištěné v ČR svým provedením zapadají do organizátorské sítě účelových sňatků, o kterých informovaly v letních měsících 2020 kyperské úřady. Případy se stejným modem operandi prověřovala také polská policie (v rámci mezinárodního týmu s rakouskými a britskými kolegy).

ŘSCP věnuje zvýšenou pozornost **držitelům cestovních dokladů pro uprchlíky vydaných na základě Úmluvy z 28. 7. 1951**. Držitelé uvedených dokladů cestují do zemí svého původu nebo tito cizinci v zemích svého původu pobývají, a to i opakovaně. Cesty těchto cizinců mohou být nejen nebezpečné pro uvedené osoby, ale mohou být potenciálně nebezpečné pro státy EU/Schengenu (terorismus, organizovaný zločin, zejm. převaděčství apod.). Informace o cestách uprchlíků do zemí původu jsou předávány jak zahraničním

⁶⁴ Residence Card of Non-EU Citizen Family Member of Union Citizen.

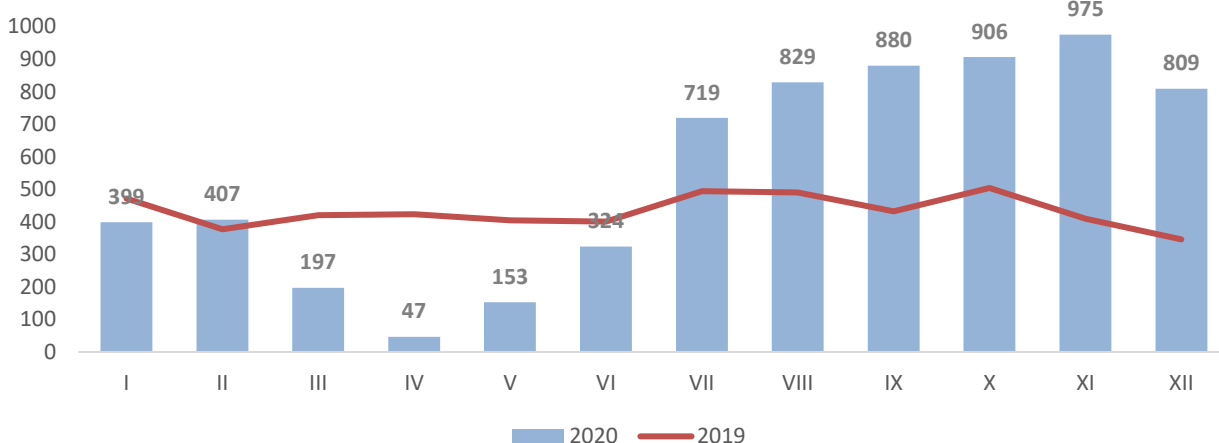
partnerům (které cestovní doklady pro uprchlíky vydávají), tak OAMP MV ČR v případě, že cizinci přiznala právo na mezinárodní ochranu ČR. V roce 2020 bylo na ICP ML Praha Ruzyně vykázáno cca 70 takových případů (113 osob, kdy se jednalo o jednotlivce i skupinky – rodiny). Nejčastěji se jednalo o občany Afghánistánu (55 %), Iráku (23 %) a Sýrie (12 %). Inspektorátem byli zjištěni především držitelé cestovních dokladů vydaných Rakouskem a Německem.

V průběhu několika let docházelo v různé intenzitě **ke zneužívání letů z Řecka** do ČR k nelegálnímu vstupu migrantů, zejména za využití neregulérních cestovních dokladů. V období let 2008 až 2019 bylo zjištěno celkem 169 osob, z toho jich bylo nejvíce odhaleno v roce 2019 (54 osob). Právě od roku 2019 bylo zavedeno opatření, kdy za využití vytipování (tzv. profilace) osob jsou prováděny pobytové kontroly na příletech z Řecka. V roce 2020 bylo na příletu z Řecka zjištěno 14 nelegálních migrantů, z toho 11 z Athén a 3 z Korfu (všichni na ICP ML Praha Ruzyně), kdy 12 osob disponovalo neregulérním cestovním dokladem. Jednalo se o státní příslušníky Sýrie, Číny, Bangladéše, Íránu a Afghánistánu. Byly zjištěny padělky průkazů totožnosti občana Bulharska, Rumunska a v jednom případě byl odhalen pozměněný občanský průkaz ČR (využití na podobu cizí osoby). Dále byly odhaleny neregulérní cestovní pasy Taiwanu, Maroka, Albánie a Koreje. Celkem byla policisty ICP ML Praha Ruzyně profilace provedena za rok 2020 na příletu u 454 řeckých letů (o 431 letů méně než v roce 2019), což bylo cca 61 tis. osob, z toho se jednalo nejčastěji o lety z Athén, Heraklionu Korfu, Kosu, Rhodosu a Zakynthosu.

X.3 NELEGÁLNÍ POBYT

V roce 2020 bylo zjištěno **při nelegálním pobytu 6 645 cizinců⁶⁵**, kdy došlo v meziročním srovnání ke zvýšení o 1 471 osob (tj. +28,4 %). Měsíční vývoj v roce 2020 byl oproti předchozím letům velmi rozdílný. V roce 2019 byly měsíční počty vcelku stabilní, v rozmezí cca 350 až 500 osob. V roce 2020 v období před zavedením opatření v souvislosti s covid-19 v březnu⁶⁶, tedy v lednu až únoru, byly měsíční počty v rozmezí cca 400 osob, v březnu došlo k poklesu na 197 osob a tento pokles pokračoval v dubnu (47 osob). Od května se počty lehce zvýšily (květen: 153 osob, červen: 324 osob), kdy v červenci došlo ke skokovému nárůstu na 719 osob a vysoké počty dále pokračovaly v srpnu až prosinci.

Měsíční vývoj nelegálního pobytu - srovnání 2019-2020

Zdroj: ŘSCP

⁶⁵ Z důvodu vnitroschengen. pozemních/vzdušných hranic je do kategorie „nelegální pobyt“ začleněna podkategorie „tranzitní nelegální migrace“.

⁶⁶ V březnu 2020 došlo v souvislosti s opatřeními proti pandemii covid-19 postupně k omezení letecké přepravy, k úpravě podmínek vstupu a výstupu přes hranice ČR, bylo vyhlášeno dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, byl omezen přímý výkon služby aj. Během roku se tato opatření průběžně měnila.

Tento nárůst souvisí s případy, kdy byli zejména od června zjišťováni cizinci (především občané Ukrajiny a Moldavska), kteří na naše území vstoupili v rozporu s ochranným opatřením Ministerstva zdravotnictví ČR vydaného za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19.

Osoby byly v drtivé většině (6 249 osob, tj. 94,0 %) zjištěny českými orgány, část byla také odhalena orgány sousedních států a vrácena dle readmise zpět do ČR (396 osob, tj. 6,4 %).

Nelegálně pobývajícím cizincům jsou orgány ČR hlavně zjišťováni ve **vnitrozemí ČR** (5 940 osob, tj. 95,1 %) při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnohdy cizinci na útvary dostávají sami. Některé kontrolní akce jsou prováděny v součinnosti s dalšími orgány státní správy (celní správa, úřady práce aj.). Při kontrolní činnosti bylo zjištěno orgány ČR 4 457 osob (tj. 71,3 %) a 1 483 osob se dobrovolně dostavilo řešit svůj nelegální pobyt na útvary PČR nebo OAMP MV ČR (tj. 23,7 %). V meziročním srovnání je vykázán vysoký nárůst u kontrolní činnosti (+1 651 osob, tj. +58,8 %) a mírný pokles u dostavení se na útvary (-86, tj. -5,5 %).

Nelegálně pobývajícím cizincům jsou také odhalováni na **vzdušných hranicích** (309 osob, tj. 4,9 %), a to na výstupu z ČR na vnější schengenské hranici, tak i při pohybu přes vnitřní schengenskou hranici. Meziročně došlo k poklesu o polovinu (-308 osob, tj. -49,9 %), což souvisí s omezením letecké přepravy. Na vnější schengenské hranici se jedná hlavně o osoby, které cestují do své domovské země, tzv. „overstayers“ - osoby přicestují legálně na území ČR, resp. schengenského prostoru, a překročí povolenou dobu pobytu (249 osob). Tyto osoby byly nejčastěji odhaleny při odletu do Kyjeva, Moskvy, Istanbulu a Kišiněva. Na vnitřní schengenské hranici se jedná o případy, kdy cizinci cestují z ČR do dalšího schengenského státu (v roce 2020 pouze jeden případ) nebo vstupují na území ČR ze schengenského státu (36 osob, z toho 14 přílet vnitroschengenskými lety z Řecka, a to většinou za využití neregulérních cestovních dokladů).

Minimální podíl osob byl odhalen a v rámci readmise vrácen **orgány sousedních států**, jednalo se o 396 osob (tj. 6,4 %). V meziročním srovnání se jedná o navýšení počtu, a to o 214 osob (tj. +117,6 %). Jde o osoby, u kterých je při zpětném předání orgány sousedních států v rámci readmise zjištěno, že již před vstupem do daného státu pobývaly na území České republiky nelegálně. Kromě 4 osob byly ostatní předány orgány Německa.

Dle jednotlivých **teritorií**⁶⁷, kde byli nelegální migranti nejvíce odhaleni, je na prvním místě tradičně Krajské ředitelství Police ČR (dále též „KŘP“) **hl. m. Praha**, kde bylo celkem zjištěno 2 225 osob při nelegálním pobytu (tj. 33,5 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Na druhém místě je **KŘP Jihomoravského kraje** (730 osob, tj. 11,0 %). Třetí místo ve statistice obsadilo **KŘP Ústeckého kraje** (534 osob, tj. 8,0 %). Na čtvrtém místě se umístilo **KŘP Středočeského kraje** (495 osob, tj. 7,4 %). Páté místo náleží **Ředitelství SCP** (ICP na mezinárodních letištích a přijímací středisko Zastávka u Brna) s 491 osobami (tj. 7,4 %). Těchto pět útvarů se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegálním pobytu podílí z cca 70 %. Kromě útvarů ŘSCP a KŘP Pardubického kraje je u ostatních KŘP vykázán meziroční nárůst, a to největší u KŘP Středočeského kraje (+306 osob, tj. +161,9 %), Prahy (+249, tj. +12,6 %) a Vysočiny (+187, tj. +178,1 %).

⁶⁷ 14 krajských ředitelství PČR a 1 Ředitelství služby cizinecké policie.

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	5 174	100,0	6 645	100,0	28,4	1 471
z toho KŘP:						
Praha	1 976	38,2	2 225	33,5	12,6	249
Jihomoravský	568	11,0	730	11,0	28,5	162
Jihočeský	94	1,8	268	4,0	185,1	174
Pardubický	186	3,6	159	2,4	-14,5	-27
Královéhradecký	74	1,4	159	2,4	114,9	85
Vysočina	105	2,0	292	4,4	178,1	187
Karlovarský	105	2,0	167	2,5	59,0	62
Liberecký	87	1,7	223	3,4	156,3	136
Olomoucký	52	1,0	113	1,7	117,3	61
Plzeňský	226	4,4	383	5,8	69,5	157
Středočeský	189	3,7	495	7,4	161,9	306
Moravskoslezský	143	2,8	207	3,1	44,8	64
Ústecký	412	8,0	534	8,0	29,6	122
Zlínský	95	1,8	199	3,0	109,5	104
z toho ŘSCP						
ICP na mezinárodním letišti	623	12,0	312	4,7	-49,9	-311
PSC Zastávka u Brna	239	4,6	179	2,7	-25,1	-60

Zdroj: ŘSCP

Co se týká **státní příslušnosti** nelegálních migrantů, převládají **občané ze třetích zemí** (6 514 osob, tj. 98 %) nad občany EU. Následujících 5 hlavních státních příslušností se na celkovém počtu nelegálně pobývajících osob podílí 73 %, ostatních 27 % představuje dalších 90 státních příslušností.

První místo ve statistice opět obsadili občané **Ukrajiny**, kteří se na počtu podílí téměř z poloviny (3 242 osob, tj. 48,8 %). Občané Ukrajiny dlouhodobě obsazují 1. místo ve statistice, výjimkou byl pouze rok 2015, kdy z důvodu velké vlny tranzitní nelegální migrace byli odsunuti občany Sýrie na místo druhé. U občanů Ukrajiny došlo v roce 2020 v meziročním srovnání k markantnímu nárůstu o 1 786 osob (tj. +122,7 %). Důvodem tohoto vysokého nárůstu je hlavně to, že osoby na naše území vstoupily v rozporu s ochranným opatřením MZ ČR vydaným za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19, kdy byl zakázán vstup na území ČR všem cizincům, kteří neměli ke dni 12. března 2020 na území České republiky přechodný pobyt nad 90 dnů, nebo trvalý pobyt a zároveň nespádaly do stanovené výjimky pro vstup (skutečnost zjištěna zhruba u 60 %). Více jak třetina občanů Ukrajiny byla zjištěna u KŘP Praha.

S odstupem se na druhém místě umístili občané **Moldavska** (992 osob, tj. 14,9 %). Z hlediska dlouhodobého vývoje (posledních 10 let) se občané Moldavska ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytují až od roku 2017. Tito cizinci využívají ke vstupu/pobytu na území ČR bezvízový styk, ale tak jako občané Ukrajiny v roce 2020 porušovali ochranná opatření MZ ČR vydaná za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19, neboť nespádali do žádné výjimky pro vstup. Meziročně byl u občanů Moldavska vykázán nárůst o 167 osob (+20,2 %). Třetina občanů Moldavska byla odhalována v teritoriu KŘP Praha.

Třetí místo náleží občanům **Vietnamu** (231 osob, tj. 3,5 %), kdy v meziročním porovnání došlo ke třetinovému snížení (-122 osob, tj. -34,6 %). Za posledních 10 let se občané Vietnamu ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytují každý rok, kdy jedinou výjimkou byl rok 2015 – vlna tranzitní nelegální migrace (až na 10. místě). Nejčastěji byli odhalováni v teritoriu KŘP Praha.

Čtvrté místo obsadili občané **Gruzie** (187 osob, tj. 2,8 %). Z hlediska předchozích 10 let se občané Gruzie ve statistice neumísťovali v TOP 5 státních příslušností (v roce 2018 a 2019 byly zatím na 6. místě). Občané Gruzie se zejména sami dostavili do PŘS Zastávka a při žádosti o mezinárodní ochranu byl zjištěn jejich nelegální

pobyt, dále byl jejich nelegální pobyt odhalován na ICP ML Praha Ruzyně při vycestování a také v teritoriu KŘP Praha. V porovnání s rokem 2019 je vykázána minimální změna (-3 osoby).

Páté místo patří občanům **Ruska** (170 osob, tj. 2,6 %). Během 10 let se občané Ruska pravidelně umísťovali v TOP 5 státních příslušností. Více jak polovina občanů Ruska byla odhalena v teritoriu KŘP Praha. U občanů Ruska došlo v meziročním srovnání k poklesu (-67 osob, tj. -28,3 %).

V rámci meziročního porovnání je nejvyšší nárůst vykázán u občanů Ukrajiny (3 242 osob, +1 786 osob, tj. +122,7 %). Další větší zvýšení, ale již s daleko menšími počty, jsou u občanů Moldavska (992 osob, +167 osob, tj. +20,2 %) a Albánie (130, +62, tj. +91,2 %). Občané Ukrajiny a Moldavska většinou vstoupili na území v rozporu s ochranným opatřením MZ ČR vydaného za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19. Občané Albánie také převážně vstoupili na naše území v rozporu s ochranným opatřením MZ ČR a byli zadrženi německými orgány při vycestování z území a vráceni dle readmise u KŘP Ústeckého kraje. Naopak největší poklesy jsou u občanů Vietnamu (231 osob, -122 osob, tj. -34,6 %), Saudské Arábie (17, -104, tj. -86 %) a Kazachstánu (76, -79, tj. -51,0 %).

V rámci občanů EU (131 osob, tj. 2,0 % z celkového počtu osob při nelegálním pobytu, v meziročním srovnání o 47 osob méně) bylo zjištěno 10 státních příslušností, kdy se nejvíce jednalo o občany Slovenska (55 osob), Rumunska (22) a Polska (21). Ve většině případů se jednalo o osoby, kterým již bylo jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby nevycestovaly nebo opětovně vstoupily v době platnosti zákazu pobytu na území ČR.

Nelegální pobyt v ČR – srovnání 2019/2020

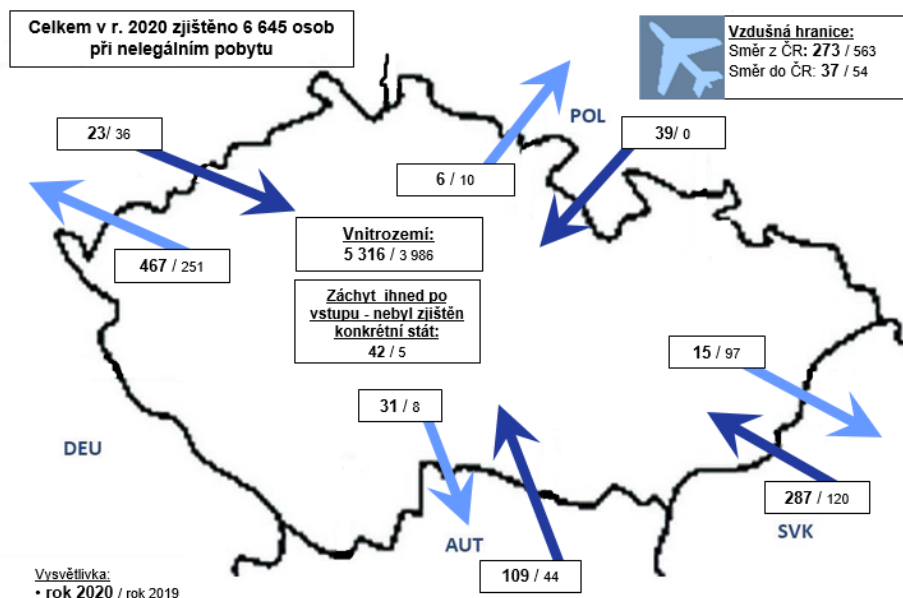
Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	5 174	100,0	6 645	100,0	28,4	1 471
z toho občané EU	179	3,5	131	2,0	-26,8	-48
občané třetích zemí	4 995	96,5	6 514	98,0	30,4	1 519
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	1 456	28,1	3 242	48,8	122,7	1 786
Moldavsko	825	15,9	992	14,9	20,2	167
Vietnam	353	6,8	231	3,5	-34,6	-122
Gruzie	190	3,7	187	2,8	-1,6	-3
Rusko	237	4,6	170	2,6	-28,3	-67
Afghánistán	102	2,0	148	2,2	45,1	46
Uzbekistán	199	3,8	139	2,1	-30,2	-60
Albánie	68	1,3	130	2,0	91,2	62
Sýrie	77	1,5	123	1,9	59,7	46
Srbsko	78	1,5	96	1,4	23,1	18

Zdroj: ŘSCP

S ohledem na **způsob zachytu** osob dlouhodobě drtivě převládá klasický záchyt ve vnitrozemí, kdy výjimkou byl pouze rok 2015 a tedy projev velké vlny tranzitní nelegální migrace (lehce převládal záchyt na směr do ČR). V roce 2020 bylo 5 316 nelegálně pobývajících osob zjištěno ve vnitrozemí (tj. 80,0 %), z toho se jednalo především o občany Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu. Při vycestování z území bylo odhaleno 792 osob (tj. 11,9 %), z toho nejvíce ve směr do Německa (467 osob, kdy cca 85 % osob bylo zadrženo orgány Německa a v rámci readmise vráceno) a na odletu na vzdušné hranici (273). Jednalo se zejména o občany Ukrajiny, Moldavska, a Albánie. Ve směr do ČR bylo zjištěno 537 osob (tj. 8,1 %), z toho nejvíce ze Slovenska

(287 osob) a Rakouska (109) Z hlediska státních příslušností se jednalo na vstupu hlavně o občany Afghánistánu, Sýrie a Maroka.

Nelegální pobyt 2020 - typ záchytu osoby

Zdroj: ŘSCP

Celkem u 515 osob (tj. 7,8 %) bylo zjištěno, že jim bylo **již jednou vydáno správní vyhoštění** (resp. trest vyhoštění) a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území ČR nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR (-248 osob v meziročním srovnání). S počtem 232 osob (tj. 45,0 %) se nejčastěji jednalo o občany Ukrajiny. Dále ve statistice následují občané Slovenska (52 osob), Moldavska (49) a Uzbekistánu (34).

Jestliže je u osoby zjištěn způsob vstupu na území ČR před jejím nelegálním pobytem (zhruba 75 % osob z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu), pak **u většiny osob převažoval v roce 2020 nelegální způsob vstupu** (cca 65 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu). Z dlouhodobého hlediska se jedná o změnu trendu, neboť kromě roku 2015, kdy proběhla velká vlna tranzitní nelegální migrace (nelegální vstup do ČR a poté výstup či pokus o vycestování z ČR), převládá legální způsob vstupu (nelegální pobyt spíše ve formě překročené doby povoleného pobytu). Důvodem nárůstu u nelegálního vstupu je situace kolem nemoci covid-19, kdy osoby při vstupu na území ČR porušily ochranná opatření MZ ČR.

Mezi zadrženými nelegálními migranty byly v roce 2020 pouze ve 3,3 % evidovány nezletilé osoby (219 dětí). 73 dětí bylo zjištěno bez doprovodu příbuzné dospělé osoby. Tyto děti byly řešeny ve spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).

V rámci členění dle pohlaví bylo při nelegálním pobytu zastoupeno více mužů (80 %) než žen. Ve věkové struktuře převládaly opět osoby s věkem v rozmezí 26-35 let (33 %), dále se nejvíce jednalo o věk mezi 18 až 25 lety (24 %) a 36 až 45 lety (22 %).

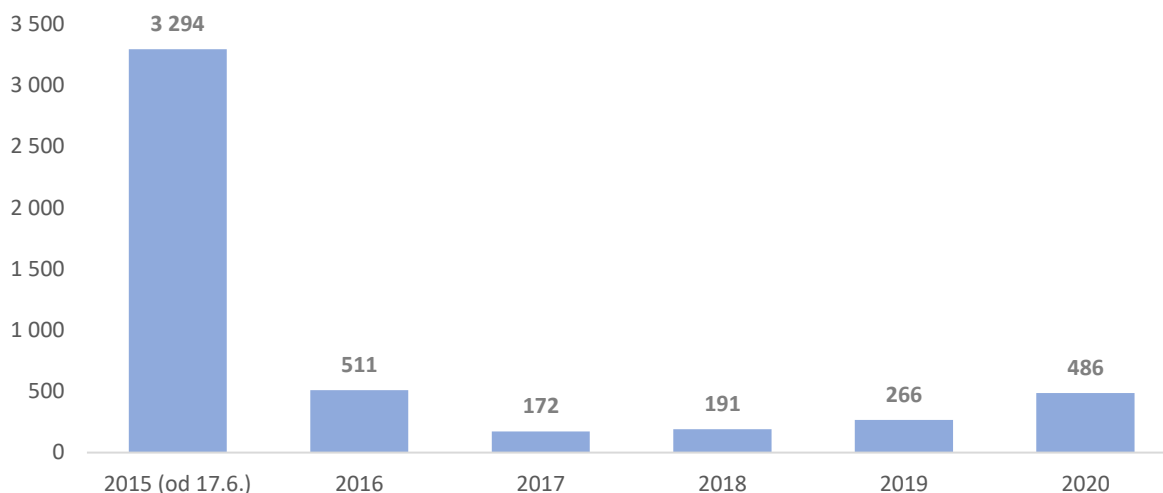
X.3.1 Tranzitní nelegální migrace

Tranzitní nelegální migrace⁶⁸ přes území ČR je spojena s nelegálním vstupem hlavně ze Slovenska a Rakouska nebo leteckou cestou, kdy cílem je Německo a další státy západní a severní Evropy (zejm. Francie, Velká Británie a skandinávské státy).

⁶⁸ Jako podkategorie nelegální migrace samostatně vykazována od 17. 6. 2015.

Také v roce 2020 většina osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci využila dvě hlavní migrační trasy, a to východostředomořskou (Turecko – Řecko, jak mořská, tak pozemní hranice) a západobalkánskou (hlavními vstupními místy do regionu z Řecka zůstává Albánie a Severní Makedonie, migrační trasy vedou dále směrem na sever zejména přes Srbsko, v menší míře přes Bulharsko nebo Rumunsko, a poté k maďarským hranicím, nebo se jedná o trasu přes Bosnu a Hercegovinu, Chorvatsko a Slovinsko).

Vývoj tranzitní nelegální migrace v letech 2015-2020

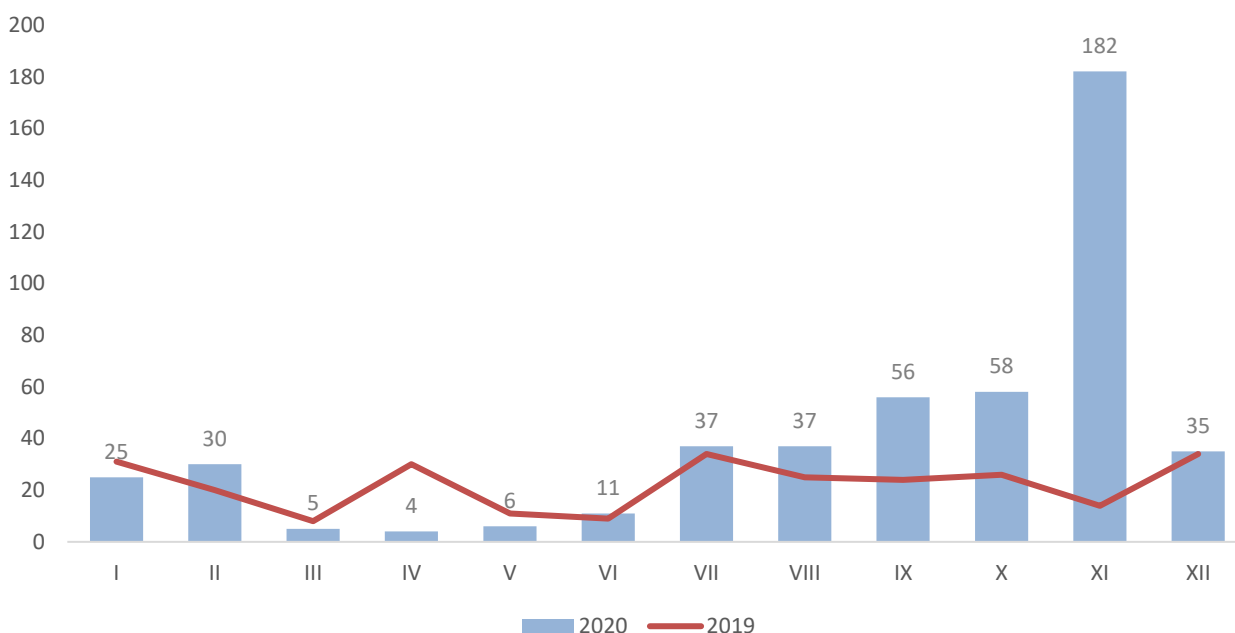
Zdroj: ŘSCP

V roce 2020 bylo odhaleno **486 osob při tranzitní nelegální migraci**⁶⁹ (462 bylo zjištěno v souvislosti s pozemní hranicí a 24 osob se vzdušnou hranicí). Při meziročním srovnání došlo k vysokému nárůstu o 220 osob (tj. +82,7 %). V 1. pololetí 2020 bylo zjištěno 81 osob (tj. 16,7 %), kdežto ve 2. pololetí 2020 se již jednalo o 405 osob (tj. 83,3 %).

Mezi faktory, které ovlivňovaly počty zadržených osob, byla na začátku roku 2020 situace na východostředomořské a západobalkánské migrační trase, kdy docházelo k akumulaci migrantů podél řecko-turecké pozemní hranice. Migrační tlak také ve zvýšené míře ovlivnil situaci na řeckých ostrovech v Egejském moři, kdy kapacity všech hotspotů k ubytování migrantů byly mnohonásobně překročeny. Dalším faktorem byla celosvětová situace týkající se šíření koronaviru v březnu a dubnu 2020, kdy se státy EU/Schengenu dohodly na společném uzavření svých hranic, aby se zabránilo šíření koronaviru (omezení v oblasti cestování a uzavření hranic v rámci schengenského prostoru) spolu s rozhodnutím řecké vlády pozastavit přijímání žádostí o azyl, které vedlo nejprve k prudkému snížení počtu nelegálních migrantů přicházejících do EU, zejména do Řecka, po zrušení/uvolnění opatření souvisejících s covid-19 ve 2. polovině 2020 došlo pak k tomu, že se migranti snažili o co nejrychlejší vstup do schengenského prostoru.

⁶⁹ Tyto údaje jsou vedeny samostatně ve statistice „Tranzitní nelegální migrace“ operační skupiny NSCOH ŘSCP.

Měsíční vývoj tranzitní nelegální migrace - srovnání 2019-2020

Zdroj: ŘSCP

I v roce 2020 byla k tranzitu přes území ČR využívána nejvíce západobalkánská trasa, kdy hlavními vstupními místy do regionu z Řecka zůstává Severní Makedonie a Albánie. Konkrétně se jedná o trasu (známá a hojně využívaná již v předchozích letech) vedoucí z Rumunska přes Maďarsko, Slovensko nebo Rakousko, dále přes ČR nebo Polsko, do Německa. Relativně nově definovanou trasou je cesta ze Srbska přes Chorvatsko, Slovinsko do Rakouska, kde dochází k dočasnému úkrytu nelegálních migrantů a po pár dnech k následnému převozu přes ČR do Saska, nebo z Rakouska přímo do Bavorska. Důležitými faktory, které ovlivňují rozhodování nelegálních migrantů, zda bude ČR jejich cílovou destinací, je jednak nastavený systém sociálních dávek (není pro nelegální migranty tak lukrativní, jako v zemích západní Evropy či skandinávských zemích), tak důsledné dodržování azylového řízení v ČR. Dalším faktorem pro rozhodování je přítomnost rodinných příslušníků nelegálních migrantů v cílové destinaci, kteří do dané země přicestovali v předchozích letech. Dle informací NCOZ organizované skupiny zajišťující migrantům nelegální vstup a převoz přes státy schengenského prostoru jsou z části tvořeny osobami české státní příslušnosti, z části cizinci dlouhodobě se zdržující na území ČR, kteří jsou stejné národnosti jako převážení migranti (Syřané, Ukrajinci, Vietnamci). Čeští členové organizovaných skupin jsou zpravidla ve věku mezi 20 až 35 lety, pocházejí ze sociálně slabé vrstvy obyvatel, často se jedná o uživatele omamných a psychotropních látek. Tyto osoby v hierarchii organizovaných skupin působí především na pozicích zajišťovatelů řidičů jednotlivých převozů a řidičů samotných.

Pokud budeme sledovat počet případů, bylo v roce 2020 **evidováno 166 případů** (meziročně +35 případů). Celkově převládali spíše jednotlivci, dvojice a malé skupinky v počtu 3 až 5 osob. Výjimkou byl listopad, kdy bylo zjištěno více větších skupin, kdy jedna čítala celkem 48 osob (teritorium KŘP Jihomoravského kraje, osoby v kamionu ve směru ze Slovenska, občané Sýrie a Turecka), další pak 24 osob, 21 osob a dvakrát po 8 osobách.

Jestliže byl u osob zjištěn stát příjezdu, tedy sousední stát nebo příletová destinace (385 osob, tj. 79,2 %), tak převládala na pozemní hranici směr záchytu ze Slovenska (279 osob) nad směrem z Rakouska (88 osob). Na vzdušné hranici se jednalo zejména o přílet z Řecka (12 osob). Naprostá většina osob uvedla jako cíl své cesty Německo.

V rámci místa záchytu byla více jak třetina osob zadržena v teritoriu KŘP Jihomoravského kraje (171 osob, tj. 35,2 %, +101 osob, tj. +144,3 %). Dále se jednalo o KŘP kraje Vysočina (97 osob, tj. 20,0 %, +78 osob,

tj. +410,5 %) a KŘP Středočeského kraje (54, tj. 11,1 %, +40, tj. +285,7 %). Zároveň došlo u těchto tří útvarů k nejvyšším meziročním nárůstům. Tyto tři útvary se na celkovém počtu podílely z 66 %.

Osoby využily k přepravě zejména nákladní automobily (314 osob, tj. 64,6 %), dále osobní auta (61 osob), vlaky (31), letadla (22), autobusy (22) aj.

Stejně jako v roce 2019 bylo v roce 2020 při tranzitní nelegální migraci zjištěno nejvíce občanů **Afghánistánu** (139 osob, tj. 28,6 %). Následovali občané **Sýrie** (83, tj. 17,1 %), **Maroka** (62, tj. 12,8 %), **Turecka** (55, tj. 11,3 %) a **Alžírsko** (31, tj. 6,4 %). Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu podílí z více než 76 % a u všech těchto 5ti příslušností jsou vykázány meziroční nárůsty. **Novým jevem byly v roce 2020 záchyty občanů Maroka**, zatímco v letech 2018 a 2019 se tyto občany mezi zadrženými migranty v rámci tranzitní migrace vůbec nevyskytovali, od října jejich počty stoupaly. Po občanech Maroka byl **nejvyšší nárůst zaznamenaný meziročně u občanů Afghánistánu** (+55 osob, tj. +65,5 %), Turecka (+50, tj. +1 000 %), Sýrie (+48, tj. +137,1 %), Alžírsko (+29, tj. +1 450 %), ale také **Libye** (+20, v roce 2019 žádný záchyt) či **Vietnamu** (+12, tj. +600 %). K největšímu poklesu došlo u občanů Iráku (16 osob, -27 osob, tj. -62,8 %).

Hlavními mody operandi tranzitní nelegální migrace přes území ČR jsou:

pozemní hranice:

- vstup zejména ze Slovenska, v menší míře Rakouska
- přesun za využití nákladních vozidel → úkryt osob a nebo dodávkových/osobních aut
- jednotlivci a malé skupinky (2 až 5 osoby), skupiny o větším počtu spíše výjimkou
- zejména občané Afghánistánu, Sýrie, Maroka, Turecka, Alžírsko, Pákistánu, Iráku aj.

vzdušná hranice:

- přilet vnitroschengenskými lety z Řecka (Athény, Korfu)
- využití neregulérních cestovních dokladů
- spíše jednotlivci
- zejména občané Sýrie, Íránu a Iráku

V roce 2020 bylo orgány ČR odhaleno 34 případů osob přímo v **úkrytu v dopravním prostředku** (33 případů v kamionu a 1 v osobním automobilu), z toho se jednalo o jednu velkou skupinu 48 osob v kamionu ve směru ze Slovenska (listopad, teritorium OCP KŘP Jihomoravského kraje). Celkem bylo zjištěno 182 osob, a to zejména občané Afghánistánu (67 osob), Sýrie (49), Turecka (17), Bangladéše (12) a Pákistánu (8). V roce 2019 se jednalo o 27 případů (celkem 88 osob). Z výpovědí nelegálních migrantů a ze zkušeností policistů vyplývá, že jen určité procento tohoto typu migrace je přímo odhaleno. Objevují se také případy, kdy řidiči nákladních automobilů nevědí, že na ložné ploše kamionu se ukrývají migranti. Tyto osoby se ukryjí v autě většinou bez vědomí samotného řidiče a mnohdy jsou migranti objeveni až při vykládce kamionu ve firmách.

X.3.2 Zneužívání azylových procedur

Dlouhodobě je s nelegální migrací úzce propojeno **zneužívání azylových procedur**. Jedná se především o případy, kdy cizinci ze třetích zemí požádají v určitém státě o poskytnutí mezinárodní ochrany, nicméně následně chtějí dále neoprávněně pokračovat do jiné země. Většinou je i pravidlem, že stát, ve kterém osoba požádá o mezinárodní ochranu, je prvním státem schengenského prostoru. Nebo se jedná o stát uvnitř schengenského prostoru, kdy je osoba při svém nelegálním pobytu poprvé zadržena. Osoba mohla do schengenského prostoru již nelegálně vstoupit nebo po legálním vstupu a pobytu se dostala do nelegálního postavení (vypršení doby nebo platnosti víza, zrušení pobytu atd.).

Mnozí cizinci, kteří ve stanovené lhůtě neopustí území ČR, se dostaví do přijímacího střediska cizinců Zastávka u Brna (nebo na jiný útvar PČR), kde požádají o mezinárodní ochranu. Někteří cizinci se do přijímacího azylového střediska dostávají ihned po nelegálním vstupu na naše území. Celkem byl nelegální pobyt zjištěn u **182 cizinců, kteří požádali na území ČR o azyl** (v meziročním srovnání -57 osob). Nejčastěji se

jednalo o občany **Gruzie** (33 osob) a **Ukrajiny** (32). Snaha zlegalizovat si pobyt je patrná zejména v případech, kdy cizinci již bylo pravomocně ukončeno řízení o mezinárodní ochraně a jeho žádost byla zamítnuta a cizinec opětovně podá žádost o mezinárodní ochranu. Lustrací v informačních systémech bylo u 185 nelegálně pobývajících osob zjištěno, že již v minulosti žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území ČR, ale azyl jim nebyl udělen.

U dalších **136 osob bylo zjištěno, že jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v některém členském státě**, kteří využívají tento institut k sekundární nelegální migraci mezi členskými státy EU/Schengenu. (+36 osob). Osoby byly většinou odhaleny na směru ze Slovenska (80 osob) a Rakouska (20). Z hlediska probíhajícího azylového řízení se jednalo zejména o žadatele v Rumunsku (80 osob) a Řecku (17). Co se týká státních příslušností, měli největší zastoupení občané Afghánistánu (65 osob, tj. 47,8 %), s odstupem následovali občané Sýrie (13 osob), Iráku (10), Maroka (9) aj.

X.3.3 Neregulární cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Neregulárním cestovním dokladem⁷⁰ se při nelegálním pobytu prokázalo **103 osob**, což je téměř o jednu polovinu méně než v roce 2019 (-85 osob, tj. -45,2 %). Z celkového počtu osob bylo 79 osob odhaleno ve vnitrozemí, 16 osob na vzdušné hranici a 8 osob v souvislosti s pozemní vnitroschengenskou hranicí (5 osob ve směru do Německa, 2 osoby z Rakouska a 1 osoba do Rakouska).

Z 20 státních příslušností se nejvíce jednalo o občany **Ukrajiny** (44 osob, tj. 42,7 %, +5 osob), **Moldavska** (24, tj. 23,3 %, -18), **Sýrie** (7, tj. 6,8 %, -22) a **Gruzie** (7, tj. 6,8 %, -4). Tyto 4 státní příslušnosti se na celkovém počtu podílely z 80 %. U občanů Ukrajiny a Moldavska nadále platí, že předkládají zejména rumunské průkazy totožnosti ve vnitrozemí (většinou předložení těchto dokladů při pobytových kontrolách ubytoven, firem). Všichni občané Sýrie byli odhaleni na vzdušné hranici při přeletu vnitroschengenskými linkami.

Nelegální pobyt s neregulárním cestovním dokladem dle státních příslušností – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné osoby s neregulárním cestovním dokladem při nelegálním pobytu	188	100,0	103	100,0	-45,2	-85
z toho TOP 3 (řazeno dle 2019):						
Ukrajina	39	20,7	44	42,7	12,8	5
Moldavsko	42	22,3	24	23,3	-42,9	-18
Sýrie	29	15,4	7	6,8	-75,9	-22

Zdroj: ŘSCP

V rámci vzdušné hranice se na přeletu jednalo o 13 osob a na odletu o 3 osoby. Specifikem na vzdušné hranici je zneužívání vnitroschengenských letů z Řecka, kdy v roce 2020 bylo odhaleno při pobytových kontrolách na přeletu 12 osob (z toho 9 z Athén a 3 z Korfu). V meziročním srovnání je u řeckých letů vykázán vysoký pokles (-39 osob).

Celkem bylo odhaleno 111 neregulárních cestovních dokladů (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 94 průkazů totožnosti a 17 cestovních pasů. V naprosté většině případů byly zneužity doklady státních příslušností patřící mezi země EU (99 dokladů, tj. 89,2 %), z toho nejvíce Rumunsko (57 dokladů), Slovenska (10), Bulharska (10) a Maďarska (5). Nejčastěji byly užity celkové padělky dokladů.

⁷⁰ Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic; jedna osoba může disponovat více cestovními doklady.

X.4 NAPOMÁHÁNÍ K NELEGÁLNÍ MIGRACI

Po vstupu ČR do schengenského prostoru (prosinec 2007) se problematika napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (převaděčství) přesunula spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.). V roce 2015 v souvislosti s tranzitní nelegální migrací došlo ke změně trendu a převládalo napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice, tedy pomoc při překročení hranic do ČR a následnému pohybu přes naše území do zemí západní Evropy a Skandinávie. Po útlumu nelegální migrační vlny v roce 2016 se hlavní trend v napomáhání k migraci vrátil opět spíše do oblasti k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR. V roce 2020 narostl počet osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci (vysoká míra pomoci dalších osob) a záchyty napomáhajících osob byly četnější.

Kromě jiného s sebou nelegální migrace přináší riziko spočívající v anonymitě přicházejících osob, které účelově zakrývají svou skutečnou identitu, s čímž mj. souvisí riziko možného příchodu náboženských a politických extrémistů a sympatizantů na území Evropy, a z toho plynoucí nebezpečí ze strany teroristických organizací operujících v jednotlivých zemích.

V roce 2020 bylo zjištěno **37 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s minulým rokem došlo ke zvýšení o 11 osob (tj. +42,3 %). V rámci formy napomáhání se 22 případů týkalo převádění přes hranici (+14 osob v meziročním srovnání) a v 15 případech se jednalo o účelový sňatek (+6 osob). Z hlediska státní příslušnosti byli řešeni zejména občané ČR (18 osob), Bulharska (6) a Rumunska (3).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	26	100,0	37	100,0	42,3	11
z toho způsob napomáhání k NM:						
účelový sňatek a jeho organizování	9	34,6	15	40,5	66,7	6
účelové otcovství a jeho organizování	5	19,2	0	0,0	-100,0	-5
umožnění nel. překročení SH	8	30,8	22	59,5	175,0	14
jiné umožnění nel. pobytu**	4	15,4	0	0,0	-100,0	-4

Zdroj: ŘSCP

** např. obstarávání víz, falešných dokumentů apod.

Přestože v některých případech napomáhání k nelegální migraci formou převaděčství nedošlo k přímému záchytu převaděče, z výpovědí cizinců jasně vyplývá, že v určitém úseku cesty využili asistenci dalších osob. V roce 2020 došlo k utlumení aktivit organizovaných skupin zabývajících se trestnou činností na úseku nelegální migrace.

Převaděčské skupiny působí již v domovských státech cizinců, kde jsou předem instruováni k další cestě přes vnější schengenskou hranici. Velice často je jim poskytnut padělaný či pozměněný doklad. Převaděči migranty instruují, jak mají vypovídat, nabádají je, aby uváděli údaje o své totožnosti nepravdivě, v mnoha případech tak, aby se vydávali za osoby mladistvé bez doprovodu a získali si tím příznivější právní podmínky a zacházení ze strany státních organizací, při řešení jejich neoprávněných pobytů. Stejně tak jsou instruováni a náležitě poučeni, aby nežádali o mezinárodní ochranu formou azylu v tranzitních státech, přes jejichž území migrují, ale až teprve v cílové zemi, velice často v Německu. Platby probíhají většinou až poté, co jsou nelegální migranti převezeni do cílové země. Převáděné osoby jsou postupně předávány mezi jednotlivými převaděčskými skupinami v jednotlivých zemích, je zde vytvořena vysoce propracovaná síť. Část migrantů je přímo přepravována převaděči, většinou se jedná o řidiče osobních vozidel a dodávek. Je téměř pravidlem, že migranti během cesty do cílové země přestupují z jednoho vozidla do druhého, pokaždé řízeného jiným převaděčem.

Převaděči i nelegální migranti hledají nové trasy sekundární migrace a využívají různé způsoby přepravy, aby se dostali do cílových zemí. Zvláště výrazné nebezpečí představuje pašování cizinců v **úkrytech nákladních vozidel**, protože je prováděno často za nelidských podmínek a způsoby ohrožujícím život migrantů.

V případech převozu migrantů **osobními vozidly** se jedná nejčastěji o případy, kde jsou řidiči vozidel příbuznými nelegálních migrantů. Tato "vyzvedávající" vozidla bývají občas doprovázena vozidlem v předvoji, osazeným výlučně jedním řidičem, mapujícím zájmovou příhraniční oblast.

Organizované skupiny zajišťující migrantům nelegální vstup a převoz přes státy schengenského prostoru jsou z části tvořeny občany ČR, z části cizinci dlouhodobě se zdržujícími na území ČR, kteří jsou stejné národnosti jako převážení migranti (občané Sýrie, Ukrajiny, Vietnamu). Čeští členové organizovaných skupin jsou zpravidla ve věku mezi 20 až 35 lety, pochází se ze sociálně slabší vrstvy obyvatel, často se jedná o uživatele omamných a psychotropních látek. Tyto osoby v hierarchii organizovaných skupin působí především na pozicích zajišťovatelů řidičů jednotlivých převozů a řidičů samotných.

S postupným uvolňováním restriktivních opatření jednotlivých států byly monitorovány opakující se pokusy o nedovolené překročení státní hranice zejména mezi Polskem a ČR a to ze strany ukrajinských státních příslušníků, kteří přes zákaz vstupovali na území ČR z důvodu trvajících zájmu místních firem o levnou pracovní sílu (zejména v oblasti stavebnictví). Po rozvolnění výše uvedených opatření se v poměrně krátkém časovém úseku obnovil zájem nelegálních migrantů o vstup do schengenského prostoru s hlavními cílovými destinacemi, kterými i nadále zůstávají Německo, Francie, Velká Británie a skandinávské státy. Zvýšila se aktivita stávajících organizovaných skupin pachatelů na úseku organizování převozů nelegálních migrantů prostřednictvím různých dopravních prostředků. Zároveň byl zaznamenán vznik nových organizovaných skupin za účelem páchaní této trestné činnosti, a to i v ČR.

Napomáhání k nelegální migraci je realizováno i formou zajištění **neregulérních dokladů**. Neregulérní doklady byly předkládány cizinci v rámci pobytového řízení, při výkonu práce, po skončení legálního pobytu nebo při nelegální migraci přes území ČR. Mezi hlavní státní příslušnosti, které využívaly neregulérní cestovní doklady k pobytu, resp. k neoprávněné výdělečné činnosti, patřili občané Ukrajiny a Moldavska. V případě nelegální migrace se jednalo zejména o vstup občanů Sýrie (přílet vnitroschengenskými lety z Řecka). Kromě cestovních dokladů byly zjištěny padělané/posměněné povolení k pobytu, řidičské průkazy, potvrzení o zajištění ubytování, lékařské zprávy o provedení testu na covid-19, rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, zdravotní pojištění, rejstříky trestů, doklady o absolvování rekvalifikačních kurzů aj. Neregulérní cestovní doklady jsou odhalovány nejen samotnou kontrolní činností PČR, ale jsou zjišťovány i na různých úřadech státní správy, jako jsou např. odbory dopravně-správních činností, živnostenské úřady atd.

V roce 2020 se rovněž potvrdily informace o mezinárodních cizojazyčných zločineckých skupinách částečně působících v ČR a částečně v zahraničí, které se podílely na obstarávání padělaných nebo posměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů (a jejich následnému nelegálnímu zaměstnávání), kteří se již na území evropských států včetně ČR nacházejí, nebo se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do zemí schengenského prostoru. Tato činnost je doménou zejména ukrajinské komunity. Nejvíce zneužívanými neregulérními doklady, byly rumunské a litevské doklady totožnosti, které byly převážně zneužívány občany Ukrajiny a Moldavska, zejména pro účely nelegálního zaměstnávání. Tyto osoby se nechávají zaměstnat v různých firmách, kde se vydávají za občany EU a předkládají padělky dokladů, čímž se vyhýbají zdlouhavému procesu pracovního povolení, případně prověřování legálnosti svého pobytu. Tyto padělky předkládají zaměstnavateli a kontrolním orgánům pouze při výkonu své práce, mimo výkon práce se prokazují svými platnými cestovními pasy.

K legalizaci pobytu na území ČR byly i nadále užívány **úcelově uzavřené sňatky**. Ve většině případů se jednalo o totožný modus operandi, kdy občanky ČR uzavřely sňatek na území ČR i mimo území ČR (Tunisko, Egypt aj.) s cizinci za předstíraným účelem sloučení rodiny, a to za finanční úplatu, kterou jim přislíbil organizátor⁷¹. Na základě uzavřeného sňatku požádá cizinec na zastupitelském úřadu o přechodný pobyt na území ČR ve smyslu § 26 z. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Následně je osobě uděleno krátkodobé vízum za účelem

⁷¹Např. v roce 2020 bylo OCP KŘP Karlovarského kraje prověřováno 13 případů z důvodu možných úcelově uzavřených manželství mezi občany ČR a cizinci ze 3. zemí, kdy se u cizinců jednalo vždy o občany Vietnamu.

rodinným, kdy cizinec na základě takto uděleného víza přicestuje na území ČR. Jako další modus operandi se jedná o případy, kdy občanky ČR po uzavření sňatku umožnily pobyt občanu třetí země na území jiného členského státu (českým ženám, jako občankám EU, byla administrativně zařízena práce a bydliště v jiném členském státě EU a jejich manželé pak na základě účelových sňatků požádali o pobyt v tomto státě z důvodu sloučení rodiny). Prošetřování případů s cílem odhalení účelově uzavřených manželství probíhá jak na základě vlastní vyhledávací činnosti, tak i na základě poznatků jiných osob a dalších orgánů státní správy.

Pracovníky oddělení dokumentace OCP KŘP byly řešeny i osoby, které napomáhaly k pobytu formou **účelového otcovství** (institut souhlasného prohlášení rodičů), tzn. zapsání občana EU/cizince jako rodiče do rodného listu dítěte za úplatu nebo organizování této činnosti. Mezi identifikované formy zneužití tohoto institutu patří způsob, kterým se cizinec nechá zapsat jako rodič českého dítěte (ať již narozeného či ještě nenarozeného), a žádá následně o pobyt za účelem sloučení s občanem ČR. Dále je to způsob, kdy se český občan nechá zapsat jako rodič dítěte cizince (ať již narozeného či ještě nenarozeného) a způsob, kdy se cizinec nechá zapsat jako rodič dítěte cizince, který má již na území ČR trvalý pobyt.

Pokračujícím trendem v oblasti nelegální migrace ve formě napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky je zneužití institutu žádosti o povolení k přechodnému pobytu na základě **souhlasného prohlášení o sloučení druh-družka s občanem ČR**. Převážně sociálně slabší občané ČR za úplatu na pracovištích OAMP MV čestně prohlásili v rozporu se skutečností, že žijí s občany třetích zemí v uvedeném partnerství, kteří následně, jako jejich údajní rodinní příslušníci, žádali o povolení k přechodnému pobytu. Je nutno zdůraznit náročné shromažďování důkazních prostředků, které by vedly k prokázání účelového sdílení společné domácnosti.

Dále byly policisty skupin dokumentace OCP prověřovány poznatky vedoucí k činnosti osob **napomáhajících k neoprávněnému zaměstnávání**. Jedná se zejména o případy, že osoby zprostředkují zaměstnání cizincům, kteří nemají platné povolení k zaměstnání, nebo z důvodu snazšího nástupu do zaměstnání těmto osobám opatří padělané či jinak pozměněné doklady totožnosti v úmyslu, aby byly užity jako pravé.

XI KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

XI.1.1 Kontrolní činnost Policie ČR

XI.1.1.1 Služba cizinecké policie

Pobytové kontroly SCP prováděla samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odborů cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce, inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady.

V roce 2020 bylo uskutečněno **133 982 pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání je evidováno více jak třetinové snížení počtu pobytových kontrol (-77 403, tj. -36,6 %), tak i počtu kontrolovaných cizinců⁷² (cca 451 tis. osob, tj. -243 tis., tj. -35 %). Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo provedeno nejvíce pobytových kontrol u KŘP Jihomoravského kraje (18 %), Prahy (15 %) a Zlínského kraje (10 %), což je shodné TOP 3 útvarů jako v roce 2019.

Do poklesu jsou promítnuta zejména opatření související s pandemií covid-19, kdy obecně pro Policii ČR platilo v 1. vlně pandemie (březen 2020) zajišťování plnění jiných uložených úkolů na základě vydaných ochranných opatření k zabránění šíření onemocnění covid-19, omezení obvyklého zaměření přímého výkonu služby pouze na případy, které nesly odkladu a byly spojeny s bezprostředním ohrožením bezpečnosti osob a majetku. Ve 2. vlně došlo k úpravě, a míra omezení obvyklého zaměření přímého výkonu služby byla aktuálně upravována. Nadále platilo dodržování platných ustanovení, která stanovila mimořádná nebo ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR a interní hygienická pravidla přijatá v rámci PČR v souvislosti s rizikem šíření onemocnění covid-19.

Kontrolní činnost - srovnání 2019/2020

Rok	2019	2020	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
Celkem provedených pobytových kontrol	211 385	133 982	-36,6	-77 403
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS)	5 028	2 997	-40,4	-2 031
Počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	28 023	14 387	-48,7	-13 636
Počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	31 205	20 428	-34,5	-10 777
Počet kontrol jiných objektů	128 386	86 368	-32,7	-42 018
Počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	693 349	450 803	-35,0	-242 546

Zdroj: ŘSCP

Výrazný vliv na výkon služby cizinecké policie z hlediska kontrolní činnosti mělo **dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR s Německem a Rakouskem a na vzdušné hranici**. Konkrétně na základě usnesení Vlády ČR č. 197 ze dne 12. 3. 2020 došlo v souvislosti s onemocněním covid-19 od 14. 3. 2020 k dočasnému znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR s Německem a Rakouskem a na vzdušné hranici (průběžně schváleno prodloužení těchto kontrol). Usnesením Vlády ČR č. 606 bylo rozhodnuto od 5. 6. 2020 o ukončení znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích mezi ČR, Rakouskem a Německem a zároveň se od 5. 6. do 30. 6. 2020 dočasně znovu zavedla ochrana vnitřních hranic ČR na vzdušné hranici (čl. 25 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu). Kontroly byly prováděny flexibilním způsobem přiměřeným aktuální hrozbě v závislosti na vývoji situace. Tyto kontroly byly zaměřeny na kontrolu vstupu a výstupu do a z ČR na základě aktuálních

⁷² Poměr mezi počtem kontrol a vysokým počtem kontrolovaných cizinců lze dovodit např. v souvislosti s jednou pobytovou kontrolou vlaku, kde je ale zkontrolován velký počet cizinců, nebo kontrola jedné výrobní haly, kde je zkontrolováno více cizinců.

pravidel⁷³, kontrolu předkládaných dokladů nutných k cestování přes státní hranici ČR a v neposlední řadě na kontrolu dodržování pravidel chování, určených danými krizovými opatřeními vlády a ocranným opatřením Ministerstva zdravotnictví. Policisté útvarů OCP KŘP tedy primárně zabezpečovali realizaci opatření na státní hranici, a to přímým výkonem služby na hraničních přechodech, které byly vládou ČR určeny k překračování státní hranice. V rámci realizace přímého výkonu služby na těchto otevřených hraničních přechodech se na jednotlivých činnostech, kromě vojáků Armády ČR a celníků Celní správy ČR, výpomocemi podíleli i policisté dalších organizačních článků PČR (např. policisté z Mobilní jednotky ŘSCP, policisté z inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích ŘSCP, policisté z „vnitrozemských“ odborů cizinecké policie KŘP). Hraniční kontroly na otevřených hraničních přechodech byly realizovány s postupnými změnami do 5. 6. 2020. Následně od tohoto data až do odvolání pokračovalo opatření v blízkosti státní hranice, a to ve formě zvýšeného dohledu na přeshraniční pohyb osob, za účelem nepovolení vstupu osobám (cizincům), které nesplňovaly podmínky pro vstup na území ČR, resp. které nespádaly do ministerstvem stanovených výjimek, a to v souladu s aktuálně vydávanými a časově na sebe navazujícími ochrannými opatřeními k ochraně před zavlečením onemocnění covid-19 do ČR.

V následujícím období roku 2020, a to zejm. po ukončení hraničních kontrol, pak v oblasti cizinecké problematiky byl identifikován fenomén, že i přes existenci na sebe navazujících platných ochranných opatření MZ ČR (zákaz vstupu na území ČR všem cizincům, kteří nespádali do definovaných výjimek), na území ČR vstupovali cizinci, kteří nebyli oprávněni na území ČR vstupovat. Tedy cizinci **docházelo k porušování ochranných opatření MZ ČR**, což se týkalo zejm. státních příslušníků Ukrajiny a Moldavska, kteří na území ČR vstupovali pozemní cestou (zpravidla průjezdem přes Maďarsko a Slovensko).

S ohledem na omezené možnosti cestování a ztížený návrat do země původu byl nastaven postup v rámci 1. vlny pandemie covid-19 (tedy během nouzového stavu na jaře 2020), co se týká nelegálního pobytu cizince. Na základě usnesení vlády č. 198 ze dne 12. 3. 2020 bodu II. bylo stanoveno, že „*cizinci, kteří se v době vyhlášení nouzového stavu nacházejí na území oprávněně přechodně nebo trvale podle pravidel pro pobyt cizinců, jsou oprávněni setrvat na území po dobu nouzového stavu*“. Tedy cizinci, kterým **uplynula doba oprávněného pobytu v době nouzového stavu nebo po uplynutí nouzového stavu do dne 16. 7. 2020, mohli na území setrvat**. Z hlediska sankcí cizinci pobývající na území ČR v souladu s bodem II usnesení vlády č. 198 bylo stanoveno nesankcionovat ani nadále za neoprávněný pobyt, tzn. nezahajovat řízení o správním vyhoštění, ani řízení o povinnosti opustit území podle zákona o pobytu cizinců, ani neukládat jiné sankce v tomto směru.⁷⁴ Pro bezproblémový průjezd do domovského státu jim byl odborem cizinecké policie udělován do cestovního dokladu otisk razítka „EXCEPTIONAL SITUATION COVID-19 PANDEMIC“, které osvědčovalo tolerování pobytu cizince na území ČR v souvislosti s nemožností vycestovat v době nouzového stavu. Po udělení otisku uvedeného razítka do cestovního dokladu měli cizinci opustit území do 24 hodin. Následně bylo datum 16. 7. 2020 usnesením vlády postupně prodlužováno až do 16. 11. 2020. To ale platilo pouze za stanovených podmínek pro cizince, kteří zde pobývali na krátkodobé vízum vydané za účelem zaměstnání, sezónního zaměstnání, nikoli však pro cizince, kteří zde pobývali na základě bezvízového režimu. V rámci pandemie a nemožnosti některých cizinců stále vycestovat z území ČR do domovského státu (nebyla plně obnovena komerční letecká i jiná veřejná doprava do všech zemí) byl těmto cizincům oprávněný pobyt legalizován opakovaným vydáváním výjezdních příkazů.

Při pobytových kontrolách se policisté zaměřují na kontrolu **ubytovacích zařízení**. Také kontroly ubytovacích zařízení byly v roce 2020 z důvodu pandemie covid-19 značně omezené, což se promítlo do počtu provedených kontrol a počtu kontrolovaných ubytovaných cizinců. Zákon o pobytu cizinců od srpna 2017 stanovuje povinnost ubytovatele zasílat přihlašovací lístky ubytovaných cizinců prostřednictvím internetové aplikace UBYPOR. V roce 2020 bylo řešeno odbory cizinecké policie KŘP **947 přestupků⁷⁵ ubytovatelů dle**

⁷³ Např. KŘP Ústeckého kraje bylo vykázáno v rámci dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic cca 8 300 osob, kterým nebyl na směr do ČR umožněn vstup, dále 131 přestupků a 34 trestných činů, 172 osob bylo zařazeno do Evidence nežádoucích osob.

⁷⁴ Tento postup neplatil, jednalo-li o cizince, kteří na území České republiky pobývali neoprávněně již před vyhlášením nouzového stavu.

⁷⁵ Data statována v měsíčních výkazech vybraných činností OCP KŘP; jedná se o přestupky dle § 156 a § 157 zákona č. 326/1999 Sb.

zákona o pobytu cizinců, což v meziročním porovnání představuje snížení o více jak polovinu (-1 249 přestupků, tj. -56,9 %). Nejčastějším porušením povinnosti ubytovatele bylo samotné neoznámení ubytovaných cizinců, závady ve vedení domovní knihy, nebo neoznámení ubytovaného cizince prostřednictvím dálkového přístupu.

Za problematickou oblast považuje odbor cizinecké policie **tzv. sdílenou ekonomiku**, a to zejména ubytování prostřednictvím webové služby Airbnb, Booking a dalších podobných webových portálů. V rámci činnosti se policisté OCP s tímto typem ubytování nesetkávají, přičemž je zcela evidentní, že v některých teritoriích musí fungovat. Ubytovatelé, kteří se na takovém ubytování podílejí, tak nedodržují ohlašovací povinnosti cizinců na území. Taková situace je významným bezpečnostním rizikem jak pro ČR, tak i pro ostatní státy schengenského prostoru.

V souvislosti se zaměstnáváním cizinců a rozvojem průmyslových zón dochází k tomu, že **ubytování pracujících cizinců se stále rozšiřuje do okrajových částí velkých měst, i do menších měst a obcí**. Z průmyslových oblastí vzdálenějších od větších aglomerací vznikly samostatné urbanistické celky s vymezeným funkčním zaměřením na pokrytí potřeb průmyslu (ubytování, omezené služby, práce). Z tohoto úzkého zaměření opět vyplývaly specifické potíže v těchto oblastech, a to zejména vysoká koncentrace nezadaných či samostatných jedinců (zejména mužů), omezená možnost mimopracovních aktivit v oblasti kulturní i sociální a koncentrace různě velkých národnostních komunit na malém prostoru pohromadě. Místní samospráva se ve spolupráci se státní správou intenzivně snažila řešit potíže související se vzniklou situací.

Při kontrolách je také prověřována skutečnost, zda cizinec není **zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo k povolení k zaměstnání**, tedy kontroly jsou prováděny v místě výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, kasina, herny atd.). Tyto kontroly probíhají povětšinou ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, Celní správou ČR, Českou obchodní inspekcí a Českou inspekcí životního prostředí. Účinnost těchto společných kontrol spočívá zejména v možnostech a kombinaci nasazení sil a prostředků jak policejních, tak i ostatních složek státní správy. Také v oblasti zaměstnávání cizinců byla situace v roce 2020 významně ovlivněna pandemickou situací. Po uvolnění restrikcí se rychle obnovila poptávka po pracovní síle ze zahraničí. Zaměstnavatelé se zaměřovali na zaměstnávání cizinců z členských států EU, případně využívali migrační programy k usnadnění přístupu cizinců na pracovní trh ČR.

Nadále přetrvával trend, kdy cizinci přicestují na území ČR na **dlouhodobé vízum vydané Polskem za účelem zaměstnání nebo hledání zaměstnání** a na toto vízum na území ČR pracují bez příslušného pracovního povolení k zaměstnání nebo je zahraniční zaměstnavatelé nebo agentury práce fiktivně vysílají k plnění úkolů na území ČR. Na území ČR vykonávají činnost, která nese znaky závislé práce k českému zaměstnavateli, a tudíž je cizinec povinen mít pro práci zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo povolení k zaměstnání⁷⁶. Vzhledem k tomu, že se jedná o dlouhotrvající stav, který může narušit pracovní trh na našem území, lze hovořit o tom, že se jedná stále o vysoce nežádoucí jev, kdy za toto jednání jsou postihováni zejména zaměstnanci a pouze v minimu případů zaměstnavatelé, kteří využívají cizince pro svoji pracovní činnost.⁷⁷

Tak jako v předchozích letech byly zaznamenávány **případy občanů Ukrajiny a Moldavska**, kteří jakožto držitelé platného biometrického pasu pobývají na území na základě bezvízového styku, ale **jsou zaměstnání bez jakéhokoliv oprávnění** (bezvízový styk neplatí pro pobyty za účelem výdělečné činnosti) a lze tuto činnosti postihovat správním vyhoštěním. Někteří z nich se snažili vydávat za státní příslušníky členských států

⁷⁶ Tedy nelze se odvolávat na ustanovení § 98 písm. k) zákona č. 435/2004 Sb., zákona o zaměstnanosti, kdy cizinec nemá povinnost mít povolení k zaměstnání.

⁷⁷ Po celou dobu, kdy cizinecká policie přijímá opatření vůči cizincům, kteří na území České republiky pracují a tuto pracovní činnost se snaží podřazovat pod ust. § 98 písm. k) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, shledávají i správní soudy tento postup jako správný a do současné doby nebyl ze strany soudů zpochybněn. ŘSCP dosahuje téměř stoprocentní úspěšnost v řízeních vedených soudy ve správním soudnictví o žalobách podaných proti rozhodnutím ŘSCP vydávaných v rámci odvolacích řízení vedených ve správním řízení o správním vyhoštění a o rozhodnutí o povinnosti opustit území.

EU, a za tímto účelem si pořizovali neregulérní doklady totožnosti, které předkládali zaměstnavatelé (a také Policii ČR, pracovníkům Celní správy ČR, pracovníkům Oblastního inspektorátu práce ad.).

Pokračoval i **trend zneužívání krátkodobých víz k pobytu do 90 dnů za účelem zaměstnání**, a to i přes opatření v souvislosti s covid-19. Opět se tento trend týká zejména ze strany občanů Ukrajiny a Moldavska, kteří po obdržení víza k zaměstnavateli vůbec nenastoupí nebo vykonávají pracovní činnost v rozporu s vydaným povolením.

Policisté odborů cizinecké policie KŘP se při pobytové kontrole zaměřují také na odhalování **neregulérních dokladů** (tj. padělaných, pozměněných, cizích či smyšlených). Nejčastěji zachycenými padělanými doklady byly doklady Rumunska, a to průkazy totožnosti osoby⁷⁸. Těmito padělanými průkazy se prokazují zejména občané Ukrajiny a Moldavska. Dalším objektem zájmu padělatelů jsou řidičské průkazy Ukrajiny, kdy zejména občané Ukrajiny s povoleným pobytem na území ČR se snaží padělaným řidičským průkazem získat vyšší oprávnění k řízení motorových vozidel (nákladní automobily a vícemístné autobusy), které ve skutečnosti nevlastní.

Pobytové kontroly byly také prováděny na základě **dožádání ze strany OAMP** s cílem zjistit, zda se cizinec nedopouští porušování zákona o pobytu cizinců při žádosti a řízení o povolení pobytu na území ČR. Jedná se o prověrky dodržování nepřetržitého pobytu cizinců na území ČR při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu, dále je prováděno šetření k právnickým a fyzickým osobám žádajícím o povolení ke zprostředkování zaměstnání a byly předávány informace pro potřeby plnění úkolu podle § 60a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, dále šetření k žádostem cizinců podaných dle § 66 odst. 1 písm. d) zák. č. 326/1999 Sb., což jsou žádosti nezletilých nebo zletilých nezaopatřených dětí trvale usídlených cizinců na území ČR a také požadavky na prověřování v souvislosti se žádostmi dle § 87b zák. č. 326/1999 Sb., což jsou žádosti rodinných příslušníků občana EU o přechodný pobyt atd. Vzhledem k pandemii covid-19 došlo k meziročnímu snížení počtu prověrek o 6 990 (tj. -33,8 %) a bylo provedeno celkem 13 718 prověrek.

Pobytové kontroly jsou prováděny také v souvislosti s konáním **jazykových zkoušek** žadatelů o trvalý pobyt či státní občanství. Dohled provádí policisté oddělení dokladů a specializovaných činností OCP KŘP. Kontroly se zaměřují na kontrolu pravosti a platnosti předkládaných cizozemských dokladů totožnosti účastníků zkoušky a ověření, že doklad totožnosti předkládá a zkoušku skládá skutečně konkrétní žadatel, a to z důvodu nebezpečí zneužití identity či jiného podvodného jednání při absolvování zkoušky z českého jazyka a získání osvědčení (riziko zneužití tzv. dokladu na podobu – cizí doklad, kdy je prováděna komparace osob za využití metody portrétní identifikace a grafické identifikační analýzy).

Probíhají také kontroly cizinců ubytovaných v lázeňských domech **za účelem léčení** (jak samotných pacientů, tak jejich doprovodu). Cizinci navštěvují lázeňská města ČR kvůli léčení, přičemž k uvedenému účelu nedisponují pobytem, který jim pokryje celou délku léčení, a po uplynutí jejich pobytového oprávnění se dostávají do nelegálního postavení. Vzhledem k pandemii covid-19 bylo těchto případů zaznamenáno oproti předchozím letům podstatně méně.

Na základě aktuálního vyhodnocení operativní situace v příslušném místě a zhodnocení případných bezpečnostních rizik byla realizována **schengenská vnitrostátní pátrání**, jakožto jedno z hlavních kompenzačních opatření. Schengenské pátrání je prováděno především na hlavních silničních komunikacích směřujících od/k státní hranici a na vytipovaných přeshraničních komunikacích lokálního významu (zaměřeni zejména na tranzitní nelegální migraci), dále pak v objektech a místech s možným výskytem nelegálně se zdržujících cizinců. Kontroly byly zaměřené nejen na cizí státní příslušníky, ale i na další protiprávní jednání spojené s překračováním státní hranice.

Při schengenském vnitrostátním pátrání je často nasazována **speciální technika**, např. vozidlo s nainstalovanou termovizí, schengenbus a zařízení pro detekci osob skrytých v dopravních prostředcích (tzv. Heartbeat detector – detektor tlukotu srdce⁷⁹). Mnohdy se s odbory cizinecké policie na tomto typu pátrání

⁷⁸ Rumunské doklady jsou cizinci zneužívány zejména pro velice špatné zajištění originálních dokladů, a tím tedy i relativní snadnost jejich padělaní. Vzhledem k tomu, že Rumunsko nadále pouze obměňuje stávající modelovou řadu občanských průkazů, nelze ani v roce 2021 předpokládat, že by se situace změnila.

⁷⁹ Např. případ z února 2020, kdy v rámci realizace akce KAMION bylo kontrolováno nákladní vozidlo policisty OCP KŘP

podílí pracovníci celní správy, kdy je z hlediska odhalování nelegálních migrantů v úkrytu přínosem mobilní RTG, který je nasazován v rámci pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu⁸⁰. S odbory cizinecké policie spolupracují i další organizační články PČR, např. služba dopravní policie, případně i zahraniční policejní partneři ze sousedních států, a výraznou roli v boji proti nelegální migraci hraje i činnost specializovaného útvaru ŘSCP – Mobilní jednotky.

Schengenské vnitrostátní pátrání bylo realizováno také v rámci kontrol mezinárodních vlakových spojů a autobusových linek s cílem odhalit cizince, kteří nedisponují oprávněními pro vstup a pobyt na území ČR. Komerční provozovatelé dopravních služeb hrají výraznou roli v oblasti přepravy osob ze třetích zemí na území Schengenu, přitom dopravce nesmí na území dopravit cizince, který nemá cestovní doklad nebo vízum. I přes zmíněnou zodpovědnost jsou autobusy mezinárodní přepravy často zneužívány nelegálními migranty. Proto policisté OCP často namátkově kontrolují zmíněné autobusové linky.

Obecně lze definovat, že mezi hlavní skupiny cizinců, kteří byli v rámci kontrol⁸¹ zjišťováni cizineckou policií v roce 2020 a dopustili se porušení týkající se oblasti pobytu nebo zaměstnání na území ČR, patří:

- a) cizinci, kteří na území ČR vstoupili legálně, tedy s platným vstupním/pobytoým oprávněním, a překročili povolenou dobu/platnost pobytu, tedy nevycestovali z území ČR po skončení jeho platnosti:
- překročili dobu pobytu na území v rámci bezvízového styku (držitelé biometrických cestovních pasů, 90 dní během období 180 dní);
 - pobývali na území po skončení či po zrušení platnosti povolení k pobytu zrušeného OAMP MV ČR, kdy si tito cizinci pak nespĺnili svou zákonnou povinnost a ve stanovené lhůtě z území ČR nevycestovali, příp. dalšími zákonnými prostředky svůj pobytový status dále neřešili;
 - specifikem byli cizinci, kteří v době vyhlášení nouzového stavu na jaře roku 2020 na území ČR pobývali oprávněně, avšak v průběhu této doby o své pobytové oprávnění uplynutím doby přišli a tito pak po skončení nouzového stavu a přechodného ochranného období, které jim bylo vládou ČR garantováno, z území ČR neodcestovali a nadále se zde neoprávněně zdržovali, a to po uplynutí této ochranné doby.
- b) cizinci, kteří na území ČR vstoupili neoprávněně, a to bez platných vstupních/pobytoých oprávnění:
- specifikem byli cizinci, kteří během roku 2020 vstoupili na území ČR, ačkoliv nespĺnili podmínky stanovené v aktualizovaných vládních nařizování nebo ochranných opatření MZ ČR týkajících se úpravy vstupu cizinců z důvodu prevence proti šíření covid-19 (jednalo se zejména o cizince, kteří by za jinak „normálního a běžného stavu“ mohli na území ČR legálně vstupovat, a to např. jako držitelé platných biometrických cestovních pasů);
 - cizinci, kteří chtěli dále pokračovat přes naše území zejména do Německa (tzv. tranzitní nelegální migrace).
- c) cizinci, kteří zcela vědomě nerespektovali rozhodnutí příslušných správních orgánů nebo soudů ve věci omezení jejich pobytového oprávnění na území ČR.
- d) cizinci, kteří na území ČR vykonávali zaměstnání bez povolení k zaměstnání, ačkoli je toto povolení podmínkou jeho výkonu.

Karlovarského kraje na odstavném parkovišti dálnice D6 za využití HEART BEAT detektoru. Přístroj po jeho instalaci na vozidlo vykazoval znaky, na základě kterých vzniklo důvodné podezření, že se v nákladovém prostoru návěsu nacházejí ukryté osoby. Po otevření návěsu bylo zjištěno, že se v nákladovém prostoru nachází 11 osob (7 BGD, 2 SOM, 1 IRQ a 1 AFG).

⁸⁰ Např. případ z listopadu 2020 v teritoriu KŘP Jihomoravského kraje, kdy prováděla hlídka celního úřadu kontrolní činnost s mobilním RTG. Hlídka bylo zastaveno nákladní vozidlo, které bylo následně podrobena kontrole v mobilním RTG. Bylo zjištěno, že se ve výše uvedeném vozidle nacházejí v nákladovém prostoru osoby. Po otevření návěsu nákladního vozidla za asistence hlídek PČR bylo zjištěno, že se zde nachází 48 osob (17 občanů Turecka a 31 občanů Sýrie).

⁸¹ Část cizinců se dobrovolně sami dostaví na útvary PČR k řešení svého pobytu.

V rámci pobytu cizinců na území ČR byly některými odbory cizinecké policie identifikovány určité **specifické způsoby**, jakými cizinci zastírají svůj nelegální pobyt, nebo si prodlužují pobyt anebo zneužívají povolený pobyt v jiném členském státě EU/Schengenu:

- Problémem, který se ale těžko prokazuje jako účelový, je ztráta dokladů cizinců na území ČR; cizinci tvrdí, že mají vystavená polská dlouhodobá víza, zpravidla za účelem práce nebo shánění si práce a chtějí za každou cenu zůstat na území; ve spolupráci s Odborem mezinárodní policejní spolupráce PP PČR se v mnoha případech potvrzuje účelovost těchto ztrát.
- Při dostavení se na organizační články OCP KŘP ohledně jiných řízení (např. ztráta dokladu nebo v roce 2020 opatření si razítka, které indikovalo, že cizinec spadl do kategorie cizinců, jejichž pobyt byl i po expiraci oprávnění k pobytu považován v důsledku vyhlášení nouzového stavu za oprávněný), bývá také zjišťováno, že si cizinci (hlavně občané Ukrajiny), neplní svou povinnost provést registraci svého pobytu do 3 pracovních dnů po příjezdu na území ČR, a to často záměrně, aby se jejich případný nelegální pobyt nedal dohledat přímo z Cizineckého informačního systému.
- Odhaleny případy, kdy cizinec (zejména občané Ukrajiny a Moldavska) vlastní dva pasy (buď běžný pas + biometrický pas nebo dva biometrické pasy); při pobytové kontrole předloží např. biometrický cestovní pas, dle kterého je cizinec ztotožněn a poté je zjištěno, že vlastní další platný pas, ve kterém je vylepené platné schengenské vízum; provedenou kontrolou těchto cestovních dokladů je shledáno, že výše jmenovaný cizinec souběžně používá oba cestovní doklady; střídavě překračuje vnější hranice schengenského prostoru na jeden či druhý cestovní doklad, a tím uměle prodlužuje maximální 90ti denní dobu oprávněného pobytu, kterou mohou čerpat na základě platného biometrického cestovního dokladu,
- případy, zejména občanů Ukrajiny, kteří disponují dvěma doklady pro překračování hranic schengenského prostoru, kdy cestovní doklady jsou vydané na odlišné totožnosti. Tímto způsobem se snaží opět uměle prodloužit svůj maximální povolený pobyt na území či obejít opatření, kdy jim na totožnost uvedenou v prvním cestovním dokladu bylo vydáno správní nebo soudní vyhoštění a vstup na území jim byl tak zakázán,
- výskyt cizinců, kteří disponují pobytovým statutem v jiném členském státě, na základě kterého mohou pobývat na území České republiky 90 dnů, přičemž při absenci vnitřních hraničních kontrol je jejich pobyt na území České republiky nad rámec zákona (nad 90 dní) těžce prokazatelný (např. u KŘP Praha případy cizinců, pocházejících zejména z afrického kontinentu, kteří v oblasti Václavského a Staroměstského náměstí a přilehlých ulicích nabízejí služby podnikatelských subjektů, které podnikají v oblasti s erotickou tematikou nebo se dopouští jednání mající znaky přestupku nebo trestného činu, kdy při sobě přechovávají nebo jiným osobám za úplatu nabízejí omamné a psychotropní látky).

XI.1.1.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Ve spolupráci s odbory cizinecké policie, oddělením pobytových kontrol, pátrání a eskort, a s místně příslušnými oblastními inspektoráty práce, bylo v roce 2020 naplánováno a realizováno několik pobytových kontrol v různých logistických firmách a skladech za účelem zajištění cizinců zaměstnaných na základě předložených padělaných či pozměněných dokladů totožnosti.

V souvislosti s bojem proti nelegální migraci se v roce 2020 Česká republika, zastoupená odborem obchodu s lidmi, nelegální migrace a padělání NCOZ SKPV, na základě začlenění do projektu EMPACT pro prioritu Nelegální migrace (Facilitation of Illegal Immigration) v rámci politického cyklu EU 2018 až 2021 pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti, za součinnosti EUROPOLU, účastnila on-line jednání a plnila úkoly v rámci Operačního akčního plánu 2020 (OAP 2020). Zástupci NCOZ se podíleli na přípravě operativních společných akčních dnů (JAD) – akcí zaměřených na problematiku nelegální migrace, pašeráckých skupin a převaděčství, která spočívala v zajišťování podpory a participace. V průběhu roku se zástupci NCOZ účastnili on-line jednání v rámci projektu EMPACT Nelegální migrace a on-line jednání

EUROPOLU European Migrant Smuggling Centre (dále jen „EMSC“) zaměřených na sdílení informací, jejichž podstatou bylo popsání aktuálních trendů, modus operandi nebo změn v oblasti nelegální migrace, které se objevily jak na národní úrovni jednotlivých zemí, tak i na úrovni evropské.

Po linii nelegální migrace NCOZ plnila úkoly společně s dalšími policejními orgány v rámci projektu RISK, který je zaměřen na převozy nelegálních migrantů všemi způsoby, při kterých je bezprostředně ohroženo zdraví a život migrantů, dále na aktivitě BRIDE, zaměřené na problematiku účelových a fiktivních sňatků, aktivitě URSUS, která je zaměřena na nelegální migraci zejména vietnamských státních příslušníků do severovýchodních zemí, kdy dochází k jejich tranzitu také přes území ČR a participovala na úkolech v rámci aktivity JOO (Společná operativní kancelář v rakouské Vídni).

Vybrané případy trestné činnosti

V srpnu 2020 detektivové NCOZ, sekce organizovaného zločinu, odboru obchodu s lidmi, nelegální migrace a padělání, na základě výsledků doposud vedeného vyšetřování pod krycím názvem KOPA, zahájili trestní stíhání jedné osoby jako obviněné dle § 160 odst. 1 tr. řádu a dále rozšířili trestní stíhání dle § 160 odst. 1, 5 tr. řádu jedenácti obviněným pro trestné činy účast na organizované zločinecké skupině dle § 361 odst. 1 trestního zákoníku a napomáhání k neoprávněnému pobytu dle § 341 odst. 1, 2 písm. b), c), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Tato organizovaná zločinecká skupina osob měla nejméně od srpna 2017, zejména na území hl. m. Prahy, vyhledávat muže a ženy ze sociálně slabých vrstev. Ti pak měli za úplatu na pracovišti MV, Odboru azylové a migrační politiky, čestně prohlásit, že žijí s občany třetích zemí ve vztahu druh či družka. Občané těchto „třetích zemí“ měli následně požádat o povolení k přechodnému pobytu na základě souhlasného prohlášení o sloučení „druh – družka“ s občanem ČR. Účel či důvod požadovaného pobytového oprávnění byl „rodinný“ a tím mělo dojít k napomáhání získání neoprávněného pobytu osob nejen na území ČR, ale i v rámci celé EU. Díky tomuto postupu tak občané třetích zemí nemuseli splňovat veškeré podmínky nutné ke vstupu a pobytu na území ČR podle zákona o pobytu cizinců a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Svým jednáním měla tato organizovaná zločinecká skupina získat neoprávněný prospěch ve výši nejméně 4 902 500 Kč.

Na základě výsledků doposud vedeného vyšetřování v rámci mezinárodní operace „LONG WAY“ (v ČR se jedná o trestní spis s krycím názvem BEAR), zahájili v I. čtvrtletí roku 2020 detektivové NCOZ, sekce organizovaného zločinu, odboru obchodu s lidmi, nelegální migrace s padělání, trestní stíhání pěti osob jako obviněných dle § 160 odst. 1 tr. řádu pro trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice ve smyslu ustanovení § 340 odst. 1, odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), d) trestního zákoníku a přečinu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle ustanovení § 341 odst. 1, odst. 2 písm. b), c), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Tyto osoby stejně jako další členové organizované skupiny čítající nejméně 35 pachatelů, působící na území šesti států, a to Německa, ČR, Slovenska, Polska, Ukrajiny a Maďarska, zajišťovali převozy nelegálních migrantů z oblasti jihovýchodní Asie (Vietnam, Bangladéš, Srí Lanka), cestou z Ukrajiny do ČR a dále do Německa. Za dobu dokumentování případu bylo zjištěno 16 případů, při kterých tato organizovaná skupina převezla, nebo se pokusila převézt více než 100 nelegálních migrantů. Za každého z nich inkasovala částku více než 2 500 USD. V rámci prověřování a následného vyšetřování bylo zjištěno, že migranti platili převaděčům za cestu ze svých domovských států do zemí západní Evropy (zejména Německa, Francie a Velké Británie) částku až 22 000 USD.

XI.1.2 Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce

V roce 2020 provedl SÚIP ve všech oblastech své kontrolní působnosti celkem **15 852 kontrol**. Z tohoto počtu realizoval v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti, celkem 6 218 kontrol, z nichž bylo **5 557 kontrol zaměřeno přímo na odhalování nelegálního zaměstnávání**. Kontrolní činnost SÚIP se zaměřením na odhalování a potírání nelegální práce občanů ČR, EU a cizinců byla prováděna na základě stanoveného Ročního programu kontrolních akcí. Rozsah kontrolní činnosti byl negativně ovlivněn situací související s epidemií covid-19.

XI.1.2.1 Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání

Z celkového počtu 5 557 kontrol bylo nelegální zaměstnávání oblastními inspektoráty práce **zjištěno u 767 podnikatelských subjektů**. Orgány inspekce práce při svých kontrolách **odhalily celkem 3 110 nelegálně zaměstnaných fyzických osob**. Konkrétně se jednalo o 556 občanů ČR, 141 občanů EU a 2 413 cizinců.

S ohledem na druh výkonu nelegální práce cizince se v 665 případech jednalo o výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah, ve 2 184 o výkon práce v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu s vydanou zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou nebo bez některé z těchto karet a v 66 případech pak o vykonávání práce cizincem bez platného oprávnění k pobytu na území ČR⁸².

Kontroly a zjištěné nelegálně zaměstnané osoby v letech 2012–2020

Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		Občané ČR	Občané EU	Státní příslušníci třetích zemí	Celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 339	763	225	3 595	4 583
2019	8 160	622	207	3 513	4 342
2020	5 557	556	141	2 413	3 110

Zdroj: MPSV

V roce 2020 uložily orgány inspekce práce za porušení právních předpisů v celé šíři své kontrolní působnosti celkem 3 101 pokut v souhrnné výši 274 961 500 Kč.

Za umožnění výkonu nelegální práce bylo v roce 2020 **uloženo celkem 549 pokut v celkové výši 132 660 600 Kč**.

V případech zjištěných nelegálně pracujících cizinců se nejčastěji jednalo o občany Ukrajiny (1 999), Moldavska (130) a Vietnamu (88). Mezi další patřili občané Srbska (44), Gruzie (29), Indie (15) a Číny (14).

Nelegálně pracující cizinci byli v roce 2020 nejčastěji zjišťováni u zaměstnavatelů v následujících oborech činnosti:

- stavebnictví (u 128 zaměstnavatelů),
- zpracovatelský průmysl (u 73 zaměstnavatelů),
- velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (u 61 zaměstnavatelů) - profesní, vědecké a technické činnosti (u 44 zaměstnavatelů).

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce je poměrně často realizována na základě podnětů ke kontrole. V roce 2020 obdržel SÚIP **celkem 5 833 podnětů ke kontrole**. Z tohoto počtu upozorňovalo na možné nelegální zaměstnávání 1 338 podnětů a dalších 216 podnětů ke kontrole upozorňovalo na porušování ostatních ustanovení zákona o zaměstnanosti. Z pohledu státní příslušnosti upozorňovaly podněty nejčastěji na výkon nelegální práce občanů ČR a to 1 008 podnětů, v 469 případech upozorňovaly na výkon nelegální práce cizinců a v 180 případech poukazyvaly na nelegální práci občanů EU⁸³.

Na základě přijatých podnětů ke kontrole bylo v roce 2020 orgány inspekce práce realizováno 981 kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání.

Při organizování a realizaci kontrolní činnosti spolupracují orgány inspekce práce s dalšími orgány státní správy. Jedná se zejména o spolupráci s Celními správou ČR, Službou cizinecké policie, pracovišti Odboru

⁸² Počty není možné sčítat, neboť může být u jedné osoby zjištěno více druhů nelegální práce.

⁸³ Jeden podnět ke kontrole může směřovat do více oblastí a upozorňovat na nelegální zaměstnávání jak cizince, tak občana ČR nebo EU, proto nelze výše uvedené počty bez dalšího sčítat.

azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra a Generálním finančním ředitelstvím. V oblasti ověřování příslušnosti k právním předpisům v souvislosti se zaměstnáváním cizinců probíhala spolupráce zejména s Českou správou sociálního zabezpečení.

SÚIP je aktivně zapojen do Systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI), který zjednodušuje výměnu informací mezi členskými státy Evropské unie. V roce 2020 bylo prostřednictvím tohoto systému ze strany SÚIP přijato celkem 357 žádostí. Z tohoto počtu se jednalo o 57 žádostí o poskytnutí informace, 275 žádostí o předání dokumentu vč. rozhodnutí o uložení pokuty českým zaměstnavatelům a 25 žádostí o vymození sankce uložené českému zaměstnavateli v zemi EU. Ze strany SÚIP bylo členskými státy EU odesláno 30 žádostí o poskytnutí informací. Tyto zejména souvisely s realizací konkrétní kontroly.

XI.1.2.2 Kontroly zaměřené na agenturní zaměstnávání

Kontrolní činnost SÚIP v oblasti agenturního zaměstnávání zahrnovala nejen kontroly cílené na dodržování právních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání, ale i kontroly primárně zaměřené na jiné oblasti (např. zastřené zprostředkování zaměstnávání, vysílání pracovníků z EU), přičemž oblast agenturního zaměstnávání byla vedlejším předmětem kontroly. Důležitým zdrojem informací, kam směřovat kontrolní činnost jsou podněty ke kontrole podávané zaměstnanci, zaměstnavateli, ale i státními orgány (např. Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR ve věci dodržování informačních a oznamovacích povinností agenturami práce). V roce 2020 bylo orgány inspekce práce přijato 68 podnětů, které upozorňovaly na možné porušování právních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání.

Orgány inspekce práce se v roce 2020 při kontrolách agentur práce, případně uživatelů, zaměřily jak na kontrolu dodržování povinností uvedených v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), tak i na kontrolu dodržování povinností stanovených v zákoně o zaměstnanosti. Jednalo se zejména o kontroly v oblasti vzniku, změn a skončení pracovního poměru, o kontroly výkonu práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, o kontroly dodržování pracovní doby a doby odpočinku, práce přesčas, vedení evidence pracovní doby. Orgány inspekce práce také kontrolovaly, zda má agentura práce uzavřeno pojištění proti úpadku a zda ho ve stanovené lhůtě doložila Generálnímu ředitelství Úřadu práce ČR, zda vede evidenci o agenturních zaměstnancích, zda v termínu zasílá roční hlášení o činnosti agentury práce, a v neposlední řadě také orgány inspekce práce vyhodnocovali, zda pracovní a mzdové podmínky agenturního zaměstnance uživatele nejsou horší, než jsou nebo by byly pracovní a mzdové podmínky srovnatelného kmenového zaměstnance uživatele.

V roce 2020 bylo provedeno orgány inspekce práce v oblasti agenturního zaměstnávání **celkem 325 kontrol** (agenturní zaměstnávání bylo hlavním či vedlejším předmětem kontroly). **Porušení bylo zjištěno u 118 kontrol.**

Nejčastěji se jednalo o porušení:

- § 309 odst. 5 zákoníku práce, kdy agentura práce nezabezpečila, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance uživatele (59 porušení);
- § 309 odst. 2 písm. f) zákoníku práce, kdy agentura práce přidělila zaměstnance k dočasnému výkonu práce u uživatele na základě písemného pokynu, který neobsahoval informaci o pracovních a mzdových podmínkách srovnatelného zaměstnance nebo nebyl úplný (47 porušení);
- § 308 odst. 1 písm. f) zákoníku práce, kdy dohoda agentury práce s uživatelem o dočasném přidělení neobsahovala informace o pracovních a mzdových podmínkách zaměstnance uživatele, který vykonává nebo by vykonával stejnou práci, jako dočasně přidělený zaměstnanec (28 porušení);
- § 59 zákona o zaměstnanosti, kdy agentura práce nesplnila svou povinnost tím, že do 31. ledna běžného roku nezaslala pro statistické účely GŘ ÚP ČR údaje za předchozí kalendářní rok, případně nevedla v souladu se zákonem povinnou evidenci (27 porušení).

Mezi další zjištěná porušení u agentur práce patřilo nevyplacení mzdy v době splatnosti nebo v nesprávné výši, nevyplacení příplatků ke mzdě, nevydání potvrzení o zaměstnání, nevedení evidence pracovní doby

v souladu se zákoníkem práce, neplnění povinností v souvislosti se zaměstnáním odpovědného zástupce agentury práce.

V oblasti agenturního zaměstnávání bylo uloženo 25 opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

Za přestupky v oblasti agenturního zaměstnávání bylo uloženo 44 pokut, a to **v celkové výši 2 883 000 Kč.**

XI.1.2.3 Zastřené zprostředkování zaměstnání

Kontroly zaměřené na zastřené zprostředkování zaměstnání patří mezi hlavní kontrolní priority SÚIP již od roku 2017. V roce 2020 provedl SÚIP celkem 195 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání, které proběhly u 189 subjektů. Jednalo se o 185 právnických osob a ve 4 případech o podnikající fyzické osoby. Nedostatky byly zjištěny při 149 kontrolách.

Celkem bylo zjištěno celkem 760 porušení pracovněprávních předpisů, přičemž zastřené zprostředkování zaměstnání, dle definice v § 5 písm. g) zákona o zaměstnanosti, bylo zjištěno u 98 subjektů.

Dále bylo zjištěno 370 nelegálně zaměstnaných osob, z toho 9 občanů ČR, 7 občanů EU a 354 cizinců (nejčastěji občanů Ukrajiny a Vietnamu).

Zastřené zprostředkování bylo zjištěno u dalších 106 subjektů a to v rámci kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast. Celkem tedy bylo zastřené zprostředkování zaměstnání v roce 2020 zjištěno u 295 subjektů.

Zastřené zprostředkování zaměstnání bylo nejčastěji konstatováno u subjektů s převažující ekonomickou činností CZ NACE stavebnictví, zpracovatelský průmysl, velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel.

Podobně jako v předchozích letech byla kontrolami primárně zaměřenými na zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěna porušení jiných pracovněprávních předpisů. Nejčastěji se jednalo o porušení informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí (35 porušení), porušení povinnosti zaměstnavatele mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu (23 porušení) a porušení v oblasti dodržování podmínek, za kterých je možné zprostředkovávat zaměstnání (18 porušení).

Za přestupek zastřené zprostředkování zaměstnání bylo v roce 2020 uloženo celkem 83 pokut v souhrnné výši 39 142 000 Kč. Jedná se o pokuty uložené v roce 2020, tedy za zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěné kontrolami provedenými v roce 2020 a v předchozích letech.

XI.1.3 Kontrolní činnost živnostenských úřadů

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku sleduje MPO průběžně **provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady**, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie.

V roce 2020 provedly obecní živnostenské úřady **291 kontrol zahraničních fyzických osob** a dále **369 kontrol právnických osob** s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 660 kontrol těchto zahraničních subjektů.** Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze – celkem 259 subjektů, dále pak ve Středočeském kraji – 82 subjektů a v Karlovarském kraji – 62 subjektů.

Při 291 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo v roce 2020 **zjištěno 163 porušení živnostenského zákona** a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 431 100,-Kč, dále bylo v 582 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 2 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno ve Středočeském kraji – 47 zahraničních fyzických osob, v hl. m. Praze – 42 zahraničních fyzických osob a v Moravskoslezském kraji – 37 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 369 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2020, při těchto kontrolách **bylo zjištěno 192 porušení živnostenského zákona**, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 075 800,-Kč, dále bylo v 534 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve 32 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze – 215 právnických osob, v Karlovarském kraji – 37 právnických osob a ve Středočeském kraji – 35 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

XI.1.4 Kontrolní činnost Celní správy ČR

XI.1.4.1 Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2020 realizovaly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy celkem **549 kontrol** zaměřených na dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v jejichž působnosti bylo **zkontrolováno celkem 1 382 cizinců ze třetích zemí a 363 cizinců z členských států EU**. V rámci šetření vyslovily celní orgány u **333 osob z třetích zemí** důvodné podezření z výkonu nelegální práce ve smyslu ustanovení § 5 zákona o zaměstnanosti a u **367 cizinců** nesplnili zaměstnavatelé oznamovací povinnosti dle ustanovení § 87 a § 88 zákona o zaměstnanosti. U 62 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.

Nejpočetnějšími národnostními skupinami podezřelých z výkonu nelegální zaměstnanosti byly v roce 2020 státní příslušníci **Ukrajiny** (36,5 % oproti roku 2019), **Moldavska** (74,3 % oproti roku 2019) a **Vietnamu** (70 % oproti roku 2019).

Nejvíce kontrol zaměstnávání cizinců bylo celními úřady uskutečněno ve stavebnictví (159 kontrol), v oblasti „jiné“ (78), stravovacích a ubytovacích zařízeních (71 kontrol), v oboru prodeje zboží, včetně tržnic (71 kontrol). Největší počet osob byl zkontrolován při výkonu práce v oblasti stavebnictví (369 cizinců), ve službách stravovacích a ubytovacích (291), „jiné“ (175) a v oblasti obchodu, včetně tržnic (113).

V roce 2020 se ve 44 případech společně podílely na kontrolní činnosti celních úřadů také ostatní orgány státní správy, zejména PČR – Služba cizinecké policie (18 kontrol) a oblastní inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (32 kontrol).

Mezi nejvýznamnější kontrolní akce celní správy s regionálním přesahem byly KA SKLADNÍK a WAL I. zaměřené na stavebnictví a zemědělskou výrobu.

XI.1.4.2 Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

V rámci kontrolní činnosti prováděné útvary Celní správy ČR v roce 2020 v oblasti přeprav, skladování a prodeje **tabáku a tabákových výrobků** bylo zjištěno celkem **429 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci ve 119 případech** (28 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (59 případů, tj. 13,8 %), **Bulharska** (16 případů, tj. 3,7 %), **Rumunska** (11 případů, tj. 2,6 %) a **Slovenska** (10 případů, tj. 2,3 %). Na předpokládaném úniku na spotřební dani ve výši 36 mil. Kč se cizinci podíleli více než z **93 %**, z toho rozhodující měrou státní příslušníci **Polska** (86,4 %). Podíl cizinců na celkovém počtu zjištěných případů podezření z porušení předpisů týkajících se tabáku a tabákových výrobků a předpokládaném úniku na spotřební dani odpovídá hodnotám zaznamenaným v roce 2019 (29 % resp. 94 %), z hlediska četnosti vzrostl podíl státních příslušníků Vietnamu. Bližší informace jsou uvedeny v následující tabulce:

Přehled porušení v oblasti tabákových výrobků v roce 2020 dle státních příslušností

Státní příslušnost	Počet výskytů	Tabákové výrobky v ks	Tabák v kg	Surový tabák v kg	Předpokládaný únik na SPD
Česká republika	310	699 881	354		2 372 758
Vietnam	59	133 186	20		339 150
Bulharsko	16	470 580	3		1 346 904
Rumunsko	11	56 580	5		138 478
Slovensko	10	38 180	4		86 859
Ukrajina	6	8 045	83		227 380
Polsko	6	154 176	1 507	10 943	31 074 880
Arménie	3	16 800			47 324
Německo	2	3 056			9 523
Velká Británie	1		8		20 344
Kazachstán	1	1 200			3 480
Srbsko	1	8 400			25 016
Rusko	1		3		8 106
Kuba	1				216
Litva	1		110		271 338
Celkem	429	1 590 084	2 098	10 943	35 971 756
Cizinci celkem	119	890 203	1 744	10 943	33 598 998
Cizinci podíl	28 %	56 %	83 %	100 %	93 %

Zdroj: MF - app. Mobilní dohled, Datový sklad

V **oblasti lihu a lihovin** bylo v rámci kontrolní činnosti prováděné útvary Celní správy ČR v roce 2020 zjištěno celkem **614 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci ve 160 případech** (26 %), podobně jako v roce 2019 (25 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (132 případů, tj. 21,5 %), v menším počtu pak **Bulharska** (12 případů, tj. 2 %) a **Polska** (7 případů, tj. 1,1 %). Nejčastějším způsobem porušování předpisů bylo skladování a prodej lihovin bez prokázání jejich zdanění. Na celkovém předpokládaném úniku na spotřební dani z lihu v částce 11,4 mil. Kč, se cizinci podíleli z **90 %**, z toho nejvíce státní příslušníci **Ukrajiny** (83,7 %) a **Vietnamu** (5 %). Bližší informace jsou uvedeny v následující tabulce:

Přehled porušení v oblasti lihu a lihovin v roce 2019 dle státních příslušností

Státní příslušnost	Počet výskytů	Lih v l	Lihoviny v l	Ovocné destiláty z pěstít. pálení v l	Předpokládaný únik na SPD
Česká republika	454	1 717	14 097	81	1 182 971
Vietnam	132		5 374		571 197
Bulharsko	12	19	558		44 211
Polsko	7	120	41		43 419
Rumunsko	2		336		12 352
Itálie	2		7		2 015
Ukrajina	2	29 963	40		9 571 223
Chorvatsko	1		28		1 802
Slovensko	1	30			9 353
Čína	1		22		2 277
Celkem	614	31 849	20 504	81	11 440 820
Cizinci celkem	160	30 132	6 406	-	10 257 849
Cizinci podíl	26 %	95 %	31 %	-	90 %

Zdroj: MF - app. Mobilní dohled, Datový sklad

XI.1.4.3 Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

V roce 2020 bylo orgány Celní správy ČR na vnitrostátním trhu (zejména stánkový prodej) zadrženo celkem **150 821 kusů zboží** v souhrnné hodnotě, vyjádřené v cenách originálních výrobků, ve výši **175 287 167 Kč**. V porovnání s rokem 2019 tak došlo k mírnému poklesu, a to jak v oblasti počtu kusů, tak v hodnotě zboží.

V průběhu roku 2020 bylo celními orgány provedeno mnoho záchytů zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vyskytujícího se na tržnicích, ve stánkovém prodeji, či v kamenných obchodech vietnamských příslušníků.

Hlavními komoditami zjištěnými při provádění kontrol v loňském roce byly etikety, visačky, nálepky, oblečení, oděvní doplňky a hračky. Prokazatelně pokračuje snižování zjištěných porušení v oblasti hudebních nosičů.

V rámci dozoru na vnitřním trhu zaměřeném na vymáhání práv duševního vlastnictví vzniklo v **4 399 případech** podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy ČR v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví), přičemž **1 090 případů** (24,7 %) lze přičíst osobám s **vietnamskou státní příslušností**.

XI.1.5 Monitoring situace v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách

Ministerstvo vnitra se dlouhodobě zabývá problematikou bezpečnosti v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách. Zásadní v této oblasti bylo přijetí usnesení vlády č. 162 ze dne 27. února 2017 k Opatřením k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců a usnesení vlády č. 388 ze dne 22. května 2017 k Plnění opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců.

Na základě těchto usnesení bylo uloženo zejména MV, ale i dalším rezortům, přijmout opatření mj. ke zvýšené činnosti PČR v rizikových oblastech a ke zlepšení bezpečnostní situace. K 30. 6. a 31. 12. MV pravidelně vyhodnocuje bezpečnostní situace v průmyslových zónách v **Královéhradeckém, Pardubickém, Plzeňském a Středočeském kraji**. Odbor prevence kriminality MV svolává expertní pracovní skupinu⁸⁴

⁸⁴ Členy expertní pracovní skupiny jsou zástupci samospráv výše zmiňovaných krajů, zástupci PČR (policejní prezidium,

k řešení bezpečnostní problematiky v okolí průmyslových zón především na základě Memorand o spolupráci s výše uvedenými kraji⁸⁵.

MV v roce 2017 ve spolupráci s dalšími relevantními subjekty vytvořilo Metodickou příručku pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami (dále jen „Metodická příručka“), a to v návaznosti na skutečnost, že některé obce a města sousedící s průmyslovými zónami byly zatíženy vyšší kriminalitou a dalšími negativními jevy, včetně porušování právních předpisů kvůli zvýšené koncentraci osob, jež s příslušným regionem nejsou spojeny pevnějšími osobními či rodinnými vazbami. Zástupci samospráv požádali MV o zpracování Metodické příručky, která popíše možnosti měst a obcí, jak výše uvedený stav řešit, respektive včasné přijatými opatřeními mu předejít.

V roce 2020 byla provedena aktualizace Metodické příručky a její rozšíření o nová relevantní témata.

Metodická příručka poskytuje samosprávám, v jejichž blízkosti jsou průmyslové zóny, souhrnné, přehledné a aktuální informace (legislativní a metodické), jak předcházet vzniku bezpečnostních a další problémů (integrace cizinců, vymáhání práva, zdravotní péče, ubytování cizinců, integrace dětí cizinců do školského systému, průmyslové zóny z pohledu územního plánování atd.), případně jak tyto vzniklé problémy efektivně řešit, kde hledat pomoc při jejich řešení (např. Centra na podporu integrace cizinců), a to vše ve znění předpisů účinných ke dni 1. listopadu 2020⁸⁶.

Od roku 2017 je realizován program Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s rozšířením strategické průmyslové zóny Solnice-Kvasiny-Rychnov nad Kněžnou na základě usnesení vlády č. 469/2017. Dotační titul má podle usnesení vlády pro 3 dotčené obce poskytovat dotaci ve výši max. 38 400 000 Kč.

Dotace jsou určeny na projekty programového financování (investiční projekty) v rozsahu:

- kamerové systémy (včetně mobilních a rozšíření stávajících) a
- osvětlení rizikových míst.

V průběhu roku 2018 obec Rychnov nad Kněžnou zrealizovala oba své investiční projekty schválené v roce 2018, a to „Vybudování nového kamerového systému Rychnov nad Kněžnou“ (dotace ve výši 2,7 mil. Kč) a „Vybudování veřejného osvětlení podél cyklostezky Rychnov nad Kněžnou – Lipovka“ (dotace ve výši 5,1 mil. Kč).

Obce Kvasiny a Solnice v průběhu roku 2019 odstoupily od započatých investičních procesů s tím, že vnesly daleko vyšší finanční požadavky, než byly schváleny v usnesení vlády a alokovány pro I. dotační kolo (nadpožadavky ve výši 21,8 mil. Kč). Po celý rok 2019 byly hledány chybějící finanční nadpožadavky, jak v rozpočtu MV, tak i rozpočtu MF. Finanční prostředky se bohužel nenašly. Na sklonku roku 2019 bylo tedy na základě požadavků obcí Kvasiny a Solnice vyhlášeno II. kolo dotací na průmyslové zóny pro zbývající 2 obce. MV navíc poskytlo do II. dotačního kola celkově 1 mil. Kč, a to z nevyužitých vlastních finančních prostředků z dotačního programu prevence kriminality pro obce, na jejichž území se nachází zařízení SUZ.

V rámci vyhlášení II. kola programu předložily obce do konce ledna 2020 žádosti o přidělení dotace na 5 projektů. Projekty byly posouzeny a byla schválena dotace v celkové výši 31,6 mil. Kč. Jedná se o projekty: „Kvasiny – MKDS, kamerový systém I. etapa“ (dotace ve výši 9,5 mil Kč), „Kvasiny – Rekonstrukce veřejného osvětlení I. etapa“ (dotace ve výši 9 mil. Kč), „Solnice – Rekonstrukce veřejného osvětlení – I. etapa“ (dotace ve výši 4 244 000 Kč), „Solnice – Kamerový systém“ (dotace ve výši 4 896 000 Kč), „Solnice – Osvětlení

pořádková a cizinecká policie) a MV.

⁸⁵ Dne 10. dubna 2017 uzavřelo MV memorandum s Plzeňským krajem, dne 20. dubna 2017 s Královéhradeckým krajem a 27. února 2019 se Středočeským krajem. Memorandum s Pardubickým krajem bylo připraveno k podepsání v roce 2020, v důsledku pandemie covid-19 však k jeho podepsání fyzicky nedošlo, spolupráce s krajem však funguje stejně intenzivně jako s třemi zbývajcími kraji.

⁸⁶ Metodická příručka je zveřejněna na <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-na-regionalni-a-lokalni-urovni.aspx>

cyklostezky Ještětice – Solnice – Lipovka“ (dotace ve výši 3 960 000 Kč). V současné době probíhá realizace projektů s termínem dokončení a předložení podkladů k závěrečnému vyhodnocení do konce června 2021.

Obce Kvasiny a Solnice rovněž požádaly o dotaci v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni 2020. Na dva předložené projekty byla schválena dotace v celkové výši 1,3 mil. Kč, a to na projekty „Kvasiny – Rekonstrukce veřejného osvětlení“ (dotace ve výši 650 000 Kč) a „Solnice – Rekonstrukce veřejného osvětlení – II. etapa“ (dotace ve výši 650 000 Kč). Projekty budou rovněž dokončeny v průběhu roku 2021.

XI.1.5.1 Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny

O zřízení Koordinačního centra pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny, a o jeho provozování Správou uprchlických zařízení, bylo rozhodnuto Usnesením vlády ČR č. 388 ze dne 22. května 2017, kdy jeho vytvoření bylo jedním ze souboru opatření řešících zhoršenou situaci v průmyslové zóně Kvasiny v souvislosti se zvýšeným počtem zaměstnávaných cizinců.

V roce 2020 byla i nadále poskytována podpora starostům i zaměstnavatelům při řešení konkrétních problémů souvisejících se zaměstnáváním cizinců. Na začátku epidemie covid-19 zajistilo koordinační centrum informovanost cizinců nebo distribuci roušek na ubytovny. Na základě požadavků jednotlivých aktérů byla zprostředkována distribuce informací mezi Krajskou hygienickou stanicí Královehradeckého kraje, složkami policie, ubytovateli cizinců, zaměstnavateli a lékaři. Koordinační centrum také zprostředkovalo firmám rychle se měnící informace o aktuálních nařízeních pro pendlery z Polska a pro zaměstnance z třetích zemí. Složkám policie a vedení SUZ MV byly reportovány informace o tom, jak jsou tato nařízení vlády aplikována v praxi a jaké důsledky mají pro provoz ve firmách v PZ Kvasiny.

Koordinační centrum zprostředkovalo konání pravidelných česko – polských videokonferencí ke zlepšení informovanosti aktérů jak ze soukromé, tak ze státní sféry, účastnících se přeshraničního zaměstnávání cizinců. V několika případech tak došlo k prvnímu navázání přeshraniční komunikace a spolupráce, například mezi krajskými hygienami obou států.

Během pravidelného monitoringu byly každý měsíc prováděny aktualizace počtu zaměstnanců v průmyslové zóně a počtu ubytovaných pracovníků, kterým je ubytování poskytováno zaměstnavatelem.

Koordinační centrum se aktivně podílelo na plánování a činnosti skupiny místního akčního plánu pro vzdělávání na Rychnovsku.

XII NÁVRATOVÁ POLITIKA A PRAXE

XII.1 NÁVRATOVÁ POLITIKA

Návratová politika je neodmyslitelnou součástí migrační politiky jako celku. Její snahou je snížení a vypořádání se s následky nelegální migrace prostřednictvím úzké spolupráce se třetími zeměmi v rámci readmisní politiky. Tzv. readmisní politiku, předávání/zpětné přebírání nelegálně pobývajících osob, je třeba řešit v širším kontextu mezinárodní spolupráce, která přesahuje oblast migrace.

Je nutné zdůraznit, že účinná návratová politika je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku.

Harmonizace na úrovni Evropské unie se týká zejména průběhu příslušných řízení na národní úrovni a společných postupů vůči třetím zemím v oblasti návratů. Existuje zde snaha podpořit společnou návratovou politiku Evropské unie, a to zejména prostřednictvím efektivní spolupráce v rámci dialogu se třetími zeměmi, především sjednáváním a implementací readmisních dohod či participací na společných unijních aktivitách.

Návrat cizince může být buď dobrovolný, nebo nucený. **Dobrovolný návrat** zajišťuje cizinci bezpečný a důstojný návrat do země původu nebo do jiného státu, který cizinci umožní vstup na své území. Navracející se osoba cestuje jako běžný turista, bez asistence policie nebo jiných státních orgánů. Návrat probíhá letecky, případně pozemní cestou, v závislosti na cílové destinaci a preferencích navracejících se osob. Státní instituce v zemi návratu nejsou informovány o příjezdu navracejících se osob, ani o okolnostech jejich pobytu v zemi, ze které se navracejí. **Nucený návrat** se týká cizinců, kteří na území pobývají neoprávněně, nebo jim byl soudy uložen trest vyhoštění a jsou nuceni opustit území. Pokud nevyužijí možnosti zažádat o dobrovolný návrat, je nutno přistoupit k nucenému návratu.

ČR, stejně jako ostatní země EU, při realizaci vycestování vždy dává přednost možnosti dobrovolného návratu před návratem nuceným.

XII.1.1 Readmisní smlouvy

Readmisní smlouvy představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. ČR se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy.

Význam readmisních dohod při řešení návratů nelegálně pobývajících občanů třetích zemí nadále stoupá a otázce jejich sjednávání je věnována stále velká pozornost. V roce 2020 byl v ČR zaznamenán vyšší počet nelegálně tranzitujících migrantů (viz kapitola X.3.1 Tranzitní nelegální migrace), nicméně stále se nejedná o takové počty jako v jiných členských státech EU, které jsou tradičně cílem migrantů z Afriky či Asie.

ČR se aktivně účastní unijní návratové politiky formou účasti svých zástupců na relevantních jednáních Rady a Komise a dále na jednáních s konkrétními třetími státy (v důsledku opatření v souvislosti s pandemií covid-19 toho času pouze formou videokonferencí). EU trvale usiluje o nastolení pravidel pro vracení nelegálně pobývajících migrantů, a to i za situace pandemie, kdy jednání probíhají formou videokonferencí.

Při vyjednávání o návratech, a následně jejich realizaci hledá Komise možnosti použití jak pozitivních, tak negativních pák, které by přiměly třetí státy k aktivnější spolupráci. Jednou z takových pák je i propojení readmisní a vízové politiky, kdy může dojít k restrikcím vůči třetímu státu v oblasti víz, pakliže nespolupracuje dostatečně při návratech (taková páka byla využita vůči Gambii). Na druhou stranu byla s některými státy (v poslední době zejména státy subsaharské Afriky - např. Etiopie, Pobřeží Slonoviny) sjednána či se s nimi jedná o ujednáních či programech pomoci převážně technického charakteru, které dotčenému státu pomohou např. při výstavbě centrálních registrů, zpracování otisků prstů apod. Spolupráci se EU snaží

formalizovat ať již formou standardních readmisních dohod, tak méně závazných ujednání o návratech či tzv. *Good practices*.

Rozšiřuje se okruh států, které mají zájem o zprovoznění elektronického podávání žádostí o readmise (tzv. RCMS – Readmission Case Management System). Krom již velmi dobře fungujícího systému s Gruzii byl zprovozněn (zatím pro pilotní státy) systém s Pákistánem, a v roce 2020 s Arménií, Srí Lankou a Bangladéšem. Zájem projevil dále Ázerbájdžán a Ukrajina.

XII.1.1.1 Bilaterální readmisní dohody

ČR v roce 2020 nezahájila jednání o readmisní dohodě s novými státy. Důvodem je zejména skutečnost, že většina třetích států, se kterými je zájem spolupracovat na smluvní bázi, již byla oslovena a příslušné readmisní dohody již jsou uzavřené, nebo v různém stadiu rozpracovanosti. ČR se proto snaží finalizovat již rozpracované dohody a sjednávat prováděcí protokoly k unijním readmisním dohodám, kde je to žádoucí.

Aktuálně má ČR sjednáno celkem **17 bilaterálních readmisních dohod**: Rakousko, Polsko, Německo, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko, Kanada, Chorvatsko, Bulharsko, Slovinsko, Moldavsko, Vietnam, Švýcarsko, Arménie, Kazachstán, Kosovo, Mongolsko (v roce 2019 byla podepsána readmisní dohoda a její prováděcí protokol s Mongolskem, avšak tato dohoda zatím nevstoupila v platnost). Připravena k podpisu je rovněž bilaterální readmisní dohoda mezi vládou ČR a vládou Republiky Uzbekistán o zpětném přebírání a průvozu osob a protokol k jejímu provádění⁸⁷. Podpis bude možné uskutečnit v závislosti na součinnosti druhé smluvní strany.

XII.1.1.2 Unijní readmisní dohody

V rámci projednávání unijních readmisních dohod neobdržela v roce 2020 Komise mandát pro jednání o readmisní dohodě s novým třetím státem. V průběhu roku 2020 se uskutečnila jednání formou videokonference k readmisním dohodám/ujednáním o návratech s Albánií, Arménií, Ázerbájdžánem, Bangladéši, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Etiopií, Gruzii, Severní Makedonií, Moldavskem, Pobřežím Slonoviny, Ruskem, Srbskem, Srí Lankou a Pákistánem. S Běloruskem vstoupila readmisní dohoda v platnost dnem 1. 7. 2020.

Aktuálně má EU sjednáno celkem 18 readmisních dohod: Hongkong, Macao, Srí Lanka, Albánie, Rusko, Ukrajina, Moldavsko, Srbsko, Černá Hora, Severní Makedonie, Bosna a Hercegovina, Pákistán, Gruzie, Turecko, Kapverdy, Arménie, Ázerbájdžán a Bělorusko.

K některým z těchto dohod sjednala ČR bilaterální prováděcí protokoly, které upravují technické podrobnosti týkající se readmisní procedury. V roce 2020 vstoupil v platnost prováděcí protokol mezi ČR a Arménií a Gruzii. Ve stavu rozpracovanosti je prováděcí protokol s Ázerbájdžánem.

XII.2 NÁVRATOVÁ PRAXE

Kromě návratů cizinců do zemí původu, které organizuje ČR samostatně, je možné také využít společných návratových operací v rámci činnosti Evropské pohraniční a pobřežní stráže (viz kapitola XIV.3.3 Evropská pohraniční a pobřežní stráž).

⁸⁷ Protokol o provádění Smlouvy mezi vládou ČR a vládou Republiky Uzbekistán o zpětném přebírání a průvozu osob.

XII.2.1 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území⁸⁸. V roce 2020 bylo vydáno celkem **883 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**⁸⁹. V meziročním srovnání došlo k minimálnímu snížení pouze o 10 rozhodnutí (tj. -1,1 %).

Nejvíce rozhodnutí o povinnosti opustit území bylo vydáno opět u KŘP Praha (461 rozhodnutí, tj. 52,2 %), Plzeňského kraje (66, tj. 7,5 %), Ústeckého kraje (66, tj. 7,5 %) a Jihomoravského kraje (61, tj. 6,9 %). Největší meziroční změna je evidována u KŘP Praha, a to nárůst o 82 rozhodnutí (tj. +21,6 %).

Z počtu 71 státních příslušností převládají výrazně s počtem 258 rozhodnutí (tj. 29,2 %) občané **Ukrajiny**, kdy téměř polovina je vykázána u KŘP Praha. S odstupem následují občané **Vietnamu** (97 rozhodnutí, tj. 11 %) a **Ruska** (70, tj. 7,9 %). Jedná se o stejné tři státní příslušnosti jako v roce 2019, které se podílejí na celkovém počtu ze 48 %.

V roce 2020 bylo v 86 případech rozhodováno ve věci **odvolání** proti rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR. Ve 47 případech bylo odvolání zamítnuto, ve 21 případech bylo vyhověno a v 18 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno. V 87 případech bylo rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států Evropské unie, kdy v 52 případech bylo odvolání zamítnuto, ve 14 případech bylo vyhověno, v 20 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno a v jednom případě bylo rozhodnutí změněno.

XII.2.2 Rozhodnutí o správním vyhoštění

Situace v oblasti vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění byla v minulosti úzce provázána zejména s vývojem počtu cizinců zjištěných při nelegální migraci. V prosinci 2010 však vstoupila v platnost legislativní úprava (tzv. návratová směrnice⁹⁰), a s tím byl zaveden od ledna 2011 institut rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR. Z tohoto důvodu došlo od roku 2010 k poklesům počtu osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, jakožto i jejich realizací. Od roku 2015 však výrazně ovlivňují situaci v oblasti správního vyhoštění cizinci, kteří na území ČR pracují bez náležitých povolení a většinou legálně pobývají na území. Situace v roce 2020 byla výrazně ovlivněna pandemií covid-19 a opatřeními MZ ČR, která byla zavedena proti zavlečení onemocnění na naše území.

V období let 2011 až 2014 byl stabilní stav počtu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, jejich roční počet se pohyboval v průměru kolem 2 000 osob. V roce 2015 došlo k výraznému nárůstu počtu (3 009 osob) a tento zvyšující se trend pokračoval i v roce 2016 (3 539 osob). K markantnímu zvýšení poté došlo v roce 2017 (5 119 osob) a zvyšující se trend počtu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění pokračoval. V roce 2019 byl evidován dosud nejvyšší počet od roku 2008 (prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu), a to 7 067 osob.

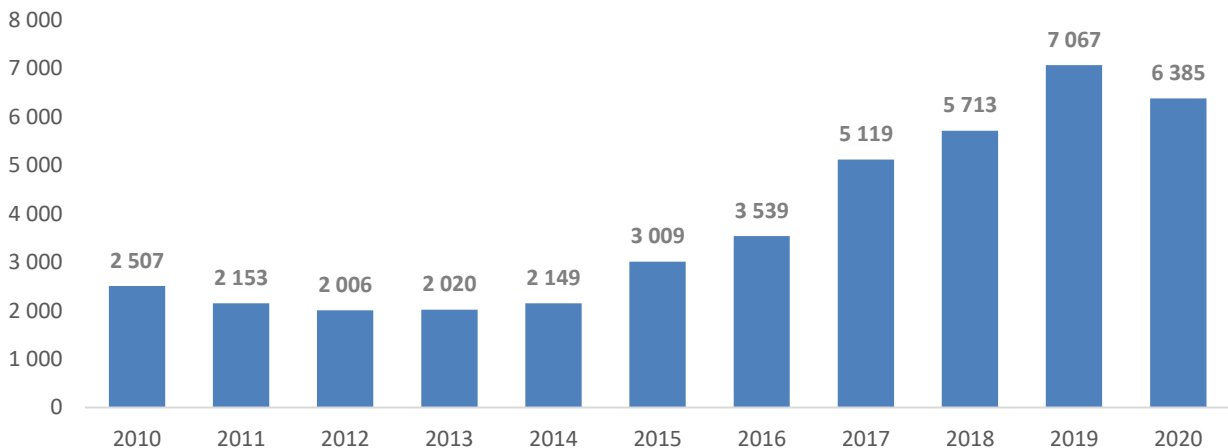
V roce 2020 bylo evidováno celkem **6 385 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje pokles o 682 osob (tj. -9,7 %).

⁸⁸ § 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁸⁹ Dle měsíčních výkazů vybraných činností KŘP.

⁹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Návratová směrnice upřednostňuje navracení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu.

Počet cizinců s pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění v letech 2010 - 2020

Zdroj: PČR

Oblast správního vyhoštění byla ovlivněna celosvětovou pandemií covid-19, přičemž bylo nezbytné reagovat na přijímaná opatření vládou ČR (zákaz vstupu cizinců na území ČR, kontroly na hranicích). V návaznosti na nepříznivou epidemiologickou situaci bylo přistoupeno k vydávání rozhodnutí o správním vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. a) bodu 2. zákona č. 326/1999 Sb., a to z důvodu existence nebezpečí, že by cizinec mohl při pobytu na území závažným způsobem narušit veřejný pořádek (šíření nemoci, nemožnost trasovat cizince bez stálého místa pobytu). Ke konci roku 2020 byl vzhledem k judikatuře Nejvyššího správního soudu, který shledal, že porušení ochranných opatření nedosahuje takové intenzity, aby se mohlo jednat o závažné narušení veřejného pořádku, změněn postup a samostatné porušení zákazu vstupu cizince na území, vyplývající z ochranného opatření ministerstva zdravotnictví, již nebylo posuzováno jako důvod pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění z důvodu možného závažného narušení veřejného pořádku. Tedy cizincům, kteří vstoupili na území ČR v rozporu s ochranným opatřením MZ ČR a pobývali na území delší dobu než 14 dnů nebo provedený RT-PCR test na zjištění onemocnění covid-19 byl negativní, byl ukončen pobyt, a to v případě pobytu na základě bezvízového pobytu (vydání výjezdního příkazu podle ust. § 50 odst. 1 písm. a) zák. č. 326/1999 Sb., a to na co nejkratší dobu maximálně 5 dnů) a pobytu na základě víza k pobytu do 90 dnů (ukončení pobytu zrušením krátkodobého víza podle čl. 34 odst. 2 Vízového kodexu, protože podmínky víza již nadále nejsou plněny, resp. účel pobytu, kdy byl vydán výjezdní příkaz podle ust. § 50 odst. 1 písm. a) zák. č. 326/1999 Sb., a to na co nejkratší dobu maximálně 5 dnů).

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění tvořili stejně jako v předchozích letech občané **Ukrajiny** (4 233 osob). Na celkovém počtu osob se podílí ze dvou třetin (66,3 %) a v meziročním porovnání u nich došlo k nejvyššímu meziročnímu poklesu, a to o 398 osob (tj. -8,6 %). S velkým odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Moldavska** (1 050 osob, tj. 16,4 %), u kterých byl evidován druhý nejvyšší pokles počtu (-121 osob, tj. -10,3 %). Třetí místo obsadili státní příslušníci **Uzbekistánu** (125 osob, tj. 2,0 %). Na dalších místech se umístili občané **Gruzie** (121 osob, tj. 1,9 %) a **Vietnamu** (116, tj. 1,8 %). Celkově těchto 5 státních příslušností tvořilo zhruba 88 % z celkového počtu osob s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, zbylých 12 % připadalo na dalších 70 státních příslušností. Největší meziroční nárůsty byly zaznamenány u občanů Albánie (+37 osob), Maroka (+32) a Afghánistánu (+27).

V roce 2020 bylo zaznamenáno **6 436 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí).

Z hlediska **důvodů** pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění dlouhodobě převládá nelegální pobyt (pobyt bez víza nebo povolení k pobytu, bez cestovního dokladu atd.). Od roku 2017 došlo ke změně trendu, kdy začaly převažovat důvody vztahující se k porušování zákona o zaměstnanosti (zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu nebo povolení k zaměstnání). V roce 2020 bylo evidováno celkem 8 050 důvodů pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, kdy největší podíl představovala opět kategorie nelegálního pobytu

(3 402 důvodů, tj. 42,3 %), dále následovala kategorie porušení zákona o zaměstnanosti (2 187 osob, tj. 27,2 %, kdy zde je vykázán největší meziroční pokles o 1 753 důvodů, tj. -44,5 %). V těsném závěsu následovala kategorie ostatní (2 106 důvodů, tj. 26,2 %), u které došlo k meziročnímu nárůstu o 1 939 důvodů (tj. +1 161,1 %). Sem se zařadily důvody, že by cizinec mohl závažným způsobem narušit veřejný pořádek (porušení ochranných opatření Ministerstva zdravotnictví ČR proti šíření covid-19).

Na základě pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění byla jeho **realizace** v roce 2020 provedena u **729 cizinců**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje významný nárůst, a to o 335 osob (tj. +85 %). Rozdíl mezi počtem osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (6 385) a počtem osob, u kterých došlo k realizaci vyhoštění (729) spočívá v tom, že pouze část cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění je zajišťována do zařízení pro zajištění cizinců (a to v případě, že existují zákonné důvody pro jejich zajištění do ZZC) s následným zabezpečením realizace správního vyhoštění. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycestování z území ČR.

Správní vyhoštění bylo stejně jako v minulých letech nejvíce realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (467 osob), kteří představovali 64 % z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. S velkým odstupem ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále následovali občané **Moldavska** (112 osob) a **Uzbekistánu** (27). V meziročním porovnání došlo k největšímu nárůstu u občanů Ukrajiny (+308 osob, tj. +193,7 %), na druhé straně meziroční pokles byl vykázán nejvíce u občanů Nigérie (-27 osob, tj. -69,2 %).

V průběhu roku 2020 bylo rozhodováno v **1 167 případech odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 58 odvolání méně než v roce 2019 (tj. -4,7 %). Z uvedeného počtu bylo v 715 případech odvolání zamítnuto, ve 12 případech bylo rozhodnutí zrušeno a řízení zastaveno, ve 256 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání a ve 184 případech byl změněn výrok rozhodnutí.

Žádosti o **odstranění tvrdosti rozhodnutí o správním vyhoštění** podle ustanovení § 122 zákona č. 326/1999 Sb., bylo v roce 2020 řešeno 128 případů (-49, tj. -27,7 %). V 19 případech bylo rozhodnutí o správním vyhoštění zrušeno, v 66 případech byla žádost o zrušení rozhodnutí o správním vyhoštění zamítnuta a ve 43 případech bylo řízení zastaveno podle ustanovení § 66 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

V roce 2020 bylo podáno celkem 282 **žalob proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu**, což je v meziročním porovnání o 99 žalob méně (tj. -25,9 %). Soud ve 245 případech žalobu zamítnul, ve 13 případech byla žaloba odmítnuta, ve 23 případech soud rozhodnutí odvolacího správního orgánu zrušil a vrátil správnímu orgánu k novému projednání a v 1 případě bylo řízení o žalobě proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu zastaveno.

XII.2.2.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

V roce 2020 bylo zaevidováno **134 žádostí** o ověření totožnosti cizince (-1 žádost v porovnání s rokem 2019). Nejvíce žádostí o ověření totožnosti, tak jako v minulém roce, bylo vyžádáno u občanů Ukrajiny (45 žádostí, tj. 33,6 %). Dále následovali občané Maroka (21 žádostí), Vietnamu (12), Moldavska (11) a Turecka (9).

V dané problematice lze uvést některá specifika. V roce **2020 se i přes** nepříznivou situaci vyvolanou celosvětovou pandemií covid-19 ve spolupráci s Polskem podařilo realizovat správní vyhoštění 5 zajištěných občanů Vietnamu v rámci společné návratové operace pořádané agenturou Frontex s policejní eskortou zajišťovanou oddělením doprovodu letadel ŘSCP. Prostřednictvím této návratové operace, která byla organizována z Varšavy, bylo vyhoštěno celkem 8 občanů Vietnamu z toho 3 na základě uloženého trestu vyhoštění, a k transportu vietnamských občanů do Varšavy byl využit vojenský speciál Armády ČR.

Ověřování totožnosti státních příslušníků Gruzie bylo prováděno prostřednictvím počítačového programu „RCMES“ („Readmission Case Management Electronic System“), který je financován z finančních prostředků EU. Ve všech případech byla totožnost ověřena a osobám byl vystaven náhradní cestovní doklad. Spolupráci s Gruzii při provádění readmisní dohody lze nadále hodnotit na velice dobré úrovni.

Jako obtížnou můžeme hodnotit situaci s ověřením totožnosti **občanů některých zemí Blízkého a Středního Východu a zemí na severu Afriky**, zejména Afghánistánu, Sýrie, Íránu, Iráku, Pákistánu a Maroka. Pokud

osoby uvádějící státní příslušnost těchto zemí nedisponují cestovním pasem, nejsou k dispozici ani kopie identifikačních stran jejich cestovních pasů, příp. jiných dokladů (např. rodných listů, řidičských průkazů atd.), tak předpoklad ověření jejich totožnosti a vydání cestovních dokladů k návratu je téměř nulový. Některé z těchto zemí požadují provedení konzulárního pohovoru.

V případě osob uvádějících státní příslušnost **Iráku**, je proces ověření totožnosti časově náročný (je nutné vždy provést konzulární rozhovor s danou osobou), nikoliv však dle praxe nemožný, v otázce ověření totožnosti a následného vydání náhradního cestovního dokladu jsme zcela odkázáni na Velvyslanectví Irácké republiky v České republice, které jediné v daném konkrétním případě může ověřit totožnost a vydat náhradní cestovní doklad. Tento proces je i závislý na vůli ztotožňovaného cizince poskytnout zastupitelskému úřadu potřebnou součinnost. Velvyslanectví navíc cestovní doklad k návratu vydá pouze v případě, že se daný občan Iráku dopustil na území ČR trestné činnosti, za kterou byl pravomocně odsouzen.

U občanů **Maroka** je ze strany ZÚ Maroka zjevná neochota ke spolupráci v rámci ověřování totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu.

XII.2.3 Trest vyhoštění uložený soudy

V roce 2020 bylo evidováno celkem **1 234 osob, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění**, což představuje meziroční pokles o 512 osob (tj. -29,3 %). V této kategorii dominovali občané **Ukrajiny** (350 osob, tj. 28,4 %), **Rumunska** (136 osob, tj. 11,0 %) a **Slovenska** (128 osob, tj. 10,4 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu osob s vydaným trestem vyhoštění podílely z téměř 50 %. Největší meziroční poklesy byly zaznamenány u občanů Ukrajiny (-160 osob, tj. -31,4 %), Rumunska (-88 osob, tj. -39,3 %) a Moldavska (-70, tj. -37,6 %). U občanů Ukrajiny dominoval jako důvod vyhoštění skutek ohrožení pod vlivem návykové látky a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, u občanů Rumunska, Slovenska a Polska krádež a u občanů Moldavska padělání a pozměnění veřejné listiny.

Nejčastějším **důvodem** trestu vyhoštění (celkem se jednalo o 1 604 skutků) byla krádež (298 skutků, tj. 18,6 %), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (245, tj. 15,3 %), ohrožení pod vlivem návykové látky (161 skutků, tj. 10,0 %), padělání a pozměnění veřejné listiny (135 skutků, tj. 8,4 %) a nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (126, tj. 7,9 %). Největší meziroční pokles byl zaznamenán u skutku padělání a pozměnění veřejné listiny (-175 skutků, tj. -56,5 %).

Realizace soudního vyhoštění byla v hodnoceném období provedena u **207 cizinců**, což představuje v porovnání s předchozím rokem pokles o 74 osob (tj. -26,3 %). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo nejčastěji o občany **Slovenska** (65 osob, tj. 31,4 %), **Ukrajiny** (42 osob, tj. 20,3 %) a **Polska** (20 osob, tj. 9,7 %). V meziročním porovnání došlo k největším poklesům u občanů Rumunska (-18 osob, tj. -56,3 %) a Slovenska (-11 osob, tj. -14,5 %).

XII.2.4 Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR

K 31. prosinci 2020 provozovala Správa uprchlických zařízení (SUZ) **tři zařízení pro zajištění cizinců** (dále také ZC), ve kterých je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem realizace správního vyhoštění dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a to v **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj), **Vyšních Lhotách** (Moravskoslezský kraj) a **Balkové** (Plzeňský kraj). V každém z těchto zařízení byla rovněž vyčleněna část pro karanténní zařízení, které SUZ MV zřídila na základě vydaných mimořádných opatření Ministerstva vnitra, odboru zdravotnického zabezpečení, jako orgánu ochrany veřejného zdraví, a které jsou určeny pro ubytování nově příchozích klientů v režimu karantény v souvislosti s pandemií nemoci covid-19. Dne 1. 4. 2020 bylo s kapacitou 65 lůžek zřízeno přijímací středisko Bělá-Jezová, karanténní zařízení, určené jak pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany, tak i pro zajištěné cizince. Dne 3. 7. 2020 bylo v ZC Vyšní Lhoty vyčleněno karanténní zařízení ZC Vyšní Lhoty s kapacitou 60 lůžek pro zajištěné cizince a dne 20. 7. 2020 bylo obdobně v ZC Balková vyčleněno karanténní zařízení ZC Balková pro zajištěné cizince s kapacitou 35 lůžek.

Ubytovací kapacita uvedených zařízení pro zajištění cizinců se oproti minulému roku nezměnila a k 31. prosinci 2020 činila **celkem 916 lůžek**.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb zde fungují sociální pracovníci a poskytují své služby psycholog (často jde o krizovou intervenci). Klientům slouží rozmanitá nabídka volnočasových aktivit – typicky sledování TV, návštěvy posilovny a venkovního hřiště nebo hraní společenských her a četba cizojazyčné literatury i periodik. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace, které nabídku dále rozšiřovaly, zejména o provoz humanitárního skladu šatstva a právní poradenství.

V roce 2020 bylo umístěno do zařízení celkem 1 203 cizinců, oproti předchozímu roku jde o výrazný nárůst, a to o 465 osob (tj. +63 %). Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedenými zařízeními pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (529 osob, tj. 44 %), u kterých je vykázán meziroční nárůst (+285 osob, tj. +116,8 %). S výrazným odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Moldavska** (144 osob, tj. 12 %; +50 osob, tj. +53,2 %), **Afghánistánu** (74 osob, tj. 6,2 %; +25 osob, tj. +51 %), **Maroka** (59 osob, tj. 4,9 %; +55 osob, tj. +1 375 %) a **Sýrie** (58 osob, tj. 4,8 %; +53 osob, tj. +1 060 %). Těchto pět státních příslušností tvořilo podíl 71,8 % na celkovém počtu umístěných cizinců.

Cizinci umístění do zařízení pro zajištění cizinců – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	738	100,0	1 203	100,0	63,0	465
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	244	33,1	529	44,0	116,8	285
Moldavsko	94	12,7	144	12,0	53,2	50
Afghánistán	49	6,6	74	6,2	51,0	25
Maroko	4	0,5	59	4,9	1 375,0	55
Sýrie	5	0,7	58	4,8	1 060,0	53
Turecko	4	0,5	54	4,5	1 250,0	50
Gruzie	36	4,9	34	2,8	-5,6	-2
Alžírsko	3	0,4	27	2,2	800,0	24
Albánie	7	0,9	24	2,0	242,9	17
Uzbekistán	32	4,3	24	2,0	-25,0	-8

Zdroj: MV SUZ

V roce 2020 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 1 130 osob, kdy nejčastějším důvodem propuštění cizinců byla repatriace do země původu (58 %), zánik důvodů pro zajištění (20,5 %), přemístění do azylového zařízení (9,5 %), realizace readmise (7,1 %), předání cizince do odpovědné země dle nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013 (Dublin III) (2,1 %) a realizace správního vyhoštění (1,7 %).

XII.2.5 Provádění readmisních smluv

XII.2.5.1 Provádění readmisních smluv s nesusousedními státy

V roce 2020 byla využita v rámci nesusousedních států readmisní dohoda s **Vietnamem**. Z území ČR bylo letecky readmitováno do Vietnamu 10 občanů Vietnamu (-1 osoba v meziročním porovnání). Ve všech případech se jednalo o realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem. Readmisní dohoda s **Ukrajinou** byla využita u 1 osoby (letecky) a jednalo se o realizaci trestu vyhoštění. Dále byla při readmisi u 1 občana Gruzie využita readmisní dohoda s **Tureckem** (letecky realizace správního vyhoštění).

XII.2.5.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy⁹¹

V roce 2020 převzala česká strana od sousedních států podle readmisních dohod 631 osob. V meziročním porovnání došlo k poklesu o jednu třetinu (-310 osob, tj. -32,9 %). Do sousedních států bylo stranou ČR předáno 79 osob. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení téměř o polovinu (-65 osob, tj. -45,1 %).

V uvedeném roce česká strana odmítla převzetí u 161 osob, což značí z dlouhodobého hlediska nadprůměrný roční počet (třetí nejvyšší během 10 let). V meziročním srovnání je vykázan téměř dvojnásobek počtu (+79 osob, tj. +96,3 %). Většina osob nebyla převzata od orgánů Německa (151 osob, tj. 93,8 %). Sousední státy odmítly od české strany převzít 42 osob (+29 osob, tj. +223,1 %), kdy se jednalo zejména o orgány Slovenska (25 osob) a Rakouska (11).

Provádění readmisních dohod na hranicích ČR se sousedními státy se týkalo zejména cizinců ze států, které s ČR nesousedí (tj. občanů třetích států). Jednotlivé úseky státních hranic ČR byly však svým způsobem specifické (viz následující kapitoly).

Readmisní řízení se sousedními státy – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob podle readmisních dohod	1 085	100,0	710	100,0	-34,6	-375
z toho sousedními státy	144	13,3	79	11,1	-45,1	-65
stranou ČR	941	86,7	631	88,9	-32,9	-310
Převzetí odmítnuto	95	100,0	203	100,0	113,7	108
z toho sousedními státy	13	13,7	42	20,7	223,1	29
stranou ČR	82	86,3	161	79,3	96,3	79

Zdroj: ŘSCP

XII.2.5.2.1 Osoby převzaté ČR ze sousedních států

V roce 2020 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **převzato stranou ČR celkem 631 osob**, kdy v meziročním srovnání došlo k poklesu o třetinu (-310 osob, tj. -32,9 %). Úsek státních hranic s Německem patří dlouhodobě z hlediska převzatých osob stranou ČR k nejvíce zatíženým (620 osob, tj. 98,3 %). Dále byly osoby převzaty od orgánů Rakouska (8 osob) a Polska (3). Od orgánů Slovenska nebyla převzata žádná osoba (tak jako v roce 2019). V meziročním porovnání právě vliv na celkovém poklesu má snížení převzatých osob od orgánů Německa (-300 osob, tj. -32,6 %).

Co se týká jednotlivých krajských ředitelství PČR, tradičně byly osoby nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého kraje (471 osob, tj. 74,6 %), dále následovalo s odstupem KŘP Plzeňského kraje (133, tj. 21,1 %). Ostatní KŘP se podílí minimálními počty. S tím, jak poklesl počet převzatých osob na úseku hranic s Německem, došlo k nejvyššímu meziročnímu snížení u KŘP Ústeckého kraje (-296 osob, tj. -38,6 %). Naopak mírný nárůst je evidován u KŘP Plzeňského kraje (+20, tj. +17,7 %).

⁹¹ Tato kapitola se zabývá pouze údaji o provádění readmisních dohod se sousedními státy pozemní cestou, údaje o těchto readmitovaných osobách jsou statovány od roku 2011 z měsíčních výkazů KŘP.

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	941	100,0	631	100,0	-32,9	-310
z toho						
z Rakouska	12	1,3	8	1,3	-33,3	-4
z Polska	9	1,0	3	0,5	-66,7	-6
z Německa	920	97,8	620	98,3	-32,6	-300

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu osob bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato nejvíce občanů **Ukrajiny** (159 osob, tj. 25,2 %), u kterých došlo meziročně k mírnému snížení (-11 osob, tj. -6,5 %). V období 2010 až 2017 byly roční počty maximálně do 45 osob, v roce 2018 se jednalo o 69 osob a v roce 2019 již o 170 osob. Vliv na tento vývoj mělo zavedení bezvízového styku od června 2017 pro držitelé biometrických dokladů. Všichni občané Ukrajiny byli převzati z Německa.

S mírným odstupem jsou na druhém místě občané **Moldavska** (138 osob, tj. 21,9 %), u kterých došlo v meziročním srovnání k poklesu téměř o polovinu (-122 osob, tj. -46,9 %). V období let 2010 až 2015 byl jejich roční počet pouze v jednotkových číslech (od dubna 2014 platí pro držitele biometrického dokladu bezvízový styk). V roce 2016 se jednalo o 23 osob. Ke skokovému zvýšení došlo v letech 2017 (216 osob) a 2018 (345 osob). V roce 2019 došlo k poklesu (260 osob). Všichni občané Moldavska byli předáni orgány Německa.

Na třetím místě se ve statistice umístili občané **Albánie** (86 osob, tj. 13,6 %), u kterých je stabilní stav (pouze meziročně o 2 osoby méně). Všichni občané Albánie byli převzati od orgánů Německa. Čtvrté místo obsadili občané **Srbska** (61 osob, tj. 9,7 %), u kterých došlo k poklesu téměř na polovinu počtu (-52 osob, tj. -46,0 %). Kromě jednoho cizince byli ostatní převzati od orgánů Německa. Páté místo náleží občanům **ČR** (42 osob, tj. 6,7 %, +12 osob), kdy je důvodem převzetí vyhoštění po výkonu trestu nebo zákaz pobytu na území daného státu (nejčastěji Německa). Celkem se těchto pět státních příslušností podílí na celkovém počtu převzatých osob stranou ČR ze 77 %, na zbylých 23 % připadá 31 státních příslušností.

Taktéž oblast readmisí byla ovlivněna pandemií covid-19. V rámci readmisních dohod byl rok 2020 specifický, neboť byly ve zvýšené míře přebírány osoby, které neoprávněně vstoupily do Německa a územím ČR jen projely, avšak tímto průjezdem porušily ochranné opatření Ministerstva zdravotnictví ČR a jejich pobyt byl po převzetí z Německa ukončen (rozhodnutím o správním vyhoštění, výjezdním příkazem). Kdyby nebylo uvedení ochranného opatření MZ ČR, pobývaly by tyto osoby na území ČR oprávněně. Obecně lze konstatovat, že ve většině případů se jednalo o cizince, kteří přes ČR pouze tranzitovali a prokazovali se cestovními biometrickými doklady. V letních měsících byly počty předávaných osob z Německa výrazně vyšší než v jiných měsících.

Také se objevovaly případy, kdy zejména u občanů Ukrajiny, Moldavska a Srbska při tranzitování přes ČR na své platné cestovní doklady (většinou biometrické cestovní pasy umožňující bezvízový pobyt) byly po překročení hranic do Německa při důkladné kontrole nalezeny padělané doklady občanů EU (zejména průkazy totožnosti občana Rumunska). Následně bylo často zjištěno, že tyto osoby již byly hlášeny v Německu právě jako občané Rumunska na základě předložených padělaných dokladů. Takovéto cizince pak německá strana vracela v rámci readmisní dohody.

Ohledně pandemie covid-19 byly podmínky převzetí (karanténa/testy PCR) řešeny vzájemně na oboustranné dohodě⁹².

⁹² Např. dle sdělení KŘP Ústeckého kraje bylo dne 19. 10. 2020 přistoupeno na předávání osob v readmisi pouze s negativním PCR testem na onemocnění COVID-19, a to u cizinců, kteří nemají v dožádaném státě žádný povolený pobyt. Při readmisi se slovenskou stranou platilo, že byla u cizince buďto 14 dní prokazatelná karanténa, nebo test PCR ne starší 96 hodin.

XII.2.5.2.2 Osoby předané ČR do sousedních států

V roce 2020 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou ČR celkem 79 osob** do sousedních států, což v meziročním srovnání představuje snížení téměř o polovinu (-65 osob, tj. -45,1 %). Nejvíce osob bylo předáno orgánům Slovenska, a to 33 osob (tj. 41,8 %, -23 osob, tj. -41,1 %). Do Německa bylo předáno 22 osob (tj. 27,8 %, -39 osob, tj. -63,9 %) a do Rakouska 20 osob (tj. 25,3 %, -7, tj. -25,9 %). U těchto readmisí došlo meziročně k poklesu. Výjimkou bylo předání do Polska, kdy se jednalo o 4 osoby (v roce 2019 žádná).

Readmisní řízení se sousedními státy - osoby předané orgány ČR do sousedních států – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	144	100,0	79	100,0	-45,1	-65
z toho						
do Rakouska	27	18,8	20	25,3	-25,9	-7
do Polska	-	-	4	5,1	-	4
do Německa	61	42,4	22	27,8	-63,9	-39
do Slovenska	56	38,9	33	41,8	-41,1	-23

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska státních příslušností se nejvíce jednalo o občany **Turecka** (17 osob, tj. 21,5 %, +14 osob) a **Sýrie** (10, tj. 12,7 %, -1). U těchto dvou státních příslušností se jednalo o nelegálně tranzitující cizince přes naše území. Občané Turecka byli předáni na Slovensko (10) a do Rakouska (7) a občané Sýrie do Rakouska (8) a Německa (2). Dále se v TOP 5 státních příslušností umístili občané **Ukrajiny** (7 osob), **Vietnamu** (7), **Moldavska** (5), **Pákistánu** (5) a **Srbska** (4). Těchto 7 příslušností se na celkovém počtu předaných osob v rámci readmise podílí ze 70 %, zbytek tvoří dalších 15 státních příslušností.

XII.2.6 Návraty v souvislosti s aplikací tzv. dublinského nařízení

Oblastí, která s návraty nepřímo souvisí je aplikace tzv. dublinského nařízení (viz kapitola VII.2 Aplikace dublinského nařízení v ČR). Z území ČR do jiného členského státu bylo v roce 2020 zrealizováno celkem 36 transferů osob. Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Německa** (10), **Polska** (9) a **Francie** (4).

XII.2.7 Dobrovolné návraty

Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni **upravena zákonem o pobytu cizinců ustanovením §123a**. Ministerstvo vnitra může nést náklady spojené s dobrovolným návratem cizince, který je zajištěn za účelem správního vyhoštění nebo kterému byla rozhodnutím o správním vyhoštění stanovena lhůta k vycestování a který na území pobývá bez platného oprávnění k pobytu.

Dne 31. 7. 2019 nabyla účinnosti novela zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců a ustanovení §123a bylo rozšířeno do aktuální podoby. Ministerstvo tedy po této novele může nést i náklady spojené s dobrovolným návratem cizince, kterému byla rozhodnutím o povinnosti opustit území nebo území členských států EU stanovena doba k vycestování. Ministerstvo dále může nově realizovat návrat cizince bez platného víza nebo pobytu a který na území pobývá na základě výjezdního příkazu uděleného podle § 50 odst. 1 písm. b), vykonává trest odnětí svobody nebo mu byl uložen trest vyhoštění. Ve smyslu tohoto ustanovení je MV, konkrétně OAMP kompetentní posoudit žádost podanou cizincem a jeho žádosti případně vyhovět a návrat realizovat

Dobrovolná repatriace je dále upravena **zákonem o azylu**, kdy na základě ustanovení §54a MV může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa EU**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne

16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra ČR, Správa uprchlických zařízení MV ČR (SUZ) a také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). **Ministerstvo vnitra** se ve svém programu soustředí především na **cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění nebo rozhodnutí o povinnosti opustit území**. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu **bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu**.

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) od 1. června 2019 do 31. května 2022 realizuje projekt „Asistované dobrovolné návraty a reintegrace“, který je financován v rámci národního programu Azylového a migračního fondu (AMIF) a rozpočtu MV ČR. Hlavním cílem tohoto projektu je přispět k efektivnímu řízení migrace prostřednictvím komplexní podpory konceptu asistovaných dobrovolných návratů a reintegrace a podpořit udržitelnou reintegraci navrátilců do zemí původu. V rámci tohoto projektu realizoval IOM ve spolupráci s OAMP MV ČR a zastupitelským úřadem Mongolska v srpnu 2020 charterový repatriční let pro 186 státních příslušníků Mongolska.

U všech těchto programů dobrovolných návratů zajišťují Ministerstvo vnitra, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu a v zařízeních pro zajištění cizinců. Rovněž se provádí návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. IOM může také v případě potřeby pro cizince zajistit tranzitní asistenci a asistenci po příletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů, mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu, cizinci s ukončeným pobytem nebo cizinci se správním vyhoštěním vycestovat spontánně na vlastní náklady.

V průběhu roku 2020 bylo realizováno **celkem 1 060 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**, což bylo o 573 více než v roce 2019 (tj. +85 %). V rámci tohoto počtu bylo 687 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, dále 337 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a 36 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Mongolska, Moldavska, Albánie či Uzbekistánu.

XII.2.7.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54 a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je oprávněn požádat o repatriaci – dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky, každá žádost je posuzována individuálně, ale v zájmu státu je podpořit návrat osob, které o to dobrovolně požádají. SUZ MV nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54 a zákona o azylu, s ohledem na finanční situaci žadatele, míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ MV poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa v cílové zemi.

Dále může SUZ MV poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů s tím

spojených, zajištění odvozu na místo odjezdu z ČR, zajištění doprovodu zdravotně nezpůsobilého cizince specializovanou přepravní zdravotnickou službou, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ MV spolupracuje při realizaci repatriací s OAMP, IOM nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ MV přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ MV spolupracuje zejména v případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území ČR dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a PČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2020 bylo řešeno celkem **55** žádostí o dobrovolný návrat, z toho bylo navraceno do požadovaných zemí celkem **36 osob**. Nejčastější cílovou zemí návratu bylo **Moldavsko** (9 osob), **Rusko** (8 osob), **Ukrajina** (6 osob), **Kazachstán** (4 osoby) a **Arménie** (3 osoby).

XII.2.7.2 Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra

V rámci realizace dobrovolného návratu Ministerstvo vnitra zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Ministerstvo vnitra za podpory Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) realizuje od 1. 4. 2020 do 30. 11. 2022 projekt s názvem *Posílení návratových kapacit MV ČR*. Díky tomuto projektu dojde k posílení kapacity a zkvalitnění návratového aparátu MV ČR tak, aby byla celorepublikově zajištěna maximální dostupnost této služby, a díky tomu zásadně navýšen počet realizovaných návratů a zefektivněn celý proces navracení. V roce 2020 byla v rámci zmíněného projektu zřízena celkem 4 detašovaná pracoviště oddělení dobrovolných návratů OAMP v regionech a to v zařízeních pro zajištění cizinců (ZCC Balková, ZCC Bělá - Jezová, ZCC Vyšní Lhoty) a v rámci OAMP Brno. Mezi úkony zajišťované oddělením dobrovolných návratů patří především poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců. Návratové poradenství se dále poskytuje cizincům s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, zrušeným pobytem, trestem vyhoštění či s rozhodnutím o povinnosti opustit území, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pokud se cizinec rozhodne využít možnosti dobrovolného návratu, ministerstvo zajišťuje realizaci návratu a dbá přitom na potřeby a preference jednotlivých cizinců; například co se týče požadavků na cílovou destinaci.

V roce 2020 bylo Ministerstvem vnitra realizováno celkem 687 dobrovolných návratů. Z uvedeného počtu bylo 657 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců. Nejčastěji byl dobrovolný návrat realizovaný Ministerstvem vnitra u státních příslušníků **Ukrajiny (450 osob)**, **Moldavska (123 osob)** a s velkým odstupem pak **Albánie (29 osob)**. Celkem se podařilo úspěšně realizovat dobrovolný návrat cizinců 23 různých národností.

V roce 2020 byla realizace navracení vystavena zásadním dopadům pandemie covid-19. Jarní měsíce, duben a květen, byly poznamenány uzavřením celé ekonomiky i některých dalších činností uvnitř státu. Za duben a květen došlo k realizaci pouhých 5 dobrovolných návratů, které byly vystaveny velkým komplikacím při jejich realizaci, jednalo se zejména o ochranná opatření jednotlivých států a plošné omezení letů. Během měsíce června začal postupně růst, spolu s uvolňováním restriktivních opatření a obnovováním leteckého spojení, počet dobrovolných návratů. V důsledku zvýšené aktivity cizinecké policie, která začala ve větší míře postihovat porušování ochranných epidemiologických opatření Ministerstva zdravotnictví ze strany cizinců ze třetích zemí, došlo během letních měsíců k prudkému nárůstu počtu cizinců zajištěných do zařízení pro zajištění cizinců. Toto mělo dopad i na realizaci dobrovolných návratů, kterých se na vrcholu, který tvořil

měsíc srpen, realizovalo téměř 200. Tento stav trval přibližně do začátku listopadu, kdy počty dobrovolně navracených cizinců klesly na obvyklou úroveň.

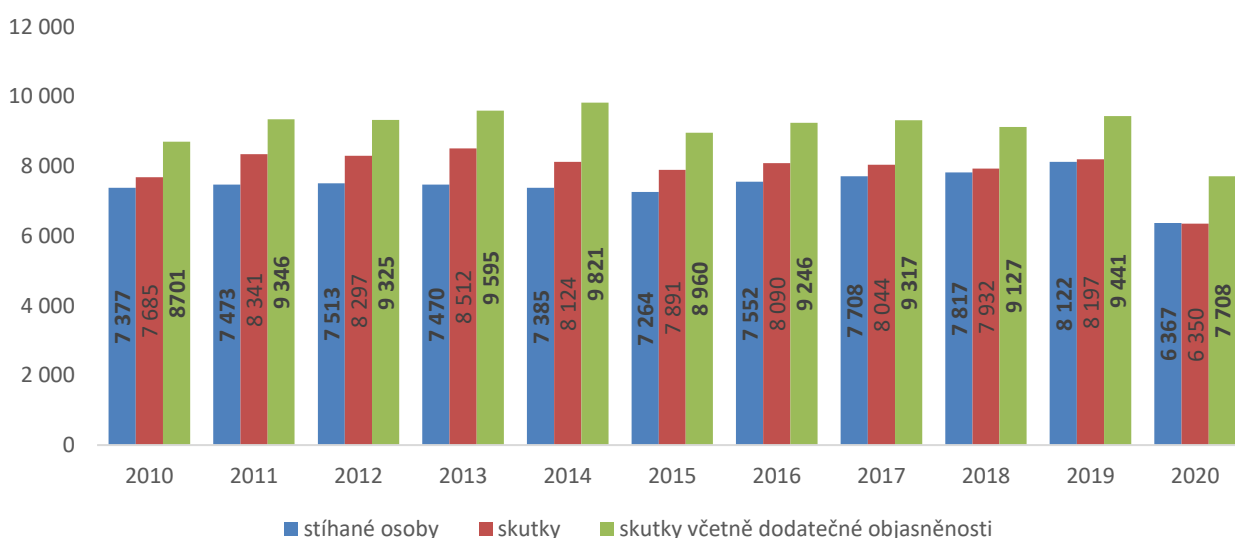
Z důvodu přechodně vysokých realizovaných počtů dobrovolných návratů došlo v tomto období k zatěžkávací zkoušce mechanismů asistovaného dobrovolného vycestování. Bylo potřeba nadstandardní spolupráce všech složek podílejících se na návratovém procesu, aby se vycestování velkých počtů cizinců uskutečnilo v daných lhůtách, v omezeních daných leteckými dopravci potažmo jednotlivými státy a také vzhledem k personálním kapacitám jednotlivých orgánů zapojených do procesu.

XIII TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

XIII.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI⁹³

V ČR bylo v roce 2020 trestně stíháno **75 405 osob**, cizinci se na tomto celkovém počtu podíleli **6 367 osobami**. Ve srovnání s rokem 2019 bylo stíháno **o 1 755 cizinců méně**, což představovalo **pokles o 21,6 %**. Cizinci v roce 2020 tvořili 8,4% podíl na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2019 se tento podíl snížil, a to **o 1 procentní bod**.

Vývoj trestné činnosti cizinců v letech 2010-2020

Zdroj: ÚSKPV

V roce 2020 došlo k výraznému poklesu celkového počtu trestně stíhaných cizinců v ČR, stejně jako celkového počtu všech trestně stíhaných osob v ČR, a to v souvislosti s koronavirovou pandemií. Podíl stíhaných cizinců na počtu stíhaných osob po předchozím šestiletém nárůstu v roce 2020 klesl. Od roku 2004 do roku 2014 se tento podíl pohyboval v rozmezí 5,9 % až 7,0 %. V roce 2015 překročil sedmiprocentní hranici a v dalších letech stoupal, v roce 2019 se jednalo o 9,4 %, což byl doposud nejvyšší zaznamenaný podíl, v roce 2020 klesl na 8,4 %. Je to způsobeno zejména poklesem celkového počtu trestně stíhaných osob od roku 2015. Počet

⁹³ Statistika kriminality (dále jen „SK“) PČR rozlišuje a počítá tyto veličiny: registrovaný skutek, objasněný skutek, skutek objasněný dodatečně a stíhaná osoba.

Registrovaný skutek je trestný čin, který je **ve sledovaném roce zahájený** ve smyslu § 158/3 tr. řádu.

Objasněný skutek je ten registrovaný skutek, který je **ve sledovaném období též objasněn**, tzn., že je pro tento skutek stíhaná alespoň jedna osoba (ve sledovaném období bylo sděleno obvinění, podezření apod.).

Skutek **objasněný dodatečně** je ten skutek, který je registrovaný (zahájeno tr. řízení podle § 158/3 tr. řádu) v jakémkoliv období před sledovaným rokem a **až ve sledovaném roce je objasněn**.

Celkově objasněné skutky jsou pak součtem objasněných a dodatečně objasněných skutků.

Stíhanou osobou ve smyslu SK rozumíme osobu, které bylo ve sledovaném roce sděleno obvinění podle § 160/1 tr. řádu nebo osobu již bylo sděleno podezření podle § 179a tr. ř. (zkrácené přípravné řízení) nebo osobu, která se dopustila činu jinak trestného a jejíž trestní stíhání je nepřijatelné podle § 11 tr. řádu (osoby mladší 15ti let, nepřičetní, diplomaté, apod.). Není rozhodné, kdy byl skutek zahájen ve smyslu § 158/3 tr. řádu, **rozhodující je datum sdělení obvinění** (podezření apod.).

trestně stíhaných cizích státních příslušníků se v letech 2008 až 2019 zásadněji neměnil, zatímco do roku 2015 se tento počet snižoval, od roku 2016 mírně stoupal, v roce 2020 následoval prudký pokles.

Trestně stíhaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v letech 2010–2020

Rok	2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem trestně stíhané osoby na území ČR	112 477	114 975	113 026	117 682	114 611	101 883	93 379	87 168	84 990	86 209	75 405
z toho:											
trestně stíhaní cizinci	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385	7 264	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	6,6	6,5	6,6	6,3	6,4	7,1	8,1	8,8	9,2	9,4	8,4

Zdroj: ÚSKPV

* nabytí účinnosti zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

V roce 2020 bylo objasněno celkem (včetně objasněných dodatečně) 7 708 skutků spáchaných cizinci (což je o 1 733 méně než v předchozím roce), z toho 6 350 skutků spáchali cizinci v roce 2020. Z celkového počtu skutků objasněných v roce 2020 spáchaných všemi stíhanými osobami na území ČR, tvořily skutky spáchané cizinci 8,3 %. Podíl skutků objasněných v roce 2020, spáchaných cizinci na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami, klesl v roce 2020 oproti přechodnému roku o 0,6 %.

Přehled trestné činnosti – srovnání let 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Registrováno skutků	199 221	100,0	165 525	100,0	-16,9	-33 696
Objasněno skutků	93 202	46,8	77 786	47,0	-16,5	-15 416
z toho spácháno cizinci	8 197	8,8	6 350	8,2	-22,5	-1 847
Celkem objasněno skutků*	105 994	100,0	93 140	100,0	-12,1	-12 854
z toho spácháno cizinci*	9 441	8,9	7 708	8,3	-18,4	-1 733
Celkem stíháno osob	86 209	100,0	75 405	100,0	-12,5	-10 804
z toho cizinci	8 122	9,4	6 367	8,4	-21,6	-1 755

Zdroj: ÚSKPV

*včetně dodatečně objasněnosti ze skutků zjištěných v předchozích letech

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. Krajských ředitelství policie, je v roce 2020 pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců následující – teritorium hl. m. Prahy s počtem **1 707** cizinců, Středočeského kraje s počtem **896** cizinců a Jihomoravského kraje s **581** cizinci.

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2020 byli cizinci nejvíce stíháni pro níže uvedenou trestnou činnost⁹⁴:

- Nejvíce cizích státních příslušníků bylo stíháno pro trestné činy spadající do kategorie **zbývající kriminalita**⁹⁵, jednalo se o **2 227** cizinců (-128, tj. o 5,4 % méně než v roce 2019), ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství⁹⁶ s celkovým počtem **1 170 cizinců**, následuje okruh trestných činů spáchaných v souvislosti s dopravními silničními nehodami z nedbalosti v počtu **634 cizinců** a trestný čin zanedbání povinné výživy s **322 cizinci**.

⁹⁴ Uváděna je TSK, tj. takticko-statistická klasifikace trestných činů (nikoli paragrafy trestního zákoníku).

⁹⁵ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

⁹⁶ Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální trestné činy** s počtem **1 529** cizinců (-495 cizinců, tj. -24,5 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí s **912** cizinci. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného (**188 cizinců**) a nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe (**55 cizinců**).
- **Majetkové trestné činy** s počtem **1 316** cizinců (-539, tj. -29,1 %), přičemž nejvýraznější zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořily krádeže prosté (**814**).
- Následují **hospodářské trestné činy**, v této kategorii bylo stíháno **844** cizinců. U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji zastoupeny trestné činy padělání a pozměnění veřejné listiny (**220 osob**), neoprávněné držení platebního prostředku (121 osob), zkrácení daně (90 osob), podvod (72 osob) a zpronevěra (50 osob).
- Za **násilné trestné činy** bylo v roce 2020 stíháno **809** cizinců (-216 cizinců, tj. -21,1 %), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality **úmyslné ublížení na zdraví s počtem 343 osob**, nebezpečné vyhrožování (147 osob) a loupež (113 osob). Do této kategorie je zařazen též trestný čin vražda, pro který bylo stíháno 16 cizinců (+1 cizinec, tj. +6,7 %).
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, jsou **mravnostní trestné činy, pro které bylo stíháno 104 cizinců**, nejčastěji pro trestný čin znásilnění (44 osob).

Trvale mají cizinci velmi výrazné zastoupení u několika trestných činů. Jedná se například o trestný čin nedovolené překročení státní hranice (55 % z 60 osob), padělání a pozměňování veřejné listiny (53,7 % ze 410 osob), porušení práv k ochranné známce a jiným označením (36,1 % z 61 osob) či kapesní krádeže se 17,1 % z 639 osob.

Počet trestně stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)*	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)*
	2019	2019	2020	2020
Násilné činy	1 025	1 042	809	862
z toho vraždy	15	15	16	16
z toho loupeže	157	124	113	84
z toho úmyslné ublížení na zdraví	428	386	343	256
Mravnostní činy	129	154	104	117
Majetkové činy	1 855	2 270	1 316	1 934
z toho krádeže vloupáním	280	396	258	369
z toho krádeže prosté	1 248	1 395	814	1 099
z toho krádeže kapesní	266	242	109	104
Ostatní kriminální činy	2 024	2 045	1 529	1 528
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL** a s jedy	343	330	188	145
z toho šíření toxikomanie	0	0	0	0
z toho přechovávání OPL** a jedů	85	87	55	50
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL** a jedů	7	9	2	2
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL**	4	4	4	2
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	1 091	1 137	912	918
Zbývající kriminalita	2 355	2 424	2 227	2 274
z toho silniční nehody z nedbalosti	632	639	634	512
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	1 236	1 248	1 170	1 115
z toho zanedbání povinné výživy	366	395	322	248
Hospodářské činy	1 272	1 505	844	990
Celková kriminalita	8 122	9 441	6 367	7 708

Zdroj: ÚSKPV

*včetně dodatečné objasněnosti ze skutků registrovaných v předchozích letech

** OPL – omamné a psychotropní látky

Pozn.: od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, nelze tedy jednotlivé druhy trestné činnosti sčítat.

Z pohledu státních příslušností tvořili v roce 2020 nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců státní příslušníci **Slovenska** s počtem **2 232 osob** (-377, tj. -14,4 %), **Ukrajiny 1 535 osob** (-263, tj. -14,6 %), **Polska 406** (-75, tj. -15,6 %) a **Rumunska 321 osob** (-215, tj. -40,1 %). Následují státní příslušníci **Bulharska s 242 osobami** (-65, tj. -21,2 %), **Moldavska s 233 osobami** (-124, tj. -34,7 %), **Vietnamu s 211 osobami** (-111, tj. -34,5 %), **Ruska se 133 osobami** (-26, tj. -16,4 %) a **Německa se 116 osobami** (-37, tj. -24,2 %).

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	8 122	100,0	6 367	100,0	-21,6	-1 755
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Slovensko	2 609	32,1	2 232	35,1	-14,4	-377
Ukrajina	1 798	22,1	1 535	24,1	-14,6	-263
Polsko	481	5,9	406	6,4	-15,6	-75
Rumunsko	536	6,6	321	5,0	-40,1	-215
Bulharsko	307	3,8	242	3,8	-21,2	-65
Moldavsko	357	4,4	233	3,7	-34,7	-124
Vietnam	322	4,0	211	3,3	-34,5	-111
Rusko	159	2,0	133	2,1	-16,4	-26
Německo	153	1,9	116	1,8	-24,2	-37
Gruzie	141	1,7	101	1,6	-28,4	-40

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, nelze tedy jednotlivé druhy trestné činnosti sčítat

V souvislosti s nelegální migrací na území ČR bylo v roce 2020 trestně stíháno pro trestné činy násilné překročení státní hranice (§ 339 trestního zákoníku), organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (§ 340 trestního zákoníku), napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (§ 341 trestního zákoníku) a porušení předpisů o mezinárodních letech (§343 trestního zákoníku) celkem **33 cizinců a 27 občanů ČR** (z toho jedna právnická osoba). Ve srovnání s rokem 2019 došlo k nárůstu u občanů ČR (o 7 osob) a k poklesu u cizinců (o 4 osoby).

V roce 2020 byli pro uvedené trestné činy stíháni státní příslušníci **Ukrajiny (16), Sýrie (5), Rumunska (4), Slovenska a Vietnamu (po 3 osobách) a Ruska (1)**. Za spáchané skutky byly osoby (cizinci i občané ČR) nejčastěji stíhány na území KŘP hl. města Prahy (**27 osob**), KŘP Olomouckého kraje (**8 osob**) a KŘP Moravskoslezského kraje (**7 osob**). Cizinci byli nejčastěji stíháni na území KŘP hl. m. Prahy (**17 osob**), KŘP Středočeského, Karlovarského a Moravskoslezského kraje (po **3 osobách**).

XIII.1.1 Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR

V roce 2020 se potvrdily informace o mezinárodních cizojazyčných zločineckých skupinách částečně působících v ČR a částečně v zahraničí, které se podílely na obstarávání padělaných nebo pozměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů (a jejich následnému nelegálnímu zaměstnávání), kteří se již na území evropských států včetně ČR nacházejí, nebo se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do zemí schengenského prostoru. Tato činnost je doménou zejména ukrajinské komunity. Nejvíce zneužívanými (padělanými/neregulárními) doklady byly rumunské a litevské doklady totožnosti, které byly převážně zneužívány občany Ukrajiny zejména pro účely nelegálního zaměstnávání, neboť ukrajinští státní příslušníci mohou na území ČR přicestovat legálně díky bezvízovému styku na biometrický doklad totožnosti.

XIII.1.1.1 Obchodování s lidmi

Problematika obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2020 ve srovnání s předchozím rokem žádné zásadní změny ve zjištěných formách obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. V prostředí ČR se jednalo zejména o formu užití obětí obchodování s lidmi k prostituci a formu užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování nebo kořistění z takového jednání. Stav, struktura a dynamika trestné činnosti obchodování s lidmi je tedy srovnatelná s rokem 2019. Jednání a chování pachatelů působí sofistikovanějším dojmem, což potvrzovalo i využívání převážně lsti, zneužití závislosti nebo omylu, avšak u určitých sociálních skupin jsme též zaznamenali násilné projevy jako prostředek k dosažení požadavku pachatelů, nebo poslušnosti obětí. Lze konstatovat, že problematika obchodování s lidmi, tak jak

byla zjišťována na území ČR, je obdobná jako v ostatních členských státech EU a koreluje s aktuálními „evropskými“ trendy tohoto typu organizovaného zločinu. Tento závěr vyplývá mimo jiné zejména z informací získávaných v průběhu expertních jednání v rámci projektu Europolu EMPACT THB.

Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2020 potvrdily stávající trend případů, v nichž na území ČR došlo k cílenému vyhledávání mužů a žen ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí, s následným vylákáním do zahraničí, zejména do Velké Británie, kde muži jsou nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci, za kterou dostávají nepatrnou, nebo žádnou mzdu. Pracovním prostředím pro takové osoby byly např. myčky automobilů, třídírny ovoce a zeleniny, drůbežárny, restaurace, stavby a různé výrobní podniky. Pachatelé poškozeným při výplatě odebírají všechnu nebo drtivou část vydělané mzdy, mnohdy prostřednictvím platebních karet, které pachatelé poškozeným spolu s účty zřídili v tamních bankovních ústavech, v některých případech navíc poškozené zadlužili úvěry na pořízené účty. Ženy jsou nuceny k prostituci, nebo jsou nuceny k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo Evropskou unii.

Takové sňatky jsou označovány jako tzv. „sňatky s výhodou“ (marriages of convenience). Vzhledem k tomu, že mezi komunity, z nichž byla směřována „poptávka“ po ženách z ČR, patřili zejména státní příslušníci Bangladéše, Pákistánu a Afghánistánu, souvisí tento trend v obchodování s lidmi úzce i s problematikou pohybu a pobytu osob ze třetích zemí, které jsou v současné době rizikové i z hlediska terorismu, ve státech EU. K organizování tohoto jednání docházelo zejména na území Velké Británie, podíleli se na něm rovněž státní příslušníci ČR, kteří se ve Velké Británii dlouhodobě zdržují. V této oblasti nelegálních aktivit a trestné činnosti se angažovala především romská komunita z ČR a Slovenska.

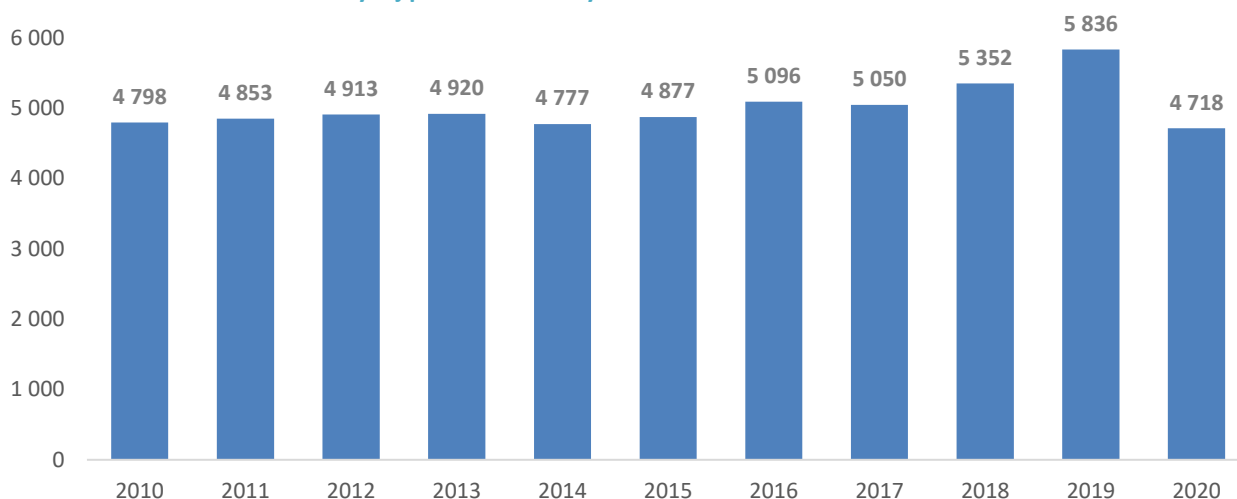
V roce 2020 již druhé funkční období působil v Londýně při Velvyslanectví ČR styčný důstojník PČR, který na velvyslanectví v souvislosti s obchodováním s lidmi zajišťoval pomoc možným obětem obchodování s lidmi v rámci dobrovolných návratů do ČR, informoval NCOZ o konkrétních podezřeních, a dále zajišťoval komunikaci s britskými policejními orgány při následném prověřování či vyšetřování trestné činnosti. Přítomnost styčného důstojníka ve Velké Británii byla i v roce 2020 NCOZ v oblasti obchodování s lidmi intenzivně využívána.

V případech s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování pokračoval v roce 2020 v ČR trend z předchozích let spočívající v tzv. „agenturním zaměstnávání“, kdy právnické osoby (agentury práce disponující povolením z MPSV) zprostředkují cizincům zaměstnání v různých podnicích na území ČR včetně zajištění ubytování. Zájemci o tento druh pracovního uplatnění přijíždějí zejména z Ukrajiny, Rumunska, Moldavska, Bulharska, ale též z Filipín a Mongolska. V roce 2020 byl zaznamenán pokračující trend zaměstnávání ukrajinských a moldavských státních příslušníků na padělané rumunské či litevské doklady, z důvodu snadnějšího přístupu na pracovní trh pro občany členských států EU.

XIII.2 ODSOUZENÍ CIZINCI

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo **v průběhu roku 2020 pravomocně odsouzeno celkem 4 718 cizinců** (tj. o 1 118 méně než v roce 2020). Po pozvolném nárůstu v posledních několika letech se tak úroveň odsouzených cizinců snížila. Celkový počet odsouzených osob (včetně občanů ČR) tvořil v roce 2020 celkem 48 514, podíl odsouzených cizinců na celkovém počtu odsouzených osob tvořil 9,7 %, tento podíl se meziročně snížil o 0,8 procentních bodů.

Vývoj počtu odsouzených cizinců v letech 2010 - 2020

Zdroj: MS

Odsouzení cizinci v ČR v letech 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
celkem cizinců	4 798	4 853	4 913	4 920	4 777	4 877	5 096	5 050	5 352	5 836	4 718
meziroční změna	-530	55	60	7	-143	100	219	-46	302	484	-1 118
tj. %	-9,9	1,1	1,2	0,1	-2,9	2,1	0,9	-0,9	6,0	9,0	-19,2

Zdroj: MS

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v ČR, odpovídá víceméně struktuře trestně stíhaných cizinců. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Slovenska, Ukrajiny a Polska**. Tyto tři státní příslušnosti tvoří přes 61 % všech odsouzených cizinců.

Následovali státní příslušníci Rumunska, Vietnamu, Moldavska a Bulharska. Zatímco předchozí rok nebyli státní příslušníci Německa v rámci TOP 10 nejčastěji odsouzených cizinců, nyní zauímají 8. místo, jejich počet je však téměř totožný jako v roce 2019 (pokles o 2 osoby). TOP 10 doplňují občané Ruska a Gruzie. Oproti roku 2019 z TOP 10 vypadli státní příslušníci Nigérie, kterých bylo v roce 2019 stíháno 108 a v roce 2020 to bylo 43 (-65, tj. -60,2 %). Nejvyšší procentuální pokles v rámci TOP 10 byl zaznamenán u státních příslušníků Rumunska (-40,1 %) a Moldavska (-38,5 %).

Odsouzení cizinci – srovnání roku 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	55 399	100,0	48 514	100,0	-12,4	-6 885
občané ČR	49 563	89,5	43 796	90,3	-11,6	-5 767
cizinci	5 836	10,5	4 718	9,7	-19,2	-1 118
Odsouzeno cizinců	5 836	100,0	4 718	100,0	-19,2	-1 118
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Slovensko	1 703	29,2	1 458	30,9	-14,4	-245
Ukrajina	1 365	23,4	1 103	23,4	-19,2	-262
Polsko	354	6,1	317	6,7	-10,5	-37
Rumunsko	459	7,9	275	5,8	-40,1	-184
Vietnam	243	4,2	207	4,4	-14,8	-36
Moldavsko	317	5,4	195	4,1	-38,5	-122
Bulharsko	219	3,8	192	4,1	-12,3	-27
Německo	93	1,6	91	1,9	-2,2	-2
Rusko	99	1,7	83	1,8	-16,2	-16
Gruzie	99	1,7	67	1,4	-32,3	-32

Zdroj: MS

Nejvíce cizinců odsoudily soudy na území hl. m. Prahy (1 224 osob) a dále soudy na území Jihomoravského kraje (658 osob), Středočeského kraje (612 osob), Severočeského kraje (497 osob)⁹⁷.

Odsouzené osoby dle soudů v jednotlivých krajích v roce 2020

Kraj /*	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Občané ČR	5 769	5 374	3 140	4 318	7 689	4 786	7 464	8 802	47 342
Cizinci	1 224	612	260	453	497	658	658	436	4 478
Celkem odsouzených osob	4 789	4 832	2 919	3 940	7 293	4 556	6 956	8 512	43 796

Zdroj: MS

*ve smyslu soudního uspořádání

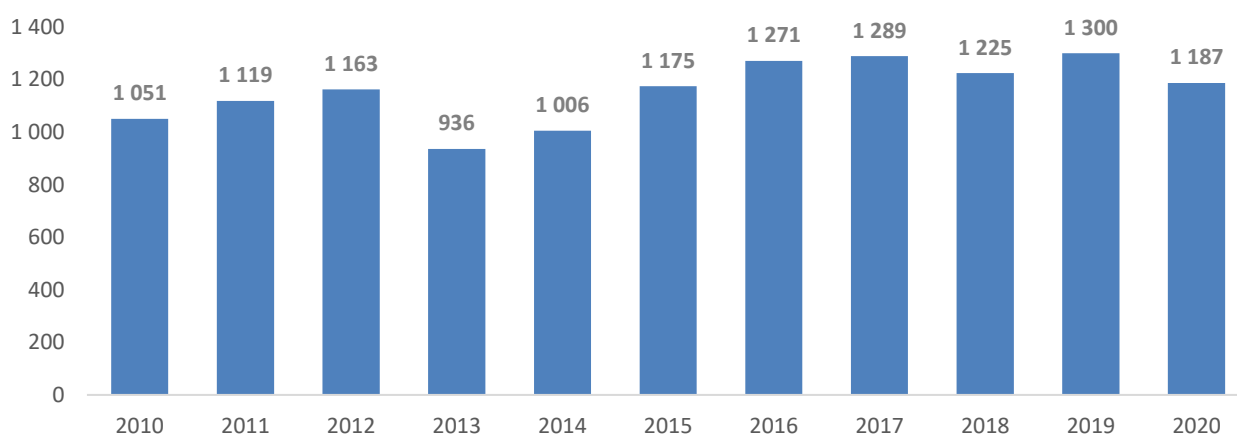
XIII.3 CIZINCI OMEZENÍ NA OSOBNÍ SVOBODĚ

Co se týče počtu cizinců, nacházejících se k 31. prosinci 2020 ve věznicích v ČR ve výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence na území ČR, jejich počet dosáhl **1 534 osob**, což je o 260 méně než v předchozím roce.

Následující graf znázorňuje, kolik cizinců se nacházelo ve výkonu trestu odnětí svobody v jednotlivých letech. K 31. prosinci 2020 to bylo celkem **1 187 osob**.

⁹⁷ Ve smyslu soudního uspořádání.

Vývoj počtu odsouzených cizinců k výkonu trestu odnětí svobody v letech 2010 - 2020

Zdroj: MS – Vězeňská služba ČR

V celkovém počtu vězňených cizinců k 31. prosinci 2020 tvořili cizinci v postavení obviněných téměř jednu čtvrtinu (344, tj. 22,4 %), stejně jako předchozí rok tvořili cizinci malý podíl v postavení chovanců (3, tj. 0,2 %), a rozhodující podíl cizinci v postavení odsouzených (1 187, tj. 77,4 %).

Cizinci omezení na osobní svobodě – srovnání 2019/2020

Rok	2019 (k 31. 12.)	tj. %	2020 (k 31. 12.)	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem cizinci	1 794	100,0	1 534	100,0	-14,5	-260
z toho:						
obvinění	491	27,4	344	22,4	-29,9	-147
odsouzení	1 300	72,5	1 187	77,4	-8,7	-113
chovanci (v detenčním ústavu)	3	0,2	3	0,2	0,0	0
z toho TOP 10 cizinců omezených na osobní svobodě (řazeno dle 2020):						
Slovensko	496	27,6	439	28,6	-11,5	-57
Vietnam	341	19,0	259	16,9	-24,0	-82
Ukrajina	201	11,2	187	12,2	-7,0	-14
Polsko	98	5,5	92	6,0	-6,1	-6
Rumunsko	89	5,0	86	5,6	-3,4	-3
Bulharsko	52	2,9	58	3,8	11,5	6
Srbsko	65	3,6	57	3,7	-12,3	-8
Rusko	44	2,5	35	2,3	-20,5	-9
Moldavsko	47	2,6	30	2,0	-36,2	-17
Lotyšsko	26	1,4	28	1,8	7,7	2

Zdroj: MS - Vězeňská služba ČR

Největší skupinou cizinců ve věznicích byli v roce 2020 tradičně státní příslušníci **Slovenska**, následovali státní příslušníci **Vietnamu** a s větším odstupem pak státní příslušníci **Ukrajiny** a **Polska**.

Mezi cizinci odsouzenými k výkonu trestu odnětí svobody velmi výrazně převažují muži (1 453, tj. 95 %) oproti ženám (81, tj. 5 %).

XIV VNĚJŠÍ ROZMĚR MIGRACE

XIV.1 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR V OBLASTI MIGRACE V GESCI MV

Mezinárodní spolupráce v oblasti migrace byla v roce 2020 znatelně poznamenána pandemií covid-19. Členské státy včetně ČR již během první vlny pandemie znovuzavedly kontroly na vnitřních hranicích a omezily vstup na svá území. Mezinárodní a zejména evropská spolupráce se tedy intenzivně věnovala především harmonizaci přístupu k této bezprecedentní situaci, ze které vyústilo předložení řady doporučení a vodítek nejen pro oblast mobility, ale i např. pro oblast azylu či návratů. Kvůli přeshraničním dopadům došlo také k intenzivnější bilaterálních kontaktů se sousedními státy.

Kvůli pandemii covid-19 a související agendě bylo také opakovaně odloženo **představení Nového paktu o migraci a azylu**, který byl na místo jarního termínu Evropskou komisí předložen až 23. září 2020 (podrobněji viz kapitola XIV.3 Problematika migrace na úrovni EU). Přestože Komise předložila zcela nové legislativní i nelegislativní návrhy (doporučení a pokyny EK), počítá rovněž s dokončením vyjednávání některých návrhů z předchozího reformního balíčku společného evropského azylového systému (SEAS) z roku 2016, resp. 2018 a avizuje představení dalších legislativních a nelegislativních aktů během roku 2021.

ČR obecně předložení Nového paktu o migraci a azylu uvítala a v souladu se svou dlouhodobou migrační politikou deklarovala připravenost v rámci projednávání podpořit taková nová opatření, která povedou k nápravě nedostatků ve stávajícím systému. Dle schválených rámcových pozic **ČR během prvotních jednání pokračovala v podpoře celistvé reformy evropského migračního a azylového systému založené na komplexním přístupu** – posílení aktivit ve vnější dimenzi migrační politiky, efektivní ochraně vnějších hranic EU a silném konsenzuálním systému dovnitř Unie. I nadále zdůrazňovala potřebu udržitelného systému, který bude zároveň odolný vůči celé řadě nových výzev, ať už bezpečnostních, ekonomických či ekologických. Ve vnější dimenzi migrační politiky ČR nadále usilovala o naplňování svých dlouhodobých cílů, a to **prevencí nelegální migrace mimo území EU, poskytováním pomoci v zemích původu a tranzitu, boj proti pašeráckým sítím či uzavírání dohod o readmisích a návratech se zeměmi původu**. Zásadní důraz poté kladla na **efektivní ochranu vnějších hranic EU**, kterou považuje za naprosto zásadní pro zajištění bezpečnosti občanů Unie.

Nad rámec spolupráce v rámci EU i v roce 2020 pokračovala spolupráce v problematice azylu a migrace prostřednictvím mezinárodních a regionálních setkání, přestože obvyklý formát setkávání byl narušen pandemií covid-19. V průběhu roku 2020 většina kontaktů na různých úrovních probíhala virtuálně skrze online komunikační platformy.

Na mezinárodní úrovni ČR pokračovala v rozvoji **spolupráce zejména s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)** s cílem řešit největší globální výzvy s dopadem na EU.

Co se týče regionální spolupráce, ČR se aktivně zapojila do **spolupráce v rámci Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD)**, zejména prostřednictvím regionálních dialogů (Rabatský proces, Chartúmský proces, Budapešťský proces, Pražský proces), které ČR využila k prezentaci a prosazování svých dlouhodobých cílů ve vztahu ke třetím zemím.

Rabatský proces a Chartúmský proces zabývající se spoluprací s africkými zeměmi v roce 2020 pokračoval v implementaci svého hlavního cíle, tj. naplnění Akčního plánu z Vallety z roku 2015. ČR proto podpořila veškerá snažení, která cílila na prevenci nelegální migrace, boj proti pašerákům a zefektivnění návratové politiky. Předsednictví Rabatského procesu převzala po Francii první africká země - Rovníková Guinea. **Pražský proces**, zaměřující se především na spolupráci se zeměmi východní a jihovýchodní Evropy a zeměmi v postsovětském prostoru, navázal na aktivity z předchozích let, které ČR dlouhodobě provádí svou aktivní účastí v rámci Strategické skupiny procesu. V listopadu roku 2020 ČR převzala předsednictví v rámci

Strategické skupiny Pražského procesu a postavila se tak do čela procesu formulace nového politického mandátu pro období 2023–2027.

V rámci regionální spolupráce pokračoval také rozvoj **kooperace v rámci Visegrádské skupiny (V4)**. V období od července 2019 do června 2020 ČR působila v roli předsednické země V4 a téma migrace zařadila mezi své hlavní priority. Na politické úrovni mimo jiné uspořádala v lednu 2020 setkání předsedů vlád zemí V4 s rakouským kancléřem Sebastianem Kurzem, na kterém se diskutovala témata migrace, rozšíření EU či víceletý finanční rámec. S německou kancléřkou Angelou Merkel předsedové vlád zemí V4 dále na videokonferenčním zasedání diskutovali dopady pandemie koronaviru a postupné uvolňování opatření na hranicích. Spolupráce zemí V4 v rámci Migration Crisis Response Mechanism byla v roce 2020 značně ovlivněna pandemií, kdy práce na společných projektech byla přesunuta do virtuálního prostředí a realizace některých z nich odložena.

Regionální spolupráci ČR rozvíjela i v rámci **Salcburského fóra**, které své úsilí zaměřuje na politickou koordinaci v rámci EU a spolupráci se zeměmi západního Balkánu. Pandemie covid-19 výrazně zasáhla do obvyklých aktivit Salcburského fóra. Bulharské předsednictví v 1. polovině 2020 nakonec zrušilo veškeré své plánované akce (včetně ministerské konference původně plánované na květen 2020). Ministerská konference během chorvatského předsednictví ve 2. polovině 2020 byla nakonec též zrušena. Na půdorysu spolupráce Salcburského fóra však došlo na základě iniciativy Rakouska k založení tzv. Operational Platform Eastern Mediterranean Route se sídlem ve Vídni. Cílem platformy je posílení spolupráce a implementace konkrétních aktivit v oblasti migrace ve státech podél západobalkánské migrační trasy, což plně zapadá do dlouhodobých priorit ČR, a proto ČR platformu od samotného začátku podporovala.

Co se týče bilaterální relace, ČR se i nadále zaměřovala na budování vztahů v oblasti migrace se členskými zeměmi EU i dalšími migračně relevantními třetími zeměmi. ČR se dlouhodobě profiluje v podpoře členských států EU i třetích zemí v oblasti migrace, zejména prostřednictvím realizace projektů a finančních darů zacílených na budování kapacit konkrétní třetí země a expertní podporu.

XIV.2 MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

XIV.2.1 Spolupráce se sousedními státy

V oblasti spolupráce se sousedními státy jsou jednotlivé formy spolupráce uvedeny v mezinárodních smlouvách o policejní spolupráci.

V roce 2020 s ohledem na pandemii covid-19 neproběhlo setkání ředitelů cizineckých policií **států V4** ani **Salcburského fóra**. Také nebyla realizována jednání hraničních zmocněnců.

Zásadní roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním cizincům, se kterými je vedeno řízení (prověrky v evidencích daného státu z důvodu ověření totožnosti osoby), při zprostředkovávání nabídek na předání a převzetí osob a koordinaci společných hlídek.

Důležitou roli v oblasti boje proti nelegální migraci (převoz osob za využití pomoci převaděčů a úkrytů v dopravních prostředcích, fiktivní sňatky, zneužití pracovních víz aj.), přeshraniční trestné činnosti (krádeže luxusních motorových vozidel, odhalování distributorů omamných a psychotropních látek), obchodu se ženami atd. hraje **přímá operativní spolupráce s orgány sousedních států**. Oddělení šetření trestné činnosti a dokumentace ŘSCP se snaží aktivně, dle svých možností, spolupracovat s bezpečnostními složkami Německa, Rakouska, Slovenska, Polska a Maďarska, neboť nezbytnost této spolupráce je velmi důležitá k efektivnímu a rychlému jednání v boji s nelegální migrací. Tato spolupráce je navazována dle aktuální potřeby a situace. Kromě spolupráce zaměřené na oblast nelegální migrace a odhalování přeshraniční trestné činnosti, se jedná i o spolupráci v souvislosti s dokumentováním legální migrace cizinců třetích zemí, spáchané formou fiktivních sňatků, účelových otcovství, zneužitím pracovních víz atp. Nezastupitelné místo mají také

styční důstojníci na ZÚ ČR v zahraničí, kteří neprodleně informují o všech podezřeních na legální či nelegální migraci.

Obecně lze konstatovat, že za standardních podmínek probíhá spolupráce formou vzájemných vzdělávacích soustředění, přímého výkonu společných hlídek na území obou zúčastněných států a součinnostních jednání. Vzhledem k epidemiologické situaci v ČR v roce 2020 byla v rámci krajských ředitelství PČR nastavena přísná opatření za účelem zabránění šíření onemocnění covid-19. S ohledem na realizaci těchto opatření byly přerušeny téměř všechny společné aktivity v oblasti mezinárodní policejní spolupráce. Bylo **nutné přeorganizovat, přesunout či zcela zrušit některé mezinárodní aktivity** (např. odborné i jazykové vzdělávání policistů, společná cvičení a výcviky nebo workshopy).

Výkon **společných hlídek** byl částečně omezen (viz níže).

Realizovány byly také v rámci společného výkonu služby **součinnostní akce ve formě schengenského vnitrostátního pátrání** (jako způsob kompenzačních opatření, ke kterým se ČR zavázala v souvislosti s přistoupením k schengenskému prostoru). Tato forma společného výkonu služby se osvědčuje zejména z pohledu řešení komunikačních bariér s kontrolovanými osobami a obecně je veřejností pozitivně vnímáno, že česká a německá policie spolupracuje. Německá strana získává důležité informace a pro českou stranu jsou důležité informace z německých evidencí o kontrolovaných osobách. Nezřídka se stávalo, že byly kontrolovány osoby s kriminální minulostí v Německu. Bez přítomnosti německých policistů na místě kontroly by nebylo možné takové informace zjistit.

Během ledna až února 2020 byla uskutečněna **součinnostní jednání** s policejními orgány sousedních států, po přijatých opatřeních v důsledku pandemie covid-19 došlo k omezení/zrušení plánovaných jednání nebo jednání proběhla korespondenční formou. Např. u OCP KŘP Jihočeského kraje se v roce 2020 uskutečnila pouze dvě jednání v měsíci lednu a únoru, a to s policejními orgány Rakouska a jedno s policejními orgány Německa, všechna ostatní naplánovaná jednání byla zrušena. Dle informací OCP KŘP Královéhradeckého kraje probíhala s orgány Polska nepravidelná součinnostní jednání za účelem koordinace výkonu služby zejména v souvislosti s předáváním informací k platným opatřením na území jednotlivých stran k přítomnosti onemocnění covid-19.

Některé společné aktivity se podařilo však uskutečnit **videokonferenčně**. Jednou z nich byl „*Seminář k předávání a přebírání osob na společných státních hranicích ČR-SRN*“. Na videokonferenci byli připojeni zástupci odboru cizinecké policie a odboru mezinárodních vztahů krajského ředitelství, zástupci Inspekcí Spolkové policie Waldmünchen, Waidhaus a Passau, zástupci Společného centra česko – německé policejní a celní spolupráce Petrovice – Schwandorf. Seminář přispěl zejména k vyjasnění sporných záležitostí a ke sjednocení postupu při předávání osob. Dalším navazujícím jednáním pak bylo vytvoření dvojjazyčného formuláře k předávání osob, který usnadní vyřizování nabídek při předávání osob. Závěrem byla dohodnuta realizace pilotního projektu optimalizace regionálního procesu v souvislosti s vyřizováním nabídek při předávání osob.

V rámci projektu Cross Border Security Cooperation (CBSC) – budování nového společného pracoviště s Německem v Hrádku nad Nisou k posílení přeshraniční spolupráce bylo ke komunikaci s německou stranou využito z důvodu pandemické situace pouze spojení prostřednictvím videokonference. Cílem projektu je zvýšit účinnost boje proti přeshraniční trestné činnosti a nelegální migraci na hranici a území ČR a Německa a v hraničním trojúhelníku mezi ČR, Polskem a Německem. Schengenská hranice mezi ČR a Německem, jakož i alternativní trasy přes Polsko, jsou typické pro různé druhy trestné činnosti. Vzhledem k opatřením proti šíření nemoci covid-19 je podán návrh na prodloužení realizace projektu. V současnosti je realizována distanční výuka jazyků, byly vytvořeny návrhy sběru statistických dat o společných aktivitách a podílu na odhalování trestné činnosti a je vyhotovena první společná regionální analýza v oblasti nelegální migrace.

XIV.2.1.1 Společné hlídky

Jakožto jedna z forem mezinárodní spolupráce jsou odbory cizinecké policie krajských ředitelství PČR⁹⁸ prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci⁹⁹.

V roce 2020 bylo uskutečněno celkem **226 společných hlídek**¹⁰⁰ **policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států**. V porovnání s rokem 2019 se jedná o vysoký pokles, a to o 539 hlídek (tj. -70,5 %). Důvodem tohoto nízkého počtu byla přijatá opatření v souvislosti s pandemií covid-19. Společné hlídky probíhaly od 1. 1. 2020 do 2. 3. 2020, kdy v souladu s pokynem policejního prezidenta byly všechny zahraniční služební styky v návaznosti na rozhodnutí ministra vnitra na zasedání Bezpečnostní rady státu ze dne 2. 3. 2020 v souvislosti se šířením covid-19 zrušeny (výjimkou byly OCP KŘP Plzeňského a Ústeckého kraje - mimořádné společné hlídky na bývalých hraničních přechodech v rámci opatření COVID-19). Společné hlídky znovu pokračovaly od 1. 7. 2020. Následně byly od 14. 9. 2020 všechny přeshraniční aktivity do konce roku 2020 v souvislosti se zhoršením aktuálního vývoje šíření nemoci covid-19 znovu zrušeny.

Výkon společných hlídek se dlouhodobě osvědčuje zejména z pohledu preventivního působení, výměny informací a zkušeností a obecně prohlubování přeshraniční spolupráce. Společné hlídky jsou plánovány s měsíčním předstihem, avšak obě strany jsou schopny reagovat dle potřeby i operativně. Do společných hlídek jsou zařazováni policisté, kteří prošli speciálním vzděláním. Důležitost speciálního vzdělávání vzrostla s nabytím účinnosti nové kooperační dohody, která značně rozšiřuje oprávnění při společném výkonu služby.

Z celkového počtu proběhlo 166 česko-německých hlídek (tj. 73,5 %), 33 česko-polských (tj. 14,6 %), 20 česko-rakouských (tj. 8,8 %) a 7 česko-slovenských hlídek (tj. 3,1 %). Téměř 40 % hlídek se konalo na území ČR. Dále bylo nejvíce hlídek na území Německa (25 %) a pak zároveň na území Německa a ČR (23 %). V rámci společných hlídek bylo kontrolováno cca 7 200 osob a řešeno 63 přestupků.

XIV.3 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

Již během prvních měsíců roku 2020 musela EU rychle reagovat na mimořádný migrační tlak na vnější hranici vyvolaný prohlášením tureckého prezidenta o „otevřených dveřích do Evropy“ a umožnění vstupu do EU migrantům nashromážděným v Turecku. V reakci na tento krok a zesílené toky migrantů z Turecka schválili ministři vnitra **Prohlášení o situaci na vnější hranici EU**, ve kterém se shodli na opatřeních ve prospěch Řecka, Bulharska a Kypru ke zvládnutí mimořádné situace a důrazně odmítli zneužívání migračních tlaků pro politické účely ze strany Turecka. Řadu opatření pro posílení svého úseku vnější hranice přijalo také Řecko. ČR poskytla okamžitou pomoc Řecku již 6. března v rámci Mechanismu civilní ochrany EU a dále finanční podporu. Vztahům EU a Turecka a migrační situaci na východní středomořské trase bylo následně věnováno také mimořádné zasedání Rady pro zahraniční záležitosti, jehož výstupem bylo Prohlášení, v němž ministři zahraničí členských států EU deklarovali odhodlání bránit vnější hranice EU a vyzvali Turecko k naplňování Společného prohlášení.

Do veškerého dění v evropských institucích, členských státech i třetích zemích však následně významně zasáhla **pandemie covid-19**. Na institucionální úrovni došlo k přenesení těžiště debaty od migrace nejprve k akutnímu řešení opatření dočasně omezujících volný pohyb osob do EU a v rámci EU s negativním dopadem

⁹⁸ Netýká se vnitrozemských KŘP, tj. KŘP hl. m. Praha, Středočeského kraje a kraje Vysočina

⁹⁹ Společné hlídky jsou zaměřeny na monitoring nelegální migrace, realizaci schengenského vnitrostátního pátrání, monitoring pohybu vozidel, přeshraniční trestnou činnost, pátrání po odcizených vozidlech, pachatelích trestných činů, kontrolu pobytového režimu cizinců, včetně pobytových kontrol v nočních klubech, kontrolu osob a vozidel. Výkon společných hlídek se dlouhodobě osvědčuje zejména z pohledu preventivního působení, výměny informací a zkušeností a obecně prohlubování přeshraniční spolupráce. Společné hlídky jsou plánovány s předstihem, avšak obě strany jsou schopny i reagovat dle potřeby operativně. Do společných hlídek jsou zařazováni policisté, kteří prošli speciálním vzděláním.

¹⁰⁰ Dle vyhodnocení měsíčních výkazů zasílaných jednotlivými KŘP

také na volný pohyb zboží a služeb, a následně směrem k řešení dopadů pandemie zejména v kontextu vyjednávání víceletého finančního rámce (VFR) na roky 2021-2027 a balíčku tzv. pokrizové pomoci.

Omezení volného pohybu a uzavření vnitřní hranic ze strany většiny členských států vedlo **k celkovému útlumu migrace**. Epidemiologická opatření měla a mají dopad na všechny aspekty migrace zahrnující nejen pohyb na hlavních migračních trasách, ale také vízovou politiku, přesídlování, návraty a azyl. Evropská komise v této souvislosti v dubnu připravila doporučení, tzv. vodítka k provádění legislativy v oblasti azylu a migrace, zaměřená na implementaci azylových, návratových a přesídlovacích procedur během pandemie koronaviru s dopady na vnitřní bezpečnost. Reagovala tak zejména na tlak na azylové systémy států EU a případy nelegálně pobývajících občanů třetích zemí v EU, kterým byl dočasně znemožněn návrat do zemí původu, a to v důsledku omezujících opatření na hranicích.

Na úrovni EU došlo také k velice rychlé shodě na omezení cest do EU, kdy 16. března 2020 bylo přijato první doporučení Evropské komise k zákazu jiných než nezbytných cest do EU, které bylo následně několikrát prodlouženo. Svě doporučení v tomto ohledu následně přijala i Rada dne 30. června 2020, ve kterém se shodla na společném zákazu jiných než nezbytných cest do EU a společném mechanismu pro uvolňování těchto omezení na základě epidemiologických kritérií. Toto doporučení obsahuje dvě přílohy – pravidelně aktualizovaný seznam třetích zemí s nízkým rizikem nákazy, tedy zemí, na jejichž občany by se nemělo vztahovat dočasné omezení na vnějších hranicích, a kategorie cestujících s nezbytnou funkcí či potřebou, na které by se zákaz vstupu neměl aplikovat i pokud cestují ze zemí s vysokou mírou nákazy covid-19 (např. osoby pracující ve zdravotnictví a sociálních službách, přeshraniční pracovníci, osoby pracující v transportním odvětví, rodinní příslušníci apod.).

Vedle harmonizace pravidel pro řízení pohybu přes vnější hranice přijala Rada EU 13. října 2020 i doporučení ke koordinaci v rámci EU, které stanovuje seznam pravidel a principů pro cestování v rámci EU. Doporučení ukotvuje mechanismus hodnocení epidemiologické situace v jednotlivých členských státech, na jehož základě jsou členské státy rozdělovány dle rizika přenosu nákazy do několika kategorií. Obecným pravidlem se stalo neomezování cest z tzv. bezpečných zemí a zavádění epidemiologických opatření (karanténa či testování) při cestách ze zemí se zhoršenou epidemiologickou situací.

Právě pandemie covid-19 a její současné i předpokládané budoucí dopady potvrdila potřebu posílení migračního a azylového systému, jehož základem bude udržitelnost a odolnost vůči krizovým situacím. **Významným milníkem tak bylo představení dlouho očekávaného návrhu reformy evropské migrační a azylové politiky.** Evropská komise 23. září 2020 předložila tzv. **Nový pakt o migraci a azylu**, který má dle slov Evropské komise nabídnout nový „svěží start“. Přestože z části navazuje na iniciativy předchozí snahy o reformu společného evropského azylového systému (SEAS), je znatelná změna celkového přístupu a pakt je v některých oblastech mnohem ambicióznější. Konkrétní cíle, plány a nástroje jsou zahrnuty v doprovodném sdělení EK (SWD (2020) 207). Toto doprovodné sdělení se odkazuje na migrační krizi z let 2015-2016, která odhalila dlouhodobou neudržitelnost současného systému. Ten již není dle hodnocení EK schopen nabídnout odpovědi na současné výzvy a zajistit adekvátní řízení migračních toků, zejména během krizových situací. Především je kladen větší důraz na efektivní řízení migrace, prevenci nelegálních migračních toků a posílení aktivit ve vnější dimenzi migrační politiky.

Pakt se skládá z pěti legislativních návrhů, řady nelegislativních návrhů (doporučení a pokynů Komise), počítá s dokončením vyjednávání některých návrhů z předchozího reformního balíčku společného evropského azylového systému z roku 2016, resp. 2018¹⁰¹ a avizuje předložení další legislativy týkající se schengenské spolupráce a legální migrace v roce 2021. Celkově se tedy jedná o 15 dokumentů týkajících se budoucnosti této politiky a další dokumenty, u kterých EK předpokládá předložení v následujících letech.

Jmenovitě Komise předložila:

¹⁰¹ Kvalifikační nařízení, směrnice o podmínkách přijímání, nařízení k Agentuře Evropské unie pro azyl, nařízení o rámci Unie pro přesídlování a přijímání osob z humanitárních důvodů a směrnice o navrácení.

- Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o novém paktu o migraci a azylu (COM (2020) 609), jehož přílohou je Plán realizace nového paktu o migraci a azylu;
- Tři nové legislativní návrhy:
 - Návrh nařízení o azylovém a migračním managementu (COM (2020) 610),
 - Návrh nařízení o zavedení prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích (COM (2020) 612),
 - Návrh nařízení o řešení krizových situací a zásahů vyšší moci v oblasti migrace a azylu (COM (2020) 613);
- Dva pozměněné legislativní návrhy z předchozího reformního balíčku SEAS:
 - Návrh nařízení o zavedení společného postupu pro mezinárodní ochranu v Unii a o zrušení směrnice 2013/32/EU (COM (2020) 611),
 - Návrh nařízení o zřízení systému Eurodac (COM (2020) 614);
- Následující nelegislativní dokumenty:
 - Doporučení Evropské komise o legálních možnostech poskytování ochrany v EU: podpora přesídlování, humanitárního přijímání a dalších doplňkových možností (C (2020) 6467),
 - Doporučení Evropské komise o spolupráci mezi členskými státy při operacích prováděných plavidly vlastněnými nebo provozovanými soukromými subjekty za účelem pátracích a záchranných akcí (C (2020) 6468),
 - Doporučení Evropské komise týkající se mechanismu EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací (plán v oblasti připravenosti na migraci a řešení krizí (C (2020) 6469),
 - Pokyny Evropské komise k provádění pravidel EU týkajících se definice a prevence napomáhání k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu (C (2020) 6470).

Důležitým prvkem paktu je důraz na vnější dimenzi migrační politiky. Migrace se má stát ústředním bodem vztahů EU s migračně relevantními třetími zeměmi. Na základě uzpůsobeného přístupu k jednotlivým zemím Komise apeluje na budování vzájemně výhodných spojení. Přírozenou prioritou budou země v evropském sousedství, tj. západní Balkán, severní Afrika a Turecko. Při zmírňování příčin nelegální migrace bude EU využívat rozvojové pomoci, která bude i nadále klíčovým faktorem ve vztazích EU se zeměmi původu.

Pozdější předložení paktu značně omezilo prostor, který mělo německé předsednictví Rady EU k jeho projednávání. Většina členských států návrh nového paktu přivítala jako novou příležitost ke znovuoživení diskuzí o vytvoření fungující migrační politiky. Všeobecnou podporu našlo zaměření paktu na vnější dimenzi, zejména efektivní ochranu vnějších hranic a navázání fungujících partnerství s klíčovými zeměmi původu a tranzitu. Shoda také panuje nad potřebou zefektivnění návratové politiky a zlepšení azylového systému, aby nedocházelo k jeho zneužití, a to pomocí rychlé identifikace těch, kteří mezinárodní ochranu skutečně potřebují. Navzdory těmto styčným bodům však i nadále hlavní štěpící linií zůstává otázka rovnováhy mezi solidaritou a odpovědností a také návrh k zavedení povinné hraniční procedury na vnějších hranicích EU. Navzdory ambicím Německa dosáhnout do konce předsednictví politické shody nad klíčovými oblastmi paktu tak na závěrečné prosincové Radě pro spravedlnost a vnitřní věci byla publikována pouze tzv. zpráva o pokroku shrnující výsledky dosavadních vyjednávání.

ČR dlouhodobě prosazuje reformu migrační a azylové politiky Evropské unie, která povede k efektivnímu, funkčnímu, prakticky realizovatelnému a konsensuálnímu systému. ČR proto obecně vítá předložení Nového paktu o migraci a azylu, který si v těchto ohledech klade velice důležité cíle. ČR je připravena v rámci projednávání podpořit taková nová opatření, která povedou k nápravě nedostatků stávajícího systému, zajistí řádné fungování systému v normálních situacích a nabídnou paletu opatření pro řešení situací krizových, nejen migračních, ale i pandemických. V souladu se závěry několika Evropských rad od roku 2016 je ČR přesvědčena, že si EU nemůže dovolit zopakování migrační krize z let 2015–2016, a proto by hlavní penzum

snah mělo směřovat k prevenci nelegální migrace mimo území EU a spolupráci s třetími zeměmi, zesílení ochrany vnějších hranic a nalezení rovnováhy mezi odpovědností a skutečnou solidaritou. V podmínkách vzrůstajících socioekonomických, bezpečnostních a ekologických výzev, kterým čelí širší evropské sousedství, nová evropská migrační a azylová politika musí být vystavěna na rovnováze mezi těmito třemi pilíři, aby došlo k zajištění udržitelnosti a odolnosti systému, po čemž ČR volá dlouhodobě.

ČR bude v jednotlivých pilířích Nového paktu o migraci a azylu, tak jak je navrhla EK v průvodním sdělení, prosazovat návrhy směrem k dalšímu omezení nelegální migrace do EU především prostřednictvím posílené spolupráce se třetími zeměmi, zlepšení ochrany a bezpečnosti vnějších hranic EU a vyvážené solidarity bez automatického povinného přerozdělovacího systému či jeho obdoby.

V oblasti vnější dimenze migrace došlo dále k **dojednání nové dohody post-Cotonou mezi EU a zeměmi regionů Afriky, Karibiku a Pacifiku**. Ačkoliv se přijetí dohody neuskutečnilo v plánovém termínu, v prosinci roku 2020 bylo mezi partnery dosaženo politické shody nad textem dohody, včetně nejcitlivější části týkající se migrace a zejména mechanismů návratů a readmisí. Platnost stávající dohody z Cotonou byla provizorně prodloužena do konce listopadu 2021.

Konec roku 2020 se také nesl v duchu **konečné rozluky EU s Velkou Británií**, kdy dne 31. 12. 2020 skončilo tzv. přechodné období. V rámci dojednaných dohod došlo k zachování práv občanů EU a Velké Británie, kteří získali pobytové tituly před koncem přechodného období. Na osoby přijíždějící do EU, resp. ČR po 1. 1. 2021 je však již nahlíženo jako na občany třetí země.

XIV.3.1 Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)

Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) je agentura Evropské unie, jenž vznikla v roce 2010 nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 439/2010 ze dne 19. května 2010 o zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu. Sídíl v maltském hlavním městě Vallettě a jejím úkolem je posilovat spolupráci členských států v oblasti azylu a pomáhat jim při krizových situacích.

V roce 2020 i nadále mezi klíčové aktivity EASO patřila zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU – především pak v Řecku a Itálii. Již v průběhu roku 2019 úřad EASO přistoupil k restrukturalizaci svých aktivit v Itálii a následně pak i v Řecku. Těžiště angažmá úřadu EASO v Itálii se v roce 2020 přesunulo do oblasti strukturální podpory relevantních italských úřadů. Paralelně s tím se, v kontextu změn v řeckém azylovém právu, v roce 2020 transformovala i operační podpora Řecka. Tato se sice i nadále zaměřuje na poskytování asistence v tzv. „první linii“ (zejména v oblasti zlepšování fungování azylového systému, systému přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu a rovněž tak v rámci podpory vlastního řízení o mezinárodní ochraně), avšak vyžaduje již ve většině případů experty, kteří hovoří řecky. V důsledku těchto změn se již předem počítalo s tím, že v roce 2020 se dále sníží potřeba vysílání národních expertů členských států EU na podporu realizace výše uvedených operačních plánů. Do faktického naplňování realizace těchto operačních plánů však významným způsobem zasáhl nepředvídatelný faktor v podobě pandemie onemocnění covid-19, a souvisejících restriktivních opatření, který ovlivnil nejen plány v oblasti vysílání národních expertů, ale i všechny ostatní plánované aktivity úřadu EASO v uplynulém roce 2020.

Úřad se v roce 2020 nadále věnoval svým povinnostem vycházejícím ze současného mandátu, který úřadu ukládá podpůrnou roli členským státům především v oblasti harmonizace společného evropského azylového systému (SEAS), např. v přijímacích podmínkách, zvyšování kvality azylových řízení, posuzování zranitelnosti, dublinských případech, vytváření společných informací o zemích původu, atd. Tyto aktivity úřad vykonával i navzdory opatřením v souvislosti s onemocněním covid-19 postupně zavedených jak na Maltě, tak v jednotlivých členských státech EU na jaře 2020. Nicméně díky přenesení většiny svých aktivit online se EASO mohlo nadále věnovat např. školení národních expertů v dílčích oblastech své působnosti.

ČR se na činnosti EASO podílela účastí na pravidelných zasedáních Správní rady EASO a dalších expertních jednáních, která se uskutečnila dle plánu díky online videokonferencím. ČR se též tradičně podílela na podpoře naplňování operačních plánů EASO pro Řecko a Itálii, a to zejména prostřednictvím angažování národních expertů, které do uvedených zemí vysílala. V letech 2015–2019 se v rámci této podpory uskutečnilo celkem 102 vyslání národních expertů ČR. Bohužel, z důvodu nástupu pandemie covid-19 v roce

2020 a zavedených restriktivních ochranných opatření nebylo možné ve stávající praxi spolupráce a podpory naplňování operačních plánů pokračovat. ČR, stejně jako ostatní členské státy, se soustředila na podporu úřadu EASO při hledání nových personálních zdrojů, které by dokázaly pokrýt aktuální potřeby naplňování zmiňovaných operačních plánů a také by lépe odpovídaly aktuální strategii a potřebám působení úřadu EASO v dotčených zemích.

Z důvodu celosvětové pandemie onemocnění covid-19 a restriktivních opatření zaměřených na omezení šíření nemoci, nebylo možné realizovat plánovaná školení pracovníků MV v oblasti SEAS a Dublinského řízení. Ze stejného důvodu byla vedením úřadu EASO zrušena také každoroční propagační akce „Den EASO“, která slouží k prezentaci aktuálních aktivit realizovaných úřadem EASO a také k informování o dosavadních zkušenostech s fungováním českých expertů v rámci naplňování operačních plánů úřadu. Realizaci výše uvedených školicích a propagačních aktivit bylo MV nuceno odložit do doby, až dojde k odpovídajícímu zlepšení epidemiologické situace a uvolnění zavedených restriktivních ochranných opatření.

XIV.3.2 Evropská migrační síť (EMN)

Evropská migrační síť (EMN) je síť kontaktních míst, které se zabývají migrací v členských státech EU (Dánsko se na aktivitách EMN nepodílí) a Norsku.

Národním kontaktním místem Evropské migrační sítě (dále jen „EMN“) je od roku 2008 **odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra**¹⁰².

Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace. V průběhu roku 2020 zpracovávalo české kontaktní místo čtyři studie na následující témata: (1) Získání a ochrana sezónních pracovníků ze třetích zemí ve státech Evropské unie, (2) Dlouhodobě pobývající neregulérní migranti: praxe a výzvy v členských státech EU a Norsku, (3) Přesný, včasný, interoperabilní? Data management v rámci řízení ve věci mezinárodní ochrany a (4) souhrnná zpráva EMN na Děti v migraci. Dále české kontaktní místo vypracovalo Výroční zprávu o politice v oblasti azylu a migrace za rok 2019 za ČR a přispělo do zprávy o azylové a migrační politice za rok 2019 vydávané Evropskou komisí. Další významnou činností EMN je zpracování tzv. ad-hoc dotazů. V roce 2019 odpovědělo české kontaktní místo EMN na 74 ad-hoc dotazů členských států EMN, Norska a EK. EMN se podílela také na vypracovávání pravidelných Bulletinů (čtvrtletně vydávaných dokumentů popisujících aktuální informace o vývoji v členských státech a na úrovni EU v oblasti azylu a migrace), Factsheetu (stručného dokumentu podávajícího přehled o hlavních změnách v oblasti azylové a migrační politiky za konkrétní rok včetně statistické přílohy), Informů (kratších informačních materiálů zaměřených na specifická témata), aktualizované verze slovníčku EMN, komunikační strategie a mnoha dalších výstupů. Klíčovým tématem Informů EMN byly během roku 2020 dopady pandemie covid-19 na různé oblasti související s migrací.

České kontaktní místo EMN v roce 2020 nadále využívalo komunikační kanál pro veřejnost v rámci svého twitterového účtu [@EMNCzech](https://twitter.com/EMNCzech), kde publikuje své studie, shrnutí studií v českém jazyce, zajímavé statistiky z ČR i ostatních členských států nebo EU. Především však české kontaktní místo EMN pracovalo na nové verzi svého webu na adrese emncz.eu, která byla spuštěna na počátku roku 2021. Nový, modernizovaný web usnadňuje orientaci v tom, co EMN dělá, a atraktivnější formou upozorňuje na veškeré výstupy, novinky a události. Všechny vydávané materiály jsou zde uloženy a jsou dostupné ke stažení.

Celosvětová pandemie pozastavila v březnu 2020 veškerá osobní setkání, semináře i konference. EMN tak byla nucena přesunout všechny své aktivity do online prostoru, včetně pravidelných jednání národních kontaktních míst EMN, pracovních skupin, národních i výročních konferencí (ty pořádaly v roce 2020 Chorvatsko a Německo, země předsedající Radě EU), kulatých stolů a workshopů. Zástupci českého národního kontaktního místa i národní experti se nicméně těchto online událostí aktivně účastnili.

¹⁰² Od roku 2004 probíhala pilotní fáze fungování této skupiny. V roce 2008 bylo Rozhodnutím Rady (2008/381/ES) ustanoveno fungování Evropské migrační sítě.

XIV.3.3 Evropská pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX)

V roce 2020 pokračovaly přípravy na implementaci **revidovaného znění nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž**¹⁰³, které je důležitým prvkem komplexního přístupu EU k migraci a ke správě hranic. Zabezpečení vnějších hranic je dlouhodobě deklarováno jako zásadní předpoklad pro fungování schengenského prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích, jakož i předpoklad dalšího posunu v řešení migrační politiky EU.

Agentura Frontex bude na základě tohoto nařízení personálně posílena a vybavena dalším technickým zařízením. Byl jí rovněž udělen **širší mandát**, aby mohla podporovat činnosti členských států, zejména v **oblasti ochrany hranic, navracení** (agentura poskytne podporu na žádost dotčeného členského státu nebo z vlastní iniciativy a po dohodě s dotčeným členským státem, podpora se bude vztahovat na všechny oblasti navracení, od přípravných činností přes návrat až po činnosti po návratu a po příjezdu) a **spolupráce se třetími zeměmi**. Nově byl do rámce Frontexu začleněn **Evropský systém ostrahy hranic (EUROSUR)** s cílem zlepšit jeho fungování. Aby mohla agentura Frontex zajistit soudržnou správu vnějších hranic a byla schopna reagovat na krize, má k dispozici **stálý útvar evropské pohraniční a pobřežní stráže**. Tento útvar bude zřizován postupně do roku 2027, kdy jej bude tvořit až 10 000 operativních pracovníků pocházejících z řad operativních zaměstnanců Frontexu, operativních pracovníků z členských států dlouhodobě či krátkodobě vyslaných k agentuře, jakož i z rezervy pro rychlé nasazení, která zůstane zachována do konce roku 2024. Úlohu vnitrostátního kontaktního místa podle nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž plní ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policejního prezidia ČR, které zřídilo národní tým stálého útvaru evropské pohraniční a pobřežní stráže a provádí výběr jeho členů (do dlouhodobého dočasného přidělení, krátkodobého vyslání a rezervního týmu pro rychlé nasazení).

V roce 2020 došlo také k pokroku ve vyjednávání tzv. **statusových dohod s třetími zeměmi**, konkrétně dne 1. července 2020 **vstoupila platnost dohoda s Černou Horou**, tj. *Dohoda o postavení jednotek mezi Evropskou unií a Černou Horou o činnostech prováděných Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž v Černé Hoře*. V případě obdobné dohody se Srbskem byla zatím tato dohoda schválena pouze EU stranou (26. května 2020) a čeká se na dokončení příslušných schvalovacích procedur na srbské straně a zaslání oznámení o jejich dokončení EU straně. V případě Bosny a Hercegoviny a Severní Makedonie bylo již dosaženo předběžné shody, ale vyjednávání se v uplynulém roce příliš neposunula.

Pracovníci ŘSCP jsou pravidelnými účastníky jednání agentury Frontex a speciálních tréninků v rámci **pracovní skupiny zabývající se společnými návratovými operacemi** (Direct Contact Points). Vzhledem k celosvětové situaci ohledně pandemie covid-19 proběhlo fyzicky pouze 1 jednání v únoru 2020 v Záhřebu. Počet návratových operací poklesl s přihlédnutím k mezinárodní situaci.

ŘSCP sleduje možnosti, které nabízí agentura Frontex v rámci návratových operací (tzv. operační systém na organizaci návratových operací FAR) a sleduje plány společných návratových operací realizovaných prostřednictvím agentury Frontex a zároveň neustále vyhodnocuje nabídky předmětných návratových operací, které komparuje s aktuálním stavem osob jednak zajištěných a umístěných v zařízeních pro zajištění cizinců a stavem osob nacházejících se ve věznicích ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vyhošťovací vazbě s uloženým trestem vyhoštění. **V roce 2020 nebyla ČR organizátorem žádné společné návratové operace, kterou zprostředkovává agentura Frontex**. V rámci společné návratové operace, kterou organizovalo Polsko v prosinci 2020, bylo navraceno 8 osob do Vietnamu (účast 25 policistů oddělení doprovodu letadel ŘSCP; spolupráce s Armádou ČR a Leteckou základnou Praha-Kbely).

Cizinečtí policisté, převážně z týmů mobilní jednotky ŘSCP a Frontexu, se podíleli **na společných akcích na různých úsecích evropských vnějších hranic** (převážně Řecko, Severní Makedonie, Srbsko). Dále byli součástí několika policejních kontingentů působících v Severní Makedonii a Srbsku na základě dvoustranných dohod¹⁰⁴. V rámci akcí agentury Frontex byli cizinečtí policisté vysíláni na letiště, která jsou klíčovými body

¹⁰³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624

¹⁰⁴ Podrobným přehledem o vysílání policistů disponuje policejní prezidium, do jehož kompetence vysílání policistů náleží.

pro nelegální migraci. Rovněž zahraniční policisté byli nasazeni na letiště Václava Havla Praha. Z důvodů koronavirových opatření proběhla jen malá část plánovaných hostování a účastí na společných operacích. Dva policisté agentury Frontex hostovali na letištích. Hlavním úkolem byla výměna informací o migraci a posílení mezinárodní spolupráce. Čeští policisté byli vysláni na školení agentury Frontex o cestovních dokladech. Dále byli policisté vysláni na společné operace na pozemní hranici Maďarsko – Srbsko a Chorvatsko – Černá Hora (první operace agentury Frontex s exekutivními pravomocemi na území třetího státu) a na letiště Kišinev (Moldavsko), Miláno (Itálie) a Tirana (Albánie). Hostování bylo předčasně ukončeno.

Zástupci **oddělení doprovodu letadel ŘSCP** se zúčastnili akce agentury Frontex – Trainers annual meeting, který se uskutečnil ve dnech 6. – 9. září 2020 v Amsterdamu. Bylo provedeno vyhodnocení výcvikového roku 2020, dále byly představeny plány Frontexu do budoucích let, v souvislosti s náborem nových členů EBCGT¹⁰⁵ a jejich výcvikem. Byly představeny možnosti systému FAR, který je využíván členskými státy při návratových operacích. Během jednání byla představena nová metodika poskytování první pomoci spolu s vybavením, které bude Frontex využívat při plnění svých úkolů v oblasti ochrany hranic a návratových operací. Trenéři byli informováni, že v situaci kolem událostí bezprostředně souvisejících s celosvětovou pandemií covid-19 nebude v roce 2020 nadále probíhat výcvik policistů na ostrově Lesbos za účelem provádění readmisí z Řecka do Turecka (původně naplánováno celkem 13 výcviků).

Plánované jednání mezinárodního řídicího výboru jednotek doprovodu civilních dopravních letadel v květnu v ČR proběhlo vzhledem k pandemii covid-19 formou telekonference (zhodnocení průběhu společných tréninkových aktivit členských zemí EU financovaných z programu Evropské komise protiteroristického oddělení A1 „DG Home“ - Directorate General Home Affairs; policisté oddělení doprovodu letadel ŘSCP absolvovali 6 zahraničních cest na výcviky v rámci tohoto projektu; program byl v roce 2020 ukončen).

Vzájemná výměna informací o dokladech úspěšně probíhá na platformě pracovního uskupení Rady EU Hranice/Falešné doklady, Výboru specialistů na doklady v rámci agentury Frontex a dalších organizací. Informace o dokladech jsou vyměňovány rovněž prostřednictvím informačních systémů - mezinárodního systému FADO (iFADO, PRADO), databáze dokladů DATEX, který obsahuje odkazy na rakouský systém Argus, švýcarský D.223 a německý DocIS. Prostřednictvím národních kontaktních míst na doklady v rámci EU+ lze kdykoliv požádat o pomoc partnerské státy. Nicméně ČR v rámci mezinárodní spolupráce v oblasti dokladů průběžně navazuje a udržuje kontakty i s experty mimo EU+ (Kanada, USA, Austrálie, Korejská republika).

Pravidelně jsou agentuře Frontex **zasílána data** z oblasti neregulérních cestovních dokladů (Risk Analysis Unit, projekt EDF – European Document Fraud), z oblasti nelegální migrace, vyhoštění, odbavených osob na vnější schengenské hranici aj. (FRAN, Pulsar). Dále je ŘSCP zapojeno do systému EUROSUR (Evropský systém ostrahy hranic, který slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů). Data jsou poskytována také v rámci VAN (Vulnerability Assessment Network), což je koncepce vytvořená agenturou Frontex, která posuzuje zranitelnost při ochraně státních hranic (cílem je získat analytická data od jednotlivých členských států a posoudit připravenost jednotlivých států na neočekávaný migrační nápor; je monitorováno a hodnoceno technické vybavení, informační systémy, kapacity lidských zdrojů, finanční zdroje a infrastruktura vzhledem k ochraně vnějších schengenských hranic).

XIV.3.4 Azylový, migrační a integrační fond

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) je pro programové období 2014-2020 finančním nástrojem Evropské unie v oblasti migrační a azylové politiky.

Národní program Azylového, migračního a integračního fondu, který stanovuje priority ČR pro financování v rámci programového období, byl schválen EK dne 24. 3. 2015 a od té doby byl několikrát aktualizován. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je Odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV.

¹⁰⁵ Počet policistů oddělení doprovodu letadel ŘSCP registrovaných v mezinárodním eskortním týmu EBCGT zůstal i v roce 2020 na počtu 8.

Azylový, migrační a integrační fond byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 516/2014¹⁰⁶.

XIV.3.4.1 Hlavní (specifické) cíle AMIF

Národní program AMIF je zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace/legální migrace, návraty a solidarita. ČR implementuje pouze tři specifické cíle – azyl, integrace/legální migrace a návraty. EK na konci roku 2018 představila návrh novelizace nařízení 516/2014, kterým by bylo umožněno finanční prostředky určené původně výhradně na relokace a přesídlení částečně převést na standardní akce v rámci národního programu AMIF (tj. nikoliv na přesídlení či relokace). Tato novelizace byla v prosinci 2018 schválena Evropským parlamentem a Radou a vstoupila v účinnost. Ze strany MV byl zpracován návrh změny národního programu AMIF na využití části těchto finančních prostředků na jiné aktivity v rámci národního programu (zejména v rámci specifických cílů integrace a návraty), který byl schválen EK. V závěru roku 2019 byla EK schválena již 7. revize NP AMIF. Nově je celková finanční alokace pro ČR stanovena na 40 054 031 eur, nicméně 5 980 000 eur EK nadále vyčlenila na provádění politiky relokace a přesídlení, které se ČR na základě usnesení vlády č. 439 ze dne 5. června 2017 neúčastní. K využití na běžné součásti národního programu, tj. pro realizaci projektů a technickou pomoc, je v národním programu ČR pro programové období 2014-2020 k dispozici celkem 34 074 031 eur, což odpovídá přibližně 868 mil. Kč.

Rozdělení alokace mezi jednotlivé specifické cíle AMIF¹⁰⁷

Specifický cíl	Alokace v Kč	tj. %
1 Azyl	114 750 000,00	13,0
2 Integrace	520 101 459,08	60,0
3 Návraty	160 650 000,00	19,0
Technická pomoc	73 295 432,85	8,0
Celkem	868 796 891,93	100,0

Zdroj: MV

Z tohoto rozdělení je taktéž patrné, že pro ČR je nejtěžejnější zajištění oblasti integrace státních příslušníků třetích zemí.

▪ Specifický cíl Azyl

Hlavním cílem ČR je zajištění standardů dle práva EU nebo vyšších, dále zajištění standardů v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany a v souvislosti s ochranou práv žadatelů. Veškeré úsilí je zaměřeno na budování Společného evropského azylového systému. V rámci AMIF jsou podporována opatření zaměřená na poskytování sociální a právní podpory žadatelům o udělení mezinárodní ochrany, zlepšování a udržování přijímací infrastruktury, školení úředníků zapojených do řízení o udělení mezinárodní ochrany, vývoj ICT systémů v rámci procesu řízení o udělení mezinárodních ochrany a aktivity spojené s problematikou přesídlení. V roce 2020 pokračovala realizace projektu „AZ Havířov – koupě a rekonstrukce rozšiřujícího objektu“ zvyšujícího kapacitu azylového zařízení a zlepšujícího ubytovací podmínky pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany.

▪ Specifický cíl Integrace a legální migrace

Priority integrační politiky ČR reflektují hlavní výzvy, kterým čelí státní příslušníci třetích zemí: znalost jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy s občany hostitelské země. V rámci AMIF je nadále rozvíjen a zlepšován koncept Center na podporu integrace cizinců. Dále bude probíhat školení pracovníků zabývajících se integrací státních příslušníků třetích zemí, je podporováno zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace a budou rozvíjena opatření na zvyšování povědomí státních příslušníků

¹⁰⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 516/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se zřizuje Azylový, migrační a integrační fond, mění rozhodnutí Rady 2008/381/ES a zrušují rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 573/2007/ES a č. 575/2007/ES a rozhodnutí Rady 2007/435/ES.

¹⁰⁷ Pro přepočítání alokace z eur na koruny byl použit kurz 25,5; uvedené částky je tedy nutno považovat za orientační.

třetích zemí o jejich právech a povinnostech a o nabízených integračních službách. Realizace integračních center tak plynule pokračovala i v roce 2020.

▪ **Specifický cíl *Návraty***

Hlavním cílem je vytvoření komplexního návratového systému, který bude podporovat jak dobrovolné, tak nucené návraty a zároveň zvýší účinnost reintegračních mechanismů a strategií za účelem usnadnění sociální a ekonomické reintegrace státních příslušníků třetích zemí v zemích původu. V rámci AMIF jsou především podporována opatření zaměřená na dobrovolné návraty. V této oblasti byly v roce 2019 podpořeny projekt „Asistované dobrovolné návraty a reintegrace“, který je realizován Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a jehož realizace probíhala i v roce 2020 nebo projekt „Pořízení návratových vozidel pro Policii České republiky“ jehož realizátorem je Ředitelství služby cizinecké policie a který byl v roce 2020 úspěšně ukončen. V roce 2020 pokračovala realizace projektů Správy uprchlických zařízení „Vybudování čistírny odpadních vod pro objekt ZCC Balková“ a „Výměna oken a dveří v ZCC Bělá - Jezová a ZCC Vyšní Lhoty“ a byla zahájena realizace projektu „Rekonstrukce kuchyně v ZCC Balková“. V roce 2020 byla dále zahájena realizace projektu Ministerstva vnitra ČR „Posílení návratových kapacit MV ČR“, čímž dojde k posílení kapacity a zkvalitnění návratového aparátu MV ČR pro zajištění jeho celorepublikové dostupnosti a navýšení počtu realizovaných návratů.

XIV.3.4.2 Stav implementace a seznam podpořených projektů

Implementace národního programu probíhá od roku 2015. Za tuto dobu bylo k realizaci schváleno celkem 60 projektů. Realizace 35 projektů již byla ukončena, u několika z nich zatím probíhá administrace finančního vypořádání.

V tabulce níže je uvedena výše alokace, výše zavázaných finančních prostředků (tj. schválených projektů k podpoře) a výše skutečně proplacených finančních prostředků od počátku programového období. Vždy se jedná o finance z AMIF, tj. o 75 % či 90 % celkových nákladů projektů. V roce 2020 došlo k zavázání téměř celé alokace AMIF. V průběhu prvního pololetí roku 2021 bude vyhodnocena zbývající alokace s ohledem na stav kurzu koruny a nedočerpání některých projektů a bude případně rozhodnuto o vypsání závěrečné výzvy.

Výše alokace schválených projektů k podpoře od počátku programového období do roku 2020

Specifický cíl	Alokace v CZK	Zavázáno v CZK	Zavázáno v %	Schváleno v CZK	Proplaceno v %
1 Azyl	114 750 000,00	116 811 763,88	101,8	58 086 437,04	50,62
2 Integrace	520 101 459,08	515 278 686,45	99,07	242 142 368,52	46,56
3 Návraty	160 650 000,00	144 910 404,77	90,20	36 421 823,07	22,67
Celkem	795 501 459,08	777 000 855,10	97,67	336 650 628,63	42,32

Zdroj: MV

Projekty v rámci NP AMIF jsou realizovány několika typy příjemců. Nejvýznamnějším typem příjemce jsou organizační složky státu (55 % přidělené finanční podpory). Dalšími příjemci jsou pak nevládní neziskové organizace (33 %), kraje (7 %) a mezivládní organizace (5 %).

XIV.4 LEGISLATIVA A PRAXE SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

XIV.4.1 Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice

XIV.4.1.1 Systém FADO

S cílem napomoci potírání nelegální migrace a používání podvodných dokumentů byl zřízen internetový archivační systém EU na podporu rychlého sdílení obrazů pravých, nepravdivých a pozměněných dokumentů mezi členskými státy EU, tzv. *Systém falešné a pravé doklady online*¹⁰⁸ (FADO).

Dne 26. dubna 2020 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/493 ze dne 30. března 2020 o systému **Falešné a pravé doklady online (FADO)** a o zrušení společné akce Rady 98/700/SVV. Systém FADO bude nově integrován do prostředí ochrany hranic. Agentura Frontex převezme tento systém od Generálního sekretariátu Evropské rady a bude jej spravovat.

XIV.4.2 Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky

XIV.4.2.1 Rozšíření schengenského prostoru

Vstup do schengenského prostoru nadále zůstává uzavřen Bulharsku a Rumunsku. Obě země sice úspěšně prošly procesem schengenského hodnocení, na politické úrovni však jsou proti jejich vstupu především Německo a Nizozemí. Chorvatsko zahájilo proces přípravy na plné zapojení do schengenské spolupráce a v roce 2016 a 2017 bylo hodnoceno v celé řadě oblastí. V roce 2020 byly splněny akční plány Chorvatska k nápravě nedostatků zjištěných během předvstupního schengenského hodnocení ve všech oblastech s výjimkou vnější hranice, kde se konala opakovaná návštěva. Akční plán v oblasti vnější hranice označila Evropská komise za splněný v únoru 2021.

XIV.4.2.2 Program eu-INIS

Dne 27. dubna 2020 vláda schválila **Program pro implementaci vnitrostátních částí informačních systémů EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (Program eu-INIS)**, který zahrnuje implementaci nových nebo modifikací již fungujících rozsáhlých evropských informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí v ČR (EES, ETIAS, SIS, Nástroje interoperability, VIS, Eurodac, ECRIS-TCN, EUROSUR, FADO, PNR, API). Celý program by měl být dokončen do roku 2023, s možností prodloužení v závislosti na reálném stavu implementace v evropském kontextu. Svým rozsahem a časovými limity se jedná o úkol bezprecedentního rozsahu v oblasti evropské integrace.

Program eu-INIS obsahuje nástroje pro koordinaci, podporu a monitoring 11 národních a 2 horizontálních projektů v období 2019–2023. Na financování národních částí projektů v odhadnutém finančním objemu přibližně 3,2 mld. Kč se podílejí státní rozpočet a evropské fondy.

V období od 6. února 2019 do 17. srpna 2020 byl Program eu-INIS realizován prostřednictvím přípravného řídicího výboru. V tomto období byla vypracována metodika a vytvořeny potřebné organizační struktury. Na jeho činnost plně navázal řídicí výbor, který na svém prvním jednání v září 2020 schválil Strategický plán eu-INIS a převzal všechny aktivity přípravného řídicího výboru. Probíhají rovněž pravidelná jednání expertů odpovědných za realizaci národních projektů.

XIV.4.2.3 Agentura eu-LISA

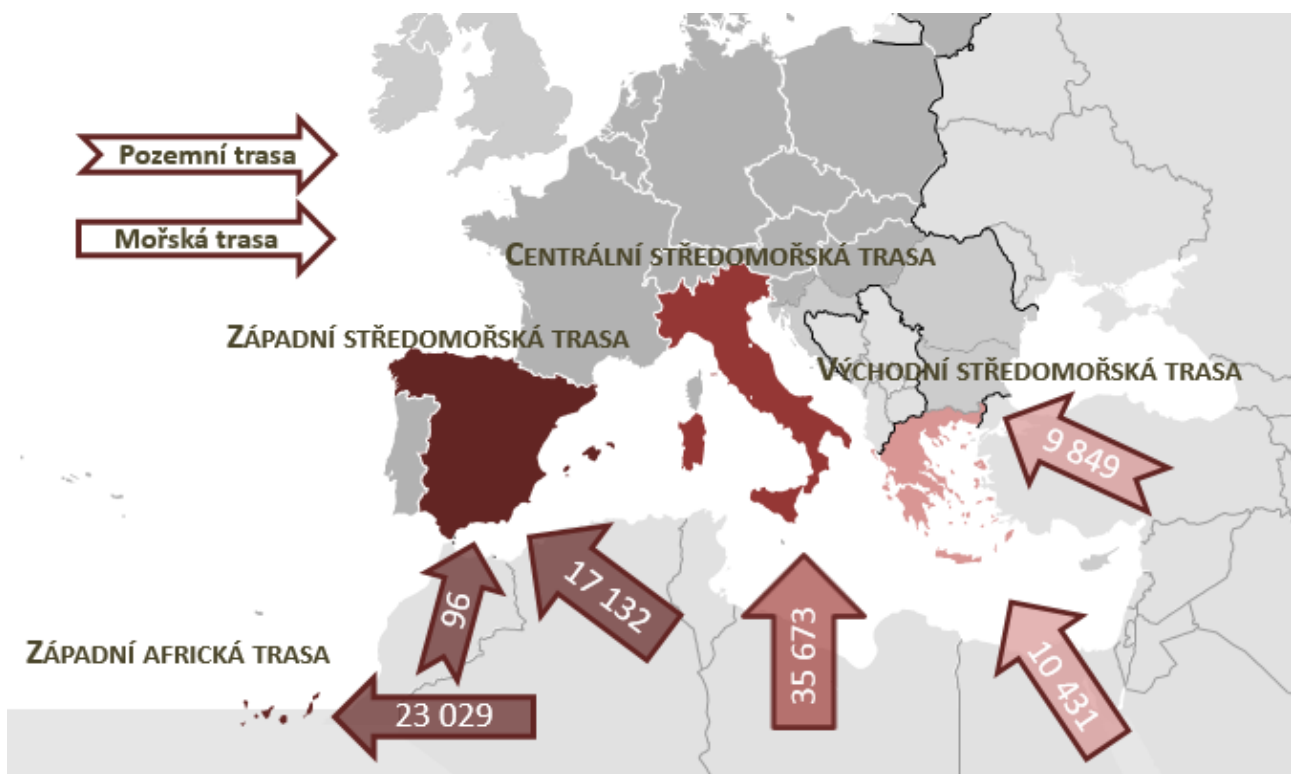
Dne 1. prosince 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA). V roce 2013 Agentura převzala odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS

¹⁰⁸ False and Authentic Documents Online.

II, VIS, Eurodac). Sídlo Agentury je v Tallinnu, některé úkoly související s vývojem a provozním řízením se provádějí ve Štrasburku ve Francii. Záložní místo je umístěno v Sankt Johann im Pongau v Rakousku. Vzhledem k rozšíření odpovědnosti za nově připravované informační systémy se v roce 2020 struktury agentury eu-LISA zabývaly např. rozšířením mandátu agentury, smluvními záležitostmi, finančními aspekty, audity, lidskými a finančními zdroji, pracovními programy, bezpečností a provozními záležitostmi.

V roce 2020 se uskutečnila formou VC celkem 4 zasedání správní rady Agentury eu-LISA, které byly informovány o jednání poradních skupin pro SIS II, VIS a Eurodac. Tyto projednávaly dokumenty týkající se provozních záležitostí agentury, informačních systémů, řešení akutních problémů a plánování aktivit do budoucna. EES Programová správní rada (PMB) uskutečnila 12 jednání taktéž formou VC (č. 21-32).

XIV.5 SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE A MEZINÁRODNÍ OCHRANY NA ÚROVNI EU¹⁰⁹

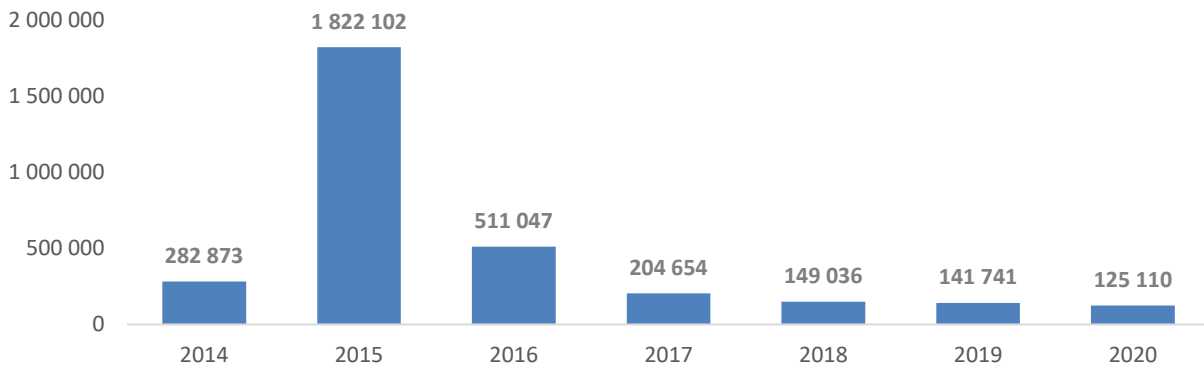

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

V roce 2020 byl zaznamenán nejnižší počet nelegálních příjezdů do EU od roku 2013. K zásadnímu zklidnění přispělo zejména omezení nelegálních příjezdů na východní středomořské trase, naopak centrální středomořská trasa se stala v letošním roce neaktivnější. Z dlouhodobého hlediska však nelze očekávat, že by celkový útlum pokračoval i nadále. Naopak lze předpokládat, že pandemie má potenciál přispět k dalšímu posílení migračních toků do Evropy. Příkladem může být masivní nárůst migrantů připlouvajících na Kanárské ostrovy zaznamenaný v druhé polovině roku. Agentura Frontex v roce 2020 registrovala přes 125 tis. nelegálních překročení vnější hranice EU, což v porovnání s téměř 142 tis. z předchozího roku znamená pokles o 12 %.

¹⁰⁹ Za zdroj dat byly pro tuto kapitolu použity statistické údaje Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) dostupné dne 5. března 2020.

Vývoj migrace na vnějších hranicích EU

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

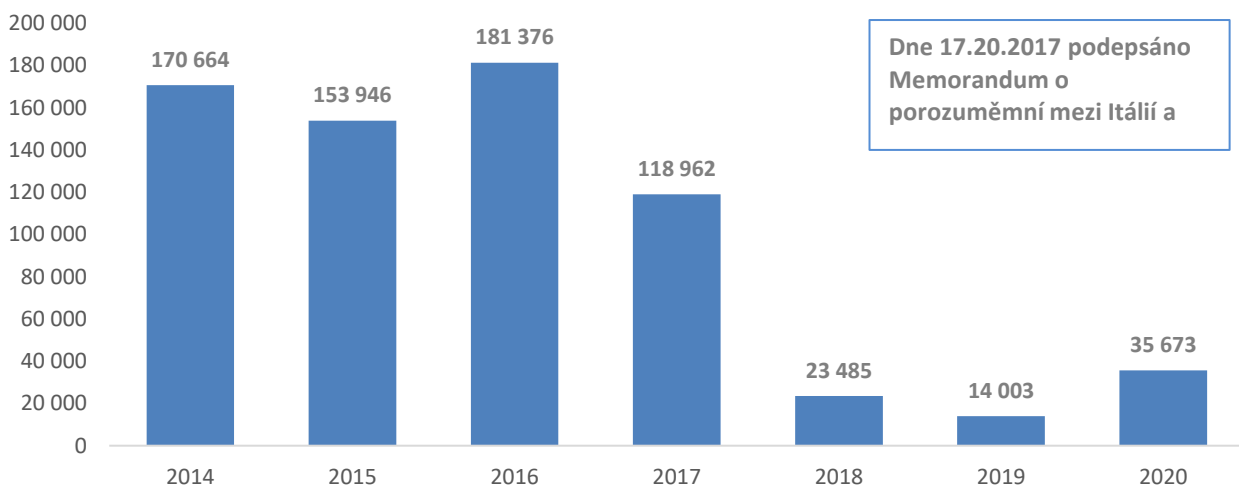
XIV.5.1 Situace na hlavních migračních trasách do EU

XIV.5.1.1 Centrální středomořská trasa¹¹⁰

Oproti roku 2019, kdy pohyby centrální středomořské migrační trase výrazně ustaly, **došlo v roce 2020 na této trase k prudkému nárůstu**. Do Itálie a na Maltu přišlo přes 35 tis. migrantů, což znamená meziroční nárůst o 154,8 % a tato trasa se tak stala nejvíce využívanou migrační trasou do Evropy. Zatímco odjezdy migrantů z Libye, Alžírka a Turecka (jachty vyplouvající z Turecka směrem do Itálie) přispívaly k nárůstu, největší relativní nárůst příjezdů migrantů se uskutečnil z Tuniska (téměř 15 000 osob, 87 % občané Tuniska), a to navzdory závazku tuniských orgánů omezit nelegální migrační toky.

Z hlediska národnostního složení registrovala Itálie příchod především Tunisánů (38 %), Bangladéšanů (12 %) a občanů Pobřeží slonoviny (6 %). Situace na této trase je však i nadále z velké části determinována bezpečnostní situací v Libyi, kde od 4. dubna 2018 probíhá ozbrojený konflikt. Zásadním předpokladem pro snížení tlaku na Itálii bylo posílení operability libyjské pohraniční a pobřežní stráže, která je díky celkové podpoře schopna lépe chránit své námořní hranice. Libyjská pobřežní stráž v roce 2020 zachytila přes 11 tis. nelegálních migrantů. To pouze potvrzuje fakt, že pro stabilizaci migrační situace v EU je zapotřebí efektivní a řádná spolupráce s třetími zeměmi.

Vývoj migrace na centrální středomořské trase

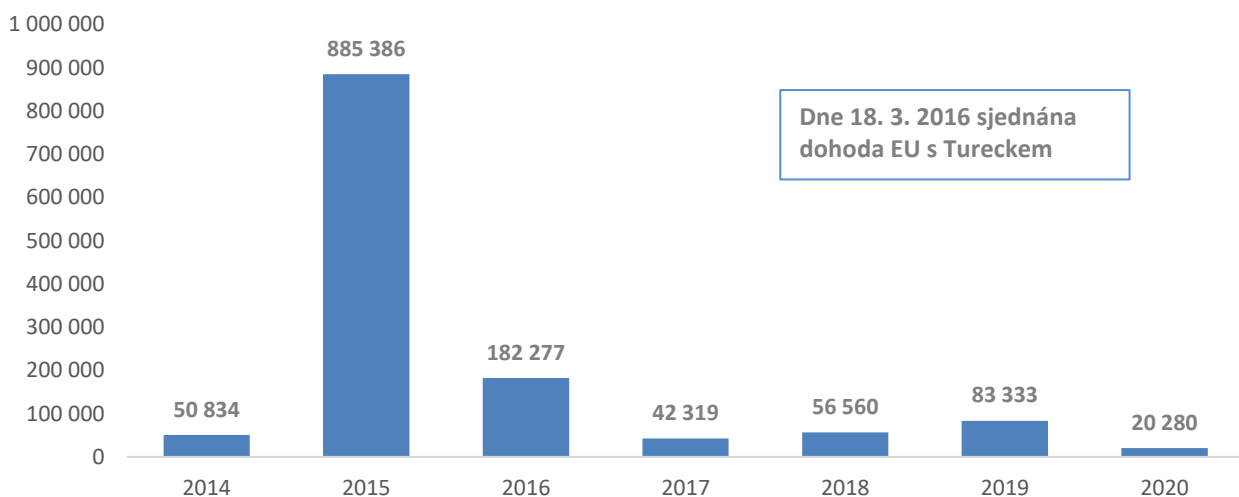
Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

¹¹⁰ Trasa přes mořskou hranici Itálie a Malty.

XIV.5.1.2 Východní středomořská trasa¹¹¹ a západobalkánská trasa¹¹²

Největší pokles migračního tlaku v důsledku pandemie byl patrný na východní středomořské trase. V Řecku bylo za rok 2020 registrováno na 14 tis. nelegálních příchoďů, z toho přibližně dvě třetiny přes mořskou hranici a jedna třetina přes pevninskou, a dalších 6 tis. na Kypru. Na řecké ostrovy nejčastěji připlouvali Afghánci (35 %), Syřané (21 %) a Somálci (7 %). Pozemní hranici s Tureckem překračovali zejména Turci (72 %), v menší míře Syřané (10 %) a Afghánci (5 %). Souhrnný počet nelegálně příchozích do Řecka byl o 81 % nižší než v roce 2019. Jedná se o jasný důsledek přijatých epidemických opatření, neboť zhruba polovina z celkového počtu byla zaznamenána v období leden-březen, tedy před vypuknutím pandemie covid-19. Situaci na východní středomořské trase ovšem kromě koronaviru výrazně ovlivnilo také prohlášení tureckého prezidenta R. T. Erdoğan o otevření hranic pro migranty dne 27. února 2020. V přímé návaznosti na tuto zprávu došlo k zásadnímu tlaku na vnější hranici EU v Řecku a pokusům o její nelegální překročení. Řecko v reakci dočasně pozastavilo registraci nových žadatelů o azyl a také za pomoci policistů z ostatních členských států včetně ČR posílilo ochranu vnější hranice. Další významnou událostí bylo zničení největšího uprchlického tábora na řeckém ostrově Moria, který 8. září zachvátil požár a připravil tak o přístřeší skoro 13 tisíc migrantů.

Vývoj migrace na východní středomořské trase

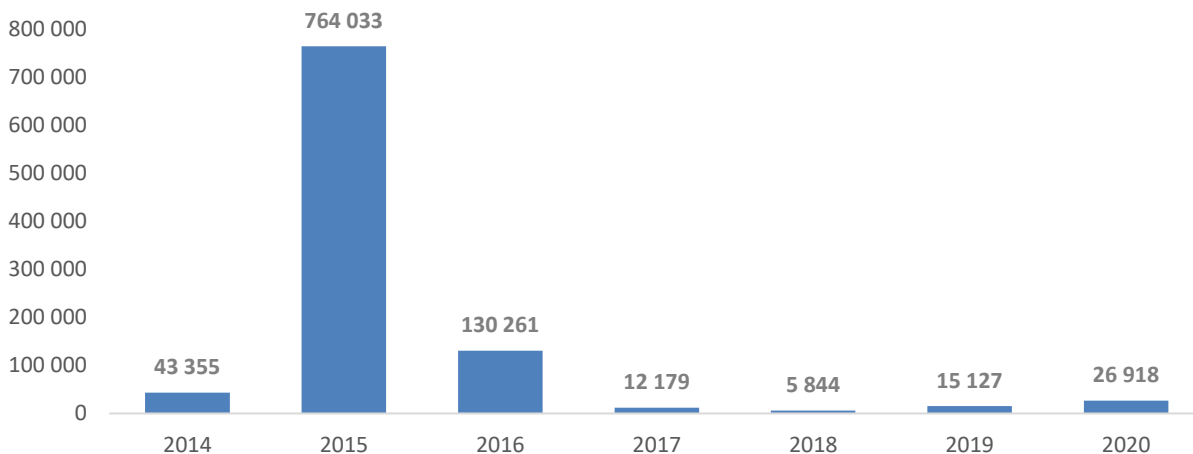
Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Navazující západobalkánská migrační trasa je především tranzitní oblastí pro migranty na cestě z Turecka směrem do západní Evropy. Region obklopený státy EU je vysoce relevantní v souvislosti s druhotnými pohyby, tj. nelegálními přesuny migrantů mezi členskými státy, a neutuchající aktivitou organizovaných převaděčských skupin, na což opakovaně upozorňuje také Europol. V roce 2020 bylo na západobalkánské migrační trase, dle údajů agentury Frontex, zaznamenáno téměř 27 tis. nelegálních překročení hranic, tedy nárůst o 78 % oproti roku 2019. Situace v oblasti západního Balkánu odráží celkovou situaci na východní středomořské migrační trase a zdánlivě vysoké počty lze přičíst také zvýšené snaze o kontrolu hranic za podpory agentur a členských států EU, včetně ČR. Většina migrantů se shromažďuje v Bosně a Hercegovině a v Srbsku podél vnější hranice EU s cílem překročit hranici do Chorvatska či Maďarska. Dramatická situace nastala s příchodem zimy zejména v Bosně a Hercegovině, kde dle odhadů zůstalo uvíznutých až 3 tis. migrantů bez přístřeší, mimo jiné kvůli vnitrostátním sporům. EU označila situaci za humanitární krizi.

¹¹¹ Trasa přes mořskou hranici Kypru a Řecka a dále přes pozemní hranici Řecka a Bulharska s Tureckem.

¹¹² Trasa přes pozemní hranice Řecka, Bulharska, Rumunska, Maďarska a Chorvatska se státy regionu západní Balkánu.

Vývoj migrace na západobalkánské trase

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

XIV.5.1.3 Západní středomořská a západní africká trasa¹¹³

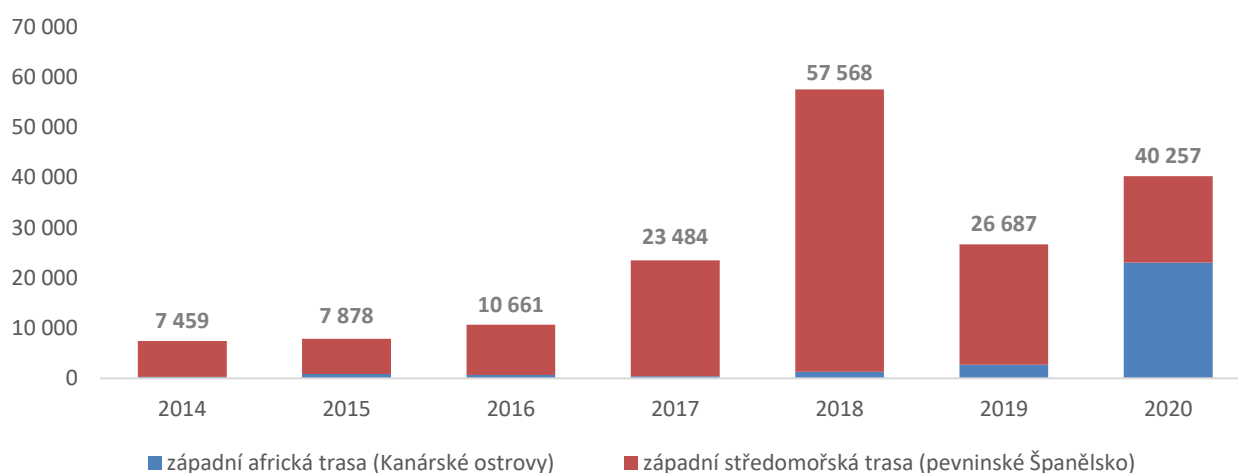
Na západní středomořské trase (trasa vedoucí do pevninského Španělska) došlo k poklesu o 28 %. Do Španělska přicestovalo přes 17 tisíc migrantů, z toho většina po moři. Během léta začaly detekce po zmírnění opatření v souvislosti s covid-19 opětovně narůstat, avšak nepřekročily počty z roku 2019. Odjezdy migrantů z Alžírsku se objevily ve větším počtu a mnohem dříve než tomu bylo v předcházejících letech a vzrostly ve srovnání s rokem 2019 o 183 % (+4 500 osob). To lze do značné míry přičíst zhoršení socioekonomické situace v Alžírsku, což představovalo hlavní push faktor. Na druhé straně poklesly příjezdy z Maroka, a to hlavně kvůli omezením v souvislosti s onemocněním covid-19 v Maroku i díky posílení spolupráce mezi Marokem, EU a Španělskem.

Celkově však Španělsko registrovalo příchod více než 40 tisíc osob, a to zejména díky nárůstu migrantů připlouvajících na Kanárské ostrovy od břehů západní Afriky, nárůst se týkal hlavně posledních 4 měsíců roku 2020. Na této tzv. západoafrické trase bylo evidováno přes 23 tisíc migrantů, což je více než osmkrát více než v roce 2019 (tj. +747 %). Španělské úřady jako zdroj nárůstu uvádějí ekonomickou situaci v zemích západní a severní Afriky nadále zhoršenou v důsledku pandemie koronaviru. Regionální vláda na Kanárských ostrovech na migrační tlak nebyla připravená a musela tak narychlo ve spolupráci s centrální vládou započít práci na výstavbě nových přijímacích zařízení. Převaděči často využívají velké rybářské lodě, které přepravují migranty ze západoafrických zemí jako je Mauretánie, Senegal a Gambie.

Do pevninského Španělska po moři připlouvali zejména Alžířané (63 %), Maročané (23 %) a občané Guiney (5 %). Oficiální údaje o národnosti příchozích na Kanárské ostrovy nejsou známy, dle nevládních organizací se jedná hlavně o občany Senegal, Mali, Maroka a Pobřeží slonoviny. Přestože Maročané a Alžířané nadále patří mezi nejčastěji příchozí, vyzdvihují španělské úřady efektivitu spolupráce s marockými a alžírskými úřady, které zabraňují vyplutí dalších osob.

¹¹³ Trasa přes mořskou a pozemskou hranici Španělska včetně Kanárských ostrovů.

Vývoj migrace na západní středomořské trase a západní africké trase

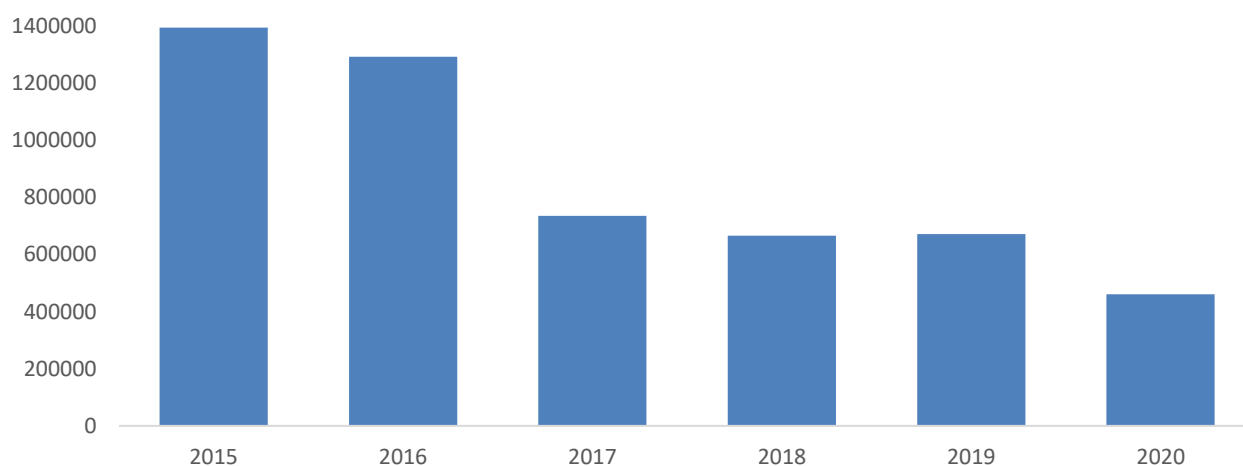

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

XIV.5.2 Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU¹¹⁴

Situace v roce 2020 byla ve všech státech EU ovlivněna globální pandemií covid-19, a to zejména v souvislosti s opatřeními týkající se omezení cestování do zemí EU, ale také opatřeními v rámci kapacit jednotlivých úřadů zabývajících se zpracováním žádostí o mezinárodní ochranu. **Celkem bylo v roce 2020 v členských státech EU¹¹⁵ zaevidováno 461 272 žádostí o mezinárodní ochranu**, což představuje v meziročním srovnání pokles o téměř třetinu (-31 %). Celkem čtvrtina všech žádostí byla podána během ledna a února ještě před vypuknutím pandemie, zatímco jen 4 % byla podána v průběhu dubna a května. Ačkoliv v druhém pololetí došlo k nárůstu počtu žadatelů, objem žádostí zůstal na úrovni 2/3 hodnot před pandemií covid-19.

Vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu v zemích EU v letech 2015-2020

Zdroj: EASO¹¹⁶

Nejvíce žadatelů směřovalo, stejně jako v předchozím roce, do Německa, Francie a Španělska, v těchto třech zemích bylo podáno 62 % žádostí. Německo je opakovaně hlavní cílovou zemí žadatelů, v roce 2020 zde podalo žádost 109 017 cizinců (tj. 24 %), ve Francii bylo podáno celkem 89 706 žádostí (tj. 19 %) a ve Španělsku 88 548 (tj. 19 %). Následovalo Řecko (40 565, tj. 8,8 %) a Itálie (23 588, tj. 5,1 %). Ve všech zemích

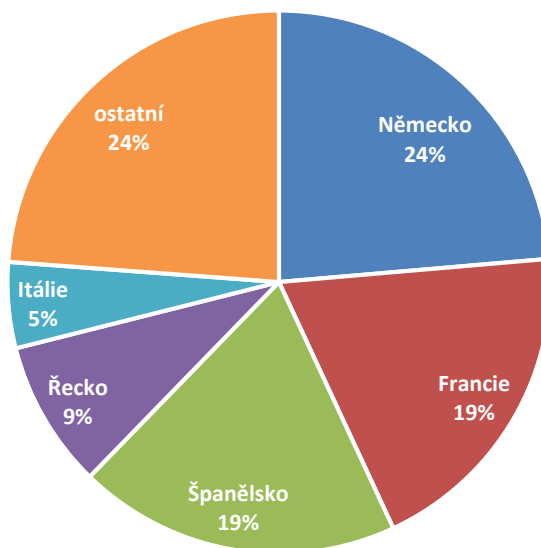
¹¹⁴ Zdroj: EASO - Annual Trend Analysis Report

¹¹⁵ Včetně Švýcarska.

¹¹⁶ Annual Trend Analysis Report 2021 + Annual Trend Analysis Report 2020.

došlo k poklesu, výjimkou byly státy nacházející se na tzv. balkánské trase. Jedná se o Rumunsko (+138 %), Bulharsko (+64 %), Slovensko (+22 %), Rakousko (+13 %) a Chorvatsko (+10 %). Největší relativní poklesy byly evidovány v případě Maďarska (-76,6 %), Irska (-67,3 %) a Estonska (-52,9 %).

TOP 5 podílů žadatelů o mezinárodní ochranu v zemích EU v roce 2020

Zdroj: EASO

Zastoupení nejčastějších zdrojových zemí se oproti roku 2019 nezměnilo, **nadále bylo nejvíce žádostí podáváno občany Sýrie** (64 540, tj. 14 %), **Afghánistán** (48 578, tj. 10,5 %), **Venezuely** (30 643, tj. 6,6 %), **Kolumbie** (29 438, tj. 6,4 %) a **Iráku** (18 167, tj. 3,9 %). Občané těchto zemí tvořili 2/5 všech žadatelů. Dále v počtu žádostí následovali občané Pákistánu, Turecka, Nigérie, Bangladéše a Somálska.

Vyšší poklesy žádostí byly mezi zdrojovými zeměmi zaznamenány u těch zemí, které nepotřebují ke vstupu do EU vízum, i přes pokles ale žadatelé z těchto zemí tvořili čtvrtinu všech žádostí. Bezvízové země byly zvláště ovlivněny omezeními týkajícími se cestování, jelikož se jedná zejména o latinskoamerické země, jejichž občané cestují do Evropy s využitím letecké dopravy, která byla opatřeními zasažena nejvíce. V roce 2020 podali žadatelé z bezvízových zemí o 36 % méně žádostí než v roce 2019, zatímco z ostatních zemí byl pokles nižší (o 30 %). Občané Venezuely a Kolumbie byly dominantními státními příslušnostmi mezi žadateli z bezvízových zemí.

V relativních hodnotách došlo k největšímu poklesu v případě občanů Albánie, Gruzie, Iránu, Nigérie a Turecka. Mezi státy, jejichž občané podali v roce 2020 nejvíce žádostí, došlo k nárůstu jen u občanů Komor (1 996, tj. +53 %), Běloruska (1 319, tj. +28 %), Kuby (2 170, tj. 8 %) a Brazílie (1 622, tj. 5 %).

V roce 2020 také **došlo k nárůstu podílu nezletilých osob bez doprovodu**. Celkem 4 % všech žádostí bylo podáno nezletilými osobami bez doprovodu, což znamená nárůst o jedno procento ve srovnání s předchozím rokem, kdy jejich podíl také mírně vzrostl. Nejvíce nezletilých bez doprovodu přicházelo do Řecka, Německa, Belgie, Španělska a Rakouska. V relativních počtech pak vysoký podíl nezletilých bez doprovodu byl v zemích podél balkánské trasy, zejména v Bulharsku (23 %), Rumunsku (16 %), Slovensku (15 %) a Rakousku (11 %). Zejména v roce 2020 vzrostl počet nezletilých bez doprovodu z Afghánistán, kteří tvořili 37 % všech nezletilých bez doprovodu, což představuje nárůst o 10 procentních bodů. Dále se jednalo o občany Sýrie (15 %) a Pákistánu (7 %).

Žadatelé o mezinárodní ochranu v EU v roce 2020 dle státních příslušností

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	461 272	100,0
z toho TOP 10:		
Sýrie	64 540	14,0
Afghánistán	48 578	10,5
Venezuela	30 643	6,6
Kolumbie	29 438	6,4
Irák	18 167	3,9
Pákistán	17 906	3,9
Turecko	15 834	3,4
Nigérie	13 031	2,8
Bangladéš	11 269	2,4
Somálsko	11 182	2,4
<i>ostatní</i>	<i>200 684</i>	<i>43,5</i>

Zdroj: EASO

I přes omezení způsobená covidem-19 bylo učiněno více rozhodnutí, než bylo podáno žádostí (což se stalo vůbec poprvé od roku 2017), **celkem bylo vydáno přes 521 000 prvoinstančních rozhodnutí, což je o 4 % méně než v roce 2019**. Nicméně situace v jednotlivých státech se lišila, zatímco ve Španělsku (nárůst rozhodnutí o 115 %) a Řecku (+90 %) došlo k nárůstu rozhodnutí, Německo (-17 %), Francie (-27 %) a Itálie jich vydaly méně. V Itálii došlo k vůbec nejvyššímu poklesu počtu vydaných rozhodnutí (-69 %). V rámci celé EU byla míra udělování MO 32 % (podobně jako v roce 2019), z toho 2/3 se týkaly azylu, 1/3 doplňkové ochrany. Nejvyšší míru udělování MO měli Syřané (84 %), Eritrejci (80 %) a Jemenci (75 %). Míru nižší než 5 % měli žadatelé z bezvízových zemí (Kolumbie, Peru, Venezuela), zemí východního partnerství (Arménie, Gruzie, Moldavsko) a zemí západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie a Srbsko).

HODNOCENÍ REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2020 - SAMOSTATNÁ ČÁST

1 REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Základním dokumentem současné integrační politiky ČR je *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. Ta byla vládou schválena v roce 2016. V Koncepci je stanoveno 5 základních priorit integrace cizinců, kterými jsou znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizinců ve společnosti, rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami a postupné nabývání práv v závislosti na délce pobytu.

MV každoročně předkládá vládě návrh usnesení k *Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců* (dále jen „Postup“), který obsahuje konkrétní integrační opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu následujícího roku podpoří úspěšnou integraci cizinců v ČR.

V roce 2020 vycházela integrační opatření z dokumentu *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2020*, který byl schválen usnesením vlády č. 918 ze dne 16. prosince 2019.

Vždy na začátku následujícího roku pak MV předkládá vládě informaci o realizaci Postupu v rámci Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za předchozí rok.

Klíčovým nástrojem podpory integrace cizinců na regionální úrovni je celorepubliková síť osmnácti Center na podporu integrace cizinců, jež monitorují situaci cizinců v daném regionu a sdílejí důležité informace s dalšími aktéry. Zajišťují také cizincům rovný přístup k integračním službám a ke kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni ve všech krajích ČR. Nabízejí tak celou škálu integračních služeb, kterými jsou například kurzy českého jazyka, sociokulturní kurzy či sociální a právní poradenství. Při své činnosti se Centra zaměřují i na většinovou společnost, orgány veřejné správy a další aktéry integrace v dané lokalitě (např. NNO, zaměstnavatele či školy).

Dalším klíčovým nástrojem na podporu integrace na lokální úrovni jsou projekty obcí. Ty mohou pomáhat vytvářet vhodné podmínky pro bezproblémové začlenění cizinců a bezkonfliktní soužití všech obyvatel dané obce. Obce a městské části mohou pomocí financí ze státních dotací realizovat komplexní integrační projekty, které jsou vytvořené na základě znalosti místní situace a potřeb. Projekty jsou realizované ve spolupráci s cizinci a s dalšími aktéry integrace v obci (např. Centra na podporu integrace cizinců, NNO, školy). Dalšími aktéry integrace na lokální úrovni jsou NNO, které v rámci své činnosti mimo jiné zajišťovaly například asistenci cizincům na pracovištích OAMP, či organizovaly adaptačně-integrační kurzy.

Projekty obcí a NNO jsou Ministerstvem vnitra každoročně metodicky a finančně podporovány prostřednictvím dotačních výzev (viz kapitoly 2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2020 a 2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací). Metodická podpora v roce 2020 probíhala především prostřednictvím telefonické a on-line komunikace kvůli omezením v rámci pandemické situace.

V průběhu závěrečného čtvrtletí 2020 MV na základě podkladů ostatních ministerstev a dalších subjektů zpracovalo a předložilo vládě *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2021*, který byl dne 21. prosince 2020 schválen usnesením č. 1352.

1.1 KOORDINACE INTEGRACE CIZINCŮ

Koordinací integrační politiky je vládou pověřeno Ministerstvo vnitra. To zároveň průběžně monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v ČR i vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální a celostátní úrovni. Do realizace integrace cizinců je však zapojena i řada dalších resortů, které ji mají na starost v rámci své gesce. Úkolem jednotlivých ministerstev je předkládat návrhy svých záměrů k realizaci integrační politiky do Koncepce i Postupu a tyto úkoly realizovat. MV je jako koordinátor integrační politiky v pravidelném kontaktu s resortními koordinátory integrace, organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci ostatních ministerstev. Vzhledem k epidemiologickým opatřením bylo omezeno množství osobních setkání a část jednání proběhla on-line formou.

V rámci snahy o informování odborné veřejnosti přednášeli pracovníci OAMP spolu se zástupci dalších resortů na kurzu „Školení v oblasti integrace cizinců“, který každoročně pořádá Institut pro veřejnou správu. Kurz je určen především pracovníkům Center na podporu integrace cizinců a dalším aktérům věnujícím se integraci cizinců. Poprvé byl realizován kvůli pandemické situaci i on-line formou. Konalo se také několik jednání se zástupci akademické sféry a výzkumných institucí.

MV při realizaci integrace cizinců vycházelo z opatření stanovených Postupem, zejména se pak jednalo o praktickou podporu integračních opatření na lokální a regionální úrovni a zajištění informovanosti cizinců i majority.

1.2 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

MV se v roce 2020 i přes komplikace spojené s pandemií aktivně zapojilo do mezinárodních diskusí a jednání k integraci cizinců. Tato jednání nově primárně probíhala on-line formou.

V roce 2020 proběhlo mimo jednání expertů v rámci Evropské integrační sítě a projektu „Integration Futures Working Group“, který realizuje organizace Migration Policy Institute (MPI). Na ministerské konferenci OECD o migraci a integraci v Paříži 17. 1. 2020 byla mezi příklady dobré praxe organizátory vybrána realizace Center na podporu integrace cizinců v ČR. Téma se setkalo s velkým zájmem a bylo aktivně prezentováno pracovníky MV. Zástupci MV se též účastnili online konference, která proběhla v rámci projektu INTERREG – Cíl EÚS „Migrace a integrace v bavorsko-českém příhraničním regionu: analýza, strategie pro spolupráci a řešení“, který organizují Západočeská univerzita v Plzni a Universität Bayreuth.

1.3 STATISTIKA

V rámci plnění úkolů stanovených ve vládou schváleném *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2020* připravil Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem školství, Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ústavem zdravotnických informací a statistiky již dvacáté vydání publikace *Cizinci v České republice*. V publikaci je možné nalézt komplexní údaje o cizincích, kteří žili v ČR v roce 2019 a nabízí pro srovnání i statistiky z předchozích let.

1.4 INDIKÁTORY INTEGRACE CIZINCŮ

Také v roce 2020 byl podpořen projekt, v jehož rámci probíhá od roku 2010 kontinuální sledování a tvorba indikátorů integrace cizinců. Jeho realizátorem je Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Cílem projektu je pomocí vypracovaných a osvědčených nástrojů a metodik zajistit průběžný monitoring integračních procesů. Na základě získaných podkladů (kvantitativní i kvalitativní indikátory) lze následně provést hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců ze třetích zemí v ČR, případně řídit a plánovat další integrační opatření. Výstupy jsou diskutovány s realizátory výzkumu, případně i s dalšími odborníky a aktéry.

1.5 FINANCOVÁNÍ INTEGRACE CIZINCŮ V ČR

V roce 2020 byla v rámci Koncepce integrace cizinců ze státního rozpočtu ČR vyčleněna na podporu integrace cizinců částka 48 861 261 Kč. Kvůli úsporným opatřením došlo ve státním rozpočtu ke snížení této částky oproti předchozím letům přibližně o 5, 5 milionu Kč.

Tyto finanční prostředky byly rozděleny následovně:

- Ministerstvo vnitra 36 433 261 Kč
- Ministerstvo kultury 478 000 Kč
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 11 700 000 Kč
- Český statistický úřad 250 000 Kč

Ostatní resorty zapojené do integrace cizinců (MPSV, MZV, MMR, MPO a MZ) si nenárokovaly žádné finanční prostředky na integraci z této části státního rozpočtu.

Došlo rovněž k alokaci z vlastních zdrojů ministerstev mimo Koncepti integrace cizinců (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2020), ale i z dalších zdrojů – například ambasad, jednotlivých obcí, nadací a nadačních fondů.

Mezi další významné finanční zdroje patřil Azylový, migrační a integrační fond (viz kapitola XIV.3.4 Azylový, migrační a integrační fond). Finanční zdroje na projekty, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, rovněž pocházely z Evropského sociálního fondu (viz kapitola 2.2.6 Projekty na podporu integrace cizinců).

Určit přesnou částku alokovanou na oblast integrace cizinců není v daném roce možné. Například projekty podpořené prostředky EU jsou víceleté s rozdílným čerpáním v jednotlivých letech a řada projektů mezi své uživatele řadí také jiné cílové skupiny. Nelze tudíž přesně vyselektovat částku, která je posléze určena na integraci cílové skupiny legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí na území ČR. S přihlédnutím k výše uvedenému lze však kvalifikovaně předpokládat, že alokovaný objem všech prostředků v oblasti integrace cizinců v ČR přesáhl v roce 2020 částku 300 mil. Kč.

2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

2.1 MINISTERSTVO VNITRA

MV realizovalo opatření na podporu integrace na základě vládou schváleného Postupu. Pracovalo na přípravě realizace adaptačně integračních kurzů, které musí na základě novely zákona o pobytu cizinců absolvovat vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí. Proto byl v závěru roku 2020 vyhlášen nový dotační titul „Adaptačně-integrační kurzy“ pro nestátní neziskové organizace a vyšší územní samosprávné celky. Dotační titul je určen na realizaci Adaptačně-integračních kurzů v Ústeckém kraji, hl. m. Praze, Jihomoravském kraji a Královéhradeckém kraji. Ostatní kraje pokrývají Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

2.1.1 Podpora projektů na regionální úrovni

2.1.1.1 Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení

Správa uprchlických zařízení MV provozovala v roce 2020 Centra na podporu integrace cizinců v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském, Olomouckém kraji, v Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji, který zahrnuje pět pracovišť ve městech Mladá Boleslav, Příbram, Kutná Hora, Kladno a Benešov.

V období do 30. 6. 2020 byl provoz Center financován z Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF). Schválením Zákona č. 176/2019 Sb., kterým se novelizoval zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, došlo k zákonnému ukotvení Center a z toho důvodu bylo Ministerstvem financí schváleno financování činnosti Center provozovaných SUZ ze státního rozpočtu.

Ve všech krajích Centra zajišťují činnost *regionálních poradních platforem*, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, krajskými pobytovými pracovišti OAMP MV, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Zástupci Center se také podílejí na komunitním plánování sociálních služeb a střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v některých krajích.

Služby Center pro cílovou skupinu projektů jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje v návaznosti na zájem cizinců z cílové skupiny (přehled všech míst, kde byly služby Center poskytovány (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2020). V roce 2020 se jednalo zejména o poskytování sociálního a právního poradenství, tlumočení, kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity na podporu sociální, právní a jazykové emancipace cizinců v daných regionech. Centra klientům napomáhají zvýšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Provoz Center v roce 2020 silně ovlivnila preventivní opatření proti šíření onemocnění covid-19, přijatá vedením resortu MV a vládou ČR. V některých obdobích tak bylo nutné omezit nebo pozastavit poskytování ambulantních služeb Center, dále byly rušeny kurzy s fyzickou přítomností klientů na výuce s tím, že byly nahrazeny online kurzy. Centra nicméně i v tomto režimu nadále fungovala, pouze se těžiště jejich práce přesunulo do online prostředí. Poradenství, včetně právního, bylo poskytováno také prostřednictvím elektronické komunikace (přes SMS, online aplikace i sociální sítě) a to i v cizích jazycích. V tomto období také vzrostla intenzita spolupráce s ostatními aktéry integrace v daných regionech, neboť byla velké poptávka po relevantních aktuálních informacích.

Obecně lze nabízené služby Center popsat následovně:

- Sociální poradenství probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2020 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.).
- Právní poradenství je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například pobytovou, pracovní právní nebo rodinnou problematiku, nebo problematiku dluhů a exekucí.
- Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější výuku českého jazyka. Pro děti i ostatní zranitelné skupiny jsou v odůvodněných případech organizovány individuální kurzy, případně kurzy pro dospělé se svěřeným dítětem, kdy je během výuky zajištěno hlídání dětí.
- Kurzy sociokulturní orientace byly realizovány zejména ve formě tematicky zaměřených seminářů, přednášek a diskuzí cizinců s odborníkem na danou problematiku. Témata těchto kurzů reagovala na poptávku ze strany cizinců z cílové skupiny. Specifickým typem sociokulturních kurzů byl ucelený cyklus 4 kurzů zaměřených na realie ČR. Tyto kurzy přinášejí informace, které jsou pro klienty užitečné při přípravě na zkoušku z českých reálií, která je součástí procesu vedoucího k získání státního občanství ČR.

V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb bylo rovněž zajištěno tlumočení či překladatelské služby dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do vietnamského, ruského, ukrajinského a mongolského jazyka. Pro usnadnění komunikace a spolupráce s cizinci jsou rovněž využívány služby tzv. komunitních pracovníků, tedy zástupců cizineckých komunit, kteří pomáhají zprostředkovávat informace ostatním cizincům nebo se podílejí na organizaci kulturních, společenských i vzdělávacích akcí. Díky této spolupráci se Centřům mnohem lépe daří oslovovat některé specifické cílové skupiny, především pak mladé cizince.

V první polovině roku 2020 byly realizovány celkem tři projekty – jeden, který byl zahájen v roce 2018, zajišťoval provoz Centra pro Středočeský kraj, další dva projekty, které byly zahájeny v roce 2019, pak zajišťovaly provoz zbylých devíti Center.

Celkem bylo za rok 2020 poskytnuto ve všech Centrech provozovaných SUZ MV 41 470 služeb. V tomto období využilo nabízených služeb celkem 7 858 klientů, služby sociálněprávního poradenství 6 003 klientů a 3 315 klientů chodilo na kurzy českého jazyka. V rámci terénní práce bylo osloveno celkem 5 574 cizinců.

Vzhledem k epidemické situaci byla na začátku roku 2020 organizována pouze jedna sportovní akce, kdy pracovníci Centra pro Olomoucký kraj zorganizovali Mezinárodní turnaj ve futsalu. Cílem akce bylo vytvořit prostor pro setkání zástupců majority a cizinců prostřednictvím společně stráveného volného času.

Prezentace volnočasových témat byla přesunuta do online prostředí, kde v rámci sociokurzů byla prezentována například témata: tradice a zvyky v ČR, Velikonoce, Vánoce, seznámení se kraje, kde žijete, cestování po ČR, aj.

2.1.1.2 Centrum pro cizince Jihomoravský kraj

Realizaci Centra pro cizince JMK zajišťuje Jihomoravský kraj. Jeho financování bylo v roce 2020 zajištěno především prostřednictvím projektu AMIF/20/02. Jihomoravský kraj se však z vlastního rozpočtu významně spolupodílí na financování chodu Centra a jeho dalších aktivitách. Centrum pracuje na bázi partnerské spolupráce a síťování regionálních aktérů integrace. Takto nastavený formát umožňuje pružně reagovat na aktuální poptávku ze strany cizinců. V roce 2020 participovali na poskytování služeb Centra partneři Statutární město Brno, Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům a Základní škola a mateřská škola, Brno, Staňkova 14.

V Centru je pět dnů v týdnu otevřené informační centrum, ve kterém je poskytnuto cizincům základní poradenství, jsou identifikovány jejich další potřeby a podle zaměření jsou přesměrováni na další služby Centra. Centrum poskytuje ve spolupráci s výše uvedenými partnery na území Jihomoravského kraje tyto služby: odborné sociální a právní poradenství, výuku českého jazyka v kurzech pro děti i dospělé (jazykové kurzy rozdělené dle SERR, konverzační kurzy se zaměřením na společnost a kulturu; nízkoprahové kurzy; distanční kurzy pro rozvoj psaní; modelové zkoušky na občanství a trvalý pobyt; směnné kurzy a kurzy pro matky s dětmi ve výuce), kurzy sociokulturní orientace, terénní práci, volný přístup na internet a knihovnu.

Největší zájem ze strany klientů je již tradičně o kurzy českého jazyka, které bývají obsazeny zpravidla ihned po zveřejnění jejich nabídky. Poptávka po kurzech zůstala z velké části neuspokojena. Centrum spolupracuje s interkulturními pracovníky Statutárního města Brna (vietnamská, arabská, moldavská, rumunská, ukrajinská a ruská komunita). Jejich činnost má výrazný dopad především na zvýšení zájmu o služby Centra v daných komunitách. Zájem o nabízené bezplatné služby Centra nadále roste díky propagační kampani, ale rovněž díky klientům, kteří sdílejí své dobré zkušenosti v rámci komunit.

V souvislosti s vyhlášením nouzového stavu došlo k úpravě formy poskytovaných služeb. Vzdělávací aktivity i poradenství byly částečně převedeny do online prostředí, nicméně pracovníci informačního centra byli i nadále dostupní na telefonu, emailu i prezenčně. V jarních měsících byla možnost online služeb hojně využívána, v podzimních měsících se cizinci častěji vraceli k prezenčním službám. Centrum se v době nouzového stavu výrazně zaměřilo na informování cizinců o aktuální situaci, na stránkách www.cizincijmk.cz byla vytvořena záložka „COVID INFO“, ve které byly zveřejňovány aktuality v českém, ruském a anglickém jazyce. Informační kampaň probíhala také na facebookovém profilu Centrum pro cizince JMK.

Jihomoravský kraj prostřednictvím aktivit Centra podporuje spolupráci a síťování aktivit v rámci regionální platformy aktérů integrace, na které se setkávají zástupci OAMP, Cizinecké policie, univerzit, neziskových organizací, Statutárního města Brna, Úřadu práce, univerzit, Hospodářských komor, zástupců odborů Krajského úřadu Jihomoravského kraje a dalších hostů podle zaměření konkrétního setkání. Platforma se zaměřuje na definování účelu a způsobu zapojení klíčových aktérů integrace v rámci naplňování nastavených opatření ve Strategii rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje na období 2016-2025. Zástupce Centra se účastní pracovních setkání etablovaných krajských platforem, jejichž činnost souvisí mimo jiné i s problematikou integrace cizinců. Konkrétně se jedná o zasedání Rady pro rozvoj lidských zdrojů Jihomoravského kraje; setkání ředitelů příspěvkových organizací (střední školy atp.); setkání s tajemníky obcí s rozšířenou působností; hospodářských komor v Jihomoravském kraji.

Centrum prohlubuje spolupráci s brněnskými univerzitami, jak formou spolupráce se zahraničními pracovníky a studenty, tak umožněním náslechu studentů nového studijního oboru Učitelství českého jazyka a literatury se zaměřením na žáky s odlišným mateřským jazykem v kurzech Centra.

V roce 2020 využilo služeb Centra celkem 1409 klientů. Celkem bylo zahájeno 125 kurzů českého jazyka pro cizince ze třetích zemí (z toho 28 online kurzů zaměřených na psaní a gramatiku). V souvislosti s pandemickou situací byly kurzy v jarních a podzimních měsících převedeny v průběhu jejich realizace z prezenční výuky na online formu výuky. V jarních měsících se studenti potýkali s nedostatečným technickým vybavením a obecně bylo nutné vše přizpůsobit nové formě výuky, na kterou nebyli studenti připraveni. Při přípravě podzimních kurzů se již zohlednil předpoklad, že opět dojde v průběhu realizace kurzů ke změně jejich formy a přechod tak proběhl bez komplikací.

V průběhu roku proběhly dvě zkoušky „nanečisto“, 1 zkouška z českého jazyka k žádostem o trvalý pobyt a 1 zkouška z českého jazyka na občanství. Vysoká poptávka je rovněž po kurzech sociokulturní orientace, kterých bylo během roku 2020 realizováno 19 (z toho 3 online) a 2 adaptačně-integrační kurzy.

Jihomoravský kraj dlouhodobě realizuje řadu projektů zaměřených na cílovou skupinu cizinců pobývajících na území Jihomoravského kraje. Kromě projektu „Provoz centra pro cizince JMK“, vyčlenil ze svého rozpočtu v roce 2020 finanční prostředky na aktivitu „Podpora občanů EU v území Jihomoravského kraje“. Tyto prostředky byly určeny především na realizaci kurzů českého jazyka (v roce 2020 proběhlo 27 kurzů) a dále pak na konzultace a doprovody na úřady a další relevantní instituce. Ve stejném roce byla podána žádost o vyčlenění finančních prostředků na tuto aktivitu i na rok 2021.

Další aktivitou Jihomoravského kraje je projekt „Spolu v našem kraji“ jehož cílem je podpora mediálních a informačních aktivit vedoucích k vyšší informovanosti většinové společnosti o integraci cizinců v Jihomoravském kraji, podpora otevřenosti společnosti, vzájemné komunikace a aktivit propojujících cizince a většinovou společnost. Jihomoravský kraj byl také zapojen do projektu „Města a inkluzivní strategie“, jehož příjemcem je organizace Sdružení pro integraci a migraci. Projekt realizovaný za podpory Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost, v rámci výzvy 124, která je zaměřená na podporu inovačního prostředí.

V roce 2020 byla zahájena realizace projektu „Skill centrum pro cizince v JMK“, jehož partnerem je Statutární město Brno. Hlavním cílem je vytvořit a pilotovat účinnou praxi, která umožňuje rozpoznat, zvyšovat a využít znalosti, dovednosti a kvalifikaci, kterou si cizinci přinášejí do ČR, resp. JMK ze zemí původu.

2.1.1.3 Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji

Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji je provozované neziskovou organizací Poradnou pro integraci z. ú. Jeho financování bylo v roce 2020 zajištěno Evropskou unií v rámci národního programu Azylového migračního a integračního fondu a pomocí rozpočtu Ministerstva vnitra České republiky (projekt AMIF/23/01). Během tohoto roku služeb centra využilo 1230 cizinců ze třetích zemí vč. cizinců s udělenou mezinárodní ochranou a bylo zrealizováno 2272 intervencí.

Stěžejní služby centra byly zajišťovány sociálními, právními, vzdělávacími a sociálně-integračními pracovníky. Odborné sociální poradenství bylo poskytováno v sídle centra v Ústí nad Labem a na detašovaném pracovišti v Teplicích a v Kadani. Poradenství bylo na základě dohody či potřeb klientů zajišťováno i terénní formou, především v lokalitách se zvýšenou koncentrací žijících/pracujících cizinců z cílové skupiny. Konkrétně se jednalo o terénní práci v lokalitách Litoměřice, Lovosice, Žatec, Louny, Roudnice nad Labem, Teplice, Krupka, Děčín, Bílina, Chomutov, Kadaň, Klášterec nad Ohří, Litvínov, Most, Jirkov a Hora Sv. Šebestiána. Při poradenství bylo v případě nutnosti využíváno služeb interkulturního pracovníka nebo tlumočnicka. Nejčastěji byla poskytována cizincům pomoc v oblasti pobytové problematiky, zdravotního pojištění, sociálních dávek, bydlení, uplatnění se na trhu práce a při nostrifikaci vzdělání. V případě, že se jednalo o dotazy přesahující kompetence sociálního pracovníka, využívali cizinci bezplatné právní poradenství, které bylo poskytováno pouze ambulantní formou v sídle centra.

Kompetence cizinců vedoucí k sociální i pracovní integraci byly rozvíjeny pomocí vzdělávacích aktivit, mezi nimiž mají dominantní postavení kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. V daném roce bylo realizováno celkem 30 kurzů češtiny různých úrovní pro děti i dospělé, které navštěvovalo 348 účastníků. Kurzy sociokulturní orientace probíhaly ve 4 modulech a celkem jich bylo zrealizováno 13 pro 87 účastníků. Na základě poptávky mají cizinci příležitost si vyzkoušet zkoušky k trvalému pobytu a k občanství, dále pak mají možnost využít kurz tzv. Speciální jazykové přípravy. V roce 2020 se uskutečnilo 15 těchto aktivit.

Děti během školního roku využívaly především možnost doučování, které bylo zajišťováno jak vzdělávacími a integračními pracovníky projektu, tak také dobrovolníky. V letních měsících probíhal jazykový příměstský tábor pro děti, který se stal jednou z pravidelných aktivit. Nedílnou součástí vzdělávacích aktivit jsou i přednášky pro cizince (systém zdravotní péče v ČR, sloučení rodiny). V roce 2020 se uskutečnily 4 přednášky pro cizince, celkem se jich zúčastnilo 116 cizinců.

Centrum realizuje i školení odborné veřejnosti (např. pedagogů, lektorů češtiny nebo úředníků), která se dostává do přímého kontaktu s cílovou skupinou. Mezioborové předávání zkušeností přispívá k zefektivnění služeb Centra i samotných odborníků. Pravidelně se na Centrum obracely základní, střední i vysoké školy, které chtěly multikulturní výchovu nebo podobné předměty doplnit o interaktivní programy, které Centrum nabízí. V roce 2020 se uskutečnily 4 semináře pro 54 pedagogů a jiných pracovníků vzdělávacích zařízení.

Aktivity podporující vzájemné soužití cizinců s majoritní společností, tzv. integrační aktivity pro cizince a integrační multikulturní aktivity, měly různorodý charakter a respektovaly potřeby dospělých, dětí, druhé a třetí generace cizinců i většinové společnosti. V roce 2020 bylo zrealizováno 25 integračních aktivit pro cizince, zahrnujících např. dámské kluby, výtvarné dílny, sportovní akce, exkurze po regionu, jazykový příměstský tábor atp. Těchto aktivit se zúčastnilo 118/255 cizinců (unikátní/celkové).

Cizinci oceňovali zázemí informačního centra pro cizince, které nabízí bezplatný přístup k informacím a zprostředkování kontaktu se zemí svého původu a rodným jazykem (internet, televize se satelitem, vícejazyčná knihovna). Prostory využívaly komunity cizinců také ke svým vlastním aktivitám (schůzky klubu nebo nacvičování kulturního vystoupení). Centrum iniciuje a podporuje integrační lokální politiku. Pracovníci Centra se proto účastnili koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem, spolupracovali s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a síťovali subjekty podílející se na integraci cizinců (sdružení jednotlivých komunit, NNO i úřady). Nedílnou součástí činnosti Centra je realizace Platformy integrace cizinců v regionu. V roce 2020 se uskutečnila 2 setkání platformy.

Činnost centra byla v roce 2020 ovlivněna epidemiologickou situací. Některé aktivity musely být z důvodu vyhlášení nouzového stavu či aktuálních vládních opatření realizovány on-line, pozastaveny nebo zcela zrušeny. Pracovníci centra postupovali při své činnosti vždy v souladu se stanoviskem odpovědného orgánu a aktuálními opatřeními vyhlášenými vládou ČR.

2.1.1.4 Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

Integrační centrum pro cizince Diecézní charity Hradec Králové má vlastní web i profil na facebooku.

Centrum poskytovalo sociální a právní poradenství ambulantní i terénní formou. Ve spojitosti s poradenstvím byly poskytovány také tlumočnické a překladatelské služby. Dále Centrum poskytovalo 2x týdně asistence na OAMP Hradec Králové. V rámci svých aktivit spolupracovalo Centrum s komunitními tlumočnickými a interkulturními pracovníky. Za rok 2020 byly poradenské služby poskytnuty celkem 262 cizincům ze třetích zemí a osobám s udělenou mezinárodní ochranou. Poradenské služby byly dále poskytnuty řadě anonymních klientů cílové skupiny. Celkem bylo poskytnuto 597 kontaktů a intervencí ambulantních a terénních (mimo anonymních klientů). Vzhledem k pandemii koronaviru byly poradenské služby poskytovány v určitém období distančně a on-line.

Kurzy češtiny a sociokulturních dovedností byly realizovány v Hradci Králové, Jičíně, Trutnově, Náchodě, Chvalkovicích, Novém Bydžově, Dvoře Králové nad Labem. Za rok 2020 bylo zrealizováno 28 kurzů českého jazyka, kterých se účastnilo 213 cizinců. Kurzů sociokulturních dovedností bylo realizováno 13, a to pro 108 účastníků. Z důvodu pandemie koronaviru byly kurzy v období vládních omezení realizovány on-line formou. Ve spolupráci s organizací Slovo 21 byly v průběhu roku uskutečněny adaptačně integrační kurzy Vítejte v ČR.

Dobrovolnické služby byly zaměřeny na individuální pomoc dobrovolníka klientovi v rámci akreditovaného dobrovolnického programu „Rafael“. Převážně jde o pomoc s doučováním a domácí přípravou do školy pro děti cizinců. Z důvodu epidemie koronaviru byly dobrovolnické aktivity realizovány v době vládních omezení formou on line. Celkem bylo v roce 2020 poskytnuto 993 hodin dobrovolnické činnosti, které zajišťovalo 11 dobrovolníků, a to 13 cizincům.

Z důvodu epidemie se některé multikulturní aktivity, aktivity pro rodiče, děti a mládež, besedy a přednášky nemohly uskutečnit – např. tradiční festival *Setkání národů*. Multikulturní aktivity musely být modifikovány a přizpůsobeny pro on-line realizaci.

Další realizované aktivity byly: Den Ukrajiny ve Vrchlábí s výstavou "Ke kořenům - Ukrajina krojů a tradic", Přednáška o českém školství, Prezentace Ukrajiny pro pracovníky Úřadu práce HK, Prezentace Ukrajiny, ZŠ Kukleny, Multikulturní festival španělských filmů, Zapojení cizineckých komunit do aktivit v době nouzového stavu "Dnes vařím já", Zapojení cizineckých komunit do aktivit v době NS „Koncert Vladimíra Župana pro zdraví“, Koncert klavírního virtuosa z Ukrajiny VLADIMÍRA ŽUPANA „ Na poděkování“, Oslava vietnamského nového roku "Canh Tý 2020", Základy malování ve vrstvách, Lyžařský 1 denní kurz do Deštného v Orlických horách, Sportovní volnočasové aktivity v karanténě, Rozloučení se školním rokem, Workshop „V koňském sedle“, Celodenní cyklistický kulturní výlet na slavnosti sv. Anny v Žirči, Výukový seminář "Výuka online prostřednictvím platform Google Clasroom a ZOOM", Vzdělávací výlet "Prostory Národního muzea a výstava Sluneční králové", Výroba podzimních věnců (Youtube), Půjdeme společně do Braunova Betléma (Youtube), Ukrajinské a české mikulášské lidové tradice a obyčeje (Youtube), České vánoční zvyky, Sportovní odpoledne, Letní příměstský sportovní tábor, Hliněná dílna, Putování pohádkovou stezkou v lesích u HK, Dětský umělecký workshop "Tajemství černého plátna", Hudební vystoupení "Hudba mého srdce", Podzimní aktivity- Podzimní

les (Youtube), Podzimní aktivity- Výlet do Kuksu (Youtube), Mikulášská nadílka, Premiéra indiánské legendy " Ó, Hiawatho" (Youtube).

Celkem se uskutečnilo 31 akcí a 47 setkání Sportovního klubu a Kurzu tance pro dospělé s celkovou účastí cca 900 cizinců a cca 450 příslušníků majoritní společnosti.

Probíhala spolupráce s Mezinárodním kulturním institutem Klíč, Regionálním ukrajinským spolkem ve východních Čechách, zahraničními studenty Univerzity Hradec Králové a dobrovolnickou organizací KURO.

Platforma zástupců regionálních aktérů integrace byla realizována 2x ročně.

Studentskou praxi v Centru v roce 2020 vykonávali studenti Univerzity Hradec Králové především z oboru Transkulturní komunikace.

2.1.1.5 Integrační centrum Praha o.p.s.

Činnost centra byla v roce 2020 do velké míry ovlivněna situací okolo pandemie covid-19. Neočekávaná situace však vytvořila příležitost pro kreativitu a pokrok. Navzdory krátkému času, který byl k dispozici, se podařilo velmi úspěšně posunout realizaci v podstatě všech aktivit do online režimu a poskytnout takto i nadále potřebnou podporu cizincům v úspěšné integraci v ČR.

V tomto roce byl ukončen projekt Integrační centrum Praha VII a zahájen projekt (DEZ)Informace, oba financované ze zdrojů národního programu AMIF a Ministerstva vnitra ČR. Doplňující služby (např. interkulturní práce) byly podpořeny ze zdrojů MHMP.

Za rok 2020 využilo 3 543 osob celkem 17 226 služeb ICP, z toho 2 239 klientů služby ICP využívalo poprvé. Bylo poskytnuto 92 kurzů českého jazyka pro 1 199 klientů. Kurzy byly poskytovány jak v rámci projektu AMIF/20/06, tak i jako součást projektů obcí. 470 osob se zúčastnilo opatření spojených se sociokulturní orientací. Velká poptávka byla převážně po online přednáškách na téma jako například systém zdravotnictví nebo školství v ČR, které byly vedeny interkulturními pracovníky přímo v jazycích cílové skupiny. Navzdory omezením poskytli interkulturní pracovníci i asistenční služby (doprovody, tlumočení), a to celkem 1 451 klientům.

Práce v terénu byla do jisté míry omezená, její část proto proběhla formou monitoringu, bez kontaktování cílové skupiny, případně výpomocí informačnímu pracovníkovi na recepci centra. I přesto pracovníci ICP za rok 2020 navštívili celkem 602 míst a oslovili celkem 1 164 zástupců CS.

Na jaře 2020 byla zavedena virtuální telefonní ústředna Daktela k usnadnění komunikace s klienty. Za necelý rok 2020 bylo takto zprostředkováno 4182 příchozích hovorů a srovnatelný počet odchozích.

Během roku 2020 proběhlo 5 setkání regionální poradní platformy (RPP), z toho 2 online. Celkem se setkání zúčastnilo 130 osob zastupujících 58 institucí a organizací, včetně zástupců spolků CS. Členové RPP se účastnili i pracovních skupin ke SWOT analýze o situaci v oblasti integrace cizinců, připravené jako podklad k chystané aktualizaci Koncepce integrace cizinců hl. m. Prahy.

Spolupráce s pražskými městskými částmi probíhala i nadále, navzdory omezení setkávání. Některé proběhly online a dařilo se zapojit více městských částí (i některé menší nebo okrajové) do aktivit věnovaných integraci cizinců na lokální úrovni. Byl vytvořen i materiál „ICP v datech“, obsahující strukturu klientů centra dle pražských městských částí (Praha 1-22 a Praha Libuš), včetně využitých služeb za období 2012 – 30. 6. 2019.

Navzdory omezením, která vedla k tomu, že část plánovaných akcí musela být zrušena, se podařilo realizovat již druhý Integrační ples, který se těšil mimořádnému zájmu ze strany cizinců i majority, což potvrdila i účast a zpětná vazba.

Celkově byl rok 2020 pro ICP rok plný výzev, ale podařilo se jim všem úspěšně čelit. Zavedené novinky, primárně online podoba služeb, budou nadále zůstávat součástí pravidelně poskytovaných služeb centra.

2.1.2 Podpora projektů na lokální úrovni

Dlouhodobou prioritou MV je podpora integrační politiky na lokální úrovni. Integrace cizinců představuje komplexní proces, který se převážně odehrává v místech pobytu, zaměstnání, podnikání či studia cizinců v rámci jejich přímého soužití s majoritní společností. Ministerstvo vnitra proto realizovalo i v roce 2020 dotační řízení určené pro projekty obcí a městských částí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni.

Projekty obcí tvoří soubor intenzivních a komplexních integračních aktivit a opatření, které napomáhají k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a mohou předcházet případným konfliktům či mírnit případné napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli. Primárně se realizují v lokalitách, kde žije vysoký počet cizinců. Představují účinný nástroj při boji proti vzniku či eliminaci krizového vývoji ve vztazích mezi cizinci a většinou společností. Místní samosprávy mají možnost pomocí těchto projektů uzpůsobit integrační opatření svým specifickým poměrům a potřebám.

V roce 2020 došlo k navýšení počtu projektů, protože bylo podpořeno 20 projektů, což je o čtyři více než v roce 2019. Podpořeny byly částkou 20 962 494,80 Kč. Finanční podpora tak byla oproti roku 2019 navýšena o více než 1,5 mil. Kč. Ministerstvo vnitra poskytuje dotace ve výši až 90 % nákladů projektu, obce se na jejich financování podílely minimálně 10 % nákladů.

Projekty byly realizovány ve spolupráci s řadou dalších aktérů, působících v daném místě, především s mateřskými a základními školami a nestátními neziskovými organizacemi.

Zaměřené byly zejména na cizince ze třetích zemí a majoritní společnost v příslušné obci či městské části. Součástí cílové skupiny mohou být rovněž občané zemí EU a držitelé mezinárodní ochrany (nad rámec podpory poskytované Státním integračním programem). Většina podpořených projektů probíhá dlouhodobě a pomáhají ke zklidnění vztahů mezi většinou společností a cizinci v dané obci. Jejich velká většina je pozitivně hodnocena veřejností, samotnými cizinci i místní politickou reprezentací.

2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2020

Bílá Voda: Žijeme spolu ne vedle sebe

V obci Bílá Voda byl projekt na integraci cizinců realizován poprvé. V jeho rámci probíhala výuka českého jazyka pro cizince, kterou až do konce kurzu navštěvovalo 12 studentů. Realizováno bylo rovněž šest kurzů a workshopů pro děti a rodiče z řad majority i cizinců různého zaměření. Účastnilo se jim přibližně 200 lidí.

Brno: Integrace cizinců ve městě Brně

Byl vytvořen Akční plán Strategie integrace cizinců ve městě Brně pro roky 2021-2023. Sestaveny byly mentální mapy problémů, které nejenže identifikují ústřední problémy, ale zejména obsahují pojmenované příčiny problémů a vyobrazují vztahy mezi nimi. Podařilo se uskutečnit kurz pro lektory českého jazyka pro děti s OMJ, s důrazem na vietnamské děti. Realizováno bylo tlumočení a poradenství zákonným zástupcům dětí s OMJ včetně překladů důležitých školních dokumentů, zejména v oblasti distančního vzdělávání.

Břeclav: Integrace cizinců ve městě Břeclavi

Projekt na podporu integrace cizinců byl zorganizován ve městě Břeclavi poprvé. Byla proto agenturou SocioFactor vypracována analýza počtu cizinců a jejich složení v městě Břeclavi a jeho nejbližším okolí. Starostové okolních obcí byli seznámeni s výsledkem této analýzy. Probíhala výuka českého jazyka pro cizince, kterou navštěvovalo 24 cizinců. Dne 18. 9. 2020 se konala volnočasová akce Festival národních kuchyní, kde byly prezentovány zahraniční kuchyně.

Česká Lípa: Podpora integrace cizinců města Česká Lípa v roce 2020

Ve městě Česká Lípa byl v loňském roce poprvé realizován projekt na podporu integrace cizinců. Byl zaměřen především na oblast školství. V rámci projektu byli zajištěni asistenti pedagogů, kteří se individuálně věnovali žákům s odlišným mateřským jazykem (OMJ) v průběhu prezenční i distanční výuky i po vyučování. To mělo významný vliv na jejich školní úspěšnost. Realizováno bylo rovněž doučování českého jazyka pro cizince po

běžné výuce v malé skupině (1-4 žáci) a letní prázdninový kurz intenzivní výuky českého jazyka pro cizince. Pedagogové absolvovali odborný kurz výuky češtiny pro cizince.

Havlíčkův Brod: Sociální začleňování na území města Havlíčkův Brod XII.

V rámci projektu probíhala výuka českého jazyka pro děti cizinců na dvou místních základních školách a jedné mateřské škole. Výuky se účastnilo 47 žáků. Realizován byl i kurz ČJ pro dospělé cizince spojený s přípravou ke zkoušce A1. Navštěvovalo ho 15 cizinců. Byl přeložen dokument se základními informacemi o chodu místních škol do mongolštiny, turečtiny, vietnamštiny, bulharštiny, rumunštiny a ukrajinštiny. Ten byl využit ke zlepšení komunikace mezi školou a rodiči žáků.

Pardubice: Podpora integrace cizinců – Pardubice 2020

Projekt realizovalo statutární město Pardubice ve spolupráci s 6 základní a 6 mateřskými školami. Každá ze škol zapojených do projektu realizovala samotné podprojekty, které byly vždy orientované na zlepšení a rozšíření výuky českého jazyka pro děti cizinců. Jejich počet v posledních letech v Pardubicích zásadně narůstal. Na začátku nového školního roku proto došlo k navýšení počtu základních a mateřských škol zapojených do projektu.

Plzeň: Podpora integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2020

Hlavní náplní projektu byla široká škála jazykových kurzů českého jazyka pro dospělé cizince i děti cizinců různých jazykových úrovní. Kurzy pro dospělé cizince měly celkem 3 271 účastníků a kurzy pro děti měly 177 účastníků. Zorganizována byla i Letní intenzivní jazyková škola pro děti, kterou navštěvovalo 10 dětí. Ve spolupráci s Pedagogickou fakultou ZČU v Plzni byl realizován vzdělávací program pro pedagogy zaměřený na specifika výuky českého jazyka jako cizího jazyka. Ten měl 10 účastníků.

MČ Praha 3: Praha 3 – Společné soužití 2020

V rámci projektu byl realizován kurz českého jazyka pro dospělé cizince, který byl z důvodu omezení souvisejících se šířením infekčního onemocnění covid-19 realizován v on-line prostředí místo původně plánované prezenční formy výuky. Probíhala rovněž výuka češtiny pro děti cizinců. Realizovány byly letní kurzy českého jazyka pro děti předškolního věku a žáky základních škol. Kurzu pro předškoláky se zúčastnilo 10 dětí a kurz pro 1. stupeň ZŠ navštěvovalo 11 dětí. V neděli 6. 9. 2020 se v parku Parukářka uskutečnil devátý ročník kulturně společenské akce pro rodiny s dětmi z řad cizinců a majority s názvem „Poznejme se, sousedé“, které se účastnilo 150 dětí a 400 dospělých.

MČ Praha 4: Žijeme na čtyřce společně 2020

Součástí projektu byla široká škála aktivit. Konalo se setkání pedagogů, kterého se účastnili i zástupci neziskových organizací věnující se práci s cizinci. Tři učitelé navštěvovali dvousemestrální zdokonalovací kurz k výuce češtiny jako cizího jazyka, který pořádal ÚJOP UK. Pro zájemce ze široké i odborné veřejnosti byly realizovány prohlídky tržnice Sapa s odborným výkladem. Multikulturní akce V rytmu Salsy, mající za cíl seznámit veřejnost s kulturou zemí cizinců žijících v ČR, proběhla on-line kvůli omezením spojených se zhoršenou epidemiologickou situací v závěru roku 2020.

MČ Praha 5: Podpora vzdělávacích a sociokulturních aktivit směřujících k integraci cizinců v roce 2020 na území městské části Praha 5

Součástí projektu byl 14denní intenzivní prázdninový kurz výuky českého jazyka pro cizince, kterého se účastnilo 24 dětí cizinců. Probíhalo i pravidelné doučování českého jazyka pro cizince, které navštěvovalo 19 dětí cizinců. Hlavní aktivitou projektu však bylo doučování českého jazyka v mateřských a základních školách, které probíhalo na 6 MŠ a 3 ZŠ s účastí 99 dětí cizinců. Dospělým cizincům byl určen Klub konverzace v češtině, který navštěvovalo 19 cizinců.

MČ Praha 7: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7 v roce 2020

Hlavní aktivitou projektu bylo pravidelné doučování českého jazyka pro děti cizinců na mateřských a základních školách. Doučování se účastnilo 70 dětí, což je výrazně méně než přechozích ročníků projektu. Pokles byl dán vynuceným přechodem výuky do on-line prostředí. Realizován byl i intenzivní prázdninový

kurz českého jazyka žáků cizinců, který navštěvovalo 13 dětí. Probíhal i kurz českého jazyka pro dospělé cizince, do kterého se zapsalo 30 cizinců.

MČ Praha 9: Integrace cizinců ve školách MČ Praha 9

V rámci projektu bylo realizováno doučování českého jazyka pro děti cizinců navštěvující MŠ U Nové školy, kterého se účastnilo 21 dětí. Konal se prázdninový kurz českého jazyka, který navštěvovalo 15 dětí. Dne 29. 8. 2020 se uskutečnila již tradiční velmi populární akce Barevná devítka, kterou navštívilo kvůli nutnosti dodržení proti epidemiologickým opatřením jen 1200 osob, což je výrazně méně než v minulých letech. Na realizaci této akce se podílelo 44 institucí a organizací.

MČ Praha 11: Integrace cizinců v MČ Praha 11

Proběhl pátý ročník tohoto projektu. Jeho součástí byl příměstský tábor pro děti cizinců a české děti, který měl za cíl zlepšit jejich vzájemné porozumění a znalosti českého jazyka u cizinců. Účastnilo se ho celkem 28 dětí, z toho 13 českých dětí a 15 dětí cizinců. Realizována byla výuka českého jazyka pro děti-cizince v mateřských a základních školách. Probíhala na pěti MŠ a dvou ZŠ. Účastnilo se jí 122 žáků. Přeloženy byly některé školní dokumenty do anglického, vietnamského a ukrajinského jazyka.

MČ Praha 12: Integrace cizinců MČ Praha 12 – rok 2020

V rámci projektu byly Integračním centrem Praha uskutečněny kurzy českého jazyka pro dospělé cizince a děti cizinců, které celkem navštěvovalo 77 lidí. Organizace Proxima Sociale zorganizovala individuální podporu ve studiu pro děti cizinců ze ZŠ Smolkova a ze ZŠ Písnická. Během letních prázdnin proběhl příměstský tábor, kterého se účastnilo 15 dětí, z toho bylo 7 dětí cizinců. Na MŠ a ZŠ Smolková probíhaly volnočasové aktivity pro děti cizinců, které byly zaměřené na prohloubení jejich znalosti českého jazyka pomocí různých her. Navštěvovalo je celkem 50 dětí. Součástí projektu bylo i doučování českého jazyka v mateřských školách pro děti cizinců, kterého využilo 48 dětí cizinců.

MČ Praha 13: Společná adresa – Praha 13

Zorganizován byl již jedenáctý ročník tohoto projektu. V jeho rámci probíhalo doučování českého jazyka pro děti cizinců na sedmi mateřských školách a čtyřech základních školách. Celkem se ho účastnilo více než 300 dětí. Uskutečnily se rovněž tři prázdninové kurzy českého jazyka pro děti cizinců, kterých se zúčastnilo 70 žáků. Na pobočkách Městské knihovny dobrovolníci i z řad cizinců doučovali děti cizinců. V době nepříznivé epidemiologické situace výuka probíhala on-line. Zorganizována byla i výuka českého jazyka pro dospělé cizince, která částečně probíhala on-line formou a navštěvovalo ji 43 cizinců. Dva místní učitelé v rámci projektu navštěvovali dvousemestrální zdokonalovací kurz ČJ jako cizího jazyka, který pořádá ÚJOP UK.

MČ Praha 14: Podpora integrace cizinců v MČ Praha 14 v roce 2020

Realizováno bylo 6 seminářů socio-kulturní orientace, kterých se účastnilo 43 cizinců. Znovu probíhala terénní sociální práce, během níž došlo k 1007 kontaktům s klienty. Uskutečnily se jazykové kurzy českého jazyka různých jazykových úrovní pro dospělé cizince, a i pro děti cizinců. Kurzů se celkem účastnilo 98 cizinců. Na základních a mateřských školách probíhalo rozsáhlé doučování českého jazyka pro děti cizinců, které navštěvovalo více než 200 žáků. Informovanost cizinců byla zajišťována pomocí zveřejňování informací v ruštině, vietnamštině a angličtině na sociálních sítích.

MČ Praha 17: SPOLEČNĚ NA 17“ -2020

V rámci projektu bylo realizováno doučování ČJ pro děti cizinců navštěvující ZŠ, kterého se účastnilo 13 dětí. Konaly se multikulturní workshopy na mateřských školách, které byly zaměřené na Rusko a Ukrajinu, Vietnam, Sýrii, Kubu, Slovensko a Egypt. Navštívilo je skoro 80 dětí. Zorganizován byl rovněž multikulturní workshop „Ochutnejte Vietnam“ se zaměřením na sociokulturní odlišnosti tohoto státu. Účastnilo se jej přibližně 100 dětí. Byly přeloženy dokumenty, formuláře a informativní materiály MŠ, ZŠ a odborů této městské části, které přicházejí do styku s cizinci.

MČ Praha Libuš: Podpora integrace na území MČ Praha Libuš v roce 2020

Součástí projektu byla výuka ČJ pro děti cizinců dospělé cizince, kterou navštěvovalo 13 dětí cizinců a 27 dospělých cizinců. Realizována byla tradiční multikulturní akce Festival Lunárního nového roku. Tu navštívilo 250 účastníků. Zajištěno bylo společné vzdělávání pedagogů pro mateřské školy a první stupeň základních škol pro všechny školy zřizované touto městskou částí.

Vyšší Brod: Nastavení integrační politiky ve Vyšším Brodě

Součástí projektu bylo školení pro místní pedagogické pracovníky o výuce českého jazyka pro Vietnamce. Školení se účastnilo 27 pedagogických pracovníků. Konala se rovněž přednáška o českém jazyce pro vietnamské obyvatele Vyššího Brodu, kterou navštívilo 9 Vietnamců. Byly přeloženy některé úřední dokumenty do vietnamštiny a vznikla informační brožura pro vietnamské obyvatele Vyššího Brodu. Ta je informuje především o jejich právech a povinnostech.

Žatec: Integrace cizinců Žatec 2020

V rámci projektu bylo realizováno doučování českého jazyka pro děti s odlišným mateřským jazykem studující základní školu. Uskutečnil se příměstský tábor, kterého se účastnilo 15 dětí. Součástí projektu bylo přeložení letáků pro zahraniční pracovníky v jazykových variantách: ruština, ukrajinština, běloruština, rumunština, maďarština; které je informovaly o opatřeních přijatých během nouzového stavu kvůli boji proti šíření nemoci covid-19.

2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací

Ministerstvo vnitra realizovalo v roce 2020 dotační titul „Integrace cizinců 2020“ zaměřený na podporu integrace cizinců ze třetích zemí nestátními neziskovými organizacemi a veřejnými výzkumnými institucemi. Bylo možné jeho prostřednictvím žádat o dotaci na projekty v těchto oblastech:

- vzdělávání pracovníků státní správy (mimo jiné pracovníků oddělení pobytu OAMP) či samosprávy,
- realizací projektů zaměřených na poskytování předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a podpory lepší orientace cizinců na pracovištích OAMP,
- přímou asistenci cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP
- streetwork v prostředí cizinců nebo/a vzdělávání streetworkerů,
- podpora integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců,
- výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti nebo/a výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorba indikátorů integrace,
- aktivity zaměřené na informování hostitelské společnosti o oblasti integrace cílové skupiny.

Prostřednictvím tohoto dotačního titulu MV v roce 2020 podpořilo 10 projektů celkovou částkou 16 047 793 Kč.

2.1.3.1 Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2020

Arcidiecézní charita Praha: Zapojení streetworkerů z řad cizinecké komunity do integrace cizinců

V rámci projektu byly poskytovány poradenské služby během realizace projektu poskytovány ambulantní formou i formou terénní práce. Ta byla zaměřena na aktivní vyhledávání a oslovování cizinců (streetwork) v jejich přirozeném prostředí (ubytovny, zaměstnavatelé, úřady). Pracovníci projektu v rámci projektu poskytovali poradenství na regionálním pracovišti OAMP v Hradci Králové. Poradenské služby byly poskytnuty celkem 217 osobám. Součástí projektu byly i multikulturní aktivity, které byly organizovány ve spolupráci s komunitami cizinců, jejich zájmovými a svépomocnými sdruženími a skupinami. Celkem proběhlo 17 jednorázových aktivit s účastí 434 osob.

Slovo 21: Vítejte v České republice 2020

Prostřednictvím tohoto projektu bylo realizováno 62 adaptačně integračních kurzů (41 prezenčních kurzů a 21 kurzů online), které navštívilo 608 cizinců. Tlumočeny byly do sedmi jazyků (angličtina, ruština, španělština, ukrajinština, arabština, vietnamština a mongolština). V rámci projektu probíhala metodická příprava na to, aby od 1. 1. 2021 mohly být realizovány povinné adaptačně integrační kurzy pro nově příchozí cizince. Metodické materiály musely být výrazně upraveny. Probíhalo také školení nových lektorů (vyškoleno 30 lektorů).

Charita Česká republika: Infolinka v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce

Prostřednictvím projektu byla poskytována telefonická a internetová informační linka, která poskytovala informace a tlumočení ve vietnamském, mongolském a ukrajinském jazyce. Cílovou skupinou projektu byli občané Vietnamu, Ukrajiny a Mongolska republiky. Kvantitativním cílem projektu bylo prospět minimálně 1 200 cizincům z cílové skupiny. Tento cíl byl splněn, neboť v roce 2020 poskytli službu celkem 1 947 kontaktům. Počet kontaktů je značně vyšší, než bylo plánováno, protože v souvislosti s pandemií covid-19 došlo k mimořádnému nárůstu počtu zakázek, zejména na ukrajinské lince.

Most pro: Informační středisko pro cizince

V rámci projektu byly poskytovány asistenční služby na pobočce OAMP v Pardubicích. Jedná se o tlumočení, pomoc při vyplňování formulářů apod. V případě složitějších dotazů jsou cizinci odkazováni na poradnu pro cizince Most pro o.p.s. v sídle organizace a dále informováni o dalších službách organizace. Tlumočení na OAMP je zdarma poskytováno rodilými mluvčími v mongolském, ruském, vietnamském a anglickém jazyce. Poskytnuto bylo 1714 asistencí a 568 tlumočení. Součástí projektu bylo i právní a sociální poradenství pro cizince poskytované v sídle organizace Most pro. Využilo ho 336 cizinců. Cizinci byli informováni i přímo v místech jejich bydliště, když bylo realizováno celkem 22 výjezdů do terénu s celkem 766 kontakty.

Poradna pro integraci: Asistence cizincům ze třetích zemí na pracovištích OAMP v Ústeckém kraji

Prostřednictvím projektu byla poskytována přímá asistence a poradenství cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP v Ústí nad Labem a Chomutově, v kanceláři Poradny pro integraci v Ústí nad Labem a v terénu (v rámci streetworku), v místech s vyšší koncentrací cílové skupiny a v cizineckých komunitách na území celého Ústeckého kraje. Služby projektu využilo 1075 klientů místo v žádosti stanovených 800 klientů.

VÚPSV: Indikátory integrace cizinců z třetích zemí v ČR

Jde o opakovaný projekt, který dlouhodobě sleduje kvantitativní údaje i kvalitativní informace o cizincích v časové řadě od roku 2010. Základem jsou časové řady absolutních údajů a poměrových ukazatelů získaných z disponibilních veřejných dat vedených orgány státní správy. K těmto údajům je vždy pravidelně předána analýza výsledků, jež působí jako systém včasného varování pro odpovědné pracovníky OAMP MV ČR. Smyslem analýzy je včas upozornit na hlavní vývojové trendy integračních indikátorů i případné výkyvy v časových řadách.

2.1.4 Posílení informovanosti

Cizinci potřebují mít pro dobrou orientaci ve společnosti dostatek informací. Je tak nezbytně nutné zprostředkovávat cizincům informace týkající se náležitostí legálního pobytu, zaměstnávání, či podnikání a seznamovat je se základními hodnotami a pravidly soužití v ČR. Rovněž je velmi důležité poskytnout cizincům kontakty na organizace, které poskytují cizincům podporu a pomoc a omezit tak riziko závislosti cizinců na zprostředkovatelích.

Cizincům jsou informace poskytovány ve třech fázích, a to předodjezdové informace, informace pro nově příchozí cizince a kurzy pro cizince s dlouhodobým či trvalým pobytem. V předmigračním období jsou cizincům v jejich zemi původu poskytovány online základní informace o podmínkách pobytu v ČR spolu s upozorněním na případná rizika spojená s nedodržováním zákonů. Pro tyto účely je určena elektronická příručka „Příští zastávka – ČR“. Nově příchozím cizincům jsou zprostředkovávány informace týkající se jejich

práv a povinností, místních poměrů a základních zvyklostí, dále jsou seznámeni s právním řádem, systémem institucí a úřadů, s historií a politickým uspořádáním státu. Tyto informace jsou poskytovány prostřednictvím adaptačně-integračních kurzů „Vítejte v ČR“, jejichž realizace je spolufinancována ze státního rozpočtu. Od 1. 1. 2021 je absolvování adaptačně-integračního kurzu pro vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí povinné. Byl proto v závěru roku 2020 vytvořen nový dotační titul pro nestátní neziskové organizace a vyšší územní samosprávné celky „Adaptačně-integrační kurzy“. Ten je určen na zajištění kurzů v Ústeckém kraji, hl. m. Praze, Jihomoravském kraji a Královéhradeckém kraji. Ve zbylých krajích jsou organizátorem kurzů Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

Cizinci s dlouhodobým či trvalým pobytem mohou využít kurzů socio-kulturní orientace. Informace týkající se procedur a postupů při vyřizování pobytových záležitostí pak obsahuje instruktážní video a elektronický leták „Jak na to?“. Na některých pracovištích OAMP jsou pak cizincům poskytovány asistence při vyřizování pobytových záležitostí.

Potřebné informace mohou cizinci dohledat také na internetových stránkách Ministerstva vnitra, v sekci Služby pro veřejnost – Informace pro cizince. OAMP v roce 2020 i nadále poskytoval služby telefonické informační linky pro cizince. Na jaře 2020 během omezení překračování státní hranice ČR bylo zajištěno informování cizinců prostřednictvím zveřejňování všech potřebných informací v několika jazykových verzích na internetových stránkách MV a speciálně pro tento účel zřízené telefonické a emailové informační linky.

2.1.5 Účast cizinců na veřejném a politickém životě

Ačkoliv v ČR regionální a místní samosprávy nezřizují poradní orgány cizinců, jsou cizinci v řadě míst aktivními členy poradních a jiných orgánů (např. platform) a pracovních skupin krajů i municipalit. Členství v těchto orgánech a uskupeních dává cizincům možnost podílet se na vytváření komunitních plánů a integračních strategií daných míst. Touto formou se cizinci mohou přímo zapojit do rozhodování o věcech veřejných na krajské a místní úrovni a podílet se tak na tvorbě veřejné politiky.

Cizinci se aktivně účastní činnosti občanského sektoru. Pracují v rámci Center na podporu integrace cizinců, jsou členy platform (např. regionální poradní platforma hl. m. Prahy) a účastní se činnosti nestátních neziskových organizací (NNO), především jako pracovníci, asistenti, tlumočníci či dobrovolníci NNO či Center. Některé z NNO jsou přímo organizacemi cizinců žijících v ČR. Cizinci se rovněž aktivně podílí na realizaci integračních projektů obcí. Zástupci cizinců především druhé generace participují na diskusních setkáních s představiteli MV, samospráv a jiných institucí o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

2.1.6 Zkouška z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR

Zkouška z českého jazyka na úrovni A1 je jednou ze zákonem stanovených podmínek pro získání povolení určitých druhů trvalého pobytu již od roku 2009. Realizaci Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince je pověřeno Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s MV.

První pokus u zkoušky cizincům proplácí MV, a to formou Poukazů na bezúplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR, které jsou vydávány na pracovištích OAMP. V případě, že cizinec u zkoušky napoprvé neuspěje, hradí si další pokusy již z vlastních prostředků.

Vzhledem k tomu, že dokument Strategie migrační politiky České republiky (schválena vládou ČR dle 29. července 2015) konstatuje, že v současnosti požadovaná znalost češtiny na úrovni A1 není pro samostatnou komunikaci dostatečná a připouští u žádostí o trvalý pobyt možnost zvýšení požadovaného stupně znalosti českého jazyka na úroveň A2, probíhají již od roku 2016 přípravy systému jazykové přípravy a zkoušek z češtiny na úrovni A2, kterou je v rámci Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu pověřeno MŠMT. Hlavní podmínkou, kterou Ministerstvo pro navýšení úrovně zkoušky mělo, bylo zajištění regionálně dostupných kurzů českého jazyka. Tato podmínka byla splněna ukotvením celorepublikové sítě Integračních center v zákoně. Přechod zkoušky z češtiny z úrovně A1 na A2 je plánován v průběhu roku 2021.

Veškeré informace o zkoušce z češtiny pro trvalý pobyt v ČR lze nalézt na nové webové stránce <https://zkouskaA1.cz>, která je také k dispozici v 6 jazykových mutacích.

Pro účely získání státního občanství ČR je zákonem stanovena mj. povinnost složit zkoušku z českého jazyka na úrovni B1.

2.1.7 Integrace a podpora bezpečnosti obyvatel

MV se problematice migrace a integrace také věnuje v rámci koncepčního materiálu *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období do roku 2020* (dále jen „Strategie“), a *Akční plán do roku 2020 k této Strategii*. Tato navazuje na předchozí strategické dokumenty MV týkající se činnosti policie ve vztahu k menšinám a zohledňuje aktuální vývoj a měnící se společenské podmínky. Mezi hlavní cíle pro toto období bylo identifikováno zvyšování důvěry mezi PČR a příslušníky menšin a prohlubování odborných kompetencí příslušníků PČR pro práci s menšinami. Podpora vzdělanosti a zkvalitnění podmínek pro výkon činnosti na úseku menšin, mezi které jsou řazeny rovněž osoby nebo skupiny ohrožené sociálním vyloučením a cizince, patří mezi oblasti, kterým je věnována zvýšená pozornost.

Závěrem roku 2020 bylo navrženo prodloužení platnosti Strategie a Akčního plánu do roku 2021 z důvodu dokončení realizace uložených úkolů, jež nemohly být z objektivních důvodů (v důsledku pandemie covid-19) realizovány v roce 2020. Současně v roce 2021 budou cíle a úkoly dosud stanovené samostatnou resortní strategií pro práci PČR ve vztahu k menšinám začleněny do připravované vládní Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2021 až 2026.

V roce 2020 vykonávala svoji činnost pracovní skupina pro bezpečnost při Radě vlády pro záležitosti romské menšiny, kde jako zástupci byli nominováni rovněž zástupci odboru prevence kriminality MV a ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR.

V roce 2020 byl uskutečněn 1 kurz vzdělávacího programu „Kurz interkulturních kompetencí“, který byl v dubnu 2018 registrován do vzdělávacího systému PČR. Unikátní vzdělávací program je vedený formou interaktivních sebezkušenostních tréninků s prvky zážitkové pedagogiky s důrazem na rozvíjení kompetencí v oblasti menšinové problematiky. Ostatní kurzy musely být vzhledem k protiepidemickým opatřením zrušeny.

Mezi významné aktivity na úseku menšin realizované v průběhu roku 2020 lze zařadit participaci některých styčných důstojníků pro menšiny na tvorbě vizuálů s policisty - příslušníky menšin, které byly následně personálním odborem PP ČR zakomponovány do náborových letáků ke kampani zaměřené na zvýšení zájmu příslušníků menšin o práci u PČR. Cílem kampaně je prohloubit a zvýšit důvěru příslušníků menšin v práci PČR a napomoci k zaměstnávání příslušníků menšin v řadách PČR, přičemž souvisejícím významným cílem je podpora integrace osob z menšinového prostředí. Tento trend významně podporuje i účast styčných důstojníků a členů pracovních skupin na besedách a přednáškách a předávání informací přímo v prostředí sociálně vyloučených lokalit. Na této kampani směřované na budoucí příslušníky policie z řad menšin se vytvořením pracovní skupiny podílel i odbor prevence kriminality ve spolupráci se zástupci zainteresovaných odborů MV, pracovní skupiny pro bezpečnost RVZRM a dalšími účastníky z řad odborné veřejnosti.

2.2 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Ministerstvo práce a sociálních věcí v průběhu roku 2020 plnilo v oblasti integrace cizinců úkoly jemu zadané *Postupem při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2020* a schválené usnesením vlády č. 918 ze dne 16. prosince 2019.

Prioritou MPSV v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území České republiky, a proto MPSV zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci.

2.2.1 Zvyšování informovanosti

Webové stránky **Cizinci.cz** (<http://www.cizinci.cz>) slouží jako komplexní zdroj informací o integraci cizinců v ČR a zahraničních souvislostech především pro odborníky ze státní správy, samosprávy, nestátních neziskových organizací, osoby pracující s cizinci, ale i pro veřejnost a cizince samotné. Stránky, jejichž provoz zajišťuje MPSV, společně spravují MPSV a MV.

V roce 2020 byl web nově rozšířen o sekci věnovanou přímo cizím státním příslušníkům, která přehledně a ve srozumitelné formě zprostředkovává informace vztahující se k základním oblastem života v ČR, pomáhá uživatele propojit s relevantními organizacemi a institucemi, poskytuje i specifické informace vztahující se k bydlení, vzdělávání, zaměstnání, pobytovým oprávněním, zdraví a sociálním službám, a to vše s přímým kontaktem na příslušné instituce. Orientaci v těchto tématech vnímáme v rámci procesu integrace jako klíčovou.

V roce 2020 probíhala dále průběžná aktualizace v návaznosti na legislativní změny v příslušných oblastech, aktuální dění a neméně také dynamický vývoj v souvislosti s pandemií koronaviru.

Na integrovaném **Portále MPSV** (<https://www.mpsv.cz>) byly v průběhu roku 2020 pravidelně aktualizovány obecné informace týkající se podmínek zaměstnávání cizinců na území ČR, zejména pak následující sekce:

- sekce „Zahraniční zaměstnanost“ prošla kompletní úpravou, byla zpřehledněna, rozšířena o možnost elektronického podání, webový obsah doplněn o aktuální informace

(<https://www.mpsv.cz/web/cz/zahranicni-zamestnanost>)

- nově přidána záložka „Pendleři“ obsahující především aktuální informace týkající se koronavirových opatření a potenciálních omezení mobility přeshraničních pracovníků v ČR a sousedních zemích

(<https://www.mpsv.cz/web/cz/pendleri>)

- nově přidána záložka „Nelegální zaměstnávání“ obsahující základní definice fenoménu, upozornění na rizika na trhu práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním, jakož i odkazy na příslušné instituce

(<https://www.mpsv.cz/web/cz/nelegalni-zamestnavani>)

- nově přidána záložka Dokumenty aktuálně odkazující na trendy v zahraniční zaměstnanosti za posledních 5 let

(<https://www.mpsv.cz/web/cz/dokumenty1>)

- nově přidána záložka „Vyslání“ s podrobnými informacemi k různým druhům vyslání s odkazy na příslušné elektronické formuláře

(<https://www.mpsv.cz/web/cz/vyslani-cizince-do-cr>)

- nově přidána záložka „Pracovní oprávnění“ zahrnující základní informace o všech typech pracovních oprávnění užívaných v rámci českého trhu práce

(<https://www.mpsv.cz/web/cz/pracovni-opravneni>)

- zrevidovány formuláře zahraniční zaměstnanosti a přibyly nově formuláře týkající se vyslání

(<https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare#podoblast-zamestnavani-cizincu>)

- upravena Centrální evidence volných pracovních míst pro zaměstnanecké/modré karty

- nově publikovány statistiky z oblasti Zaměstnávání cizích státních příslušníků

(<https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace9>)

Aktualizací v návaznosti na legislativní změny prošly v roce 2020 i webové stránky **Práce v české republice** (<http://www.pracevceskerepublice.cz>) sloužící jako interaktivní průvodce, který srozumitelným způsobem informuje cizí státní příslušníky o českém trhu práce v širších souvislostech. Obsah nabízí uživateli vodítko při řešení základních životních situací souvisejících s uplatněním na českém trhu práce a zohledňuje přitom tři

základní výchozí situace: cizinec zamýšlí přicestovat do ČR za prací, cizinec v ČR již pracuje a potřebuje podrobnější informace k zaměstnání stávajícímu a případné změně zaměstnání, a poslední situaci, kdy cizinec pobývající v ČR zaměstnání teprve hledá. Stránky mají sloužit jako nástroj pro komplexní orientaci cizinců na českém trhu práce. Kromě shromáždění kompletních informací je přidaná hodnota stránky ve zjednodušeném jazyku, který uživatelům srozumitelněji zprostředkovává poměrně složitou problematiku zaměstnávání cizinců v ČR, dále v existenci vysvětlivek některých zásadních pojmů, které mohou mít v některých kulturách posunutý význam anebo zcela chybět (např. sociální zabezpečení, mateřská dovolená). V neposlední řadě je stránka inovativní v možnosti filtrovat výsledky „ušité na míru“ (a to opět proto, aby se návštěvník neztratil v množství pravidel a výjimek). Webová stránka funguje zatím ve třech jazycích (češtině, ruštině a angličtině).

Webové stránky České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) informují o důchodovém a nemocenském pojištění, koordinaci sociálního zabezpečení, včetně tiskopisů ad. (<http://www.cssz.cz/cz>). V průběhu roku 2020 došlo k úpravě cizojazyčného webového portálu ČSSZ. S ohledem na implementaci nařízení o jednotné digitální bráně byla také upravena část týkající se vysílání pracovníků.

Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) a oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“) se vedle kontrolní činnosti rovněž zaměřují na prevenci a osvětu, a to jak ve vztahu k zaměstnavatelům, tak i k zaměstnancům. Prevence a osvěta je tak nedílnou součástí činnosti orgánů inspekce práce. Běžnou činností orgánů inspekce práce je poskytování poradenství kontrolovaným zaměstnavatelům a poskytování pracovněprávního poradenství inspektoráty práce široké veřejnosti. S ohledem na propuknutí koronavirové epidemie s možnými negativními dopady na zaměstnance a zaměstnavatele, zprovoznil v průběhu roku SÚIP 9 nových bezplatných telefonních linek, na kterých bylo každodenně poskytováno poradenství. V roce 2020 orgány inspekce práce poskytly poradenství ve více než 15 tis. případech, a to buď osobně, telefonicky nebo elektronicky.

Na internetových stránkách SÚIP www.suip.cz je zveřejňována řada informací z oblasti kontrolní činnosti orgánů inspekce práce. V roce 2020 byla na internetových stránkách doplněna nová část, která poskytuje aktuální informace související s pracovněprávními vztahy a bezpečností práce v období pandemie a nouzového stavu. V části „Informační materiály“ (<http://www.suip.cz/informacni-materialy/pracovnepravni-vztahy/>) jsou zveřejněny a pravidelně aktualizovány základní praktické informace z oblasti pracovněprávních vztahů a bezpečnosti práce, určené zejména zaměstnancům.

Vybrané dokumenty jsou zveřejněny v cizojazyčných verzích a určeny cizincům:

- Letáky v anglickém jazyce poskytující základní informace k tématům týkajícím se překážek v práci, rovného zacházení, vysílání pracovníků, vzniku, změn a skončení pracovního poměru, dohod konaných mimo pracovní poměr, nevyplacení mzdy zaměstnavatelem, pracovní době, nároku na dovolenou, proplacení cestovních náhrad, odměně za práci, ochraně osobních práv, majetku a zájmů zaměstnance, agenturnímu zaměstnávání, nelegální práci a také věcné působnosti a kompetencí inspekce práce.
- Informace o pracovních a mzdových podmínkách zaměstnanců vyslaných v rámci poskytování služeb na území České republiky (<http://www.suip.cz/vysilani-pracovniku/>), které jsou přeloženy do angličtiny, francouzštiny, polštiny, ukrajinštiny, němčiny, bulharštiny a rumunštiny. SÚIP rovněž pravidelně zveřejňuje tiskové zprávy, o své činnosti, a to i ve vztahu k cizincům pracujícím v ČR

2.2.2 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

Uchazeči a zájemci o zaměstnání evidovaní na Úřadu práce ČR z řad cizinců ze třetích zemí jsou zařazováni na základě svého zájmu do rekvalifikací „Český jazyk pro cizince“. Kurz Český jazyk pro cizince může pro účely rekvalifikace realizovat škola v rámci oboru vzdělání, který má zapsán v rejstříku škol a školských zařízení, nebo vysoká škola s akreditovaným studijním programem podle zvláštního předpisu.

Rekvalifikace je primárně zaměřena na výuku českého jazyka vedoucí k lepší orientaci cizince při uplatnění na trhu práce. Kurzy mohou být hrazeny z prostředků aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“), nebo v rámci evropských projektů. Na podzim 2020 byla dosavadní cílová skupina rozšířena o občany EU tím, že došlo ke zrušení *Oznámení 6/99 Český jazyk v rámci rekvalifikace*, které omezovalo možné příjemce

rekvalifikace pouze na skupinu cizinců ze třetích zemí. Nově jsou tedy ve vnitřních řídicích aktech ÚP ČR explicitně zahrnuty všechny kategorie cizích státních příslušníků tak, aby některé skupiny nebyly vyřazeny.

V roce 2020, přes omezení v důsledku koronavirové pandemie, proběhlo v rámci projektu Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II (dále jen „VDTP II“) 7 kurzů zaměřených na český jazyk pro cizince. Zúčastnilo se jich 7 osob formou zvolených rekvalifikací, které realizovala Krajská pobočka ÚP ČR pro hl. m. Praha. Hodinová dotace jedné rekvalifikace jsou 303 hodiny, v ceně 17 700,- Kč. Jazyková úroveň je určena pro mírně pokročilou znalost se zaměřením na trh práce. V rámci APZ nebyla realizována žádná z těchto rekvalifikací.

Kurzy českého jazyka pro cizince v rámci projektu VDTP II. v roce 2020

Krajská pobočka ÚP ČR	Počet realizovaných kurzů	Poskytovatel	Náplň kurzů (jazyková úroveň)	Hodinová dotace	Počet účastníků
Hlavní město Praha	7	Obchodní akademie Praha, s.r.o.	Mírně pokročilá úroveň	303 h. (včetně zkoušky)	7

Zdroj: Generální ředitelství ÚP ČR

2.2.4 Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci

Pracovníci ÚP ČR, SÚIP a pracovníci v sociálních službách se průběžně účastní školení a vzdělávají se ke zdokonalení svých odborných znalostí a dovedností.

Vzdělávání inspektorů specializujících se na problematiku zaměstnávání cizinců je každoročně organizováno SÚIP prostřednictvím vlastních odborných seminářů pod vedením zkušených metodiků. Další odborné semináře a školení jsou pro inspektory realizovány ve spolupráci s dalšími institucemi a kontrolními orgány, které se problematice zaměstnávání cizinců rovněž zabývají. Náplň těchto seminářů je vždy přizpůsobena aktuálnímu vývoji v oblasti zaměstnávání cizinců na území ČR.

V roce 2020 SÚIP plánoval uskutečnit odborné semináře pro inspektory specialisty na oblast zaměstnávání cizinců a specialisty na oblast zastřeného zprostředkování zaměstnání. Tyto semináře mimo jiné předpokládaly účast a předání informací o problematice pracovního vykořisťování a obchodování s lidmi ze strany zástupců NCOZ. Semináře však nemohly být vzhledem k epidemiologické situaci realizovány a uskuteční se v roce 2021 (prezenčně nebo formou video-semináře). Jako náhrada seminářů byly inspektorům předány edukační materiály, zpracované Ministerstvem vnitra k problematice obchodování s lidmi, informace k pracovnímu vykořisťování a informace k podmínkám pobytu cizinců na území ČR. SÚIP rovněž inspektorátům průběžně předával informace o aktuální situaci na trhu práce a o situaci v zahraniční zaměstnanosti.

V oblasti vzdělávání zaměstnanců a vzájemného předávání zkušeností SÚIP dlouhodobě spolupracuje s neziskovými organizacemi a sociálními partnery. Tato spolupráce probíhala nejen ve formě účasti inspektorů na seminářích a školeních, ale také formou jejich účasti na odborných diskuzích, které organizoval neziskový sektor, veřejné instituce nebo zástupci sociálních partnerů.

Příklad aktivit s účastí zástupců SÚIP nebo OIP:

- Setkání organizované Krajským úřadem Plzeňského kraje na téma „Integrace cizinců v Plzeňském kraji“.
- Setkání regionální platformy Centra na podporu integrace cizinců pro Pardubický kraj
- Seminář Hospodářské komory ČR „Kvalifikovaný zaměstnanec aneb jak získat zaměstnance z třetích zemí bez chyb“

ÚP ČR realizuje systémové projekty přímého přidělení, jejichž cílem je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti. Projekty jsou realizovány na základě výzvy OPZ v investiční prioritě 1.4. V těchto projektech jsou aktivity zaměřovány i na vzdělávání zaměstnanců ÚP ČR, kdy je poskytováno vzdělávání všem pracovníkům ÚP ČR, tedy včetně zaměstnanců pracujících s cizími státními příslušníky. Jako příklad lze v této souvislosti uvést systémový projekt Evropské služby zaměstnanosti ČR II (EURES ČR II), který je v realizaci od r. 2016. Projekt vhodnými nástroji rozvíjí odbornost jak EURES

poradců, tak dalších pracovníků ÚP ČR v oblasti podpory evropské pracovní mobility. Zaměstnanci EURES, pracující s cizími státními příslušníky, jsou školeni na témata spojená s evropským trhem práce a koordinací sociálního zabezpečení, jedno ze školení se také tematicky věnuje kulturním rozdílům v pracovním prostředí a při pracovních nábořech (vzhledem k hodinové dotaci je nicméně koncipováno jako úvodní vhled do problematiky).

Z hlediska gesce oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání MPSV je na základě zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, v rámci sociální práce důsledně dodržován koncept rovnosti zacházení a není rozlišováno, jaký status, národnost anebo etnicitu má osoba, které jsou poskytovány činnosti sociální práce. Proto i v roce 2020 MPSV nadále podporovalo zlepšení podmínek pro výkon sociální práce sociálních pracovníků ve veřejné správě a sociálních službách, která vede i ke zlepšování podmínek potřebných osob.

Sociální pracovníci působí zejména na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a pověřených obecních úřadech, kde vykonávají koncepční, analytické a metodické činnosti v individuální a skupinové sociální práci v rámci náročných specializovaných agend péče o osoby, rodiny a skupiny nacházející se v nepříznivé sociální situaci. Poskytují též sociálně-právní poradenství a odbornou sociálně-právní pomoc. Formou specializačního vzdělávání zajišťovaného vysokými školami a vyššími odbornými školami, akreditovanými vzdělávacími kurzy, odbornými stážemi, školícími akcemi a konferencemi v této oblasti, je ustavičně napomáháno k odbornému vzdělávání sociálních pracovníků a k jeho prohlubování. V oblasti veřejné správy MPSV přispívá k funkční kooperaci obecních úřadů a příslušných kontaktních pracovišť Úřadu práce ČR i v agendě sociální práce, která mimo jiné zahrnuje též agendy řešení hmotné nouze a s tím spojené nepříznivé sociální situace, jež jsou často spojené například se zprostředkováním vhodného bydlení či uplatnění na trhu práce.

Základní informace o podpoře integrace cizinců a o prevenci nežádoucích jevů, včetně možnosti zajištění komunitního tlumočení a kontaktů na organizace poskytující komunitní tlumočení, byly zahrnuty do Směrnice Úřadu práce ČR k zahraniční zaměstnanosti, která slouží jako metodika pro pracovníky ÚP ČR v oblasti zahraniční zaměstnanosti.

2.2.5 Strategické materiály

Usnesením vlády České republiky č. 55 ze dne 20. ledna 2020 byl schválen nový národní dokument – **Strategie sociálního začleňování 2021–2030**, který připravilo Ministerstvo práce a sociálních věcí v oblasti sociálního začleňování a boje s chudobou. Při přípravě tohoto materiálu spolupracoval resort práce a sociálních věcí zejména s Agenturou pro sociální začleňování (od roku 2020 MMR – Odbor pro sociální začleňování), Radou vlády pro záležitosti romské menšiny a se členy Komise pro sociální začleňování. Dokument se mimo jiné zaměřuje na cílovou skupinu cizinců, kteří mohou být výrazněji ohroženi sociálním vyloučením. Mezi ústřední témata strategie patří posílení přístupu všech cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením k bydlení, zdravotní péči, sociálním službám, vzdělávání nebo zaměstnání.

V průběhu roku 2020 byl schválen národní dokument s názvem Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030. Při přípravě tohoto materiálu, který je základním strategickým dokumentem politiky zaměstnanosti, spolupracoval resort práce a sociálních věcí se sociálními partnery sdruženými v Radě hospodářské a sociální dohody. Strategie byla vládou schválena dne 24. srpna 2020 usnesením č. 871. Cizí státní příslušníci jsou zmiňováni v souvislosti s adaptací aktérů trhu práce, jakožto jedním z pilířů politiky zaměstnanosti schopné v následujících letech reagovat na globální trendy, tj. zejména na stárnutí populace, digitalizaci a změny v důsledku technologického pokroku. Schopnost reagovat na měnící se podmínky trhu práce je mj. ukotvena v opatření podpory cílené pracovní migrace zejména směrem k získávání kvalifikovaných pracovníků, potažmo pracovníků v odvětvích s identifikovaným nedostatkem pracovních sil, a podpora integrace cizinců v českém prostředí a zajištění dodržování jejich práv.

2.2.6 Projekty na podporu integrace cizinců

MPSV poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. **Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z Evropského sociálního fondu (ESF), který MPSV spravuje¹¹⁷.**

V roce 2020 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, 47 216 493 Kč. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině.

2.3 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MŠMT je v oblasti integrace cizinců na území ČR věcně příslušné za integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a schopnosti komunikace v češtině. MŠMT plnilo úkoly v oblasti integrace cizinců schválené usnesením vlády ČR ze dne 16. prosince 2019 č. 918 o postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2020.

MŠMT připravilo v průběhu roku 2020 návrh na upravený systém podpory cizinců v povinném předškolním a základním vzdělávání a příslušnou novelizaci podzákoných právních předpisů. Snahou je nastavit systémový a efektivnější způsob financování vzdělávání cizinců ve školách po zrušení rozvojového programu.

2.3.1 Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců pro rok 2020

MŠMT každoročně vyhlašuje rozvojový program „Podpora vzdělávání cizinců ve školách“ určený na výuku češtiny pro cizince ve školách a dotační program „Podpora aktivit integrace cizinců na území ČR“ určený na integrační mimoškolní aktivity, tvorbu metodických materiálů a podporu pedagogických pracovníků pracujících s dětmi/žáky cizinci.

2.3.1.1 Rozvojový program

Rozvojový program „Podpora vzdělávání cizinců ve školách“ je určen na usnadnění integrace do českého vzdělávacího systému pro cizince dle § 20 školského zákona v:

- mateřských školách (v povinném předškolním vzdělávání),
- základních školách a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií.

Dotace je určena na zabezpečení výuky českého jazyka a doučování pro děti/žáky cizince, tzn. ohodnocení nadstandardní práce pedagogů, zabezpečení školních potřeb, učebnic a učebních pomůcek potřebných pro výuku.

Celkem bylo v rámci rozvojového programu v roce 2020 podpořeno **535 mateřských a základních škol všech zřizovatelů** (z toho 476 škol veřejných, 49 soukromých a 10 církevních) a **podpořeno 8 580 dětí/žáků cizinců**. Jednalo se o 21 % cizinců z EU, 42 % cizinců z ostatních evropských zemí a 37 % cizinců ze třetích zemí. Z 86 % byla dotace určena pro cizince v základním vzdělávání a ze 14 % pro cizince v předškolním vzdělávání. Každoročně narůstá počet zapojených škol, počet podpořených cizinců i alokace rozvojového programu (blíže následující tabulka). Od roku 2021 již nebude vyhlašován rozvojový program, ale financování vzdělávání cizinců ve školách bude zabezpečeno systémovějším způsobem.

¹¹⁷ Seznam projektů a čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze Zprávy.

Rozvojový program „Podpora vzdělávání cizinců ve školách“ v letech 2017–2020

Rok	2017	2018	2019	2020
Výše přidělené dotace (v Kč)	27,9 mil.	33,9 mil.	42,4 mil.	52 mil.
Počet zapojených škol	271	314	351	535
Počet podpořených cizinců	3 492	3 855	5 621	8 580

Zdroj: MŠMT

2.3.1.2 Dotační výzva

Dotační výzva „Podpora aktivit integrace cizinců na území České republiky“ byla v roce 2020 spojena s dotační výzvou „Podpora vzdělávání v regionálním školství“. MŠMT vyhlásilo tuto výzvu v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., se Zásadami vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy a na základě usnesení vlády ze dne 9. září 2019 č. 639 o Hlavních oblastech státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2020 a v souladu s plněním usnesení vlády ČR k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců.

Financování výzvy bylo v roce 2020 zabezpečeno celkovou částkou **6,3 mil. Kč**, z toho 6 mil. Kč bylo vyčleněno v rámci kapitoly 333 MŠMT a 300 tis. Kč z kapitoly Ministerstva vnitra ČR v rámci Koncepce integrace cizinců. Vzhledem ke snížení rozpočtu na aktivity v rámci Koncepce integrace cizinců pro rok 2020 o 10 % MŠMT nepovažovalo za efektivní vyhlášovat samostatnou výzvu. Došlo ke spojení obou výzev, které mají obdobnou strukturu příjemců (školy byly podpořeny z rozvojového programu MŠMT).

Integrace cizinců se týkal modul 4 - tvorba vzdělávacích programů a výukových metod přizpůsobených individuálním vzdělávacím potřebám dětí a žáků-cizinců, integrační mimoškolní vzdělávací aktivity, odstraňování kulturních bariér, podpora spolupráce rodiny a školy a snazší integrace do české společnosti. Na modul 4 bylo určeno 30 % celkové alokace na výzvu.

Výzva pro rok 2020 byla vyhlášena v listopadu 2019. Ve stanoveném termínu MŠMT obdrželo celkem 26 žádostí. Bylo podpořeno 18 projektů v celkové výši 6,3 mil. Kč, přičemž z důvodu nepříznivé epidemiologické situace na jaře 2020 dvě podpořené organizace z projektu odstoupily. Z celkového počtu žádostí MŠMT obdrželo na „Modul 4“ 10 žádostí a bylo podpořeno 7 projektů v celkové výši 2,5 mil. Kč.

2.3.2 Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách

MŠMT ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem (dále též „NPI ČR“) i v roce 2020 pokračovalo v implementaci kroků na podporu systému odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky cizince a prostřednictvím dvou služeb také podpory samotných dětí/žáků cizinců. Tato spolupráce naplňuje cíl propojit koordinaci aktivit sloužících k vhodnému začleňování a kvalitní výuce dětí/žáků cizinců, uvádět v součinnost jednotlivé aktéry v praxi, zpřístupňovat informace k tématu vzdělávání dětí/žáků cizinců a poskytovat tak systematickou, cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům, dětem/žákům cizincům i jejich rodinám.

Cílovými skupinami tohoto projektu jsou pedagogičtí pracovníci, tj. učitelé mateřských, základních a středních škol, vedoucí pedagogičtí pracovníci mateřských, základních a středních škol a další účastníci integrace cizinců (např. rodiny dětí/žáků cizinců).

V roce 2020 se činnost MŠMT ve spolupráci s NPI ČR zaměřila v oblasti podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky cizince a samotných dětí/žáků cizinců plnících povinné předškolní vzdělávání a povinnou školní docházku na činnost tzv. **Krajských center podpory NPI ČR pro oblast dětí/žáků cizinců** (dále jen „krajská centra podpory“), jež jsou provozována ve všech krajích. Informační, metodickou a odbornou pomoc v těchto centrech zabezpečují tzv. krajské koordinátory (interní pracovníci NPI ČR) a odborní pracovníci (externí spolupracovníci). Krajská centra podpory zajišťují organizaci vzdělávacích aktivit k dané problematice a zároveň poskytují podporu pedagogickým pracovníkům škol a jejich dětem/žákům cizincům, a to zejména při navazování spolupráce s odborníky a partnery ze škol a dalších školských zařízení,

dále s MV, s nestátními subjekty a s nestátními neziskovými organizacemi. V roce 2020 byl zvláštní důraz kladen též na síťování a aktivity, které podporují nastavení přehlednosti sítě služeb zaměřených na podporu integrace dětí/žáků cizinců. Krajské koordinátory rozvíjeli kontakty ve svých krajích a snažili se podporovat propojení napříč kraji.

Krajská centra podpory nabízejí v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků **vzdělávací programy** s tematikou začleňování dětí/žáků cizinců, **diskusní setkání** a **sdílení příkladů dobré (inspirativní) praxe**. Dále jsou nabízeny dvě aktivity: **Adaptační koordinátoři do škol** (jejichž služby byly z důvodu složité situace ve školství rozšířeny též na podporu dětí/žáků cizinců v době distančního vzdělávání) a **Překladatelské a tlumočnické služby pro školy**.

Jednotlivá Krajská centra podpory NPI ČR a kmenové pracoviště NPI ČR zrealizovala v roce 2020 celkem 33 vzdělávacích programů zaměřených na vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s dětmi/žáky cizinci. Vzhledem k trvalému zájmu o další vzdělávání pedagogických pracovníků pro danou oblast dochází k průběžnému rozšiřování nabídky vzdělávacích programů. Vzhledem k nestandardní situaci, uzavření škol a nemožnosti realizovat vzdělávání pedagogických pracovníků prezenčně, byly realizovány vzdělávací aktivity v druhé polovině roku převážně roku online, což umožnilo přístup širší pedagogické veřejnosti. Na jednotlivých pracovištích NPI ČR byly v roce 2020 realizovány v několika sledech tyto **vzdělávací programy** zaměřené na problematiku přijímání, začleňování a vzdělávání dětí/žáků cizinců:

- Diskusní setkání na podporu pedagogů vzdělávajících děti/žáky cizince,
- Sociokulturní aspekt ve výuce žáků-cizinců na základních a středních školách,
- Integrace žáků-cizinců do výuky v třídním kolektivu,
- Vzdělávání žáků-cizinců v praxi škol – pro MŠ,
- Jak nejlépe vyučovat děti/žáky cizince,
- Jak nejlépe vyučovat děti/žáky cizince na 1. stupni,
- Hudební činnosti při osvojování češtiny jako druhého jazyka,
- Jak hodnotit a klasifikovat žáky-cizince v předmětu český jazyk na základních školách,
- Jak nejlépe vyučovat češtinu děti/žáky cizince,
- Začleňujeme žáky z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami v běžné základní škole,
- Jak pomoci dětem/žákům na ZŠ,
- Jak pomoci adaptace dětem/žákům cizincům na školách,
- Začínáme učit češtinu jako druhý jazyk – úvod do problematiky,
- Začínáme učit češtinu jako druhý jazyk – úvod do problematiky,
- Interkulturní rozdíly v kontextu začleňování dětí/žáků cizinců do českého vzdělávacího systému,
- Podpora žáků cizinců a s odlišným mateřským jazykem v praxi s použitím prvků Metody Feuersteina I a II.

Webináře (či webinářová videa):

- Jak na výuku na dálku u žáků s odlišným mateřským jazykem? (ve spolupráci s META o.p.s.),
- Možnosti podpory žáků s odlišným mateřským jazykem v době hlavních prázdnin? (ve spolupráci s META o.p.s.),
- Specifika hodnocení a klasifikace žáků s odlišným mateřským jazykem,
- Podpora dětí s OMJ v MŠ distanční formou,
- Podpora žáků cizinců a s odlišným mateřským jazykem v praxi s použitím prvků metody Feuersteina I a II,
- Video k pracovním listům Spolu to zvládneme.

Informační videa vytvořená ve spolupráci s Integračním centrem Praha, série videí pro seznámení se základními specifiky a informacemi souvisejícími s vybranými skupinami cizinců, se kterými se pedagogičtí pracovníci při své práci potkávají v ČR v největší míře:

- Číňané v ČR,
- Arabové v ČR,

- Ukrajinci a Rusové v ČR,
- Vietnamci v ČR.

V roce 2020 byla rozšířena nabídka akreditovaných vzdělávacích programů:

- Co potřebuje umět a znát adaptační koordinátor ve škole,
- Hrou k jazykovým dovednostem dětí předškolního věku s odlišným mateřským jazykem,
- Jak postupovat v přijímání a začleňování dětí/žáků cizinců do škol,
- Úvod do výuky češtiny jako druhého jazyka na ZŠ,
- Vzdělávání dětí cizinců v praxi mateřských škol,
- Vzdělávání žáků cizinců v praxi škol,
- Začínáme učit češtinu jako druhý jazyk.

V říjnu 2020 se uskutečnil on-line 4. ročník **celostátní konference *Přijímáme, začleňujeme a vzděláváme děti/žáky cizince*** a k této příležitosti bylo vydáno speciální číslo **Bulletinu NPI ČR** jako podpora pedagogickým pracovníkům na celostátní úrovni.

NPI ČR provozuje jako významnou formu podpory **webový portál**, dostupný na adrese <http://cizinci.npi.cz>. Je kontinuálně naplňován validními informacemi, metodickými a didaktickými materiály, odbornými texty a články ze všech oblastí vzdělávání dětí/žáků cizinců. Jsou zde k dispozici aktuální informace a informační zdroje k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků, k volnému stažení pak výukové soubory a metodické pracovní listy, dále např. seznam kontaktů a zabývajících se danou problematikou v kraji (tj. přehled zasíťovaných organizací dle jednotlivých krajů) i odkazy na další informační zdroje. V roce 2020 návštěvnost webu výrazně stoupla, byl využíván pro uveřejňování aktuálních informací z oblasti integraci cizinců ve školském prostředí. Byly též uveřejňovány aktuální překlady související s epidemiologickými opatřeními ve školách a různé další přeložené dokumenty, které mohly školy volně použít při komunikaci s žáky a rodiči cizinci.

Webový portál nabízí taktéž online prostor pro dotazy a odpovědi uživatelů portálu ve formě odkazu na „E-poradenství“. Jedná se o webový formulář, jehož prostřednictvím mohou školy pokládat své dotazy a požádat o potřebné informace a návrhy řešení konkrétní aktuální vzdělávací potřeby z oblasti přijímání, začleňování a vzdělávání dětí/žáků cizinců.

Na portále jsou k dispozici a volně ke stažení formuláře v 16 jazykových mutacích, jež pomáhají vzájemné komunikaci školy a rodičů jako zákonných zástupců dětí/žáků cizinců. Tato nabídka je průběžně doplňována dalšími dokumenty dle potřeb škol a školských zařízení. Dále jsou na portále zveřejněny informace k aktivitám Adaptační koordinátoři do škol a Překladatelské a tlumočnické služby pro školy.

Aktivita **Adaptační koordinátoři** do škol si kladla za cíl poskytnout dítěti/žáku cizinci podporu při jeho adaptaci na nové kulturní prostředí a odlišné životní podmínky. Adaptační koordinátor byl dítěti/žákovi cizinci k dispozici po dobu prvních čtyř týdnů od jeho nástupu do školy. Adaptační koordinátor poskytuje žákovi cizinci pomoc s adaptací na české školní prostředí a se začleňováním do třídního kolektivu, pomoc při překonávání tzv. kulturního šoku, precedentů a nežádoucích stereotypů. Je mu nápomocen při seznamování se se školními právy a povinnostmi, s třídním kolektivem a s třídou přijatými pravidly chování, se zažitými zvyklostmi a životním stylem, při seznamování se s běžným režimem a uspořádáním vyučovacího dne a vyučování a s prostorovou orientací po škole včetně platných pravidel pro pohyb ve škole. Adaptační koordinátor se částečně či kompletně podílí na realizaci výuky základů českého jazyka jako druhého jazyka v prvních čtyřech týdnech přímo ve škole. Adaptačním koordinátorem pro žáky cizince je přednostně pedagogický pracovník dané školy, v případě potřeby jím může být i externí pedagogický pracovník s minimálně středoškolským vzděláním ukončeným maturitou. Místem působnosti adaptačních koordinátorů je příslušná škola. V roce 2020 byla služba přizpůsobena potřebám terénu v souvislosti s tím, že většina žáků byla po velkou část roku vzdělávána distančně. Adaptační koordinátoři poskytovali služby nejen nově přichozím dětem/žákům cizincům, ale i dětem/žákům, kteří vlivem dlouhé nepřítomnosti ve škole ztráceli kontakt s českým prostředím, a jejich školní výkony se zhoršovaly. Tato forma podpory se osvědčila a školy se ji naučily v nestandardních podmínkách využívat ve prospěch integrace a jako prevenci školního neúspěchu.

Služba **Překladatelé a tlumočníci pro školy** umožňuje, aby tlumočnický byl k dispozici dítěti/žáku cizinci a jeho rodině či zákonnému zástupci pro komunikaci se školou, případně též pro vypracování překladu dokumentů, které jsou předkládány škole či školskému zařízení při nástupu nebo v průběhu povinného předškolního vzdělávání či povinné školní docházky. Překladatelské služby umožňují připravit cizojazyčné dokumenty nezbytné pro důkladnou informovanost dětí/žáků cizinců a jejich zákonných zástupců. Cílem je napomoci snadnějšímu vyřešení různých školských situací, předat dítěti/žákovi cizinci nebo jeho zákonným zástupcům či rodičům potřebné informace o příslušné škole, o procesu přijímání, začleňování a vzdělávání dítěte/žáka cizince, o českém vzdělávacím systému atd. Tato aktivita umožňuje zpřístupnit v mateřském jazyce dítěti/žákovi cizinci a jeho blízkým osobní dotazník, důležité pokyny, nejrůznější formuláře či přehledné informace např. o zápisu žáka do 1. ročníku základní školy, o možnostech poskytování podpory a podpůrných opatření, včetně poskytování poradenských služeb školskými poradenskými pracovišti. Těžiště poskytování překladatelských služeb spočívá v zajištění překladu odborných a obecných textů z běžných jazyků i jazyků s neevropskými znakovými systémy (např. čínština, arabština), včetně neobvyklých jazykových kombinací do českého jazyka. V době distanční výuky po uzavření škol se NPI ČR zaměřil na podporu škol přípravou překladů textů s obecnými informacemi, informacemi pro rodiče dětí/žáků cizinců i překlady podpůrných materiálů pro práci doma. Překlady byly vyhotovovány na základě poptávky z Krajských center podpory nejčastěji do 12 jazykových mutací: mongolštiny, rumunštiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny, čínštiny, arabštiny, bulharštiny, němčiny, angličtiny, španělštiny, francouzštiny a italštiny. Od července 2020 byla cílová skupina rozšířena o pedagogicko-psychologické poradny (PPP) a speciálně pedagogická centra (SPC). Zvláště PPP tuto službu hojně využívají.

Pedagogičtí pracovníci poskytující podporu dětem/žákům cizincům mají dále k dispozici e-learningový program *Čeština jako druhý jazyk v českém školství*, sestávající ze šesti tematicky uspořádaných kapitol v rozsahu 26 hodin, přičemž 22 hodin tvoří e-learning a 4 hodiny prezenční forma.

V rámci **ediční činnosti NPI ČR** v roce 2020 byla doplněna videa k již vydané sadě pracovních listů pro žáky 2. stupně ZŠ „Společně to zvládneme“, dále byla připravena a vydána nová publikace „Adaptační koordinátor na základní škole“, „Deset zásad komunikace s rodičem z odlišného kulturního prostředí“, „Soubor doporučení pro rodiče žáků cizinců – Jak můžete pomoci svému dítěti při vzdělávání na dálku?“, „Desatero pro výuku žáků s odlišným mateřským jazykem na dálku“, publikace „Hrou k jazykovým dovednostem dětí předškolního věku s odlišným mateřským jazykem“ (on line), Bulletin (Zpravodaj pro pedagogické pracovníky, říjen 2020). Všechny materiály jsou zdarma ke stažení z webového portálu <http://cizinci.npi.cz> anebo jsou průběžně zdarma distribuovány přímo do škol.

2.3.3 Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt (dále jen „zkouška“) je zkouškou ověřující jazykové znalosti cizinců a představuje od ledna 2009 jednu ze zákonných podmínek pro udělení povolení trvalého pobytu cizince v ČR. Koordinace Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu (dál jen Systém) je zajištěna ve spolupráci MV a MŠMT.

Dne 27. ledna 2020 bylo přijato usnesení vlády č. 77 k vyhodnocení realizace Systému zkoušek z českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu v roce 2019 a návrh jeho zajištění v roce 2020. Usnesení vlády ukládá MŠMT následující úkoly:

- a) zajistit pokračování Systému a průběžnou informovanost cizinců o požadavcích a možnostech vykonání zkoušky z českého jazyka v roce 2020 a v letech následujících,
- b) zajistit plnění úkolů v rámci Systému a jejich finanční krytí v roce 2020 a v letech následujících, a to v roční výši 1.650 tis. Kč v rámci stanovených výdajových limitů rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Finanční prostředky, které MŠMT vyčleňuje dle usnesení vlády na realizaci Systému, byly v roce 2020 převedeny do rozpočtu přímo řízené organizace MŠMT Národního pedagogického institutu ČR, který z nich financoval realizaci následujících úkolů: správa webových stránek na <https://zkouskaA1.cz> v rámci portálu

Čeština pro cizince (byl realizován kompletní redesign webových stránek), vývoj a příprava dalších verzí zkoušky A1, zajištění jejich výroby a distribuce, sběr informací o průběhu zkoušek, zabezpečení semináře a školení zkoušejících, příprava základních výukových materiálů, propagace informací o zkoušce prostřednictvím sociálních sítí (FB, YT) a webových stránek.

Veškeré informace ke zkoušce jsou uvedeny na webových stránkách určených pro žadatele o zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt, <https://zkouskaA1.cz> (dále jen „webové stránky“), některé materiály jsou dostupné i v tištěné verzi. V roce 2020 došlo k redesignu webových stránek. Cílem bylo jejich zpřehlednění a příprava na rozšíření o informace pro zkoušku A2. NPI ČR zakoupil kratší doménu, pod kterou se skrývá původní web k trvalému pobytu <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a1/>. Pro zkoušku A2 bude pak odkaz <https://zkouskaA2.cz>.

Rovněž byla také spuštěna online přihláška, kterou se mohou sami cizinci hlásit na zkoušku. Byla také vytvořena nová kompletní responzivní verze webových stránek, která umožňuje pohodlné používání webu z mobilních zařízení, zpřehledněny byly informační texty, zlepšilo se zabezpečení stránek. V záhlaví je uvedena informace, že se jedná o oficiální stránky, které uvádějí státem garantované informace o zkoušce z českého jazyka pro trvalý pobyt. Webové stránky jsou k dispozici v angličtině, ukrajinštině, ruštině, francouzštině, mongolštině a vietnamštině. Redesignu stránek předcházela důkladná analýza včetně pořádání fokusních skupin, SEO analýza a šetření potřeb cizinců, viz zpráva o realizaci zkoušek za rok 2019.

Od září 2020 byly v rámci zkoušky uplatněny některé dílčí změny, které se týkají hodnocení v úloze 2 psaní, byla vytvořena nová koncepce úlohy 5 mluvení. S časovým předstihem tak, aby měli uchazeči možnost se s ním seznámit, byl zveřejněn a vytištěn nový modelový test. Pro všechny zkoušející byl uspořádán e-learningový minikurz, ve kterém se mohli seznámit se změnami v rámci zkoušky a ve kterém si mohli nacvičit nové zásady hodnocení.

Na podzim 2020 byl zahájen každoroční sběr odpovědních listů a nahrávek z ústní části zkoušky. Byly osloveny všechny zkušební instituce uskutečňující zkoušky z českého jazyka pro účely získání trvalého pobytu (dále jen „škola“) s požadavkem, aby zajistily sběr materiálů v úměrném počtu k vyzkoušeným uchazečům. Materiály jsou sbírány především za účelem kalibrace a vyladění hodnocení napříč všemi školami. Z důvodu omezeného konání zkoušky byl sběr materiálů prodloužen až do začátku roku 2021, kdy proběhne vyhodnocení sebraných materiálů včetně zpětné vazby pro všechny školy.

Verze zkoušky A1 jsou dle původního předpokládaného harmonogramu nabytí účinnosti novely nařízení vlády č. 31/2016 Sb. od 1. ledna 2020 zkoušky zajištěny do 30. října 2021. V návaznosti na nový harmonogram zkoušky A2 budou muset být v roce 2021 připraveny další verze zkoušky A1 tak, aby byly k dispozici i pro ty, kteří se přihlásí ke zkoušce do 30. června 2021 a neuspějí u ní.

V roce 2020 realizovalo zkoušky 25 škol (o 3 školy méně než vloni), 7 škol nezkoušelo, neboť neměly dostatek uchazečů, viz tab. č. 1 v příloze. Nejvíce zkoušek se uskutečnilo ve sledovaném období od listopadu 2019 do konce října 2020 v Jazykové škole hlavního města Prahy 449 zkoušek a v Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy (dále jen „ÚJOP UK“), studijním středisku Praha Voršilská (přestěhované středisko Albertov) to bylo 309 zkoušek. Ve zbývajících školách bylo vykonáno podstatně méně zkoušek. Zkoušky probíhaly jednu středu v měsíci a jednu sobotu v měsíci. Konkrétní termíny zkoušek jsou uvedeny na webových stránkách. Průměrná úspěšnost u zkoušky se ustálila na 70 %.

Pozitivní zejména s ohledem na plánované navýšení úrovně je to, že se výrazně zlepšila úspěšnost Vietnamců u zkoušky; v současné době polovina uchazečů z Vietnamu u zkoušky uspěje. Jedním z možných důvodů může být i to, že jsou zástupci z Vietnamu velmi aktivní na facebookové stránce: Zkouška z češtiny pro trvalý pobyt, která rovněž poskytuje oficiální informace ke zkoušce, zvláště pak různé jazykové aktivity a hry, které sledují stejné jazykové cíle jako zkouška. Na webových stránkách byla také v nedávné době zveřejněna publikace Vietnamští mluvčí a zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt.

Zkoušky byly výrazně ovlivněny i epidemií covid-19. V prvním pololetí 2020 byly zrušeny 4 zkušební termíny, ve druhém pololetí probíhal od termínu 21. října 2020 omezený provoz zkoušky, který si vyžádal limitovaný počet přítomných osob (celkově 10 v jedné místnosti). S ohledem na současnou epidemiologickou situaci se dá předpokládat, že v limitovaném počtu osob proběhnou zkoušky i začátkem roku 2021.

V roce 2020 realizovalo zkoušky 25 škol (o 3 školy méně než vloni), 7 škol nezkoušelo, neboť neměly dostatek uchazečů. Nejvíce zkoušek se uskutečnilo ve sledovaném období od listopadu 2019 do konce října 2020 v Jazykové škole hlavního města Prahy (449 zkoušek), v Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy (ÚJOP UK) a ve studijním středisku Praha Voršilská (přestěhované středisko Albertov). Ve zbývajících školách bylo vykonáno podstatně méně zkoušek. Zkoušky probíhaly jednu středu a jednu sobotu v měsíci. Konkrétní termíny zkoušek jsou uvedeny na webových stránkách. Průměrná úspěšnost u zkoušky se ustálila na 70 %. Celkově bylo od začátku realizace Systému, tj. od 1. října 2008 do 31. října 2020 vyzkoušeno **71 820 úspěšných uchazečů o zkoušku**.

Vyšší úspěšnost u zkoušky mají slovanští uchazeči (Ukrajina, Rusko) oproti Vietnamcům, což je dáno odlišností mateřského jazyka, ale i vlastní přípravou na zkoušku. Ve zkoušce se objevují specifické potíže, které jsou podmíněny mateřským jazykem cizinců. Dle výsledků posledního sledovaného období Ukrajincům dělá největší problém dovednost psaní a mluvení. Pro Vietnamce je jednoznačně nejobtížnější dovednost mluvení.

Uzavření škol s ohledem na opatření proti šíření epidemie covid-19 negativně ovlivnilo finanční stabilitu jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky i ÚJOP UK. Školy mají v letošním školním roce výrazně menší příjmy, neboť se snížil počet kurzů, které školy organizují. Většinou žáků totiž nevyhovuje online výuka. Negativně se toto tedy může v budoucnu projevit na počtu škol, které budou moci zkoušet. Detailní informace o počtech cizinců jsou obsahem přílohy.

Dle průzkumu Slova 21 i dle dotazů, které přicházejí na MŠMT, se cizinci přihlašují na zkoušku většinou bez předchozí systematické přípravy. Někteří cizinci se hlásí na zkoušku v případě neúspěchu opakovaně a snaží se v rámci testů „prolomit“ hranici úspěšnosti. Jako zdařilou se jeví pomoc s přípravou na zkoušku v rámci sociálních sítí, viz také dříve zmíněná facebooková stránka. Pro podporu přípravy na zkoušku a seznámení se s průběhem zkoušky byla vytvořena nová videa: jak se učit na zkoušku, viz <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a1/priprava-na-zkousku/> a jak zkouška probíhá, viz <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a1/informace-ke-zkousce/>. Navzdory četným komunikačním kanálům, které informují o zkoušce, se totiž dle dotazů či stížností adresovaných na MŠMT objevují cizinci, kteří česky umějí minimálně na úrovni A1–A2, ale u zkoušky neuspějí, protože se předem neseznámili s formátem zkoušky.

2.3.3.1 Navýšení úrovně zkoušky na A2 dle SERR

Dle plánu legislativních prací vlády na druhé pololetí roku 2019 mělo MŠMT předložit novelu nařízení vlády, která navrhne vyšší úroveň u zkoušky a omezí počet termínů, které může uchazeč využít, na tři v roce. Koncem roku 2019 proběhlo mezirezortní připomínkové řízení. Vypořádání připomínkového řízení bylo komplikované a dlouhé. Největším problémem bylo vypořádání připomínky Ministerstva financí, které nesouhlasilo s alokací vyšších finančních prostředků na zkoušku A2 ze státního rozpočtu. Navýšení finančních prostředků souvisí zejména s náročností zkoušky, která je delší a obtížnější a vyžaduje i složitější technické zabezpečení. Posílena byla i protikorupční opatření. Po dlouhých a komplikovaných mezirezortních jednáních byly finanční prostředky zajištěny úsporou v jiných agendách státních příspěvkových organizací zřizovaných MŠMT, celkově se jedná o částku 4.510 tis. Kč. Vše bylo též komplikováno epidemiologickou situací, která negativně ovlivnila rychlost a plynulost jednání a pozměnila priority rezortů.

V prosinci 2020 byly vypořádány všechny připomínky a návrh novely nařízení vlády byl v lednu 2021 následně zaslán do Legislativní rady vlády. Návrh novely nařízení vlády předpokládá účinnost od 1. září 2021. Všichni uchazeči, kteří podají žádost o trvalý pobyt po tomto datu, budou skládat zkoušku na úrovni A2.

Vyšší úroveň zkoušky s sebou přinese i organizační změny ve zkoušce. Zkouška se uskuteční v jednom dni s tím, že nejdříve proběhne část psaní v následujícím sledu: čtení s porozuměním, psaní a poslech s porozuměním a následně všichni uchazeči budou skládat ústní zkoušku. Toto je rozdíl v dosavadní praxi zkoušky A1, neboť ústní část skládají pouze ti uchazeči, kteří složili úspěšně písemnou část. Školy budou mít 9 dní na opravu zkoušky a uveřejnění výsledků. Aby se předešlo případným nevhodným zásahům při opravě zkoušky, mají školy povinnost okamžitě po zkoušce naskenovat odpovědní listy do úložiště. Totéž udělají i s opravenými odpovědními listy. Na zkoušce mohou být přítomni inspektoři České školní inspekce, zaměstnanci MŠMT, MV a příslušníci PČR (o kontrolách u jazykových zkoušek více viz kapitola XI.1.1.4 Kontrolní činnost Policie ČR). Zatím se počítá s jedním termínem měsíčně (sobota nebo středa). V případě

zvýšeného zájmu o zkoušku, dle počtu příchozích cizinců do České republiky by to mohlo být v roce 2022, lze počet termínů navýšit.

Přihlášky na zkoušku se budou uzavírat již 7 dní před zkouškou tak, aby byl dostatek času zkoušku řádně připravit. Cizinec se před zkouškou dostaví do školy s cestovním dokladem a podepíše správnost údajů na přihlášce. Úhrada za zkoušku se navrhuje 2.500 Kč.

Veškerá komunikace směrem k cizincům bude vycházet z tiskové zprávy, která byla vytvořena ve spolupráci s MV. Informace bude zveřejněna s dostatečným předstihem na webových a facebookových stránkách. Datum zveřejnění bude dohodnuto se zástupci MV. Na webových stránkách bude uveřejněna i Metodická podpora lektorů v přípravných kurzech ke zkoušce pro trvalý pobyt a Rámcové kurikulum pro přípravu ke zkoušce z českého jazyka pro trvalý pobyt.

Počátkem roku 2021 bude též vytištěna a distribuována Přípravná příručka ke zkoušce A2 z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR a dále brožura s modelovým testem A2. Příručka obsahuje cvičení pro nácvik psaní, porozumění čteného i slyšeného textu a variantní modelové zkoušky pro každou dovednost. Též bude zveřejněn na webových stránkách test nanečisto A2. Vybraná cvičení se pak zpřístupní přes facebookovou stránku. S ohledem na to, že k vypořádání připomínek k návrhu nařízení vlády došlo až v prosinci 2020, nebylo možno text příručky finalizovat. I s ohledem na logistiku – tj. NPI ČR nemá dostatečně velké skladovací prostory, bude proto příručka začátkem roku 2021 vytištěna a distribuována přímo do Center na podporu integrace cizinců a neziskových organizací.

Zveřejněn bude i sylabus 50 hodinového kurzu. Bude se jednat o konkrétní kurz s rozpisem jednotlivých výukových bloků v délce cca 50 hodin určený pro ty uchazeče o zkoušku, kteří jsou již téměř na úrovni A2 a potřebují se jen důkladně seznámit s formátem zkoušky a příp. se zlepšit v těch dovednostech, které jim dělají problémy. Sylabus dále rozvíjí Koncepti vzdělávání a přípravy cizinců na zkoušky z českého jazyka pro integrační účely, v jejímž rámci již byly vytvořeny dokumenty kurikula a metodiky.

Uvažuje se příp. o dalších možných opatřeních:

- 1) zvýšení četnosti příspěvků na facebookové stránce,
- 2) vytvoření propagačního videa; stávající videa jsou zde: <https://www.youtube.com/channel/UCgfUEX0T8tDDv4WoC3aDYNw>,
- 3) úprava některých stávajících audiovizuálních prezentací,
- 4) uskutečnění mini offline kampaně zaměřené na distribuci tiskovin; tiskoviny a příp. rollupy by bylo vhodné distribuovat na jednotlivá pracoviště OAMP, do Center na podporu integrace cizinců, neziskových organizací apod.

Počátkem roku 2021 budou osloveny školy s informací o plánovaném nabytí účinnosti nařízení vlády od dne 1. září 2021 s dotazem, zda budou chtít organizovat zkoušku v úrovni A2. Pokud se školy přihlásí, budou jejich zkoušející bezplatně vyškoleni. Pevně věříme, že se školám podaří vyrovnat se s finančními ztrátami způsobenými zavřením škol a přihlásí se v dostatečném počtu tak, aby pokud možno v každém kraji byla jedna škola s tím, že v Praze musí být více zkouškových míst. Nelze však zaručit že budou všechny kraje pokryty, a to jednak s ohledem na to, že z důvodu finančních ztrát hrozí útlum aktivit některých škol a jednak s ohledem na to, že se ke zkoušce hlásilo v posledních letech méně cizinců, postupně se proto snižoval počet zkoušejících škol.

Školení budou probíhat formou e-learningu. Předpokládá se, že v roce 2021 proběhne dle potřeb školení pro hodnocení jednotlivých částí zkoušky pro 100 až 200 zkoušejících. Školení zkoušejících pak bude probíhat i v dalších obdobích a lze předpokládat, že bude realizováno i v roce 2022. Přesný rozpis školení se bude odvíjet od celkového počtu osob, které budou ve školách zapojeni do poskytování zkoušky. Předpokládáme též setkání zástupců škol, na kterém bude dohodnuta organizace přechodu ze zkoušky A1 na zkoušku A2. V létě 2021 se bude ještě zkoušet úroveň A1 tak, aby všichni, kdo podají žádost do 1. září 2021, mohli být vyzkoušeni. Do konce roku 2021 se předpokládá, že bude ještě organizovat zkoušku A1 jedna škola v Praze a jedna škola na Moravě pro ty, kteří by neuspěli v letním termínu a potřebovali by opravný termín. První termíny na A2 budou vypsány v létě 2021.

2.3.4. Integrace nezletilých cizinců bez doprovodu

Základním cílem odborné činnosti Zařízení pro děti – cizince je jejich integrace do české společnosti. Tomuto cíli jsou podřizovány veškeré aktivity a vedení klientů po celou dobu jejich pobytu. Všem klientům je vypracován individuální vzdělávací plán a individuální plán rozvoje osobnosti dítěte. Oba tyto plány jsou odborným pracovníkem a klientem pravidelně vyhodnocovány a jsou stanovovány nové cíle v integračním procesu.

Prvním integračním momentem je znalost českého jazyka. Ke splnění tohoto úkolu je plně využívána škola zřízená při ZDC. Zde je navýšena hodinová dotace výuky ČJ a místo výuky druhého cizího jazyka je zařazen předmět rozvoj komunikačních dovedností. Odpoledne pak dochází k doučování českého jazyka jednak našimi pracovníky a pro děti po proběhlém diagnostickém procesu i externími zaměstnanci.

V rámci volnočasových aktivit mohou klienti navštěvovat zájmové aktivity mimo zařízení, kde se mohou potkávat s vrstevníky z české společnosti, navazovat vztahy, získávat nové zkušenosti a rozvíjet svoje jazykové schopnosti. Podporujeme i samostatné vycházky ze zařízení, sloužící nejen pro základní orientovanost v českém prostředí, městě a okolí, ale i pro podporu samostatnosti a komunikativnosti.

Cílem vzdělávání ve škole zřízené při ZDC je integrace klientů do běžného vzdělávacího proudu na úrovni ZŠ či SŠ. Pokud tedy klient prokáže dostatečné jazykové schopnosti, dostatečnou míru soběstačnosti a osobní předpoklady ke studiu, je mu umožněn přestup na běžnou ZŠ případně dle jeho profesní orientace, je mu podána přihláška ke studiu na SŠ. V roce 2020 byli přijati 3 klienti ke studiu SŠ a dalších 6 postoupilo do vyšších ročníků SŠ. 5 studentů úspěšně ukončilo vzdělávání a z toho 2 studenti se rozhodli pokračovat v nástavbovém studiu. 3 studenti ukončili pobyt v našem zařízení a měli zajištěnu práci i ubytování.

I přes významný zásah pandemie onemocnění covid-19 se podařilo v ZDC zvládnout některé další aktivity vedoucí k integraci cizinců. Jednalo se například o pravidelně integrační skupiny, vedené terapeutkou a psychologkou ZDC, které zpracovávají a prakticky nacvičují chování a reakce v běžných životních situacích. Podařilo se uspořádat i několik společných výletů, které jsou orientovány zejména na poznání přírody a historie ČR a celkové orientace v české společnosti. Proběhl i pilotní projekt přípravy na odchod ze zařízení s podporou zaměstnanosti. Dále jsme podporovali spolupráci s dobrovolníky a hostitelskými rodinami, které se věnují pod odborným vedením našim klientům ve volném čase. Dále byly organizovány vzdělávací semináře pro klienty týkající se zejména nácviku sociálních dovedností, orientace v právní problematice a zvládání možných životních situací. Tato školení lektorovali částečně naši pracovníci, ale převážně byly zaštitěny externími pracovníky neziskových organizací.

K zajištění zdárného procesu integrace slouží v ZDC také tzv. tréninkový byt. Zde jsou ubytováni studenti SŠ a VŠ, kteří se zde připravují na odchod ze zařízení. Je jim zde poskytnuta vysoká míra samostatnosti a zároveň zodpovědnosti za sebe sama, úspěšné zvládnutí studia, celkovou péči o byt, za hospodaření s finančními prostředky a dodržování nastavených pravidel. V roce 2020 zde bydleli 3 klienti. Z toho jeden s výborným prospěchem ukončil studium oboru šití oděvů a odešel do samostatného života.

2.4 MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

2.4.1 Informovanost

MMR plnilo průběžně dle potřeby povinnosti zaměřené na zvyšování informovanosti. V souvislosti s posilováním informovanosti cizinců a majority odbor politiky bydlení MMR na základě žádosti MPSV o součinnost při tvorbě webových stránek www.cizinci.cz připravil přímý odkaz na portál o bydlení www.portalobydleni.cz. Portál je spravován Státním fondem rozvoje bydlení a jsou na něm dostupné veškeré relevantní a pravidelně aktualizované informace v oblasti bydlení.

2.5 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2020 byly MPO plněny níže uvedené úkoly vyplývající z Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2020.

2.5.1 Informovanost

Na webových stránkách MPO jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, Energetika, Stavebnictví a suroviny, Průmysl, e-komunikace a pošta. V rámci sekce Podnikání pak cizinec mj. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd. Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům.

Webové stránky MPO jsou v rámci již zmíněné sekce „podnikání“ v záložce „Živnostenské podnikání“ – „Průvodce živnostenským podnikáním“ zaměřeny na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti a na to, jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro zahraniční fyzické osoby a zahraniční právnické osoby členských států EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a pro zahraniční fyzické osoby a zahraniční právnické osoby z tzv. třetích zemí.

Dále je pod záložkou „CRM – Jednotný registrační formulář“ k dispozici, resp. ke stažení Jednotný registrační formulář, na kterém se povinně ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a jeho použití. Jednotný registrační formulář nahrazuje různé typy formulářů podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, a to na živnostenském úřadu, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně.

2.5.2 Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem MPO na úseku živnostenského podnikání je zlepšování podmínek pro podnikání, tzn. pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což jistě má pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území ČR.

MPO průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických a právnických osob včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

2.5.3 Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. MPO prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační praxe. MPO prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu Praha a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů, bohužel tyto se z důvodu pandemie covid-19 nepodařilo v roce 2020 realizovat. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu, zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dalších předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje MPO za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

2.5.4 Statistika

MPO předává pravidelně (čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců – podnikajících zahraničních fyzických osob na území České republiky Českému statistickému úřadu, Ministerstvu vnitra, Ministerstvu práce a sociálních věcí a Ministerstvu financí k dalšímu využití. MPO poskytuje statistické informace z oblasti podnikání cizinců pro zpracování publikace vydávané Českým statistickým úřadem „Cizinci v ČR“.

2.5.5 Financování

MPO v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje potřebné kroky, jejichž cílem je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (např. informace uveřejňované na webových stránkách MPO, kupříkladu i v souvislosti s pandemickou situací v roce 2020).

2.6 MINISTERSTVO KULTURY

Ministerstvo kultury v roce 2020 podpořilo v rámci Koncepce integrace cizinců několik projektů, jejichž realizátory byly příspěvkové organizace Ministerstva kultury. Jednalo se o projekty zaměřené na prezentaci české kultury, zvyklostí i tradic, pracovníků v kulturních zařízeních a seznamování cizinců s hodnotami ČR i EU. Jejich přehled a stručná anotace jsou přílohou tohoto dopisu. Celkem byly takto podpořeny v rámci Koncepce integrace cizinců 4 projekty v celkové výši 478 000 Kč. Z této částky bylo 227 000 Kč vynaloženo na ostatní osobní náklady.

V rámci dalších výběrových dotačních řízení, která Ministerstvo kultury každoročně vyhlašuje, byly finančně podpořeny také projekty, které alespoň částečně postihovaly tematiku integrace cizinců. Jednalo se především o projekty realizované v rámci programů vyhlašovaných odborem umění, literatury a knihoven a odborem médií a audiovize. Všechny tyto projekty přispěly k poznání odlišné kultury a tradice cizinců i k aktivnímu zapojení cizinců do života společnosti. Další projekty, které postihovaly tematiku integrace cizinců, byly realizovány příspěvkovými organizacemi v gesci odboru muzeí.

Bližší informace o podpořených projektech jsou uvedeny v příloze Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2020.

2.7 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

2.7.1 Dotační programy

MZ v roce 2020 nevyhlásilo dotační programy, které se týkaly výhradně podpory integrace cizinců případně záměrů integračních opatření na rok 2021. Pokud cizinec je účastníkem veřejného zdravotního pojištění v ČR může čerpat výhody a služby, které plynou z dotačních programů vypisovaných MZ tak, jako ostatní pojištěnci ČR. Informace o připravovaných projektech jsou průběžně uveřejňovány na www.mzcr.cz, položka Dotace.

PŘÍLOHY

ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADS	- Approved Destination Status – status schválené destinace
AMIF	- Azylový migrační a integrační fond
ANACEN	- Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
APZ	- Aktivní politika zaměstnanosti
BPOL	- Pohraniční policie (<i>Border police</i>)
CIS	- Cizinecký informační systém
CNTA	- Národní správa pro cestovní ruch Čínské lidové republiky
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému
CZ-ISCO	- Mezinárodní standardní klasifikace povolání (<i>International Standard Classification of Occupations</i>) platná pro Českou republiku
ČJ	- Český jazyk
ČR	- Česká republika
EASO	- Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu
ECRIS-TCN	- Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí
EES	- Systém vstupu a výstupu
EHP	- Evropský hospodářský prostor
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EIN	- Evropská integrační síť
EK	- Evropská komise
EMN	- Evropská migrační síť
EMPACT	- Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (<i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i>)
EMSC	- European Migrant Smuggling Centre
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EP	- Evropský parlament
ER	- Evropská rada
ES	- Evropské společenství
ESF	- Evropský sociální fond
ETIAS	- Evropský informační systém pro cestovní povolení
EU	- Evropská unie
eu-LISA	- Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti (<i>European Employment Services</i>)
EURODAC	- Systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie

EUROPOL	- Evropský policejní úřad (<i>European Police Office</i>)
EUROSUR	- Evropský systém ostrahy hranic (<i>European Border Surveillance</i>)
FN	- Fakultní nemocnice
FRONTEX	- Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž
GAMM	- Globální přístup k migraci a mobilitě (<i>Global Approach to Migration and Mobility</i>)
GDF	- Gathering and Departure Facility
GK	- Generální konzulát
GPIS	- Generální poskytovatel integračních služeb
GŘC	- Generální ředitelství cel
IAS	- Integrační azylové středisko
IBM	- Integrovaná správa hranic (<i>Integrated Border Management</i>)
ICIS	- Cizinecký informační systém (Interpol)
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti
ID karta	- Identifikační karta
IKEM	- Institut klinické a experimentální medicíny
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IRMA	- Integrovaná aplikace pro řízené navracení státních příslušníků třetích zemí do země původu
IROP	- Integrovaný regionální operační program
IS	- Informační systém
IS CIS	- Cizinecký informační systém
ISF	- Fond pro vnitřní bezpečnost (<i>Internal Security Fund</i>)
KODOX	- Kontrola dokladů a osob
KŘP	- Krajská ředitelství Policie České republiky
LWF	- Lutheránská světová federace (<i>Luther World Federation</i>)
MČ	- Městská část
MEDEVAC	- Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC
MERCOSUR	- Sdružení volného obchodu států Jižní Ameriky (<i>Mercado Común del Sur</i>)
MF	- Ministerstvo financí
MK	- Ministerstvo kultury
ML	- Mezinárodní letiště
MMR	- Ministerstvo pro místní rozvoj
MOPNZ	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání
MOPNZC	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MPI	- Migration Policy Institute
MPO	- Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	- Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	- Ministerstvo vnitra
MZ	- Ministerstvo zdravotnictví
MZV	- Ministerstvo zahraniční věci

NCKD	- Národní centrum pro kontrolu dokladů
NCOZ	- Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
NIDV	- Národní institut dalšího vzdělávání
NIPOS	- Národní informační a poradenské středisko
NM	- Nelegální migrace
NNO	- Nestátní nezisková organizace
NP	- Nelegální pobyt
NPI ČR	- Národní pedagogický institut České republiky
NSCOH	- Národní situační centrum ochrany hranic
NSS	- Nejvyšší správní soud
NS VIS	- Národní systém vízového informačního systému
NÚV	- Národní ústav vzdělávání
NYC	- New York City
OAMP	- Odbor azylové a migrační politiky
OC	- Odbory cizinecké policie
OIP	- Oblastní inspektoráty práce
OPC	- Oddělení pobytu cizinců OAMP
OPKPE	- Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort
OPL	- Omamné a psychotropní látky
OPZ	- Operační program zaměstnanost
ORL	- OtoRhinoLaryngologie
OSPOD	- Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	- Osoba samostatně výdělečně činná
PATROS	- Pátrání po osobách a věcech
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PŠ	- Přijímací středisko <i>žadatelů o azyl</i>
RCMES	- Počítačový program Readmission Case Management Electronic System
RIP	- Regionální individuální projekty
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- Služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SH	- Státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS	- Schengenský informační systém
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace
SLTD	- Databáze Interpolu pro odcizené a ztracené doklady
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení
SVP	- Středisko výchovné péče
TDAWN	- Databáze Interpolu pro cestovní doklady související se záznamy
THB	- Obchodování s lidmi (<i>Trafficking Human Beings</i>)
THC	- Tetrahydrocannabinol

TISA	<i>Trade in Services Agreement</i>
ÚJOP UK	- Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy
ÚMČ	- Úřad městské části
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚP ČR	- Úřad práce České republiky
ÚSKPV	- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování policejního prezidia České republiky
ÚVN	- Ústřední vojenská nemocnice
V4	- Visegrádská skupina
VDTP	- Vzdělávání a dovednosti pro trh práce
VFN	- Všeobecná fakultní nemocnice
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- Síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- Vnější schengenská hranice
VÚ	- Výchovný ústav
ZDC	- Zařízení pro děti cizince
ZŠ	- Základní škola
ZÚ	- Zastupitelský úřad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců

TABULKOVÁ ČÁST

SEZNAM TABULEK:

LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	222
ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČR.....	222
<i>Krátkodobé vízum.....</i>	222
Počty žádostí o krátkodobé vízum a udělených krátkodobých víz dle účelu pobytu v roce 2020	222
Počty žádostí a udělených krátkodobých víz v roce 2020 dle státní příslušnosti*	222
<i>Nadřízený správní orgán MV ve věcech pobytu cizinců.....</i>	223
Počet spisů v pobytových agendách cizinců postoupených k přímému vyřízení odboru správnímu v letech 2010–2020 (včetně převzatých a nevyřízených spisů z roku 2010)	223
Celkový přehled o počtu zpracovaných a nezpracovaných spisů postoupených v letech 2011–2020 ke dni 31. 12. 2020 (včetně převzatých a nevyřízených spisů z roku 2010)	224
CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	225
Cizinci s povoleným pobytem na území ČR - vývoj v letech 2010–2020	225
Cizinci s povoleným přechodným pobytem na území ČR - srovnání 2019/2020	225
Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území ČR - srovnání 2019/2020	226
Pobyt cizinců na území ČR v jednotlivých měsících roku 2020	226
Cizinci ze třetích zemí dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2020	227
Občané EU dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2020	227
Cizinci s povoleným pobytem na území ČR dle krajů ČR - srovnání 2019/2020.....	228
Cizinci dle druhu povoleného pobytu, kraje a okresu k 31. 12. 2020	229
EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ	231
Přehled občanů států EU/EP a Švýcarska, vč. jejich rodinných příslušníků, v postavení zaměstnanců v ČR k 31. 12. 2020	231
Přehled držitelů zaměstnaneckých karet podle státního občanství k 31. 12. 2020	232
Přehled držitelů povolení k zaměstnání podle státní příslušnosti k 31. 12. 2020	235
Přehled držitelů modrých karet podle státní příslušnosti k 31. 12. 2020.....	237
Přehled cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců podle krajů k 31. 12. 2020	238
Počet agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání k 31. 12. 2020	238
Přehled dočasně přidělených zaměstnanců agentur práce (§ 14/1 písm. b) zákona o zaměstnanosti)	239
Počet a výše pokut za vybrané provedené kontroly dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2020	239
Podnikatelé dle krajů k 31. 12. 2020.....	240
Podnikatelé-cizinci dle pohlaví a krajů k 31. 12. 2020	240
Podnikatelé-cizinců a živnostenská oprávnění cizinců dle státní příslušnosti a pohlaví k 31. 12. 2020	241
VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR	245
Vzdělávání dětí-cizinců v mateřských školách v roce 2020 - TOP 20	245
Vzdělávání dětí-cizinců v přípravných třídách ZŠ, přípravném stupni ZŠ speciálních v roce 2020 - TOP 20	246
Vzdělávání dětí-cizinců na základních školách v roce 2020 - TOP 20	247
Vzdělávání dětí-cizinců ve středních školách v roce 2020 - TOP 20	248
Vzdělávání dětí – cizinců v konzervatořích v roce 2020 – TOP 20.....	249
Vzdělávání dětí – cizinců ve vyšších odborných školách v roce 2020 – TOP 20	250
Vzdělávání cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách v roce 2020 – TOP 20	251
STÁTNÍ OBČANSTVÍ	252
Udělená státní občanství ČR v roce 2020.....	252
NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ	254
Nelegální migrace v ČR v letech 2010–2020	254
Nelegální migrace v ČR – porovnání roku 2019/2020.....	254
Nelegální migrace v ČR v roce 2020 – TOP 10 dle kategorií.....	254
Nelegální migrace v ČR v roce 2020 – dle kategorie a pohlaví.....	255

Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici – TOP 5 porovnání roku 2019/2020.....	255
Nelegální migrace na území ČR dle kontinentů – porovnání roku 2019/2020	255
KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ.....	256
Počet a výše pokut za nedodržování zákona o zaměstnanosti uložených v roce 2020.....	256
Represivní opatření vůči cizincům v letech 2010–2020	256
Správní vyhoštění – srovnání 2019/2020.....	257
Trest vyhoštění – srovnání 2019/2020	258
READMISNÍ SMLOUVY	259
Readmisní řízení se sousedními státy v letech 2010–2020	259
DOBROVOLNÉ NÁVRATY	260
Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2020	260
MEZINÁRODNÍ OCHRANA.....	261
Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2010–2020	261
Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2020.....	261
Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2020 dle místa podání	261
Rozhodnutí MV o mezinárodní ochraně v roce 2020	261
Žádosti a rozhodnutí MV o prodloužení doplňkové ochrany v roce 2020	261
Soudní přezkum cizineckých kauz - žaloby a kasační stížnosti v roce 2020	262
Počet osob s platnou mezinárodní ochranou ke dni 31. 12. 2020	262
TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	263
Trestně stíhaní cizinci v ČR – meziroční změny v letech 2010–2020	263
Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – TOP 10 – porovnání let 2019/2020	263
Vývoj trestné činnosti spáchané cizinci v ČR v letech 2010–2020	264
Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR a jejich podílů na počtu stíhaných osob dle vybraných druhů kriminality za období let 2013–2020.....	264
Trestně stíhaní cizinci dle Krajských ředitelství policie v ČR - srovnání 2019/2020	264
Vývoj počtu skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality v letech 2010–2020	265
Trestně stíháno osob z toho občané ČR a cizinci – podle takticko-statistické kvalifikace (TSK) 643 nedovolené překročení státních hranic (§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku) v letech 2010–2020	265
Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě v letech 2010–2020.....	265
SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	266
PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTEM OBCHODOVÁNÍM S LIDMI MV	266
Oběti v Programu v roce 2020 dle pohlaví.....	266
Počet obětí obchodování podle národnosti v letech 2003–2020	266

LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČR

Krátkodobé vízum

Pozn.: Jednotlivé statistiky byly zpracovány na základě odlišných kritérií v různých časových intervalech, a proto se mohou výsledná čísla mezi sebou lišit. Zastupitelské úřady žádosti o víza zpracovávají průběžně ve stanovených lhůtách, konečné číselné údaje se tedy v prvních měsících roku, než jsou všechny žádosti z roku předchozího uzavřeny, mohou měnit.

Počty žádostí o krátkodobé vízum a udělených krátkodobých víz dle účelu pobytu v roce 2020

Účel pobytu	Počet žádostí	Počet udělených víz
00 Zdravotní	353	315
01 Obchodní	3 695	3 481
02 Kulturní	868	812
03 Návštěva rodiny nebo přátel	1 608	1 351
04 Pozvání	1 612	1 445
05 Oficiální (politický)	207	189
07 Sportovní	759	700
10 Turistika	60 154	59 145
11 Studium (školení, stáž)	627	574
12 Tranzit (průjezd)	7	1
27 Zaměstnání	85 451	83 957
38 Závčik	16	23
52 Sezónní zaměstnání	12 970	12 583
93 ADS vízum udělované občanům Číny	3 725	3 929
99 Jiné	5 335	4 986

Zdroj: MZV

Počty žádostí a udělených krátkodobých víz v roce 2020 dle státní příslušnosti*

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet udělených víz
Ukrajina	95 176	93 618
Rusko	47 367	47 329
Čína	6 213	7 044
Turecko	4 889	4 842
Indie	4 783	3 899
Bělorusko	3 349	3 349
Kazachstán	2 801	2 559
Thajsko	1 371	1 356
Ázerbájdžán	795	724
Filipíny	739	709
Egypt	710	678
Moldavsko	660	629

Saúdská Arábie	649	661
Jordánsko	476	317
Mongolsko	462	451
Uzbekistán	454	312
Jihoafrická republika	451	456
Pákistán	435	179
Tunis	379	189
Srbsko	345	403
Indonésie	334	344
Arménie	323	279
Kuba	303	222
Írán	300	209
Vietnam	292	227
Irák	227	139
Sýrie	226	173
Libanon	225	209
Kuvajt	210	219
Nigérie	199	154
Korejská republika	195	154
Kosovo	184	148
Alžírsko	160	138
Maroko	151	138
Keňa	149	130
Nepál	128	57
Bahrajn	113	117
Gruzie	106	40
Ghana	102	65
Bangladéš	100	35

Zdroj: MZV

*Tabulka obsahuje státní příslušnosti s počtem žádostí nad 100

Nadřízený správní orgán MV ve věcech pobytu cizinců

Počet spisů v pobytových agendách cizinců postoupených k přímému vyřízení odboru správnímu v letech 2010–2020 (včetně převzatých a nevyřízených spisů z roku 2010)

Spis ve věci	Počet spisů 2010–2017	Počet spisů 2018	Počet spisů 2019	Počet spisů 2020	Spisů celkem
Trvalé pobyty	8 590	1 120	922	548	11 180
Dlouhodobé pobyty	22 612	4 295	3 741	3 176	33 824
Dlouhodobá víza	5 728	578	862	517	7 685
Nečinnost na správní orgán I. stupně	11 242	1 777	2 178	2 399	17 597
Celkem	48 172	7 770	7 703	6 640	70 286

Zdroj: MV

Celkový přehled o počtu zpracovaných a nezpracovaných spisů postoupených v letech 2011–2020 ke dni 31. 12. 2020 (včetně převzatých a nevyřízených spisů z roku 2010)

Pobytová agenda	Postoupené spisy	Z toho	
		Zpracované spisy	Spisy po lhůtě
Trvalé pobyty	11 180	11 143	0
Dlouhodobé pobyty	33 824	33 531	0
Dlouhodobá víza	7 685	7 646	0
Nečinnost na správní orgán I. stupně	17 597	17 580	0
Celkem	70 286	69 900	0

Zdroj: MV

CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY**Cizinci s povoleným pobytem na území ČR - vývoj v letech 2010–2020**

Stav k 31. 12. daného roku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CELKEM cizinci s povoleným pobytem	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790
meziroční změna (abs.)	-8 004	11 088	1 824	3 323	10 387	15 639	28 851	30 398	40 120	28 880	38 909
meziroční změna (%)	-1,8	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1	7,6	5,1	6,5
Trvalý pobyt	189 962	198 051	214 027	238 904	251 342	261 553	273 399	282 732	290 679	300 684	309 608
podíl z celku (%)	44,7	45,4	48,8	54,1	55,6	55,9	55,1	53,7	51,3	50,5	0,5
meziroční změna (abs.)	8 801	8 089	15 976	24 877	12 438	10 211	11 846	9 333	7 947	10 005	8 924
meziroční změna (%)	4,9	4,3	8,1	11,6	5,2	4,1	4,5	3,4	2,8	3,4	3,0
Přechodný pobyt¹¹⁸	235 339	238 338	224 186	202 632	200 581	206 009	223 014	244 079	276 252	295 197	325 182
podíl z celku (%)	55,3	54,6	51,2	45,9	44,4	44,1	44,9	46,3	48,7	49,5	51,2
meziroční změna (abs.)	-16 805	2 999	-14 152	-21 554	-2 051	5 428	17 005	21 065	32 173	18 945	29 985
meziroční změna (%)	-6,7	1,3	-5,9	-9,6	-1,0	2,7	8,3	9,4	13,2	6,9	10,2

Zdroj: IS CIS

Cizinci s povoleným přechodným pobytem na území ČR - srovnání 2019/2020

Státní příslušnost	Stav k 31. 12. 2019	tj. %	Stav k 31. 12. 2020	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
CELKEM cizinci s povoleným přechodným pobytem	295 197	100,0	325 182	100,0	10,2	29 985
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	58 588	19,8	77 176	23,7	31,7	18 588
Slovensko	68 233	23,1	68 878	21,2	0,9	645
Rusko	16 049	5,4	19 259	5,9	20,0	3 210
Německo	16 937	5,7	16 306	5,0	-3,7	-631
Rumunsko	12 526	4,2	13 579	4,2	8,4	1 053
Bulharsko	11 469	3,9	11 777	3,6	2,7	308
Polsko	10 861	3,7	9 763	3,0	-10,1	-1 098
Vietnam	9 474	3,2	9 564	2,9	0,9	90
Maďarsko	6 560	2,2	7 538	2,3	14,9	978
Velká Británie	5 666	1,9	6 167	1,9	8,8	501

Zdroj: IS CIS

¹¹⁸ **Vysvětlivka:** Pro účely statistiky se za přechodný pobyt považuje:

- Pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů
 - Pobyt na povolení k dlouhodobému pobytu
 - Pobyt osob, jim bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu (občan EU, rodinný příslušník občana EU, který JE též občanem EU) a pobyt na povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU, který NENÍ občanem EU
- Společně s občany EU se uvádějí i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko

Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území ČR - srovnání 2019/2020

Státní příslušnost	Stav k 31. 12. 2019	tj. %	Stav k 31. 12. 2020	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
CELKEM cizinci s povoleným trvalým pobytem	300 684	100,0	309 308	100,0	2,9	8 624
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	86 930	28,9	88 478	28,6	1,8	1 548
Slovensko	53 045	17,6	55 666	18,0	4,9	2 621
Vietnam	52 478	17,5	53 320	17,2	1,6	842
Rusko	22 158	7,4	22 648	7,3	2,2	490
Polsko	10 906	3,6	10 970	3,5	0,6	64
Bulharsko	5 714	1,9	6 140	2,0	7,5	426
Mongolsko	5 202	1,7	5 293	1,7	1,7	91
Rumunsko	4 298	1,4	4 817	1,6	12,1	519
Čína	4 542	1,5	4 607	1,5	1,4	65
Německo	4 541	1,5	4 555	1,5	0,3	14

Zdroj: IS CIS

Pobyt cizinců na území ČR v jednotlivých měsících roku 2020

Údaje k	Cizinci celkem			Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
	Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem	Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem	Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem
31. 1. 2020	245 625	353 079	598 704	152 261	144 758	297 019	93 364	208 321	301 685
29. 2. 2020	244 791	357 825	602 616	151 336	148 757	300 093	93 455	209 068	302 523
31. 3. 2020	245 401	358 675	604 076	151 375	149 816	301 191	94 026	208 859	302 885
30. 4. 2020	245 383	372 067	617 450	150 905	162 944	313 849	94 478	209 123	303 601
31. 5. 2020	245 641	372 362	618 003	150 835	162 879	313 714	94 806	209 483	304 289
30. 6. 2020	244 829	373 302	618 131	149 895	163 693	318 588	94 934	209 609	304 543
31. 7. 2020	243 399	367 569	610 968	148 392	157 786	306 178	95 007	209 783	304 790
31. 8. 2020	248 891	372 985	621 876	153 251	162 637	315 888	95 640	210 348	305 988
30. 9. 2020	250 572	366 087	616 659	154 551	155 255	309 806	96 021	210 832	306 853
31. 10. 2020	252 114	370 413	622 527	155 567	159 183	314 750	96 547	211 230	307 777
30. 11. 2020	252 939	376 881	628 820	155 792	165 053	320 845	97 147	211 828	308 975
31. 12. 2020	253 839	380 951	634 790	156 246	168 936	325 182	97 593	212 015	309 608

Zdroj: IS CIS

Cizinci ze třetích zemí dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2020

Státní příslušnost	Cizinci celkem			Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Celkem cizinci-třetizemci	209 898	171 053	380 951	97 789	71 147	168 936	112 109	99 906	212 015
z toho TOP 10:									
Ukrajina	92 975	72 679	165 654	47 497	29 679	77 176	45 478	43 000	88 478
Vietnam	33 851	29 033	62 884	4 515	5 049	9 564	29 336	23 984	53 320
Rusko	18 547	23 360	41 907	8 673	10 586	19 259	9 874	12 774	22 648
Mongolsko	4 737	5 404	10 141	2 499	2 349	4 848	2 238	3 055	5 293
Čína	4 204	3 760	7 964	1 831	1 526	3 357	2 373	2 234	4 607
Spojené státy americké	4 507	3 039	7 546	2 135	1 804	3 939	2 372	1 235	3 607
Bělorusko	3 517	3 610	7 127	2 283	1 697	3 980	1 234	1 913	3 147
Kazachstán	3 116	3 897	7 013	1 982	2 390	4 372	1 134	1 507	2 641
Moldavsko	3 502	2 638	6 140	1 459	932	2 391	2 043	1 706	3 749
Srbsko	4 038	1 809	5 847	2 684	1 116	3 800	1 354	693	2 047

Zdroj: IS CIS

Občané EU dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2020

Státní příslušnost	Cizinci celkem			Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Celkem občané EU	152 438	101 401	253 839	101 342	54 904	156 246	51 096	46 497	97 593
z toho TOP 10:									
Slovensko	66 175	58 369	124 544	39 636	29 242	68 878	26 539	29 127	55 666
Německo	16 701	4 160	20 861	13 597	2 709	16 306	3 104	1 451	4 555
Polsko	10 011	10 722	20 733	6 157	3 606	9 763	3 854	7 116	10 970
Rumunsko	12 320	6 076	18 396	9 471	4 108	13 579	2 849	1 968	4 817
Bulharsko	11 227	6 690	17 917	7 654	4 123	11 777	3 573	2 567	6 140
Velká Británie	6 827	2 257	9 084	4 408	1 759	6 167	2 419	498	2 917
Maďarsko	5 638	3 300	8 938	4 830	2 708	7 538	808	592	1 400
Itálie	4 868	1 283	6 151	3 183	932	4 115	1 685	351	2 036
Francie	3 331	1 442	4 773	2 386	1 126	3 512	945	316	1 261
Rakousko	2 754	781	3 535	1 930	483	2 413	824	298	1 122

Zdroj: IS CIS

Cizinci s povoleným pobytem na území ČR dle krajů ČR - srovnání 2019/2020

Kraj	Stav k 31. 12. 2019	tj. %	Stav K 31. 12. 2020	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem cizinci s povoleným pobytem	595 881	100,0	634 790	100,0	6,5	38 909
z toho v teritoriu kraje:						
Jihočeský	22 968	3,9	23 631	3,7	2,9	663
Jihomoravský	53 000	8,9	58 790	9,3	10,9	5 790
Karlovarský	21 310	3,6	22 058	3,5	3,5	748
Královéhradecký	17 727	3,0	18 561	2,9	4,7	834
Liberecký	22 650	3,8	22 758	3,6	0,5	108
Moravskoslezský	29 009	4,9	27 728	4,4	-4,4	-1 281
Olomoucký	13 010	2,2	13 718	2,2	5,4	708
Pardubický	19 308	3,2	20 608	3,2	6,7	1 300
Plzeňský	39 868	6,7	42 147	6,6	5,7	2 279
Praha	211 519	35,5	229 413	36,1	8,5	17 894
Středočeský	82 188	13,8	90 333	14,2	9,9	8 145
Ústecký	39 256	6,6	39 385	6,2	0,3	129
Vysočina	11 963	2,0	12 926	2,0	8,0	963
Zlínský	11 315	1,9	11 699	1,8	3,4	384
neuveдено	790	0,1	1035	0,2	31,0	245

Zdroj: IS CIS

Cizinci dle druhu povoleného pobytu, kraje a okresu k 31. 12. 2020

Kraj	Okres	Druh pobytu		CELKEM
		Přechodný	Trvalý	
Jihočeský	České Budějovice	4 103	3 523	7 626
	Český Krumlov	1 790	1 821	3 611
	Jindřichův Hradec	1 004	1 208	2 212
	Písek	1 909	1 238	3 147
	Prachatice	1 004	822	1 826
	Strakonice	1 113	1 154	2 267
	Tábor	1 554	1 388	2 942
	CELKEM	12 477	11 154	23 631
Jihomoravský	Blansko	1 108	1 550	2 658
	Brno-město	22 803	14 268	37 071
	Brno-venkov	3 132	4 047	7 179
	Břeclav	1 878	1 742	3 620
	Hodonín	1 668	1 434	3 102
	Vyškov	917	1 364	2 281
	Znojmo	1 277	1 602	2 879
	CELKEM	32 783	26 007	58 790
Karlovarský	Cheb	3 404	5 347	8 751
	Karlovy Vary	3 681	6 362	10 043
	Sokolov	1 554	1 710	3 264
	CELKEM	8 639	13 419	22 058
Královéhradecký	Hradec Králové	3 339	3 213	6 552
	Jičín	1 506	1 377	2 883
	Náchod	1 319	1 824	3 143
	Rychnov nad Kněžnou	1 518	979	2 497
	Trutnov	1 670	1 816	3 486
	CELKEM	9 352	9 209	18 561
Liberecký	Česká Lípa	2 346	2 823	5 169
	Jablonec nad Nisou	1 594	2 785	4 379
	Liberec	5 051	6 053	11 104
	Semily	871	1 235	2 106
	CELKEM	9 862	12 896	22 758
Moravskoslezský	Bruntál	467	677	1 144
	Frýdek-Místek	1 848	2 220	4 068
	Karviná	2 331	3 394	5 725
	Nový Jičín	1 395	1 268	2 663
	Opava	851	1 166	2 017
	Ostrava-město	5 821	6 290	12 111
	CELKEM	12 713	15 015	27 728
Olomoucký	Jeseník	490	437	927
	Olomouc	3 415	3 040	6 455
	Prostějov	909	1 169	2 078
	Přerov	1 136	1 491	2 627
	Šumperk	658	973	1 631
	CELKEM	6 608	7 110	13 718
Pardubický	Chrudim	1 448	1 161	2 609
	Pardubice	8 122	3 797	11 919
	Svitavy	1 075	880	1 955
	Ústí nad Orlicí	2 517	1 608	4 125
	CELKEM	13 162	7 446	20 608
Plzeňský	Domažlice	1 538	2 066	3 604

	Klatovy	1 759	1 603	3 362
	Plzeň-jih	1 472	1 148	2 620
	Plzeň-město	12 575	8 994	21 569
	Plzeň-sever	1 397	1 431	2 828
	Rokycany	1 433	1 214	2 647
	Tachov	3 016	2 501	5 517
	CELKEM	23 190	18 957	42 147
Praha	Hlavní město Praha	120 621	108 792	229 413
Středočeský	Benešov	1 553	1 822	3 375
	Beroun	3 061	3 009	6 070
	Kladno	4 430	6 171	10 601
	Kolín	3 472	2 555	6 027
	Kutná Hora	1 790	1 662	3 452
	Mělník	2 502	3 527	6 029
	Mladá Boleslav	8 689	5 179	13 868
	Nymburk	2 667	3 031	5 698
	Praha-východ	6 773	9 526	16 299
	Praha-západ	5 171	8 176	13 347
	Příbram	1 577	2 052	3 629
	Rakovník	778	1 160	1 938
	CELKEM	42 463	47 870	90 333
Ústecký	Děčín	1 033	2 992	4 025
	Chomutov	4 331	3 361	7 692
	Litoměřice	1 767	2 355	4 122
	Louny	1 419	1 537	2 956
	Most	3 525	2 409	5 934
	Teplice	4 828	4 157	8 985
	Ústí nad Labem	2 269	3 402	5 671
	CELKEM	19 172	20 213	39 385
Vysočina	Havlíčkův Brod	1 542	996	2 538
	Jihlava	2 650	1 772	4 422
	Pelhřimov	1 520	1 094	2 614
	Třebíč	662	915	1 577
	Žďár nad Sázavou	920	855	1 775
	CELKEM	7 294	5 632	12 926
Zlínský	Kroměříž	534	868	1 402
	Uherské Hradiště	1 412	1 483	2 895
	Vsetín	1 523	1 117	2 640
	Zlín	2 546	2 216	4 762
	CELKEM	6 015	5 684	11 699
neuvejeno	831	204	1035	
CELKEM	325 182	309 608	634 790	

Zdroj: IS CIS

EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Přehled občanů států EU/EP a Švýcarska, vč. jejich rodinných příslušníků, v postavení zaměstnanců v ČR k 31. 12. 2020

Státy	Informační karty
Slovensko	204 294
Polsko	46 567
Rumunsko	45 363
Bulharsko	37 145
Maďarsko	20 350
Německo	5 282
Italie	4 881
Velká Británie	4 362
Francie	4 054
Španělsko	2 825
Litva	1 964
Chorvatsko	1 806
Řecko	1 779
Nizozemsko	1 609
Rakousko	1 454
Portugalsko	1 198
Lotyšsko	1 120
Belgie	802
Švédsko	604
Irsko	586
Finsko	410
Slovinsko	382
Dánsko	337
Švýcarsko	294
Estonsko	257
Norsko	136
Kypr	80
Malta	50
Lucembursko	36
Island	29
Celkem	390 058

Zdroj: MPSV

Přehled držitelů zaměstnaneckých karet podle státního občanství k 31. 12. 2020

Státy	Celkem
Ukrajina	43 510
Mongolsko	3 763
Vietnam	2 767
Rusko	2 429
Srbsko	2 337
Bělorusko	2 055
Filipíny	1 746
Indie	1 573
Moldavsko	1 136
Čína	1 070
Thajsko	896
Nepál	836
Gruzie	680
Bosna a Hercegovina	595
Turecko	581
Severní Makedonie	541
Uzbekistán	515
Korejská republika	441
Kazachstán	402
Bangladěš	340
Spojené státy americké	323
Arménie	323
Kyrgyzstán	300
Ázerbájdžán	265
Brazílie	216
Kosovo	193
Indonésie	178
Egypt	172
Albánie	137
Japonsko	131
Tunisko	128
Mexiko	123
Izrael	74
Jižní Afrika	66
Ghana	62
Kuba	58
Sýrie	58
Tchaj-wan	57
Maroko	51
Kanada	44
Nigérie	44
Pákistán	43
Kostarika	38
Írán	35
Kolumbie	30

Argentina	28
Malajsie	27
Černá Hora	25
Venezuela	25
Alžírsko	24
Jordánsko	23
Austrálie	21
Srí Lanka	18
Keňa	15
Zimbabwe	15
Peru	14
Tádžikistán	11
Surinam	11
Chile	9
Nový Zéland	8
Libanon	8
Laos	8
Kamerun	6
Namibie	6
Mauricius	6
Uganda	5
Panama	5
Irák	5
Kambodža	4
Palestina	4
Afghánistán	4
Konžská demokratická republika	4
Guatemala	4
Ekvádor	3
Singapur	3
Etiopie	3
Salvador	3
Dominikánská republika	3
Bolívie	3
Hongkong	2
Zambie	2
Nikaragua	2
Sierra Leone	2
Turkmenistán	2
Honduras	2
Burkina Faso	1
Pobřeží slonoviny	1
Konžská republika	1
Jemen	1
Libérie	1
Omán	1
Libye	1
Tanzanie	1

Niger	1
Myanmar	1
Uruguay	1
Gambie	1
Paraguay	1
Botswana	1
Súdán	1
Saúdská Arábie	1
Senegal	1
Tuvalu	1
Bahrajn	1
Malawi	1
Montserrat	1
Britské indickooceánské území	1
Madagaskar	1
Monako	1
Celkem	71 759

Zdroj: MPSV

*Jedná se pouze o zaměstnanecké karty vedené MPSV v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty.

Přehled držitelů povolení k zaměstnání podle státní příslušnosti k 31. 12. 2020

Státy	Celkem
Ukrajina	33 904
Bělorusko	617
Moldavsko	557
Rusko	423
Japonsko	328
Indie	206
Spojené státy americké	189
Korejská republika	159
Čína	155
Vietnam	61
Gruzie	58
Kazachstán	54
Turecko	53
Srbsko	46
Ázerbájdžán	37
Kyrgyzstán	31
Írán	22
Albánie	22
Kanada	20
Uzbekistán	19
Afghánistán	18
Arménie	18
Maroko	15
Severní Makedonie	14
Pákistán	13
Mongolsko	11
Kuba	10
Irák	9
Kosovo	8
Mexiko	8
Nepál	7
Tádžikistán	6
Sýrie	6
Brazílie	6
Bosna a Hercegovina	6
Venezuela	6
Jižní Afrika	5
Nová Zéland	5
Samoa	5
Ghana	4
Austrálie	4
Bangladéš	4
Nigérie	4
Konžská demokratická republika	3
Šrí Lanka	3

Egypt	3
Kolumbie	3
Jordánsko	3
Thajsko	2
Tunisko	2
Izrael	2
Kamerun	2
Černá Hora	2
Singapur	1
Turkmenistán	1
Etiopie	1
Uganda	1
Libye	1
Ekvádor	1
Saúdská Arábie	1
Palestina	1
Libanon	1
Peru	1
Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy	1
Bolívie	1
Indonésie	1
Senegal	1
Panama	1
Celkem	37 193

Zdroj: MPSV

Přehled držitelů modrých karet podle státní příslušnosti k 31. 12. 2020

Státy	Celkem
Rusko	366
Ukrajina	180
Indie	78
Bělorusko	30
Turecko	20
Brazílie	13
Kazachstán	13
Spojené státy americké	13
Mexiko	13
Uzbekistán	10
Korejská republika	10
Írán	9
Čína	9
Kolumbie	6
Sýrie	5
Egypt	5
Moldavsko	4
Srbsko	4
Severní Makedonie	4
Kanada	4
Kyrgyzstán	3
Izrael	3
Albánie	3
Gruzie	3
Bosna a Hercegovina	3
Ázerbájdžán	2
Austrálie	2
Peru	2
Malajsie	2
Jižní Afrika	2
Kostarika	2
Arménie	1
Japonsko	1
Argentina	1
Kuba	1
Indonésie	1
Bangladéš	1
Černá Hora	1
Korejská lidově demokratická republika	1
Jordánsko	1
Tchaj-wan	1
Myanmar	1
Nový Zéland	1
Nigérie	1
Filipíny	1
Pobřeží slonoviny	1
Celkem	838

Zdroj: MPSV

Přehled cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců podle krajů k 31. 12. 2020

Kraj	Celkem	Z toho		
		Informační karty občanů EU/EHP a Švýcarska	Informační karty cizinců, kteří nepotřebují pracovní oprávnění	Pracovní oprávnění *
Celkem	644 164	390 058	144 316	109 790
z toho				
Praha	205 947	117 399	67 782	20 753
Středočeský kraj	107 598	68 451	17 517	21 624
Jihočeský kraj	23 559	12 917	4 421	6 218
Plzeňský kraj	62 901	39 325	10 475	13 101
Karlovarský kraj	14 317	6 136	5 338	2 843
Ústecký kraj	22 410	10 158	5 171	7 079
Liberecký kraj	20 853	11 484	4 067	5 302
Královéhradecký kraj	23 280	16 146	3 613	3 519
Pardubický kraj	24 577	12 738	3 941	7 898
Vysočina	13 811	7 871	2 427	3 513
Jihomoravský kraj	69 868	45 655	13 492	10 720
Olomoucký kraj	11 643	7 725	2 149	1 768
Zlínský kraj	13 474	9 311	1 673	2 490
Moravskoslezský kraj	29 954	24 742	2 250	2 962

Zdroj: MPSV

*Zahrnuje povolení k zaměstnání, modré karty a zaměstnanecké karty

Počet agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání k 31. 12. 2020

Rok	Celkem	s povolením dle § 14/1 b)	s povolením dle § 14/1 a) a c)
31. 12. 2010	1 714	1 412	1 328
31. 12. 2011	1 458	1 083	973
31. 12. 2012	1 491	1 003	923
31. 12. 2013	1 592	994	1 017
31. 12. 2014	1 587	978	1 042
31. 12. 2015	1 700	1 014	1 137
31. 12. 2016	2 011	1 222	1 335
31. 12. 2017	1 938	812	1 540
31. 12. 2018	2 102	1 028	1 661
31. 12. 2019	2 173	1 072	1 790
31. 12. 2020	2 218	1 100	1 897

Zdroj: MPSV

Přehled dočasně přidělených zaměstnanců agentur práce (§ 14/1 písm. b) zákona o zaměstnanosti)

Rok	Počet přidělených zaměstnanců celkem	z toho			
		Občanů ČR	Občanů EU	EHP/Švýcarska	Občané třetích zemí
2012	201 258	159 262	37 365	339	4 292
2013	224 560	174 784	39 027	553	10 196
2014	266 324	203 377	52 171	542	10 234
2015	308 478	232 404	62 005	1 150	12 919
2016	350 624	237 152	90 528	361	22 583
2017	358 659	212 585	109 805	589	35 680
2018	333 607	167 297	102 317	1 322	62 671
2019	273 561	127 663	84 753	1 306	59 839
2020	269 853	133 788	88 010	1 843	46 212

Zdroj: MPSV

Počet a výše pokut za vybrané provedené kontroly dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2020

Kontrolní činnost v oblasti zákona o zaměstnanosti	Celkem
Počet kontrol v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti	6218
z toho počet kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání	5 557
zjištěn nedostatek z oblasti zákona o zaměstnanosti (zahrnuto i nelegální zaměstnávání)	767
Počet nelegálně zaměstnaných občanů ČR	556
Počet nelegálně zaměstnaných občanů EU	141
Počet nelegálně zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU	2 413

Zdroj: MPSV

Podnikatelé dle krajů k 31. 12. 2020

Kraj	Občané ČR	Cizinci	Celkem
Hlavní město Praha	313 175	39 652	352 827
Středočeský kraj	263 813	11 316	275 129
Jihočeský kraj	123 227	2 866	126 093
Plzeňský kraj	105 124	5 769	110 893
Karlovarský kraj	49 686	4 649	54 335
Ústecký kraj	125 302	7 879	133 181
Liberecký kraj	89 216	2 697	91 913
Královéhradecký kraj	106 396	2 591	108 987
Pardubický kraj	91 442	2 297	93 739
Kraj Vysočina	87 715	1 533	89 248
Jihomoravský kraj	219 008	7 764	226 772
Olomoucký kraj	107 981	2 353	110 334
Zlínský kraj	108 790	1 938	110 728
Moravskoslezský kraj	187 332	4 499	191 831
Celkem	1 978 207	97 803	2 076 010

Zdroj: MPO

Poznámka: řazeno podle nejvyšší hodnoty „Cizinci“

Podnikatelé-cizinci dle pohlaví a krajů k 31. 12. 2020

Kraj	Muži	Ženy	Celkem
Hlavní město Praha	25 733	13 919	39 652
Středočeský kraj	7 701	3 615	11 316
Jihočeský kraj	1 976	890	2 866
Plzeňský kraj	3 902	1 867	5 769
Karlovarský kraj	2 828	1 821	4 649
Ústecký kraj	5 688	2 191	7 879
Liberecký kraj	1 941	756	2 697
Královéhradecký kraj	1 852	739	2 591
Pardubický kraj	1 675	622	2 297
Kraj Vysočina	1 089	444	1 533
Jihomoravský kraj	5 542	2 222	7 764
Olomoucký kraj	1 700	653	2 353
Zlínský kraj	1 396	542	1 938
Moravskoslezský kraj	3 387	1 112	4 499
Celkem	66 410	31 393	97 803

Zdroj: MPO

Poznámka: řazeno podle nejvyšší hodnoty „Celkem“

Podnikatelé-cizinců a živnostenská oprávnění cizinců dle státní příslušnosti a pohlaví k 31. 12. 2020

Státní příslušnost	Podnikatelé			Živnostenské oprávnění		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Ukrajina	16 205	7 950	24 155	20 703	9 393	30 096
Vietnam	12 467	8 038	20 505	21 625	13 524	35 149
Slovensko	14 336	5 917	20 253	18 597	7 302	25 899
Rusko	1 645	2 119	3 764	2 100	2 645	4 745
Německo	2 558	517	3 075	2 834	570	3 404
Polsko	1 819	923	2 742	2 223	1 080	3 303
Rumunsko	1 914	384	2 298	2 286	443	2 729
Velká Británie	1 633	334	1 967	1 710	344	2 054
Bulharsko	1 485	413	1 898	1 909	498	2 407
Spojené státy	1 012	673	1 685	1 071	690	1 761
Maďarsko	986	220	1 206	1 178	249	1 427
Itálie	987	160	1 147	1 231	176	1 407
Moldavsko	551	255	806	745	314	1 059
Francie	558	169	727	623	178	801
Bělorusko	354	369	723	465	466	931
Kazachstán	328	340	668	444	419	863
Rakousko	410	93	503	495	109	604
Španělsko	352	129	481	392	135	527
Chorvatsko	316	119	435	453	140	593
Srbsko a Černá Hora	331	48	379	419	51	470
Uzbekistán	328	47	375	487	60	547
Arménie	247	113	360	414	150	564
Nizozemsko	285	61	346	310	71	381
Severní Makedonie	304	39	343	475	48	523
Mongolsko	133	159	292	158	189	347
Bosna a Hercegovina	214	74	288	323	84	407
Čína	156	120	276	217	144	361
Řecko	221	47	268	301	51	352
Srbsko	199	59	258	299	70	369
Irsko	184	49	233	194	49	243
Turecko	198	27	225	331	31	362
Švédsko	132	66	198	145	72	217
Sýrie	180	13	193	304	15	319
Tunisko	184	6	190	264	6	270
Kanada	109	70	179	112	75	187
Thajsko	15	159	174	21	218	239
Nigérie	158	14	172	209	15	224
Alžírsko	164	4	168	235	6	241
Indie	123	35	158	165	38	203
Litva	95	61	156	107	69	176
Belgie	129	19	148	145	19	164

Lotyšsko	76	58	134	85	67	152
Egypt	126	2	128	211	2	213
Izrael	88	28	116	109	33	142
Gruzie	74	41	115	90	56	146
Austrálie	85	27	112	87	27	114
Portugalsko	88	21	109	104	22	126
Ázerbájdžán	75	20	95	105	24	129
Čad	64	29	93	82	32	114
Kyrgyzstán	46	47	93	72	62	134
Korejská republika	46	46	92	53	57	110
Brazílie	57	32	89	64	34	98
Japonsko	23	61	84	27	61	88
Slovinsko	52	32	84	79	33	112
Dánsko	70	13	83	73	14	87
Pákistán	80	3	83	106	3	109
Švýcarsko	57	21	78	64	24	88
Mexiko	54	22	76	74	26	100
Finsko	49	24	73	50	27	77
Irák	64	5	69	85	5	90
Maroko	58	9	67	77	10	87
Jižní Afrika	30	35	65	31	39	70
Kuba	44	20	64	64	24	88
Filipíny	7	55	62	7	66	73
Kosovo	49	6	55	95	9	104
Afghánistán	48	6	54	84	8	92
Peru	40	12	52	46	12	58
Ghana	43	7	50	51	7	58
Libanon	48	2	50	64	2	66
Albánie	40	7	47	55	7	62
Jordánsko	41	3	44	58	4	62
Kolumbie	28	15	43	33	15	48
Chile	22	19	41	26	20	46
Írán	31	10	41	39	11	50
Argentina	25	12	37	32	13	45
Angola	33	3	36	44	4	48
Nový Zéland	30	5	35	38	5	43
Černá Hora	19	15	34	32	19	51
Venezuela	19	15	34	20	19	39
Alandy	26	7	33	34	9	43
Estonsko	14	18	32	17	20	37
Norsko	19	13	32	20	13	33
Jemen	20	6	26	21	7	28
Kamerun	21	3	24	25	3	28
Kypr	10	11	21	11	14	25
Tchaj-wan	3	17	20	4	20	24

Guinea	16	3	19	17	3	20
Senegal	19	0	19	23	0	23
Benin	13	5	18	17	6	23
Libye	16	2	18	23	2	25
Šrí Lanka	16	1	17	21	2	23
Demokratická republika Kongo	10	7	17	10	9	19
Indonésie	3	14	17	5	17	22
Malta	14	3	17	14	4	18
Konžská republika	14	2	16	19	4	23
Ekvádor	14	1	15	15	1	16
Pobřeží slonoviny	14	1	15	16	1	17
Bangladéš	14	0	14	29	0	29
Bolívie	10	4	14	10	5	15
Etiopie	10	3	13	11	3	14
Tádžikistán	11	2	13	14	2	16
Niger	12	0	12	13	0	13
Palestina	10	1	11	13	1	14
Dominikánská republika	8	2	10	13	2	15
Honduras	6	4	10	6	4	10
Island	9	1	10	9	1	10
Keňa	5	5	10	5	6	11
Malajsie	3	7	10	3	7	10
Kostarika	3	5	8	3	6	9
Nepál	7	1	8	15	2	17
Guatemala	3	4	7	3	4	7
Madagaskar	7	0	7	7	0	7
Súdán	6	1	7	7	1	8
Myanmar	5	1	6	7	2	9
Lucembursko	5	1	6	5	1	6
Turkmenistán	1	5	6	3	6	9
Britské Panenské ostrovy	5	0	5	5	0	5
Kambodža	2	3	5	2	7	9
Laos	3	2	5	5	4	9
Panama	4	1	5	5	1	6
Uganda	1	4	5	2	4	6
Tanzanie	4	1	5	4	1	5
Hongkong	3	1	4	4	1	5
Mauricius	3	1	4	3	1	4
Namibie	2	2	4	2	2	4
Sierra Leone	3	1	4	3	1	4
Singapur	1	3	4	2	5	7
Zimbabwe	2	2	4	2	2	4
Uruguay	2	2	4	2	2	4
Zambie	3	1	4	5	1	6
Korejská lidově demokratická republika	2	1	3	2	1	3

Kuvajt	3	0	3	4	0	4
Lichtenštejnsko	3	0	3	3	0	3
Paraguay	3	0	3	3	0	3
Salvador	1	1	2	1	1	2
Gambie	2	0	2	3	0	3
Jamajka	2	0	2	2	0	2
Mali	2	0	2	2	0	2
Nizozemské Antily	2	0	2	2	0	2
Guinea-Bissau	2	0	2	3	0	3
Somálsko	2	0	2	3	0	3
Surinam	1	1	2	1	1	2
Togo	1	1	2	2	1	3
Trinidad a Tobago	1	1	2	1	1	2
Burkina Faso	2	0	2	2	0	2
Kapverdy	1	0	1	1	0	1
Vánoční ostrov	0	1	1	0	1	1
Eritrea	1	0	1	3	0	3
Gabon	0	1	1	0	1	1
Guyana	1	0	1	1	0	1
Libérie	1	0	1	1	0	1
Mauritánie	1	0	1	1	0	1
Vanuatu	1	0	1	1	0	1
Katar	0	1	1	0	2	2
Svatá Lucie	1	0	1	1	0	1
Svatý Tomáš a Princův ostrov	1	0	1	1	0	1
Saúdská Arábie	1	0	1	1	0	1
Tonga	1	0	1	1	0	1
Spojené arabské emiráty	1	0	1	1	0	1
Guernsey	1	0	1	1	0	1
CELKEM	66 410	31 393	97 803	89 817	41 338	131 155

Zdroj: MPO

VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

Vzdělávání dětí-cizinců v mateřských školách v roce 2020 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylantů
	Počet	v %			
Cizinci celkem	11 864	100,0	5 626	11 114	76
z toho:					
Ukrajina	2 932	24,7	1 350	2 814	13
Vietnam	2 781	23,4	1 311	2 671	19
Slovensko	2 040	17,2	950	1 857	0
Rusko	779	6,6	367	737	9
Mongolsko	446	3,8	230	399	6
Rumunsko	357	3,0	184	334	0
Bulharsko	292	2,5	136	283	0
Polsko	210	1,8	107	175	0
Moldavsko	184	1,6	98	178	1
Čína	125	1,1	74	119	1
Maďarsko	124	1,0	64	111	0
Bělorusko	93	0,8	47	88	1
Německo	86	0,7	38	60	0
Velká Británie	85	0,7	39	82	0
Itálie	83	0,7	39	81	0
Indie	79	0,7	38	66	1
Spojené státy americké	79	0,7	37	75	0
Kazachstán	73	0,6	29	68	4
Uzbekistán	64	0,5	31	60	1
Francie	61	0,5	31	53	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2020)

Vzdělávání dětí-cizinců v přípravných třídách ZŠ, přípravném stupni ZŠ speciálních v roce 2020 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti
	Počet	v %			
Cizinci celkem	356	100,0	126	298	4
z toho:					
Ukrajina	109	30,6	38	96	1
Vietnam	90	25,3	27	81	1
Slovensko	50	14,0	22	30	0
Rusko	20	5,6	5	17	0
Mongolsko	16	4,5	8	8	0
Čína	11	3,1	3	11	0
Rumunsko	11	3,1	5	10	0
Moldavsko	6	1,7	1	5	0
Maďarsko	4	1,1	0	4	0
Kosovo	3	0,8	0	3	0
Itálie	3	0,8	1	2	0
Polsko	3	0,8	1	3	0
Turecko	3	0,8	0	3	0
Velká Británie	3	0,8	1	3	0
Bělorusko	2	0,6	1	2	0
Řecko	2	0,6	2	2	0
Indie	2	0,6	2	2	0
Jihoafrická republika	2	0,6	0	2	0
Severní Makedonie	2	0,6	1	2	0
Afghánistán	1	0,3	1	1	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2020)

Vzdělávání dětí-cizinců na základních školách v roce 2020 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti
	Počet	v %			
Cizinci celkem	28 380	100,0	13 732	21 578	287
z toho:					
Ukrajina	8 408	29,6	4 119	6 649	59
Slovensko	5 569	19,6	2 656	3 632	0
Vietnam	5 497	19,4	2 605	5 122	7
Rusko	1 703	6,0	817	1 329	23
Mongolsko	925	3,3	460	525	2
Bulharsko	688	2,4	341	452	0
Rumunsko	683	2,4	332	447	0
Moldavsko	509	1,8	241	380	5
Polsko	479	1,7	245	262	0
Čína	431	1,5	200	399	1
Maďarsko	382	1,3	190	223	0
Bělorusko	260	0,9	130	196	9
Kazachstán	186	0,7	86	137	23
Srbsko	144	0,5	76	122	0
Německo	128	0,5	52	83	0
Velká Británie	120	0,4	59	88	0
Arménie	115	0,4	54	91	10
Spojené státy americké	110	0,4	60	82	0
Severní Makedonie	108	0,4	52	74	0
Chorvatsko	100	0,4	49	84	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2020)

Vzdělávání dětí-cizinců ve středních školách v roce 2020 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti
	Počet	v %			
Cizinci celkem	9 751	100,0	4 791	7 619	61
z toho:					
Ukrajina	2 995	30,7	1 461	2 468	18
Slovensko	1 877	19,2	907	1 139	0
Vietnam	1 742	17,9	876	1 679	0
Rusko	1 063	10,9	546	748	4
Mongolsko	201	2,1	105	176	0
Bulharsko	179	1,8	90	154	0
Kazachstán	161	1,7	91	86	7
Moldavsko	159	1,6	69	136	1
Rumunsko	129	1,3	57	94	0
Polsko	116	1,2	50	83	0
Maďarsko	108	1,1	56	62	0
Čína	106	1,1	48	103	1
Bělorusko	87	0,9	43	62	2
Německo	66	0,7	34	49	0
Srbsko	49	0,5	20	37	0
Arménie	40	0,4	14	29	4
Severní Makedonie	36	0,4	11	32	0
Uzbekistán	35	0,4	14	28	2
Chorvatsko	33	0,3	18	30	0
Itálie	33	0,3	19	24	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2020)

Vzdělávání dětí – cizinců v konzervatořích v roce 2020 – TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti
	Počet	v %			
Cizinci celkem	210	100,0	139	61	0
z toho:					
Slovensko	75	35,7	50	15	0
Rusko	42	20,0	30	19	0
Ukrajina	40	19,0	27	14	0
Bělorusko	5	2,4	4	1	0
Japonsko	5	2,4	2	0	0
Kazachstán	5	2,4	4	1	0
Korea	5	2,4	5	0	0
Vietnam	4	1,9	2	3	0
Francie	3	1,4	1	1	0
Ázerbájdžán	2	1,0	2	0	0
Kostarika	2	1,0	2	0	0
Maďarsko	2	1,0	2	0	0
Mongolsko	2	1,0	0	0	0
Rumunsko	2	1,0	0	1	0
Spojené státy americké	2	1,0	1	1	0
Brazílie	1	0,5	0	0	0
Bulharsko	1	0,5	1	0	0
Chorvatsko	1	0,5	1	1	0
Německo	1	0,5	1	1	0
Lotyšsko	1	0,5	0	0	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2020)

Vzdělávání dětí – cizinců ve vyšších odborných školách v roce 2020 – TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti
	Počet	v %			
Cizinci celkem	737	100,0	528	244	1
z toho:					
Slovensko	285	38,7	218	48	0
Rusko	166	22,5	110	58	0
Ukrajina	157	21,3	115	90	0
Kazachstán	46	6,2	26	10	0
Vietnam	16	2,2	10	1	0
Bělorusko	12	1,6	8	7	0
Bulharsko	9	1,2	8	7	0
Ázerbájdžán	4	0,5	3	1	0
Kyrgyzstán	4	0,5	4	2	0
Polsko	4	0,5	3	2	0
Uzbekistán	4	0,5	2	2	0
Maďarsko	3	0,4	3	1	0
Moldavsko	3	0,4	3	2	0
Rumunsko	3	0,4	2	2	0
Srbsko	3	0,4	1	1	0
Arménie	2	0,3	1	2	0
Mongolsko	2	0,3	2	2	0
Sýrie	2	0,3	1	1	1
Severní Makedonie	2	0,3	2	0	0
Chorvatsko	1	0,1	0	1	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 10. 2020)

Vzdělávání cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách v roce 2020 – TOP 20

Státní občanství	Celkem	v %	Studijní programy			
			Bakalářské	Magisterské studium nenavazující	Magisterské studium navazující	Doktorské studium
Cizinci celkem	50 124	100,0	25 288	7 774	11 933	5 315
z toho:						
Slovensko	21 437	42,8	10 931	3 425	5 246	1 954
Rusko	7 526	15,0	5 211	271	1 687	379
Ukrajina	4 083	8,1	2 759	216	890	234
Kazachstán	2 356	4,7	1 871	34	407	51
Indie	1 164	2,3	163	279	439	283
Německo	953	1,9	117	458	136	243
Bělorusko	935	1,9	658	59	174	47
Čína	711	1,4	342	11	240	119
Itálie	510	1,0	174	123	70	143
Vietnam	449	0,9	210	5	106	130
Írán	444	0,9	50	235	34	127
Spojené státy americké	429	0,9	181	44	148	56
Velká Británie	420	0,8	20	334	36	30
Izrael	401	0,8	29	349	11	12
Turecko	358	0,7	111	17	161	69
Ázerbájdžán	333	0,7	182	12	122	17
Polsko	331	0,7	122	21	79	110
Kyrgyzstán	285	0,6	231	3	45	7
Ghana	263	0,5	26	2	155	80
Uzbekistán	257	0,5	172	9	58	18

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 31. 12. 2020)

STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Udělená státní občanství ČR v roce 2020

Stát	Počet udělených	z toho azylantům
Afghánistán	4	4
Albánie	2	
Alžírsko	6	
Angola	2	
Argentina	1	
Arménie	33	2
Ázerbájdžán	2	1
Belgie	1	
Bělorusko	115	9
bez státní příslušnosti	3	
Bosna a Hercegovina	32	
Brazílie	3	
Bulharsko	31	
Černá Hora	2	
Čína	3	
Egypt	1	
Filipíny	1	
Francie	4	
Ghana	3	
Gruzie	7	
Honduras	1	
Chorvatsko	11	
Indie	7	
Irák	1	
Írán	3	
Irsko	2	
Itálie	5	
Izrael	4	
Japonsko	1	
Jemen	1	
Jordánsko	1	
Kambodža	1	
Kamerun	1	
Kanada	4	
Kazachstán	60	1
Keňa	2	
Kolumbie	2	
Konžská republika	1	
Kosovo	8	
Kuba	2	

Kyrgyzstán	3	
Libanon	3	
Libye	1	
Lotyšsko	3	
Maďarsko	10	
Mexiko	2	
Moldavsko	58	
Mongolsko	16	
Myanmar	2	2
Německo	6	
Nepál	1	
Nigérie	1	
Nový Zéland	1	
Pákistán	1	
Peru	3	
Polsko	54	
Rakousko	1	
Rumunsko	33	
Rusko	514	3
Řecko	2	
Salvador	1	
Severní Makedonie	15	
Slovensko	365	
Slovinsko	3	
Srbsko	47	
Spojené státy americké	26	
Súdán	1	1
Sýrie	8	1
Španělsko	2	
Tádžikistán	1	
Thajsko	2	
Tunisko	1	
Turecko	3	
Uganda	1	
Ukrajina	939	3
Uzbekistán	15	4
Velká Británie	44	
Venezuela	4	
Vietnam	89	
CELKEM	2 656	31

Zdroj: MV

NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

Nelegální migrace v ČR v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015*	2016	2017	2018	2019	2020
Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	140	80	119	179	181	240	222	250	339	503	448
Nelegální pobyt	2 848	3 280	3 476	3 974	4 641	8 323	5 039	4 488	4 653	5 174	6 645
z toho tranzitní NM	-	-	-	-	-	3 294	511	172	191	266	486
Celkem zjištěno osob	2 988	3 360	3 595	4 153	4 822	8 563	5 261	4 738	4 992	5 677	7 093

Zdroj: ŘSCP

*evidováno od 17. 6. 2015

Nelegální migrace v ČR – porovnání roku 2019/2020

	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Nelegální migrace (celkem zjištěno osob)	5 677	100,0	7 093	100,0	-24,9	-1 416
z toho:						
Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	503	8,9	448	6,3	-10,9	-55
Nelegální pobyt	5 174	91,1	6 645	93,7	28,4	1 471

Zdroj: ŘSCP

Nelegální migrace v ČR v roce 2020 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální pobyt			Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici		
	Zjištěno osob	tj. %		Zjištěno osob	tj. %
Celkem	6 645	100,0	Celkem	448	100,0
z toho TOP 10:					
Ukrajina	3 242	48,8	Ukrajina	211	47,1
Moldavsko	992	14,9	Gruzie	58	12,9
Vietnam	231	3,5	Rusko	43	9,6
Gruzie	187	2,8	Spojené státy americké	16	3,6
Rusko	170	2,6	Izrael	13	2,9
Afghánistán	148	2,2	Moldavsko	13	2,9
Uzbekistán	139	2,1	Albánie	12	2,7
Albánie	130	2,0	Ázerbájdžán	9	2,0
Sýrie	123	1,9	Turecko	8	1,8
Srbsko	96	1,4	Bělorusko	8	1,8

Zdroj: ŘSCP

Nelegální migrace v ČR v roce 2020 – dle kategorie a pohlaví

Nelegální pobyt			Celkem	Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici		Celkem	Celkový součet
Neuvedeno – věk do 15 let	Muž	Žena		Muž	Žena		
9	5 353	1 283	6 645	284	164	448	7 093

Zdroj: ŘSCP

Vysvětlivka: u některých dětí do 15 let nebylo uvedeno pohlaví

Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici – TOP 5 porovnání roku 2019/2020

Státní příslušnost	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Celkový součet	503	100,0	448	100,0	-10,9	-55
z toho TOP 5:						
Ukrajina	48	9,5	211	47,1	339,6	163
Gruzie	133	26,4	58	12,9	-56,4	-75
Rusko	34	6,8	43	9,6	26,5	9
USA	13	2,6	16	3,6	23,1	3
Izrael	5	1,0	13	2,9	160,0	8

Zdroj: ŘSCP

Nelegální migrace na území ČR dle kontinentů – porovnání roku 2019/2020

Kontinent	2019	2020	Změna oproti předchozímu období	
			v %	Absolutní číslo
Celkem	5 677	7 093	24,9	1 416
z toho:				
Afrika	302	273	-9,6	-29
Jižní Amerika	23	34	47,8	11
Severní Amerika	110	90	-18,2	-20
Asie	2 111	1 525	-27,8	-586
Evropa	3 091	5 160	66,9	2 069
jiné*	40	11	-72,5	-29

Zdroj: ŘSCP

*např. bez st. příslušnosti, nezjištěno, Austrálie a Oceánie

KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

Počet a výše pokut za nedodržování zákona o zaměstnanosti uložených v roce 2020

Důvod pokuty	Počet uložených nepravomocných pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 139 odst. 1 písm. C) - přešůpek, výkon nelegální práce fyzickou osobou § 5 písm. E)	6	12 600
§ 139 odst. 1 písm. d) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce fyzickou osobou podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2	3	148 000
§ 139 odst. 1 písm. f) - přešůpek, výkon nelegální práce nelegální práce fyzickou osobou podle § 5 písm. e) bodu 3	1	57 000
§ 140 odst. 1 písm. C) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. E) bodu 1 nebo 2	536	130 435 000
§ 140 odst. 1 písm. E) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. E) bodu 3 (cizinec bez povolení k pobytu)	20	2 008 000

Zdroj: MPSV

Pozn. Jedná se o všechny pokuty uložené v období od 1. 1. do 31. 12. 2020, tj. částečně se může jednat o pokuty za protiprávní jednání zjištěné kontrolami provedenými v předchozích letech. Počty pokut nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přešůpků.

Represivní opatření vůči cizincům v letech 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet cizinců s vdaným správním vyhoštěním	2 507	2 153	2 006	2 020	2 149	3 009	3 539	5 119	5 713	7 067	6 385
Realizace správních vyhoštění	727	326	262	185	175	172	207	460	444	394	729
Soudy uloženy trest vyhoštění	1 059	933	998	1 085	985	1 013	1 278	1 613	1 722	1 746	1 234

Zdroj: ŘSCP

Správní vyhoštění – srovnání 2019/2020

Období roku	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Počet osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění*	7 067	100,0	6 385	100,0	-9,7	-682
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	4 631	65,5	4 233	66,3	-8,6	-398
Moldavsko	1 171	16,6	1 050	16,4	-10,3	-121
Uzbekistán	122	1,7	125	2,0	2,5	3
Gruzie	120	1,7	121	1,9	0,8	1
Vietnam	157	2,2	116	1,8	-26,1	-41
Albánie	76	1,1	113	1,8	48,7	37
Srbsko	49	0,7	54	0,8	10,2	5
Afghánistán	14	0,2	41	0,6	192,9	27
Rusko	69	1,0	36	0,6	-47,8	-33
Maroko	2	0,0	34	0,5	1 600,0	32
Počet osob s realizovaným správním vyhoštěním*	394	100,0	729	100,0	85,0	335
z toho TOP 3 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	159	40,4	467	64,1	193,7	308
Moldavsko	78	19,8	112	15,4	43,6	34
Uzbekistán	21	5,3	27	3,7	28,6	6

Zdroj: ŘSCP

* počty osob, které byly v daném období zaevídovány do IS CIS – evidence VYH

Trest vyhoštění – srovnání 2019/2020

Období roku	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Počet osob, kterým byl uložen trest vyhoštění soudem*	1 746	100,0	1 234	100,0	-29,3	-512
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Ukrajina	510	29,2	350	28,4	-31,4	-160
Rumunsko	224	12,8	136	11,0	-39,3	-88
Slovensko	168	9,6	128	10,4	-23,8	-40
Moldavsko	186	10,7	116	9,4	-37,6	-70
Polsko	105	6,0	92	7,5	-12,4	-13
Vietnam	69	4,0	55	4,5	-20,3	-14
Gruzie	57	3,3	47	3,8	-17,5	-10
Bulharsko	71	4,1	41	3,3	-42,3	-30
Německo	25	1,4	29	2,4	16,0	4
Nigérie	69	4,0	24	1,9	-65,2	-45
Počet osob s realizovaným trestem vyhoštění*	281	100,0	207	100,0	-26,3	-74
z toho TOP 3 (řazeno dle 2020):						
Slovensko	76	27,0	65	31,4	-14,5	-11
Ukrajina	48	17,1	42	20,3	-12,5	-6
Polsko	19	6,8	20	9,7	5,3	1

Zdroj: ŘSCP

* počty osob, které byly v daném období zaevidovány do IS CIS – evidence VYH

READMISNÍ SMLOUVY

Readmisní řízení se sousedními státy v letech 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem převzato osob podle readmisních smluv	371	487	446	627	628	1 656	381	612	888	1 085	710
z toho:											
sousedními státy	108	85	95	83	144	1 369	151	126	105	144	79
stranou ČR	263	402	351	544	484	260	230	486	783	941	631
Celkem převzetí odmítnuto	6	39	35	139	420	186	79	75	75	95	203
z toho:											
sousedními státy	0	6	4	2	20	24	6	2	9	13	42
stranou ČR	6	33	31	137	400	162	73	73	66	82	161

Zdroj: ŘSCP

DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2020

Státní příslušnost	Celkový počet státních příslušníků navrácených v rámci programů dobrovolných návratů		
	Realizováno MV ČR	Realizováno IOM	Realizováno SUZ MV ČR
Albánie	29		
Arménie		1	3
Ázerbájdžán	2	2	1
Bangladéš	1		
Bělorusko		1	
Bez st. příslušnosti	1		
Brazílie	2		
Černá Hora	1		
Čína			1
Egypt	1		
Filipíny	2	2	
Ghana		1	
Gruzie	11	8	1
Indie			1
Irák		2	2
Jižní Korea	2		
Kazachstán	4	11	4
Kolumbie		3	
Kosovo	2		
Kuba		1	
Kyrgyzstán	2	22	
Malajsie		1	
Moldavsko	123		9
Mongolsko	3	212	
Nigérie	1		
Rumunsko	3		
Rusko	2	4	8
Severní Makedonie	10		
Srbsko	13		
Thajsko		4	
Turecko	3		
Uganda		1	
Ukrajina	450	20	6
USA		1	
Uzbekistán	17	28	
Vietnam	2	12	
CELKEM	687	337	36

Zdroj: MV

MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet žadatelů	833	756	753	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701	1 922	1 164
Azyl udělen	75	125	113	49	95	82	148	29	47	61	42
Doplňková ochrana udělena*	28	104	270	149	256	194	302	118	118	86	72

Zdroj: MV

Poznámka: * tato forma ochrany se uděluje od září 2006

Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2020

Celkem	Z toho		
	Opakované žádosti	Ženy	Nezletilí
1 164	366	232	128

Zdroj: MV

Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2020 dle místa podání

Celkem	Z toho							
	PřS Bělá-Jezová	PřS Zastávka	ZZC	privát	věznice	PřS Praha Ruzyně	nemocnice	ostatní azylová zařízení
1 164	473	441	113	34	24	23	6	50

Zdroj: OAMP

Rozhodnutí MV o mezinárodní ochraně v roce 2020

Celkem rozhodnutí	Z toho			
	Azyl udělen	Doplňková ochrana udělena	Negativní rozhodnutí	Řízení zastaveno
1 455	42	72	804	537

Zdroj: OAMP

Žádosti a rozhodnutí MV o prodloužení doplňkové ochrany v roce 2020

Celkem počet podaných žádostí	Rozhodnutí celkem	Z toho		
		Doplňková ochrana prodloužena	Doplňková ochrana neprodloužena	Řízení zastaveno
530	457	405	45	7

Zdroj: OAMP

Soudní přezkum cizineckých kauz - žaloby a kasační stížnosti v roce 2020

	Celkem	Z toho		Rozhodnutí – celkem	Z toho		
		S odkladným účinkem	Bez odkladného účinku		Zamítnutí či odmítnutí	Zastavení řízení	Zrušení a vrácení věci zpět
Žaloby	1 004	732	283	1 019	210	703	106
Kasační stížnosti	671	558	113	423	480	38	19

Zdroj: MV

Počet osob s platnou mezinárodní ochranou ke dni 31. 12. 2020

Celkem osob	Z toho			
	Ve formě azylu	Ve formě doplňkové ochrany	Žen	Nezletilých
1 872	953	919	470	523

Zdroj: MV

TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

Statistické výpočty stíhaných osob prodělaly v roce 2016 zásadní změnu. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, a to jak co do druhů spáchané trestné činnosti (pachatel je stíhán a tedy i započítán v rámci jednoho čísla jednacího pro více skutků), tak do místa spáchání (pachatel spáchal svou trestnou činnost a je započítán na území více útvarů). Vzhledem k těmto změnám je s minulým obdobím srovnatelný za roky 2016 až 2020 pouze celkový počet stíhaných osob v ČR.

Trestně stíhaní cizinci v ČR – meziroční změny v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Trestně stíhané osoby celkem	112 477	114 975	113 026	117 682	114 611	101 883	93 379	87 168	84 990	86 209	75 405
meziroční změna	-10 758	2 498	-1 949	4 656	-3 071	-12 728	-8 504	-6 211	-2 178	1 219	-10 804
v %	-8,7	2,2	-1,7	4,1	-2,6	-11,1	-8,3	-6,7	-2,5	1,4	-12,5
z toho občané ČR	105 100	107 502	105 513	110 212	107 226	94 619	85 539	79 460	76 799	77 606	68 635
meziroční změna	-9 773	2 402	-1 989	4 699	-2 986	-12 607	-9 080	-6 079	-2 661	807	-8 971
v %	-8,5	2,3	-1,8	4,5	-2,7	-11,8	-9,3	-7,1	-3,3	1,1	-11,6
z toho cizinci	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385	7 264	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367
meziroční změna	-985	96	40	-43	-85	-121	288	156	109	305	-1 755
v %	-11,8	1,3	0,5	-0,6	-1,1	-1,6	4,0	2,1	1,4	3,9	-21,6

Zdroj: ÚSKPV

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – TOP 10 – porovnání let 2019/2020

Rok	2019	tj. %	2020	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	8 122	100,0	6 367	100,0	-21,6	-1 755
z toho TOP 10 (řazeno dle 2020):						
Slovensko	2 609	32,1	2 232	35,1	-14,4	-377
Ukrajina	1 798	22,1	1 535	24,1	-14,6	-263
Polsko	481	5,9	406	6,4	-15,6	-75
Rumunsko	536	6,6	321	5,0	-40,1	-215
Bulharsko	307	3,8	242	3,8	-21,2	-65
Moldavsko	357	4,4	233	3,7	-34,7	-124
Vietnam	322	4,0	211	3,3	-34,5	-111
Rusko	159	2,0	133	2,1	-16,4	-26
Německo	153	1,9	116	1,8	-24,2	-37
Gruzie	141	1,7	101	1,6	-28,4	-40

Zdroj: ÚSKPV

Vývoj trestné činnosti spáchané cizinci v ČR v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stíhané osoby	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385	7 264	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367
Skutky	7 685	8 341	8 297	8 512	8 124	7 891	8 090	8 044	7 932	8 197	6 350
Skutky včetně dodatečné objasněnosti	8 701	9 346	9 325	9 595	9 821	8 960	9 246	9 317	9 127	9 441	7 708

Zdroj: ÚSKPV

Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR a jejich podílu na počtu stíhaných osob dle vybraných druhů kriminality za období let 2013–2020

Druh kriminality	2013	tj. %	2014	tj. %	2015	tj. %	2016**	tj. %	2017	tj. %	2018	tj. %	2019	tj. %	2020	tj. %
Násilné činy	893	6,8	844	6,9	855	7,5	999	8,6	1 035	9,4	1 024	9,6	1 025	9,7	809	8,6
Mravnostní činy	89	6,6	89	6,7	122	8,9	133	9,2	132	8,8	144	9,2	129	7,7	104	6,9
Majetkové činy	1 889	5,2	1 664	4,8	1 628	6,0	1 717	6,8	1 898	7,9	1 777	8,0	1 855	7,9	1 316	6,8
Ostatní kriminální činy**	1 850	8,6	1 708	8,5	1 529	8,5	1 635	8,6	1 633	8,8	1 751	8,8	2 024	9,7	1 529	7,9
Zbývající kriminalita*	1 738	5,8	1 955	6,3	1 893	6,6	1 932	7,3	1 910	8,3	2 143	9,3	2 355	10,1	2 227	10,4
Hospodářské činy	1 011	6,6	1 125	7,3	1 236	8,2	1 577	10,6	1 567	11,4	1 482	11,7	1 272	10,6	844	8,8
Celková kriminalita	7 470	6,3	7 385	6,4	7 264	7,1	7 552	8,1	7 708	8,8	7 817	9,2	8 122	9,4	6 367	8,4

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivky:

* do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality

** od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality se vztahuje k celkovému počtu stíhaných osob výhradně v rámci určitého druhu kriminality

Trestně stíhaní cizinci dle Krajských ředitelství policie v ČR - srovnání 2019/2020

Rok	2019	2020
hl. m. Praha	2 480	1 707
Středočeský kraj	998	896
Jihočeský kraj	383	321
Plzeňský kraj	617	517
Karlovarský kraj	223	180
Ústecký kraj	535	395
Liberecký kraj	421	317
Královéhradecký kraj	283	244
Pardubický kraj	257	230
kraj Vysočina	236	262
Jihomoravský kraj	774	581
Zlínský kraj	227	194
Olomoucký kraj	221	229
Moravskoslezský kraj	578	442

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: Celkové součty stíhaných cizinců v krajích nelze sčítat, jeden pachatel mohl být stíhán ve více krajích, a proto by tento součet neodpovídal celkovému počtu stíhaných cizinců.

Vývoj počtu skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality v letech 2010–2020

Druh kriminality	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016**	2017	2018	2019	2020
Násilné činy	954	1 156	1 035	998	914	935	1 030	1 059	1 044	1 042	862
Mravnostní činy	171	208	122	102	112	184	147	160	156	154	117
Majetkové činy	2 410	2 441	2 671	2 747	2 402	2 247	2 247	2 407	2 241	2 270	1 934
Ostatní kriminální činy*	1 663	1 874	1 993	2 281	1 949	1 819	1 710	1 717	1 778	2 045	1 528
Zbývající kriminalita*	2 001	1 973	1 942	1 815	2 041	1 966	1 973	1 927	2 211	2 424	2 274
Hospodářské činy	1 502	1 694	1 562	1 652	2 403	1 808	2 139	2 046	1 693	1 505	990
CELKEM	8 701	9 346	9 325	9 595	9 821	8 960	9 246	9 317	9 127	9 441	7 708

Zdroj: ÚSKPV

* do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality

** od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality

Poznámka: podíl se vztahuje k celkovému počtu stíhaných osob výhradně v rámci určitého druhu kriminality

Trestně stíháno osob z toho občané ČR a cizinci – podle takticko-statistické kvalifikace (TSK) 643 nedovolené překročení státních hranic (§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku) v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem stíháno osob	77	78	189	138	97	161	48	48	34	57	60
z toho občané ČR	59	62	158	110	65	49	18	27	12	20	27
z toho cizinci	18	16	31	28	32	112	30	21	22	37	33
Podíl občanů ČR v %	76,6	79,5	83,6	79,7	67,0	30,4	37,5	56,3	35,3	35,1	45,0
Podíl cizinců v %	23,4	20,5	16,4	20,3	33,0	69,6	62,5	43,8	64,7	64,9	55,0

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: Vzhledem ke změně ve statistických výpočtech nelze specifikovat podle §§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku

Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
obvinění	549	611	552	587	543	495	535	522	542	491	344
odsouzení	1 051	1 119	1 163	936	1 006	1 175	1 271	1 289	1 226	1 300	1 187
Celkem	1 600	1 730	1 715	1 523	1 549	1 670	1 806	1 811	1 768	1 791	1 531

Zdroj: MS

SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTEM OBCHODOVÁNÍM S LIDMI MV

Oběti v Programu v roce 2020 dle pohlaví

Pohlaví	Počet
Muži	6
Ženy	7
Celkem	13

Zdroj: MV

Počet obětí obchodování podle národnosti v letech 2003–2020

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Země																			
Česká republika		2	3	4	5	4	3	3	2		4	1	2	2	9	6	8	4	62
Slovensko		3		1	1	1	1				4	1	1	2	1		1		17
Moldavsko	3								1						5				9
Ukrajina		1	6	3	3	7	8		1				1	2	5			4	41
Bulharsko		2	4		1				1			2		1				2	13
Vietnam	1		3	3	2			1	1		1				1				13
Rumunsko				3		6					14	39		7		1			70
Makedonie					2														2
Rusko	1	1			3	1													6
Kyrgyzstán		1			1	1													3
Lotyšsko		1	1																2
Uzbekistán						1													1
Brazílie						3													3
Thajsko							1												1
Honduras								2										1	3
Nigérie								1	2						1				4
Srí Lanka									1										1
Filipíny										1					2	9	6	1	19
Mongolsko																		1	1
Sierra Leone																1			1
neuveveno									1										1
Celkem	5	11	17	14	18	24	13	7	10	1	23	43	4	14	24	17	15	13	273

Zdroj: MV

PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2020

MINISTERSTVO VNITRA	268
<i>Přehled míst, kde byly v roce 2020 poskytovány služby center na podporu integrace cizinců</i>	268
<i>Přehled projektů ze státního rozpočtu realizovaných v rámci dotačního řízení na výdaje realizované v rámci (emergentních) projektů obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2020</i>	269
<i>Přehled projektů podpořených ze státního rozpočtu realizovaných NNO v rámci dotačního řízení „Integrace cizinců 2020“</i>	270
EU ZDROJE	271
<i>Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)</i>	271
MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ	273
PROJEKTY PODPOŘENÉ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU NA SOCIÁLNÍ SLUŽBY	273
<i>Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální a celostátní působností v období 1. 1. – 31. 12. 2020</i>	273
PROJEKTY PODPOŘENÉ Z FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU (ESF) - OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST (OP Z)	274
<i>Investiční priorita 1.1. Přístup k zaměstnání</i>	274
<i>Investiční priorita 2.1. Aktivní začleňování, včetně začleňování s ohledem na podporu rovných příležitostí a aktivní účast a zlepšení zaměstnatelnosti</i>	276
<i>Investiční priorita 3.1. Sociální inovace a mezinárodní spolupráce</i>	277
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY	278
<i>Přehled podpořených projektů v rámci Modulu 4 v roce 2020</i>	278
MINISTERSTVO KULTURY	279
PŘEHLED INTEGROVANÝCH OPATŘENÍ MINISTERSTVA KULTURY REALIZOVANÝCH V ROCE 2020.....	279
VÝBĚROVÉ DOTAČNÍ ŘÍZENÍ.....	280
PŘEHLED AKTIVIT V OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ V ROCE 2020, PŘÍSPÍVAJÍCÍCH, I KDYŽ NEPŘÍMO TAKÉ K INTEGRACI CIZINCŮ	282
MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ	287
KATEGORIE CIZINCŮ SPADAJÍCÍCH DO VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	287
ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ	287
<i>Počty zdravotnických pracovníků v ČR v roce 2020</i>	287

MINISTERSTVO VNITRA

Přehled míst, kde byly v roce 2020 poskytovány služby center na podporu integrace cizinců

Moravskoslezský kraj: Albrechtice, Bílovec Bohumín, Bolatice, Bruntál, Budišov nad Budišovkou, Český Těšín, Dobrá, Dolní Benešov, Dolní Lutyně, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Hať, Havířov, Karviná, Klimkovice, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Opava, Orlová, Ostrava, Ostrava – Bělský les, Ostrava – Dubina, Ostrava – Hrabůvka, Ostrava – Mariánské Hory, Ostrava – Martinov, Ostrava – Moravská Ostrava, Ostrava – Poruba, Ostrava – Přívoz, Ostrava – Slezská Ostrava, Ostrava – Třebovice, Ostrava – Vítkovice, Ostrava – Zábřeh, Petřvald, Píšť, Příbor, Rychvald, Studénka, Šenov, Třinec, Vendryně, Vítkov, Vratimov.

Pardubický kraj: Bělá, Bor u Chroustovic, Březinka, Bukovina u Přelouče, Bylany, Čachnov, Čepí, Čertovina, Dašice, Dolní Dobrouč, Dřenice, Dubany, Heřmanův Městec, Hlinsko, Holice, Hrochův Týnec, Hroubovice, Chrast, Chrudim, Chvaletice, Jenišovice, Jetonice, Kladno, Kladruhy, Kočí, Kraskov, Krouna, Lažany, Lozice, Luže, Martinice, Medkovy kopce, Mnětice, Nový Dvůr, Otradov, Pardubice, Podhradí, Podlažice, Předhradí, Přelouč, Ronov nad Doubravou, Rosice, Řestoky, Rváčov, Seč, Sezemice, Skuteč, Starý Dvůr, Stan, Starý Mateřov, Stojice, Svitavy, Svratouch, Synčany, Třešňovice, Tuněchody, Ústí nad Orlicí, Vestec, Vitanov, Voletice, Zaječice, Závratac.

Plzeňský kraj: Blovice, Černotín, Dnešice, Domažlice, Dvorce, Folmava, Holýšov, Horažďovice, Horní Bříza, Horšovský Týn, Chanovice, Kdyně, Klatovy, Křimice, Nepomuk, Nýřany, Planá, Plzeň, Přeštice, Přimda, Rokycany, Rozvadov, Staňkov, Stříbro, Sušice, Svata Kateřina, Tachov, Tlučná, Třebčice, Třešňovice, Vejprnice, Volduchy.

Zlínský kraj: Brumov-Bylnice, Bystřice pod Hostýnem, Hluk, Holešov, Hulín, Kroměříž, Kunovice, Luhačovice, Malenovice, Napajedla, Otrokovice, Rožnov pod Radhoštěm, Slavičín, Staré Město, Štítná nad Vláří, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Uherský Ostroh, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Vsetín, Zlín.

Jihočeský kraj: Bavorov, Bernartice, Blatná, České Budějovice, České Velenice, Český Krumlov, Čkyně, Dačice, Dolní Dvořiště, Hluboká nad Vltavou, Horní Dvořiště, Husinec, Chvalšiny, Kaplice, Křemže, Lišov, Milevsko, Netolice, Nová Bystřice, Písek, Prachatice, Protivín, Rožmberk nad Vltavou, Sedlice, Slavonice, Strakonice, Strážný, Studánky, Tábor, Třeboň, Velešín, Vimperk, Vlachovo Březí, Vodňany, Volary, Volyně, Vyšší Brod, Zlív.

Karlovarský kraj: Abertamy, Andělská Hora, Aš, Bečov nad Teplou, Bochoř, Boží Dar, Bublava, Cihelny, Citice, Děpoltovice, Dolní Rychnov, Dolní Žďár, Habartov, Hamrníky, Hazlov, Horní Blatná, Horní Slavkov, Horní Tašovice, Horní Žďár, Hranice, Hroznětín, Cheb, Chodov, Chyše, Jáchymov, Jenišov, Karlovy Vary, Královské Poříčí, Kolová, Kraslice, Krásné Údolí, Kynšperk nad Ohří, Lázně Kynžvart, Libavské údolí, Loket, Lomnice, Lužec, Mariánská, Mariánské Lázně, Merklín, Nejdek, Nové Sedlo, Odeř, Ostrov, Pernink, Potůčky, Přílezy, Sokolov, Stanovice, Staré Sedlo, Stružná, Suchá, Svatava, Svatý Kříž, Šindelová, Toužim, Útina, Valeč, Velká Hleďsebe, Vintířov, Vodná, Vykmánov, Žalmanov, Žlutice.

Liberecký kraj: Cvikov, Česká Lípa, Doksy, Frýdlant v Čechách, Hejnice, Jablonec nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Jilemnice, Jindřichovice pod Smrkem, Lázně Libverda, Liberec, Mimoň, Nové Město pod Smrkem, Nový Bor, Rokytnice nad Jizerou, Semily, Staré Splavy, Stráž pod Ralskem, Turnov.

Olomoucký kraj: Bělkovice – Laštany, Dlouhá Loučka, Hanušovice, Hlubočky, Hrabší, Hranice na Moravě, Javorník, Jeseník, Jívová, Libavá, Libina, Litovel, Loštice, Mariánské Údolí, Moravský Beroun, Mrsklesy, Nový Malín, Olomouc, Paseka, Přerov, Staré Město pod Sněžníkem, Šternberk, Štěpánov, Štítý, Šumperk, Šumvald, Uničov, Vápenná, Velká Bystřice, Zlaté Hory, Žulová.

Kraj Vysočina: Antonínův Důl, Batelov, Brtnice, Budišov, Bystřice nad Perštejnem, Černovice, Červená Řečice, Česká Bělá, Dolní Cerekev, Golčův Jeníkov, Habry, Havlíčkova Borová, Havlíčkův Brod, Herálec, Horní Cerekev, Hrotovice, Humpolec, Chotěboř, Janštejn, Jaroměřice nad Rokytnou, Jemnice, Jihlava, Jimramov, Kamenice nad Lipou, Kamenice u Jihlavy, Koněšín, Kostelec u Jihlavy, Košetice, Krucemburk, Křižanov, Ledec nad Sázavou, Lipnice nad Sázavou, Luka nad Jihlavou, Lukavec, Maleč, Měřín, Mohelno, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Nová Říše, Nové Město na Moravě, Nové Veselí, Nový Rychnov, Obrataň, Okříšky, Osová Bítýška, Pacov, Pávov, Pelhřimov, Počátky, Polná, Přibyslav, Rouchovany, Senožaty, Sněžné, Stará Říše, Stonařov, Světlá nad Sázavou, Svratka, Štoky, Telč, Třebíč, Třešť, Úsobí, Velká Bíteš, Velké Meziříčí, Velký Beranov, Vilémov, Vladislav, Vojnův Městec, Vyskytná nad Jihlavou, Žďár nad Sázavou, Želetava, Žirovnice.

Středočeský kraj: Mladá Boleslav – Bakov nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Benátky nad Jizerou, Bezděčín, Bradlec, Brandýs nad Labem, Čelákovice, Kosmonosy, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště; Kutná Hora – Bečváry, Bělušice, Blato, Bojmany, Borek, Býchory, Čáslav, Činěves, Dolany, Doubravčany, Drahoňovice, Druhanice, Habrkovice, Hluboký Důl, Horka 1, Hradištko II., Chotusice, Choťanky, Jakub, Jestřábí Lhota, Kobylnice, Kolaje, Kolín, Konárovice, Krakovany, Kutná Hora, Libice nad Cidlinou, Lišice, Malín, Malotice, Markovice, Odřepsy, Městec Králové, Nebovidy, Němčice, Nové Dvory, Nymburk, Ohaře, Opočnice, Opolany, Opolánky, Ostrov, Oškobrhn, Pátek, Poděbrady, Podmoky, Polní Chrčice, Radovesnice I., Sány, Suchdol,

Sulovice, Svatá Kateřina, Svatý Mikuláš, Svobodná Ves, Štítary, Tři Dvory, Týnec nad Labem, Uhlířská Lhota, Úmyslovice, Velenice, Velký Osek, Veltruby, Vlačice, Vlkov pod Oškobrhem, Volárna, Vrdy, Vršice, Výčapy, Záboří nad Labem, Zásmuky, Zruč nad Sázavou, Ždánice, Žehuň, Žiželice; Kladno – Holubice, Hostín u Vojkovic, Chržín, Jeneč, Kamenný most, Kladno, Kněževes, Krakov, Královice, Kralupy nad Vltavou, Krupá, Krušovice, Kutrovice, Kvíllice, Kyšice, Ledčice, Lišany, Lužná, Malinová, Nelahozeves, Neprobylice, Nouzov, Nová Ves, Nušice, Olešná, Ovčín, Petrovice, Plchov, Podlešín, Přílepy, Rakovník, Ruda, Řevničov, Senomaty, Slaný, Slatina, Třebíz, Uhý, Unhošť, Veltrusy, Velvary, Vojkovice, Všesulov, Želenice, Žižice; Příbram – Beroun, Březnice, Cerhonice, Dobříš, Hořovice, Kamýk nad Vltavou, Loděnice u Berouna, Milín, Mníšek pod Brdy, Příbram, Rožmitál pod Třemšínem, Rudná, Sedlčany, Voznice, Zdice; Benešov – Benešov, Bukovany, Bystřice, Čechtice, Čerčany, Divišov, Dlouhé Pole, Dolní Kralovice, Jankov, Jažlovice, Kamenice – Olešovice, Krhanice, Lešany, Mirošovice, Mnichovice, Nesvačily, Netvořice, Neveklov, Poříčí nad Sázavou, Prosečnice, Říčany u Prahy, Sázava, Struhařov, Týnec nad Sázavou, Vlašim, Votice.

Přehled projektů ze státního rozpočtu realizovaných v rámci dotačního řízení na výdaje realizované v rámci (emergentních) projektů obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2020

Žadatel	Dotace MV
Bílá Voda	158 850 Kč
Brno	894 339 Kč
Břeclav	499 901 Kč
Česká Lípa	1 665 019 Kč
Havlíčkův Brod	287 550 Kč
Pardubice	1 737 810 Kč
Plzeň	821 300 Kč
MČ Praha 03	709 310 Kč
MČ Praha 04	1 671 210 Kč
MČ Praha 05	1 250 235 Kč
MČ Praha 07	1 012 549 Kč
MČ Praha 09	917 100 Kč
MČ Praha 11	1 185 525 Kč
MČ Praha 12	2 384 344,80 Kč
MČ Praha 13	1 366 000 Kč
MČ Praha 14	1 748 070 Kč
MČ Praha 17	340 400 Kč
MČ Praha-Libuš	1 464 309 Kč
Vyšší Brod	306 000 Kč
Žatec	542 673 Kč
CELKEM	20 962 494,80 Kč.

Přehled projektů podpořených ze státního rozpočtu realizovaných NNO v rámci dotačního řízení „Integrace cizinců 2020“

Žadatel	Název projektu	Dotace MV
Arcidiecézní charita Praha	Zapojení streetworkerů z řad cizineckých komunit do integrace cizinců	2 644 500 Kč
Diecézní charita Brno	Asistenční služby na Oddělení pobytu cizinců Jihomoravský kraj VI.	1 095 843 Kč
Diecézní charita České Budějovice	Asistenční služby poskytované cizincům na pracovišti OAMP České Budějovice VIII.	489 280 Kč
Diecézní katolická charita Hradec Králové	Podpora integrace cizinců	682 000 Kč
Diecézní charita Plzeň	Asistenční služby na pracovišti OAMP MV ČR v Plzni VI.	413 000 Kč
Charita Česká republika	Asistenční infolinka v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce	1 172 480 Kč
MOST PRO	Informační středisko pro cizince	834 947 Kč
Poradna pro integraci	Asistence cizincům ze třetích zemí na pracovištích OAMP v Ústeckém kraji	1 646 120 Kč
CELKEM		1 604 7793 Kč

EU ZDROJE

V rámci fondů EU v oblasti vnitřních věcí probíhala v kalendářním roce 2020 realizace následujících programů.

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)

V roce 2020 pokračovala realizace, byla zahájena či ukončena realizace níže uvedených projektů. Většina projektů realizovaných v rámci AMIF jsou víceleté projekty.

Název organizace	Název projektu	Finanční podpora z AMIF	Celková hodnota projektu
Specifický cíl 1 - Azyl			
Ministerstvo vnitra ČR	Informační systém mezinárodní ochrany (IS AZYL III)	11 247 064 Kč	14 996 086 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	AZ Havířov – koupě a rekonstrukce rozšiřujícího objektu	63 552 318 Kč	84 736 425 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Domov v nové zemi II.*	2 624 262 Kč	3 499 016 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Komplexní poradenství žadatelům o udělení mezinárodní ochrany II.	17 025 435 Kč	22 700 581 Kč
Specifický cíl 2 - Integrace/legální migrace			
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Zřízení a provoz Centra na podporu integrace cizinců pro Středočeský kraj	22 433 515 Kč	29 911 354 Kč
Slovo 21, z. s.	Nový domov v České republice	4 462 387 Kč	5 949 850 Kč
Diecézní katolická charita Hradec Králové	Integrační centrum pro cizince	5 754 665 Kč	7 672 887 Kč
Jihomoravský kraj	Provoz Centra pro cizince JMK	7 157 059 Kč	9 542 746 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Provoz center na podporu integrace cizinců I.	16 263 670 Kč	21 684 894 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Provoz center na podporu integrace cizinců II.	16 265 211 Kč	21 686 948 Kč
Integrační centrum Praha, o.p.s.	Integrační centrum Praha VII.	14 816 349 Kč	19 755 132 Kč
Ministerstvo vnitra ČR	Využití interkulturních pracovníků na pracovištích pobytu cizinců a zlepšení kvality poskytování informací cizincům ze třetích zemí	52 499 790 Kč	69 999 721 Kč
Jihomoravský kraj	Spolu v našem kraji	7 221 981 Kč	9 629 309 Kč
Integrační centrum Praha, o.p.s.	(DEZ)INFORMACE	4 623 833 Kč	6 165 111 Kč
META, o.p.s. - Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Jako Ty	6 538 899 Kč	8 718 533 Kč
Poradna pro integraci, z.ú.	Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji	4 795 685 Kč	6 394 247 Kč
META, o.p.s. - Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Program na podporu pedagogů při vzdělávání dětí a žáků cizinců	3 749 820 Kč	4 999 760 Kč

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Český jazyk v integračních Centrech	17 999 106 Kč	23 998 808 Kč
Ministerstvo vnitra ČR	Klientské centrum pro poskytování informací cizincům	41 999 922 Kč	55 999 897 Kč
	Specifický cíl 3 - Návraty		
Ministerstvo vnitra – Ředitelství služby cizinecké policie	Návraty cizinců - realizace nucených návratů	9 375 000 Kč	12 500 000 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	IRIS	5 237 388 Kč	6 983 184 Kč
Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)	Asistované dobrovolné návraty a reintegrace	40 633 166 Kč	54 177 555 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Vybudování čistírny odpadních vod pro objekt ZZC Balková	15 000 000 Kč	20 000 000 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Výměna oken a dveří v ZZC Bělá - Jezová a ZZC Vyšní Lhoty	6 225 000 Kč	8 300 000 Kč
Ministerstvo vnitra - Ředitelství služby cizinecké policie	Pořízení návratových vozidel pro Policii České republiky	15 724 831 Kč	20 966 442 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Rekonstrukce kuchyně v ZZC Bálková	18 750 000 Kč	25 000 000 Kč
Ministerstvo vnitra ČR	Posílení návratových kapacit MV ČR	18 500 835 Kč	24 667 781 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	IRIS II	6 290 939 Kč	6 989 933 Kč
CELKEM specifické cíle 1 – 3		456 768 130 Kč	607 626 200 Kč

*Tento projekt byl realizován v rámci dvou specifických cílů a to specifického cíle 1 – Azyl a specifického cíle 2 – Integrace/legální migrace.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

PROJEKTY PODPOŘENÉ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU NA SOCIÁLNÍ SLUŽBY

V období 1. 1. – 31. 12. 2020 odbor sociálních služeb a sociální práce MPSV poskytl ze státního rozpočtu na sociální služby s místní/regionální, nadregionální a celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizí státní příslušníci, dotace ve výši **47 216 493 Kč**. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině cizinců. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině.

Je nutné zdůraznit, že výčet sociálních služeb ani vynaložené finanční prostředky nejsou kompletní, neboť nedisponujeme kompletními údaji, které budou k dispozici až po podání konečného přehledu, tj. po 31. 3. 2021, nicméně poskytujeme nejaktuálnější možné údaje.

Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální a celostátní působností v období 1. 1. – 31. 12. 2020

Druh služby	Název poskytovatele	Název služby	Místní pokrytí službou	Výše přiznané dotace k 27. 8. 2019
Odborné sociální poradenství	InBáze, z. s.	InBáze, z. s. - Odborné sociální poradenství	Hlavní město Praha	1 251 000 Kč
	Sdružení pro integraci a migraci, o.p.s.	odborné sociální poradenství	Hlavní město Praha	1 518 000 Kč
	META, o.p.s. - Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Poradenské a informační centrum pro mladé migranty	Hlavní město Praha	591 000 Kč
	Arcidiecézní charita Praha	Poradna pro migranty a uprchlíky	Hlavní město Praha	1 478 000 Kč
	Diecézní charita České Budějovice	Poradna pro cizince a migranty	Jihočeský kraj	627 000 Kč
	Diecézní charita Brno	CELSUZ - Služby pro cizince	Jihomoravský kraj	2 255 200 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	odborné sociální poradenství cizincům žijícím na území Jihomoravského kraje	Jihomoravský kraj	692 900 Kč
	Diecézní katolická charita Hradec Králové	Poradna pro cizince a uprchlíky	Královéhradecký kraj	1 251 400 Kč
	Most pro o.p.s.	Poradna pro cizince	Pardubický kraj	1 425 000 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Odborné sociální poradenství imigrantům na území Plzeňského kraje	Plzeňský kraj	715 743 Kč
	Diecézní charita Plzeň	Poradna pro cizince a uprchlíky Plzeň	Plzeňský kraj	2 270 000 Kč
	Arcidiecézní charita Praha	Poradna pro migranty a uprchlíky	Středočeský kraj	562 700 Kč

	Poradna pro integraci, z.ú.	Odborné sociální poradenství v Ústeckém kraji	Ústecký kraj	3 306 400 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Odborné sociální poradenství imigrantům a azylantům	Česká republika	2 196 737 Kč
	Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	Sociální poradenství pro migranty	Česká republika	7 071 581 Kč
	Poradna pro integraci, z.ú.	Odborné sociální poradenství	Česká republika	6 989 708 Kč
domy na půl cesty	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z. s.	Podporované bydlení pro mladé uprchlíky	Česká republika	861 245 Kč
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	InBáze, z. s.	InBáze, z. s. - Sociálně aktivizační služby pro rodiny migrantů s dětmi žijícími v hl. m. Praze	Hlavní město Praha	878 000 Kč
	Poradna pro integraci, z.ú.	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Ústecký kraj	2 451 100 Kč
sociální rehabilitace	Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	Perspektiva - sociální rehabilitace pro migranty	Hlavní město Praha	1 229 000 Kč
	F POINT z.s.	sociální rehabilitace	Kraj Vysočina	6 241 000 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	sociální rehabilitace	Česká republika	634 490 Kč
terénní programy	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Terénní programy	Plzeňský kraj	720 189 Kč
Celkem				47 216 493 Kč

Zdroj: MPSV

PROJEKTY PODPOŘENÉ Z FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU (ESF) - OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST (OP Z)¹¹⁹

Investiční priorita 1.1. Přístup k zaměstnání

Cílem této investiční priority je zvýšení zaměstnanosti podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných.

¹¹⁹ Pouze projekty, kde jsou cizinci (resp. imigranti a azylanti) hlavní cílovou skupinou.

V rámci výzvy č. 40, 46, 53, 75 a 90 byly v této prioritní ose podpořeny následující projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora cizinců při integraci na trh práce	1. 9. 2018	31. 8. 2020	4 888 500,00 Kč
Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	KOMPLEX IN MB	1. 11. 2018	31. 10. 2021	5 013 390,00 Kč
VOLONTÉ CZECH, o.p.s.	VOL Zaměstnání	1. 2. 2019	31. 1. 2022	14 453 628,00 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora uprchlíkům při začlenění na trh práce	1. 1. 2020	31. 12. 2021	6 395 250,00 Kč

Zdroj: MPSV

Anotace projektů:**Organizace pro pomoc uprchlíkům: Podpora cizinců při integraci na trh práce**

Projekt je zaměřen na mentoring, individuální poradenství a vzdělávání cizinců ve čtyřech krajích ČR s cílem integrovat je úspěšně na trh práce. K dispozici budou i doprovodná opatření např. v podobě možnosti využít služeb psychologa či proplacení nostrifikací a překladů SŠ či VŠ diplomů. Předpokládá se podpora 80 osob, 60 z nich úspěšně v některé z oblastí podpory, min. 10 osob získá zaměstnání přímo v rámci realizace projektu.

Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.: KOMPLEX IN MB

Projekt má zajistit dostupnou pomoc nezaměstnaným cizincům, věnovat se i prevenci nezaměstnanosti a spolu s tím vytvořit funkční síť relevantních aktérů v Mladé Boleslavi tak, aby místní prostředí bylo lépe připraveno na řešení konkrétních problémů imigrantů ve městě i případných budoucích ekonomických či migračních výkyvů. Celkem má být podpořeno 60 osob nad rámec bagatelní podpory, 40 osob si má zvýšit kvalifikaci.

VOLONTÉ CZECH, o.p.s.: VOL Zaměstnání

VOLONTÉ Czech o.p.s. reaguje na potřeby cílové skupiny v Integrovaném plánu rozvoje území Mladá Boleslav v oblasti zaměstnanosti a ve spolupráci s partnery agenturou práce DP WORK s.r.o. (DPW) a South East Asia - liaison, z.s. (SEA-I, dříve Klub Hanoi) realizuje projekt pro nízkokvalifikovanou neaktivní cílovou skupinu (především propuštěné vracející se vězně) a imigranty/cizince, kteří přicházejí do regionu na základě pracovních povolení vyřízených zaměstnavateli.

Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.: Podpora uprchlíkům při začlenění na trh práce

Cílem projektu je vyrovnání příležitostí při integraci na trh práce u 120 uprchlíků žijících na území ČR. Snahou je zajistit bezproblémovou integraci. Aktivitami bude realizována individuální podpora CS a mentoring při hledání zaměstnání a komunikaci se zaměstnavateli, vzdělání v pracovně-právní problematice, možnost realizovat pracovní diagnostiku, další možnosti získání vzdělání a doprovodné aktivity.

V rámci investiční priority 1.1 probíhají regionální individuální projekty (dále RIP), které jsou realizovány prostřednictvím krajských poboček ÚP ČR. Cílové skupiny zahrnují především uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené. Zvláštní důraz je kladen na osoby znevýhodněné na trhu práce (např. osoby 55–64 let, osoby do 25 let věku, příslušníci etnických menšin a osoby s nízkou úrovní kvalifikace). Vzhledem k tomu, že se jedná o projekty realizované ÚP ČR, jsou do nich zařazovány osoby, které splňují podmínky pro evidenci na ÚP ČR. V rámci výzvy č. 4 je realizováno 13 projektů ve výši 1,3 mld. Kč a ve výzvě č. 10 je v realizaci celkem 37 projektů v celkové výši necelých 2,8 mld. Kč. V případě evidence imigranta (za splnění stanovených podmínek) či občana z jiné země EU jako uchazeče o zaměstnání je

možné, aby byl zařazen do příslušného projektu, ve kterém mu bude zajištěna podpora při nalezení uplatnění na trhu práce, pokud v dalších charakteristikách splňuje podmínky cílové skupiny daného projektu. **Žádný z projektů však není zaměřen pouze na podporu cizinců jako jediné cílové skupiny.**

Investiční priorita 2.1. Aktivní začleňování, včetně začleňování s ohledem na podporu rovných příležitostí a aktivní účast a zlepšení zaměstnatelnosti

Cílem této investiční priority je zvýšení uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce a dále rozvoj sektoru sociální ekonomiky.

V rámci výzvy č. 88 byly v roce 2020 podpořeny následující projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora integrace cizinců v ČR	1. 9. 2019	28. 2. 2022	6 601 906,25 Kč
South East Asia - liaison, z.s.	Adaptační program pro imigranty ve výkonu trestu	1. 1. 2020	31. 12. 2021	2 703 316,25 Kč

Anotace projektu:

Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s. - Podpora integrace cizinců v ČR

Cílem projektu je vytvoření komplexního programu podpora prevence sociálního vyloučení cíleného na čtyři oblasti života cizince (ČJ, pobytový status, orientovanost v právech a povinnostech, orientace v běžném životě v ČR). Projekt se zaměřuje na realizaci kurzů ČJ jako přípravu na trvalý pobyt či občanství, na právní podporu, na semináře pro zvýšení znalostí práv a povinností a dobrovolnictví pro sblížení se s běžným českým životem a společností.

South East Asia - liaison, z.s. - Adaptační program pro imigranty ve výkonu trestu

Projekt se zaměřuje na výuku češtiny, integrační workshopy, individuální interkulturní poradenství a řešení kauz pro cílovou skupinu (převážně Vietnamci) ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznicí Kynšperk, ale i mimo výkon trestu, a zároveň aplikuje vyzkoušené metody doplněné o nové prvky ve věznicí Bělušice.

V rámci výzvy č. 95 byly v roce 2020 podpořeny následující projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
EKS, z.s.	Jsmě v Praze doma	1. 8. 2019	31. 1. 2022	7 105 061,25 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora péče o děti-cizince v hostitelských rodinách	1. 9. 2019	28. 2. 2022	2 114 010 Kč
Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	Fenomén Nová půda	1. 8. 2019	31. 12. 2021	3 004 235 Kč
Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.	Praha integruje	1. 9. 2019	28. 2. 2022	7 298 812,50 Kč
InBáze, z. s.	InBáze, z. s. - Podpora integrace cizinců na území hl. m. Prahy	1. 12. 2019	31. 5. 2022	9 895 623,75 Kč

Anotace projektu:

EKS, z.s.: Jsmě v Praze doma

Cílem projektu je podpořit sociálně izolované migranty/ky k hlubšímu začlenění do společnosti i na trh práce, a to formou vzdělávání (čeština, pracovní-právní a pobytová legislativa, komunikační a sociální kompetence i hledání pracovního uplatnění), individuální poradenství a posílení jejich sociálních vazeb.

Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.: Podpora péče o děti-cizince v hostitelských rodinách

Projekt je zaměřen na zavedení inovací do praxe v českém systému Náhradní rodinné péče a podporu tzv. „hostitelských rodin“ dle §30 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Jedná se o možnost dosud OSPOD jen minimálně využívanou. Cílem projektu je zavést běžně do praxe a metodicky nastavit tuto podporu pro nezletilé děti cizince bez zákonných zástupců umístěných v ČR do ústavní výchovy.

Centrum pro integraci cizinců, o.p.s. : Fenomén Nová půda

Projekt představuje komplex vzdělávacích potřeb v oblasti češtiny pro cizince a motivačních skupinových aktivit pro mladé cizince probíhající zejména ve vzdělávacích a setkávacích prostorách Centra pro integraci cizinců Nová půda v Praze 8. Cílem projektu je podpora začlenění migrantů do většinové společnosti výukou českého jazyka, posílením a rozvojem komunikačních schopností k lepšímu porozumění a bezkonfliktnímu soužití s majoritní společností a zároveň zlepšení jejich postavení na trhu práce v ČR.

Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.: Praha integruje

Projekt se zaměřuje na aktivity směřující ke snižování bariér pro sociální začleňování migrantů (kurzy a praktické nástroje pro úředníky, interkulturní služby, analýza dostupnosti sociálních služeb a navazující doporučení) a zároveň posiluje orientaci a znalosti migrantů a migrantek (cílené právní poradenství, terénní sociální práce a semináře vedoucí ke zplnomocnění a orientaci ve společnosti).

InBáze, z. s.: InBáze, z. s. - Podpora integrace cizinců na území hl. m. Prahy

Cílem projektu je zajištění profesionální, stabilní a komplexní podpory cizincům a jejich rodinám žijících na území HMP a posílit angažovanost v rámci integračního procesu. Aktivity projektu jsou zaměřené jak na individuální případovou, tak i skupinovou práci s cílovou skupinou.

Investiční priorita 3.1. Sociální inovace a mezinárodní spolupráce

V rámci výzvy č. 124 byl v roce 2017–2020 podpořen následující projekt:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.	MĚSTA A INKLUZIVNÍ STRATEGIE	1. 9. 2017	31. 7. 2020	19 256 994 Kč

Na základě konkrétní poptávky z veřejné správy je projekt SIMI a FSV UK, ve spolupráci s MPSV, hl. m. Prahou a vybranými kraji, zaměřen na zmapování postupů a nástrojů v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni, zhodnocení jejich efektivity, vznik metodiky, manuálu a databáze ověřených opatření, evaluace a formulace doporučení pro relevantní aktéry. Přináší i dobrou praxi ze zahraničí. Záměrem je vybudovat dlouhodobě využitelnou znalostní platformu, cílenou na inkluzivní strategie.

V rámci výzvy č. 18 je od roku 2020 podpořen následující projekt:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Jihomoravský kraj	Skill Centrum pro cizince v JMK	1. 1. 2020	30. 6. 2023	40 409 143 Kč

Jihomoravský kraj realizuje projekt, jehož cílem je vytvořit a pilotovat účinnou praxi, která umožňuje rozpoznat, zvyšovat a využít znalosti, dovednosti a kvalifikaci, kterou si cizinci přinášejí do ČR, resp. Jihomoravského kraje ze zemí původu. Snahou je tak podpořit optimální využití jejich ekonomického potenciálu. K tomu bude využito zahraničních zkušeností, které budou přeneseny do českého kontextu s ohledem na migrační a integrační specifika ČR. Projekt by měl pomoci cizincům lépe rozvinout a využít své schopnosti na trhu práce a na straně druhé vytvořit podpůrný systém pro zaměstnavatele a veřejné instituce činné v oblasti integrace cizinců na pracovní trh.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Přehled podpořených projektů v rámci Modulu 4 v roce 2020

Příjemce dotace	Podpořený projekt	Poskytnutá částka v Kč
Most pro o.p.s.	Multiklub pod mostem	499 723
Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	Učme (se) česky II.	431 759
Poradna pro integraci, z.ú. *	Učíme se spolu	471 116
Nesehnutí	Potkali se u Brna	280 346
META, o.p.s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Program na podporu pedagogů při vzdělávání dětí a žáků s OMJ	492 592
F Point, z.s.	Cizinec ve třídě II.	212 348
Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka, z.s.	Metodická a didaktická platforma pro lektory českého jazyka jako cizího jazyka v rámci integračního procesu cizinců na území ČR v roce 2020	123 550
Celková výše poskytnuté dotace		2 511 434

Zdroj: MŠMT

*Z důvodu pandemie covid-19 subjekt odstoupil od realizace

MINISTERSTVO KULTURY

PŘEHLED INTEGRAČNÍCH OPATŘENÍ MINISTERSTVA KULTURY REALIZOVANÝCH V ROCE 2020

Projekt: Portál mezikulturní dialog (www.mezikulturnidialog.cz) – zajištění provozu a aktualizace

Realizátor: Institut umění – Divadelní ústav

Celkem: 250 000 Kč, z toho OON 209 000 Kč

Anotace: Webový portál Mezikulturní dialog je platformou především pro subjekty neziskového sektoru a jejich aktivity v oblasti kultury a vzdělávání zaměřené na téma mezikulturního dialogu, které přispívají k řešení cílů migrační a integrační politiky v ČR. Dlouhodobě se věnuje otázkám, které souvisí s migrací, cizinci, lidskými právy, národnostními, kulturními či náboženskými menšinami a s dalšími příbuznými tématy. Portál je koncipovaný jako otevřené fórum nabízející prostor pro diskuzi, zveřejňování názorů, komentářů a propagaci akcí samotnými organizátory. <https://www.mezikultumidialog.cz/>

Projekt: Czech-in: "programy Ondřej Sekora: Mravenčí a jiné práce a Výstava „Jako růže...“ aneb móda jako zrcadlo doby“

Realizátor: Moravské zemské muzeum

Celkem: 98 000 Kč, z toho OON 18 000 Kč

Anotace: Výstava Ondřej Sekora: Mravenčí a jiné práce, kterou muzeum přichystalo k 120. výročí Sekorova narození, reflektuje všechny základní autorské polohy tohoto slavného spisovatele a ukazuje pestrost fazet jeho tvorby. Základ prezentace tvoří vlastní bohatý fond muzea doplněný výpůjčkami z řady dalších sbírkotvorných institucí. Expozice obsahuje originály ilustrací ze Sekorových slavných i méně známých knih, novinové kresby a karikatury, soukromou malířskou tvorbu, scénografické projekty i loutky vytvořené podle Sekorových návrhů.

Výstava „Jako růže...“ aneb móda jako zrcadlo doby“ nabízí k zhlédnutí nákladně řešené šaty z drahých materiálů z konce 19. a přelomu 20. století, střízlivé variabilní komplety z doby první světové války i šaty se sníženým pasem typické pro 20. léta 20. století. Prezentace neopomíjí rovněž oblečení mužů, dětí a tradiční oděv obyvatel brněnského venkova, k vidění je i řada dobových módních doplňků, obuvi i spodního prádla. Návštěvníci tak mohou najít srovnání s tradicemi a zvyklostmi oblékání ve své vlastní zemi.

Komentované a bezplatně přístupné prohlídky proběhly v angličtině, ruštině a vietnamštině). Návštěvnícký servis zajišťovali odborní pracovníci muzea, profesionální tlumočnice (do angličtiny, vietnamštiny a ruštiny) a tři pracovníci marketingového oddělení. Mezi zahraničními návštěvníky převažovali lidé produktivního věku, senioři, nechyběli ale ani studenti.

Projekt: My (Moravian) Gallery - programy My guide - Book Club; Jurkovic House Through the Time Machine

Realizátor: Moravská galerie v Brně

Celkem: 70 000 Kč

My guide - Book Club

Hlavním cílem projektu bylo navazovat a udržovat spolupráci s cizinci žijícími v ČR a zapojit je jako externí lektory do vzdělávacích aktivit Moravské galerie. Podařilo se rozvinout fungující spolupráci v rámci realizace plánovaného cyklu Book Club - cizojazyčné čtení výtvarně hodnotných knih pro děti, ve spojení s výtvarnými dílnami. Kromě toho v lednu proběhly dvě komentované prohlídky ART IS HERE pro anglické skupiny středoškolských studentů a anglická komentovaná prohlídka výstavy In the Villa: Eva Eisler - Peter Demek v Jurkovičově vile. Pokračovala také spolupráce s mateřskou školou Creativ Kids, kterou navštěvují děti cizinců žijících v Brně. V rámci programu

Scalní letňák byly uskutečněny „foreign friendly“ projekce v originálním cizojazyčném znění či s cizojazyčnými titulky.

Do stálé nabídky programů byl zařazen zábavný vzdělávací program Ciphering Game Art is Here, vytvořený ve spolupráci se společností Cryptomani. Díky jejímu anglickému provedení v tištěné i on-line podobě mohou i letos cizinci samostatně procházet expozicemi moderního a nového umění v Pražákově paláci a hledat zde zprávy a úkoly ukryté v uměleckých dílech.

Jurkovic House Through the Time Machine

Cílem tohoto projektu bylo vytvořit a nabídnout cizincům žijícím v ČR zábavný, vzdělávací program v anglickém jazyce pod názvem Jurkovič House Through the Time Machine, který je seznámí na příkladu historie Jurkovičovy vily s kulturně-politickým vývojem v českých zemích. Program cíleně využívá divadelních postupů, rolového hraní, rekvizity i hudbu a byl veden zkušenými divadelními lektory. Jedná se o larpový typ programu, který má v zahraničí velkou oblibu, s nápadem nastudovat ho pro cizince žijící v ČR přišla přímo cílová skupina toho projektu.

Projekt: Nabídka interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín

Realizátor: Národní knihovna ČR

Celkem: 60 000 Kč

Anotace: V rámci projektu byly v Masarykově veřejné knihovně Vsetín realizovány interkulturní služby sloužící k podpoře soužití různých kultur na území města. Proběhly průběžné konzultace s knihovnami zabývajícími se cizojazyčnou literaturou, s multikulturním centrem, s domem národopisných menšin, s Centrem pro integraci cizinců a dalšími.

Byla zajištěna možnost „tlumočnicka na telefonu“, kdy pracovníci knihovny mohou kontaktovat, pokud přijde klient z jiných zemí a má jazykovou bariéru, byla prováděna osvěta mezi místními zaměstnavateli, kteří zaměstnávají cizince, zprostředkování letáků a informací - prostřednictvím Centra pro integraci cizinců. Nově byly zpracovány vícejazyčné letáky o Masarykově veřejné knihovně Vsetín ve vietnamštině, ukrajinštině, mongolštině, angličtině.

Byl zhotoven cizojazyčný videoprůvodce po knihovně, který je přístupný na webu knihovny¹²⁰.

VÝBĚROVÉ DOTAČNÍ ŘÍZENÍ

Odbor umění, literatury a knihoven, oddělení literatury a knihoven v souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven, ve znění pozdějších předpisů, a Konceptí rozvoje knihoven v ČR na léta 2017-2020 každoročně vyhláší dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám zapsaným v evidenci knihoven MK. Jedním z jeho tematických okruhů je „Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců“.

Dotace jsou poskytovány provozovatelům knihoven na nákup literatury v jazycích národnostních menšin a na akce, seznamující s jinými kulturami.

¹²⁰

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLIYwpGtPokQpXEsmAPVOv7TFW8gUtRUG&fbclid=IwARoc2tHLDLm8xvIF0Sx21VNDv64Qsgfu QGVIbflZKU3UGh90tAsbbmIGM>

V roce 2020 byly podpořeny následující projekty:

Název projektu	Název žadatele	Poskytnutá dotace	Kraj	Termín realizace
Zajištění knih v polském jazyce	Obec Ropice	10 000 Kč	Moravskoslezský kraj	2020
Doplnění fondu polské literatury pro čtenáře polské národnostní menšiny všech věkových skupin, zejména pro maminky s dětmi v Místní knihovně	Základní škola a Mateřská škola Stonava	20 000 Kč	Moravskoslezský kraj	2020
Rozšíření knihovního fondu polské literatury s důrazem na obnovu zastaralého fondu naučné literatury pro všechny věkové kategorie	Regionální knihovna Karviná, příspěvková organizace	20 000 Kč	Moravskoslezský kraj	2020
Celkem		50 000 Kč		

Ve výběrových řízeních, vyhlašovaných odborem umění, literatury a knihoven, oddělením umění, jsou poskytovány dotace na podporu různých kulturních projektů z oblasti profesionálního umění, přičemž při jejich hodnocení ve výběrových dotačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. odborná, kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice cizinců a jejich integrace. Nicméně, některé z projektů dotovaných v roce 2020 ve větší či menší míře přispívají k integraci cizinců, především v oblasti rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami.

V roce 2020 to byly následující projekty:

Oblast	Název projektu	Předkladatel	Dotace v Kč	Termín konání projektu
Tanec	420PEOPLE	420PEOPLE, z. ú.	1 200 000	celoročně
Hudba	Hudební program 20. Světového romského festivalu KHAMORO	zapsaný spolek SLOVO 21	50 000	celoročně
Hudba	festival RESPECT PLUS 2020	Rachot Production, s. r. o.	1 304 800	celoročně
Výtvarné umění	Výstavní a doprovodný program galerie MeetFactory a Galerie Kostka 2020	MeetFactory, o.p. s.	2 309 500	celoročně
Celkem			4 864 300	

Ministerstvo kultury v oblasti kinematografie a médií podporuje projekty, které se zaměřují na dokumentární tvorbu zaměřenou na aktuální problémy společnosti a lidskoprávní problematiku v různých částech světa a projekty, které prezentují české veřejnosti situaci a život v jiných zemích, seznamují s kulturními aktivitami jiných národů s vědomím, že poznání těchto kultur přispívá k lepšímu vzájemnému pochopení a soužití s rozdílnými národy. V současné době je koexistence různých národů jednou z nejprobíranějších otázek ve všech oblastech lidského života.

Odbor médií a audiovize poskytuje podporu subjektům, které své projekty realizují převážně jako filmové festivaly a přehlídky.

Informace o projektech podpořených v roce 2020 - zaměřené převážně na prezentaci dokumentární tvorby:

Název projektu	Název realizátora	Dotace v Kč	Místo a termín konání v roce 2020*
Jeden svět - 22. ročník Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech	Člověk v tísni, o.p.s.	7 570 000	Praha 11.-22. 9.2020 ostatní regiony ČR 17. 9.-24. 10. 2020
24. Mezinárodní festival dokumentárních filmů Ji.hlava 2020	DOC.DREAM Services, s.r.o.	8 730 022	Jihlava 27. 10.- 1. 11. 2020
Boskovice 2020 - festival pro židovskou čtvrť, filmová část	Institut dokumentárního filmu, z.s.	890 000	12 celovečerních filmů, 7 zemí Evropy a 180 netradičních promítacích míst vč. diskuzí s filmaři

* Termíny se mohou kvůli pandemii covid-19 lišit

Odbor muzeí vzhledem ke své působnosti a odborné profilaci cíleně nepodporuje projekty zaměřené na problematiku integrace cizinců. V roce 2020 se však některé příspěvkové organizace v gesci tohoto odboru zabývaly danou problematikou a v rámci Koncepce integrace cizinců realizovaly projekty přímo cílené na tuto oblast. Přehled těchto projektů je uveden výše. V roce 2020 i přes nepříznivou pandemickou situaci kvůli šíření nemoci Covid-19, byly realizovány některé projekty napomáhající integraci cizinců do české společnosti v oblasti kultury,

V rámci podpory integrace cizinců v oblasti „informovanost“ odbor muzeí klade důraz, aby sbírkotvorné instituce v gesci odboru zajišťovaly ve všech stálých expozicích dvojjazyčné popisky Čj-Aj. Tento přístup je standardně prováděn i u významných výstav a platí u většiny krátkodobých výstavních projektů. Integrace cizinců je i nepřímo podporována prostřednictvím ediční činnosti příspěvkových organizací, kde jsou u řady publikací resumé v anglické nebo německé verzi.

PŘEHLED AKTIVIT V OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ V ROCE 2020, PŘÍSPÍVAJÍCÍCH, I KDYŽ NEPŘÍMO TAKÉ K INTEGRACI CIZINCŮ

Dotační program „Podpora projektů výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví“

Název realizátora	Název projektu	Dotace v Kč
Oblastní galerie Liberec	Expozice, otevřít se! Vzdělávací doprovodný program ke stálé expozici Oblastní galerie Liberec	90 069

Dotační program „Podpora expozičních a výstavních projektů“

Název realizátora	Název projektu	Dotace v Kč
Ústecký kraj	Výstava Příběh starého Mostu	110 000
Severočeské muzeum v Liberci	Zahajovací výstavy Severočeského muzea	580 000
Muzeum hlavního města Prahy	Adolf Loos, světoobčan	543 000

Národní muzeum (NM)

- 1) Náprstkovo muzeum pokračovalo v pořádání lektorovaných programů pro školy a zájmové skupiny k aktuálním výstavám i ke stálé expozici. Cílem těchto programů je poukazovat na typické rysy daných kultur a také na analogie i rozdíly v komparaci s naší kulturou. Zdůrazňovat, že různé společnosti mají specifické tradice a hodnoty, jejichž vzájemným odlišnostem je třeba porozumět a pochopit je. Skrze porozumění cizích kultur a jejich přijetí lze pomoci i snazšímu akceptování rozdílů mezi lidmi, kterými je samotné dítě každodenně obklopeno, a zabraňovat tak vzniku konfliktů z neporozumění nebo ze strachu z odlišného.
- 2) Název: *Etnopiknik 2019* – zrušeno z důvodu vládních nařízení

Obsah: Třetí ročník festivalu z cyklu *Barevné nádvoří - 2019*, díky kterému mohli návštěvníci poznat rozmanité mimoevropské kultury přímo v centru Prahy. Cílem festivalu bylo představení jednotlivých mimoevropských kultur, podpora interkulturní komunikace mezi různými komunitami a zároveň prezentace role Náprstkova muzea v jejich uchování. Muzeum v rámci této akce vytváří prostor pro vedení multikulturního dialogu a pro vzájemné poznávání a obohacování. Do organizace akcí se zapojili i zástupci menšinových komunit žijících v ČR, v rámci akce prezentujících svou kulturu (tanec, hudbu, zvyky, jídlo atd.).

Místo a datum konání: Národní muzeum - Náprstkovo muzeum, srpen 2020

Způsob financování: Rozpočet Národního muzea

- 3) Název a obsah: Vystoupení lužickosrbského lidového souboru Smjerdžaca za hudebního doprovodu skupiny Sprjewjan + odborná přednáška o Lužických Srbech

Místo a datum konání: Národopisné muzeum Národního muzea, Letohrádek Kinských, Kinského zahrada 98, Praha 5; termín 17. října 2020

Způsob financování: Celkový rozpočet 83 004 Kč, Domowina a Česko-německý fond budoucnosti

Moravské zemské muzeum (MZM)

Etnografický ústav Historického muzea MZM:

Tradiční kultura na Moravě v zrcadle času.

Etnografický ústav MZM programově sleduje menšiny již historicky integrované a jejich dnešní soužití s majoritou. Z pohledu dění v současné Evropě se jedná o práci s již „poznányi a integrovanými minoritami, což se zásadně odlišuje od problémů, které v souvislosti s migrační vlnou zasáhly do života společnosti včetně muzejní komunity na západ od nás. Poznání kultury země, do níž člověk se zkušeností uprchlíka přišel, by v našich podmínkách měla usnadnit připravovaná stálá expozice Etnografického ústavu v Paláci šlechtičen, která má reálnou šanci představit kulturní zázemí historické země, v níž cizinci pobývají, seznámit je se zvyklostmi a životním stylem v historickém průřezu.

Způsob financování: IROP.

Stav: byly započaty rekonstrukční práce.

11. 11. 2020: MZM, Dietrichsteinský palác, prezentace knihy: *Dva životy, dvě kultury, dvě země. Řekové na českém území od 2. poloviny 20. století do současnosti*, autorka: J. Poláková, vydavatel: Nadační fond Hellenika.

Slezské zemské muzeum (SZM)

Všechny výstavní areály SZM mají pro své návštěvníky připraveny průvodce ve třech cizojazyčných mutacích — v anglickém, německém a polském jazyce. Popisky na výstavách jsou rovněž přeloženy do anglického jazyka.

V září byla realizována výstava "Lidé z daleka" o vietnamské a mongolské menšině v ČR, která proběhla v Historické výstavní budově.

Výstava je hrazena z projektu NAKI.

K výstavě byl ve spolupráci se Slezskou univerzitou v Opavě vydán i stejnojmenný kritický katalog, dostupný též v elektronické podobě na stránce¹²¹.

Národní galerie v Praze (NGP)

NGP dlouhodobě nabízí edukační programy o sbírkových expozicích a výstavách v cizích jazycích pro školy /angličtina, němčina, francouzština/. V těchto jazycích jsou edukátoři schopni pružně reagovat také na individuální poptávky edukačních programů a komentovaných prohlídek pro dospělé.

NGP se již řadu let snaží být přátelským prostředím pro návštěvníky a zájemce o umění různých národností. Jak výstavní texty (popisky aj.), tak většina publikací je připravována nejen v českém, ale i anglickém a případně i německém jazyce. Řada výstav NGP se týkala vztahů českých umělců a zahraničí a podpořila tak povědomí o kulturní výměně a kulturní pestrosti.

Také v roce 2020 pokračovala NGP v takto nastaveném směru v oblasti výstav, doprovodných programů a publikací, a to jak odborných, tak zaměřených na širší kulturní veřejnost a děti. Na sociálních sítích probíhají programy jako např. „*Do you have a minute?*“ kde jsou přístupnou a kultivovanou formou v angličtině a češtině přibližována klíčová umělecká díla ze sbírek NGP. V srpnu 2020 proběhla spolupráce s centrem choreografického rozvoje SE.S.TA v rámci mezinárodní rezidence choreografů. Jejím výstupem byla série performancí reagujících na sbírkové expozice a architekturu Veletržního paláce a využívající živý stream a akci, a propojila tak choreografku v USA s akcí konanou v ČR.

Technické muzeum v Brně (TMB)

TMB pokračuje ve zdokonalování jazykové vybavenosti lektorů, v uchování stávajících a přípravě nových programů pro organizované skupiny zahraničních hostů i pořádání tematických workshopů v cizím jazyce. Expozice byly počátkem roku 2020 vybaveny aktualizovanými texty v anglickém i německém jazyce. Konkrétní modelový doprovodný program je například „*Za ostnatým drátem*“, který je vázán na výstavu „*Železná opona 1948-1989*“. Jelikož Železná opona byla odlišně vnímána z východu a ze západu, pro zahraniční studenty byl připraven vždy pohled na život a situaci u nás, tedy z jiné strany, než ze které k nám budou přijíždět v rámci středoškolských a vysokoškolských programů Erasmus.

Muzeum loutkářských kultur (MLK)

MLK vzhledem ke své velikosti nemá žádný takový projekt integračního opatření. Nicméně od roku 2016 MLK zaměstnává na základě výběrového řízení jednoho kurátora původem z Kuby, který prošel azylovým řízením, je plně integrován (uznané vzdělání na DAMU Praha, řidičský průkaz složený v českém jazyce, české jazykové zkoušky na úrovni B2, trvalá pracovní smlouva, trvalé bydliště). V mnohých těchto krocích mu MLK bylo nápomocné.

Památník Lidice (PL)

PL svými projekty přispívá ke stavění mostů mezi národnostmi, rasami, různými skupinami osob.

Projekty PL jsou otevřené všem státům. Hlavními mezinárodními projekty jsou Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice (MDVV), které se každoročně účastní přes dvacet tisíc dětí z více než 70 zemí světa. Jedná se o největší a nejstarší dětskou výtvarnou výstavu na světě. Dalším významným projektem je Mezinárodní vědomostní soutěž Lidice pro 21. století (L21), které se účastní tisíce dětí ze zemí střední Evropy a řadí se mezi evropské unikáty.

Stálé expozice PL (v Lidicích i v Ležákách) jsou dostupné vždy v anglickém jazyce, často v německém jazyce a stálá expozice *...a nevinní byli vinni* přibližující události lidické tragédie je zpracována i v ruské a francouzské verzi.

¹²¹ <https://www.slu.cz/fVn/cz/file/cul/f676dafS-lí72-4188-8261-8ca 1250b5894>

Sbírkové předměty jsou pravidelně zapůjčovány do zahraničí (letos např. do MET v New Yorku) za účelem zpřístupnění historie Lidic ve světě.

Většina putovních výstav, které v PL vznikají, je přeložena do anglického jazyka. Bezplatná zápůjčka výstav je možná v ČR i do zahraničí.

Průvodce po lidickém památníku je možné běžně objednat v anglickém, německém, ruském jazyce a ve znakové řeči. V případě včasné objednávky je možné zajistit též italský, španělský, francouzský nebo japonský jazyk. V minulosti již tyto prohlídky proběhly. Program pro školy Příběh obce Lidice, který má univerzální a hluboké poselství, je pro školní skupiny dostupný v anglickém i německém jazyce.

- Klíčové publikace o Lidicích jsou dostupné v českém, anglickém a německém jazyce. Nově vznikající publikace a katalogy jsou, pokud to rozsah dovolí, dvoujazyčné (česko-anglické).

- Webové stránky PL jsou v české, anglické, německé a ruské verzi. Webové stránky Památníku Ležáky jsou v české, anglické, německé a esperanto verzi. Webové stránky MDVV jsou v české, anglické, německé a ruské verzi. Webové stránky L21 jsou v české, anglické, německé a polské verzi. Na blogu PL vycházejí články v českém, anglickém i německém jazyce.

PL již osmým rokem spolupracuje s Aktion Suhnezeichen Friedensdienste, který vždy na období jednoho roku vysílá do Lidic dobrovolníka z řad německých absolventů středních škol, aby zde bezplatně pomáhal s běžnými činnostmi, včetně provázení v cizích jazycích a podílení se na organizaci mezinárodních projektů.

PL byl v minulosti vyhodnocen jako jedno z nejdůležitějších míst evropské identity.

Památník Terezín

Návštěvníci PT, přicházející ze zahraničí, představují přibližně 75 procent všech návštěvníků. Díky této skutečnosti jsou všechny expozice i veškeré informační a směrové cedule jak v českém, tak také anglickém, německém, případně hebrejském jazyce. PT se tak snaží návštěvníkům i partnerům ze zahraničí přiblížit historii Terezína jim nejbližším a co nejsrozumitelnějším způsobem.

Díky struktuře svých návštěvníků se PT nebrání také zaměstnávání cizinců. V současné době pracují v řadách průvodců 2 cizinci. Jednou z nich je již po dlouhá léta Filipínka, cca 2 roky pak provází také jeden Ital. Oba žijí v ČR a PT tím, že je, zaměstnává, napomáhá výrazně jejich integraci do české společnosti.

Kromě toho přijímá Památník Terezín každoročně dobrovolníky pro vzdělávací oddělení, kteří v Terezíně pracují po dobu 1 roku. Jsou to mladí lidé a to jeden z Aktion Suhnezeichen z SRN a jeden z Projektu Gedenkdiens z Rakouska. Kromě své práce pro Památník mají možnost poznat prostředí a kulturu ČR.

Památník Terezín:

- provádí své návštěvníky v jazyce anglickém, německém, francouzském, španělském, italském a ruském
- návštěvníkům jsou k dispozici tištěné materiály „Struční průvodci“ v 15 jazykových verzích
- všechny stálé expozice a příležitostné výstavy jsou vždy v angličtině případně němčině a hebrejštině
- výstava Schalekovi — střeoevropská rodina, sto let historie v pěti životech — vypráví dějiny střední Evropy pomocí pěti biografii pražské německo-česko-židovské rodiny Schaleků.

Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

Muzeum v roce 2020 v rámci Mezinárodního trienále skla a bižuterie JABLONEC 2020 naplánovalo v termínu od 19. 11. 2020 do 4. 4. 2021 výstavu REFLEXE, na které se představilo 10 sklářských výtvarníků z 9 zemí světa, kteří tvoří trvale v České republice.

Husitské muzeum v Táboře (HMT)

Stálá expozice Husité je vybavena audio průvodci v anglickém, německém, francouzském, ruském, španělském, italském, korejském, japonském, maďarském a holandském jazyce. Středověké podzemí mohou cizinci navštívit s anglickým nebo německým průvodcovským textem.

Do této oblasti může spadat také prezentace české kultury v zahraničí. Husitské muzeum je správcem stálé expozice Jan Hus - odvaha myšlenky, odvaha víry, odvaha smrti v Husově domě v Kostnici, kde spolupracuje s místními kulturními institucemi i s krajanskými organizacemi a spolky. Výsledkem této spolupráce jsou výstavy na různá témata.

Nová expozice o dějinách Tábora, otevřená v létě 2020, je ve dvojjazyčném provedení, doprovodné publikace jsou postupně modifikovány do dalších jazyků. Část expozice podávající základní informace o dějinách města je připravena pro široké spektrum cizojazyčných návštěvníků. Texty ve vyhlídkové věži budou postupně přeloženy do dvanácti jazyků.

Husitské muzeum spolupracovalo na knize, kterou vydalo v roce 2020 město Tábor. Nová publikace **Tábor – o městě pevnosti** vyšla jak v české, tak v anglické verzi.

Multikulturalitu¹ jako platformu pro bezkonfliktní soužití různých národů podporují také přednášky na rozličná témata:

- Sefardští Židé o kultuře sefarditů, jedné ze dvou základních skupin evropských Židů, přednášel ThMgr. Alois Sassmann, starokatolický farář a rodopisec.
- Lužice v České koruně, v Sasku, ve střední Evropě: státoprávní, kulturní a náboženský kontext v 16. – 18. století, přednáška zaměřená na charakteristiku Horní a Dolní Lužice, jejich pozici v České koruně za habsburské vlády, na průběh jejich předání ve prospěch Saska a na následující vazby trvající navzdory státní hranici.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

KATEGORIE CIZINCŮ SPADAJÍCÍCH DO VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Kategorie cizinců, kteří spadají **do veřejného zdravotního pojištění**, jsou (kromě cizinců s trvalým pobytem, cizinců-zaměstnanců, popř. osob pojištěných v ČR na základě tzv. koordinačních nařízení EU nebo mezinárodních smluv) zejména tyto:

- žadatel o udělení mezinárodní ochrany (azyl nebo tzv. doplňková ochrana),
- osoba, které byl udělen azyl,
- osoba, které byla udělena tzv. doplňková ochrana,
- osoby uvedené v § 48 zákona o pobytu cizinců – toto je poměrně úzká skupina, kdy jde o osoby, které jsou důležité jako svědci v trestním řízení, nezletilé děti umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc apod.,
- osoba, které byla udělena tzv. dočasná ochrana (podle zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců).

ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ

Cizinci mezi zdravotnickými pracovníky jsou zastoupeni 4,6 %, z toho většina připadá na občany Slovenska (70,9 %). Cizinci ze třetích zemí tvoří čtvrtinu všech cizinců ve zdravotnictví (25,2 %).

Co se týče jednotlivých zdravotnických profesí, tak z dostupných dat je patrné, že největší podíl tvoří cizinci mezi lékaři, zhruba 10 % z celkového počtu lékařů, z toho nejvíce připadá na občany Slovenska (75,4 %). Dále cizinci mezi zubními lékaři tvoří 8,2 %, mezi farmaceuty to je 7 %. Cizinci mezi sestrami tvoří 2,8 % celkového počtu zdravotních sester. Další členění viz následující tabulka.

Počty zdravotnických pracovníků v ČR v roce 2020¹²²

	Počet celkem	Stání příslušnost evidovaná v NRZP				
		Občané ČR	Cizinci celkem	Občané Slovenska	Občané EU	Cizinci ze třetích zemí
Zdravotničtí pracovníci CELKEM**	232 742	221 954	10 788	7 654	416	2 718
<i>tj. %</i>	<i>100,0</i>	<i>95,4</i>	<i>4,6</i>	<i>3,3</i>	<i>0,2</i>	<i>1,2</i>
Lékaři	43 251	38 825	4 426	3 339	116	971
Sestry*	100 867	98 042	2 825	1 991	80	754
Zubní lékaři	6 271	5 755	516	220	43	253
Farmaceuti	7 269	6 759	510	476	3	31
Ostatní	79 302	76 689	2 613	1 694	177	742

Zdroj: MZ

* Sestry: § 5 Všeobecná sestra, § 5a Dětská sestra, § 6 Porodní asistentka, § 21b Praktická sestra

** Jedna osoba může mít více povolání.

¹²² Údaje vychází z dat Národního registru zdravotnických pracovníků (NRZP) ve stavu k 1. 2. 2021. Do analýzy jsou zahrnuti pouze zdravotničtí pracovníci nahlášení do NRZP jako aktuálně zaměstnaní. Analýza může být ovlivněna úplností dat.